

Mal D 128

Dec. 20. 1893

5/138

18,

ഇന്ദുലേഖാ.

ഇംഗ്ലീഷ് നോവൽ മാതിരിയിൽ

ഏഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ള

ഒരു

കഥ.

All Rights Reserved.

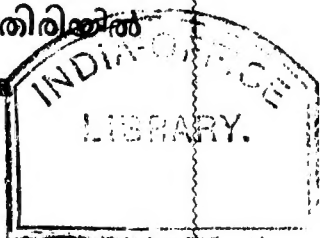
1889.

കൊഴിക്കൊടു

സ്റ്റേഷൻ അച്ചുകൂടത്തിൽ

അച്ചടിച്ചത.

പിറക.

1886 ഒടുവിൽ കൊഴിക്കൊടു വിട്ടു മുതൽ ഞാൻ ഇം
ക്രീഷ് നൊവൽ പുസ്തകങ്ങൾ അധികമായി വായിപ്പാൻ
തുടങ്ങി. ഗവണ്മെണ്ടു ഉദ്യോഗമൂലമായ പ്രവൃത്തി ഇല്ലാ
തെ വീട്ടിൽ സ്വസ്ഥമായി ഇരിക്കുന്ന എല്ലാ സമയത്തും
നൊവൽ വായനകൊണ്ടു തന്നെ കാലക്ഷേപമായി.
ഇതു നിമിത്തം സാധാരണ ഞാനുമായി സംസാരിച്ചു വി
നോദിച്ച സമയം കഴിക്കുന്ന എന്റെ ചില പ്രിയപ്പെ
ട്ട ആളുകൾക്കു കുറെ കുഞ്ഞിതം ഉണ്ടായതായി കാണ
പ്പെട്ടു. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ നൊവൽ വായനയെ ഒട്ടും
ചുരുക്കിയില്ലെങ്കിലും ഇവരുടെ പരിഭവം വെറെ വല്ല
വിധത്തിലും തീർക്കാൻ കഴിയുമോ എന്ന ശ്രമിച്ചു. ആ
ശ്രമങ്ങളിൽ ഒന്നു ചില നൊവൽ ബുക്കു വായിച്ച കഥ
യുടെസാരം ഇപ്രകാരമയാളത്തിൽ തർജ്ജമ ചെയ്യു ഗ്രഹി
പ്പിക്കുന്നതായിരുന്നു. രണ്ടു മൂന്നു നൊവൽ ബുക്കുകൾ അ
വിടവിടെ ഇങ്ങിനെ തർജ്ജമ ചെയ്യു പറഞ്ഞ കെട്ടിൽ ഇ
വർ അത്ര രസിച്ചതായി കാണപ്പെട്ടില്ല. ഒടുവിൽ ദൈവ
ഗത്യാ ലോഡ് ബീക്കൻസ്റ്റീൽഡ് ഉണ്ടാക്കിയ “ഫെൻറി
യിട്ട ടെംപൾ” എന്ന നൊവൽ ഇവരിൽ ഒരാൾക്കു വള
രെ രസിച്ചു. അതു മുതൽ ആ ആൾക്കു നൊവൽ വായിച്ച
കെൾക്കാൻ ബാഹുതാല്പര്യം തുടങ്ങി ക്രമേണ കലശലാ
യി തീർന്നു. തർജ്ജമ പറഞ്ഞ കെൾക്കണമെന്നുള്ള തിര
ക്കിനാൽ എന്നിക്കു സ്വൈരമായി ഒരു ബുക്കും വായിപ്പാ

ൻ പലപ്പൊഴും നിവൃത്തിയില്ലാതെ ആയി വന്നു. ചിലപ്പൊൾ വല്ല “ലോബുക്കും” താനെ ഇരുന്ന വായിക്കുമ്പോൾ കൂടി അത “നൊവൽ ആണു തർജ്ജമ ചെയ്യണം” എന്ന പാഞ്ഞ ശാസ്ത്രം തുടങ്ങി. എന്തെങ്കിലും മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന പരിഭവം തീർക്കാൻ ശ്രമിച്ചത വലിയ തരക്കെടായി തീർന്നു എന്ന എനിക്കുതന്നെ തോന്നി. ഒടുവിൽ ഞാൻ മെൽ പറഞ്ഞ ബീക്കൻസ്റ്റീൽഡിന്റെ നൊവൽ ഒന്നു തർജ്ജമ ചെയ്തു എഴുതി കൊടുക്കണമെന്ന ആവശ്യപ്പെട്ടു-ഇതിന്നു ഞാൻ ആദ്യത്തിൽ സമ്മതിച്ചു. പിന്നെ കുറെ തർജ്ജമ ചെയ്തു നോക്കിയപ്പോൾ അങ്ങിനെ തർജ്ജമ ചെയ്യുന്നത കെവലം നിഷ്പ്രയോജനമാണെന്നു എനിക്കു തോന്നി.

ഇംഗ്ലീഷു അറിഞ്ഞുകൂടാത്ത എന്റെ ഇഷ്ടജനങ്ങളെ ഒരു ഇംഗ്ലീഷുനൊവൽ വായിച്ചു തർജ്ജമയാക്കി പറഞ്ഞ ഒരു വിധം ശരിയായി മനസ്സിലാക്കാൻ അത്ര പ്രയാസമുണ്ടെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. എന്നാൽ തർജ്ജമയായി എഴുതി കഥയെ ശരിയായി ഇവരെ മനസ്സിലാക്കാൻ കെവലം അസാധ്യമാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. തർജ്ജമയായി എഴുതിയതു വായിക്കുമ്പോൾ ആ എഴുതിയതു മാത്രമേ മനസ്സിലാകയുള്ളൂ-അതുകൊണ്ടു മതിയായ കവില്ല. ഇംഗ്ലീഷിന്റെ ശരിയായ അർത്ഥം അപ്പപ്പോൾ തർജ്ജമയായി പറഞ്ഞ മനസ്സിലാക്കുന്നതാണെങ്കിൽ ഓരോ സംഗതി തർജ്ജമ ചെയ്തു പറയുന്നതൊട്ടുകൂടി അതിന്റെ വിവരണങ്ങൾ പല ഉപസംഗതികളെ കൊണ്ടു ഉദാഹരിച്ചും വാക്കുകളുടെ ഉച്ചാരണഭേദങ്ങൾ കൊണ്ടു

III.

ഭാവംകൊണ്ടുംമറ്റും കഥയുടെ സാരം ഒരുവിധം ശരിയായി അറിയിപ്പാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. അങ്ങിനെയുള്ള വിവരണങ്ങളും പരിഭാഷകളും ഉപസംഗതികളും മറ്റും നെർതൽക്കുമായി എഴുതുന്നതിൽ ചെർത്താൽ ആകപ്പാടെ തൽക്കമുപയോഗിച്ച് വരുമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ലാത്തതാകുന്നു. പിന്നെ ഇംക്ലീഷ് നൊവൽ പുസ്തകങ്ങളിൽ ശുശ്രൂഷരസ പ്രധാനമായ ഫുട്ടുറും മലയാളഭാഷയിൽ നെർതൽക്കുമായി എഴുതിയാൽ വളരെ ഭംഗി ഉണ്ടാകയില്ല. ഈ സംഗതികളെ എല്ലാംകൂടി ആലോചിച്ച ഒരു നൊവൽ ബുക്കു എകദേശം ഇംക്ലീഷ് നൊവൽ ബുക്കുകളുടെ മാതിരിയിൽ മലയാളത്തിൽ എഴുതാമെന്ന ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു എന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചാളൊട വാഗ്ദത്തം ചെയ്തു. ഈ കരാർ ഉണ്ടായത കഴിഞ്ഞ ജനവരിയിലാണ്. ഓരോ സംഗതി പറഞ്ഞ ജൂൻ മാസം വരെ താമസിച്ചു. പിന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടു നിവൃത്തി ഇല്ലാതെ ആയി. ജൂൺ 11-ാംനും മുതൽ ഈ ബുക്കു ഞാൻ എഴുതി തുടങ്ങി-ആഗസ്തു 17-ാംനും അവസാനിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങിനെയാണ് ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ഉത്ഭവത്തിന്നുള്ള കാരണം.

ഈ മാതിരി ഒരു ബുക്കിനെപ്പറ്റി എന്റെ നാട്ടുകാർക്കു എന്തു അഭിപ്രായമുണ്ടാവുമൊ എന്ന ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. ഇംക്ലീഷ് അറിവില്ലാത്തവർ ഈ മാതിരിയിലുള്ള കഥകൾ വായിച്ചിരിക്കാൻ എടയില്ല. ഈവക കഥകളെ ആദ്യമായി വായിക്കുമ്പോൾ അതകളിൽ അഭിരുചി ഉണ്ടാവുമൊ എന്നും സംശയമാണ്.

ഈ പുസ്തകം ഞാൻ എഴുതുന്ന കാലം ഇംക്ലീഷ്

പരിജ്ഞാനമില്ലാത്ത എന്റെ ചില സ്നേഹിതന്മാർ എന്നോട് എന്തെങ്കിലും ഗതിയെ പററിയാണു പുസ്തകം എഴുതുന്നത് എന്നു ചൊരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇതിൽ ഒന്നു രണ്ടോളം ഞാൻ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി പറഞ്ഞതിൽ അവർ എന്റെ ഹൃദയം വളരെ രസിച്ചതായി എന്നിരിക്കുന്നിട്ടില്ല. “ഇതെന്തെങ്കിലും സാരം-ഇതിനാണു ഇത്ര ബുദ്ധിമുട്ടുന്നത്. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഉണ്ടാവാത്ത ഒരു കഥ “എഴുതുന്നത് കൊണ്ടു എന്തു പ്രയോജനം” എന്നു ഇതിൽ ഒരാൾ പറഞ്ഞതായി ഞാൻ അറിയും. എന്നാൽ ഇതിന്നു സമാധാനമായി എന്നിരിക്കു പറയാനുള്ളത ഒരു സംഗതി മാത്രമാണു. ലോകത്തിൽ ഉള്ള പുസ്തകങ്ങളിൽ അധികവും കഥകളെ എഴുതിട്ടുള്ള പുസ്തകങ്ങളാണു. ഇതുകളിൽ ചിലതിൽ ചരിത്രങ്ങൾ എന്നു പറയപ്പെടുന്നതും യഥാർത്ഥത്തിൽ ഉണ്ടായതെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നതും ആയ കഥകൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഇതുകളിൽ ചിലവെങ്കിലും ബുദ്ധിമുട്ടിൽ കാണപ്പെടുന്ന കഥകൾ എല്ലാം യഥാർത്ഥത്തിൽ നടന്നതാണെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെടാത്തതൊ സംശയിക്കപ്പെടുന്നതൊ ആയ കഥകളാകുന്നു.

എന്നാൽ സാധാരണയായി കഥകൾ വാസ്തവത്തിൽ നടന്നതായാലും അല്ലെങ്കിലും കഥകൾ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിന്റെ ചാതുര്യം പൊലെ മനസ്സുക്കു രസിക്കുന്നതായിട്ടാണു കാണപ്പെടുന്നത്. അല്ലെങ്കിൽ ഇത്ര അധികം പുസ്തകങ്ങൾ ഹൃദയം കഥകളെ കൊണ്ടു ചർച്ചപ്പെടുവാൻ സംഗതി ഉണ്ടാവുന്നതല്ല. കഥ വാസ്തവത്തിൽ നടന്നതൊ അല്ലെങ്കിലും എന്നുള്ള സൂക്ഷ്മവിചാരം, അറി

വുള്ളവർ റം വക ബുക്കുകളെ വായിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യുന്നതെ ഇല്ല- കവനത്തിന്റെ ചാതുര്യം കഥയുടെ ഭംഗി ഇതകൾ മനസ്സുരുടെ മനസ്സിനെ ലയിപ്പിക്കുന്നു. നല്ലഭംഗിയായി എഴുതിട്ടുള്ള ഒരു കഥയെ ബുദ്ധിക്കു രസികത്വമുള്ള ഒരുവൻ വായിക്കുമ്പോൾ ആ കഥ വാസ്തവത്തിൽ ഉണ്ടാവാത്ത ഒരു കഥയാണെന്നുള്ള പൂർണ്ണ ബോധ്യം അവന്റെ മനസ്സിന്നു എല്ലാപ്പൊഴും ഉണ്ടെങ്കിലും ആ കഥയിൽ കാണിച്ച സംഗതികൾ, അവകൾ വാസ്തവത്തിൽ ഉണ്ടായതായി അറിയുമ്പോൾ അവന്റെ മനസ്സിന്നു എന്തെല്ലാം സ്തോഭങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുമോ ആ സ്തോഭങ്ങളെ തന്നെ നിശ്ചയമായി ഉണ്ടാക്കുമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. എത്ര ഗംഭീരബുദ്ധികളായ വിദ്വാന്മാർ തങ്ങൾ വായിക്കുന്ന കഥ വാസ്തവത്തിൽ ഉണ്ടായതല്ലെന്നുള്ള ബോധ്യത്തെപ്പോലും കൂടി തന്നെ ആ കഥകളിൽ ഓരോ ഘട്ടങ്ങൾ വായിക്കുമ്പോൾ ആ ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ പ്രയോഗ സാമർത്ഥ്യത്തിന്നു സരിച്ചു രസിക്കുന്നു. റം വക പുസ്തകങ്ങളിൽ ചില ഭംഗരസപ്രധാനമായ ഘട്ടങ്ങൾ വായിക്കുമ്പോൾ എത്ര യോഗ്യമായ മനസ്സുരു മനസ്സു വ്യസനിച്ചു കണ്ണിൽനിന്നു ജലം തന്നെ ഒഴുകിപ്പൊഴുന്നു. ധാരാളമായ പ്രധാനമായ ഘട്ടങ്ങൾ വായിച്ചു എത്ര മനസ്സുരു ഒരൊക്കെ ചിരിച്ചുപോവുന്നു. ഇതെല്ലാം സാധാരണ അറിവുള്ളവർക്കുള്ള ഇടയിൽ ദിവസംപ്രതി ഉണ്ടായി കാണുന്ന കാര്യങ്ങളാണ്. റം വക കഥകൾ ഭംഗിയായി എഴുതിയാൽ സാധാരണ മനസ്സുരു മനസ്സിനെ വിനോദിപ്പിക്കുവാ

നാം മനുഷ്യർക്കു അറിവുണ്ടാകുവാനും വളരെ ഉപയോഗമുള്ളതാണെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു കഥ വാസ്തവത്തിൽ നടക്കാത്തതാകയാൽ പ്രയോജനമില്ലാത്തതാണെന്ന പറയുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു. ആ കഥ എഴുതിയ മാതിരി ഭംഗിയായിട്ടുണ്ടോ എന്നുമാത്രമാണു ആലോചിച്ചു നോക്കേണ്ടതു.

എന്റെ മറ്റൊരു സ്നേഹിതൻ ഇയ്യടെ ഒരു ദിവസം ഞാൻ റോം പുസ്തകത്തിന്റെ അച്ചടി പരിശോധിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ റോം ബുക്കു എന്ന സംഗതിയെപ്പറ്റിയാണു എന്നു എന്നോട് ചൊരിച്ചു. പുസ്തകം അടിച്ച തീർന്നാൽ ഒരു പകുപ്പു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്നു അയച്ചു കൊടുക്കാമെന്നും അപ്പോൾ സംഗതി മനസ്സിലാവുമെന്നും മാത്രം ഞാൻ മറുവടി പറഞ്ഞു. അതിന്നു അദ്ദേഹം എന്നോട് മറുവടി പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ തന്നെ ഇവിടെ ചെക്കുന്നു.

“സയൻസ്സ് എന്ന പറയപ്പെടുന്ന ഇംക്ലീഷ് ശാസ്ത്രവിദ്യകളെ കുറിച്ചാണു റോം പുസ്തകം എഴുതുന്നതു എങ്കിൽ കൊള്ളാം. അല്ലാതെ മറ്റൊരു സംഗതിയെപ്പറ്റിയും മലയാളത്തിൽ ഇപ്പോൾ പുസ്തകങ്ങൾ ആവശ്യമില്ല”

ഞാൻ റോം വാക്കുകൾ കെട്ടു ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു.

സാധാരണ റോം കാലങ്ങളിൽ നടക്കുന്ന മാതിരിയുള്ള സംഗതികളെ മാത്രം കാണിച്ചും ആശ്ചര്യകരമായ യാതൊരു അവസ്ഥകളെയും കാണിക്കാതെയും ഒരു കഥ എഴുതിയാൽ അതു എങ്ങിനെ ആളുകൾക്കു രസിക്കും

VII.

എന്ന ഒരു പുസ്തകം എഴുതുന്ന കാലത്തു മറ്റു ചിലർ എങ്ങനെയൊക്കെ ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. അതിന്നു ഞാൻ അവരോടു മറുപടി പറഞ്ഞത—എണ്ണയായ ചിത്രങ്ങൾ യൂറോപ്പിൽ എഴുതുന്ന മാതിരി ഒരു ദിക്കിൽ കണ്ട രസിച്ച തുടങ്ങിയതിന്നു മുമ്പു, ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ലാത്ത വിധമുള്ള ആകൃതിയിൽ എഴുതിട്ടുള്ള നരസിംഹമുർത്തിയുടെ ചിത്രം, വെട്ടുകൊണ്ടു മകന്റെ ചിത്രം, ചില വ്യാജമുഖ ചിത്രം, ശ്രീകൃഷ്ണൻ സാധാരണ രണ്ടു കാൽ ഉള്ളവർക്കു നില്ക്കാൻ ഒരു വിധവും പാടില്ലാത്ത വിധം കാൽ പിണച്ചുവെച്ച ഓടുകാരൻ ഉള്ളുന്ന മാതിരി കാണിക്കുന്ന ചിത്രം, ആയിരം ഫണമുള്ള അനന്തന്റെ ചിത്രം, വലിയ രാക്ഷസന്മാരുടെ ചിത്രം ഇതുകളെ നിഴലും വെളിച്ചവും നിശ്ചിതമായ സ്വഭാവങ്ങളും സ്പർശിക്കപ്പെടാത്ത മാതിരിയിൽ രൂക്ഷങ്ങളായ ചായങ്ങൾ കൊണ്ടു എഴുതിയതുകണ്ടു രസിച്ച ആവക എഴുത്തുകാർക്കു പല വിധ സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുത്തുവന്നിരുന്ന പലർക്കും ഇപ്പോൾ അതുകളിൽ വിരക്തിവന്ന മനുഷ്യന്റെയോ മൃഗത്തിന്റെയോ വെറു വസ്തുക്കളുടെയോ സാധാരണ സ്വഭാവങ്ങൾ കാണിക്കുന്ന എണ്ണയായ ചിത്രം, വെള്ളയായ ചിത്രം ഇതുകളെ കുറിച്ചു കൗതുകപ്പെട്ടു എത്രണ്ടു സൂഷ്മസ്വഭാവങ്ങൾക്കു ചിത്രങ്ങൾ ഒത്തുവരുന്നുവോ അത്രണ്ടു ആ ചിത്ര കർത്താക്കന്മാരെ ബഹുമാനിച്ചു വരുന്നതുകാണുന്നില്ലയോ. അതപ്രകാരംതന്നെ കഥകൾ സ്വാഭാവികമായി ഉണ്ടാവാൻ പാടുള്ള വൃത്താന്തങ്ങളെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഭംഗിയായി ചമച്ചാൽ കാലക്രമേണ ആ വക കഥകളെ അസംഭവ്യ

VIII.

സംഗതികളെക്കൊണ്ട് ചമക്കപ്പെട്ട പഴയ കഥകളെക്കാരും രചിക്കുമെന്നാകുന്നു.

എന്നാൽ ഞാൻ എഴുതിയ െരം കഥ ഭംഗിയായിട്ടുണ്ടെന്ന ലേശംപൊലും എനിക്കു വിശ്വാസമില്ല. അങ്ങിനെ ഒരു വിശ്വാസം എനിക്കു വന്നിട്ടുണ്ടെന്ന മെൽപറഞ്ഞ സംഗതികളാൽ എന്റെ വായനക്കാർക്കു തോന്നുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത എനിക്കു പരമ സങ്കടമാണു. ഇതാതിരി കഥകൾ ഭംഗിയായി എഴുതുവാൻ യോഗ്യത ഉള്ളവർ ശ്രദ്ധവെച്ചു എഴുതിയാൽ വായിപ്പാൻ ആളുകൾക്കു രുചി ഉണ്ടാവുമെന്നാണു ഞാൻ പറയുന്നതിന്റെ സാരം.

ഈ പുസ്തകം എഴുതിട്ടുള്ളത ഞാൻ വീട്ടിൽ സാധാരണ സംസാരിക്കുന്ന മലയാള ഭാഷയിൽ ആകുന്നു. അല്ല സംസ്കൃതപരിജ്ഞാനം എനിക്കു ഉണ്ടെങ്കിലും പല സംസ്കൃത വാക്കുകളും മലയാള ഭാഷയിൽ നൊം മലയാളികൾ സംസാരിച്ചു വരുന്നവാരും ഉപയോഗിക്കുന്ന മാതിരിയിലാണു െരം പുസ്തകത്തിൽ സാധാരണയായി ഞാൻ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളത. ദഷ്ടാന്തം “വ്യുല്പത്തി” എന്ന ശരിയായി സംസ്കൃതത്തിൽ ഉച്ചരിക്കേണ്ട പദത്തെ “വില്പത്തി” എന്നാണു സാധാരണ നൊം പറയാറു. അതു ആ സാധാരണ മാതിരിയിൽ തന്നെയാണു െരം പുസ്തകത്തിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നത. ഇതു പൊലെ പല വാക്കുകളെയും കാണാം. “പട്ട” “ധൃതഗതി” “ധൃതഗതിക്കാരൻ” “യോഗ്യമായസഭ” െരം വക പല പദങ്ങളും സമാസങ്ങളും സംസ്കൃതസിദ്ധമായ മാതിരിയിൽ അ

IX.

ല്ല. മലയാളത്തോട ചെർത്ത പറയുമ്പൊൾ ഉച്ചരിക്കുന്നതും അത്ഥം ഗ്രഹിക്കുന്നതും. അത കൊണ്ടു സാധാരണ മലയാളഭാഷ സംസാരിക്കുമ്പൊൾ രം വക വാക്കുകളെ ഉച്ചരിക്കുന്ന പ്രകാരം തന്നെയാകുന്നു രം പുസ്തകത്തിൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത എന്ന മുൻകൂട്ടി എന്റെ വായനക്കാരെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഇത കൂടാതെ കത്തുകൾക്രിയകളെയും അകർമ്മക സകർമ്മക ക്രിയാപദങ്ങളെയും സാധാരണ സംസാരിക്കുമ്പൊൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന മാതിരിയിൽ തന്നെയാണു രം പുസ്തകത്തിൽ പലടങ്ങിലും ഉപയോഗിച്ചു വന്നിരിക്കുന്നത എന്നുംകൂടി ഞാൻ ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. മലയാള വാചകങ്ങൾ മലയാളികൾ സംസാരിക്കുന്ന മാതിരിവിട്ട സംസ്കൃത ഗദ്യങ്ങളുടെ സ്വഭാവത്തിൽ പരിശുദ്ധമാക്കി എഴുതുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടില്ല.

ഇംക്ലീഷ അറിയുന്ന എന്റെ വായനക്കാര ഈ പുസ്തകം വായിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പ ഇതിനെപറ്റി ഞാൻ ഡബ്ലിയു- ഡ്യൂമഗ്റ്റ് സാജു അവർകൾക്കു ഇംക്ലീഷിൽ എഴുതിട്ടുള്ള ഒരു ചെറിയ കത്ത ഇതൊന്നിച്ച അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതുകൂടി വായിപ്പാൻ അപേക്ഷ. രം പുസ്തകത്തിൽ അടങ്ങിയ ചില സഹൃദികളെപ്പറ്റി ഉണ്ടായി വരാമെന്നു എന്നിക്കു ഉപേക്ഷാൻ കഴിഞ്ഞുടത്തൊളമുള്ള ആക്ഷേപങ്ങളെക്കുറിച്ചു സമാധാനമായി എന്നിക്കു പറയാനുള്ളത ഞാൻ ആ കത്തിൽ കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്.

രം പുസ്തകം അച്ചടിക്കുന്നതിൽ സ്പെക്ട്രറർ അച്ചുകൂടം സുപ്രഡെണ്ട മിസർ കൊച്ചുക്കുഞ്ഞനാൽ എന്നി

കുവളരെ ഉപകാരം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എഴുത്തിൽ ബദ്ധ്യ
പ്രാട നിമിത്തം വന്നുപോയിട്ടുള്ള തെറ്റുകളെ റം പുസ്ത
കം അച്ചടിക്കുമ്പോൾ അതാത സമയം റം സാമന്ത്രി
മുള്ള ചെറുപ്പക്കാരൻ എന്റെ അറിവിൽ കൊണ്ടുവന്നി
ട്ടുണ്ടെന്നു നന്ദിച്ചുപ്പം ഞാൻ ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

പരപ്പനങ്ങാടി }
1889 ഡിസെമ്പ്ര 9. }

ഒ- ചത്തുമെനോൻ

സമഗ്രം.

—o—

അദ്ധ്യായം	സംഗതി വിവരം	ഭാഗം.	
		മുതൽ	വരെ
1	പ്രാരംഭം	1	8
2	ഇന്ദ്രലേഖാ	9	64
3	ഒരു കൊച്ചിപ്പന്റെ ശപഥം ...	65	71
4	ഒരു വിശ്വാസം	72	83
5	പഞ്ചമെന്നവന്റെ ക്രൊധം ...	84	102
6	പഞ്ചമെന്നവന്റെ കണ്ണിതം .	103	119
7	മൂക്കില്ലാത്ത മനക്കൽ സൂരിന നൂരിപ്പാട്	120	147
8	മദ്രാശിയിൽ നിന്ന ഒരു ആഗമം.	148	154
9	നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ആഗമനവും മറ്റും... ..	155	171
10	മദ്രാശിയിൽ നിന്ന ഒരു കത്ത് .	172	184
11	നമ്പൂരിപ്പാട്ടിനെ പറ്റി ജനങ്ങൾ സംസാരിച്ചത	185	200
12	നമ്പൂരിപ്പാടും ഇന്ദ്രലേഖയുമാ യി ഒന്നാമമുണ്ടായ സംഭാ ഷണം	201	256
13	നമ്പൂരിപ്പാടും ഇന്ദ്രലേഖയുമായു ണ്ടായ രണ്ടാമത്തെ സംഭാഷ ണം	257	288

II.

അദ്ധ്യായം	സംഗതി വിവരം	ഭാഗം.	
		മുതൽ	വരെ
14	നന്ദൂരിപ്പാട്ടിലെ പരിണയം .	289	306
15	ഒരു ആപത്തു	307	330
16	മാധവന്റെ രാജ്യസഞ്ചാരം ...	331	350
17	മാധവനെ കണ്ടെത്തിയതു ...	351	384
18	ഗോവിന്ദപണിക്കരും മാധവനും ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈവനും കൂടി ഉണ്ടായ ഒരു സംഭാഷ ണം	385	470
19	മാധവന്റെ സഞ്ചാരകാലത്തു വീട്ടിൽ നടന്ന വാസ്തവങ്ങ ൾ	471	491
20	കഥയുടെ സമാപ്തി	492	498

൧൦൦ ക്രമയിൽ മുഖ്യമായി പറയപ്പെടുന്ന ആളുകളുടെ പെരുകൾ മുതലായവ.

1. പഞ്ചമെന്നവൻ—ചെമ്പാഴിയൊട്ട പൂവള്ളി വീട്ടിലെ കാരണവൻ.
2. പഞ്ചമെന്നവന്റെ അനുജൻ ശങ്കര മെന്നവൻ.
3. പഞ്ചമെന്നവന്റെ നെരെ സൊദരിയുടെ മകൾ പാറ്റുതി അമ്മ.
4. പാറ്റുതി അമ്മയുടെ മകൻ മാധവൻ. ബി- എ- ബി- എൽ. 24 വയസ്സ്.
5. പഞ്ചമെന്നവന്റെ അമ്മയുടെ അമ്മയുടെ സൊദരിയുടെ മകളുടെ മകൾ കുമ്മിണിഅമ്മ.
6. കുമ്മിണി അമ്മയുടെ മകൻ ചാത്തരമെന്നൊൻ.
7. ടി- ടി- ഗൊപാലൻ.
8. ടി- മകൾ കല്യാണിക്കുട്ടി.
9. പഞ്ചമെന്നവന്റെ ഭാര്യ കുഞ്ഞിക്കുട്ടി അമ്മ.
10. ടി- മകൾ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ.
11. ടി- മകൻ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവൻ.
12. ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയുടെ മകൾ } ഇന്ദുലേഖാ.
പഞ്ചമെന്നവന്റെ പെരതി }
13. ഇന്ദുലേഖയുടെ അച്ഛൻ കിലിമാന്തൂർ രാജാവ സ്വഗ്ഗാരാഹണമായ ശേഷം ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയുടെ ഭർത്താവായ കറുത്തൊട്ടെ കേശവൻ നമ്പൂരി.
14. മാധവന്റെ അച്ഛൻ ഗൊവിന്ദ പണിക്കര.
15. കുമ്മിണി അമ്മയുടെ ഭർത്താവ ശീനപട്ടര.

ഇന്ദുലെഖാ

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം

പ്രാരംഭം.

ചാത്തരമെന്നൊൻ—എന്താണു മാധവ! ഇങ്ങിനെ സാ
ധസമായി വാക്കു പറഞ്ഞു. മ്മീ- കട്ടം നന്നായില്ലാ-
അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സുപൊലെ ചെയ്യട്ടെ- കാര
ണവന്മാർക്കു നൊം കീഴടങ്ങട്ടെ- നിന്റെ വാക്കു ക
റെ കവിഞ്ഞു പോയി.

മാധവൻ—അശേഷം കവിഞ്ഞിട്ടില്ലാ- സിദ്ധാന്തം ആ
രും കാണിക്കരുത- അദ്ദേഹത്തിന്നു മനസ്സില്ലെങ്കിൽ
ചെയ്യട്ടെ- ശിന്നനെ ഞാൻ കന്നിച്ചു കൊണ്ടുപോവു
ന്നു- അവനെ ഞാൻ പഠിപ്പിക്കും.

കമ്മിണി അമ്മ—വെണ്ട കുട്ടാ, അവൻ എന്നെ പിരി
ഞ്ഞു പാക്കാൻ ആയില്ലാ- നീ ചാത്തരെയൊ ഗൊ
പാലനെയൊ കൊണ്ടുപോയി പഠിപ്പിച്ചൊ- ഏതാ
യാലും നിന്നൊടു കാരണവർക്കു മുഷിഞ്ഞു- ഞങ്ങ
ളോടു മുമ്പതന്നെ മുഷിഞ്ഞിട്ടാണെങ്കിലും നിന്നെ
ഇതുവരെ അദ്ദേഹത്തിന്നു വളരെ താല്പര്യമായിരു
ന്നു.

മാധവൻ—ശരി- ചാത്തര ജെഷ്ടനെയും ഗൊപാലനെ
യും എന്നി ഇംക്ലീഷ പഠിപ്പിക്കാൻ കൊണ്ടുപോയാൽ
വിചിത്രം തന്നെ.

ഇങ്ങിനെ ഇവർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന മദ്ധ്യേ ഒരു ഭൃത്യൻ ഓടിവന്ന മാധവനെ അമ്മാമൻ ശങ്കരമെന്നൊൻ വിളിക്കുന്നു എന്ന പറഞ്ഞു. ഉടനെ മാധവൻ അമ്മാമന്റെ മുറിയിലെക്കു പോയി.

ഈ കഥ എന്നിയും പറക്കുന്നതിന്നു മുമ്പു മാധവന്റെ അവസ്ഥയെ കുറിച്ചു സ്വപ്നമായി ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടി വന്നിരിക്കുന്നു.

മാധവന്റെ വയസ്സ്, പഞ്ചമെന്നവനുമായുള്ള സംബന്ധവിവരം, പാസ്സായ പരീക്ഷകളുടെ വിവരം, ഇതുകളെപ്പറ്റി പീഠികയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. എന്നി ഇയാളെക്കുറിച്ചു പറയാനുള്ളതു ചുരുക്കത്തിൽ പറയാം.

മാധവൻ അതി ബുദ്ധിമാനും അതി കൊമളനും ആയ ഒരു യുവാവാകുന്നു. ഇയാളുടെ ബുദ്ധിസാമന്ത്യത്തിന്റെ വിശേഷതയെ ഇംക്ലീഷുപഠിപ്പ തുടങ്ങിയ മുതൽ ബി- എൽ- പാസ്സാവുന്നതവരെ സ്കൂളിൽ ഇയാൾക്കു ശ്ലാഘനീയമായി ക്രമേൽ കഷ്ടമായി വന്ന ചെറു കീഴ്ത്തിതന്നെ സ്പഷ്ടമായും പൂർത്തിയായും വെളിവാക്കിയിരുന്നു- ഒരു പരീക്ഷയിലെങ്കിലും മാധവൻ ഒന്നാമതായ പ്രാവശ്യം ജയിക്കാതിരുന്നിട്ടില്ലാ- എഫ്- എ- ബി- എൽ- ഇതുകൾ രണ്ടും ഒന്നാംക്ലാസ്സായിട്ടു ജയിച്ചു- ബി- എ- പരീക്ഷക്കും അന്ത്യ ഭാഷ സംസ്കൃതമായിരുന്നു- സംസ്കൃതത്തിൽ മാധവനെ ഒന്നാമനും വില്പത്തി ഉണ്ടായി. ബി-എൽ- ഒന്നാം ക്ലാസ്സിൽ ഒന്നാമനായി ജയിച്ചു. ഇതു കൂടാതെ സ്കൂൾ വകയായ പലവകപരീക്ഷകളും പലപ്പൊഴും ജയിച്ചതിനാൽ മാധവനെ പല സമ്മാനങ്ങൾ

കും വിദ്യാഭിരുചിക്കു നിന്മപ്പെടുത്തിട്ടുള്ള പലെവക മാസ്സികളും കിട്ടിത്തുടങ്ങിയെന്നു- സൂത്രീൽ മാധവനെ പഠിപ്പിച്ച എല്ലാ ഗുരുനാഥന്മാർക്കും മാധവനെക്കാൾ സാമന്ത്രിയും യോഗ്യതയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടായെങ്കിലും ശിഷ്യന്മാരിൽ ഒരുവനും ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നുള്ളതൊന്നായിരുന്നു ഉണ്ടായിരുന്നത.

ഈ വിശേഷവിധിയായ ബുദ്ധിക്ക് പാലിടമായിരിപ്പാൻ തദനുരൂപമായി സൃഷ്ടിച്ചതൊ മാധവന്റെ ദൈവം എന്ന അയാളെ കണ്ടുപരിചയമായ ഏവനും തൊന്നും. ഒരു പുരുഷന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നതിൽ അവന്റെ ശരീരസൗന്ദര്യം വർണ്ണന വിശേഷവിധിയായി ചെയ്യുന്നത സാധാരണ അനുവശ്യമാകുന്നു. ബുദ്ധി, സാമന്ത്രി, പഠിപ്പ, പൗരസ്ത്യം, വിനയാഭി ഗുണങ്ങൾ ഇതുകളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞാൽ മതിയാവുന്നതാണ്. എന്നാലും മാധവന്റെ ദൈവകാന്തിയെപ്പറ്റി രണ്ടു ക്ഷരം ഇവിടെ പറയാതെ ഇരിക്കുന്നത ഈ കഥയുടെ അവസ്ഥയെ മതിയായില്ലെന്ന ഒരു സമയം എന്റെ വായനക്കാര അഭിപ്രായപ്പെടുമൊ എന്ന ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നതിനാൽ ചുരുക്കിപ്പറയുന്നു.

ദൈവം തങ്കവർണ്ണം-ദിനംപ്രതി ശരീരത്തിന്റെ ഗുണത്തിന്നു വെളി ആചരിച്ച വന്ന വ്യായാമങ്ങളാൽ ഈ യൌവനകാലത്തു മാധവന്റെ ദൈവം അതിമനോഹരമായിരുന്നു. അശേഷം തടിക്കാതെയും അശേഷം കെലിപ തൊന്നാതെയും സ്വർണ്ണംകൊണ്ടു വിശേഷമായി വാത്സവെച്ചതു പൊലെ തൊന്നും മാറിടം, കൈകൾ,

കാലുകൾ ഇതുകണ്ടെങ്കിൽ- ആൾ ദീപ്തം ധാരാളം ഉണ്ടു- മാധവന്റെ ദൈവം അരുണ നൊക്കണമെങ്കിൽ അധികം പ്രയാസമില്ലാ- കാലുകളുടെ മുട്ടിന്നസമം നീളമുള്ളതും അതി ഭംഗിയുള്ളതും ആയ മാധവന്റെ കടുമകൊണ്ടു മുട്ടൊളം കൃത്യമായി അളക്കാം- മാധവന്റെ മുഖത്തിന്റെ കാന്തിയും പെരുന്തപ്പിരിയും ഓരോ അവയവങ്ങൾക്കു പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ഉള്ള ഒരു സൗന്ദര്യവും ആകപ്പാടെ മാധവന്റെ മുഖവും ദൈവസ്വഭാവവും കൂടിക്കാണുവാൻ ഉള്ള ഒരു ശോഭയും അത്ഭുതപ്പെടുത്തുന്നതെന്നു പറയാനുളളു. മാധവനെ പരിചയമുള്ള സകല യുവാവുമാരും വെറുംകാഴ്ചയിൽതന്നെ മാധവനെ അതികൗതുകംതൊന്നി മാധവന്റെ ഇഷ്ടന്മാരായിത്തീർന്നു.

ഇങ്ങിനെ ഞ്ഞുവെച്ചപ്പോൾ അങ്ങനെയൊരു സമയം അദ്ദേഹം കീഴ്ത്തിയും അതി മനോഹരമാണെന്നു സർവ്വ ജനങ്ങൾക്കും അഭിപ്രായം ഉള്ളത തനിക്കു വലിയ ഒരു ഭൂഷണമാണു. അതു ഒരിക്കലും ഇല്ലായ്ക്കു ചെയ്യരുതെന്നുള്ള വിചാരംകൊണ്ടു, അതല്ല സ്വാഭാവികമായ ബുദ്ധി ഗുണകൊണ്ടു എന്നറിഞ്ഞില്ലാ, മാധവൻ സാധാരണ യുവാക്കളിൽ ഒരു പതിനെട്ടു വയസ്സു മുതൽ ക്രമമായി കല്യാണം ചെയ്തു ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികളാവുന്നതിനിടയിൽ നിർദ്വേഷപശാൽ ചിലപ്പോൾ കാണപ്പെടുന്ന ദുർവ്യാപാരങ്ങളിൽ ഒന്നും അശേഷം പ്രവേശിച്ചിട്ടില്ലെന്നു എന്നു ഉറപ്പായി പറയാം. അതുകൊണ്ടു സ്വഭാവവെനുള്ള ദൈവകാന്തിയും മിടുക്കും പെരുന്തപ്പിരിയും മാധവനെ പൂർണ്ണ യൗവനമായപ്പോൾ കണ്ടെത്തുന്നതെന്നു ആയിരുന്നു.

മാധവന ഇംക്ലീഷിൽ അതി നൈപുണ്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന ഞാൻ എനി പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ലൊൻടേനിസ്സു, ക്രിക്കറ്റ്, മുതലായ ഇംക്ലീഷ് മാതിരി വ്യായാമവിനോദങ്ങളിലും മാധവൻ അതി നിപുണനായിരുന്നു. നായാട്ടിൽ ചെറുപ്പം മുതൽക്കെ പരിശ്രമിച്ചിരുന്നു. പക്ഷെ ഇത തന്റെ അച്ഛൻ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരിൽനിന്ന കിട്ടിയ ഒരു വാസനയായിരിക്കാം. അദ്ദേഹം വലിയ നായാട്ട ഭ്രാന്തനായിരുന്നു. നായാട്ടിൽ ഉള്ള സക്തി മാധവന വളരെ കലശലായിരുന്നു. രണ്ടു മൂന്നു വിധം വിശേഷമായ തൊക്കുകൾ, രണ്ടു മൂന്നു പിസ്താൾ, റിവോൾവർ, ഇതുകൾ താൻ പൊവുന്നെടത്തു എല്ലാം കൊണ്ടു നടക്കാറാണു. തന്റെ വിനോദസുഖങ്ങൾ വെറെ ഒരു വഴിയിൽ ഒടുവിൽ തിരിഞ്ഞതവരെ ശിക്കാറിൽ തന്നെയാണു അധികവും മാധവൻ വിനോദിച്ചിരുന്നതു.

ഭൃത്യൻവന്ന വിളിച്ചതിനാൽ മാധവൻ തന്റെ അമ്മാമന്റെ അടുക്കെ ചെന്നുനിന്നു.

ശങ്കരമെന്നൊൻ—മാധവാ ഇതു എന്തു കഥയാണു— വയസ്സുകാലത്തു കാരണവരൊടു എന്തെല്ലാം അധികപ്പെടുത്തുവാനു വാക്കുകളാണു നീ പറഞ്ഞതു. അദ്ദേഹം നിന്നെ ഇംക്ലീഷ് പഠിപ്പിച്ചതിന്റെ ഫലമൊ ഇതു. എത്രയും നിന്നെക്കുറവെണ്ടി അദ്ദേഹം ചിലവുചെയ്തു. മാധവൻ—അമ്മാമനും ഇങ്ങിനെ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതെങ്ങളുടെ നിർദ്ദാഗ്യം! കാര്യം പറയുമ്പോൾ ഞാൻ അന്യായമായി ആരെയും ഭയപ്പെട്ടു പറയാതിരിക്കില്ല. എനിക്കു ഹൃദയകുടുംഭകൾ കണ്ടുകൂടാ. വലിയമ്മാ

ൻ ദൈവാധ്വാനംചെയ്തു സമ്പാദിച്ചതായ ഒരു കാശ പൊലും ചിലവിടാൻ ഞാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല. പൂർവ്വന്മാർ സമ്പാദിച്ചതും നമ്മളുടെ അഭ്യുദയത്തിനും ഗുണത്തിനുംവെണ്ടി അദ്ദേഹം കൈവശം വെച്ചിരിക്കുന്നതുമായ പണം നമ്മളുടെ ന്യായമായ ആവശ്യങ്ങൾക്കുവെണ്ടി ചിലവിടാനെ ഞാൻ പറഞ്ഞുള്ളൂ. കമ്മിണിയമ്മയും അവരുടെ സന്താനങ്ങളും ഇവിടുത്തെ ഭൃത്യന്മാരല്ല. അവരെ എന്താണു വലിയമ്മാമൻ ഇതു നിശ്ചയമായിതള്ളിക്കളഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. അവരുടെ രണ്ടു മക്കളെ ഇംക്ലീഷ് പഠിപ്പിച്ചില്ല. കല്യാണിക്കുട്ടിയെയും വെണ്ടുപൊലെ ഒന്നും പഠിപ്പിച്ചില്ല- എന്ത കഷ്ടമാണു ഇദ്ദേഹം ചെയ്യുന്നത്- ഇങ്ങിനെ ദുഷ്ടത കാട്ടാമൊ- എന്നി ആ ചെറിയ ശിന്നനെയും മുരിക്കുട്ടനെപ്പൊലെ വളർത്താനാണത്രെ ഭാവം- ഇതിന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കയില്ല. ഞാൻ അവനെ കൊണ്ടുപോയി പഠിപ്പിക്കും.

ശങ്കരമെന്നൊൻ—ശിക്ഷ-ശിക്ഷ- വിശേഷംതന്നെ! നീ എന്തുകൊണ്ടാണു പഠിപ്പിക്കുന്നത്- മാസത്തിൽ അൻപതു ഉറപ്പികയല്ലെ നിണക്കു തരുന്നുള്ളു- നീ എന്തുകൊണ്ടു പഠിപ്പിക്കും- അമ്മാമന്റെ മുഷിച്ചൽ ഉണ്ടായാൽ പല ദുഃഖങ്ങളും ഉണ്ടായിവരാം- ക്ഷണംപോയി കാൽക്കു വീഴ.

“അമ്മാമന്റെ മുഷിച്ചൽ ഉണ്ടായാൽ പല ദുഃഖങ്ങളും ഉണ്ടാവും” എന്നു പറഞ്ഞതിനെ കെട്ടതിൽ ഇന്ദുലെഖയെ കുറിച്ചാണു ഒന്നാമതാ മാധവൻ വിചാ

രിച്ചത- ആ വിചാരം ഉണ്ടായ ക്ഷണം മാധവന്റെ മുഖത്തു പ്രത്യക്ഷമായ ഒരു വികാരഭേദം ഉണ്ടായി- എങ്കിലും അത ക്ഷണേണ അടക്കി, അറയിൽ അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും നടന്നുകൊണ്ടു ലേശം മന്ദമാസത്തോടെ മാധവൻ മറുവടി പറഞ്ഞു.

മാധവൻ—അദ്ദേഹത്തിനെ ഞാൻ എന്താണു മുഷിപ്പിക്കുന്നത്- ന്യായമായ വാക്കുപറഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹം എന്തിനു മുഷിയണം- അദ്ദേഹത്തിന്റെ ന്യായമല്ലാത്ത മുഷിച്ചിലിന്മേൽ എനിക്കു ഭയമില്ല.

ശങ്കരമെന്നോൻ—ചീ- ഗുരുതപക്കേട പറയല്ലാ.

മാധവൻ—എന്ത ഗുരുതപക്കേട- എനിക്കു ഓരം വാക്കിന്റെ അർത്ഥംതന്നെ അറിഞ്ഞുകൂടാ.

ശങ്കരമെന്നോൻ—അത അറിയാത്തതാണു വിഷമം- അപ്പൂ! നീ കറെ ഇംക്ലീഷു പഠിച്ച സമയത്തായി എന്നു വിചാരിച്ച നമ്മളുടെ സമ്പ്രദായവും നടപ്പും കളയല്ലാ- കൂട്ടൻ ഉണക്കുകഴിഞ്ഞുവൊ.

മാധവൻ—ഇല്ലാ-എനിക്കു മനസ്സിന്നു വളരെ സുഖപ്പെടതൊന്നി- അമ്മ പാൽക്കഞ്ഞിയും എടുത്ത വഴിയെ വന്നിരുന്നു.

അപ്പോൾ പാപ്പുതിരുമ്മ പാലുഞ്ഞി വെള്ളിക്കിണ്ണത്തിൽ കയ്യിൽ എടുത്തതൊട്ടുകൂടി അകത്തേക്കു കടന്നു.

ശങ്കരമെന്നോൻ—പാപ്പുതീ കെട്ടില്ലെ കൂട്ടൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം.

പാപ്പുതിരുമ്മ—കെട്ടു അശേഷം നന്നായില്ല.

മാധവൻ—പാലൂഞ്ഞി ഇങ്ങതരു.

രണ്ടിറക്ക പാലൂഞ്ഞി നിന്നെത്ത നിന്നതന്നെ കൂടിച്ച അമ്മയുടെ മഖത്തനൊക്കി ചിരിച്ചുകൊണ്ടു.

മാധവൻ—അല്ല- അമ്മേക്കും എന്നൊട വിരൊധമാ യൊ?

പാച്ചുതിരുമ്മ—പിന്നെയൊ- അതിന്നെന്താ സംശയം- ജെഷ്ടനും അമ്മാമനും ഹിതമല്ലാത്തത എനിക്കും ഹിതമല്ലാ- ആട്ടെ നീ ഈ കഞ്ഞികൂടിക്ക നെരം ഉ ചുയായി- എന്നിട്ട സംസാരിക്കാം. കുടമ എന്തിനാണു എപ്പൊഴും ഇങ്ങിനെ തൂക്കി ഇടുന്നത, ഇങ്ങത വരു- ഞാൻ കെട്ടിത്തരാം- കുടമ പകുതിആയിരിക്കുന്നു.

മാധവൻ—അമ്മ ശിന്നനെ ഇംക്ലീഷ പഠിപ്പിക്കെണ്ട ത ആവശ്യമൊ അല്ലയൊ നിങ്ങൾ പറയിൻ.

പാച്ചുതിരുമ്മ—അത നിന്റെ വലിയ അമ്മാമൻ നി ശ്ചയിക്കെണ്ടതല്ലെ കുട്ടാ- എനിക്കു എന്തറിയാം. വ ലിയമ്മാമനല്ലെ നിന്നെ പഠിപ്പിച്ചത അദ്ദേഹം ത ന്നെ അവനെയും പഠിപ്പിക്കുമായിരിക്കും.

മാധവൻ—വലിയമ്മാമൻ പഠിപ്പിക്കാതിരുന്നാലൊ.

പാച്ചുതിരുമ്മ—പഠിക്കെണ്ട.

മാധവൻ—അതിന്ന ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ലാ.

പാച്ചുതിരുമ്മ—കിണ്ണം ഇങ്ങൊട്ടുതന്നെക്കൂ ഞാൻ പൊ കുന്നു- ഉണ്ണാൻ വെഗം വരണം.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

ഇന്ദുലെഖ.

സുന്ദരികളായിട്ടുള്ള നായകിമാരെ വണ്ണിക്കുന്നതിലുള്ള സാമന്ത്രിയും ഒട്ടും എനിക്കില്ലെന്ന ഓരം അദ്ധ്യായം എഴുതേണ്ടിവരുമെന്ന ഭാരതപ്പൊലും എനിക്കുണ്ടായ ഭയം എന്നെ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നു- എന്നാലും നിവൃത്തിയില്ലെല്ലോ, കഴിയുമ്പോലെ പായുക എന്നെവരൂ. ഇന്ദുലെഖക്ക ഓരം കഥ ആരംഭിക്കുന്നകാലം ഏകദേശം പതിനെട്ടു വയസ്സു പ്രായമാണ്. ഇവളുടെ സൗന്ദര്യത്തെക്കുറിച്ചു അവയവം പ്രതിവണ്ണിക്കുന്നതിനേക്കാൾ അധികം എളുപ്പം ആകപ്പാടെ ഇവളുടെ ആകൃതിയുടെ ഒരു ശോഭയെക്കുറിച്ചു മാത്രം അല്പം പറയുന്നതാണ്. സൗന്ദര്യം എന്നത ഇന്നതാണെന്നും ഇന്നു പ്രകാരമായാലാണെന്നും താനെ ഗുണിക്കപ്പെട്ടുവാൻ സാധ്യമായ ഒരു ഗുണപദാത്മമല്ലോ. സൗന്ദര്യം ഇന്നു പ്രകാരമായാലാണെന്നു മനസ്സുകൊണ്ടു മുമ്പുതന്നെ തീർച്ചയാക്കി വെപ്പാൻ പാടുള്ള ഒരു സാധനമല്ലോ. ഏത സ്ഥിതിയിലും ഏത വിധമുള്ള യോജ്യതകളിലും ശരീരത്തിന്നു സൗന്ദര്യമുണ്ടായി എന്നു വരാം. കറുപ്പനിറം സാധാരണ ശരീരവണ്ണത്തിന്നു സൗന്ദര്യമില്ലാത്തതാണെന്നു പറയുന്നു. എന്നാൽ ചില സമയങ്ങളിൽ കറുപ്പനിറം വെറെ സാധനങ്ങളുമായുള്ള ചെച്ചയാലൊ മറ്റു പ്രകാരത്തിലൊ ബഹു ശോഭയോടെ കാണപ്പെടുന്നുണ്ട്. ഇന്ദുലെഖ കറുത്തിട്ടാണെന്നു എന്റെ വായന

ക്കാര ഇവിടെ ശങ്കിച്ച പൊവരുത. അതപ്രകാരം തന്നെ വെളിച്ച അല്ലെങ്കിൽ സ്വപ്നവണ്ണം ഇതകൾ ശരീരവണ്ണത്തിന്ന ഭംഗിയുള്ളതാണെന്ന സാധാരണ ധരിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ചിലപ്പോൾ െരം വണ്ണമായാലും ചില ശരീരത്തിന്ന ഭംഗിയില്ലെന്ന തൊന്നാം. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ- സൌന്ദര്യം എന്നത ശോഭാ നിഷ്ഠമായ ഒരു സാധനമാണെന്നാകുന്നു. ശോഭാ എവിടെ തൊന്നുന്നുവോ അവിടെ സൌന്ദര്യമുണ്ട് എന്ന പറയാം. െരം ഇൻഡ്യാരാജ്യത്തുള്ള സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒരു സ്ത്രീയുടെ സൌന്ദര്യവണ്ണനയിൽ കവങ്ങൾക്കു അതി കൃഷ്ണവണ്ണതയും- നെത്രങ്ങൾക്കു നീലാബ്ജ സദശതയും അതി വിശിഷ്ടമായ സൌന്ദര്യ ലക്ഷണങ്ങളിൽ മുഖ്യങ്ങളായി പറഞ്ഞ കാണുന്നു. ഇംക്ലീഷ കവികൾ ഒരു യുവതിയുടെ ലക്ഷണങ്ങളിൽ അവളുടെ തലമുടിയുടെ സ്വപ്നവണ്ണതയും കണ്മിഴികൾക്കു മങ്ങിയ മാതിരി വെളുപ്പൊട്ടുകൂടിയ ലഘുവായ നീല വണ്ണവും (അല്ലെങ്കിൽ പട്ടഭാഷയിൽ നമ്മൾ പറയുന്നതപൊലെ ശുദ്ധ പൂച്ചക്കണ്ണ) അവളുടെ സൌന്ദര്യലക്ഷണങ്ങളാക്കി വണ്ണിച്ചു വരുന്നു.

ഇവിടെ സംസ്കൃത കവികളുടെയും ഇംക്ലീഷ കവികളുടെയും സിദ്ധാന്തങ്ങൾ രണ്ടും ശരിയാണെന്നു പലപ്പോഴും എനിക്കുതന്നെ തൊന്നിട്ടുണ്ട്. കറുത്ത നിറത്തിലുള്ള തലമുടി എങ്ങിനെ നമ്മളുടെ സ്ത്രീകൾക്കു ഭംഗി തൊന്നിക്കുന്നുവോ അതപ്രകാരം തന്നെ സ്വപ്നവണ്ണമായ തലമുടി ചില യൂറോപ്യൻ സ്ത്രീകൾക്കു ബഹുവൈ

ച്ചായും യൊജ്യതയായും എന്റെ കണ്ണിൽ കാണപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു. കണ്ണിഴികളും മെൽപറഞ്ഞ വണ്ണത്തിൽ ഉജ്ജ്വല ചില യൂറോപ്യൻ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരിൽ എനിക്കു ബഹുഭംഗിയും ജീവനും ഉജ്ജ്വലമായി തോന്നപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു. മെൽപറഞ്ഞ വിധം തലമുടിയും കണ്ണിഴികളും ഉജ്ജ്വല ചില യൂറോപ്യൻ സ്ത്രീകളെ എന്റെ മനസ്സിന്നു അതി സുന്ദരികളാണെന്നു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു.

പല അവയവങ്ങളുടെ യൊജ്യതകളിൽ നിന്നും വണ്ണങ്ങളിൽ നിന്നും ആകാരങ്ങളിൽ നിന്നും മനസ്സിന്നു ഓരോ പ്രത്യേക ദൈവങ്ങൾ കാണുമ്പോൾ സൗന്ദര്യം ഉണ്ടെന്നും ഇല്ലെന്നും തൊന്നാം. അതുകൊണ്ടു സാധാരണയായി ഒരു സ്ത്രീക്കു സൗന്ദര്യം, ഇന്നിന്ന പ്രകാരത്തിൽ അവയവങ്ങളും വണ്ണവും ആയാൽ ഉണ്ടാവുമെന്നു മനസ്സുകൊണ്ടു മുൻകൂട്ടി ഗണിച്ചുവെപ്പാൻ പാടില്ലാത്ത ഒരു സാധനമാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ചില സ്ത്രീകളെ ആപാദചൂഡം നൊക്കിയാൽ ഒരു വയവത്തിനും പ്രത്യേക ദോഷാരോപണം ചെയ്യാൻ പാടുണ്ടാകയില്ലെങ്കിലും ആകുപ്പാടെ നൊക്കിയാൽ മനസ്സിന്നു അശേഷം കൗതുകം തൊന്നാതെ വരാം. ചില സ്ത്രീകൾക്കു അവയവങ്ങൾ പ്രത്യേകമായി സൂക്ഷിച്ചു നൊക്കിയാൽ ധാരാളം ദോഷം പറവാനുണ്ടായിരുന്നാലും ആകുപ്പാടെ അവരെ കണ്ടാൽ കൗതുകം തൊന്നും. ഇങ്ങിനെ കൗതുകം ഉജ്ജ്വല സ്ത്രീകളെ മലയാളഭാഷയിൽ നല്ല ശ്രീയുള്ള സ്ത്രീകൾ എന്നുമാത്രമേ പറയാവൂ എന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഒരു സ്ത്രീക്കു സൗ

ദൂതും ഉണ്ടു, സുന്ദരീ എന്ന ഞാൻ പറയണമെങ്കിൽ അവളുടെ അവയവങ്ങൾ പ്രഥമ ദൃഷ്ട്യത്തിലും പിന്നെ സാവധാനത്തിൽ സൂക്ഷിച്ച ആലോചിച്ചു നോക്കിയാലും ഒരുപൊലെ അതി കൊമളമായി മനോഹരങ്ങളായിരിക്കണം. പിന്നെ ആകുപ്പാടെ സർപ്പാവയവങ്ങളും ഒന്നായി ചെർത്തു നോക്കിയാൽ അതിയായുള്ള ഒരു ശോഭ തോന്നണം. കാണുന്ന ക്ഷണത്തിൽ മനസ്സിനെ എങ്ങിനെ മൊഹിപ്പിക്കുന്നുവോ അതപൊലെ തന്നെ എല്ലായ്പ്പോഴും എത്ര നേരമെങ്കിലും നോക്കിയാലും മനസ്സിനു കണ്ടുത പോരെന്നുള്ള മൊഹം ഉണ്ടാക്കിയിട്ടു കൊണ്ടു ഇരിക്കണം. അങ്ങിനെയുള്ള സ്ത്രീയെ ഞാൻ സുന്ദരീ എന്നു പറയും. ഇന്ദ്രലേഖാ അങ്ങിനെയുള്ള സ്ത്രീകളിൽ അഗ്രഗണ്യയായിരുന്നു.

ഇന്ദ്രലേഖയുടെ ദൈഹത്തിന്റെ വണ്ണത്തെ കുറിച്ച ഞാൻ ഒന്നുമാത്രം പറയാം. അരയിൽ നെമം ഉടുക്കുന്ന കസവ തുണിയുടെ വക്കിനുള്ള പൊൻ കസവകര മദ്ധ്യപ്രദേശത്തു പട്ടയുടെമായിരി ആവരണമായി നിൽക്കുന്നത കസവാണെന്നു തിരിച്ച അറിയണമെങ്കിൽ കൈകൊണ്ടു തൊട്ടു നോക്കണം. ശരീരത്തിന്റെ വണ്ണം പൊൻ കസവിന്റെ സവണ്ണമാകയാൽ കസവ എവിടെ അവസാനിച്ചു, ശരീരം എവിടെ തുടങ്ങി, എന്ന കാര്യത്തിൽ പരവാൻ ഒരുവനും കെവലം സാധിക്കയില്ല. കലങ്ങളുടെ നീലിമയും ദൈഹ്യവും നിബിഡതയും മാർവവും അതി മനോഹരമെന്നു പറവാനുള്ളു. അധരങ്ങൾ ആ വണ്ണത്തിൽ പക്ഷെ യൂറോപ്യൻ സ്ത്രീകൾക്കല്ലാതെ

കാണാൻ കഴികയില്ല. നെത്രങ്ങളുടെ ദൈശ്വര്യവും ത്രിവർണ്ണതപവും അതുകൂടെ ഒരു ജീവനും അതകളെക്കൊണ്ടു ചിലപ്പെടാൻ ചെയ്യുന്ന ഓരോ കടാക്ഷങ്ങളിൽ നിന്നു യുവാക്കളുടെ നെഞ്ചിൽ വീഴുന്ന വഹ്നിയുടെ തൈപ്പൂവും കണ്ടു അനുഭവിച്ചുവെക്കുന്ന അറിവാൻ പാടുള്ളു. ഓരോ കാലം സ്നേഹങ്ങൾ കഠിന ഭാരങ്ങളാവാൻ സമീപിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നതന്നെ പറയാം. ദുഃസ്ഥങ്ങളായി നിരന്തരങ്ങളായി പൊങ്ങിവരുന്ന ആ തകർപ്പുകളെ ഏതു യുവാവു കണ്ടു സഹിക്കും. ഓരോ അതി മനോഹരിയായ ഇന്ദ്രലേഖയുടെ സൗന്ദര്യത്തെ വർണ്ണിച്ചാൻ ആരാൽ സാധിക്കും.

ഇന്ദ്രലേഖയുടെ സുവർണ്ണ സദേശമായ വർണ്ണവും കരുവിനു സമങ്ങളായ രമണങ്ങളും വിദ്രുഹം പൊലെ ചുവന്ന അധരങ്ങളും കരിങ്കുവലയങ്ങൾക്കു ഭാസ്യം കൊടുത്ത നെത്രങ്ങളും ചെന്താമരപ്പൂവുപൊലെ ശോഭിക്കുന്ന ആ മുഖവും നീലകന്തളങ്ങളും സ്നേഹഭാരവും അതികൃശമായ മദ്ധ്യവും മറ്റും ആകപ്പാടെ കാണുമ്പോൾ പരമേശ്വരൻ മനസ്സിന്നു ഉണ്ടായ ആനന്ദവും സന്തോഷവും പരിതാപവും ഭ്രാന്തയും ആസക്തിയും വ്യഥയും ഇന്നു പ്രകാരമാണെന്നു പറഞ്ഞറിയിച്ചാൻ എന്നാൽ അസാധ്യമാണെന്നു ഞാൻ തീർച്ചയായി ഇവിടെ സമ്മതിക്കുന്നു.

ഓരോ രൂപഗുണത്തിന്നു യോഗ്യമായ പരിച്ഛേദം സൗശീല്യാദി ഗുണങ്ങളും ഇവർക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്ദ്രലേഖാ കിളിമാനൂർ ഒരു രാജാവചർകളുടെ മകളായിരുന്നു.

നം- ഇന്ദുലെഖക്കു രണ്ടു വയസ്സു പ്രായമായപ്പോൾ രാജാവ സ്വഗ്വാരോഹണമായി. ഏകദേശം മൂന്നുവയസ്സു പ്രായമായപ്പോൾ തന്റെ വലിയച്ഛൻ പഞ്ചമനോന്റെ ജ്യേഷ്ഠപുത്രനും തന്റെ അമ്മാമനും ഇംക്ലീഷ്, സംസ്കൃതം, സംഗീതം മുതലായ വിദ്യകളിൽ അതിനീപുണനും ഒരു ദിവാന്പെഷ്കാരദ്യോഗത്തിൽ എണ്ണൂറുപ്പിടി ശമ്പളമായിരുന്ന ആളും ആയ കൊച്ചുകുട്ടിയ്ക്കുമെന്നാൽ തന്റെ കൂടെ താൻ ഉദ്യോഗം ചെയ്തിരുന്ന മിക്കിൽ കൊണ്ടുപോയി പതിനാറു വയസ്സുവരെ വിദ്യാഭ്യാസങ്ങൾ ചെയ്യിപ്പിച്ചു- ഇംക്ലീഷ് നല്ലവണ്ണം പഠിപ്പിച്ചു- സംസ്കൃതത്തിൽ നാടകാലങ്കാരങ്ങൾവരെ പഠിപ്പിച്ചു. സംഗീതത്തിൽ പല്ലവി രാഗവിന്യാസംവരെ പാടാനും പിച്ചാണോ, ഫിഡിൽ, വീണ ഇതുകൾ വിശേഷമായി വായിപ്പാനും ആക്കിവെച്ചു. പിന്നെ ചിലറ്റയായി സ്ത്രീകളെ യൂറോപ്പിൽ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്ന തുണൽ, ചിത്രം മുതലായവകളിലും തന്റെ അതിമനോഹരിയായ മരുമകൾക്കു പഠിപ്പിച്ചും വരുത്തി. ബിലാത്തിയിൽ ഒരു ഇംക്ലീഷ് സ്ത്രീയെ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്ന വിധമുള്ള പഠിപ്പും അറിവുകളും സമ്പ്രദായങ്ങളും ഇന്ദുലെഖക്കു ഉണ്ടാക്കിവെക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം മഹാനും അതി ബുദ്ധിശാലിയും ആയിരുന്ന ആ കൊച്ചുകുട്ടിയ്ക്കുമെന്നൊരു ഇന്ദുലെഖയുടെ ഹൃദയം വയസ്സിലകത്തു സാധിപ്പാൻ കഴിയുന്നെടത്തോളം സാധിച്ചു എന്നതന്നെ പറയാം. എന്നാൽ ഭാഗ്യം കൈവലം ഒരേടത്തും സമ്പൂർത്തിയായി എന്നു പറവാൻ മനുഷ്യന സാധിക്കയില്ലല്ലോ. ഇന്ദുലെഖയുടെ

പതിനാറാമത്തെ വയസ്സു അവസാനിച്ചതൊട്ടുകൂടി കൊച്ചുകൃഷ്ണമെന്നൊൻറെ കാലവും അവസാനിച്ചു. പിന്നെ വലിയച്ഛന്റെകൂടെ അമ്മയുടെ ഒന്നിച്ചു വലിയച്ഛന്റെ പൂവരണിൽ എന്ന ഭവനത്തിൽ ആണ താമസം ആയു.

ഇന്ദുലെഖയുടെ സ്വാഭാവികമായ ഗുണങ്ങളാലും തന്റെ പെരുനിയായതിനാലും തന്റെ പ്രാണപ്രിയനായ മകന ഇന്ദുലെഖയിൽ ഉണ്ടായ സ്നേഹശക്തി കാരണം ഇന്ദുലെഖയുടെ വലിയച്ഛന ഇന്ദുലെഖയിൽ ഉള്ള സ്നേഹം ഇന്നപ്രകാരമായിരുന്നു എന്നും ഇത്ര ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും എനിക്കു ഏന്റെ വായനക്കാരെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രയാസമാണ്. ഇന്ദുലെഖക്കു താമസിപ്പാൻ പ്രത്യേകമായ ഒരു മാളികബങ്കളാവാണശട്ടംചെയ്തിരുന്നത. ആ ബങ്കളാവിലെ എല്ലാ മുറികളിലും ഇംഗ്ലീഷ് മാതിരി സാമാനങ്ങളും മുറും ഭംഗിയായി ശെഖരിച്ചു വെച്ച ഇന്ദുലെഖയുടെ അഭീഷ്ടപ്രകാരം എല്ലാം ശട്ടംചെയ്യുവന്നു കൊച്ചുകൃഷ്ണമെന്നവന്റെ അകാലമരണത്താൽ ഇന്ദുലെഖക്കു ഒരുവിധത്തിലും ഒന്നിനും ഒരു ബുദ്ധിമുട്ടു വന്നുകൂടാ എന്ന ഇന്ദുലെഖയുടെ വലിയച്ഛൻ ഉറപ്പായി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു.

ഇന്ദുലെഖയുടെ ദിനചര്യകളും സമ്പ്രദായങ്ങളും സ്വഭാവവും അവളുടെ പഠിപ്പിനിമിത്തവും തന്റെ അമ്മാമൻ മഹാനായ കൊച്ചു കൃഷ്ണമെന്നവന്റെ ബുദ്ധിശക്തിക്കനുസരിച്ചു തന്നെ കിട്ടിയ അറിവുകൾ നിമിത്തവും അതി രമണീയമായിരുന്നു എന്നു പറയാനുള്ളത്. ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചതിനാൽ താൻ ഒരു മലയാള സത്രീയാണെ

നുള്ള നില ലേശം വിട്ടിട്ടില്ലാ. ഹിന്ദുതലമുറകൾക്കു നിരീശ്വരതയെ നിർദ്ദേശം ചെയ്തപ്പോൾ ചിലപ്പോൾ ചില പരിഷ്കാരം ചെയ്തപ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്നപോലെ സർവ്വവും ഉള്ള ഒരു പുഷ്പരസമാവട്ടെ ഇന്ദ്രലേഖയെ കൈവലം ബാധിച്ചിട്ടില്ല. കുളികരി, ഉടുപ്പോട, സംസാരം- തന്റെ അമ്മ, മുത്തശ്ശി, വലിയച്ഛൻ, അമ്മാമൻ ഇവരിലുള്ള ഭക്തി, വിശ്വാസം, നാട്ടുകാരെ സമീപം വാസിക്കുകയും ഇംക്ലീഷ് പഠിക്കാനുള്ള തന്റെ സവികളിൽ ഉള്ള ചെപ്പ്, രാസകൃഷ്ണ, വിശേഷിച്ചു പറയുന്ന വാക്കുകളിലും ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തികളിലും പ്രത്യേകമായി കാണപ്പെടാവുന്ന താഴ്മയും ഗർവ്വമില്ലായ്മയും ഇവയെ എല്ലാം കണ്ടു ഇന്ദ്രലേഖയെ പരിചയമുള്ളവർ എല്ലാ ജ്യോഷ്ഠി അഭ്യർത്ഥിച്ചിരുന്നു. ഇങ്ങിനെയാണു കുട്ടികളെ അഭ്യസിപ്പിച്ചു വളർത്തേണ്ടതെന്നു ബുദ്ധിയുള്ള ഏവരും പറയും. ഇന്ദ്രലേഖാ ആ മഹാനായ കൊച്ചു കൃഷ്ണ മൈനവന്റെ ഒരു കീർത്തിലതയായിട്ടു തന്നെ തീർന്നു.

ഇന്ദ്രലേഖയുടെ നെമഞ്ഞെ ആഭരണങ്ങൾ വളരെ ചുരുങ്ങിയ മാതിരിയാണു. ആഭരണങ്ങൾ അമ്മാമൻ കൊച്ചുകൃഷ്ണ മൈനാൻ കൊടുത്തതും അമ്മയുടെ വകയായി തന്റെ അച്ഛൻ കൊടുത്തതെന്നു കിട്ടിയതും വലിയച്ഛൻ കൊടുത്തതും കൂടി അനവധി ഉണ്ടു. എന്നാൽ ഇന്ദ്രലേഖ ഓരോ ആഭരണങ്ങളിൽ അത്ര പ്രിയം ഉള്ള ഒരു കുട്ടിയല്ലായിരുന്നു. വിശേഷം ഭവസങ്ങളിൽ വല്ല ആഭരണങ്ങളും വിശേഷം വിധിയായി കൈക്കൊണ്ടാൽ അമ്മയുടെയോ മുത്തശ്ശിയുടെയോ വലിയ

കൂടെയൊ കഠിന നിബ്ബന്ധം വെണം. കാതിൽ കൊത്തുള്ള തൊടകളും കഴുത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഉരുങ്ങ ഒരു സ്വണ്ണ നൂലിന്മേൽ ചെറിയ ഒരു പതക്കവും അതിന്നു ചുവടെ ഒരു പരന്ന സ്വണ്ണ നൂലിന്മേൽ നല്ല വിലയുള്ള വൈരവും പച്ചരത്തവും ചുങ്കപ്പു രത്തവും കൊണ്ടു വെലചെയ്യ ഒരു പതക്കവും കൈകളിൽ തഞ്ചാവൂരിൽ കിഴക്കൻ സമ്പ്രദായത്തിൽ വെലചെയ്യ ഓരോ പൂട്ട വളയും കൈ വിരലുകളിൽ സ്വപ്നം മൊതിരങ്ങളും മാത്രമാണെന്നെ പെരുമാറുന്ന ആദരണങ്ങൾ. എന്നാൽ ആദരണങ്ങളിൽ അത്ര അധികം പ്രീതി ഇല്ലെങ്കിലും ഇന്ദ്രലേഖക്കു വസ്ത്രങ്ങളെ വളരെ താല്പര്യമാണു. വിശേഷമായ എഴയും കസവും ഉള്ള ഒന്നരയും മെൽമുണ്ടും ദിവസം നിത്യ വെള്ളയായി കുളിക്കുമ്പൊഴും വൈകുന്നേരം മെൽ കഴുകുമ്പൊഴും തെയ്യർ വെണം. കുചപ്രദേശങ്ങൾ എല്ലായ്പ്പോഴും ധവളമായ ഒരു കസവ മെൽമുണ്ടുകൊണ്ടു മറച്ചിട്ടെ കാണാറുള്ളു. ഇങ്ങിനെയാണു നിയമമായുള്ള ഉടുപ്പം.

“ ഇന്ദ്രലേഖാ ” എന്ന പേരും കഥയിലുള്ള മറ്റു സ്ത്രീകളുടെ പേരുമായിരുന്നെങ്കിലും പക്ഷേ കുറെ അയ്യോമായിരിക്കുന്നു എന്ന എന്റെ വായനക്കാര വിചാരിക്കുമായിരിക്കാം. പെരു ഇങ്ങിനെ വിളിച്ചു വന്നതുകൊച്ചുകൃഷ്ണ മെന്നവന്നാണു. കുട്ടിക്കു ജാതകത്തിൽ വെച്ച പെരു മാധവി എന്നായിരുന്നു. എന്നാൽ കുട്ടിയുടെ അതിലളിതമായ സ്വരൂപത്തിന്റെ അവസ്ഥക്കു ഇന്ദ്രലേഖാ എന്നപേർ വിളിക്കണമെന്നു കൊച്ചുകൃഷ്ണമെ

നൊൻ നിശ്ചയിച്ച അങ്ങിനെ വിളിച്ചു വന്നതാണ്. എന്നാൽ ഇവളെ നമ്മുടെ ഓരോ കഥ തുടങ്ങുന്നകാലം മാധവീ എന്ന ഒരാൾ മാത്രം വിളിച്ചുവന്നു. അത മാധവനായിരുന്നു. ഇത്ര സുന്ദരനും രസികനും വിചാറനും സമർത്ഥനും തന്റെവലിയച്ഛന്റെ മരുമകനും ആയ മാധവനും ഇദ്ദേഹവുമായി അന്യോന്യം സ്നേഹിക്കാതിരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്ന ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഓരോ കഥ തുടങ്ങുന്ന കാലത്തുവര അന്യോന്യം അന്തഃകരണ വിവാഹം കഴിച്ചു വെച്ചിരിക്കുന്നു എന്നതന്നെ പറയാം.

പ്രകൃതം നിസ്കുലധൂരമാണെങ്കിലും ഇദ്ദേഹവുമായെ ഹിതത്തിന്നോ ഇഷ്ടത്തിന്നോ വിരോധമായി പറവാൻ ആ വീട്ടിൽ ആർക്കും ശക്തി ഉണ്ടായില്ല. ഇവളുടെ തന്റെപ്പോൾ നിലയും ആ വിധമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇദ്ദേഹവുമായെ പ്രവൃത്തിയിലോ ഇരിപ്പിലോ ഒരാൾക്കും ഒരു കൊഞ്ചം പറവാൻ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഓരോ കഥ തുടങ്ങുന്നകാലത്തു ഇദ്ദേഹവുമായെ മാധവനും അന്യോന്യം അന്തഃകരണ വിവാഹം ചെയ്തുവെച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന സമഷ്ടിയായി പറഞ്ഞാൽ മതിയാകുമൊ എന്ന ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. ഇവർക്കു അന്യോന്യം അനുരാഗം ഉണ്ടാവാതിരിപ്പാൻ പാടില്ലെന്ന എന്റെ വായനക്കാർ ഉൾക്കൊള്ളൂ. എന്നാൽ ഓരോ സംഗതിയെ ഉൾക്കൊള്ളി നിശ്ചയിപ്പാൻ വിട്ടുന്നതിനെക്കാൾ ചുരുക്കത്തിൽ സ്പഷ്ടമായി ഇവിടെ പറയുന്നതാണ് നല്ലതു എന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു- അതുകൊണ്ടു അല്പം പൂർവ്വക പ്രാപ്തസംഗം ചെയ്യുന്നു.

മഹാനായ കൊച്ചു കൃഷ്ണമെന്നവൻ ഇന്ദ്രലെഖക്ക വിദ്യാഭ്യാസം മുഴുവനും കഴിച്ചശേഷം ഇന്ദ്രലെഖക്ക അനുരൂപനായ പുരുഷനെ യോഗ്യരിൽനിന്നു അവൾ തന്നെ തിരഞ്ഞെടുക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായക്കാരനായിരുന്നു. എന്നാൽ ഓരം ഘനപുരുഷൻ ഇതിനെക്കുറിച്ച അധികമായി ആരൊടും ഒന്നും സംസാരിച്ചിട്ടില്ല. പെണ്ണിനെ പത്തു പതിനൊന്നു വയസ്സായമുതൽ പല യോഗ്യരായ ആളുകൾ എല്ലാം ഓരം കാഴ്ചത്തിൽ കൊച്ചു കൃഷ്ണമെന്നവൻ പെണ്ണാരുടെ മനസ്സിനിറവാൻ ഉത്സാഹിച്ചിട്ടും സാധിച്ചിട്ടില്ല.

താൻ മരിക്കുന്നതിന്നു അല്പ ദിവസങ്ങൾ മുമ്പു കല്പനയിന്മേൽ ഇന്ദ്രലെഖയൊടു കൂടി അച്ഛനെ കാണാൻ വന്നിരുന്ന സമയം ഒരു ദിവസം അച്ഛൻ പഞ്ചമെന്നൊൻ തന്നോട് “ഇന്ദ്രലെഖക്ക വയസ്സ് ൧൫-ൽ അധികമായല്ലോ- നല്ല ഒരു സംബന്ധം തുടങ്ങിപ്പിക്കേണ്ട” എന്ന ചൊരിച്ചതിന്നു ഉത്തരമായി “ഇന്ദ്രലെഖയുടെ വിദ്യാഭ്യാസങ്ങൾ മുഴുവനും ആയിട്ടില്ലെന്നും അത കഴിഞ്ഞ ശേഷമേ ആ ആലോചനതന്നെ ചെയ്യാൻ ആവശ്യമുള്ളൂ എന്നും വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്ത ഇന്ദ്രലെഖയെ യോഗ്യതയുള്ളവളാക്കിത്തീർക്കേണ്ടുന്ന ഭാരമാണു തനിക്കുള്ളതു എന്നും ആ യോഗ്യത അവൾക്കെത്തിയാൽ ഇന്ദ്രലെഖയെന്നു പിന്നെ അവൾക്കു വെണ്ടതെല്ലാം യഥാവിധി “തം പ്രാപ്തിച്ചുകൊള്ളുമെന്നും” കൊച്ചു കൃഷ്ണമെന്നവൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. വൃദ്ധനായ പഞ്ചമെന്നവനെ ഓരം ഉത്തരം നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായിട്ടും അത്ര രസിച്ചിട്ടും

ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും മകനോട് താൻ പിന്നെ ഇതിനെക്കുറിച്ച ഒന്നും ചൊലിച്ചിട്ടെ ഇല്ല.

ഇന്ദുലെഖാ കൊച്ച കൃഷ്ണമെന്നവന്റെ കൂടെ താമസിക്കുന്ന കാലവും മാധവനെ കൂടുകൂടെ കാണാറുണ്ട്. കൊച്ച കൃഷ്ണമെന്നവനെ മാധവനെ വളരെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു- മാധവൻ അതി ബുദ്ധിമാനായ കുട്ടിയെന്ന പലപ്പോഴും പലരോടും അദ്ദേഹം സംഗതിവശാൽ പറയുന്നത ഇന്ദുലെഖാ തന്നെ കെട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അതിൽ അധികം ഒന്നും മാധവനെ കുറിച്ച് അദ്ദേഹം പറയുന്നത കെട്ടിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ മാധവൻ ഇന്ദുലെഖയെ യോഗ്യനാണെന്ന തീർച്ചപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവോ ഇല്ലയോ എന്ന ആകാം നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

കൊച്ചകൃഷ്ണമെന്നവന്റെ മരണശേഷം പൂർവ്വത്തിൽ താമസം തുടങ്ങിയ മുതൽ ഇന്ദുലെഖയും മാധവനും തമ്മിൽ വളരെ സ്നേഹമായിത്തീർന്നു. മതിരാശിയിൽ നിന്ന വീട്ടിലേക്കു വരുന്ന സമയങ്ങളിൽ എല്ലാപ്പോഴും രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ സംസാരിച്ചും കളിച്ചും ചിരിച്ചും സമയം കഴിച്ചു- ഇങ്ങിനെ കുറെ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കു ഇന്ദുലെഖയും മാധവനും പരസ്പരം കുറെക്കൂടി അനുരാഗം തുടങ്ങി- എന്നാൽ ഇത അന്യോന്യം ലേശംപോലും അറിയിച്ചില്ല. ഇന്ദുലെഖാ അക്കാലം കൈവലം അറിയിക്കാത്തത മാധവന്റെ പഠിപ്പിന്നു വല്ല വിഘ്നവും അതിനാൽ വരുത്തു എന്ന വിചാരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മാധവൻ അറിയിക്കാത്തത കുറെ ലജ്ജിച്ചിട്ടും പി

ന്നെ തനിക്കു ഓരം കാര്യം സാധ്യമാവാൻ പ്രയാസമുള്ളതായിരിക്കാമെന്ന ശങ്കിച്ചിട്ടും ആകുന്നു. അങ്ങിനെതൊന്നാൻ മാധവന നല്ല കാരണമുണ്ടായിരുന്നു- ഇന്ദുലെഖാ മലയാളത്തിൽ എങ്ങും പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട ഒരു സ്ത്രീരണമായിരുന്നു. മഹാരാജാക്കന്മാർ മുതലായി പലരും ഓരം കുട്ടിയെ കിട്ടണമെന്ന ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നു കൂടക്കൂടെ പഞ്ചമെന്നൊരു വരുന്ന കരതുകുളാലും പൂവൂരങ്ങി ലുംരറുംവെച്ച ഇതിനെപ്പറ്റി ആളുകൾ തമ്മിൽ ഉണ്ടാവുന്ന പ്രസംഗങ്ങളാലും മാധവന നല്ലവണ്ണം അറിയുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കെ അന്നു ഒരു സ്ത്രീക്കുട്ടിയായ താൻ ഇതിന്നു മൊഹിക്കുന്നതു വെറുതെ എന്നു മാധവന ചിലപ്പോൾ തൊന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു- ആദ്യം ഉണ്ടായ വിചാരം ഇങ്ങിനെ ആണെങ്കിലും ക്രമേണ ഇന്ദുലെഖയിൽ മാധവന അനുരാഗം വർദ്ധിച്ചുതന്നെവന്നു. മതിരാശിയിൽനിന്നു വീട്ടിൽവന്ന പാക്കുന്ന കാലത്തു പകൽ മുഴുവനും ഇന്ദുലെഖയുടെ കൂടെത്തന്നെയാണു മാധവൻ എന്നു പറയാം. വല്ല പുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടും പാട്ടു, പിയാനോ, ചതുരംഗം മുതലായ്കൊണ്ടു വിനോദിച്ചും വൈകുന്നേരം പിരിയാറാവുമ്പോൾ പകൽ നേരം ശരിയായി പന്ത്രണ്ടു മണിക്കൂറു ഉണ്ടായില്ല എന്നു രണ്ടു പെക്കും ഒരു ദിവസവും തൊന്നാതിരുന്നിട്ടില്ല. ഇങ്ങിനെ കുറെകാലം മതിരാശിയിൽനിന്നു മാധവൻ വീട്ടിൽവന്ന സമയങ്ങൾ മുഴുവനും അന്യോന്യം രസിച്ചും അഹങ്കരിച്ചും വിനോദിച്ചും കഴിഞ്ഞു.

ഇന്ദുലെഖയും മാധവനും തമ്മിൽ ഉള്ള സംബന്ധ

സ്ഥിതികൊണ്ടും രൂപംകൊണ്ടും പഠിപ്പുകൊണ്ടും ഇവര തമ്മിൽ ഇങ്ങിനെ സ്നേഹിച്ചുവന്നതിൽ അല്പം ചില ആളുകൾ ഒഴികെ ശേഷം എല്ലാവർക്കും സന്തോഷമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇന്ദുലെഖയെ മാധവന ഭാര്യയായി കിട്ടുമോ എന്ന പിന്നെയും ഒരു ശങ്ക എല്ലാവർക്കും ഉണ്ടായി. മലയാളത്തിലെ സ്ഥിതി അറിയുന്ന ആൾക്കു ഓരോ ശങ്ക ഉണ്ടാവാതിരിപ്പാൻ പാടില്ലെല്ലോ- തിരുവനന്തപുരത്തു പൊന്നുതമ്പുരാൻ കൂടി ഇന്ദുലെഖയെ അമ്മച്ചിയാക്കിക്കൊണ്ടുപോകുവാൻ ആലോചനയുണ്ടെന്നാണത്ര കാര്യത്തെ പഞ്ചമനവന്റെ മുഖത്തിൽനിന്നു തന്നെ ചിലർ കെട്ടിട്ടുള്ളത. അപ്പോൾ മെൽപറഞ്ഞ ശങ്ക ഉണ്ടായതിൽ അത്ഭുതമില്ലെല്ലാ.

അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ നമ്മുടെ കഥ തുടങ്ങുന്നതിന്നു കുറെ മുമ്പു മാധവൻ ബീ- ഏൽ. പരീക്ഷക്കു പോയി. പരീക്ഷ കഴിഞ്ഞു ഉടനെ വീട്ടിലെക്കു വന്നു. മുമ്പെത്തെ പ്രകാരം ഇന്ദുലെഖയുമായി കളിച്ചും വിനോദിച്ചും ഇരുന്നു വെങ്കിലും ക്രമേണ മാധവന ഇന്ദുലെഖയിൽ അനുരാഗം വർദ്ധിച്ചു വർദ്ധിച്ചു കലശലായിത്തീർന്നു. “എന്ത പൊന്നു തമ്പുരാൻ” “ഏതു രാജാവ്” “എന്റെ ഇന്ദുലെഖാ എന്റെ ഭാര്യ തന്നെ.” “അങ്ങിനെയല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുകയില്ലാ.” എന്ന മനസ്സിൽ ഉറച്ചു തുടങ്ങി. ഓരോ കാലത്തു ഇന്ദുലെഖയുടെ മനസ്സു എന്താണെന്നു അറിവാൻ മാധവന അത്യാഗ്രഹം ഉണ്ടായിരുന്നു- ഇന്ദുലെഖക്കു മാധവനോടു അങ്ങോട്ടു, ഇങ്ങടുത്തുതിനെക്കാൾ, പക്ഷെ അധികം

അന്നരാഗം ഉണ്ടായിരുന്നു വെങ്കിലും ഇന്ദുലെഖാ മാധവനോട ഇതിനെക്കുറിച്ച് യാതൊരു പ്രകാരവും നടിച്ചില്ല. കളി, ചിരി, പാട്ടു മുതലായത കൂടെ എല്ലാജ്ഞാഴും അതിൽ അധികം ഒന്നും ഇന്ദുലെഖയുടെ പ്രകൃതങ്ങളിൽനിന്നു മാധവനു അറിവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. മാധവൻ അല്പം പ്രസരിപ്പുള്ള കുട്ടിയാകയാൽ മാധവന്റെ മനസ്സിന്റെ ചെഷ്ടകൾ ഇയ്യുടെ കരൾക്കു പുറത്തു കാണാറായി തുടങ്ങി. അതിനൊന്നും ഇന്ദുലെഖാ അശേഷം വിരോധവും വിമുഖതയും ഭാവിക്കയില്ല. എങ്കിലും തന്റെ അന്നരാഗ ചെഷ്ടകൾ എല്ലാം മാധവനിൽനിന്നു കൈവലം മാറ്റി വെച്ചിരുന്നു.

അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ദിവസം മാധവനും ഇന്ദുലെഖയും കൂടി ചതുരംഗം കളിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കെ മാധവൻ താൻ വെക്കേണ്ട ഒരു കയ്യിൽ എടുത്ത ഇന്ദുലെഖയുടെ മുഖത്തെക്കു അസംഗതിയായി നോക്കിക്കൊണ്ടു കളിക്കാതെ നിന്നു.

ഇന്ദുലെഖാ—എന്താണു കളിക്കാത്തത-കളിക്കരുതെ? മാധവൻ—എനിക്കു കളിക്കാൻ ഇന്നു അത്ര രസം തോന്നുന്നില്ല.

ഇന്ദുലെഖാ—ഇയ്യുടെ കളി കൂറാ അമാന്തമായിരിക്കുന്നു- പക്ഷെ പരീക്ഷയുടെ കാര്യം അറിയാത്ത സുഖക്കെട ആയിരിക്കാം- അതിനെക്കുറിച്ച് ഇപ്പോൾ വിചാരിച്ചിട്ടു ഒരു സാധ്യവും ഇല്ലെല്ലോ- മനസ്സിനു വെറുതെ സുഖക്കെടണ്ടാക്കരുതെ.

മാധവൻ—പരീക്ഷയുടെ കാര്യം ഞാൻ വിചാരിച്ചിട്ടെ

ഇല്ല- മനസ്സിന സുഖക്കെട വരുത്താനും വരുത്താതിരിപ്പാനും കാരണങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കുമ്പോഴും ആ കാരണങ്ങളെ ഇല്ലായ്മ ചെയ്യാൻ കഴിയാതിരിക്കുമ്പോഴും ഒരുവന എങ്ങിനെ മനസ്സിനെ സ്വാധീനമാക്കി വെപ്പാൻ കഴിയും.

ഇന്ദുലെഖാ—മനസ്സിനെ സ്വാധീനമാക്കി വെക്കണം- അതാണ് ഒരു പുരുഷന്റെ യോഗ്യത.

മാധവൻ—സൂര്യന്റെ യോഗ്യതയൊ.

ഇന്ദുലെഖാ—ഒരു സൂര്യ ഇപ്പോൾ മനസ്സിനെ സുഖക്കെടതൊന്നി കളിപ്പാൻ രസമില്ലെന്ന പറഞ്ഞില്ല- മാധവനല്ലെ കളിപ്പാൻ ഇന്ന അത്ര രസം തൊന്നുന്നില്ലെന്ന പറഞ്ഞത.

മാധവൻ—പക്ഷെ ഇന്ദുലെഖ മനസ്സിനെ സ്വാധീനമാക്കി വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം.

ഇന്ദുലെഖാ—ഞാൻ അത് പരീക്ഷിച്ചിട്ടില്ലാ. സ്വാധീനമല്ലാതെ തൊന്നുമ്പോൾ അല്ലെ ഓരം പരീക്ഷ ചെയ്യേണ്ടത. സ്വാധീനമല്ലെന്ന ഇതുവരെ എനിക്കു തൊന്നിയിട്ടില്ല- അങ്ങിനെ തൊന്നാൻ സംഗതി ഉണ്ടായിട്ടില്ലാ.

മാധവൻ—മനസ്സിനെ ഇച്ഛിക്കുന്നത സകലവും സാധിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ മനസ്സ് നിമിത്തം ഉപദ്രവം ഉണ്ടാവാൻ എടയില്ലാ. ഇന്ദുലെഖക്ക അങ്ങിനെ സകലവും സാധിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനാലായിരിക്കും മനസ്സിനെ പരീക്ഷിപ്പാൻ എടയാവാഞ്ഞത.

ഇന്ദുലെഖാ—എന്റെ മനസ്സ് സാധ്യമല്ലാത്തതിൽ ആ

ഗൃഹിക്കാറില്ലാ- ഇത എന്റെ മനസ്സിന്നു സ്വതസ്സിദ്ധമായ ഒരു ഗുണമാണെന്നു അറിഞ്ഞ ഞാൻ സന്തോഷിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു മാധവൻ പറഞ്ഞതു ശരി തന്നെ. എന്റെ മനസ്സു വ്യാപരിക്കുന്നതിൽ ഒന്നിലും എനിക്കു വ്യസനിച്ചാൻ എടു ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

മാ-അങ്ങിനെ എല്ലാജ്യോഴും വരുമൊ- അങ്ങിനെ വന്നാൽതന്നെ അത മനസ്സിനെ സ്വാധീനമാക്കിട്ടല്ലെ.

ഇ-അല്ല, മനസ്സിനെ സ്വാധീനമാക്കേണമെങ്കിൽ അതിന്നു വേറെ ചില സാധനങ്ങളെ ഉപയോഗിച്ചിട്ടു വേണം. ഡെയ്യും, ക്ഷമാ മുതലായ സാധനങ്ങളെ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുവേണം മനസ്സിനെ സ്വാധീനമാക്കാൻ- അങ്ങിനെ ഉള്ള സാധനങ്ങളെ ഒന്നും ഉപയോഗിക്കാതെ തന്നെ എന്റെ മനസ്സു സ്വസ്ഥതയിൽനിൽക്കുന്നുണ്ടല്ലൊ- അതുകൊണ്ടു എന്റെ മനസ്സിന്റെ സ്വസ്ഥത അതിന്നു സഹജമായ ഒരു ഗുണമാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

മാ-ഇന്ദ്രലേഖക്കു ക്ഷണസാധ്യമല്ലാത്ത യാതൊരു കാര്യത്തിലും ഇന്ദ്രലേഖയുടെ മനസ്സു ഇതുവരെ വ്യാപരിച്ചിട്ടില്ലെ?

ഇ-ഇല്ലെന്നാണു എനിക്കു തോന്നുന്നതു. എന്നാൽ ക്ഷണസാധ്യമെന്നു മാധവൻ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. സാധ്യ സാധ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു മാത്രമാണു ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതു.

മാ-ഞാൻ ഭ്രാന്താനും പറയാം. ഇപ്പോൾ ഇന്ദ്രലേഖ അതി മനോഹരമായും അതി പരിമളത്തോടു കൂടി

യും ഇരിക്കുന്ന ഒരു പുഷ്പത്തെ കാണുന്നു. അതിനെ കാണുമ്പോൾ ആ പുഷ്പത്തെ നിഷ്പ്രയാസേന ചിട്ടാൻ തരമില്ലെന്ന അറിവു ഉണ്ടെങ്കിലും ഉടനെ അതിനെ തന്റെ കയ്യിൽ എടുത്ത അതിന്റെ പരിമളത്തെ അനുഭവിക്കണമെന്ന ഒരു മനസ്സു അല്ലെങ്കിൽ ആഗ്രഹം ഇന്ദ്രലേഖക്കു ഉണ്ടാവുന്നില്ലെ- അതു അപ്പോൾ തന്നെ സാധ്യമാണെങ്കിലെ ഉണ്ടാവുന്നുള്ള- അതല്ല സാധ്യമൊ- അസാധ്യമൊ- ക്ഷണ സാധ്യമൊ- വിളംബ സാധ്യമൊ- എന്നുള്ള ആലോചന കഴിഞ്ഞിട്ട മാത്രമൊ പുഷ്പത്തെപ്പറ്റി ആഗ്രഹം ഉണ്ടാവുന്നത?

ഇ—പുഷ്പം ഭംഗിയും പരിമളവും ഉള്ളതാണെന്ന അതിന്റെ കാഴ്ചയിൽ ബോധ്യം വന്നാൽ എന്റെ മനസ്സു ആ പുഷ്പത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച ആഹ്ലാദപ്പെട്ടമായിരിക്കാം. അതു എടുപ്പാൻ യോഗ്യവും സാധ്യവും ആണെന്ന കൂടി ബോധ്യമാവുന്നതിന്നു മുമ്പു അതു എടുത്ത കയ്യിൽ വെക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം എനിക്കു ഉണ്ടാവുകയില്ല. അതാണു എന്റെ മനസ്സിന്നു ഒരു ഗുണം ഞാൻ കാണുന്നതു.

മാ—ഇപ്പോൾ ഇന്ദ്രലേഖ പറഞ്ഞതും ഞാൻ മുമ്പു പറഞ്ഞതും ഒന്നതന്നെ. “മനസ്സു ആഹ്ലാദപ്പെടും” എന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം സൂക്ഷ്മത്തിൽ മനസ്സിൽ അതിനെപ്പറ്റി കൌതുകം ഉണ്ടാവുമെന്ന മാത്രമല്ല, അങ്ങിനെയുള്ള ആഹ്ലാദത്തിൽ അതിനെ അനുഭവിക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം അന്തർവിചിരിക്കുന്നു. എ

നാൽ പിന്നെ ആ ആശ്രമം സാധ്യമൊ ഭസ്സാധ്യമൊ എന്ന അലോചിച്ചിട്ടെ അതിന്റെ നിവൃത്തിക്കു ഇടുലെഖ ശ്രമിക്കുകയുണ്ടു-അത്രമാത്രമാണു ഇടുലെഖ ഇപ്പോൾ പഠഞ്ഞതിന്റെ താല്പര്യം എന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഇതു ശരിയാണെങ്കിൽ ഇടുലെഖ ആശ്രമത്തെ ജയിക്കുന്നതു ധൈര്യംകൊണ്ടും ക്ഷമകൊണ്ടുമാണെന്നു സ്പഷ്ടമാണു.

ഇ-അങ്ങിനെയല്ലാ ഞാൻ പറഞ്ഞതു- മാധവനെ മനസ്സിലായില്ലാ- ഒന്നാമതു മാധവന്റെ പുഷ്പത്തിന്റെ ഉപമതന്നെ നന്നായില്ല. ഇതിലും നന്നായിട്ടു ഞാൻ ഒരു ഉപമ പറഞ്ഞു മാധവനെ ബോധ്യപ്പെടുത്താം. ഞാൻ യൌവനയുക്തനായ ഒരു സ്ത്രീയാണു- ഞാൻ സുന്ദരനായ ഒരു യുവാവെ കാണുന്നു. ആ യുവാവു എന്റെ ഭർത്താവായിരിപ്പാൻ യോഗ്യനൊ എന്നു എന്റെ മനസ്സിന്നു ബോധ്യപ്പെടുന്നതിന്നുമുമ്പു ആപുരുഷനിൽ എന്റെ മനസ്സു പ്രവേശിക്കുകില്ല. ഇവിടെ മനസ്സു ഒന്നാമതു പ്രവേശിച്ചിട്ടു പിന്നെ ഞാൻ ധൈര്യം കൊണ്ടു മനസ്സിനെ നിവൃത്തിപ്പിക്കുന്നതല്ലാ. എന്റെ മനസ്സു ഒന്നാമതു പ്രവേശിക്കുന്നതെ ഇല്ലാ. അതുപ്രകാരം തന്നെ ധനത്തിൽ- ന്യായമായവിധം ആർജ്ജിക്കപ്പെടുന്ന ധനത്തിൽ അല്ലാതെ എനിക്കു ആശ്രമമെ ഉണ്ടാവുന്നില്ലാ. ഇതെല്ലാം മനസ്സിന്നു ചിലക്കു സഹജമായ ഗുണമായി ഉണ്ടാവും. ചിലക്കു അങ്ങിനെ അല്ലാ മനസ്സിന്റെ ധർമ്മം- കിട്ടുന്നതിലും കിട്ടാത്തതിലും വെണ്ടുന്നതിലും വെണ്ടാ

അതിലും ഒരുപൊലെ മനസ്സു പ്രവേശിക്കും. പിന്നെ സാമന്ത്രിയും ഡയറക്ടറും ബുദ്ധിയും ഉള്ളവരായാൽ ആ മനസ്സിനെ നിവൃത്തിപ്പിച്ച പാട്ടിൽ വെക്കും. അതുകൊണ്ടു മാധവൻ ഞാൻ മടുവിൽ പറഞ്ഞ മാതിരിക്കാരുടെ കൂട്ടത്തിലാണെങ്കിൽ ബുദ്ധി സാമന്ത്രിയുടേതു ആളാകയാൽ ദുസ്സാധ്യമായതൊ അസാധ്യമായതൊ ആയ വല്ല കാര്യത്തിലും മനസ്സു ചാടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ആ മനസ്സിനെ മടക്കി എടുക്കാൻ കഴിയുമല്ലോ- അങ്ങിനെ മടക്കി എടുക്കുന്നതിന്നു ശക്തി ഉണ്ടായാൽ മനസ്സു സ്വാധീനമായി.

മാ—ഞാൻ ഇന്ദുലെഖ പറഞ്ഞതിൽ യോജിക്കുന്നില്ല. എങ്കിലും ഓരം സംഗതിയെപ്പറ്റി ഞാൻ എന്നി തർക്കിക്കുന്നില്ല. എന്നിങ്ങനെ മുന്പെത്തൊപൊലെ ഇന്ദുലെഖയുമായി തർക്കിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാൻ മനസ്സിന്നു സുഖമില്ല. ഇ—ഞാൻ വിചാരിച്ച ചതുരംഗം കളിക്കാനെ രസമില്ലതായിട്ടുള്ളൂ എന്നു- ഇപ്പോൾ എന്നൊക്കെ സംസാരിക്കാനും രസമില്ലെന്നു കെട്ടത ആശ്ചര്യം.

മാ—എന്തിനാണു ഇങ്ങിനെയെല്ലാം പറയുന്നതെ- ഞാൻ മറ്റൊരു നിർദ്ദാശനവാനാണെന്നു തന്നെ- മൂഢാ മനുഷ്യരും ഉണ്ടാവുന്നത നിർദ്ദാശനമല്ലേ.

ഇ—ആ ഖേദത്തെ പരിഹരിപ്പാൻ ശക്തിയില്ലാതെ പൊക്കുന്നത നിർദ്ദാശനം.

മാ—ആ ഖേദം എങ്ങിനെയെന്നു പരിഹരിക്കാഞ്ഞെന്നു ഇന്ദുലെഖ പറഞ്ഞു തന്നാൽ വലിയ ഉപകാരമായിരുന്നു.

ഇ—ഖെദം എന്താണെന്നറിഞ്ഞാൽ ഞാൻ പരിഹരിക്കാൻ നൊക്കാം. എന്നപറഞ്ഞു കന്ന ചിരിച്ചു.

മാ—ഖെദം എന്താണെന്ന ഞാൻ പറയാം.

ഇ—കളിപ്പൂ- മാധവന്റെ കുതിരയെ ഞാൻ വെട്ടാൻ പോകുന്നു- കരു കയ്യിൽ പിടിച്ചു ഖെദം എന്നു പറഞ്ഞ മെല്ലട്ടു നൊക്കിയതു മതി- കളിപ്പൂ- കുതിരയെ രക്ഷിക്കാൻ കഴിയുമൊ- കാണട്ടെ മിടുക്ക.

മാ—വരട്ടെ- ഞാൻ ഇപ്പൊൾ കളിക്കുന്നില്ലാ കളിച്ചാൽ ശരിയാവുകയില്ലാ- ഞാൻ െം കൊച്ചിന്മേൽ കുറെ കിടക്കട്ടെ- എന്നു പറഞ്ഞു കരു മേശമെൽതന്നെ വെച്ചു- മാധവൻ കൊച്ചിന്മേൽ പൊയി കിടന്നു. ഇരുളെലഖ അവിടുന്നു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു എഴുന്നീറ്റ ശാകുന്തളനാടകം ബുക്കു എടുത്ത ഒരു കസാലമെൽ ഇരുന്ന വായിച്ചു തുടങ്ങി.

മാ—എന്താണ ആ പുസ്തകം.

ഇ—ശാകുന്തളം.

മാ—എവിടെയാണ വായിക്കുന്നത.

ഇ—എന്താണ ഉറക്കെ വായിക്കണൊ.

മാ—വായിക്കൂ.

ഇ—(ഒരു ഞ്ജോകം വായിക്കുന്നു.)

ക്ഷാമ ക്ഷാമ കപൊല മാനനമരഃ കാരിന്ദ്ര
മുക്തസ്തനം- മദ്ധ്യഃ ക്ലാന്തതരഃ പ്രകാമവിന
താ വംശൈരച്ഛവിഃ പാണ്ഡുരാ—ശൊച്യാ
പപ്രിയദൾനാപ മദന ക്ലിഷ്ടയ മാലക്ഷ്യ
തെ- പത്രാണാമിവ ശൊക്ഷണൈ മരുതാസ്ത
ഷ്ടാലതാ മാധവീ.

മാ—ശിവ ശിവ ഇങ്ങിനെ ഒന്നു കണ്ടിരുന്നാൽ എന്റെ വ്യസനം തീർന്നിരുന്നു.

ഇ—ശകുന്തളയെ എങ്ങിനെ എനി കാണാൻ കഴിയും- ശകുന്തളയെ മനസ്സിൽ നന്നായിട്ട വിചാരിച്ചു കണ്ണു മുറുകു അടച്ചു കിടന്നൊഴു- എന്നാൽ ഒരു സമയം സ്വപ്നം എങ്കിലും കാണാമായിരിക്കാം.

മാ—ഇന്ദുലെഖ വളരെ സുന്ദരിയാണെങ്കിലും വിദൂഷിയാണെങ്കിലും ഇന്ദുലെഖയുടെ മനസ്സു വളരെ കഠിനമുള്ള മാതിരിയാണെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ഇ—അതെ- എന്റെ മനസ്സു വളരെ കഠിനമാണ്- ആട്ടെ ശകുന്തളത്തിൽ എനി ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലട്ടെ.

മാ—എതാണ്.

ഇ—(മറൊരു ശ്ലോകം വായിക്കുന്നു.)

അനാപ്രാതഃപുഷ്പം കിസലയമലൂനം കരതഃ
മൈരനാവിധംരത്നം മധുനവമനാസ്വാഭി
തരസം- അഖണ്ഡം പുണ്യാനാം ഫലമിവച
തദ്രൂപമനഃപം നജാനെ ഭോക്താഭം കമിഹ
സമുപസ്ഥാസ്യതിവിധിഃ.

മാ—അത ഞാൻ ചൊല്ലേണ്ട ശ്ലോകമല്ലേ.

ഇ—ശകുന്തളത്തിലുള്ളതാണ്- ആക്കെങ്കിലും ചൊല്ലാം.

മാ—മനുഷ്യന്റെ ബുദ്ധിയുടെ ഒരു അഹങ്കാരം വിചാരിക്കുമ്പോൾ എനിക്കു ആശ്ചര്യം തോന്നുന്നു.

ഇ—അത എന്താണ്.

മാ—തന്റെ സമസൃഷ്ടികളിൽ കരുണപെട്ട ഭിക്ഷിക്ക് അതില്പാതെ കരുണയെ കാണിക്കുന്നതിന്നു പകരം പ

രിഫസിചാൽ അത അഫകാരമല്ലെ. ദുഷ്ടതയായുള്ള
അഫകാരമല്ലെ.

ഇ—പരിഫസിചാൽ അങ്ങിനെതന്നെ.

മാ—ഇദ്ദിലെഖ പരിഫസിക്കുന്നില്ലെ.

ഇ—ഇംക്ലീഷ പുസ്തകങ്ങൾ വല്ലതും വായിക്കണൊ-ഞാ
ൻ ബുദ്ധ എടുത്തുതരാം.

മാ—എനിക്ക ഒന്നും വായിക്കെണ്ട.

ഇ—എന്നാൽ ഭർത്താവിനെ വായിച്ചൊള.

മാ—എനിക്ക ഒന്നും വായിക്കെണ്ട-ഭയവചെയ്യ എന്നെ
പരിഫസിക്കുന്നതിനാൽ മതി.

ഇ—എന്നാൽ ഞാൻ കുറെ വീണ വായിക്കട്ടെ, മനസ്സി
ന്ന കുണ്ഠിതം ഉണ്ടെങ്കിൽ അത പൊവും.

മാ—എനിക്ക വീണവായന കെൾക്കണ്ട.

ഇ—എന്നാൽ ഉറങ്ങിക്കൊള, ശരീരമെങ്കിലും വിചാ
രിച്ചൊള, വെണമെങ്കിൽ ഓരോ നാടകങ്ങൾ അടുക്കെ
വെച്ചൊള.

എന്ന പറഞ്ഞ ഇദ്ദിലെഖാ ബുക്കും എടുത്ത മാധ
വന്റെ അടുക്കൽ പോയി “പുസ്തകം വെണ്ടെ” എന്ന
പൊലിച്ചു.

മാ—എന്തിനാണ ഇങ്ങിനെ പരിഫസിക്കുന്നത. ഇതി
ൽ എന്താണ അങ്ങൊരു സുഖം.

ഇ—ഇത പരിഫാസമൊ ഞാൻ അറിയില്ലാ- എന്നാ
ൽ എന്തായാലും എനിക്ക ഇങ്ങിനെയെല്ലാം കാണി
ക്കുന്നതും പറയുന്നതും ബഹു സന്തോഷമാണ-ഞാൻ
ഇങ്ങിനെ എല്ലാം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കും- അല്ലെങ്കിൽ

ൽ മാധവൻ കളിക്കാൻ വരൂ- കുതിരയെ തട്ടുക-എന്നീക്കൂ.

മാ—എനിക്കു കുതിരയും ആനയും ഒന്നും വെണ്ട.

ഇ—ശകുന്തളയെ വിചാരിച്ചു കിടന്നാൽ മതി- അല്ലെ!

മാ—അതെ- ശരി- അതമതി.

ഇ—എന്നാൽ അങ്ങിനെയാവട്ടെ, ഇയ്യെടെ നായാട്ടിന്നു പൊവാറില്ലെ? തൊക്കുകുളം വെടിയും ഷെലാക്കുവും എല്ലാം ഒന്നു നിലച്ച കാണുന്നുവല്ലോ- ഇതിന്നു എന്ത സംഗതി?

മാ—എനിക്കു ഒന്നിന്നും മനസ്സില്ലാ.

ഇ—എന്താ ബുദ്ധിക്കു വല്ല സ്ഥിരക്കെട്ടും തുടങ്ങാൻ ഭാവമുണ്ടോ.

മാ—ഒരുസമയം ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ഇ—എന്നാൽ അതിന്നു വല്ല ഉപശാന്തിയും വരുത്തുവാൻ നൊക്കണ്ടേ.

മാ—നൊക്കണം.

ഇ—എന്നാൽ മാധവന്റെ അച്ഛനോട് ഉടനെ പറയണം- ഞാൻ പറഞ്ഞു കളയാം. എനിക്കു ചായ കുടിപ്പാൻ സമയമായി, മാധവനും ചായ കൊണ്ടുവരട്ടെ.

മാ—എനിക്കു ചായ വെണ്ടാ.

ഇ—പലഹാരം വെണമൊ?

മാ—വെണ്ടാ.

ഇ—എന്താണു- വയറ്റിലും സുഖക്കെട്ടുണ്ടോ.

മാ—സകലലിക്കിലും സുഖക്കെട്ടതന്നെ.

ഇ—എന്നാൽ ഇതു വല്ലാത്ത രോഗം തന്നെ.

മാ-പല്ലാത്ത രോഗം തന്നെയാണെന്ന തൊന്നുന്നു. ഒരു സമയം ഇതിൽ നിന്ന സുഖപ്പെട്ട വരാൻ പ്രയാസം- എന്റെ മനസ്സിന്നു ഒരിക്കലും സമാധാനം വരുമെന്ന തൊന്നുന്നില്ല. ഇന്ദ്രലേഖ ഓരം കൊച്ചിന്മേൽ കുറെ ഇരിക്കട്ടെ- വിരോധം ഉണ്ടോ.

ഇ-ശിക്ഷ- മാധവൻ യേശുവന്ന യുക്തനായ ഒരു പുരുഷനായി. ഞാനും യേശുവന്നയുടേതായ ഒരു സ്ത്രീയാണ്- പണ്ടു കുട്ടിയിൽ കളിച്ച പൊലെ എന്നി കളിക്കാമോ.

മാ-കൊച്ചിന്മേൽ ഇരിക്കുന്നതിന്നു എന്താണവിരോധം.

ഇ-ബാഹുവിരോധം ഉണ്ടു- ഒരിക്കലും ഒന്നായി ഇരിപ്പാൻ നമ്മൾക്കു ഇപ്പോൾ പാടില്ല-

മാ-എപ്പോഴെങ്കിലും പാടുള്ള ഒരു കാലം ഉണ്ടാകുമോ?

ഇ-അതു ഇപ്പോൾ എങ്ങിനെ നിശ്ചയിക്കും- ഭാവിയാ യ കാലത്തേതുകുറിച്ചു ആർക്കു തീർച്ച പറവാൻ കഴിയും.

മാ-(ഭീഷ്മത്തിൽ ഒന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടു) ആർക്കും പറവാൻ കഴികയില്ലാ- ശരിതന്നെ.

ഇവർ ഇങ്ങിനെ സംസാരിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴേക്കു കുട്ടിപ്പട്ടർ ചായയും പലഹാരങ്ങളും കൊണ്ടുവന്നു- മാധവൻ എഴുന്നീറ്റു പോയി. ഒന്നും വിചാരിച്ചപോലെ അന്നു സംസാരിപ്പാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

മാധവൻ പിന്നെ ദിവസം കഴിച്ചുകൂട്ടിയതു പറവാൻകൂടി എന്നിക്കു സങ്കടം- ഇന്ദ്രലേഖ എന്തുതന്നെ പറഞ്ഞാലും ചിരിച്ചാലും കളിച്ചാലും മാധവൻ ഒരു മൌന പ്രകൃത്തിലായി- ചിലപ്പോൾ ഇന്ദ്രലേഖ “എന്താണു മന

സ്തിന്ന ഒരു മേശയും എന്ന ചൊലിക്കും-അതിനമായവൻ ഉത്തരം പറയാൻ പുറപ്പെടുന്നതിന്നു മുമ്പു മരൊന്ന ചൊലിക്കും- ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരം ഇന്ദുലെഖ മേൽ കഴുകാൻ പൊകുമ്പോൾ മായവൻ ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളികമെൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ ഇരുന്ന അരപ്പായ കടലാസ്സി നിറച്ച തന്റെ മനോവ്യഥകളെ എല്ലാം എഴുതി ഇന്ദുലെഖയുടെ എഴുത്തുശൈലിമെൽ വെച്ചു പെയി-മായവൻ പിററദിവസം രാവിലെ ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളികമെൽ വന്ന “ഞാൻ ഇവിടെ ഒരു കടലാസ്സി എഴുതിവെച്ചിരുന്നുവല്ലോ അത വായിച്ചുവാ” എന്ന ചൊലിച്ചു- അപ്പോൾ ഇന്ദുലെഖ “എനിക്കു ഒന്നും നിശ്ചയമില്ല” എന്ന പറഞ്ഞു മായവനോട് വെറൊരു കാര്യം ചൊലിച്ചു- മായവൻ എന്തതന്നെ സങ്കടം കാണിച്ചാലും അങ്ങനെയൊരു വികാരവും കാണിക്കയില്ല- ഇന്ദുലെഖയുടെ അങ്ങനെയെന്നു അനുരാഗം കൈവലം മറച്ചുവെച്ചിരുന്നു.

അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരുനാൾ നല്ല ചന്ദ്രകയുള്ള ഒരു രാത്രിയിൽ മായവൻ താനെ പൂച്ചരങ്ങു മാളികയുടെ തെക്കെ മിററത്തു ചന്ദ്രനെയും നോക്കിക്കൊണ്ടു നടന്നും കൊണ്ടിരുന്നു- ഇന്ദുലെഖ മാളികയുടെ മുകളിൽ നിന്നു ജാലകത്തിൽ കൂടി നോക്കിയപ്പോൾ മായവനെക്കണ്ടു “മായവ” “മായവ” എന്ന വിളിച്ചു. മാ—എന്താണു.

ഇ—എന്താണു- ചന്ദ്രോപാലംകൊ ചന്ദ്രിക മുകളിൽ ഞാനും അറയിലും ധാരാളം ഉണ്ടു. ഇങ്ങട്ടു കയറി വരുന്നതിന്നു വിരൊധം ഉണ്ടു.

മാ—ഞാൻ കയറി വരുന്നില്ല- ഒരു കൊച്ചിന്മേൽ ക
ന്നായി ഇരിക്കുന്നത വിരൊധമുള്ള കാര്യമാണെങ്കിൽ
രാത്രി ഒരറയിൽ ഞാൻ രണ്ടാളും കൂടി ഇരിക്കുന്നതി
ന്ന വിരൊധമില്ല.

ഇ—അതെ- ശരിയാണ്, വിരൊധമുള്ള കാര്യംതന്നെയാ
ണ- അത ഞാൻ കാക്കാതെ പറഞ്ഞ പൊയി. ഞാ
ൻ എറങ്ങി മിററത്തവരാം.

മാ—എനിക്കു വെണ്ടി വരണമെന്നില്ലാ.

ഇ—എനിക്കുവെണ്ടി തന്നെ വരാം.

മാ—അതിന്നു എനിക്കു വിരൊധമില്ല.

ഇന്ദുലെഖ മുകളിൽനിന്നു എറങ്ങി മിററത്തു ബഹു
മനോഹരമായ ചന്ദ്രികയിൽ മാധവന്റെ അടുക്കെ
പ്പൊയി നിന്നു. കയ്യിൽ താൻ തന്നെ അന്നു വൈകു
ണരും കെട്ടി ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു മല്ലമാലയും ഉണ്ടായിരു
ന്നു- അതി ധവളമായിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രികയിൽ ഇന്ദുലെഖ
യുടെ മുഖവും കന്തള ഭാരവും ശരീരവും ആകപ്പാടെ ക
ണ്ടപ്പോൾ മാധവന വല്ലാതെ മനസ്സിന്നു ഒരു ഭ്രാന്തി
ഉണ്ടായി-“ഓരംശവരാ! ഓരം സുന്ദരിക്കു എന്നിൽ അന്നുരാ
ഗമുണ്ടായാൽ എന്നെപൊലെ ഉള്ള ഭാഗ്യവാൻ ആര?”
“ഇല്ലാതെ പൊയെങ്കിൽ ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നത എ
ന്തിന്നു- ക്ഷണത്തിൽ ജീവതാഗമം ഉത്തമം” എന്നിങ്ങി
നെ മാധവൻ വിചാരിച്ചു.

ഇന്ദുലെഖയെക്കൊ, അങ്ങുണ്ടായ വിചാരത്തിന്നും അ
ശേഷം പ്രകൃതഭേദവും കുറവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലാ, ശ
ക്തി അല്പം കൂടിയിരുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ- ഇന്ദു

ലെഖാ തന്റെ വിചാരങ്ങൾ അടക്കിയിരുന്നതിനാൽ തന്നെ-മനസ്സിനുണ്ടാവുന്ന സ്തോഭങ്ങൾ ബാഹ്യമെഴു കളെക്കൊണ്ടു വളരെ ചുരുക്കുവാനും ലഘുവാക്കുവാനും കഴിയുന്നവകളാണു-കഠിന വ്യസനത്തിൽ ഉറക്കെ കരയുന്നതു ഒരുവിധം വ്യസനൊൽകഷ്ഠതയെ ശമിപ്പിക്കും- അങ്ങിനെതന്നെ ആഘോഷത്തിലൊ ഹാസ്യരസത്തിലൊ ചിരിക്കുന്നതും- പിന്നെതന്റെ വ്യസനങ്ങളെ കുറിച്ച ഒരുവൻ തന്റെ സ്നേഹിതനോടു തുറന്നു വെളി വായി പറയുന്നതിനാൽതന്നെ അല്പം വ്യസനശാന്തി ഉണ്ടാവാം. കഠിനവ്യസനം ഉള്ളിൽ ഉള്ളതു കൈവലം മാ ചു വെറെ ഒരു രസം നടിക്കുമ്പോഴാണ്, ഒഴുകിപ്പൊയ്യുന്ന വെള്ളത്തെ എടുയിൽ കെട്ടിനിർത്തിയാൽ ഉണ്ടാവുന്നതുപോലെ, ഉള്ളിൽ നിറഞ്ഞ വിചാരിയാതെ പുറത്തേക്കു ചാടിപ്പൊയ്യുന്നതു.

മിറത്തവന്ന ചന്ദ്രികയിൽ മാധവന്റെ അതി കൊമളമായ മുഖത്തിൽനിന്ന സ്പഷ്ടമായി കാണാവുന്ന വ്യഥയെ കണ്ടപ്പോൾ ഇദ്ദേഹം ഇദ്ദേഹം മനസ്സു സഹിച്ചിട്ടില്ലെന്നു തന്നെപറയാം.

ഒന്നാമതു ചന്ദ്രികാ എന്നതെന്നെ മനസ്സിന്നു വളരെ ഉദ്ദീപനകരമായ ഒരു സാധനമാണു- അങ്ങിനെയുള്ള ചന്ദ്രികയിങ്കൽ മാധവനെപ്പോലെ തന്നോടും തനിക്കും കഠിനമായ അനുരാഗം അന്യോന്യമുള്ള അതിസുന്ദരനായ ഒരു യുവാവെ താനെ അടുത്തു കാണുമ്പോൾ ഇദ്ദേഹം ഇദ്ദേഹം കഠിനമായ വ്യഥ ഉണ്ടായി എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഇങ്ങിനെെയെല്ലാം ഉണ്ടായി എങ്കിലും തന്റെ ബുദ്ധിസാമന്ത്യം കൊണ്ടും ക്ഷമയാലും ധൈര്യത്താലും ഇദ്ദേഹം തന്റെ വികാരങ്ങളെ ലേശം പുറത്തു കാട്ടാതെതന്നെ നിന്നു. കുറെനേരം രണ്ടാളും അന്യോന്യം ഒന്നും പറയാതെ ചന്ദ്രനെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു.

പിന്നെ ഇദ്ദേഹം താഴെ കാണിക്കുന്ന ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി.

സ്വൈരംകൈരവകൊരകാൻ വിഭവയന്ത്രി
നാമനഃഖമയ നാംഭോജാനിനിമീലയന്ത്രി
ഗദശാമ്മാനം സമന്വലയൻ ജ്യോത്സാം കന്ദ
ളയൻ ലിശൊധവമയ നാംഭോധി മുഖേല
യൻ കൊകാനാകലയൻ തമഃ കബളയനി
ന്ദസ്സമജ്ഞേതേ.

മാ—രം ശ്ലോകം ഉണ്ടാക്കിയ ആൾ ചന്ദ്രന്റെ ഗുണങ്ങളെക്കുറിച്ചു എല്ലാം ശരിയായി അറിയുന്നു എന്ന ബോധം വിചാരിക്കുന്നില്ല.

ഇ—അതെന്താണ്.

മാ—“മൃഗഭോജാനം സമന്വലയൻ” എന്ന പദത്തെ ഗ്രഹണം ശരിയായി ഉള്ളതാണെങ്കിൽ അത ഇപ്പോൾ ഇവിടെ കാണണ്ട.

ഇ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) എന്നാൽ വെറെ ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലാം.

“യാമിനീകാമിനീകണ്ണുകണ്ഡലം ചന്ദ്രമണ്ഡലം
മാരനാരാച നിഷ്ഠാണ ശാണപക്രമി
ഖൊദിതം”

മാ—മാരന്നാരാചങ്ങും സ്ത്രീകളിൽ കുറെ കാലമായി പ്രയോഗിച്ച വരാറില്ലെന്നു തൊന്നുന്നു.

ഇ—സ്ത്രീകൾ സാധുക്കളല്ലെ- ഭീരുക്കളല്ലെ- കാമദൈവമയതൊന്നി വെണ്ടെന്നവെച്ചുവായിരിക്കാം.

മാ—എന്നാൽ ആ കാമദൈവൻ മഹാ ദുഷ്ടൻ എന്ന മാത്രമല്ല ഒരു വിഡ്ഢിക്ടിയായെന്നു ഞാൻ പറയും- സ്ത്രീകളിൽ മയകൊണ്ടു പ്രയോഗിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ പുരുഷന്മാരിൽ പ്രയോഗിച്ചിട്ടു എന്താണു ഒരു സാധ്യം- പുരുഷന്മാരെ പ്രയോജനമില്ലാതെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതു എന്തിന.

ഇ—അതശരി-എന്നാൽ പുരുഷന്മാരെ ഉപദ്രവിച്ചാൽ അവര ശക്തന്മാരാകയാൽ നിവൃത്തി ഇല്ലാതെ വരുമ്പോൾ സാധുക്കളായ സ്ത്രീകളെ പുരുഷന്മാരെ നെരിട്ടു ഉപദ്രവിച്ചൊളം എന്ന വിചാരിച്ചിട്ടായിരിക്കാം കാമദൈവൻ ഇങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതു.

ഇതാ ഞാൻ ഒരു മുല്ലമാല കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നു- ഇതു ഇന്നു ഞാൻ തന്നെ കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയതാണു- ഇതിന്റെ നായകമണിയാക്കി കെട്ടിയിരിക്കുന്ന റം ചെറിയ താമരപ്പൂവു ഞാൻതന്നെ ഇന്നു രാവിലെ പൂവുജ്ജിപ്പടിഞ്ഞാറെ കളത്തിൽനിന്നു പരിച്ചതാണു- റം മാല മാധവന്റെ കടുമയിൽ വെച്ചാൽ നല്ല ഭംഗി ഉണ്ടാവുമെന്നു ഏകദേശം.

മാ—മുല്ലമാല കൈകൊണ്ടു വാങ്ങി- വാങ്ങുമ്പോൾ മാധവന്റെ കൈ വിറക്കുന്നു എന്നു ഇന്ദ്രലേഖക്കു തൊന്നി.

ഇ—എന്താണ കൈ വിറക്കുന്നത്.

മാ—കാമദൈവന്റെ ബാണമല്ലെ- ഭയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള വിാത
ന്നെ.

ഇദ്ദലൈഖാ ഒന്ന ചിരിച്ചു.

മാ—(താമരപ്പൂവ കയ്യിൽവെച്ചു നൊക്കിക്കൊണ്ടു)
ശൊഭാസുഷ്ണസ്വമേഷാംപ്രഥമമപഹൃതം യ
ത്ത്വയാ ലോചനാഭ്രാം മാദ്ധവീ മാധുര്യസാ
രഃ തവ കളവചസാ മാദ്യവം താൽ പ്രതീ
കൈഃ സ്ഥാനഭൂംശോ മഹീയാ നപിച വി
രചിതഃ തപരൂഖ സ്പർശിനാംവൈ പത്മാ
നാം ബന്ധനാത്ത്വം വിരമവരതനൊ പി
ഠ്ഠപെഷണ കിംസ്യാൽ.

ഇ—ഒന്നാന്തരം ശ്ലോകം- എനിക്ക ഇതുപറിക്കണം.

മാ—ഓം മാലയിൽ ഒരു ചെറിയ കഷണം ഞാൻ മുറി
ച്ചെടുത്ത കുടുമയിൽ ചൂടാം-ശേഷം മുഴുവനും ഇദ്ദലൈ
ഖയുടെതലമുടിയിൽവെക്കുന്നതായൊഗ്യത.

ഇ—യോഗ്യത എങ്ങിനെക്കിലുമാവട്ടെ- മാധവന്റെ
ഇഷ്ടംപൊലെ ചെയ്യാളു.

മാ—ഇഷ്ടം പൊലെ ചെയ്യാൻ സമ്മതമൊ.

ഇ—മാലയെ സംബന്ധിച്ചെടുത്തൊളം ഇഷ്ടം പൊലെ
ചെയ്യാളു.

മാധവൻ മാല കഷണിച്ചു ഒരു ചെറിയ കഷണം
തന്റെ കുടുമയിൽ വെച്ചു. ശേഷം മുഴുവനും കയ്യിൽ ത
ന്നെ പിടിച്ച് ഇദ്ദലൈഖയുടെ മുഖത്തെക്കൊന്ന നൊക്കി:

മാ—ഇത ഞാൻതന്നെ ഇദ്ദലൈഖയുടെ തലമുടിയിൽ
തിരുകെട്ടയൊ.

ഇ—എന്റെ തലമുടിയിലെ.

മാ—അതെ.

ഇ—മാധവന്റെ കൈകൊണ്ടോ.

മാ—അതെ.

ഇന്ദുലെഖാ ഒന്നും മിണ്ടാതെ മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ടു നിന്നു-മാധവൻ പുഷ്പമാല ഇന്ദുലെഖയുടെ കൺമുഖത്തിൽ ഭംഗിയായി വെച്ചു. (വെച്ച കഴിഞ്ഞ ഉടനെ)

ഇ—ഇതെല്ലാം അക്രമമാണ്- മാധവൻ എന്റെ വലിയച്ഛന്റെ മരുമകനാണെങ്കിലും ഞാൻ ബാല്യം മുതൽ അന്യോന്യം കളിച്ച വളർവരാണെങ്കിലും എല്ലായ്പ്പോഴും ഞാൻ കുട്ടികളല്ലെന്ന കാക്കുണ്ടുതാനും.

മാ—ഓരോ മാല ഇന്ദുലെഖയുടെ തലമുടിയിൽ വെച്ചപ്പോൾ ഞാൻ കുട്ടിയാണെന്ന അശേഷം കാർത്തിട്ടില്ലാ-നല്ല യുവാവാണെന്നുതന്നെ വിചാരിച്ചു.

ഇ—ആ സ്ഥിതിയിൽ മാധവൻ എന്നെ എങ്ങിനെതൊടും.

മാ—തൊട്ടുത കണ്ടില്ലെ.

ഇ—അതാണ് അക്രമമെന്ന പറഞ്ഞു.

മാ—(കണ്ണിൽ വെങ്കു നിറച്ചു കൊണ്ടു) എന്നെ എങ്ങിനെയെങ്കിലും വലപ്പിക്കുന്നു. ഇന്ദുലെഖയെ കൂടാതെ അര നിമിഷം ഓരോ ഭൂമിയിൽ ഇരിപ്പാൻ എന്നിക്കു ആഗ്രഹമില്ലാ.

ഇ—(മനസ്സിൽ വന്ന വ്യസനത്തെ സ്ഥിരമായി അടക്കിക്കൊണ്ടു) എന്നൊടു കൂടാതെ ഇരിക്കണമെന്ന ആര പറഞ്ഞു.

മാ—“കൂടാതെ” എന്ന പറഞ്ഞ വാക്കിന്നു ഞാൻ ഉദ്ദേശം

ശിശു അമ്മത്തൽ തന്നെയോ ഇന്ദുലെഖാ എന്നൊ
ട ഇപ്പോൾ പറയുന്നത.

൧-എന്താണു മാധവൻ ഉദ്ദേശിച്ച അമ്മം.

൧-“കൂടാതെ” എന്നു പറഞ്ഞത, ഇന്ദുലെഖയുമായി
രാവും പകലും ഒരുപൊലെ വിനോദിപ്പാനുള്ളസ്വാത
ന്ത്ര്യവും ഭാഗ്യവും കൂടാതെ- എന്നാണു.

൧-നെരംവൈകി മഞ്ഞ വീഴുന്നുണ്ടു-പൊയി കിടന്നൊ
ട- നാളെ രാവിലെ ചായ കുടിക്കാൻ മുകളിൽ വ
രണെ.

൧-എനിക്കു ഉറക്ക അശേഷം ഇല്ല-ഇയിടെ ശരീരവും
മനസ്സുംപ്രണപ്പെട്ട പൊലെ വെദനാ.

൧-അതിന്നു വല്ല മരുന്നും സെവിക്കണം-പ്രണവീരൊ
പണമായ മയ്ന്ന.

൧-ഞാൻ അതിന്നു ഒരു മരുന്നു കണ്ടിട്ടുണ്ടു- ഒരു പ്രമാ
ണപ്രകാരം. ആ പ്രമാണം പറയാം മരുന്നു തരുമൊ.

൧-എന്താ പ്രമാണം- കെൾക്കട്ടെ.

൧-“ഇന്ദീവരാക്ഷി തവ തീക്ഷ്ണ കടാക്ഷ ബാണ
പാതപ്രണേ ദിവീധി മൌഷധ മൈവമന്യ
ഏകം തപതീയ മധരാമൃതപാനമന്യ ഭരതുംഗ
പീനകുലകങ്കമ പങ്കലെപഃ”

൧-ശരി. നല്ലപ്രമാണം. ഹരം മരുന്നു എവിടെ കിട്ടും.

൧-ഇന്ദുലെഖയുടെ കൈവശം ഉണ്ടല്ലോ.

൧-അതു ഇപ്പോൾ എടുപ്പാൻ പാടില്ലാ. മഞ്ഞവളരെ
ഞാൻ പൊണം- മാധവൻ പൊയി കിടന്നുറങ്ങു- ഭ്രാ
തന്മാരെ പൊലെ ആവത.

മാ—ആട്ടെ, എനിക്കു ആ മരുന്ന എപ്പോഴെങ്കിലും കിട്ടുമൊ? ഇന്ദുലെഖാ കിട്ടും എന്ന ഒരു വാക്കു പറഞ്ഞാൽ മതി- എന്നാൽ ഞാൻ പരമഭാഗ്യവാനായി- ഏന്നെ ഇങ്ങിനെ തപിപ്പിക്കരുതെ- ആവാക്ക മാത്രം ഒന്നുപറഞ്ഞ കെറുക്കണം- അതിന്നു എനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടോ. ഇ—എനിക്കു ഉറക്കു വല്ലാതെവരുന്നു ഞാൻ ഇതാ ചെയ്യുന്നു.

എന്നപറഞ്ഞ ഇന്ദുലെഖാ ക്ഷണെന്ന മാളികയിലെക്കു കയറിപ്പോയി.

ഇന്ദുലെഖാ ചെയ്ത വഴിയുംനൊക്കി മാധവൻ വിഷണ്ഡനായി അതിപരിതാപത്തോടെ നിന്നു.

ഇന്ദുലെഖാ മകളിലേക്കു ചെയ്തി എന്നു ഉള്ള- 4 കളിൽ അറയിൽ എത്തിയ മുതൽ ജാലകത്തിൽകൂടി മാധവൻ മിറഞ്ഞനിന്നു പോവുന്നതുവരെ മാധവനെത്തന്നെ നൊക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു.

ഇങ്ങിനെ മാധവനും ഇന്ദുലെഖയുമായി അന്യോന്യം നടന്ന സല്ലാപങ്ങളെക്കുറിച്ചു പറയുന്നതായാൽ വളരെ പറയേണ്ടിവരും. പിന്നെ വിശേഷിച്ച ഇതരഭരതപ്പകമാ പ്രസംഗം മാത്രമാണല്ലോ- എങ്കിലും ഒരു ദിവസം ഇവർ തമ്മിൽ ഉണ്ടായ ഒരു സല്ലാപംകൂടി എന്റെ വായനക്കാരെ മനസ്സിലാക്കണമെന്നു എനിക്കു ഒരു ആഗ്രഹം ഉണ്ടാവുന്നതിനാൽ പറയുന്നു.

ഇന്ദുലെഖയെത്തന്നെ രാവു പകലും വിചാരിച്ചു വിചാരിച്ച മാധവന്റെ മനസ്സിന്നു ഒരു പുകച്ചൽ ആയിത്തീർന്നു- ഒരു രാത്രിയിൽ മാധവൻ ഉറങ്ങാൻ ഭാവം

ച്ച കിടക്കുന്നു- ഉറക്ക എന്തായെങ്കിലും വരുന്നില്ല-അങ്ങി-
 നെ കിടക്കുമ്പോൾ മാധവന തൊന്നി “എന്തിനാണ്
 “ഇങ്ങിനെ സങ്കടപ്പെടുന്നത്- ഇന്ദുലെഖക്ക എന്നൊട
 “അനുരാഗമുണ്ടെങ്കിൽ ഇതിനെ എത്രയൊ മുമ്പ എ-
 “ന്തെങ്കിലും ഭാഗ്യമായി ഇരിക്കുമായിരുന്നു-എന്തെങ്കിലും സ്നേ-
 “ഹം ഉണ്ടായിരിക്കാം, എന്നാൽ എന്നെക്കാൾ എത്ര
 “യൊ യോഗ്യന്മാരും അതിധനവാന്മാരും ആയ രാജാ-
 “ക്കന്മാരുകൂടി ഇന്ദുലെഖയെ കിട്ടണമെന്ന ആഗ്രഹി-
 “ക്കുന്നുണ്ടെന്ന ഇന്ദുലെഖക്ക നല്ല അറിവുള്ളതിനാൽ
 “എത്രതന്നെ എന്നൊട സ്നേഹം ഉണ്ടായിരുന്നാലും എ-
 “ന്തെങ്കിലും ഭാഗ്യമായിരിപ്പാൻ മനസ്സു ഉണ്ടാവുമൊ- സംശ-
 “യം. എത്രതന്നെ പഠിച്ചുണ്ടായാലും സ്ത്രീസ്വഭാവമല്ലെ.
 “ചെന്നെ ഞാൻ എന്തിനവുമാ ചെടിക്കുന്നു- എനി ഇ-
 “ന്ദുലെഖയെക്കുറിച്ച ഇങ്ങിനെ എന്തെങ്കിലും മനസ്സിനെ ഞാ-
 “ൻ തപിപ്പിക്കുകയില്ലാ നിശ്ചയം- രാവിലെ തൊക്കുക-
 “ൾ എടുത്ത ശിക്കാറിനെ പൊണം- അച്ഛനും വരുമായി
 “രിക്കും- വളരെ ദിവസമായി ശിക്കാർചെയ്തിട്ട- ഓരോരു-
 “മനോവ്യഥകൊണ്ടു എന്തെങ്കിലും പെരുന്തെങ്ങാൽ എല്ലാം ന-
 “ശിക്കാറായി- അങ്ങിനെ വരുത്തരുത-ഞാൻ ബുദ്ധിമുട്ടി-
 “നനായിട്ടാണ് ഇങ്ങിനെ കിടന്നു വലയുന്നത്- എനി
 “ക്കു ചെറുപ്പമാണ്- ഇന്ദുലെഖക്ക ഭർത്താവു ഉണ്ടാവെ-
 “ണ്ടെന്ന കാലം അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു- ഞാൻ എനി ഒരു
 “വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥനൊക്കെയോ ആവുന്നതവരെ ഒരി-
 “ക്കലും ഇന്ദുലെഖ ഭർത്താവു വെണ്ടെന്നവെച്ച ഇരിക്കുക-
 “യില്ലാ- ചെന്നെ ആമൊഹം വൃഥാ- എനി ഞാൻ ഇങ്ങി

“നെ എന്റെ മനസ്സിനെ വൃന്തനിപ്പിക്ക ഇല്ല” എന്ന മനസ്സുകൊണ്ടു നിശ്ചയിച്ചു- ബഹു ധൈര്യത്തോടെ കണ്ണു അടച്ച ഉറങ്ങണം എന്ന ഉറച്ച കിടന്നു- കണ്ണു അടച്ച നിമിഷത്തിൽ ഇന്ദ്രലേഖയുടെ നീണ്ട കണ്ണുകളും ചെന്താമരപ്പൂവുപൊലെ ശോഭയുള്ള മുഖവും കുന്തളഭാരവും അധരങ്ങളും മുഖിൽ വെളിവാറി കാണുന്നതപൊലെ തൊന്നി- കണ്ണു മിഴിച്ചു, ഒന്നും കണ്ടതുമില്ല- മാധവൻ എണ്ണിട്ട ഇരുന്ന ബഹുധൈര്യം നടിച്ച്, “എനി ഞാൻ ഇന്ദ്രലേഖയെ വിചാരിക്കുകയില്ല” എന്ന തീർച്ചയായി ഉറച്ചു. അപ്പൊൾ തന്റെ അറയുടെ വാതുകൽ ഒരു സ്ത്രീ നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു.

മാ—ആരാണു അതു.

ഞാൻതന്നെ- പുച്ഛരങ്ങിൽനിന്ന ഒരു മാല തന്നെച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന പറഞ്ഞ ഇന്ദ്രലേഖയുടെ ദാസി അമ്മ എന്ന സ്ത്രീ മാധവന്റെ അറയിൽ കടന്നു തന്റെ കയ്യിൽ ഉള്ള ഒരു പനീർചമ്പകമാല മാധവൻ വശം കൊടുത്തു.

മാധവൻ മാലവാങ്ങി നൊക്കി ഭീഷ്മമായി മന നിശ്ചയിച്ചു.

അമ്മ—നാളെ രാവിലെ ചായ കുടിക്കാൻ മുകളിൽ ചെല്ലണമെന്ന പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു- ചെല്ലാതിരിക്കരുതെന്ന തീർച്ചയായി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

മാ—ഞാൻ പുലരാൻ നാലു നാഴികയുള്ളപ്പൊൾ നായ്ക്കിനെ പൊക്കുന്നു, അപ്പുറം വരുമായിരിക്കും- നാളെ അന്ധമിളിട്ടെ മടങ്ങി വരികയുള്ളു എന്ന പറയു.

അ—അങ്ങിനെതന്നെ പറയാം—എന്നാൽ പുലച്ചുക കാണണമെങ്കിൽ കാണാൻ ശരിയായും— തിരുവാതിരക്കളി ഉണ്ടല്ലോ— അമ്മ എഴുട്ട നാഴിക വെളിച്ചാവാ നുള്ളപ്പോൾ ഉണർന്നു കളപ്പുരയിൽ കളിപ്പാൻ പോവാ പതിവാണ്.

മാ—രാത്രി എന്നാൽ പെണ്ണുങ്ങളെ വന്ന കാണാൻ പാടില്ലാ— മറന്നാൽ രാവിലെ കാണാമെന്ന പായ.

അ—(മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ടു) “പറയാം” എന്ന പറഞ്ഞ ഇടുലെഖയുടെ മാളികയിലെക്കു പോയി വിവരം പറഞ്ഞു.

ഇടുലെഖ വീണ്ടും ഭാസിയെ വെറെ ഒരു വിവരം പറഞ്ഞ മാധവന്റെ അടുക്കെ അയച്ചു.

അമ്മ രണ്ടാമത ചെല്ലുമ്പോൾ മാധവൻ മാലയെ കയ്യിൽ വെച്ചുനോക്കി രസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അമ്മവെ രണ്ടാമതും കണ്ടപ്പോൾ എന്താണ പിന്നെയും വന്നത എന്ന ചൊലിച്ചു.

അമ്മ—അമ്മ വിശേഷമായി ഒരു തൊപ്പി തൂണുണ്ടുതെ— അത നായാട്ടിന പോവുമ്പോൾ തലയിൽ ഇട്ടുകൊണ്ടു പോവാം. പുലച്ചുക മാളികയിൽ കയറി ചെല്ലാൻ യജമാനന വിരോധമുണ്ടെങ്കിൽ മിറത്ത കിളിവാതിലിന നെരെ നിന്നാൽ തൊപ്പി എടുത്ത തരാം എന്ന അമ്മ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

മാ—എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഇങ്ങട്ടു കൊടുത്തയക്കരുതെ.

അ—തൊപ്പി മുഴുവനും തീർന്നിട്ടില്ലായിരിക്കും.

മാ—എന്താണ രാത്രി തൂണൽപണി ചെയ്യാറുണ്ടോ.

അ—രാത്രി ഇതിടെ തുണലും പുസ്തകം വായനയും മറ്റും തന്നെയാണു- ഉറക്ക വളരെ കുറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. മാ—അതിന്നു എന്താണു സംഗതി.

“സംഗതി എന്തോ” എന്നു പറഞ്ഞ അമ്മ മന്ദ്രമായിപ്പോയി. തല താഴ്ത്തി ലജ്ജാഭാവത്തോടെ നിന്നു. മാ—അങ്ങിനെയാട്ടെ, നീ പൊയ്ക്കൊ- ഞാൻ പുലച്ചു പൊകുമ്പോൾ ജാലകം തുറന്നു കണ്ടാൽ വിളിക്കുന്ന പറയു- ജാലകം തുറന്നു കണ്ടില്ലെങ്കിൽ നെരെ പൊവൂ.

അമ്മ പൊയ ഉടനെ മാധവന പിന്നെയും വിചാരം തുടങ്ങി. “ഇന്ദുലെഖയും ഉറക്കില്ലാ, എന്നോട് “ഇന്ദുലെഖയെ അനുരാഗം ഉണ്ടെന്നുള്ളതിന്നു സംശയം “മില്ലാ- എന്നിരിക്കു ലേശം സംശയമില്ല- എന്നാൽ “പിന്നെ എന്താണു അതു ഭാവിക്കാത്തതു- കുട്ടിക്കു “മുക്കു അല്ലാതെ വേറെ ഒന്നും പുറത്തു കാണുന്നില്ലല്ലോ- ഇതിന്നു എന്ത സംഗതി” എന്നിങ്ങിനെ ആലോചിച്ചു കൊണ്ടു മാധവൻ കട്ടിലിനെയൊന്നിന്നു എണ്ണിട്ടു, രാവിലെ ശിക്കാറിന്നു പൊവാൻ ഉള്ള വട്ടങ്ങൾ ഒരക്കി- ഒന്നാത്തരം ഒരു തൊക്കു എടുത്തു തുടച്ചു വെച്ചു- ആവശ്യമുള്ള തിരകൾ എടുത്തു വെച്ചു. പുലരാൻ നാലു നാഴികക്കു ചായ വെണമെന്നു വാലിയക്കാരനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു കിടന്നു. നാലു മണിക്കു എണ്ണിട്ടു കപ്പായം, കാലോറ, ചുട്ടപ്പ, ഇതുകൾ ഇട്ടു തന്റെ ഒരു വാലിയക്കാരനെയും ഒന്നിച്ചു കൂട്ടി നായാട്ടിന്നു പുറപ്പെട്ടു പൊകും വഴി ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളികയുടെ ചുവട്ടിൽ

എത്തി മെലൊട്ട നൊക്കിയപ്പോൾ ഒരു ചന്ദ്രൻ ഉദിച്ച പൊങ്ങി നില്ക്കുന്നതപൊലെ ഇന്ദ്രലെഖയുടെ മുഖം ജാലകത്തിൽ കൂടെ മുകളിൽ ഇന്ദ്രലെഖയുടെ സമീപം കത്തുന്ന അതി പ്രകാശമുള്ള വെളിച്ചത്തിൽ കണ്ടു മാധവൻ മയങ്ങിപ്പോയി.

ഇ—എന്താണു ഇത്ര നെന്തെന്ത പുറപ്പെട്ടത- ജന്തുഹിംസ ചെയ്യേണമെങ്കിൽ ജന്തുക്കളെ കണ്ണുകൊണ്ടു കണ്ടിട്ടു വെണ്ടു- ഇരുട്ടിൽ എങ്ങിനെ കാണും.

മാ—കുറെ ദൂരെപോയിട്ടുവെണം നായാട്ടു തുടങ്ങുവാൻ.

ഇ—“മാ-ഹൊ” വലിയ വട്ടം കൂട്ടിട്ടുള്ള നായാട്ടിനൊരോരം.

മാ—കുറെ വിസ്മയിച്ചിട്ടുതന്നെയാണു ഭാവം. അങ്ങിനെ ആയാൽ മനസ്സിന്നു കുറെ സുഖമുണ്ടാവും എന്നതൊന്നു.

ഇ—ശരി- ഇക്കുറി മതിരാശിയിൽ നിന്നു വരുമ്പോൾ എത്ര തൊക്കുകൾ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടു.

മാ—ഒന്നുമാത്രം- “ബ്രീച്ചലൊഡർ”

ഇ—അതു എനിക്കു ഒന്നു കാണണം- ഇങ്ങട്ടു കൊടുത്തു നോക്കൂ.

മാധവന്റെ വാലിയുക്കാൾ ഉടനെ തൊക്കു മുകളിലേക്കു കൊണ്ടുചെന്നു. ഇന്ദ്രലെഖാ വാങ്ങി അകത്തുവെച്ചു വാതിൽ പൂട്ടി അമ്മുവൊട വെളിച്ചം എടുക്കാൻ പറഞ്ഞു കളിപ്പാൻ ചുവട്ടിൽ ഇറങ്ങി മാധവന്റെ അരിയത്തു എത്തിയപ്പോൾ:

ഇ—ശരി-“ബ്രീച്ചലൊഡർ” ഇപ്പോൾ മാളികമെൽ ഇരിക്കട്ടെ-തൊപ്പിപണി മുഴുവനും തീർന്നിട്ടില്ലാ, അതതീ

- നിട്ട നാളെയോ മറന്നാളോ നായാട്ടിനപൊവാ-
 എന്നാൽ മതി - ഇപ്പോൾ പൊയി കിടന്ന ഉറങ്ങു.
 മാ—ഇത വലിയ സങ്കടം തന്നെ- എനിക്കു നായാട്ടി-
 ന കൂടിപൊവാൻ പാടില്ലെന്നോ.
 ഇ—അതെ ഇന്നപൊവാൻ പാടില്ലെന്നു തന്നെ.
 മാ—അതെന്താണു.
 ഇ—തൊപ്പി പണി തീർന്നിട്ടില്ലാ അതതന്നെ.
 മാ—ഞാൻ തൊപ്പി വെണമെന്ന പറഞ്ഞുവോ.
 ഇ—തൊപ്പിവെണ്ടാ എന്ന പറഞ്ഞുവോ- ഇന്നലെ അ-
 മൃവന്ന ചൊലിച്ചപ്പോൾ വെണ്ടാ എന്ന പറയായി-
 രുന്നില്ലെ.
 മാ—വെണ്ടാ എന്ന ഞാൻ ഇപ്പോൾ പറയുന്നു.
 ഇ—അത സാരമില്ലാ, അത ഞാൻ കെൾക്കയില്ലാ- ഇ-
 ന്നലെ വെണ്ടാ എന്ന പറഞ്ഞയച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ
 ഞാൻ രാത്രി ഉറക്കുകയില്ലാ പണിചെയ്യുന്നതല്ലായിര-
 നു-പിന്നെ ഇത്ര കക്കു എന്നൊക്കൊണ്ടു ബുദ്ധിമുട്ടിച്ച
 ഇപ്പോൾ വെണ്ടാ എന്നപറഞ്ഞാൽ ആരകെൾക്കും.
 മാ—ഓരം കുട്ടിക്കളിയിൽ ഒന്നും എനിക്കു അശേഷം ര-
 സം തൊന്നുന്നില്ലാ- മനുഷ്യരെ വെറുതെ ഉപദ്രവിച്ചി-
 ടു എന്തു സാധ്യം.
 ഇ—ഞാൻ കുട്ടിയാണു മാധവനും കുട്ടിതന്നെയാണെന്ന
 ഇപ്പോഴും എനിക്കു തൊന്നുന്നു- അതൊക്കെ മുമ്പ-
 ന്നൊം കളിച്ചത പൊലെ ഇപ്പോഴും കളിക്കാം.
 മാ—ഇന്നാൾ അല്ലെ ഇന്ദുലെഖ പറഞ്ഞത കുട്ടിക്കളി
 എനി പാടില്ലാ എന്നും മറ്റും.

൧-അപ്പോൾ മാധവനെ കുട്ടിയുടെ മാതിരിയിലല്ലാ കണ്ടു. എന്ന പറഞ്ഞ ചിരിച്ചു കൊണ്ടു കുളിപ്പാൻ പോയി.

മാധവൻ വിഷണ്ഡനായി തൊട്ടത്തിൽ നടന്നു കൊണ്ടിരുന്നു.

കുളി കഴിഞ്ഞ ഇന്ദുലെഖ വരുമ്പൊഴെക്കു നെരം നല്ല വെളിച്ചമായിരിക്കുന്നു. മാധവനെക്കണ്ടു മകളിലെ കണ്ണിച്ച് കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ചായക്കുടിക്കാൻ ക്ഷണിച്ചു. ചായ താൻ കുടിച്ചു വെണ്ടുന്ന പറഞ്ഞു. പിന്നെ ഇന്ദുലെഖയുടെ നിബ്ബന്ധത്താൽ അല്പം കുടിച്ചു. അപ്പോൾ കാരാ കസാലയിൽ ഇരുന്നു.

൨-എനി ഇന്നു നായാട്ടിന്നു പോവാൻ തരമില്ലല്ലോ.

൩-ഇന്ദുലെഖക്കു കുട്ടിക്കുളി മാറ്റിയില്ലെങ്കിൽ കുളിപ്പാൻ വെറെ ആളെ അന്വേഷിച്ചൊളം. എന്നിങ്ങനെ ഇതേ സമിപ്പാൻ പാടില്ലാതെ ആയിരിക്കുന്നു.

൪-എന്താണു സമിപ്പാൻ പാടില്ലാത്തതെന്നാട്ടോ.

൫-ഞാൻ വെളിവാതിട്ടു പറയാം.

൬-വരട്ടെ-അത്ര വെളിവാതിട്ടു പറയണമെന്നില്ലാ-മാധവൻ നല്ല ധീരനാണെന്നു ഞാൻ മുമ്പു വിചാരിച്ചു, മാധവന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ ഗോഷ്ടികൾ കാണുമ്പോൾ എന്റെ അഭിപ്രായം തെറ്റാണെന്നു ഞാൻ ഇപ്പോൾ വിചാരിക്കുന്നു.

൭-എന്നിങ്ങനെ കാഴ്ചത്തിൽ ഡെയ്ലിമില്ലാ- ഇന്ദുലെഖ സാധാരണ രംഭിയിൽ കാണാറുള്ള മാതിരി കൂടെ കുട്ടിയാണെന്നു ഞാൻ എന്നു ശങ്കിക്കേണ്ടാ- ഞാൻ ഇ

തവരെ യാതൊരു ഭർത്താക്കളിലും ലേശം പ്രവേശിക്കാത്തവനാണ്- എന്നീക്കു സൂര്യകളിൽ ചാപലം ഉണ്ടുണ്ടെങ്കിലും കാണുന്ന മുമ്പു ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ഇല്ല- അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം ഇപ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ചാപലത്തിന്നു ഇത്ര അധികം ശക്തി- എന്നിയും ഇങ്ങനെയൊക്കെ വലപ്പിക്കുന്നതാണ് ഭാവമെങ്കിൽ ഞാൻ ഈ ദിക്കിൽ ഇരിക്കാൻതന്നെ ഭാവമില്ല.

ഇ—അപ്പോൾ വെറെ ദിക്കിൽ പൊയ്ക്കാൽ ഹം വിചാരം ഉണ്ടാവുകയില്ലാ അല്ലെ-അതിന്റെ താല്പര്യംകാണുവൊഴി ഹം അനുരാഗവും ഗോഷ്ടികളും ഉണ്ടാകുന്നുള്ളു എന്നാണ്.

മാ—അങ്ങിനെയല്ലാ അതിന്റെ താല്പര്യം- ഇങ്ങനെയൊക്കെയായി എന്നീക്കു ചിതപ്രകാരം ഇരിക്കാൻ സാധിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ എന്റെ രാജ്യവും വീടും എന്നീക്കു വെണ്ടാ എന്നാകുന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം.

ഇ—ആദ്യ ശരി- മാധവന എന്നൊക്കെ ഇത്ര അനുരാഗം ഉണ്ടായിട്ടും എന്നീക്കു മാധവനൊക്കെ ലേശം അനുരാഗമില്ലെങ്കിലൊ പിന്നെ മാധവന എന്നൊക്കെ ക്രമം ഉണ്ടാകുമൊ.

മാ— എന്നൊക്കെ ഇങ്ങനെയൊക്കെ അനുരാഗമില്ലെന്നു ഞാൻ ഒരിക്കലും വിചാരിക്കുകയില്ല.

ഇ—പിന്നെ എന്താണ് ഹം തടസ്സം-

മാ—തടസ്സമൊ.

ഇ—അതെ തടസ്സം എന്താണ് പറയൂ.

൧—പറയാം- റം തടസ്ഥത്തിന്നു കാരണം ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നത ഒന്നാമത ഞാൻ വലിയ ഒരു സ്ഥിതിയിൽ എന്നിയും ആയിട്ടില്ലെന്ന ഇടുലെഖ വിചാരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു.

രണ്ടാമത- വെറെ വളരെ യോഗ്യരായധനികന്മാരും പ്രഭുക്കളും മഹാരാജാക്കന്മാരും ഇടുലെഖയെ കാംക്ഷിച്ചു ഇരിക്കുന്നു എന്ന ഇടുലെഖക്ക അറിവുള്ളതുകൊണ്ടു.

൨—മാധവൻ ഇത്ര ശപ്പനാണെന്ന ഞാൻ ഇതവരെ വിചാരിച്ചില്ലാ- എന്നെ കാംക്ഷിക്കുന്ന യോഗ്യരിലും മഹാരാജാക്കന്മാരിലും എനിക്കു ഭ്രമമുണ്ടെങ്കിൽ എനിക്കു അവരിൽ ഒരാളെ ഇതവരെ ഭർത്താവാക്കി കൂടയായിരുന്നുവൊ- റം വിധം ഭോഷതപം പറഞ്ഞത ആശ്ചര്യം- എനിക്കു റം കാര്യത്തിൽ ധനവും പൂലും സമമാണ- എന്റെ മനസ്സിന്നു അഭിരുചി തോന്നുന്നവൻ എന്റെ ഭർത്താവ എന്ന മാത്രമാണു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളത.

൩—അങ്ങിനെ അഭിരുചി ഇതവരെ ആരിലെങ്കിലും തൊന്നിട്ടുണ്ടോ.

ഇ—ഉണ്ടെങ്കിൽ അത ശപ്പനായ മാധവനോട ഞാൻ എനി എത്തിന പറയണം.

൪—എന്തിനാണു എന്നെ ശകാരിക്കുന്നത ഇതുകൂടി വെണമൊ.

ഇ—മതി-മതി- മഹാ രസികൻ തന്നെ മാധവൻ. എനിക്കു മാധവനിൽ അനുരാഗമുണ്ടെന്ന മാധവന ബോ

ധ്യമാണ്- എന്നാലും മഹാരാജാക്കന്മാരും പ്രഭുക്കളും എന്നെ ആവശ്യപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് എന്റെ അനുരാഗത്തിനും മനസ്സിനും വിരോധമായി അവരിൽ ആരെ എങ്കിലും സ്വീകരിച്ചു കളയും എന്ന വിചാരിക്കുന്നു അല്ലെ- കഷ്ടം! ഇത്ര ബുദ്ധിമിന്നുന്നതാണ് മാധവൻ! കഷ്ടം! ഇത്ര നിസ്സാരമായ ഒരു സ്ത്രീയാണ് ഞാൻ എന്ന വിചാരിച്ച പൊയെല്ലൊ- ഇങ്ങിനെയാണങ്കിൽ എന്നിൽ മാധവനെ എങ്ങിനെ ഇത്ര പ്രിയം ഉണ്ടായത.

ഓരം വാക്കുകൾ കെട്ടപ്പൊൾ മാധവനു കണ്ണിൽ ജലം നിറഞ്ഞു- സന്തോഷം കൊണ്ടോ ബഹുമാനം കൊണ്ടോ വ്യസനംകൊണ്ടോ ഓരം അശ്രുക്കൾ ഉണ്ടായതെന്ന എന്റെ വായനക്കാര ആലോചിച്ച നിശ്ചയിക്കേണ്ടതാണ്.

ഇ—എന്താണ് ഉത്തരം മുട്ടിയാൽ കരയുന്നത.

മാ—ഉത്തരം ഇല്ലാതായിട്ടില്ലാ- എന്നിരിക്കെ എല്ലാജ്യോഷാകാരണ പറഞ്ഞ തർക്കിച്ചുകൊണ്ടിരിപ്പാൻ സുഖമില്ലാ- ഇന്ദുലേഖ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചിട്ടാണ് ഞാൻ ഇവിടെ ഇരുന്നത- ഇരുന്നതിന്റെ ശേഷം ഒരു വാക്കെങ്കിലും മധുരമായി എന്നോട പറഞ്ഞിട്ടില്ലാ-എല്ലാം വെറുക്കുകയുംതന്നെ. മലയാളത്തിൽ പെണ്ണങ്ങൾക്കു പുരുഷന്മാരെ ഇട്ട വലപ്പിക്കുന്നതിൽ വളരെ സ്വതന്ത്രരായും എടയും ഉള്ളതുകൊണ്ട് പുരുഷന്മാര സങ്കടം അനുഭവിക്കുക എന്നെ വരും.

ഇ—എന്തുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ എന്റെ വാക്കുകളെ മധു

രമാക്കെണ്ടത- കുറെ തെൻ കുടിച്ചിട്ട വാക്ക പറയട്ടെ അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ വാക്ക പറയുമ്പോൾ മാധവൻ കുറെ തെൻ കുടിച്ചുകൊണ്ട ഇരിക്കട്ടെ- എന്നാൽ മധുരം തൊന്നും- വല്ല ശപ്പത്തരവും പറഞ്ഞ അതിന നല്ല ഉത്തരം കിട്ടുമ്പോൾ ഉത്തരം പറയുന്ന ആളുടെ വാക്കിന മധുരമില്ലാ- പുളിക്കുന്നു- എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞാൽ ആര സമ്മതിക്കും. എന്താണ മലയാളസ്രീകൾക്കു ഓരോ പാഞ്ഞത- പുരുഷന്മാരെ ഉപദ്രവിക്കാൻ വളരെ കഴിയുന്നവരാണെന്നോ.

മാ—അത്രമാത്രമല്ല, മലയാളത്തിലെ സ്രീകൾ അന്യരാജ്യങ്ങളിലെ സ്രീകളെപ്പോലെ പാതിപ്രത്യയമ്ം ആചരിക്കുന്നില്ലാ- ഭേദിക്കുമാരെ യഥേഷ്ടം എടുക്കുകയും ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു- പിന്നെയും പല സ്വതന്ത്രതകൾ ഉണ്ടു. അതുകൊണ്ടു മലയാളസ്രീകൾക്കു ഗർവ്വ വളരെ അധികം ഉണ്ടു- എന്നാണു ഞാൻ പറഞ്ഞത.

ഇ—ശിക്ഷ- അതി മനോഹരമായ വാക്കു തന്നെ- മാധവന ഇത്ര ഒക്കെ പഠിപ്പും അറിവും ഉണ്ടായിട്ട ഇങ്ങിനെയാണു മലയാളസ്രീകളെക്കുറിച്ചു അഭിപ്രായമായത- ഇതു ആശ്ചര്യം തന്നെ.

എന്താണു പറഞ്ഞത- മലയാളസ്രീകൾ പാതിപ്രത്യയമ്ം ആചരിക്കുന്നില്ലെന്നോ? കഷ്ടം! ഇതര രാജ്യങ്ങളിൽ ഉള്ള സ്രീകളെപ്പോലെ മലയാള സ്രീകളും ധാരാളമായി പതിപ്രതാധമ്ം ആചരിക്കുന്നുണ്ടു- അസംഖ്യം സ്രീകൾ ആചരിക്കുന്നുണ്ടു. ഒരു സ്രീ പതിപ്രതാധ

ൾം ആചരിക്കുന്നില്ലെന്ന പറഞ്ഞാൽ അവൾ വൃദി
 ചാരിയാണെന്നാകുന്നു അത്ഭുതം- കെരളത്തിലെ സ്ത്രീക
 ൾ എല്ലാം അല്ലെങ്കിൽ അധികപക്ഷവും വൃദിചാരിക
 ളാണെന്ന മാധവൻ പറയുന്നുവൊ- അങ്ങിനെ പറയു
 ന്നുവെങ്കിൽ- അത ഞാൻ വിശ്വസിക്കുകയില്ല നിശ്ചയം-
 വൃദിചാരം എങ്ങും എത്ര ജാതിയിലും ഉണ്ടാവാം- എ
 ന്നാൽ ഞങ്ങൾ നായന്മാരുടെ സ്ത്രീകൾ അന്തർജ്ജനങ്ങ
 ളെപ്പൊലെ അന്യ ജനങ്ങളോട് സംസാരിക്കാതെയും
 വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യാതെയും ശുദ്ധമൃഗപ്രായമായി നട
 കുന്നില്ലാത്തതുകൊണ്ടു വൃദിചാരികളാണെന്നൊ പ
 തിപ്രതാധ്യക്ഷം ഇല്ലെന്നൊ മാധവൻ വിചാരിക്കുന്നു
 ണ്ടെങ്കിൽ ഇത്ര അബദ്ധമായ വിചാരം വെറൊ യാതൊ
 ന്നും ഇല്ലാ. യുവാപ്പ, അമെരിക്കാ മുതലായ രാജ്യങ്ങളി
 ലെ സ്ത്രീകളുടെ സ്ഥിതി ആലോചിച്ചുനോക്കൂ- ഞ്ങൾ രാ
 ജ്യങ്ങളിൽ പുരുഷന്മാർക്കും സ്ത്രീകൾക്കും പഠിപ്പ, അറിവ,
 സ്വതന്ത്രത ഇതെല്ലാം ഒരുപൊലെയാണല്ലോ- ഞ്ങൾ സ്ത്രീകൾ
 എല്ലാം വൃദിചാരികളോ? ഞ്ങൾ ദിക്കിൽ ഒരു സൗന്ദര്യ
 മുള്ള സ്ത്രീക്കു വല്ല വിദ്യാഭ്യാസവും ഉണ്ടായാൽ അവളു
 മായി സംസാരിച്ചു വിനോദിപ്പാൻ പൊവുന്ന എല്ലാപു
 രുഷന്മാരും അവളുടെ രഹസ്യക്കാരാണെന്ന ക്ഷണെന്ന
 ഉറപ്പിച്ചു കളയുന്നു. ഇതിൽ എത്രണ്ടു സത്യമുണ്ടു? സം
 ഗീതവിദ്യ പഠിച്ചയിട്ടു ഒരു സ്ത്രീ പാടുന്നത കെൾപ്പാൻ ഒ
 രു പത്ത പുരുഷന്മാരെന്നായിപ്പെന്ന ഇരുന്ന കെട്ടുപൊ
 ന്നാൽ ആ പത്ത പുരുഷന്മാരും അവളുടെ ജാരന്മാരാ
 യി എന്നപായും വിശ്വസിക്കുകയായി നിങ്ങൾ-പുരുഷന്മാരങ്ങ

ജിന്നെതന്നെ എന്നു നടിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങിനെനി
 ജാതന്നെ ചെയ്യുന്നതിന്നു ഞങ്ങൾ വിചാരിച്ചാൽ എ
 ന്ന നിവൃത്തിയാണുള്ളത. നിങ്ങൾ പുരുഷന്മാര തന്റെ
 ടമുളവരാണെങ്കിൽ സ്വജാതി സ്ത്രീകൾക്കു ാരം വിധം
 അവമാനം ഉണ്ടാക്കുവാൻ എട വരുത്തുമോ? ഒരു സ്ത്രീ
 ക്കു പതിവ്രതാധർമ്മത്തെ അശേഷം കളയാതെ അന്യ
 പുരുഷന്മാരുമായി പല വിധത്തിലും വിനോദിപ്പാനും
 രസിപ്പാനും സംഗതികളും സ്വതന്ത്രതകളും ഉണ്ടാവാം--
 അങ്ങിനെ വിനോദിക്കുന്നതും രസിക്കുന്നതും എല്ലാം വ്യ
 ഭിചാരത്തിന്നുള്ള ഏക വിചാരത്തിന്മേലാണെന്നു ഭ
 ഭൂഷികൾ ധരിച്ചു വെറുതെ കെരളീയ സുന്ദരിമാരെ
 അവമാനിക്കുന്നതിൽ മാധവൻ കൂടി ചെന്നത എനി
 ക്കു അത്യന്തമായിരിക്കുന്നു. എന്റെ വിചാരത്തിൽ
 സ്ത്രീകൾക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം കൊടുക്കാതെ മൃഗങ്ങളെപ്പോ
 ലെ വളർത്തിക്കൊണ്ടു വരുന്നതാണ് വ്യഭിചാരത്തിന്നു
 അധികവും ഫലമു എന്നാകുന്നു. ഒരു പശുവിനോ ശ്വാ
 വിനോ വ്യഭിചാരത്തിൽ ലജ്ജയുണ്ടോ- എന്നാൽ പരി
 പ്ലം അറിവും ഉള്ളവർക്കു ഒരു കാലവും വ്യഭിചാരത്തിൽ
 സങ്കുതിവരാൻ പാടില്ലെന്നല്ല ഞാൻ പറയുന്നത, ഭൂഷ
 ളിയും ഭവ്യാപാരവും എത്ര പരിപ്ല ഉള്ളവർക്കും ചില
 പ്ലം ഉണ്ടാവാം. അത ഉണ്ടാവുന്നത പരിപ്ലകൊണ്ടും
 അറിവകൊണ്ടും ആണെന്ന ചില ഭോഷന്മാര പറയുന്ന
 ത കെൾക്കുമ്പോൾ എനിക്കു ആശ്ചര്യം തോന്നുന്നു-
 പരിപ്ലം അറിവും ാരം വക ഭൂഷുദ്ധിയെ നശിപ്പിക്കാൻ
 ഈ മന്ത്ര കാരണങ്ങളാണ്. ഭർത്താവിനെ ഇഷ്ടംപോലെ

എട്ടക്കുകയും ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരാണെന്നെ
 ടം എന്ന മാധവൻ ഒരു ലോഷം പറയുന്നുണ്ടു- മയ്യോ
 ഇല്ലാത്ത ചില സ്ത്രീകൾ ഇങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നുണ്ടായിരി
 ക്കാം- എന്നാൽ ഇങ്ങിനെ ചെയ്യാനുള്ള ഒരു സ്വതന്ത്ര
 ത ന്നങ്ങൾക്കുള്ളത എത്രയൊ ശ്ലാഘനീയമായ ഒരു അ
 വസ്ഥയാണ്. യൂറോപ്പിൽകൂടി റം സ്വതന്ത്രത ഇല്ല- യൂ
 റോപ്പിൽ ഉള്ള ബുദ്ധിശാലികളായ ചില ആളുകളും
 അമേരിക്ക രാജ്യത്തിൽ ഉള്ള വളരെ മഹാനാഥരും റം
 സ്വതന്ത്രത എല്ലായ്പ്പോഴും ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണെന്ന
 അഭിപ്രായപ്പെട്ടതായി ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. റം സ്വ
 തന്ത്രത ഇല്ലായ്മയാൽ എത്ര ഭാഷ്യാഭിമാനക്കാരാ ദിവ
 സംപ്രതി യൂറോപ്പിലും ഇൻഡ്യയിലും സങ്കടം അനുഭ
 വിക്കുന്നു. റം സ്വതന്ത്രതയെ ദർശിക്കാൻ ഉപയോ
 ഗിക്കാതെ ശരിയായി ആവശ്യമുള്ള ദിക്കിൽ മാത്രം ഉപ
 യോഗിച്ച വന്നാൽ അത സ്ത്രീ പുരുഷന്മാർക്കു വളരെ ഉ
 പകാരമായി വരുന്നതാണ്- റം സ്വതന്ത്രത ഉണ്ടെന്ന
 വെച്ച മലയാളത്തിൽ എത്ര സ്ത്രീകൾ ഭർത്താക്കന്മാരെ
 ഉപേക്ഷിക്കുന്നുണ്ടു? എത്ര ഭർത്താക്കന്മാര ഭാര്യമാരെ ഉ
 പേക്ഷിക്കുന്നുണ്ടു? റം മാതിരി എത്ര കാര്യങ്ങൾ കഴി
 ഞ്ഞ പത്ത കൊല്ലങ്ങളിൽ റം മലയാളത്തിലെ ഭാര്യ
 ഭർത്താക്കന്മാരുടെ ഇടയിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്ന മാധവ
 ന കൃത്യമായ ഒരു കണക്കു എടുപ്പാൻ കഴിയുമെങ്കിൽ അ
 പ്ലാൾ തന്നും. ആയിരത്തിൽ ഒന്നുകൂടി ഉണ്ടായി എ
 ന്ന പറവാൻ സംശയിക്കേണ്ടതാണെന്ന- ചിലപ്പോൾ
 ചില ദിക്കിൽ ഉണ്ടാവും അതിന്നു കാരണങ്ങളും ഉണ്ടാ

ശിരിക്കും- അകാരണമായും ഭയ്യാഭയ്യാക്കന്മാരിൽ ഒരാളുടെ ഭയ്യാഭയ്യാലും ഭയ്യാഭയ്യാ ഉണ്ടായി എന്ന വന്നെങ്കാം- എന്നാൽ അത കെരളീയ സ്ത്രീകൾക്കു സപ്പസാധാരണയാണെന്ന പറഞ്ഞു ഞങ്ങളെ മാത്രം അവമാനിക്കുന്നത കഷ്ടമാണ്- റം സ്വതന്ത്രത ഉണ്ടാവുന്നത നല്ലതാണ്. എന്നാൽ അത വെണ്ടു ലിക്കിലെ ഉപയോഗിക്കാവു- ചിലപ്പൊൾ ചിലര വെണ്ടാത്ത ലിക്കിലും ഉപയോഗിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം- അതകൊണ്ടു അവമാനവും ലിക്കിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം- എന്നാൽ അത ആ സ്വതന്ത്രതയുടെ ഭാഷമല്ല, അതിനെ തെറ്റായി ഉപയോഗിക്കുന്നതിനാലുള്ള ഭാഷമാണ്. അതകൊണ്ടു മാധവന എന്നൊരു ഭക്ഷ്യമുണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ മുഴുവൻ വസ്ത്രക്കാരിൽ റം ഭക്ഷ്യരൊപണം ചെയ്യാൻ ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ലാ നിശ്ചയം തന്നെ.

൧- ഭയ്യാഭയ്യാക്കന്മാർക്കു വെണ്ടപ്പൊൾ എല്ലാം യഥേഷ്ടം അന്യോന്യമുള്ള സംബന്ധം വിട്ടുത്താൻ അവരിരുവരിലാക്കെങ്കിലും അധികാരമുണ്ടായി വരുന്നത നല്ല സ്വതന്ത്രതയാണെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല- റം നിലയായാൽ ഭയ്യാഭയ്യാക്കന്മാർ തമ്മിലുള്ള സംബന്ധം ഒരു കരാറിനാൽ ഉണ്ടാവുന്ന സംബന്ധംപോലെ ആയി- അതിൽ ഒരു രചിയും ധ്യാപ്യതയും എനിക്കു തൊന്നുന്നില്ലാ.

൧- (ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) എന്നാൽ മലയാളമാതിരിയുള്ള സംബന്ധത്തിൽ മാധവന രചിയില്ലായിരിക്കും- അല്ലെ.

മാ—ഇല്ലാ.

ഇ—അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ മുമ്പ പറഞ്ഞില്ലെ അന്യ രാജ്യത്തെങ്ങാനും പൊയ്ക്കൂട്ടയാമെന്ന-അങ്ങിനെ ചെ യ്ക്കാളു അതാണ നല്ലത.

മാ—അതിന്ന തന്നെയാണ ഭാവം- ഇന്ദുലെഖക്ക അത സമ്മതം തന്നെയോ.

ഇ— എന്റെ സമ്മതം എന്തിനാണ.

മാ—ഇന്ദുലെഖ എന്റെ ഭാര്യയായിരിക്കുമെങ്കിൽ എനി ക്കു മലയാളം തന്നെയാണ സ്വർഗ്ഗം.

ഇ—അപ്പോൾ മലയാളമാതിരിസംബന്ധം സാരമില്ലാത്ത മാതിരിയാണെന്നല്ലെ പറഞ്ഞത- പിന്നെ അതിൽ എന്തിന കാംക്ഷിക്കുന്നു.

മാ—അത ഇന്ദുലെഖക്കും എനിക്കും സംബന്ധിക്കുകയില്ല.

ഇ—ശരി- നല്ല വാക്ക.

ഇങ്ങിനെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മ മുകളിലെക്കു വന്ന രണ്ടാളെയും പരിയാസം തുടങ്ങി- അപ്പൊഴത്തെ സ്വകാര്യ സല്ലാപവും അന്നെത്തെ നായാട്ടും മാധവന മുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

എന്നി റും പുറത്തു കമ ചുരുക്കി പറയുന്നു.

മാധവന ക്രമേണ വ്യഗ്ര സമ്മിപ്പാൻ പാടില്ലാതെ ആയിത്തുടങ്ങി. ഭക്ഷണം, നാദ, റും വകയിൽ അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധയില്ലാതെ ആയി എന്ന തന്നെ പറയാം. ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളികയിൽ അത്ര അധികംപോയി ഇരിക്കാൻ ഇല്ലാതായി. ഒരു ദിവസം ഇന്ദുലെഖയുമായി മാധവ

ന്റെ അമ്മ (പാപ്പുതി അമ്മ) സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ സംഗതി വശാൽ മാധവന്റെ പ്രസ്താവം വന്നതിൽ “മാധവന എന്തൊ അകാരണമായി ഒരു കുഞ്ഞിനും കാണുന്നു” എന്ന പാപ്പുതിഅമ്മ പറഞ്ഞു.

ഇ—അകാരണമായിരിക്കില്ല.

പാപ്പുതിഅമ്മ—ഞാൻ ഒരു കാരണവും കാണുന്നില്ലാ- ചൊറ അവൻ ഉണ്ണുന്നില്ല, രണ്ടു നെരവും കൂടികഴിച്ചു ഉരി അരി ചെല്ലുന്നില്ലാ- പാലൊ പായയൊ കന്നത്തന്നെ കഴിക്കുന്നില്ലാ- രാത്രി അവന്നു ഉറക്കവും ഇല്ലെന്ന കൂടയുള്ളവർ പറയുന്നു- എന്തൊ വല്ല ദീനവും ഉടനെ വന്നു പിടിക്കുമൊ എന്നറിഞ്ഞില്ല.

ഇ—എന്നാൽ ഞാൻ ഒന്നു ചൊരിക്കാം- ഇങ്ങട്ടു വരാൻ പറയൂ.

പാപ്പുതി അമ്മ പൊയി മാധവനോട പറഞ്ഞു-മാധവൻ ഇപ്പോഴെയുടെ മാളികയിൽ ചെന്നു.

ഇ—എന്തൊ ഇയ്യുടെ ഇങ്ങട്ടു വരവു ഒന്നു ചുരുങ്ങിയിരിക്കുന്നത.

മാ—വരാൻ എന്നിരിക്കു മനസ്സിന്നു അശേഷം സുഖമില്ല.

ഇ— ഇവിടെ വരുമ്പോഴാണ് സുഖക്കേട്.

മാ—അതെ-സുഖക്കേട് അധികമാവുന്നത ഇവിടെ വരുമ്പോഴാണ്- സുഖക്കേട് സാധാരണ എല്ലാപ്പോഴും ഉണ്ടു.

ഇ—ഞാൻ മെൽകഴുകാൻ പോകുന്നു- ആ കൊച്ചിന്റെ നൃസ്പെപ്പർ വായിച്ചു കിടക്കൂ- ഞാൻ ക്ഷണം വരാം- എന്നിട്ടു വിവരങ്ങൾ പറയാം.

മാധവൻ കൊച്ചിന്റെ കിടന്നു- നൃസ്പെപ്പർ തൊട്ടില്ല.

ഇന്ദുലെഖ “സൂര്യേപ്പൻ എന്ത പിഴച്ചു” എന്ന ചൊരിച്ച ചിരിച്ചുകൊണ്ട മെൽ കഴുകാൻ താഴത്തിക്കൂപ്പൊൻ മുക്കിലെക്കു ഒരു വാലിയക്കാരൻ മാധവന ഒരു കമ്പിവർത്തമാന ലക്കൊട്ടംകൊണ്ട കയറുന്നതുകണ്ടു- എന്തൊ പരീക്ഷയുടെ സംഗതിയായിരിക്കുമെന്ന വിചാരിച്ച ലക്കൊട്ട ഇന്ദുലെഖ സംശയംകൂടാതെ വാങ്ങിപ്പൊളിച്ചു വായിച്ചപ്പൊൻ ബഹു സന്തോഷമായി- ഉടനെ ഓടിക്കൊണ്ട മുക്കിൽ ചെന്ന “ബീ-എൽ- ജയിച്ചു” എന്ന പറഞ്ഞ മാധവന്റെ അടുക്കെ കമ്പിവർത്തമാന കടലാസ്സും കൊണ്ടുപോയി നിന്നു.

മാ—“ശരി-നന്നായി” എന്ന മാത്രം പറഞ്ഞു കടലാസ്സു വാങ്ങിയതെ ഇല്ല. പിന്നെ ഒരക്ഷരവും ഉരിയാട്ടില്ല. കിടന്നിടത്തുനിന്ന ഇളകിയതെ ഇല്ല. ഇന്ദുലെഖയുടെ ചന്ദ്രബിംബ സമമായ മുഖത്തു ഒരു മഹാസങ്കടത്തൊടുകൂടെ എന്നപൊലെ നൊക്കിക്കൊണ്ട കിടന്നതെ ഉള്ളു. ഇത കണ്ടപ്പൊൻ ഇന്ദുലെഖക്കു അതികഠിനമായ ഒരു വ്യഥ ഉണ്ടായി എങ്കിലും അതിനെ ധൈര്യത്തോടെ അടക്കി.

ഇ—ഇത എന്ത കഥ- ഒരു വ്യസന ഭാവം കാണുന്നത. ബീ-എൽ ഒന്നാംക്ലാസ്സിൽ ഒന്നാമനായി ജയിച്ചു എന്ന അറിയിച്ചാൽ ഇത്രവ്യസനമൊ- ഇങ്ങിനെ അനന്ധമായി കിടക്കുന്നത ആശ്ചര്യം! ആശ്ചര്യം!

മാ—എനിക്കു ഇതിൽ രോഷവും ഇല്ല. ബീ-എൽ പാസ്സായാലും ഇല്ലെങ്കിലും എല്ലാം എനിക്കു ഒരു പൊലെ. ഇ—ജയിച്ച വിവരം ഞാൻ പോയി വലിയപ്പൂനൊട്ടം

നമ്മൾ രണ്ടാളുടെ അമ്മമാരോടും പറയട്ടെ- ഞാൻ തന്നെ കാടിപ്പൊയി പറയും അവർക്കെങ്കിലും സന്തോഷമുണ്ടാകും.

മാ—എന്തിന ഇദ്ദേഹം ഇത്രബുദ്ധിമുട്ടുന്നു- അവരോടൊക്കെ ഞാൻതന്നെപോയി സാധനങ്ങളിൽ പറയാമല്ലോ- എന്താണ് ബുദ്ധിമുട്ട്.

ഇ—ഞാൻതന്നെ രംഭംപോയിപറയും-ടെലിഗ്രാഫായിക്കണ്ടെ- ഇതാ.

മാ—എന്തിന വായിക്കണമെന്നില്ല. എന്തിന രംഭം ബീ-എൽ പാസ്സായതിൽ ഒരു സന്തോഷവും ഇല്ല.

ഇ—അതെന്തുകൊണ്ട്.

മാ—എന്റെ മനസ്സിന്റെ വ്യസനംകൊണ്ട്.

ഇ—ബി-എൽ പാസ്സായാൽ വ്യസനമാണോ.

മാ—ഇദ്ദേഹം ഇത്രകഠിനമായ കല്പപോലത്തെ ഏതെങ്കിലും തരം താൽപര്യം അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ:— എന്നു പറഞ്ഞു നിൽക്കി.

ഇ—“അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ” എന്താണ് മുഴുവൻ പറയുക.

മാ—അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ.

ഇ—അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ എന്താണ്.

ഇദ്ദേഹം രംഭം വാക്കു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു മാധവന്റെ സമീപത്തിൽ കുറെക്കൂടെ അടുത്തുനിന്നു.

മാ—അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ എന്തിന രംഭം സങ്കടവും നാശവും വരികയില്ലയായിരുന്നു.

ഇ—സങ്കടവും നാശവും- അല്ലെ.

മാ—മനസ്സു ഇത്ര നിർദ്വയമായിപ്പോയെല്ലോ.

ഇ—ആട്ടെ ആവിവരം ഞാൻ വന്നിട്ട പറയാം- ബീ-എൽ ജയിച്ചവിവരം എനിക്കു തന്നെപോയി വലിയച്ചു നൊട്ടം നമ്മുടെ രണ്ടാളുടെയും അമ്മമാരൊട്ടം പറയണം- ഞാൻ ഇതാ പൊവുന്നു- കാടിപ്പോയി പറഞ്ഞവരാം- ഇവിടെത്തന്നെ കിടക്കൂ. പരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചു എന്നു വന്നു പറഞ്ഞാൽ ഇങ്ങനെ സങ്കടപ്പെടുകയാണു വെണ്ടതു.

മാ—ഇന്ദുലെഖ എനിക്കുവെണ്ടി ഇത്രബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടു. എനിക്കു ഞാൻ പാസ്സായതിൽ ഒരു സന്തോഷവും ഇല്ല. എന്റെ ജീവനും ശരീരവും ഉടനെ വെർവിടണം എന്നു ദൈവത്തോടു ഒരു പ്രാർത്ഥന മാത്രമേ ഉള്ളു. പ്രാണവേദനയിൽ എനിക്കു എന്തു പരീക്ഷ- എന്നു പറഞ്ഞപ്പോഴേക്കു മാധവന കണ്ണുനീർ ധാരധാരയായി ഒഴുകി.

മാധവന്റെ ഈ സ്ഥിതി കണ്ടപ്പോൾ ഇന്ദുലെഖയുടെ ഹൃദയം കുറിയുമായി തപിച്ച ഭ്രമിച്ചുപോയി എന്നുതന്നെ പറയാം. തനിക്കു തൽക്ഷണം ഒരു പ്രകാരത്തിലും അടക്കുവൻ ശക്തിയില്ലാത്തവിധം അത്യുൽക്കടമായി ഉണ്ടായ വ്യസനാനുരാഗങ്ങളാൽ കൈവലം പരവശയായി ഇന്ദുലെഖാ കൊച്ചിണുലേക്കു അടുത്തു ചെന്നു മാധവന്റെ അതികോമളമായ മുഖം തന്റെ ചന്ദ്രവദനത്തിൽ ചെർത്ത ഭീഷ്മനിശ്വാസത്തോടെ അധരങ്ങളിൽ ഒരു ചുംബനം ചെയ്തു.

“എന്റെ ജീവനാഥനായുള്ള ഭക്തിതാവെ എന്തിന

“ഇങ്ങിനെ വ്യസനിക്കുന്നു- ഞാൻ അങ്ങെ രണ്ട കൊല്ലം
“ഈക്കു മുമ്പതന്നെ എന്റെ മനസ്സിൽ ഭർത്താവായി
“വെച്ചിരിക്കുന്നുവെല്ലോ- എന്റെ ശരീരവും മനസ്സും
“മുഴുവനും അങ്ങെ അധീനം- യഥേഷ്ടം സുഖമായി ഇ
“രുന്നുകൊള്ളണം- എന്റെ മനസ്സ് ഇതുവരെ മാധവ
“നെ കഴികെ ഒരാളെയും കാമിച്ചിട്ടില്ലാ-എനി റും ജനം
“കാമിക്കുന്നതുമല്ലാ” എന്ന പറഞ്ഞ മാധവന്റെ മാറ
ത്തന്നെ ഒരു നിമിഷനേരം കിടന്നു- മാധവന്റെ ക
ണ്ണിർ തന്റെ കൈകൊണ്ട തുടച്ചു- പിന്നെ എണ്ണിട്ട നി
ന്നു.

ഇന്ദുലെഖാ ആദ്യം പറഞ്ഞ രണ്ടനാല വാക്കുക
ൾ മാത്രമെ മാധവൻ നന്നായി കെട്ടിട്ടുള്ളു. ഉടനെ ആ
നന്ദസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിപ്പൊയതിനാൽ ഒന്നും കെൾക്കാ
തെയും കാണാതെയും ആയി- അല്ലെന്നേരും കഴിഞ്ഞ സു
ഖൊധം വന്നതപൊലെ എഴുന്നീറ്റു.

മാ_എനി ഞാൻ ബീ- എൽ- പാസ്സായി എന്ന എല്ലാ
വരൊടും പറഞ്ഞൊക്കും- എന്നിക്ക റും ജനം വരുന്ന
സകല ശ്രേയസ്സുകളും അഭ്യുദയങ്ങളും ഇന്ദുലെഖയ്ക്കു
ടി എന്നൊട കൂട അനുഭവിക്കുന്നതായാലെ റും ഇ
ഹലൊക നിവാസത്തിന്ന ഞാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നുള്ളു- അ
ത എന്നിക്ക സാധ്യമായി- ഞാൻ മഹാ ഭാഗ്യവാൻ ത
ന്നെ സംശയമില്ല- എന്നി ഞാൻ പാസ്സായ വിവരം
ഇന്ദുലെഖയ്ക്കെന്നെ പൊയി അറിയിക്കുന്നതാണ ഉത്ത
രം.

ഇങ്ങിനെയാണ ഇവരുടെ അന്തഃകരണ വിവാ

ഈ മുമ്പത്തെ കഴിച്ചു വെച്ചിരുന്നത.

എന്നാൽ ഇവരതമ്മിൽ ചെച്ചയായിരിക്കുന്നു എന്നും ഒരു സമയം മാധവൻ തന്നെയാണു ഇന്ദുലെഖയുടെ ഭർത്താവായിരിപ്പാൻ എടുത്തു തന്നു എന്നും പഞ്ചമനവൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു- തന്നിട്ടു അതിൽ വളരെ സുഖം തൊന്നിപ്പോകിലും കൈവലം വിരസത അന്നു ഭാവിച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നു.

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം

ഒരു കൊപിഷ്ഠന്റെ ശപഥം.

ഒന്നാം അദ്ധ്യായത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചതും കാരണവ
പഞ്ചമെന്നവനും മാധവനും തമ്മിൽ ഉണ്ടായതും ആ
കലഹം പഞ്ചമെന്നവനെ കൊപാസനാക്കിത്തീർത്തു.
പഞ്ചമെന്നൊൻ ജ്യോത്സാ പരമ കൊപിയാണ്. പഴയ സ
മുദായക്കാരനാണെന്ന പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ- ഇദ്ദേഹം
ചമ്പാഴിയൊട്ട പൂവള്ളി എന്ന ധനപുഷ്പിയുള്ള തറവാട്ടി
ലേ കാരണവനാകുന്നു. ഇയാളുടെ തറവാട്ടിൽ മുമ്പ
യുണ്ടായിരുന്ന രണ്ടു കാരണവന്മാര ദിവാൻ ഉദ്യോഗം ഭ
രിച്ചവരായിരുന്നു. ചമ്പാഴിയൊട്ട പൂവള്ളി തറവാട അ
രിലും പുരാതനമായിട്ടതന്നെ വളരെ കൊപ്പുള്ള തറവാ
ടായിരുന്നു. കാലക്രമേണ അതിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഓ
രോ മഹാ പുരുഷന്മാരാൽ ധനം വളരെ വളരെ ശേഖരി
ക്കപ്പെട്ടിരുന്നതും വളരെ പ്രസിദ്ധമായുള്ളതും ആയ ഒരു
ഭവനമായിരുന്നു. എന്നാൽ എടുത്തിൽ കുറെ നാശങ്ങളും
നന്നിട്ട സ്വത്തുക്കൾക്കു കുറെ ക്ഷയവും വന്നു പോയി
ട്ടുണ്ട്.

ഞാൻ പറയുന്ന റം കഥനടന്ന കാലത്തു കൊല്ല
ത്തിൽ റംതറവാട്ടിലെക്കുളുപഞ്ഞട്ടായിരം പാണെല്ല
വരുന്ന ജന്മവസ്തുക്കളും പതിനയ്യായിരം ഉറപ്പികയൊ
ളം കൊല്ലത്തിൽ പാട്ടം പിരിയുന്ന തൊട്ടങ്ങളും ഉണ്ടാ
യിരുന്നു. അതിൽ ചിലവുകൾ എല്ലാം കഴിച്ച കൊല്ലം
ഒരു അയ്യായിരത്തൊളം ഉറപ്പിക കെട്ടിവെക്കാം. ചി

ലവകൾ ലുബ്ധിച്ചിട്ടാണെന്ന പറഞ്ഞുകൂടാ- മനുജൻ
 രണവന്മാര വലിയ യോഗ്യരായിരുന്നതിനാൽ അവർ
 വെച്ച ശത്രുക്കൾ നല്ല ചിലവുണ്ടായിരുന്നു. നെമം
 ഞ്ഞെന്നും ഇരിപ്പുകാരക്കും സുഖമായി സാക്ഷാദ കെ
 ട്ടുന്ന രണ്ടു ബ്രാഹ്മണ സത്രങ്ങൾ, പല അടിയന്തര
 ങ്ങളും നിയമിച്ചിട്ടുള്ളതായ ഒരു ഭഗവതി ക്ഷേത്രം മേ
 ലായതുകുളിലുള്ള ചിലവും, നെമം തറവാട്ടിൽ സാക്ഷാ
 ദിനം ഉടുപ്പട, തെച്ചുകുളി, ഭൂതവർഗ്ഗങ്ങളുടെ ചിലവ,
 ഇതുകളും എല്ലാം മുമ്പ നിയമിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത വളരെ
 ധാരാളമായിട്ടാണ്. അതുകൊണ്ടു ജാത്യാ ലുബ്ധനാണെന്ന
 ജിലും പഞ്ചമെന്നവനും വക ചിലവുകൾകൂടാതെ ക
 ഴിപ്പാൻ നിവൃത്തിഇല്ലാതെത്തന്നെ. ഇതെല്ലാം കഴിച്ചുകി
 ട്ടുന്നതെന്നാണു അയ്യായിരം. അതിൽ ഒരു കാശപൊലും
 ചിലവിടുന്നത പഞ്ചമെന്നവന പരമ സങ്കടമാണു. ഏ
 ന്നാൽ തന്റെ മകളായ (ഇന്ദുലേഖയുടെ അമ്മ) ലക്ഷ്മി
 കുട്ടി അമ്മക്കും അവളുടെ അമ്മയും തന്റെ ഭാര്യയുമാ
 യ കുഞ്ഞികുട്ടി അമ്മക്കുംകൂടി ഒരു മൂപ്പത്തയ്യായിരം ഉറ
 പ്പികയുടെ സ്വത്തുക്കൾ ഇയ്യായിരത്തന്നെ കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു.
 ഇന്ദുലേഖയും അവളുടെ അമ്മയും തന്റെ ഭാര്യ കു
 ണ്ണതികുട്ടി അമ്മയും, (മതിരാശിയിൽ അല്ലാത്തകാലത്തു)
 മകൻ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നൊന്നും പഞ്ചമെന്നവനെ
 ട്ടുകൂടി പുവരങ്ങ എന്ന പെരുള്ള രണ്ടു മൂന്ന വലിയ മാളി
 കകളായ ഭവനത്തിൽ, കുളം. കുളിപ്പുറം. ക്ഷേത്രം. സ
 ത്രശാല മുതലായതുകളുടെ സമീപം വെറയൊരു താമ
 സം. പൂവള്ളി എന്ന വലിയ തറവാട വീട പുവരങ്ങ

അകയാൽ പല്ലപ്പൊഴും കൊപം വന്നുപൊയാലൊരു
 ന്ന ശങ്കിച്ച ഇന്ദുലേയുടെ മാളികയിലെക്കു താൻ അധി
 കം പൊവാറെ ഇല്ല. എന്നാൽ ഇദ്ദേഹം രണ്ടുമുന്ന പ്ര
 വശ്യം ഇന്ദുലേഖയെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കാതെ ഒരു ദ
 വസവും കഴിയാറില്ല. ഇന്ദുലേഖ ഒഴികെ പൂവരങ്ങിപ്പ
 പൂവള്ളിയിലും ഉള്ള യാതൊരു മനുഷ്യനും ഇദ്ദേഹത്തി
 ന്റെ ശങ്കാരം കെടുകാതെ ഒരു ദിവസമെങ്കിലും കഴി
 ച്ചു കൂട്ടിട്ടുണ്ടോ എന്ന സംശയമാണു. മാധവനുമായി
 ഈ ഉണ്ടായത തറവാട്ടവീട്ടിൽവെച്ചു രാവിലെ ആരം
 ബിക്കാണു. അത കഴിഞ്ഞ ഉടനെ അവിടെനിന്നു ഈ
 ങ്കി വലിയ കൊപത്തോടെ താൻ പാർക്കുന്ന പൂവരങ്ങി
 ൽ വന്നു. പൂമുഖത്തു കയറിയപ്പോൾ മകൾ ലക്ഷ്മി
 ടി അമ്മയെയാണു ഒന്നാമത കണ്ടതു.

പഞ്ചമെന്നോൻ—ആ കുരുത്തംകെട്ട ചണ്ഡാളൻ- ആ

മധാപാപി- എന്നെ അവമാനിച്ചതു അറിഞ്ഞില്ല.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ—ആര.

പ—മാധവൻ.

ല—എന്തു! മാധവനോ ?

പ—അതെ മാധവൻതന്നെ.

പിന്നെ മാധവൻ പറഞ്ഞ വാക്കുകളെല്ലാം കേൾ
 അധികരിപ്പിച്ച ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മയെ പറഞ്ഞ ധരിപ്പിച്ച
 അപ്പൊഴേക്കു കേശവൻ നമ്പൂതിരിയും അകത്തനിന്നു
 പൊറഞ്ഞെക്കു വന്നു ഇതെല്ലാം കെട്ടു.

പ—(കേശവൻ നമ്പൂതിരിയോട) ഞൻ പാപിക്കു ഇന്ദുലേ
 ഖയെ ഞാൻ എന്നി കൊടുക്കുകയില്ല. എന്തു ലക്ഷ്മി

കുട്ടി ഒന്നും പറയാത്തത.

ല—ഞാൻ എന്താണു പറയണ്ടതു.

പ—മാധവനൊടുള്ള രസം വിടുന്നില്ലാ- അവന്റെ സൗന്ദര്യം കണ്ടിട്ട, അല്ലെ- എന്താണു നീ മിണ്ടാതെ നിൽക്കുന്നത- അസത്തക്കൾ- അസത്തക്കൾ- സകലം അസത്തക്കളാണ്- കഴുത്ത വെട്ടണം.

ല—മാധവനൊടു എനിക്കു എന്താണു രസം- എനിക്കു ഇതിലൊന്നും പറയാനില്ല.

പ—എന്നാൽ ഞാൻ പറയാം- എന്റെ ശ്രീപൊക്കലി ഭഗവതിയാണു ഞാൻ ഇന്ദുലേഖയെ മാധവനു കൊടുക്കുകയില്ലാ.

രം ശപഥം കഴിഞ്ഞ നിമിഷംതന്നെ രം വൃദ്ധന വ്യസനവും തുടങ്ങി- ഇന്ദുലേഖയുടെ ധൈര്യവും മിടുക്കും ഉറപ്പും പഞ്ചമെന്നൊന്നു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ട്. മാധവനും ഇന്ദുലേഖയുമായുള്ള സ്നേഹത്തെ കുറിച്ചും ഇത്രയും നല്ല അറിവുണ്ട്- “ഇങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ രം “ശപഥം എത്രണ്ടു സാരമാകും- സാരമായില്ലെങ്കിൽ ത “നിക്കു എത്ര കുറവാണ്” എന്നും മറ്റും വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു പഞ്ചമെന്നൊൻ പൂമുഖത്തു പടിയിൽതന്നെ ഒരു രണ്ടു നാഴികനേരം ഇരുന്നുപോയി. പിന്നെ ഒരു വിദ്യ തൊന്നി- കേശവൻ നമ്പൂതിരിയെ വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു. നമ്പൂരിവന്ന പടിയിൽ ഇരുന്ന ഉടനെ പഞ്ചമെന്നൊൻ നമ്പൂരിക്കു അടുത്തിരുന്ന സ്വകാര്യമായി പറയുന്നു.

പ—ഇന്നാൾ തിരുമനസ്സിന്നു മൂക്കില്ലാത്ത നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കഥ പറയുണ്ടായി. അദ്ദേഹത്തിന്നു ഇന്ദു

ലെഖയെക്കുറിച്ച് കെട്ടിപ്പിടിക്കുന്നതും സംബന്ധമായതും കൊള്ളാമെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു എന്ന പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ആൾ കണ്ടാൽ നല്ല സുന്ദരനായിരുന്നു.

കേശവൻ നമ്പൂതിരി—അതിസുന്ദരനാണ്- പത്തര മീറ്ററുള്ള തങ്കത്തിന്റെ നിറമാണ്- ഇന്ദ്രലേഖയുടെ നിറത്തെക്കാൾ ഒരു മാറ്റം കൂടും- ഇങ്ങിനെ ഒരു പുരുഷനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല- പിന്നെ ധനപുഷ്ടിയോ പലയെങ്ങതില്ലെല്ലോ.

പ—അദ്ദേഹത്തെ കണ്ട പരിചയമായാൽ ഇന്ദ്രലേഖക്കു ബോദ്ധ്യമാവുമോ.

കെ—(പൂഞ്ഞൽ കൈകൊണ്ടു പിടിച്ചിട്ടു) ഞാൻ സത്യം ചെയ്യാം- കാണുന്ന നിമിഷത്തിൽ ബോദ്ധ്യമാവുമായിരിക്കും! ശിവ! ശിവ! എന്തൊരു കഥയാണ്- അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടല്ലെ അറിഞ്ഞുകൂട.

പ—അദ്ദേഹത്തിനെ ഒന്നു വരുത്താൻ കഴിയുമോ.

കെ—വരുത്താം.

പ—അദ്ദേഹം വന്നാൽ ഇന്ദ്രലേഖക്കു മാധവനിലുള്ള ഭ്രമം വിട്ടുപോവുമോ.

കെ—(പിന്നെയും പൂഞ്ഞൽ പിടിച്ചിട്ടു) ഓരോ ബ്രഹ്മനാണെന്ന് വിട്ടുപോവുമ്പോ- എന്നിങ്ങനെ സംശയം ലേശമില്ല.

പഞ്ചമനൊന്ന് സന്തോഷിച്ചു ചിരിച്ചു.

പ—എന്നാൽ ഒരു എഴുത്തയക്കുക, അദ്ദേഹം വരുത്തി വിസ്തൃതം ഒന്നും എഴുതരുതെ- ഇന്ദ്രലേഖയെ നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടെല്ലോ- നമ്മൾ പിന്നെ വെളിച്ചം വരുത്തും. ഇവിടെ വന്ന രണ്ടുനാലു ദിവസം താമസിക്കാൻ ത

കുപണ്ണം മാത്രം എഴുതിയാൽ മതി.

കെ—ഇതൊന്നിയത ഭഗവൽകൃപ. ഭഗവൽകൃപ-ഇന്ദ്രലേഖയുടെ അസാധ്യഭാഗ്യം. അവളുടെ തറവാട്ടിന്റെ സുകൃതം- ഇവിടുത്തെ ഭാഗ്യം. എന്റെ ഭർത്താവ് കാലം- ഇപ്പോൾതന്നെ എഴുതിക്കളയാം.

പ—എഴുത്തിൽ വാചകം സൂക്ഷിച്ചു വെക്കണം- ഇന്ദ്രലേഖാ ഇക്കിരിയസ്സും മറ്റും പഠിച്ച അതിശാഠ്യക്കാരത്തിയാണെ- അവളോടൊന്നും ആരും പറഞ്ഞാൽ ഫലിക്കില്ലാ- നന്മുതിരിപ്പാട്ടിലെ സൈന്യത്തുകൊണ്ടും സാമന്ത്രികൊണ്ടും പാട്ടിൽ വരുത്തണം- അതാണു വെണ്ടത.

കെ—നന്മുതിരി ഇവിടെ വന്നിട്ടു രണ്ടു നാഴിക ഇന്ദ്രലേഖയുമായി സംസാരിച്ചാൽ ഇന്ദ്രലേഖാ നന്മുതിരിയുടെ ഭാഗ്യമായിട്ടില്ലെങ്കിൽ അന്നു സൂര്യോദയം തെക്കുന്ന വടക്കൊട്ടാണു.

പ—ഇത്ര ഉറപ്പുണ്ടോ- ഇത്ര കെമനൊ നന്മുതിരിപ്പാട.

കെ—ഓ-അതൊന്നും എനിക്കു സംശയമില്ലാത്ത കാര്യമാണു- ഞാൻ വെഗം എഴുതിക്കളയാം.

പ—എന്നാൽ അങ്ങിനെ തന്നെ.

നാലാം അദ്ധ്യായം.

ഒരു വിയോഗം.

മാധവൻ—അമ്മെ എല്ലാം ശത്രുമാക്കിപ്പോയെന്നു നാളെ ചിലപ്പെട്ടു മദിരാശിക്കു പുറപ്പെടണം- അച്ഛൻ അകത്തുണ്ടോ.

പാവുതിരുമ്മ—പൊവാൻ ഉറച്ചുവൊ.

മാ—എന്താ സംശയം ഞാൻ പൊണം.

പാ—നിന്റെ അച്ഛൻ രാവിലെ പൊകുമ്പോൾ നിന്നോട അങ്ങോട്ടു ചെല്ലാൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ഉടനെ മാധവൻ തന്റെ അച്ഛൻ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരുടെ ഭവനത്തിലേക്കു പോയി.

രം ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ നല്ല കൊച്ചുകാരനും അതി ബുദ്ധിമാനും മയ്യോദകാരനും ദയാലുവും ആയ ഒരു മനുഷ്യനാണ്- സ്വന്ത കുടുംബം ഒന്നും ഇല്ലാത്തതിനാൽ ചിലവ ഒന്നുമില്ലാതെ പണം വളരെ കെട്ടിവെച്ചിട്ടു ജോളമാണ്.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ—കുട്ടൻ കുളി കഴിഞ്ഞുവൊ.

മാധവൻ—കഴിഞ്ഞു.

ഗോ—നാളെതന്നെ മദിരാശിക്കു പോണുവൊ.

മാ—പൊണം എന്നു വിചാരിക്കുന്നു, അച്ഛൻ സമ്മതമാണെങ്കിൽ.

ഗോ—നിന്നെക്കു പോണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ പോയിക്കൊള്ളു ചിലവിന്നും മറ്റും പണം കാരണവരോടൊരിക്കലും എടുത്തു ഞാൻ തരും. നിന്നെക്കു ഞാൻ ഒരു ജോ

ഡ കടക്കൻ വരുത്തി വെച്ചിട്ടുണ്ട്, ഇതാ- എന്ന പറഞ്ഞ മാധവന്റെ കയ്യിൽ ഏകദേശം അഞ്ഞൂറു രൂപിക വിലക്കുള്ള ഒന്നാന്തരം ഒരു ജോഡ ചുവപ്പു കടക്കൻ എടുത്ത കൊടുത്തു.

ഗാ—ബി. എൽ- ജയിച്ചാൽ നിന്നാക്ക ഒരു സമ്മാനം തരണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നു-അതാണ ഇത.

മാ—ഇതു വളരെ നല്ല കടക്കൻ. ഞാൻ ഉണ്ണാൻ ഇങ്ങു വരും അപ്പോ- എന്നിരിക്ക മദിരാശിക്ക ഒരു എഴുത്ത എഴുതാൻ ഉണ്ടു-പൊവാരായി ഞാൻ ക്ഷണം വരാം.

എന്ന പറഞ്ഞ മാധവൻ അവിടെനിന്ന വീട്ടിലെക്കു മടങ്ങി.

വീട്ടിൽ എത്താറായപ്പോൾ വീട്ടിൽനിന്ന ഇന്ദുലെഖയുടെ ഭാസി അമ്മ മടങ്ങി മാധവനെ അഭിമുഖമായി വരുന്നത കണ്ടു.

മാ—എന്താണ- വിശേഷിച്ചോ.

അ—അമ്മ കുളപ്പുരയിൽ കുളിക്കാൻ വന്നിട്ടുണ്ട്- അവ സരമുണ്ടെങ്കിൽ അത്രൊളം ഒന്ന ചെല്ലാൻ പറഞ്ഞു.

മാ—ഓ-ഹൊ-അങ്ങിനെതന്നെ. കുളപ്പുരയിൽ പിന്നെ ആരുണ്ട്.

അ—ആരും ഇല്ലാ-

മാ—നീ മുഖെ നടന്നോ.

മാധവൻ കുളപ്പുരയിൽ കടന്നപ്പോൾ ഇന്ദുലെഖ എണ്ണതെക്കാൻ ഭാവിച്ച തൊടകൾ അഴിക്കുന്നു- 'മാധവൻ അകത്തു കടന്ന ഉടനെ തൊട കാതിലെക്കുതന്നെ ഇട്ടു മന്ദഹാസത്തോടു കൂടി മാധവന്റെ മുഖത്തെ

ക്കു നൊക്കിനിന്നു- മാധവൻ സംശയം കൂടാതെ രണ്ടു കൈകളെക്കൊണ്ടും ഇടുലെഖയെ അടക്കി പിടിച്ചു മറിയിലെക്കു അടുപ്പിച്ച ഒരു ഗാഢാലിംഗനവും അതിനനുരമായി ഇടുലെഖ അതി മധുരമാവെണ്ണം മാധവന്റെ അധരങ്ങളിൽ ഒരു ചുംബനവുംചെയ്തു- ചുംബനം ചെയ്ത കഴിഞ്ഞ ഉടനെ “വിട്ടു”-“വിട്ടു” എന്ന ഇടുലെഖ പറഞ്ഞു തുടങ്ങി.

മാ-ഞാൻ നാളെ മദിരാശിക്കു പോകുന്നു.

ഇ-ഞാൻ കെട്ടു- പതിനഞ്ചു ദിവസം ഉണ്ടല്ലോ എന്നിയും ഫൈക്കൊട്ട് തുറക്കാൻ- പിന്നെ എന്തിനാണ് നാളെ പോവുന്നത-വലിയച്ഛൻ കൊപിച്ചതുകൊണ്ടു ബദ്ധപ്പെട്ടു മദിരാശിക്കു പോകുന്നത എന്തിനാണ്.

മാ-ഇന്നലെ ഒരു ശപഥം ഉണ്ടായോ ഇവിടെവെച്ചു?

ഇ-ഉണ്ടായി - പക്ഷെ എന്നോട വിവരങ്ങളെ കുറിച്ചു ചൊരിക്കാതെ ചെയ്യതാണെ.

മാ-മാധവിയോട എന്തിനാണ് ചൊരിക്കുന്നത- വലിയച്ഛന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരം മാധവി നടക്കട്ടെ.

ഇ-ഇഷ്ടപ്രകാരം ഞാൻ നടക്കട്ടെതാനെ- നടക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ ചില കാര്യങ്ങളിൽ സ്വപ്രകാരമെ എന്നിരിക്കു നടക്കാൻ നിവൃത്തിയുള്ളു- നിദ്രാശ്വാസം അതിലൊന്നാണെന്നും ശപഥകാര്യം.

മാ-കാമനെ-വലിയച്ഛൻ പുറത്താട്ടിക്കളയും ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞാൽ.

ഇ-ഇന്നലെ എന്റെ ഉത്തരവിനെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തില്ലെന്നാളെ എന്നെയും അത്ഭുതപ്പെടുത്തട്ടെ.

മാ-ഭയംതാവിന മാധവിയെ സ്വയമായി സംരക്ഷിക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ:

ഇ-വീട്ടിൽനിന്ന ആട്ടിക്കളഞ്ഞവർക്ക് സാധാരണലോകത്തിൽ ദൈവികമായി ഉണ്ടാവുന്ന സംരക്ഷണത്തിനും മതിയാവുന്നതാണ്. നൊം എന്നി എന്തിന താമസിക്കുന്നു- മയ്യോദയായി എല്ലാവരെയും അറിയിച്ചു നമുക്കു ഓരോ കാര്യം നടക്കുന്നതല്ലെ എന്നി ഉത്തരം.

മാ-നൊം നമ്മുടെ മനസ്സുകൊണ്ടു അത കഴിച്ചു വെച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ- അമ്മാമനും അമ്മിനെതന്നെ ആയിരുന്നുവല്ലോ പക്ഷം- എടക്ക ഓരോ കലശൽ ഉണ്ടാവുന്നത ആര കാര്യം- ഇല്ലൊഴല്ലെ കുറെ വിഷമമായത.

ഇ-എന്തു വിഷമമാണു യാതൊന്നുമില്ല. എന്നി ഇതിൽ ഒരു വിഷമവും ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ലാ- എന്നെ മറ്റൊന്നാൽ മലിരാശിക്കു കന്നിച്ചു കൊണ്ടു പോവാൻ ഒരു കമാണെങ്കിൽ വരാൻ ഞാൻ തെയ്യൊറാണ്.

മാ-അതൊക്കെ അബദ്ധമായി വരും- മാധവിയെ പിരിഞ്ഞ കാൽക്കുണം ഇരിക്കുന്നതിൽ എന്നിക്കുള്ള മനോവെദന ദൈവംമാത്രം അറിയും- എന്നാലും എന്റെ ഓമനയെപ്പറ്റി ജനങ്ങൾക്കു ചീത്ത അഭിപ്രായം ഉണ്ടാവുന്നത എന്നിക്ക അതിലും വെദനയാണു- അതുകൊണ്ടു കുറെ ക്ഷമിച്ചു എന്നിക്ക അബദ്ധ ആറ ദിവസം മുമ്പ ഗിൽഫാം സാജിന്റെ ഒരു കത്തു ഉണ്ടായിരുന്നു-അതിൽ സകിടെട്ടിൽ ഏറ്റവുമുറപ്പിക മാസ്റ്ററിയുള്ള ഒരു അസിഷ്ടാണ്ടപണി ഉടനെ കഴിവാകുമെന്നും അതിന്നു മനസ്സുണ്ടോ എന്നും ചൊ

ദിച്ചിരുന്നു- ഉണ്ടെന്ന മറുപടി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു- എത്രയും സംവേദനമെന്ന അറിയുന്നില്ല. അത കിട്ടിയാൽ തൽക്ഷണം ഞാൻ ഇവിടെ എത്തും പിന്നെ മാധവി എന്റെ കൂടെ മതിരാശിയിൽ—നൊം രണ്ടു പേരും പണക്കാരാണെങ്കിലും എന്റെ അച്ഛൻ എന്നെ വെണ്ടു പണം എല്ലാം തരമെങ്കിലും സ്വയമായി ഒരു ഉദ്യോഗമില്ലാതെ എന്റെ കാര്യത്തെ മരിക്കു ശിക്ഷ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോവുന്നത നമ്മുടെ രണ്ടുപേരും പൊരാത്തതാണ്.

ഇ—എന്താ കയ്യിൽ ഒരു കടലാസ്സു ചുരുട്ടം.

മാ—അത അച്ഛൻ എന്നെ ഇപ്പോൾ തന്ന ഒരു സമ്മാനമാണ്-നല്ല ചുരുട്ടുകടക്കൻ- ഇതാ നൊക്കൂ.

ഇന്ദുലെഖ വാങ്ങിനൊക്കി.

ഇ—കുന്നത്തരം- അവിടെ ഇരിക്കൂ- ഇത ഞാൻ തന്നെ മാധവന്റെ കാതിൽ ഇടട്ടെ.

മാധവൻ ഇരുന്നു- ഇന്ദുലെഖാ മാധവന്റെ കാതിൽ കടക്കൻ ഇട്ടു - മാധവൻ എഴുന്നീൽക്കാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ:

ഇ—ഇരിക്കൂ- എനി ഞാൻതന്നെ ഞാൻ കൂടുമകുടി ഒന്നു കെട്ടട്ടെ. അതുകെട്ടി ഒരു ഭാഗത്തുവെച്ചാലെ അതുകടക്കനും മുഖവും തമ്മിലുള്ള യൊജ്യത അറിവാൻ പാടുള്ളു.

കൂടമ കെട്ടി ഇന്ദുലെഖ മാധവന്റെ മുഖത്തെക്കുറിക്കി വിശേഷമായ ചെപ്പു കടക്കനും മുഖവുമായുണ്ടെന്ന മാധവന്റെ കപാലങ്ങളിൽ ഇന്ദുലെഖ ഒരു നിമിഷനേരം ഇടയിടെ ദീപ്തിശ്വാസത്തോടുകൂടെ തെര

മരമെഴു ചുംബനങ്ങളാൽ മാധവന പൂണ്ണബോധ്യമായി.

൧-നാളതന്നെയല്ലെ പൊന്നത.കൊച്ചമ്മാമന്റെലൊക്കു നാലാന്നാൾ പൂട്ടം എന്ന എഴുത്ത വന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഉടനെ പുറപ്പെടാൻ പറയണം.

ഇവര രണ്ടുപേരും ഇങ്ങിനെ സംസാരിച്ച രസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ കുളപ്പരയുടെ വാതുകൽ വന്ന “ആരാണു അവിടെ സംസാരിക്കുന്നത്” എന്ന ചൊടിച്ചുകൊണ്ടു അകത്തേക്കു കടന്നു.

൧-നിങ്ങൾക്കു ലക്ഷ്മി കെവലം വിട്ടുതുടങ്ങി. ഭ്രാന്തുള്ളതുപോലെ തൊന്നുന്നു. കുട്ടനെ അന്വേഷിച്ചു ഗോവിന്ദപണിക്കര ആളെ അയച്ചിരിക്കുന്നു- ഉമ്മാൻ അവിടെ ചെല്ലാമെന്ന പറഞ്ഞിരുന്നുവോ- പിന്നെ കുളപ്പരയിൽ വന്ന കുളിച്ചിരുന്നാലോ- ഇങ്ങുവെക്കു ഇന്നു വിശപ്പു ഇല്ലെ - ഭ്രാന്തപിടിച്ച കുട്ടികൾ- കുട്ടനു നാളെ പൊന്നു എന്ന പറഞ്ഞു കെട്ടു.

൧-നേരം എത്രയായി.

൧-പത്തരമണി.

൧-ശിവ.ശിവ എന്നിങ്ങനെ എഴുത്തയപ്പാൻ ഉണ്ടായിരുന്നു അത ഇന്നു മുടങ്ങി- അച്ഛൻ ദൈവപ്പെട്ടം-ഞാൻ നിങ്ങളെ കണ്ടിട്ടെ പുറപ്പെടുകയുള്ളു എന്ന ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയോട പറഞ്ഞ നേരെ അച്ഛന്റെ വീട്ടിലേക്കു ചെന്നു.

അവിടെ എത്തിയപ്പോൾ അച്ഛൻ ഉമ്മാൻ എലവെച്ചു ഇരിക്കുന്നു- മാധവനും എല ചെച്ചിരിക്കുന്നു.

ഗൊ—കുട്ടൻ എവിടെയായിരുന്നു ഇത്രനേരം.

മാ—ഞാൻ ഒരാളുമായി സംസാരിച്ചുനിന്ന കര വെ കി പൊയി- അച്ഛൻ ഉണ്ണാമായിരുന്നുവെല്ലോ- ക ണ്ടു നെന്തെ ഉണ്ണാവളത ഇന്ന ഞാൻ നിമിത്തം മുടങ്ങി എന്ന തൊന്നുന്നു.

ഗൊ—നിയ്യം ഇന്ദുലേഖയും നിമിത്തം മുടങ്ങി എന്ന പ റയ്യ- നിന്നെമാത്രം ഞാൻ കുറുകാർന്നാക്കി ശിക്ഷി ക്കയില്ല. അല്ല- കടക്കൻ ഇട്ടു കഴിഞ്ഞുപൊ- ഇതും ഇന്ദുലേഖയുടെ ജാഗ്രതതന്നെ അല്ല.

മാധവൻ മുഖം ലജ്ജയൊടെ താഴ്ന്നുകൊണ്ടു ഉ ണ് തുടങ്ങി. ഉരന്ന കഴിഞ്ഞ ഉടനെ ഗൊവിന്ദപണി കര മകനെ അകത്തു വിളിച്ചു തന്റെ മടിയിൽ ഇ ണ്ണി മുഖാവിൽ ചുംബിച്ച പറയുന്നു.

ഗൊ—ഇന്ദുലേഖയെ വിചാരിച്ച വ്യസനമുണ്ടോ- ഉ ണ്ടെങ്കിൽ അത അനാവശ്യമാണ- ആ പെണ്ണിനെ ഞാൻ നല്ലവണ്ണം അറിയും. അവളെപൊലെ ബു ധിശക്തിയുള്ള ഒരു കുട്ടിയെ ഞാൻ ഇതുവരെ കണ്ടു ട്ടില്ല- അവളുടെ സൗന്ദര്യം കൊണ്ടു ഞാൻ അത്ഭു തപ്പെടുന്നതിനെക്കാൾ ബുദ്ധി വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തെയും സൈമ്യത്തെയും കണ്ടു ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു- നിന്നെവിട്ടു ഞം ജനം അവൾ ആരെയും സ്വീകരി ക്കുമെന്നുള്ള ഒരു ശങ്ക നിന്നെക്കു വെണ്ട- പഞ്ചമനെ വന്നല്ലാ ബ്രഹ്മദൈവൻ തന്നെ വെറെ പ്രകാരത്തി ൽ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചാലും ഇനി അതിന ഒരിടക്കവും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല.

മാധവൻ ഒന്നും മിണ്ടാതെ അച്ഛന്റെ കയ്യും തലോടിക്കൊണ്ടു മടിയിൽ ഇരുന്നു.

ഗോ—ശിന്നനെ നീ ഇപ്പോൾ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുന്നുവോ.

മാ—കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോവണമെന്നാണു എന്റെ ആഗ്രഹം. എന്നാൽ അച്ഛന്റെ ഇഷ്ടം അറിഞ്ഞു ചെയ്യാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു.

ഗോ—നിന്റെ ഇഷ്ടപോലെ ചെയ്യാം— കൊണ്ടു പോകുന്നു എങ്കിൽ അവനവെണ്ടു സകല ചിലവുകളും ഞാൻ തരാം.

മാ—എന്തിനു അച്ഛൻ തരുന്നു. അച്ഛാമൻ നിശ്ചയമായി തരണ്ടതല്ലേ.

ഗോ—തന്നില്ലെങ്കിലൊ— തരികയില്ലെന്നു തന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

മാ—തന്നില്ലെങ്കിൽ.—

ഗോ—ശണ്ണവെണ്ട— പഞ്ചമനെവൻ പ്രകൃത്ത്യാ കൊപിയും ബുദ്ധി കുറയുന്ന ഒരു മനുഷ്യനും ആകുന്നു— ശണ്ണയായാൽ ജനങ്ങൾ അതിന്റെ കാരണം നോക്കിട്ടല്ല ശണ്ണക്കാരെ പരിഹസിക്കുന്നതും— ശണ്ണ ഉണ്ടെന്നു വന്നാൽ ഇരു ഭാഗക്കാരെയും കൂടെപോലെ പരിഹസിക്കും. ലോകാപവാദത്തെ ഭയപ്പെടണം.

മാ—അച്ഛൻ അനാവശ്യമായി എന്നിക്കവെണ്ടി ഞാൻ ചിലവുകൂടി വരുത്തുന്നതിൽ ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നു.

ഗോ—എന്നിങ്ങു ഇതു എന്ത ചിലവാണു കൂട്ടാ— നിന്റെ തറവാട്ടിലെ പോലെ എന്നിക്കു മുതൽ ഇല്ലെങ്കിലും

ചിലവും അത്ര ഇല്ലാത്തതിനാൽ മിച്ചം എനിക്കു അത്ര തന്നെ ഉണ്ടാവും- അതെല്ലാം ഞാൻ നിന്റെ ഒരു ദൈവത്തിന്റെ ഗുണത്തിലേക്കും ഇഷ്ട സിദ്ധിയിലേക്കും ചിലവിടാൻ ഒരുക്കമാണ്. ശിന്നനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയ്ക്കൊ- എന്നാൽ കാരണവരോട് മുമ്പ് ചൊദിക്കണം. ഇത ചൊദിച്ചാൽ നീപൊവണ്ട ആ കുട്ടിയുടെ അച്ഛൻ ശീനുപട്ടരെ അയച്ചു ചൊദിച്ചിട്ടുണ്ടു- യാത്ര നിത്യം പറയണം- ശ്ലോകത്തിയാൽ മിണ്ടാതെ പോരെ.

മാ—അങ്ങിനെ തന്നെ അച്ഛാ, ഞാൻ വൈകുന്നേരവും ഉമ്മാൻ ഇങ്ങട്ടു വരും. അച്ഛന്റെ സമയ പ്രകാരം ഉണ്ടാകുന്ന കഴിക്കണമെന്നു, എനിക്കുവെണ്ടി താമസിക്കരുതെന്നു.

ഇങ്ങിനെ ഇവർ സംസാരിച്ചും കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ശീനുപട്ടര ഗൊവിന്ദ പണിക്കരെ കാണാൻവെണ്ടി അവിടെ ചെന്നു പുറത്തുളത്തിൽനിന്നു കുന്ന ചുമച്ചു.

ഗൊ—ആരാണു പുറത്തു.

ശീ—ഞാൻതന്നെ- ശീനു പട്ടര.

ഗൊ—അകത്തു വരാം- ഇയാളോട ഞാൻ തന്നെ പറഞ്ഞുകേൾയാം മാധവ.

ശീനു പട്ടര അകത്തു കടന്നു ഉടനെ.

ഗൊ—ഇരിക്കിൻ സാമി.

ശീനുപട്ടര—ആരാത- മാധവനോ, എന്തൊക്കെയാണു ഏലാഷം കെട്ടത- കാരണവര കൊപിച്ചിരിക്കുന്നു- എന്നൊട്ടും കൊപമുണ്ടോ എന്ന സംശയം- കുറെ മുമ്പ് ഞാൻ അമ്പലത്തിൽനിന്നു വരുമ്പോൾ അദ്ദേ

മത്തെ വഴിയിൽ കണ്ടു- എന്നൊട ഒന്നും മിണ്ടാതെ തല താഴ്ത്തിയിട്ട കടന്നു പോയി- ഇങ്ങിനെ അധികം കണ്ടിട്ടില്ലാ- ഒന്ന രണ്ടു പ്രാവശ്യം മുമ്പ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു- അതിന്ന നല്ല കാരണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു- ഇതിന്ന കാരണം ഞാൻ ഒന്നും കാത്തിട്ട കാണുന്നില്ല. ൧൦—നിങ്ങൾ ശിന്നന്റെ അച്ഛനല്ലെ. അത ഒരു നല്ല കാരണമല്ലെ.

ഗോവിന്ദ പണിക്കരും ശീനുപട്ടരും ചിരിച്ചു.

ഗോ—സ്വാമി- നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ തന്നെ പഞ്ചമെനൊന്റെ അടുക്കെ പോണം. പോയിട്ട- ശിന്നനെ കുട്ടൻ മദിരാശിക്ക കൊണ്ടു പോകുന്നു എന്നും അതിന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുവാദം മാത്രം വെണമെന്നും പറയണം. കുട്ടിയുടെ പഠിപ്പിന്റെ ചിലവ ഞാൻ കൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു- അത നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തോട പറയണ്ട.

ശീനുപട്ടര—കാ- ഫോ- ഇപ്പോൾ തന്നെ പോയി പറയാം- ശിന്നന്റെ ചിലവ ഞാൻ കൊടുക്കാൻ പോവുന്നു എന്ന പറഞ്ഞ കളയാം- എന്നിങ്ങും ഒരു മാനമിരിക്കട്ടെ, എന്റെന്നെരെ ചാടുമായിരിക്കും- ചീത്ത പറഞ്ഞാൽ ഞാനും പറയും.

ഗോ—കലശൽ കൂട്ടരുതെ- ചിലവിന്റെ കാര്യംകൊണ്ടു അങ്ങക്ക ഇഷ്ടപ്രകാരം പറഞ്ഞാൽ- പക്ഷെ കളവ പറവാൻ ഞാൻ ഉപദേശിക്കുകയില്ല.

ശീ—ഒരു കളവുമല്ല അത- ഞാൻ അങ്ങിനെ തന്നെ പറയും.

മാധവൻ അച്ഛന്റെ മുഖത്തു നോക്കി ചിരിച്ചു. അച്ഛനും- കൂടെ ശീനപട്ടരും. “അങ്ങിനെതന്നെ ഞാൻ പറയും” എന്ന പറഞ്ഞ തല കുലിക്കിക്കൊണ്ടു ചിരിച്ചു.

ശീനപട്ടര ഉടനെ അവിടെനിന്ന പുറപ്പെട്ടു പു വരങ്ങിൽ ചെന്നു പഞ്ചമെന്നവൻ ഇരിക്കുന്ന മാളികയിലെക്കു കയറി പുറത്തുളത്തിൽ നിന്നു.

പഞ്ചമെന്നൊൻ—ആരാണ് അവിടെ.

ശീനപട്ടര—ഞാൻതന്നെ- ശീന.

പ—നിങ്ങൾ എന്താണ് ഇപ്പോൾ വന്നത.

ശീ—ഒന്നു പറയാനുണ്ടായിരുന്നു.

പ—എന്താ- പറയൂ.

ശീ—എന്റെ മകൻ ശിന്നനെ ഞാൻ ഇങ്കിരീസ്സു പഠിപ്പിക്കാൻ പൊകുന്നു.

പ—നിങ്ങൾക്കു ഇങ്കിരീസ്സു അറിയാമൊ.

ശീ—ഞാൻ ചിലവിട്ടു പഠിപ്പിക്കും.

പ—പഠിപ്പിച്ചൊളം.

ശീ—മതിരാശിക്കു അയക്കാനാണ് പോവുന്നത.

പ—ഏതു രാശിക്കു എങ്കിലും അയച്ചൊളം- ഏതു കഴുവ് ഞെലെങ്കിലും കൊണ്ടു പോയി കയറിക്കൊളം.

ശീ—കഴുവിന്മേൽ കയറീട്ടല്ല ഇങ്കിരീസ്സു പഠിപ്പിക്കാൻ.

പ—എന്താണ് കൊമട്ടിപ്പട്ടരെ- അധിക പ്രസംഗീ- പറഞ്ഞത- ആ കരുത്തം കെട്ടു മാധവൻ പറഞ്ഞിട്ടു ഇവിടെ എന്നെ അവമാനിക്കാൻ വന്നതൊ- എറക്കു താഴത്ത- എറക്കു, ആരെടൊ അവിടെ- ഇയ്യൊളം പിടിച്ചു പുറത്തു തള്ളട്ടെ.

ദീ—“കൊമട്ടിയാണെങ്കിൽ പെണ്ണാക്ക എന്നെ സംബന്ധത്തിന്നു അയക്കമൊ” എന്നു കുറെ പതുക്കെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പട്ടര കാടി താഴത്തു എറങ്ങി കടന്നു പോയി.

പിറേ ദിവസം രാവിലെ നിശ്ചയിച്ച പ്രകാരം മായവൻ ശിന്നനെയും കൂട്ടി മലിരാശിക്കു പുറപ്പെട്ടു പോവുകയും ചെയ്തു. പഞ്ചമെന്നവന കൊപം ക്രമേണ അധികരിച്ചു വരുന്നു എന്നറിഞ്ഞതിനാൽ മായവൻ യാത്ര പറയാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കെ പോയതെല്ലാ.

അഞ്ചാം അദ്ധ്യായം.

—o—o—o—

പഞ്ചമനവന്റെ ഔധം.

തന്റെ സമ്മതം കൂടാതെ ശിന്നനെ മതിരാശിക്കു കൊണ്ടു പോയതുകൊണ്ടും, ശീനപട്ടരുടെ അധിക പ്രസംഗമായ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടും പഞ്ചമനവന്ന ഔധം സമിച്ചു കൂടാതെ ആയി. താൻ നെരിട്ട കാണുന്ന സർപ്പ ജനങ്ങളെയും ഒരുപോലെ ശകാരവും, പാടുള്ളടത്ത പ്രഹരവും തുടങ്ങി. ഒന്നാമതെ- ചാത്തര മൈനവനെ വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു. വളരെ സാധുവും ക്ഷമാശീലമുള്ളവനും ആയ ചാത്തര മൈനവൻ പഞ്ചമനവന്റെ മുഖിൽ വന്ന പഞ്ച പുച്ഛമടക്കി ഭയപ്പെട്ടുപോകുണ്ടു നിന്നു.

പഞ്ചമനവൻ—എടാ- കരുത്തം കെട്ട കഴുവെറി, മൈമാടി, ശിന്നനെ മതിരാശിക്കു അയച്ചുപോ- എടാ. ചാത്തരമൈനവൻ—ശിന്നനെ മതിരാശിക്കു മാധവൻ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയി.

പ—നിന്റെ സമ്മതം കൂടാതെയൊ.

ചാ—എന്നൊട പ്രത്യേകം സമ്മതം ഒന്നും ചൊദിച്ചിട്ടില്ലാ.

പ—നിന്റെ സമ്മതം കൂടാതെയൊ കൂടീട്ടൊ കൊണ്ടു പോയതെ- അത പറ, തെമ്മാട്ടീ- അതപറ.

ചാ—ഞാൻ വിരൊധിച്ചിട്ടില്ലാ.

പ—എന്തുകൊണ്ടു നീ വിരൊധിച്ചിട്ടില്ലാ- എന്നിക്കു ഞ

കാഴ്ചയും സമ്മതമല്ലെന്ന നീ അറിയില്ലെ- പിന്നെ എന്തുകൊണ്ടു വിരൊധിച്ചിട്ടില്ലാ.

ചാ—വലിയമ്മാമനോട അച്ഛൻ ചൊദിച്ച സമ്മതം വാങ്ങി എന്നു പറഞ്ഞു.

ചാ—എന്ത അച്ഛൻ, കൊമട്ടിയൊ - ആ കരുത്തം കെട്ട കൊമട്ടിയെ തറവാട്ടിൽ കയറ്റിയ മുതൽ ഇവിടെ കരുത്തക്കെട്ടെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളു- ആ കൊമട്ടി നിന്നോട എന്താണു പറഞ്ഞത.

ചാ—അച്ഛൻ ചൊദിച്ച സമ്മതം വാങ്ങി എന്നു എന്നോട ഗൊപാലനാണു പറഞ്ഞത.

ചാ—ഗൊപാലനെ വിളിക്ക.

ഓരം ഗൊപാലൻ കുറെ ധൂതഗതിക്കാരനും അപിപ്തകിയും ആയ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനാണു. കല്പനപ്രകാരം ഗൊപാലൻ കാരണവരുടെ മുമ്പിൽ വന്നു നിന്നു.

ചാ—ചെമ്മൈനോൻ—നിന്നോട നിന്റെ അച്ഛൻ കൊമട്ടി എന്താണു പറഞ്ഞത- ശിന്നനെ അയക്കാൻ ഞാൻ സമ്മതിച്ചു എന്നു പറഞ്ഞുവൊ.

ഗൊപാലൻ—എന്റെ അച്ഛൻ കൊമട്ടിയല്ലാ- പട്ടരാണു.

ചാ—എന്ത പറഞ്ഞു നീ- കരുത്തം കെട്ട ചെക്കാ- എന്നു പറഞ്ഞ ചെമ്മൈനോൻ എഴുന്നീറ്റു ഗൊപാലനെ രണ്ടു മൂന്നു പ്രഹരിച്ചു.

ഗൊ—എന്നെ വെറുതെ തല്ലെണ്ടു.

ചാ—തല്ലിയാൽ എന്താണുണ്ടാ- ഇപ്പോൾ തല്ലിയില്ലെ- എ

നിട്ട എന്താണ കൊണ്ടില്ലെ.

അപ്പൊഴേക്കു ശങ്കരമെന്നൊൻ കാടിയെത്തി- അമ്മാമന്റെ മുമ്പിൽപൊയി നിന്ന ഗൊപാലനെ പിടിച്ച അകറ്റി പിന്നിൽ നിർത്തി.

പ—ശങ്കരാ ഇവിടെ കാച്ചുമെല്ലാം തെറ്റിക്കാണന്നു- ലിയുഗത്തിന്റെ വിശേഷം- ആകുരുത്തംകെട്ട മാധവൻ എന്നെ അവമാനിച്ചത എല്ലാം നീ കെട്ടില്ലെ അവനെ എന്റെ കഷ്ടകാലത്തിന്നു ഞാൻ ഇങ്കിൾസ്സു പഠിപ്പിച്ചതിനാൽ എനിക്കു വന്ന ദോഷമാണിതു- അത ഇരിക്കട്ടെ ഇപ്പൊൾ റം തെക്കും വടക്കും തിരിയാത്ത റം ചെക്കൻ ഗൊപാലൻകൂടി ചെന്നൊട ഉത്തരം പറയുന്നു- ഇവന്റെ പല്ല തല്ലിക്കളയട്ടെ.

ശങ്കരമെന്നവൻ—റം കാലത്ത കുട്ടികളൊട അധിക സംസാരിക്കാൻ പൊകാതെ ഇരിക്കുന്നതാണ നല്ല കൃത്യം ലേശം ഇല്ലാത്ത കാലമാണ- ഞാൻ ഇററകളൊട ഒന്നും പറയാറില്ല-

പ—നിയുണ്ട ഇവരെല്ലാം ഇങ്ങിനെ തുമ്പില്ലാതെ ആക്കുന്നത. ആട്ടെ- ചാത്തര ഇനിമെലിൽ ചെറുതായിക്കളത്തിലെ കാച്ചും ഒന്നും നൊക്കെണ്ടു കാച്ചും ഇപ്പൊൾ വെക്കേണം. പിരിഞ്ഞ പണത്തിന്റെ കണക്കും കാണിക്കേണം- റം നിമിഷം വേണം.

ചാ—വലിയമ്മാമന്റെ കല്പനപൊലെ നടക്കാം.

പ—കഴുവെറി- നിന്നക്കു വലിയമ്മാമന്റെ കല്പനയെ

കൊമട്ടിയുടെ മകൻ അല്ലെ എടാ നീ- അതല്ലെ ഇ
 ണിനെ കരുത്തംകെട്ടു ചെയ്തത- നിന്നെ വല്ലതും
 വെണമെങ്കിൽ എന്റെ ഇഷ്ടം കൂടാതെ ഉണ്ടാകയി
 ല്ല- മാധവന അവന്റെ അച്ഛൻ അധിക പ്രസംഗി
 ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കര കൊടുക്കും- ഗൊവിന്ദപ്പണിക്ക
 രു കഡംബവും ഇല്ലാ- ആ അഹമ്മതിയാണു മാധ
 വന. നിന്റെ അച്ഛൻ കൊമട്ടിക്കു എന്തു തരുവാൻ
 കഴിയും. സഭ്യയിൽ എച്ചിലിൽനിന്നു വരുന്ന പപ്പ
 ടവും പഴവും- അല്ല. മറ്റൊന്നുണ്ടു ആ കൊമട്ടിക്കു-
 നീ എന്തിന പിന്നെ ഇത്ര കറുപ്പു കാണിക്കുന്നു- ക
 രുത്തംകെട്ടു ചെക്കാ- നീ എന്താണു മിണ്ടാത്തതു.

പാ-എനിക്കു എല്ലാറ്റിനും വലിയമ്മാമൻ തന്നെ ഗ
 തിയുള്ളു.

പ-പിന്നെ നീ എന്തിന മാധവനെപ്പൊലെ കറുപ്പു
 കാണിക്കുന്നു- ആരാടാ ശിന്നന ചിലവിന്നു പണം
 കൊടുത്തതു.

പാ-അച്ഛ നാണെന്നു പറഞ്ഞു ഗൊപാലൻ.

പ-(ഗൊപാലനോട്) അങ്ങിനെ തന്നെയൊ.

ഗൊ-അച്ഛനാണു കൊടുത്തതു.

പ-അച്ഛൻ- നിന്റെ അച്ഛൻ പാലക്കാട്ടു കൊമട്ടി കട
 കൊള്ളി- ഉതിക്കഴിഞ്ഞു ഏറ്റപ്പാളി- അവന എവി
 ടുന്നായിരുന്നു പണം.

ഗൊ-എന്റെ അച്ഛൻ കൊമട്ടിയല്ലാ.

ഗൊ-അധികപ്രസംഗം പറയണ്ടാ.

പഞ്ചമനവൻ എണ്ണീട്ടു തല്ലാൻ കാടി എത്തി. ൧

കരമെന്നവൻ മദ്ധ്യത്തിൽ ചാടി അമ്മാമന്റെ കൈ ശമിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചതിൽ രണ്ടു മൂന്നു പ്രഹരം അമ്മാം കിട്ടി.

പ—ശങ്കരാ- ഗൊപാലനെ എല്ലിച്ചു പറമ്പുകൾ എല്ലാം ഇപ്പൊൾ തിരിയെ വാങ്ങണം- ഓരം അസത്തിന്നു മുന്നിൽ ഒരു കാശുപൊലും ഞാൻ കൊടുക്കയില്ല.

ഗൊ—പറമ്പുകൾ എല്ലാം ഞാൻ ഒരു കൊല്ലത്തേക്കു കടിയായാറെ പാട്ടത്തിന്നു എല്ലിച്ചു പൊയിരിക്കുന്നു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞു കടിയായാറെ കഴികയുള്ളൂ.

പ—നീ കഴിയില്ലെ.

ഗൊ—കടിയായാറാണു കഴിയെണ്ടതു.

പ—നീ കഴിയില്ലെ- നിന്നെ കാണണോ കഴിയുന്നതും കഴിയുന്നതു നിന്നെ കാണണോ.

ഗൊ—കഴിയുന്നതു ഞാൻ കണ്ടോളാം.

പ—നീ കഴിയുമോ ഇല്ലയോ.

ഗൊ—എന്റെ കൈവശം പറമ്പുകൾ ഇല്ല.

പ—എന്ത- എന്താ കള്ളാ കളവു പറയുന്നുവോ- നിന്നെ ഞാൻ പറമ്പുകൾ എല്ലിച്ചിട്ടില്ലെന്നു പറയുന്നുവെ.

ഗൊ—എല്ലിച്ചിട്ടില്ലെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞില്ലാ-ഞാൻ ഒരു കൊല്ലത്തേക്കു വെറെ ആളെ എല്ലിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞതു.

പ—നീ കാരൊ ഭൃഷ്ടക്കാരൻ പറയുന്നുവോ- എന്നു ചൊല്ലി പഞ്ചമെന്നവൻ എണീട്ടു പിന്നെയും തല്ലാൻ ചാടി എത്തി- ഗൊപാലൻ കാടിക്കളഞ്ഞു- പിന്നാലെ ചെന്നു മുഖനും മുമ്പിൽ ഗൊപാലനും കാടി അകത്തു

നിന്ന പുറത്തുചാടി- മിററത്ത ആസകലം ഓടി- കട്ട
വിൽ കിടങ്ങിന്റെ വാതിൽ ഓടിക്കടക്കുമ്പോൾ പ
ഞ്ചമനവൻ വീണ കാലിന്റെ മുട്ടകൾ പൊട്ടി-
അപ്പൊഴുക്ക ശങ്കരമനവൻ ചെന്ന പിടിച്ചു എടു
ത്തു. പഞ്ചമനവൻ വലിയ ഭക്ഷ്യത്തൊട്ടുകുടി പി
ന്നെയും ഓടാൻ ഭാവിച്ചു. ശങ്കരമനവൻ പിടിച്ചു
നിർത്തി സാന്ത്വനവാക്കുകൾ പറഞ്ഞു.

“നാരായണ” കാലവൈഭവം നൊക്ക- കലിയുഗ
ത്തിന്റെ ഒരു വിശേഷം- ഈ കരുത്തംകെട്ട ചെ
ക്കന്റെ വഴിയെ ഓടി വീണ ഇതാ എന്റെ കാലുക
ൾ പൊട്ടി. ഞാൻ ഇതെല്ലാം അനുഭവിക്കാനായെ
ല്ലോ. കമ്മിണിക്കും െരം കരുത്തംകെട്ട കുട്ടികൾക്കും
എനി അര പയിസ്സുപൊലും അനുഭവമുള്ള യാതൊരു
വസ്തുവും കൊടുക്കരുത- സകലവും ഇന്ന ഏറ്റുവാങ്ങ
ണം-ശങ്കരാ വാലിയുക്കാരും ഭാസിമാരും ചൊറുതിനു
ന്നത പൊലെ ചൊറുമാത്രം തിന്നൊട്ടെ.

എന്നും പറഞ്ഞ പഞ്ചമനവൻ അതി ഭക്ഷ്യ
ത്തൊടെ മാധവന്റെ അച്ഛൻ ഗോവിന്ദ പണിക്കരെ
ന്ന ശങ്കാരിക്കേണം എന്ന നിശ്ചയിച്ച അദ്ദേഹത്തി
ന്റെ ഭവനത്തിലെക്കു പുറപ്പെട്ടു, വഴിയിൽവെച്ച ശീ
ലപട്ടരെ കണ്ടു.

“എന്താണു താൻ മിനിയാണു മാളികയിന്മേൽ നി
ന്ന പറഞ്ഞത.

“എന്തൊ എന്നിരിക്കു ഓർമ്മയില്ല.

“കൊമട്ടി- ഓർമ്മയില്ലെ.

ശീ—എന്തിന ബ്രാഹ്മണരെ വെറുതെ അവമാനമാക്കുവാൻ പറയുന്നു.

പ—ബ്രാഹ്മണൻ! താൻ ബ്രാഹ്മണനല്ല. താൻ എന്താണെന്ന് പറഞ്ഞത.

(ശീനുപട്ടക്കും കുറെക്കെട്ടും വന്നു.)

ശീ—നിങ്ങൾ കുട്ടിയെ കഴുവിന്മേൽ കയറാൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ അങ്ങിനെ അല്ല ഇങ്കിരിയസ്സു പഠിപ്പിക്കുന്ന ഞാൻ പറഞ്ഞു.

പ—താൻ എനിമെലിൽ എന്റെ വീട്ടിൽ കടക്കരുത്.

ശീ—കാ-യൊ- എനിക്കു പൂണ്ണസമ്മതം- കടക്കുന്നില്ല.

പ—ഇവിടെ ഉഴുപ്പുരയിലും അമ്പലത്തിലും കാണരുത്.

ശീ—അത നിങ്ങളെ കല്പനയല്ല- എല്ലാ ഉഴുപ്പുരയും അമ്പലത്തിലും ബ്രാഹ്മണനെ പൊലും.

പ—എന്റെ ഉഴുപ്പുരയും അമ്പലത്തിലും എന്റെ സമതം കൂടാതെ താൻ കടക്കുമോ? കാണട്ടെ എന്നാൽ.

ശീ—എന്താണു കാണാൻ- ശരിയായിട്ടു കടക്കും, വിശ്വയിച്ചാൽ ഞാൻ നിങ്ങളെമേൽ അന്യായം കൈക്കൊള്ളും.

പ—“എന്ത പറഞ്ഞു കൊമട്ടി” എന്ന പറഞ്ഞു പട്ടണത്തെ അടുത്തു. റോ കച്ചയും കൂട്ടവും എല്ലാംകെട്ടുകുരുമെന്നവൻ കാടി എത്തി. പട്ടണമെങ്കിലും കാടിക്കൊല്ലൻ ഭാവംകൊണ്ടു അറിയിച്ച താൻ അമ്മാമന്റെ അടുക്കെ പോയിനിന്ന സമാധാനം പറഞ്ഞു തുടങ്ങി.

പ—രോ ശീനുപട്ടരെ റോ ദിക്കിൽ ഞാൻ എനി ക

ണരത- അയാൾ എന്റെ മെൽ അന്നുവായം കൊടുക്കുമ്പോൾ. അസത്ത, ഭക്തൻ, പാപി, ദിവാൻ ജി അമ്മാമന്റെ കൂട കട്ടിപ്പട്ടരായി നടന്നവനാണെന്നും കൊമട്ടി- എന്റെ വിസ്തൃതം കൊണ്ടു തറവാട്ടിൽ കയറി- അവന്റെ മാതിരി തന്നെ അസത്തക്കളായ രണ്ടനാല കുട്ടികളെയും ഉണ്ടാക്കിവെച്ചു. അവർ നിമിത്തം ഇപ്പോൾ എന്റെ സ്വന്തം മരുമകൻ- എന്റെ സ്വന്തം കുട്ടി മാധവനുമായിട്ടു തന്നെ ഞാൻ ശണ്ണ ഇടാൻ കാരണമായി.

“സ്വന്തംകുട്ടി മാധവൻ” എന്ന പറഞ്ഞപ്പോൾ മംഗളാത്മാവിന എടുത്തുണ്ടു വിറച്ച കണ്ണുനീർ വന്നു പായി.

കുരമനെവൻ—മാധവൻ ഇങ്ങിനെ ഒന്നും ആവുകയില്ല. അവൻ എന്തൊ ഒരു ദൈവത്തിന്നു അവിവേകമായി പറഞ്ഞുപോയി എന്നു ഉള്ളു.

“അവിവേകമായി പറഞ്ഞുപോയി” എന്ന പറഞ്ഞുകേട്ടപ്പോൾ മാധവനെ കുറിച്ച പിന്നെയും പഞ്ചമനെപ്പറ്റി കലശലായി ദൈവം വന്നു.

പടനീ ഒരു ബുദ്ധിയില്ലാത്ത കഴുതയാണു, ശപ്പനാണു, ഹുരപ്പാളിയാണു - അവിവേകമായി പറഞ്ഞുപോയൊ. മാധവനൊ, ആട്ടെ- അവൻ കണ്ടൊട്ടെ- അവനെ ഞാൻ എന്നൊട പറഞ്ഞതിന്നു നല്ലവണ്ണം ഓരോക്കും- അവൻ വ്യസനിച്ചു എന്റെ കാൽക്കവന്ന വീഴും-അവന്റെ അച്ഛന്റെ പണവും പുല്ലും എന്നിങ്ങനെയും.

എന്നും പറഞ്ഞ പഞ്ചമനെവൻ വടിയും കുത്തി ഗൊവിന്ദ പണിക്കരുടെ വീട്ടിലേക്കു പോയി. ശങ്കരമനെവൻ പിന്നാലെ പോയില്ലാ- ശങ്കരമനെവൻ ഹെ ബുദ്ധിയുള്ള ഒരു മനുഷ്യനായിരുന്നു- പഞ്ചമനെവൻ അതി സമത്സനായ ഗൊവിന്ദ പണിക്കരുമായി കണ്ടാൽ ശണ്ണ കൂട്ടുവാൻ ഏക വരികയില്ലെന്ന തനിക്കു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടു. അതുകൊണ്ടു ശങ്കരമനെവൻ മടങ്ങി. പഞ്ചമനെവൻ പതുക്കെ ഗൊവിന്ദ പണിക്കരുടെ ഭവനത്തിലേക്കു ചെന്നു കയറി. ഗൊവിന്ദ പണിക്കർ വളരെ ആദരവോടെ പഞ്ചമനെവനെ ഒരു കസാലയിന്മേൽ ഇരുത്തി- താനും ഇരുന്നു.

പടം-രം മാധവൻ ഇങ്ങിനെ വന്നു പോയെല്ലോ- വിവരങ്ങൾ എല്ലാം പണിക്കര അറിഞ്ഞുപോ.

ഗൊവിന്ദപണിക്കർ-അവനെ ഇയ്യുടെ കുറെ അധികാരം വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒന്നാമത കുട്ടികൾ ഇംക്ലീഷു പഠിച്ചാൽ തന്നെ അഫംഭാവം അധികമായിട്ടുണ്ടാവും- പിന്നെ പരീക്ഷയും മറ്റും ജയിച്ച കുറെദിവസം ദിരാശിയിൽതന്നെ താമസിക്കുന്നതായാലോ പറഞ്ഞു തിട്ടല്ലാ- ഇവിടുത്തെ മുമ്പാകെ കുറെ ധിക്കാരമാവാക്കുകൾ പറഞ്ഞു എന്നു ഞാൻ കെട്ടു-എനിക്കു അശേഷം രസിച്ചില്ലാ- ഞാൻ അവനോട് ഒരക്ഷരവും ഇതിനെക്കുറിച്ചു ചൊലിച്ചില്ല- ചൊലിച്ചിട്ടു എന്താലും.

പ-അങ്ങിനെ ചൊലിക്കാഞ്ഞാൽ കുട്ടികൾ കൈവലം കരുത്തംകെട്ടു പോവുമെല്ലോ- കുറെ എല്ലാം ഒക്കെ

പ്പെടാത്താൽ കുട്ടികൾക്കു മെൽകീഴ് ഇല്ലാതെ തു
മ്പില്ലാതെ ആയിവരുമല്ലോ.

ഗൊ—ശരിയാണു- ശരിയാണു- ഇവിടുന്ന് പറഞ്ഞതു വ
ളരെ ശരിയാണു- സംശയമില്ലാ. ഇങ്ങിനെ വിട്ടുകു
ത്താൽ കുട്ടികൾ മെൽകീഴില്ലാതാവും.

പ—എന്റെ പണിക്കരെ ഞാൻ ചെറുപ്പമായിരുന്നപ്പൊ
ൾ (ഈ മാധവന്റെ പ്രായമായിരുന്ന കാലം) എ
ന്റെ വലിയമ്മാമന്റെ മുമ്പിൽ ചെന്നാൽ ഭയപ്പെ
ട്ടിട്ടു ഞാൻ കിട്ട കിടെ വിറക്കും- വല്ലതും ചൊരിച്ചാ
ൽ അതിനു ഉത്തരം പറവാൻ കൂടി ഭയപ്പെട്ടിട്ടു വ
യ്യാതെ ഞാൻ മിഴിക്കും. വലിയമ്മാമനെ കാണു
മ്പൊൾ ഒരു സിംഹത്തെയാണെന്നു കാണുമ്പൊ
ലെ എന്നിങ്ങനെ ഭയമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ കൂടി വലിയ
മ്മാമനെ വിചാരിക്കുമ്പൊൾ എന്നിങ്ങനെ ഭയമാവുന്നു.
വലിയമ്മാമൻ ഉള്ള കാലത്തു ഒരു ദിവസം ഉണ്ടായ
ഒരു കഥ പറയാം- അന്നു എന്നിക്കു കുറെ ഇഷ്ടനായി
ഈ ദിക്കിൽ ഒരു മാപ്പള ഉണ്ടായിരുന്നു- കുഞ്ഞാലി
ക്കുട്ടി എന്ന പെരായിട്ടു- അവനെ ഗോവിന്ദപണി
ക്കർ അറിയില്ലാ- മരിച്ചിട്ടു വളരെ കാലമായി- അ
വനും അന്നു ഏകദേശം എന്റെ പ്രായം തന്നെ
ആയിരുന്നു- അവൻ ഒരു കുറി ഏതൊരു ദിക്കിൽ
അവന്റെ ബാപ്പയുടെ കൂടെ കച്ചവടത്തിന്നൊ മ
റ്റൊ ചൊയെടത്തന്നിന്നു മടങ്ങി വന്നപ്പോൾ ഒരു
മോഡ ചെരിപ്പു എന്നിങ്ങനെ സമ്മാനമായി കൊണ്ടുവ
ന്നു തന്നു- ഞാൻ അതു എത്രയൊ ഗോപ്യമായി സു

ക്ഷിച്ചുവെച്ചു- വൈകുന്നേരം ഞാൻ പുറത്തു എങ്ങനും പൊവുമ്പോൾ ചെരിപ്പു ഒരു മുണ്ടിലൊ മറെറാ പൊതിഞ്ഞ പൂവള്ളിനിന്ന എറങ്ങിപ്പൊവും- അവിടെ നിന്ന വളരെ ദൂരത്തു എത്തിയാൽമാത്രം കാൽക്കിട്ടു നടക്കും- പിന്നെയും മടങ്ങിവരുമ്പോൾ അങ്ങിനെ തന്നെ ദൂരത്തു നിന്ന ചെരിപ്പു അഴിച്ചു ആരും കാണാതെ പൊതിഞ്ഞു കൊണ്ടുവരും- ഇങ്ങിനെ ആയിരുന്നു പതിവ്. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരം ഞാൻ പതിവുപ്രകാരം ചെരിപ്പു മുണ്ടിൽ പൊതിഞ്ഞുകൊണ്ടു മടങ്ങിവരുമ്പോൾ വലിയമ്മാമൻ പൂമുഖത്തു നിൽക്കുന്നത കണ്ടു. കടുവിൽ മരിച്ച ഭിവാൻജി അമ്മാമന്റെയും അമ്മാമനായിരുന്നു ഇദ്ദേഹം- അതി ശ്രീരനായിരുന്നു- എന്നു കണ്ടപ്പോൾ എന്താണെന്നു കയ്യിൽ പൊതിഞ്ഞു ഏറ്റുത്തിരിക്കുന്നതു എന്നു ചൊരിച്ചു. ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടിട്ടു കനം മിണ്ടാതെനിന്നു- അമ്മാമൻ മിററത്തു ഏങ്ങി വന്നു എന്റെ കയ്യിൽ കടന്നു പിടിച്ചു- മുണ്ടുപൊതി അഴിക്കാൻ പറഞ്ഞു- അഴിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ ചെരിപ്പുകളെ കണ്ടു- “നീ ചെരിപ്പിട്ടു നടക്കുന്നതായൊ, തെമ്മാടി” എന്നും പറഞ്ഞു എന്റെ കയ്യിൽ അമ്മാമൻ കൈകൊണ്ടു ചുറ്റിപ്പിടിച്ചു വലിച്ചു പൂമുഖത്തു കൊണ്ടുപോയി തല്ലാൻ തുടങ്ങി- നാരായണ! ശിവ ശിവ! പിന്നെ ഞാൻ കൊണ്ടു തല്ലുന്ന അവസാനമില്ല- കൈകൊണ്ടു ആദ്യം വളരെ തല്ലി, ദൈവം പിന്നെയും സഹിക്കാതെ അകത്തു കടന്നു പോയി

അ ചുരുൾ എടുത്ത കൊണ്ടുവന്ന തല്ലുതടങ്ങി- ഇതാ
 നൊക്കൂ എന്റെ ഹൃദയം തുടയിൽ കാണുന്ന ഹൃദയം വലി
 യകല അന്നെത്തെ തല്ലിൽ കിട്ടിയ മുറിയുടെ കല
 യാണ- ഞാൻ ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചു- അന്നു ദിവസം
 ജി അമ്മാമൻ വീട്ടിൽ ഉള്ള കാലമായിരുന്നു- നിലവി
 ളി പൂവാങ്ങിൽ കെട്ടിട്ടു അദ്ദേഹം കാടിവന്നു വലിയ
 മ്മാമനെ പിടിച്ചു നീക്കി എന്നെ എടുപ്പിച്ച പൂവരങ്ങി
 ലെക്ക കൊണ്ടുപോയി എണ്ണയും മറ്റും ഇട്ടു ശരീരം
 ഉഴിയിച്ചു- ഞാൻ പതിനഞ്ചു ഇരുപതു ദിവസത്തെ
 ക്കു എണ്ണിക്കാൻ പാടില്ലാതെ കിടപ്പിലായിപ്പോയി-
 എന്റെ ചെരിപ്പു ചുട്ടുകരിച്ചുകുളവാൻ അമ്മാമൻ ക
 ളിച്ചപ്രകാരം അത വെണ്ണിറാക്കി കളഞ്ഞു. അത മു
 തൽ ഇതവരെ ഞാൻ ചെരിപ്പു ഇട്ടിട്ടില്ലാ- ചെരിപ്പു
 എങ്ങാനും കാണുമെന്നാൽ എനിക്കു ഇപ്പൊഴും ഭയമാ
 ണ- ഇപ്പൊഴത്തെ കുട്ടികളുടെ കഥ വിചാരിച്ചു നൊ
 ക്കൂ- മാധവൻ പാപ്പാസ്സു ഇട്ടിട്ടെ നടക്കാറുള്ള. ദിവാ
 ന്ദി വലിയമ്മാമൻ കൂടി അകത്തു പാപ്പാസ്സിട്ട നട
 കാരില്ല- ഇവൻ ചിലപ്പോൾ അകത്തുകൂടി പാപ്പാ
 സ്സിട്ട നടക്കുന്നത ഞാൻതന്നെ കണ്ടിട്ടുണ്ട്- കുട്ടികൾ
 ഇങ്ങിനെ കരുത്തം കെട്ടുപോയാൽ എന്ത ചെയ്യും- ക
 ടികളെ ഇക്കിരിയസ്സു പഠിപ്പിക്കുന്നതെന്തൊരു വി
 സ്തൃതം വെറെ ഒന്നുമില്ലാ- ഇന്ദുലേഖാ ഹൃദയം ഇക്കിരി
 യസ്സു പഠിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഇതിൽ എത്ര അധികം
 നല്ല ഒരു കുട്ടിയായിരിക്കുമായിരുന്നു. എന്ത ചെയ്യും
 ഓരോ ഗൃഹസ്ത്രീക്കു ഓരോ അപകടങ്ങൾ വന്നചെ

രുന്ന-രം ഇങ്കിരിയസ്സു പഠിച്ചവരുടെ മാതിരി കണ്ടിട്ടു
അത പഠിക്കാത്തവരും ആ മാതിരി ആയി തുടങ്ങി-
ആ കള്ളച്ചെക്കൻ ഗൊപാലൻ ആ കൊമട്ടി ശീന
വിന്റെ മകൻ എന്നൊട എത്ര ധിക്കാരമായ വാക്കു
ണ ഇപ്പൊൾ പൂവരങ്ങിൽ വെച്ച പറഞ്ഞത-എനിക്കു
വല്ലാതെ ദൈവം- നല്ലവണ്ണം പ്രധരിക്കണ
മെന്ന വിചാരിച്ച ഞാൻ അവന്റെ പിന്നാലെ കാടി
വഴിയിൽ വെച്ച ഞാൻ വീണു. ഇതാ എന്റെ കാലി
ന്റെ മുട്ടു പൊട്ടിയിരിക്കുന്നു നൊക്കൂ- കലിയുഗ വൈ
ഭവം നൊക്കൂ.

ഗൊ-കലിയുഗ വൈഭവം തന്നെ സംശയമില്ലാ, ഒന്നു
ത്തരം കലിയുഗ വൈഭവം- അല്ലാതെ രംവിധം
നും വീഴാനും പൊട്ടാനും എട വരുന്നതല്ലാ- സംശ
യമില്ലാ.

പ-ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കർ ഇപ്പൊൾ കാമ്യയുദ്ധോ ഏ
ന്നറിഞ്ഞില്ലാ, നിങ്ങളുടെ കാരണവര ഒരു ദിവസം നീ
ങ്ങളെ കഠിനമായി തല്ലിയത- ഞാനാണു കാടിവന്ന
സമാധാനമാക്കിയത- നിങ്ങളെ അമ്മാമൻ നാരായ
ണ പണിക്കര അതി ശൂരനായിരുന്നു. നിങ്ങൾ ഒരു
ദിവസം കാണക്കാലത്തു വെറെ ചില കുട്ടികളോടു
കൂടി രം അമ്പല വളപ്പിൽ നിന്ന ആട്ടക്കളം പിടി
ച്ച കളിക്കുന്നത അദ്ദേഹം കണ്ടിട്ട അമ്പല വളപ്പി
ൽ നിന്ന നിങ്ങളെ തല്ലതുടങ്ങി ഇവിടെ എത്തുന്നവ
രെ തല്ലി- പിന്നെ ഇവിടെ വന്നിട്ടും തല്ലി- വല്ലാതെ
തല്ലിക്കളഞ്ഞു. നിലവിളികെട്ട ഞാൻ കാടിവന്ന സ

മാധാനമാക്കി- പിന്നെ അക്കൂറി കാണത്തിന്ന നിങ്ങൾ പുറത്തു എറങ്ങി നടന്നിട്ടെ ഇല്ലാ- ഇത കേൾക്കൂ.

■—എനിക്ക ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടതപൊലെ കാൽ തൊന്നുന്നുണ്ട നല്ല കാലായില്ല.

■—നിങ്ങൾക്കു അന്നു കഷ്ടിച്ച പതിനാലു വയസ്സു ആയിട്ടുള്ളു- അക്കാലത്തു നമ്മൾക്കു എല്ലാം നമ്മളെ അമ്മാമന്മാരെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു ഭയം എന്നിന്നും ഭൂമിയുള്ള കാലം കാണുകയില്ലാ- ഇപ്പൊഴത്തെ കുട്ടികൾക്കു കുറെ ഇങ്കിരീസ്സു പഠിക്കുമ്പോഴേക്കു എന്തൊരു അഹങ്കരി താനെ വന്നുകൂടുന്നു-നമ്മൾക്കു ഒന്നും രേറ്റിവും ഇല്ലാ, നമ്മൾ ശുദ്ധ വിഡ്ഢികളാണെന്നു അവർ തൊന്നിപ്പൊവുന്നു- ഇത കലിയുഗധർമ്മം എന്നു പറയാനുളളു. ഇന്നാൾ ഒരു ദിവസം ഇന്ദ്രലെഖാ ഒരു പുസ്തകം വായിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നത ഞാൻ കണ്ടു- എന്താ പെണ്ണു ആ പുസ്തകത്തിലെ കഥാ എന്ന ഞാൻ ചൊദിച്ചു- അവൾ മലയാളത്തിൽ ആ കഥയുടെ സാരം പറഞ്ഞു- ഞാൻ അത കെട്ടിട്ട നിർദ്ദീപനായിപ്പൊയി.

■—എന്തായിരുന്നു കഥ എന്നറിഞ്ഞില്ലാ.

■—അതൊ പരയാം- അത കള്ളക്കഥയാണെന്നു അവൾതന്നെ പറഞ്ഞു- എന്നാലും അത വായിച്ചാൽ കുട്ടികളുടെ മനസ്സു എത്ര ചീത്തയായിപ്പൊവുമെന്നു നിങ്ങൾതന്നെ കാൽ പരയിൻ. കഥ ഞാൻ പറയാം- മുഴുവൻ എനിക്കു നല്ലവണ്ണം കാലായില്ല. ഒരു സാക്ഷി

ന (എന്തൊ ഒരു പെര പറഞ്ഞു- ഇപ്പോൾ എനിക്കു കാഞ്ചിപ്പാ) ഒരു മകൾ ഉണ്ടായിരുന്നുപോൽ- അവൾ ആ സാജിന്റെ മരുമകനെ കല്യാണം കഴിക്കണം എന്ന നിശ്ചയിച്ചു. മരുമകനും പെണ്ണിന്റെ അച്ഛനും തമ്മിൽ രസക്കെട ആയിരുന്നു. അത നിമിത്തം അച്ഛൻ സമ്മതിച്ചില്ലാ- എന്നല്ല എന്തൊ ഒരു വിദ്യ എടുത്ത റും മരുമകനെ വെറെ ഒരു സ്ത്രീയെ കല്യാണം കഴിപ്പിച്ചു കൊടുത്തുവത്രെ- ഇങ്ങിനെ ചെയ്തിന്റെ ശേഷം മകളെ കല്യാണം ചെയ്യാൻ യോഗ്യതയുള്ള പലെ ആളുകളെയും റും സാജു വരുത്തി- അതൊന്നും മകൾ സമ്മതിക്കാതെ താൻ ഒരാളെയും കല്യാണം ചെയ്തയില്ലെന്ന തീർച്ചയായി ശാസ്ത്രം പിടിച്ച ഒടുവിൽ മനോവ്യസനംകൊണ്ടു ഭീനം പിടിച്ചത പെണ്ണു ചത്തുപോയി പോൽ- റും മകൾ മരിച്ച വ്യസനംകൊണ്ടു അച്ഛനും ഉടനെ ചത്തുപോയി. ഇതാണ കഥയുടെ സാരം. നൊക്കൂ- ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കരെ റും മാതിരി കഥ റും പെങ്കിടാങ്ങൾ വായിച്ചാലൊ.

ഗൊ—വായിച്ചാൽ മഹാ കഷ്ടം- മഹാ കഷ്ടം- എനി എന്ത നിവൃത്തിയാണ- ഇംക്ലീഷ ഇവർ പഠിച്ചപ്പോൾ എനി ആ പഠിച്ച ഇല്ലാതാക്കാൻ നൊം വിചാരിച്ചാൽ നിവൃത്തി ഇല്ലെല്ലൊ. റും കഥ പറഞ്ഞത എന്നാണെന്നറിഞ്ഞില്ല.

പ—കുറെ ദിവസമായി.

ഗൊ—ശരി- ഇതൊക്ക വായിച്ചിട്ട എന്തൊരാവശ്യമാ

ണ- വല്ല രാമായണമൊ ഭാരതമൊ മറെറാ വായിക്കരുതെ.

പ-അതാണ ഞാൻ പറയുന്നത- എന്തെല്ലാം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നമ്മളുടെ ശാസ്ത്രത്തിൽ ഉള്ളത പുവള്ളിയുണ്ട- അതൊന്നും കൈകൊണ്ടു ഒരാളും തൊടാറെ ഇല്ലാ- ഗ്രന്ഥങ്ങൾ അലെഖയിലുള്ളത ക്കെയും ദ്രവിച്ചു നാനാവിധമായിപ്പൊയി- മാധവനോട പണ്ടൊരു ദിവസം ഞനും ഗ്രന്ഥങ്ങൾ തുടച്ചു നന്നാക്കിവെക്കാൻ പറഞ്ഞു- അവൻ ചെയ്തിട്ടില്ല.

ഗൊ-എന്നാൽ ഇന്ദ്രലെഖക്ക ഇതുകളെല്ലാം നന്നാക്കിവെക്കരുതെ.

പ-അലെഖഗ്രന്ഥങ്ങളെ അവൾക്കും പുച്ഛമാണ- കടലാസ്സു ബുക്കുകളെ അല്ലാതെ ഇവരാരും കൈകൊണ്ടു തൊടമൊ- കലിയുഗത്തിന്റെ മൂലം ന്യം മറെറത്ത പറയട്ടെ.

ഗൊ-കലിയുഗത്തിന്റെ മൂലം ന്യം തന്നെ- മറെറാനും ഞാൻ ഇതിന പറവാൻ കാണുന്നില്ല.

പ-ഇങ്കിരിയസ്സു പഠിച്ച പഠിച്ച എനി ആ വെദത്തിൽ ഞനും കുട്ടികൾ ചെരുമൊ എന്നാണ എന്നിക്ക ഭയം.

ഗൊ-അതിനെ കുറിച്ച എനിക്കും നല്ല ഭയമുണ്ട- എന്ത ചെയ്യും- ദുഷ്ടലീകൾ ചെന്ന ചെന്ന് കളഞ്ഞാൽ എന്തചെയ്യും. രാജാവ ഇംക്രീഷ രാജാവല്ലെ. നമ്മളുടെ സങ്കടം ആര കെൾക്കും.

പ-ശരി- ശരി- ഗൊവിന്ദപണിക്കര പറഞ്ഞത നല്ല കാര്യമാണ- എന്നാലും നമ്മൾ ചെയ്യേണ്ടത എല്ലാം

ചെയ്യണം. പിന്നെ വരുമ്പൊലെ വരട്ടെ- നിങ്ങൾ
മാധവനോട ഇന്നാളത്തെ ശണ്ഠയെപ്പറ്റി നല്ലവ
ണ്ണം ഒരു ചൊദിക്കണം.

ഗൊ—ചൊദിക്കണമെന്ന നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവൻ
മദിരാശിയിൽ നിന്ന മടങ്ങിവരട്ടെ.

പ—മദിരാശിയിൽനിന്ന മടങ്ങിവന്നാൽ നല്ലവണ്ണം
ന്ന ചൊദിക്കണം- പണിക്കരതന്നെ ചൊദിക്കണം.

ഗൊ—ഞാൻതന്നെ ചൊദിക്കും- യാതൊരു സംശയ
മില്ല.

പ—ഞാനും നിങ്ങളും ഒരുപൊലെ ഭക്ഷ്യപ്പെട്ടാൽ മാ
ധവൻ അടങ്ങിപ്പൊവും. ഇപ്പോൾ ഓരം ധിക്കാരം
എന്നോട കാണിക്കരുത- നിങ്ങളുടെ സഹായമുണ്ടെ
ന്നവെച്ചിട്ടാണ്- അത ഇല്ലെന്നറിഞ്ഞാൽ മാധവൻ
വളരെ ഒരുങ്ങിപ്പൊവും.

ഗൊ—ഒരുങ്ങിപ്പൊവും സംശയമില്ല.

പ—പിന്നെ അതുകൂടാതെ ഞാൻ ഒരു വിദ്യകൂടി എടു
ത്തവെച്ചിട്ടുണ്ട്-അതും പണിക്കരോട പഠയാം- പണി
ക്കര ബുദ്ധിയുള്ള ആളാണെന്ന എനിക്കു നല്ലനിശ്ച
യമുണ്ട്- അതുകൊണ്ടു പഠയാം- മാധവന ഇന്ദ്രലെ
ഖയെ ക്ഷാത്രിയാക്കി കിട്ടേണമെന്ന ഭരാഗ്രഹം ഉണ്ട്.
ഇന്ദ്രലെഖയും അങ്ങിനെ ആയാൽ കൊള്ളാമെന്ന
വിചാരമുണ്ടെന്ന തൊന്നുന്നു. ഇത ഞാൻ തകരാറാ
ക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒന്നാമത മാധവനും ഈ
ലെഖയും വയസ്സുകൊണ്ടു തന്നെ നന്നപെരുതകയില്ല.
പിന്നെ മാധവന ഇതുകാലത്തെ സംബന്ധം തുട

ജ്ഞാനവും വെടിപ്പില്ലാ- ഇന്ദ്രലേഖക്കു വലിയധനവാ
ന്മാരായ പ്രഭുക്കൾ ആരെങ്കിലും സംബന്ധം തുടങ്ങു
ന്നതാണു അവർക്കും ശ്രേയസ്സു- അതുകൊണ്ടു ഞാ
ൻ അവളെ ഒരു വലിയ പ്രഭുവിന്നു കൊടുപ്പാൻ നി
ശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ പ്രഭു ഉടനെ ഇവിടെവരും- പ
ക്ഷേ ആ പെണ്ണിനെ പറഞ്ഞ സമ്മതിപ്പിക്കാനാണു
പണി- അവർ ഒരു മഹാശാധുക്കാരത്തിയാണു. അ
തിന്നു പണിക്കരുകൾ ഒന്നു ഉത്സാഹിക്കണം- എങ്ങിനെ?
ഗോ-ഭാ-മൊ- അങ്ങിനെ തന്നെ. വരാൻപോവുന്ന
പ്രഭു ആരാണെന്നു അറിഞ്ഞില്ല.

പ-മുക്കില്ലാത്ത മനക്കൽ നമ്പൂതിരിപ്പാടാണു. വലിയ
ധനവാൻ- അതിമാനുഷനാണത്രെ.

ഗോ-ശരി- അദ്ദേഹം വരട്ടെ.

പ-ശിന്നന്ന ചിലവിന്നു ശീനുപട്ടര കൊടുപ്പാനാണു
ത്രേ ഭാവം- അയാളുടെ കയ്യിൽ പണം എവിടെയാ
ണു ഉള്ളതു. ഞാൻ ഒരു കാശുപൊലും കൊടുക്കയില്ല-
കമ്മിണിയുടെ മക്കളുടെ കയ്യിലുള്ള വസ്തുക്കൾ ഒക്കെ
ഭരിപ്പിക്കാനാണു ഭാവം- റം അസത്തക്കൾ എന്തു
കൊണ്ടു പഠിപ്പിക്കും- കാണട്ടെ.

ഗോ-അതെ- അതൊന്നു കാണട്ടെ.

പ-നിങ്ങൾ പണം ഒന്നും സഹായിക്കരുത.

ഗോ-പണം കൊടുത്തിട്ടു എന്നിങ്ങനെ എന്താവശ്യം.

പ-അതാണു ഞാൻ പറയുന്നതു.

എന്നുംപറഞ്ഞു പഞ്ചമെന്നവൻ അവിടെ നിന്നു
കലഹവും ചീത്തപറയലും കൂടാതെയും തന്റെ ഗോപ്യ

മായ ആലോചന ഗോവിന്ദപണിക്കരൊട വെളിവു
യി അറിയിച്ചതിന്റെ ശേഷവും വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങി
പൊരികയും ചെയ്തു.

രണ്ടദിവസംകൊണ്ടു പഞ്ചമെന്നവന ക്രോധം ക
റെ ഒന്നു ശമിച്ചു എങ്കിലും നന്മുതിരിപ്പാട്ടിലെക്കൊണ്ടു
സംബന്ധം ഉടനെ നടത്തിക്കളഞ്ഞാൽ നന്നായി
ന്നു എന്നുള്ള ആഗ്രഹം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടു തന്നെവന്നു.

ആറാം അദ്ധ്യായം

പഞ്ച മൈനവൻ കണ്ഠിതം.

മാധവൻ മദിരാശിക്കു പോയി ആറേഴു ദിവസം കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം ഒരു ദിവസം രാത്രി പഞ്ചമൈനവൻ തെക്കിനിയിൽ അത്താഴം ഉച്ചാൻ ഇരിക്കുമ്പോൾ കേശവൻ നമ്പൂതിരി ഉണക്കഴിഞ്ഞവന്ന അക്കത്തക്ക പതിവപൊലെ പൊവാൻ ഭാവിക്കുന്നതുകണ്ടു- തന്റെ സമീപം ഇരിക്കാൻ പഞ്ചമൈനവൻ ആ പശ്ചാത്തപ്യ ഒരു പലകമെൽ അദ്ദേഹം സമീപത്തിൽ ഉന്നു.

പഞ്ചമൈനവൻ—ആളെ എന്നിയും അയച്ചില്ലെ- എന്താണു മറുപടി ഒന്നും എന്നിയും എത്തില്ല.

കേശവൻ നമ്പൂതിരി—അന്നതന്നെ ആളെ അയച്ചു. നമ്പൂതിരി അവിടെ ഇല്ലെന്നും നാലഞ്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞിട്ടെ മനക്കൽ എത്തുകയുള്ളു എന്നും ആണു അയച്ച ആൾ മടങ്ങിവന്ന പറഞ്ഞത. ഇന്നു പുലച്ചെത്താൻ രണ്ടാമതും എഴുതീട്ടുണ്ടു. മനക്കൽ എത്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അദ്ദേഹം നാളെത്തന്നെ ഇവിടെ എത്തുമെന്നു തൊന്നുന്നു.

ഉടനെ പഞ്ചമൈനൊൻ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയെ വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു. ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ അച്ഛന്റെ സമീപത്തു വന്നു നിന്നു.

പ—ലക്ഷ്മിക്കുട്ടീ നീ ഇപ്പോൾ വെട്ടൊരു വിവരം പറഞ്ഞുപോ.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മ—എത്ര വിവരം.

പ—നൊക്കൂ പെണ്ണിന്റെ കറമ്പ- നൊക്കൂ. നീ റം വ
വരം ഒന്നും അറിയില്ലെ- അസത്തെ കളവപറയുന്ന
വൊ-കഴുത്തവെട്ടണം. റം മഹാപാപികളെ എല്ലാം
ചവിട്ടി പുറത്താക്കണം.

ല—ഇതെന്തെ കഥയാണ അച്ഛാ- എന്നൊട ആരും ഒര
വിവരവും പറഞ്ഞില്ലല്ലോ. അച്ഛൻ എന്തിന വെ
റതെ എന്നെ ഭക്ഷ്യപ്പെടുന്നു.

കെ—ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി വിവരം ഒന്നും അറിയില്ല- ഞാൻ ഒ
ന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ലാ. കാര്യം സ്വകാര്യമായിരിക്കട്ടെ
എന്നല്ലെ അന്ന എന്നൊട പറഞ്ഞത- അതുകൊ
ണ്ട ഞാൻ ആരൊടും പറഞ്ഞിട്ടില്ല.

പ—എന്നാൽ ശരിതന്നെ- തിരുമനസ്സിന്ന ലക്ഷ്മിക്കു
ട്ടിയൊട പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരിക്കും എന്ന ഞാൻ വിചാ
രിച്ചു പോയി.(ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയെ നൊക്കിട്ട) അ
തുകൊണ്ടാണ എഡീ നിന്നെ ഭക്ഷ്യപ്പെട്ടത- ആദ്യ
നിന്റെ മനസ്സ എങ്ങിനെയൊരു അറിയട്ടെ- മൂക്കി
ല്ലാത്ത നന്നുതിരിപ്പാട്ടിലെക്കൊണ്ട ഞാൻ ഇന്ദുലേ
ഖക്ക സംബന്ധം തുടങ്ങിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു.
ഇന്ദുലേഖക്ക അത ബോദ്ധ്യമാവുമൊ.

ല—ഞാൻ എങ്ങിനെയൊരു ഇന്ദുലേഖക്ക ബോദ്ധ്യമാ
വുമൊ ഇല്ലയൊ എന്ന ഇപ്പോൾ പറയേണ്ടത.

പ—ഇതല്ലെ കറമ്പ- തിരുമനസ്സിന്ന കറമ്പ നൊക്കൂ.

കെ—ഇന്ദുലേഖയൊടുതന്നെ ചൊടിക്കരുതെ അതല്ലെ
നല്ലത.

പ-തിരുമനസ്സിന്ന മഹാ വിസ്ഫുലിതമാണ്- ഇന്ദ്രലേഖയൊട
ആര ചൊലിക്കുന്നു. പക്ഷെ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി ചൊടി
ച്ചാൽ അവൾ രീച്ചയായി മറുപടി പറയുമായിരിക്കും.
ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി- നീയും മൂർഖനല്ലാത്ത നന്മുതിരിപ്പാട്ടിലെ
വർത്തമാനം കെട്ടിട്ടുണ്ടോ.

പ-ഇല്ല.

പ-തിരുമനസ്സിന്ന പറഞ്ഞ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയെ മനസ്സിലാ
ക്കണം.

കെ-അങ്ങിനെതന്നെ.

പഞ്ചമനവൻ ഉണ്ടാകുന്നതെന്തെ എണ്ണിട്ട് കൈക
ഴിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു വാലിയക്കാരൻ തെക്കിനിയുടെ
ചാതുക്കൽ വന്നു. കേശവൻ നന്മുതിരിക്ക ഒരു എഴുത്ത
കോണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടെന്ന പറഞ്ഞു. കേശവൻ നന്മുതിരി
വേഗം എഴുന്നീറ്റു എഴുത്തുവാങ്ങി വെളക്കുത്തുവന്ന വാ
യിച്ച മനസ്സിലാക്കുന്ന മദ്ധ്യേ—

പ-ഇത ആ മറുപടി തന്നെയോ.

കെ-കാ- മഹാ- അതെ.

പ-എഴുത്തു ഒന്നു വായിച്ചുകൊണ്ടിട്ടെ- പതുക്കെ വാ
യിച്ചാൽ മതി.

കേശവൻ നന്മുതിരി എഴുത്തു വായിക്കുന്നു.

“എഴുത്തുകിട്ടി സന്തോഷമായി- ഞാൻ നാളെ

“കുളിപ്പാൻ തക്ക വണ്ണം അവിടെ എത്തും- ചെ

“രശ്മിയും കൂട ഉണ്ടാവും- നന്മുതിരി പറഞ്ഞ

“തിന്നെക്കാൾ അധികമായി പൊതായ് പരഞ്ഞി

“ട്ടും മറ്റും ഞാൻ കെട്ടിയിരുന്നു- എന്നിരിക്ക കാണാ

“ൻ വളരെ ബദ്ധപ്പാടായിരിക്കുന്നു. ശേഷം മേ
“താവിൽ”

പ—നന്നായി ഇന്ദ്രലെഖ ഉറങ്ങാറായിട്ടില്ലാ. തിരുമന
സ്സനും കൂട എഴുന്നള്ളണം—നമ്മൾക്കു അവളുടെ അ
റയിലെക്കു പൊവുക— ഇതിനെപറ്റി അല്പം അവ
ളോടതന്നെ ഒന്ന പറഞ്ഞു നോക്കണം. എന്നാൽ
അവളുടെ മനസ്സിന്റാമെല്ലാം.

പഞ്ചമെന്നൊന്നും നമ്പൂതിരിയും കൂടി ഇന്ദ്രലെഖ
യുടെ അകത്തു കടന്നപ്പോൾ ഇന്ദ്രലെഖ ഒരു കൊച്ചി
ന്മെൽ കിടന്ന ശാകുന്തളനാടകം നോക്കുകയായിരുന്നു.
ഉടനെ എഴുന്നീറ്റുനിന്നു. കേശവൻ നമ്പൂതിരി ഒരു ക
സാലമെലും പഞ്ചമെന്നൊൻ കൊച്ചിന്മെലും ഇരുന്ന-ജ
ന്ദ്രലെഖയെ പഞ്ചമെന്നൊൻ തന്റെ അടുക്കെ കൊച്ചി
ന്മെൽ ഇരുത്തി- കൈകൊണ്ടു പുറത്തു തലൊടിക്കൊ
ണ്ടു പറയുന്നു.

പെണ്ണെ നീ എന്താണു വായിക്കുന്നതു— ഇന്നാൾ
പറഞ്ഞു മാതിരിയുള്ള കള്ളക്കഥയൊ.

ഇന്ദ്രലെഖാ—അല്പ ശാകുന്തളമാണു വലിയപ്പാ— ഒരു
പുസ്തകത്തിലെ അച്ഛൻ വളരെ ചീത്തയാണു വായി
പ്പാൻബഹു പ്രയാസം.

പ—നല്ല ഒരു ബുക്കു വാങ്ങിക്കൊള്ളരുതെ— എവിടെ കി
ട്ടും ബുക്കു ഞാൻ പണം ഇപ്പോൾ തരാമെല്ലാം.

ഇ—ഇതിൽ നല്ല അച്ചിൽ അടിച്ചിട്ടുള്ള ബുക്കു ഉണ്ടോ
എന്നറിഞ്ഞില്ല— ഉണ്ടോ എന്നു അന്വേഷിച്ചു വലി
യപ്പാണു അറിയിക്കാം.

പ-വലിയ അച്ചായിട്ട എന്റെ മകൾ ഒന്ന അച്ചടിപ്പി
ച്ചൊട്ടു.

ഇ-(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) അതപ്രയാസമല്ലെ വലിയച്ഛാ-
വളരെ ചിലവുണ്ടാവും. പിന്നെ ഇതിൽ വലിയ ടൈ
പ്പ് തന്നെ ഉണ്ടോ എന്ന അറിഞ്ഞില്ലാ.

പ-എന്തന്നെ ഉണ്ടോ എന്ന അറിഞ്ഞില്ലാ.

ഇ-വലിയ അക്ഷരക്കുരുക്കം.

പ-എനിക്കു ഇതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടെ കൂട്ടി- കരുക്ക
ൾ ഇല്ലെങ്കിൽ അതും വാങ്ങിക്കൊ.

ഇന്റലൈഡ് ചിരിച്ചു.

പ-ഞങ്ങൾ രണ്ടാളും കൂടി നിന്നൊട ഒരു കാര്യം പറ
വാനാണ് മകളെ വന്നത്. എന്നാൽ പണ്ടുപണ്ടെയു
ള്ള നടപ്പുപ്രകാരമാണെങ്കിൽ ഇത നീ ഇപ്പോൾ അ
റിയെണ്ട ഒരു കാര്യമല്ലാ- കാര്യം നടക്കുമ്പോഴെ അ
റിയാവൂ. ഇപ്പോൾ കലികാലം അല്ലെ- അതുകൊണ്ട്
ഞങ്ങൾക്കു ഭയം- അതാണ് പറയാൻ വന്നത്. (ന
മ്പൂതിരിയൊട) തിരുമനസ്സുവന്നു പറയൂ.

ഇ-പണ്ടു പണ്ടെയുള്ള നടപ്പുപ്രകാരം തന്നെ വലിയച്ഛാ
ൻ ചെയ്യാൽ മതി- എനിക്കു കലി ഒട്ടും ബാധിച്ചിട്ടി
ല്ലാ- കാര്യം നടക്കുമ്പോൾ മാത്രം എനിക്കു അറി
ഞ്ഞാൽ മതി.

കെ-(പഞ്ചമനൊന്നൊട) ശരി-ശരി-ശരി-നല്ല ഉത്ത
രം-മതി മതി-എനി നൊക്ക കിടക്കാൻ പൊവുക.

പ-കാര്യം നടക്കുന്ന സമയം വല്ല വിഷമം വന്നാ
ലൊ- അത തീർത്ത് വെക്കണ്ട.

ഇ—നടക്കുന്ന സമയം വരാൻ പൊവുന്ന വിഷമം ഇപ്പോൾ എങ്ങിനെ അറിയാൻ കഴിയും- എങ്ങിനെ തീർക്കും.

പ—അതാ- കണ്ടുപൊ ഇങ്കിരിസ്സ പുറപ്പെടുന്നു!

ഇ—എവിടെയാണ ഇങ്കിരിസ്സ പുറപ്പെടുന്നത്. ഞാൻ മലയാളത്തിലല്ലെ പാഞ്ഞത വലിയച്ഛാ.

പ—അതെ മകളെ- നിന്റെ സാമന്ത്രിം ഞാൻ അരിയില്ലെ.

ഇ—ഇതിൽ എന്ത സാമന്ത്രിമാണ രംഗപരാ- വലിയച്ഛൻ പാഞ്ഞത എനിക്ക മനസ്സിലാവുന്നില്ലാ.

പ—(നമ്പൂരിയൊട) ഇവളോട തർക്കിച്ചാൽ നമ്മൾക്കു ഇന്ന രാജാൻ കഴികയില്ലാ - തിരുമനസ്സ കൊണ്ടു നാം വന്ന കാര്യംപറയു- വെളിവായിപ്പറയൂ.

കെ—ഇന്ദുലെഖക്ക ക്ക മനസ്സിലായിട്ടുണ്ട.

പ—അത ശരിയായിരിക്കാം- എന്നാൽ ഇന്ദുലെഖയുടെ മനസ്സു നമ്മൾക്ക അറിയുണ്ടെ.

കെ—അത കാര്യം നടക്കുമ്പോൾ അറിഞ്ഞാൽ മേല എന്നല്ലെ ഇന്ദുലെഖതന്നെ പാഞ്ഞത.

പ—തിരുമനസ്സിന്ന എന്താണ വിഡ്ഢിത്വം പറയുന്നത്. ചൊടിക്കൂ- ചൊടിക്കൂ.

കെ—ഇന്ദുലെഖക്ക ഒരു സംബന്ധം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇ—ആര നിശ്ചയിച്ചു.

കെ—ഇന്ദുലെഖയുടെ വലിയച്ഛൻ തന്നെയാണ നിശ്ചയിച്ചത.

ഇ-ശരി- നിശ്ചയിച്ചൊട്ടെ.

മക-അത ഇന്ദുലെഖയെ സമ്മതമല്ലെ.

ഇ-നിശ്ചയിച്ച കാര്യത്തിന്നു സമ്മതം വെണമൊ.

മക-ഇന്ദുലെഖയെ സമ്മതമുണ്ടോ എന്നു ഞങ്ങൾക്കറിയാം.

ഇ-എന്നാൽ അത അറിഞ്ഞിട്ടല്ലെ നിശ്ചയിക്കേണ്ടത.

മക-ഇന്ദുലെഖയെ അറിയിച്ചിട്ട നിശ്ചയിക്കേണ്ട കാര്യമല്ല ഇത.

ഇ-ഇത മഹാ വിഷമംതന്നെ-പിന്നെ എന്തിനാണു എന്നോട ഇപ്പോൾ ചൊരിക്കുന്നത്- അറിഞ്ഞിട്ട നിശ്ചയിക്കേണ്ട കാര്യമല്ലാ- നടക്കുമ്പോൾ മാത്രം അറിയേണ്ട കാര്യമാണു- നിശ്ചയം കഴിഞ്ഞു- പിന്നെ എന്തു സമ്മതം ചൊരിക്കലാണു.

രം വാക്കു കെട്ടപ്പോൾ പഞ്ചമെന്നൊന്നു കരളഭക്ത്യംവന്നു എങ്കിലും ഇന്ദുലെഖയുടെ വിളങ്ങുന്ന ചന്ദ്രബിംബംചൊലെയുള്ള മുഖത്തന്നിന്ന പ്രത്യക്ഷമായി കാണപ്പെട്ട ധൈര്യം കണ്ടപ്പോൾ ശാന്തത വന്നു- കരളനരം മിണ്ടാതിരുന്നു- പിന്നെ പറയുന്നു.

പ-സകലം വിഷമംതന്നെ- നാളെ ഇവളോട ലക്ഷ്മി കുട്ടി ചൊരിക്കട്ടെ- നമുക്കു കിടക്കാൻ പൊവുക- എന്നുപാഞ്ഞ നമ്പൂരിയും പഞ്ചമെന്നവനും താഴത്തെക്കുതന്നെ ഇറങ്ങിപ്പൊന്നു. പഞ്ചമെന്നൊന്റെ മുറിയിൽപോയി അദ്ദേഹം തന്റെ ഭാര്യയോട വളരെ കണ്ണിതമായി മുകളിൽ ഉണ്ടായ ശാഠ്യത്തെ കുറിച്ചു പറഞ്ഞു.

കുഞ്ഞിക്കുട്ടിത്തമ്മ—നല്ല തല്ല രണ്ടുകൊടുത്താൽ ഞങ്ങൾ
ക അധികപ്രസംഗം ഉണ്ടാവുന്നതല്ല. കാമനവാക്കു
പറഞ്ഞിട്ടാണ് ഞങ്ങൾ ധിക്കാരം എല്ലാം കാണിക്കുന്നത്.
പ—എന്നിരിക്കട്ടെ ലോകത്തിൽ ഒരാളെയും പെടിച്ചില്ല
എന്തൊരു ഇന്ദ്രലേഖയെ ബാഹ്യം— അവർക്കു ഒരു
ഷ്യാം വന്നാൽ എന്നിരിക്കട്ടെ നിങ്ങളുടെ നിവൃത്തിയില്ല
ല്ല-ഞാൻ എന്തെ ചെയ്യട്ടെ. ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞാൽ
ന കൊപത്തിൽ ചെയ്യുപോയ ശപഥത്തെ ശപിച്ചു
വ്യസനിച്ചുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ വൃദ്ധൻ ഉറങ്ങി.

കേശവൻനമ്പൂരിയും തന്റെ ഭാര്യയും തമ്മിൽ
ഞങ്ങൾ സമയത്തുതന്നെ അവരുടെ അകത്തുവെച്ചു ഉണ്ടാ
യ ഒരു സംഭാഷണത്തെക്കുറിച്ചും ഇവിടെ അല്പം പ്രസം
ഗിച്ചിട്ടു ഞങ്ങൾ അദ്ധ്യായം അവസാനിപ്പിക്കുന്നുള്ളൂ.

കേശവൻനമ്പൂരി തന്റെ അകത്തു കടന്നപ്പോൾ
ഭാര്യ കട്ടിലിന്മേൽ കിടന്നു ഉറങ്ങുന്നതു കണ്ടു. താൻ
കട്ടിലിന്മേൽ ഇരുന്ന കൈകൊണ്ടു പതുക്കെ ഭാര്യയുടെ
ദൈവം തലൊടിക്കൊണ്ടു വിളിച്ചു.

ഞങ്ങൾ കേശവൻനമ്പൂരിയുടെ അവസ്ഥയെ കുറിച്ച്
ഇതുവരെ ഞങ്ങൾ പുസ്തകത്തിൽ എങ്ങും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇതു
വളരെ ദ്രവ്യസ്ഥൻ എന്ന പറഞ്ഞുകൂടാ-എന്നാൽ സാ
മാന്യം ഒരു ധനികനാണ്. കയ്യിൽ സ്വന്തമായി അസാരം
പണം ഉണ്ടായിരുന്നത ഒരു നല്ല സ്വഭാവം കാണാൻ ഇ
ട്ടിരിക്കുന്നു. ആർ കാഴ്ചയിൽ സുന്ദരൻ അല്ലെങ്കിലും ഒട്ടേ
വിരൂപിയല്ല. ഇയാൾ ഇന്ദ്രലേഖയെ സംബന്ധം തുട
ങ്ങിപ്പിക്കാൻ ആലോചിച്ചുവെച്ചു നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ

പലിയ ഒരു ഇഷ്ടനും ആശ്രിതനുമാണ്. വെളികഴിച്ചി-
ല്ലാ-ഇല്ലത്തപൊയി താമസിക്കുന്നത വളരെ ചുരുക്കം-
പുവള്ളി സത്രശാലക്കു സമീപം ഒരു മഠത്തിലാണു ഭക്ഷ-
ണം- തനിക്കു സ്വന്തമായി ഒരു കുട്ടിപ്പട്ടം രണ്ടു ഭൂത-
മാരും ഉണ്ടു- ആറു പരമശുദ്ധനാണു- “മഹാനഭാവൊ-
വിസ്തൃതശ്ചൈവ ശുദ്ധ ഇത്യഭിധീയതേ” എന്ന പ്രമാണം
വെളിപ്പായി ചെരുന്ന വിധമുള്ള ശുദ്ധനാണു- എന്നാ-
ൽ വളരെ മര്യാദക്കാരനും സുശീലനുംകൂടിആയിരുന്നു.
തന്റെ ഭാര്യയിൽ അതിപ്രേമമാണു- തനിക്കു ഭാഗ്യവ-
ശാൽ കിട്ടിയ ഭാര്യയാണെന്നു എല്ലാജ്ഞാഴും കാമ്യയു-
ഷായിരുന്നു- കണ്ണെഴിമുക്കില്ലാത്തമനക്കൽ നമ്പൂതിരി-
പ്പാട്ടിലെകൊണ്ടു ഇന്ദുലെഖക്കു ആലോചിച്ച സംബ-
ന്ധത്തെപ്പറ്റി ഒന്നു സംസാരിക്കണമെന്നു വെച്ചാണു
മാത്രം ഉറങ്ങിയിരുന്ന ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയെ ഇയാൾ വി-
ളിച്ചതു.

മക-ലക്ഷ്മീ- ലക്ഷ്മീ- എന്താണു ഉറങ്ങിയൊ- നെരും ക-
നീപത അടിച്ചില്ലാ എന്നിയും.

ലിക്ഷുട്ടിഅമ്മ കണ്ണുകൾ തുറന്നു എഴുന്നീറ്റിരുന്നു.

മക-എന്താണു ഇന്നു ഇത്ര അധികം ഉറക്കു.

ല-മുറക്കിയൊ- അതാ ആ മേശയിലെ വെള്ളിത്തട്ടിൽ
ഞാൻ മുറക്കാൻ ഉണ്ടാക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു.

മക-ഓ-ഓ- മുറക്കിക്കളയാം- എന്നു പറഞ്ഞു വെററ-
ല മുറക്കിക്കൊണ്ടു ചെന്നെയും കുട്ടിലിന്മേൽ തന്നെ
ഇരുന്നു.

മക-ഞങ്ങൾ ഇന്ദുലെഖയെ കാണാൻ പോയിരുന്ന വ-
ർത്തമാനം ഒന്നും കേൾക്കണ്ടു.

ല—ഇന്ദുലേഖ എന്നിയും ഊഷ്മീട്ടിലെ- ആ പെണ്ണു ജയിടെ രാത്രി അധികംനേരം വായിക്കുന്നു-ഉറക്കായ് വന്നതുകൊണ്ടു ശരീരത്തിന്നു വല്ല സുഖക്കേടും വാമൊ എന്നറിഞ്ഞില്ലാ- മണ്ണെണ്ണ വെളിച്ചത്തന്നെ കണ്ണിന്നു നല്കരുതല്ലെങ്കിൽ.

കെ—ആരാണ് ഞം വിസ്തൃതംപറഞ്ഞത- കെസ്രാത്ത എണ്ണയെ കുറിച്ചല്ലെ പറഞ്ഞത- അത അസ്സൽ എണ്ണയാണ്- നൂൽക്കമ്പിനി ശാലകളിൽ എല്ലാദിവസം കെസ്രാത്ത എണ്ണ വിളക്കു ഒരു ലിപസം വെച്ചു ഞാൻ കണ്ടു- അവിടെ എത്ര ആളുകളും തിരക്കുണ്ടെന്നു പറയാൻ പാടില്ല- എന്നിങ്ങനെ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയെ അവിടെ ഒന്നു കൊണ്ടുപോയി ആ വിശേഷം ഉള്ളതും കാണിക്കണമെന്നു വളരെ താല്പര്യം ഉണ്ടായിരുന്നു.

ല—എന്തെല്ലാമാണു വിശേഷങ്ങൾ.

കെ—ശിവ- ശിവ- നാരായണ നാരായണ- ഞാൻ എന്താണു പറയേണ്ടത- ഈ വെള്ളക്കാരുടെ കൈശലം അത്യന്തതം തന്നെ- ലക്ഷ്മീ നീ അതുകൊണ്ട് വിസ്മയപ്പെട്ടുപോവും- എന്തൊരുതരം! ഞം നൂൽക്കമ്പിനി എന്നു ഇത്ര ഘോഷമായി കേൾക്കുന്നതു എല്ലാ ഒരു ഇരിമ്പു ചക്രമാണു. ആ ചക്രം ഞം നൂൽക്കമ്പിയും ഉണ്ടാക്കുന്നു. ആ ചക്രത്തെ തിരിക്കുന്നതു പൊകയാണ്. പൊക-പൊക- ശുദ്ധപൊക- എന്നാലൊപ്പക നമ്മുടെ അടുക്കളയിൽ നിന്നുണ്ടാവുന്നതു പൊല കണ്ണിലും മറ്റും ലേശം ഉപദ്രവിക്കയില്ലാ-ആ

കമ്പിനിക്കു ഒരു വലിയ വാല മെലൊട്ട വെച്ചിരിക്കുന്നു- ഒരു കൊടിമരം പൊലെ വലിയ ഒരു വാല- അത പുകപൊവാനാണെന്നാണു പറയുന്നത- എന്നാൽ എന്നിക്കു സംശയമുണ്ടു- അതിന്റെ ഉള്ളിൽ എന്തൊ ചില വിദ്യകൾ ഉണ്ടു- അത മിടുക്കന്മാരായ ഈ വെള്ളക്കാര പുറത്തു പറകയില്ലാ- അങ്ങിനെ വല്ലതും ഇല്ലാതെ റും ഇരിമ്പുകൊണ്ടുള്ള കമ്പിനിയും തുശികളും പറഞ്ഞപൊലെ കെൾക്കുമൊ- എന്തൊ ഒരു വിദ്യ ഉണ്ടു.

൧-എന്താണു ആ വിദ്യ നിങ്ങളാരും മനസ്സിലാക്കാത്തതു.

൨-അതിനെക്കുറിച്ചു ചൊദിച്ചാൽ ആ ഇഞ്ചിനിയെർ സായ്ക്കു വെടിവെക്കും. കാ-മൊ- അതൊന്നും ചൊദിച്ചുകൂടാ- എന്നാൽ അയാൾ ഞങ്ങളൊക്കു ചെന്നാൽ റും യന്ത്രത്തിന്റെ അടുക്കെ കൊണ്ടുപൊയി കാരൊരൊ കളവുകൾ എല്ലാം പറഞ്ഞു തരും- അയാൾ പറയുന്നതു കട്ടികൾക്കു കൂടി ബൊദ്ധ്യം വരികയില്ലാ. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ അത ഭാവിക്കാറില്ല. എല്ലാം മനസ്സിലായി എന്നു നടിക്കും.

൩-പുകയാണു യന്ത്രം തിരിക്കുന്നതു എന്നു തിരുമനസ്സു പറഞ്ഞതു കേൾവല്ലിതപമാണെന്നു തൊന്നുന്നു. ഇപ്പോലെയാ അഞ്ചാറുദിവസം മുമ്പെ എന്നൊട തീവണ്ടിയെക്കുറിച്ചു കാരൊന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു. അവൾ പറഞ്ഞതു ഈ വക യന്ത്രങ്ങളെല്ലാം ആവിയുടെ ശക്തികൊണ്ടു തിരിയുന്നതാണെന്നും പുകക്കു സ്വതെ

ശക്തി ഒന്നും ഇല്ലെന്നും അത അഗ്നിയിൽ സമഭ
മായിരിക്കുന്നതിനാൽ അഗ്നിയുജ്ജ്വലിക്കിൽ നമ്മൾ കാ
ണുന്നത മാത്രമല്ലാതെ അതിനെകൊണ്ട യാതൊരു
പ്രയോജനവും ഇല്ലെന്നും മറുമാണു.

കെ—തീവണ്ടിക്കു അങ്ങിനെ ആയിരിക്കും. നൂൽക്കമ്പ
നി തിരിയുന്നത പൊക കൊണ്ടാണു. വെറെ ആ
കൊടിമരത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ എന്തൊ ഒരു വിദ്യയുൾ
ടി ഉണ്ടായിരിക്കണം-എന്നിങ്ങ ഒരു സംശയവുമില്ല-
ഇപ്പോൾ ഏതൊരു മാധവനോ നമ്മുടെ ഗോവിന്ദൻ
കുട്ടിയൊ പറഞ്ഞുകൊടുത്തതായിരിക്കണം- റോ സ
ധുക്കുട്ടികളൊടു വെള്ളക്കാര സൂക്ഷ്മം ദരിക്കലും പാ
ഞ്ഞുകൊടുക്കുകയില്ല-വല്ല ഭോഷ്ടകളും പറഞ്ഞു ധരിപ്പി
ക്കും- അത സത്യമാണെന്ന റോ വിശ്വസിക്കും ഉറപ്പിച്ച
പെണ്ണുങ്ങളൊടും മററും പറയും. സൂക്ഷ്മം അവർ ഭാ
ക്കലും പറഞ്ഞുകൊടുക്കുകയില്ല- അഥവാ സൂക്ഷ്മം അ
റിയണമെങ്കിൽ അവരുടെ വെദത്തിൽ ചെന്ന് ഞ
പ്പി ഇടണം എന്നാൽ പറയും.

ല—അത എന്തൊ- പൊക്ക ഒരു ശക്തിയും ഇല്ലാ.

കെ—അങ്ങിനെ പറയണ്ട-ധൂമം ശക്തിയുജ്ജ്വലതാണ-ഞെ
മധുരമെന്ന ശക്തിയില്ലെ- എന്നിങ്ങ ഒന്നുകൂടി സ
ശയമുണ്ട- ഇത വല്ല മുതിർന്നവരുടെയും പ്രസാദത്തി
ന്നുവെണ്ടിയുള്ള ഒരു ധർമ്മമൊ എന്നുകൂടി സംശയ
മുണ്ട- വല്ല വിശ്വസ്തരളോ ചക്രങ്ങളോ ആ കൊടിയ
ത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം- ആക്ക
യാം-അതിന്ന റോ ധർമ്മം വളരെ പ്രിയമായിരിക്കാം

അതിന്റെ പ്രസാദത്തിനാൽ ആയിരിക്കാം ഓരം കമ്പിനി തിരിയുന്നത-ആർക്കിയാം- നാരായണമുത്തി ക്കുമാരം അറിയാം.

പ-എന്നാൽ അത നൊക്കി അറിയരുതെ.

ക-എന്ത കഥയാണ ലക്ഷ്മി പറയുന്നത. ഓരം വെള്ളക്കാര അതിന ഓരം ജന്മം സമ്മതിക്കുമൊ- എന്നാൽ അവരുടെ വലിപ്പം പൊയില്ലെ- ഓരം തീവണ്ടി, കമ്പി തപ്പാൽ മുതലായ അനേകം വിദ്യകൾ അവര ഓരം ദിക്കിൽ കൊണ്ടുവന്ന കാണിക്കുന്നതിന്റെ സൂക്ഷ്മം ഒന്നും അവര ഓരം ജന്മം നമ്മളെ അറിയിച്ച തരുമൊ-രിക്കലും ചെയ്തയില്ലാ. ഇപ്പോൾ ഓരം നെല്കമ്പിനി ഉണ്ടാക്കാൻ വെള്ളക്കാര ഒരു പയിസ്സുപൊലും ചിലവിട്ടിട്ടുണ്ടോ ഇല്ലാ- സകലം നാട്ടുകാരുടെ പണം- എന്നിട്ട എന്താണഫലം. ഒരു നാട്ടുകാരന എങ്കിലും ഓരം വിദ്യ പറഞ്ഞുകൊടുത്തുവൊ- അനവധി പണം വാങ്ങി നൂൽക്കമ്പിനി പണി ബിലാത്തിയിൽ നിന്നു തന്നെ ചെയ്തു എന്നിട്ട ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്ന കമ്പി നികുട്ടി. കമ്പിനി കണ്ടാൽ ബഹു വലുപ്പമായി ഭംഗി യായിരിക്കും- ഇപ്പോൾ ഒരു വെള്ളക്കാരൻതന്നെ ധൂ മംകൊണ്ട കമ്പിനി തിരിപ്പിച്ചു നെല്കമ്പിനി- കമ്പി നിതിരിയുന്ന തിരിച്ചൽ കണ്ടാൽ ഒന്നാം അരുളതപ്പെടും- നാട്ടുകാര നമ്മൾ മഹാ വിപ്ലവകളല്ലെ- അല്ലെങ്കിൽ നൂൽക്കമ്പിനി ഇവിടെ കൊഴിക്കൊട്ട വെച്ച പണി എടുപ്പിക്കരുതായിരുന്നുവൊ-അതിന എന്തവി രൊധമായിരുന്നു- നമ്മളുടെ പണമല്ലെ നമ്മൾ പറ

ഞാൻ പൊലെ ചെയ്യട്ടെ- പക്ഷെ ഇതൊന്നും പാ
 ഞ്ഞാൽ വെള്ളക്കാരൊട പറ്റുകയില്ല-അവർ ഒന്നു
 ലക്ഷം ഉറപ്പികയൊ മറ്റൊ വാങ്ങി നൽകുമ്പിനി
 സകലവും അവരുടെ രാജ്യത്തവെച്ച തന്നെ പണി
 യിച്ച ഇവിടെ കപ്പലിൽ കൊണ്ടുവന്ന എറക്കി- അ
 വർ എത്ര സമത്സന്മാർ നമ്മൾ എത്ര വിസ്തരിക്കും.

ല-ആട്ടെ ഇതിൽ ലാഭമുണ്ടാവുമൊ.

കെ-നിശ്ചയമായിട്ട ഉണ്ടാവും എന്നാണ എല്ലാവരും
 പറയുന്നത- വളരെ ആളുകൾ ഉറപ്പിക കൊടുത്തിട്ടു
 ണ്ട- രണ്ടനാല കൊല്ലങ്ങൾകൊണ്ടറിയാം- ഞ്ഞാൽ ഇതി
 രിയസ്സുകാരെ വിദ്യകൾ എല്ലാം നമ്മൾക്ക മനസ്സി
 ലാക്കിത്തന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ നന്നായിരുന്നു.

ല-ഇതിരിസ്സുകാർ നാട്ടുകാരെ പഠിപ്പിക്കുന്നത കാണ
 ന്നില്ല- അവർ എന്നി എന്ത ചെയ്യണം- നമ്മൾക്ക
 പഠിക്കാൻ ബുദ്ധിയില്ലായ്യിരിക്കും.

കെ-അയ്യോ എന്റെ ലക്ഷിക്കട്ടി ഇങ്ങിനെയാണ ധരി
 ച്ചത- ഇവർ ഇങ്ങൊളിൽ പഠിപ്പിക്കുന്നത ഞ്ഞാൽ
 വിദ്യകൾ ഒന്നുമില്ല- എന്നാൽ നന്നായിരുന്നുവല്ലോ.
 ഇങ്ങൊളിൽ പഠിപ്പിക്കുന്നത എല്ലാം നമ്മളുടെ കുട്ടി
 കളെ വഷളാക്കി തീർക്കാനാണ- യാതൊരു സംശയവു
 മില്ല. ഒന്നാമത ക്ഷേത്രത്തിൽ പോവുന്നതും ശുദ്ധം
 മാറിയാൽ കുളിക്കുന്നതും ഭൂമി ചന്ദനം തൊടുന്നതും
 ഗുരുക്കാരണവന്മാരെ ഉള്ള ഭയവും ബ്രാഹ്മണഭക്തി
 യും ഇല്ലാതെ ആരും- പിന്നെ വെണ്ടാത്ത തൊണ്ണൂ
 സമായ കഥകളും മറ്റും പഠിപ്പിക്കും- എന്നിട്ട ച

ല പരീക്ഷകൾ അവരെക്കൊണ്ടു കൊടുപ്പിച്ച ചില അക്ഷരങ്ങൾ അവരുടെ പെരുങ്കളാട ചെരിയ പറയുന്ന ഒരു ബഹുമാനം കൊടുക്കും- ഇതുകൊണ്ടു എന്താണു ഫലം- മിന്നത്തപ്പാൽ എങ്ങിനെയാണു ഉണ്ടാക്കിയതു, തീവണ്ടി എങ്ങിനെ കാട്ടുന്നു, എന്നു ഇക്കിരിയസ്സു പറിച്ച ഒരു കുട്ടിയൊടു ചൊദിച്ചാൽ എന്നു പൊലെയും ലക്ഷ്മിയെ പൊലെയും തന്നെ ഒരു വസ്തു ശരിയായിപ്പറയാൻ അവന്നു അറിഞ്ഞുകൂടാ- ഒരു കുട്ടി ഇക്കിരിയസ്സു പറിക്കുമ്പോഴക്കു അവന്റെ വീട്ടിൽ ഉള്ളവരെല്ലാം പുച്ഛമായി. ഇതിന്നു മാത്രം കൊള്ളാം ഇക്കിരിയസ്സു പറിച്ചു.

■—അങ്ങിനെ ഒന്നുമല്ലാ- ഇന്നാൾ ഇന്ദുലെഖ തീവണ്ടി കാടിക്കുന്നതിന്റെ ക്രമത്തെക്കുറിച്ചു എത്ര വെടിപ്പായി പറഞ്ഞു-എനിക്കു നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായി- ഞാൻ കുട്ടികൾക്കു ഒക്കെ നൊമ്മെക്കാരും വളരെ അധികം അറിവുണ്ടു എന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു. അങ്ങിനെ അറിവുള്ളതുകൊണ്ടാണു പക്ഷെ നൊമ്മെ അവർക്കു പുച്ഛം തൊന്നുന്നതു. ഞാന്റെ ഒരു ദിവസം മാധവൻ കമ്പിത്തപ്പാലിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു എനിക്കു ബഹുസം തൊന്നി.

■—ആട്ടെ എന്നാൽ ഇന്ദുലെഖ ഒരു തീവണ്ടി കാടിക്കട്ടെ- എന്നാൽ ഞാൻ സമ്മതിക്കാം.

■—അതെങ്ങിനെയാണു- ഒന്നാമതു തീവണ്ടി വെണ്ടുപിന്നെ അതു കാടിക്കുന്ന മാതിരി പറിക്കണ്ടു- തീവണ്ടി ദിവസംപ്രതി കാടിക്കുന്നവര വെറും കൂലിക്കാരെ

പ്പൊലെ പ്രവൃത്തി എടുക്കുന്നവര മാത്രമാണ്- അവർ ഇതിന്റെ തത്വം നമ്മളുടെ ഇംക്ലീഷ് പഠിച്ച കൂട്ടികൾ അറിയുമ്പോലെ കൂടി അറിയില്ലാ.

കെ—അതൊ കഷ്ടം- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി മഹാ സാധുവാണ്. ഞങ്ങൾ വെള്ളക്കാരെ ഒരിക്കലും വിശ്വസിക്കരുതെ. ഇവർക്ക് മന്ത്രങ്ങളും തന്ത്രങ്ങളും ഇല്ലെന്ന ഇവർ ചുറ്റത്തു പറയുന്നു. ഇന്നാൾ ഞാൻ കൊഴിക്കൊട്ടു ചെയ്തപ്പോൾ ഒരു രാജാവിന്റെ കൂടെ വണ്ടിയിൽ കടപ്പുറത്തു സഞ്ചരിക്കു ചെയ്തി- കടപ്രത്ത സമീപം ഒരു ചെറിയ ബങ്കളാവ കണ്ടു. അത എന്താണെന്നു ചൊല്ലിയപ്പോൾ സാജിന്മാർ ശാക്കതയം കഴിക്കുന്ന സ്ഥലമാണെന്ന രാജാവ പറഞ്ഞു- തലവെട്ടിപ്പള്ളിയെന്നാണത്രെ അതിന്റെ പേര്- ആ പള്ളിയിൽ ചെയ്യുന്ന ശാക്കതയത്തിന്റെ വിവരം ആരെങ്കിലും പുറത്തു പറഞ്ഞാൽ അവരെ തല വെട്ടിക്കളയുന്നത്രെ വെള്ളക്കാരന്റെ കല്പന. ഞങ്ങൾ ശാക്കതയം അവർ ചെയ്ത ദൈവിപ്രസാദംവരുത്തി ഞങ്ങൾ രാജ്യം മുഴുവൻ ജയിച്ചു. നമ്മളുടെ രാജാക്കന്മാരെ വെറുപ്പു വശ്യവങ്ങളാക്കിത്തുട്ട. എന്നിട്ടും നമ്മളോട് ഒക്കെയും തൊരു മന്ത്രവും തന്ത്രവും ഇല്ലെന്ന വെറുതെ പറയുന്നു. ഇത നല്ല മാതിരി അല്ലെ.

ല—ഞങ്ങൾ തലവെട്ടിപ്പള്ളിയിൽ നാട്ടുകാരെ ചെക്കാമെ. കെ—അത ഞാൻ അറിയില്ലാ- ചെക്കാൻ സംഗതിയില്ലാ.

ല—എനിക്കു ഉറക്കു വരുന്നു.

ക-എനിക്കും ഉറക്ക വരുന്ന.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു- നന്ദുരിയും
 പ്രാണുവാൻ ഭാവിച്ച കിടന്നു- അപ്പോൾ മാത്രമാണു
 ലെഖയുമായി ഉണ്ടായ സംസാരത്തെ കുറിച്ചും നന്ദു
 രിപ്പാട്ടിലെ കുറിച്ചും ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയുമായി സംസാ
 രിപ്പാൻ വെണ്ടി വിളിച്ച ഉണർവ്വിട്ട നെല്ലമ്പനിയുടെ
 മുമ്പാകെ വർത്തമാനംകൊണ്ടു സമയം പൊയെല്ലോ- ഇ
 ന്നുകൊ വിവൃത്തിയായിപ്പോയി എന്നും പരമശുദ്ധാ
 യായ കേശവൻ നന്ദുരിക്കു തൊന്നിയത.

എഴാം അദ്ധ്യായം.

കണ്ണശിരൂർക്കില്ലാത്ത മനക്കൽ സൂരി നമ്പൂരിപ്പാട.

ഒരു കഥയെക്കുറിച്ച ശരിയായും സത്യമായും ഒരു പുസ്തകം ഉണ്ടാക്കുവാൻ ഉറച്ച ആരംഭിച്ചാൽ പിന്നെ ആ പുസ്തകത്തിൽ കാണിപ്പാൻ പൊവുന്ന വല്ല സംഗതികളാലും വല്ലവർക്കും വല്ല സുഖക്കെടൊ പരിഭവമൊ ഉണ്ടാവാൻ എടയുണ്ടോ എന്ന ആ ഗ്രന്ഥകർത്താവ് അലോചിപ്പാൻ സാധാരണ ആവശ്യമില്ലാത്തതാകുന്നു. എന്നാൽ മലയാളത്തിൽ ഇത ഒരു പുതുമതിരി കഥ ആകയാൽ എന്റെ വായനക്കാരിൽ ചിലർ ഓരം പുസ്തകത്തിൽ കാണുന്ന വല്ല സംഗതികളിലും ഒരു സമയം അബദ്ധമായി എന്റെ വിചാരവും ഉദ്ദേശവും ധരിച്ചുപൊവാൻ എടയുണ്ടാവുമൊ എന്ന ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നതിനാൽ അതിനെപ്പറ്റി ഇവിടെ അല്പം ഒന്ന പ്രസംഗിക്കേണ്ടത ആവശ്യമാണെന്ന വിചാരിക്കുന്നു.

ഓരം അദ്ധ്യായത്തിലും എനി വരുന്ന ചില അദ്ധ്യായങ്ങളിലും കുറെ അപ്രവചസ്ഥിത മനസ്സുകാരന്മാർക്കു് ലോലനം ആയ ഒരു നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ കഥയെ കുറിച്ച പാഠ്യങ്ങളെ വരുന്നു. എന്നിങ്ക മലയാളത്തിൽ നമ്പൂരിമാരെക്കാൾ അധികം ബഹുമാനം ഉള്ളവർ ആരും ഇല്ല- അവരിൽ അതി ബുദ്ധിശാലികളും സമർത്ഥന്മാരും ആയ പലരെയും ഞാൻ അറിയും. അതിൽ ചിലർ എന്റെ വലിയ സ്നേഹിതന്മാരായിട്ടും ഉണ്ടു.

ഈ ജാതിയിലും മനുഷ്യർ സമത്വന്മാരായും വിസ്തൃതമായും ബുദ്ധിമാന്മാരായും ബുദ്ധിശൂന്യന്മാരായും സത്തക്കളായും അസത്തക്കളായും കാണപ്പെടുന്നുണ്ടു- അപ്രകാരം തന്നെയാണു നമ്പൂരിമാരിലും ഉജ്ജ്വലം- റം കഥയിൽ കാണുന്ന നമ്പൂരിപ്പാട് കുറെ അമാന്തക്കാരനാണെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി തന്നെ എന്റെ ധ്വനിക്കാകു പരിചയ മാവാൻ പൊന്നു ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയുടെ സാമന്ത്രിയും രസികത്വവും കാത്ത്ത് സാധാരണ ശ്ലാഘനീയന്മാരായും മലയാളത്തിൽ അമൃതകൃഷ്ണ സ്ഥിതിയിൽ വെക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവരായ നമ്പൂരിപ്പാടന്മാരെയും നമ്പൂരിമാരെയും പരിഹസിക്കണമെന്നുള്ള ഒരു ദൃഷ്ടിവിചാരം എനിക്കു ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്ന എന്റെ ബുദ്ധിമാന്മാരും നിഷ്കർഷവാദികളും ആയ വായനക്കാർക്കു ധാരാളമായി മനസ്സിലാകുമെന്ന ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഇംഗ്ലീഷിൽ റം മാതിരി കഥകളിൽ പറയപ്പെടുന്നവർ എല്ലാം പല സ്ഥിതിയിലും ഇരിക്കുന്ന യൂറോപ്യൻ സ്ത്രീ പുരുഷന്മാരാണ്. ചില പുസ്തകങ്ങളിൽ റം കാലം ജീവനൊടു കൂടി ഇരിക്കുന്ന മഹാമാന്മാരായ ചില സാധുമാരെ കൊണ്ടു കൂടി ഭക്തുമായൊ പരിമാസമായൊ ശ്ലാഘിച്ചിട്ടൊ ചിലപ്പോൾ പറയപ്പെട്ടു കാണുന്നുണ്ടു- എന്നാൽ ഒരു കഥയിൽ ദൃഷ്ടിവിചാരം കൂടാതെ റംവക പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിന്മേൽ യൂറോപ്പിൽ ആർക്കും പരിഭവമൊ ശണ്ഠയൊ ഉണ്ടായി വന്നിട്ടില്ലാ- അതുകൊണ്ടു റം പുസ്തകത്തിൽ പറയപ്പെടുന്ന

സംഗതികൾ നിമിത്തം ആകാം പരിഭവമുണ്ടാവുകയല്ലെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

കേശവൻ നമ്പൂതിരി പഞ്ചമെന്നവന വായിച്ച കെൾപ്പിച്ച എഴുത്ത മെൽപറഞ്ഞ സൂരി നമ്പൂതിരിപ്പാടിനെ എഴുത്തായിരുന്നു.

“കണ്ണഴി മൂക്കില്ലാത്ത മന” മലയാളത്തിലെങ്ങും പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട ഒരു മനയും സമ്പത്തിലും ഉൽമുഷ്ടതയിലും നിസ്തല്യമെന്ന പറയപ്പെട്ട വനവും ആകുന്നു. മനയിലെ കണ്ഡരന്മാരായ നമ്പൂതിരിപ്പാടന്മാരിൽ രണ്ടാമത്തെ ആളാണ സൂരി നമ്പൂതിരിപ്പാട്. ജിഹ്വയും അഹൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് വയൊധികനും റൊഗിയും ആയിരുന്നതിനാൽ മനവക സകല കാര്യങ്ങളും നോക്കി വരാൻ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട ആൾ സൂരി നമ്പൂതിരിപ്പാടായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്നു റം കഥ നടന്ന കാലത്തു നാല്പത്തഞ്ചു വയസ്സു പ്രായമാണു- ചെറുപ്പമുതൽക്കു മനവക കാര്യങ്ങൾ നോക്കേണ്ടതിനാക്കിയതിനാൽ വിദ്യാഭ്യാസം ഉണ്ടായില്ലാ- ഇദ്ദേഹം ജാതാവളരെ സ്ത്രീ ലോലനായിരുന്നു- വെളി കഴിച്ചിട്ടില്ല- അഹൻ നമ്പൂതിരിപ്പാട് എത്ര തിരക്കിട്ടും വെളി കഴിക്കാതെ തന്നെ ഇതുവരെ ഇദ്ദേഹം കഴിച്ചു. അന്നുജന്മാരണ്ടാൾ വെളി കഴിച്ചിട്ടുണ്ടു- അത സംഗതിയാക്കി പറഞ്ഞ താൻ യഥേഷ്ടം ശുഭ സ്ത്രീകളുടെ ഭർത്താവായിട്ടുതന്നെ കാലം കഴിക്കുകയാണു ചെയ്തതു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൈവത്തെ കുറിച്ച ആപാദമൂലം വണ്ണിക്കുവാൻ ഞാൻ ഭാവികുന്നില്ലാ. ആൾ നല്ല വെളുത്ത നിറം

ത്തിലാണെങ്കിലും സൗന്ദര്യമാവട്ടെ ശ്രീയാവട്ടെ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൈവത്തിന്നു ലേശംപൊലും ഇല്ലെന്നതന്നെ പറയാം. എന്നാൽ കൈവലം വിരൂപനാണെന്ന പറവാൻ പാടില്ല. ഇദ്ദേഹത്തെ പൊലെയുള്ള ദൈവസ്വഭാവം പക്ഷെ ഒരു ലക്ഷം പെൺ മലയാളത്തിൽ കാണാം- അവയവങ്ങളിൽ യാതൊന്നിന്നും വിശേഷവിധിയായി ഒന്നും ഇല്ലാ. സൗന്ദര്യവും കലശലായ വൈരൂപ്യവും ഒരവയവത്തിന്നും ഉണ്ടെന്ന പറവാൻ പാടില്ലാ. എന്നാൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൈവ സ്വഭാവത്തിലും പ്രകൃതങ്ങളിലും രണ്ടു മൂന്നു സംഗതികൾ മാത്രം വിശേഷ വിധിയായി പറയേണ്ടതുണ്ട്. ഇദ്ദേഹം വിവികുസ്വഭാവമായ രണ്ടു കവിതകളിൽ എത്തിത്തുടങ്ങുന്നതും കവിത്തു നീണ്ടു നിൽക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു കാണുന്നവർക്കു തൊന്നും- നാസിക ശരിയായിട്ടു തന്നെ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു വെങ്കിലും ആ മുഖത്തിന്നു മതിയായില്ല എന്നു തൊന്നാം. നടക്കുന്നതു ചാടിപ്പാടിപ്പോകുന്നതു കാക്കകളെപ്പോലെയാണെന്നും തൊന്നും. ഇദ്ദേഹം സ്ത്രീ ഭ്രാന്തനാണെന്നു ആദ്യത്തിൽ പറഞ്ഞു പൊതുവെ എനി ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ചു അത്ര അധികം പറയേണ്ടതില്ലാ. ധനവാന്മാരായ പുരുഷന്മാർക്കു സ്ത്രീകളിൽ അതിയായ ചാപല്യം ഉണ്ടാവാൻ പിന്നെ അവയുടെ വെറുപ്പുള്ള സ്വഭാവത്തെപ്പറ്റി അധികം പറവാൻ ഉണ്ടാവുന്നതല്ലാ. അവയുടെ ഇല്ലാത്തൊഴും ഉള്ള വിചാരവും പ്രവൃത്തികളും ഓരോ ഒരു വിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ചല്ലാതെ ഒരിക്കലും ഉണ്ടാ

വാൻ പാടില്ലാ. ഇദ്ദേഹത്തിന്നു മനവക കാൽപ്പാൽ
 അന്വേഷിക്കുന്നാൾ എന്ന പെര മാത്രമേ ഉള്ളു. യഥാ
 ത്വത്തിൽ കാൽപ്പാൽ അന്വേഷിച്ചിരുന്നത മാസിക്കാ
 രായ കാൽപ്പാൽമാരായിരുന്നു- അവരിൽ ചിലരുടെ
 സാമന്ത്രികൊണ്ടു കാൽപ്പാൽ ഒരുവിധം ശരിയായിര
 ന്ന നടന്നു വരുന്നു എന്ന പറയാം. ഇദ്ദേഹം സൂക്ഷ്മ
 ത്തിൽ ശുദ്ധ മനസ്സാണു നിഷ്കലംബനാണു- എങ്കിലും മീ
 ലത്തിന്റെ ഭഗ്ഗുണംകൊണ്ടു ശുദ്ധനാണെന്ന അധിക
 ആളുകൾക്കു സാധാരണയായി അഭിപ്രായമുണ്ടായിര
 നില്ലാ. സാധാരണ അറിവും പഠിച്ചും ഇല്ലാത്ത ധന
 വാമാക്കുണ്ടാവുന്നതപൊലെ, തന്നെപ്പറ്റി ഇദ്ദേഹത്തി
 ന്നു വലിയ അഭിപ്രായം തന്നെയാണു ഉണ്ടായിരുന്നതു.
 താൻ കാൽപ്പാത്തിന്നു അതി നിപുണനാണെന്ന തന്റെ
 സേവകന്മാരായ കാൽപ്പാൽമാരും, കണ്ടാൽ മുമ്പുണ്ട
 പൊലെ സുന്ദരനാണെന്ന താൻ സഹവാസം ചെയ്തിട്ടു
 ള്ള കലടന്മാരും െം കോഷാച്ചാരെ നല്ലവണ്ണം പഠി
 വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. മുഖസ്തുതി കെട്ടു കെട്ടു താൻ ചു
 മ്മാ പുരസ്കാരനാണെന്ന ഇദ്ദേഹം മനസ്സിൽ തീർച്ചയാക്കു
 വെച്ചിരുന്നു. പണം പിടുങ്ങുവാൻ സാമന്ത്രിയും ഭരത
 വും ഉള്ള വ്യഭിചാരികളായ സ്ത്രീകൾ തന്റെ ദൈവ
 ന്തിനെപ്പറ്റി തന്നോട പഠിപ്പിച്ചുവരുന്ന കോഷാകൾ ചു
 ല്ലാം െം സാധു വാസുവത്തിൽ തനിക്കുള്ള ഗുണങ്ങളാ
 ന്നെന്ന കരുതി നന്നെ തെളിഞ്ഞിരുന്നു. വയസ്സു ന
 ല്ലത്തായായിട്ടും െം ധാക്കുത്തിന്നു ലേശം കുറവല്ലാ
 യിരുന്നു- “തമ്പുരാന്റെ തിരുമേനി കാണാതെ ഒരു കി

ബിന്നെരും അടിയൻ ഇരിക്കയില്ല" എന്ന ഒരുത്തി എ
 പ്പൊഴോ ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞത ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മന
 സ്സിൽ ശിലാരേഖ പൊലെ കിടക്കുന്നു- "തമ്പുരാന്റെ
 "തിരുമെന്നിയിൽ അടിയന്റെ ശരീരം ചെപ്പാൻ ഉ
 "ണ്ടായ ഭാഗ്യംതന്നെ അടിയന വലിയത-പണം കാശി
 "ൽ ആക്ക ആഗ്രഹം-അതാക്കില്ലാത്ത- ണ്ടും തിരുമെന്നി
 "വേറെ ഒരാൾക്കു കാണമോ" എന്ന മറ്റൊരുത്തി പ
 രഞ്ഞത വെദവാക്യമായി ഇദ്ദേഹം മനസ്സിൽ വെച്ചിരി
 കുന്നു. പിന്നെ തന്റെ ചങ്ങാതിയാക്കി താൻ അടുക്കെ
 വെച്ചിട്ടുള്ളത ചെറുശ്ശേരി ഇല്ലത്ത ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂരി
 യെയാണ- ഇദ്ദേഹത്തെപ്പൊലെ ഇത്ര സരസതയും സാ
 മ്യവും ഉണ്ടായിട്ട മറ്റൊരാളെ പറവാൻ എന്നാൽ
 സാധ്യമല്ല- വില്ലത്തി കടകട്ടി- വ്യാകരണശാസ്ത്രം വെ
 ളിപ്പായി പഠിച്ചിരിക്കുന്നു- സംഗീതത്തിൽ അതി പരിജ്ഞ
 ന്-കാഴ്ചയിൽ നല്ലശ്രീയുള്ള മുഖവും ദൈഹവും-സംഭാഷ
 നത്തിൽ ഇത്ര സരസത മറ്റൊക്കും ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല-ഈ
 കഥയിലുള്ള മറ്റൊക്കും ഇത്ര ഇല്ലെന്ന തീർച്ചയായി ഞാൻ
 പറയുന്നു. ഇദ്ദേഹം അശേഷം ഭർത്തുവിയല്ല- എന്നാൽ
 പരിമാസയോഗ്യന്മാരായ മനുഷ്യരെപ്പറ്റി ഇദ്ദേഹ
 ത്തിന്ന അശേഷം ഭയമില്ലെന്നതന്നെ പറയാം-ഇദ്ദേ
 ഹത്തിന്റെ പരിമാസത്തിനെപ്പറ്റി ഭയമില്ലാത്തവർ
 കെവലം ബുദ്ധി ഇല്ലാത്തവര മാത്രമേ ഉള്ളൂ- പരിമസി
 ല്ലാൽ ഒരു തരിമ്പും അറിയാത്തവനമാത്രം ഇദ്ദേഹത്തി
 ന്ന ഭയമില്ല- നമ്മുടെ സൂരി നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെക്കു ഇ
 ദ്ദേഹത്തിനെ ഭയമില്ല- ഇദ്ദേഹം സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ

ഒരു സ്നേഹിതൻ കരിക്കലും ആയിരുന്നില്ലാ- സൂരിനമ്പു
 റിപ്പാട്ടിലെ കുറിച്ച ഇദ്ദേഹത്തിന വലിയ പുച്ഛമാണ്
 ഉണ്ടായിരുന്നത- എന്നാൽ അത അത്ര പുറത്ത കാണി
 കാൻ നിവൃത്തിയില്ലെല്ലൊ- സൂരിനമ്പുതിരിപ്പാട ധ
 നംകൊണ്ടും ഉൽകൃഷ്ടതകൊണ്ടും നമ്പൂരിമാരിൽ മുഖ്യ
 നാണ്. അദ്ദേഹത്തെ പുറത്തേക്ക എങ്കിലും എങ്ങി
 നെ ബഹുമാനിക്കാതെ കഴിയും. സൂരി നമ്പുതിരിപ്പാട്ടി
 ലെക്ക തന്നെ സ്തുതിക്കുന്നവരെ ഒക്കെയും ബഹു പ്രിയ
 മാണ്- അത നിന്ദാസ്തുതി ആയാലും വാസ്തവമായാലും
 അങ്ങറിവാനും പ്രയാസം. ഗൊവിന്ദൻനമ്പൂരി സൂരിന
 ന്ബുരിയുടെ അനുജനും അതിയോഗ്യനുമായ നാരായണ
 ൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ചരമസ്നേഹിതനാകുന്നു. എന്നാൽ
 മൂർത്തില്ലാത്ത മനക്കൽ ഇദ്ദേഹം ചെന്നാൽ ഇദ്ദേഹത്തി
 ന തന്റെ സ്നേഹിതനുമായി സംസാരിപ്പാൻ സാധിക്ക
 നത വളരെ പ്രയാസമായിരുന്നു- മനക്കൾ ചെന്നാൽ
 സൂരിനമ്പുരിപ്പാട്ടിലെ പത്തായപ്പുരമാളികയിലെക്ക ഉ
 ടനെ വിളിക്കും-പിന്നെ വിടുന്നകാഴ്ചുംബഹു പ്രയാസം.
 ഇങ്ങിനെയാണ സൂരി നമ്പുരിപ്പാടും ഗൊവിന്ദൻ നമ്പു
 റിയുമായിട്ടുള്ള ഇരിപ്പ്. നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഇഷ്ടംപൊലെ
 പായാഞ്ഞാൽ മുഷിയും- മുഷിഞ്ഞാൽ ഉപദ്രവങ്ങൾ ഉ
 ണ്ടായി വന്നെക്കാം എന്നുള്ള ഭയത്താൽ ഗൊവിന്ദൻന
 ന്ബൂരി നമ്പുരിപ്പാട്ടിനെ നിന്ദാസ്തുതി ധാരാളമായി ചെ
 യ്ക്കാറുണ്ട്- താൻ അതി സുന്ദരനാണെന്നും നല്ല കായ്
 സ്ഥനാണെന്നും തന്നോട ആര പറയുന്നില്ലയൊരു
 വരൊടൊക്കെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്ക ബഹു രസക്ഷയവും

പിരൊഡവും തൊന്നുമാറാണു. അതുകൊണ്ടു ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂതിരിയെ ഇദ്ദേഹത്തെ സ്തുതിക്കുമാറിപ്പോകുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വന്നുപോയി.

പിന്നെ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെക്കൊണ്ടു പറവാനുള്ളതു ഇദ്ദേഹംകുറെ കളിഭ്രാന്തനാണെന്നു കൂടിയാണു. കഥകളി വലിയ ഇഷ്ടമാണു- അതിന്റെ ഗുണഭോക്താവെന്നും ഒരു മാതിരിയിൽ നല്ലവണ്ണം ഉണ്ടു. സംവത്സരത്തിൽ മുന്തൂറുറുപത്തഞ്ചു ദിവസവും പിന്നെ ദിവസം ഉണ്ടെങ്കിൽ അന്നും കഥകളി കണ്ടാലും തൃപ്തിയില്ലാ-ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജന്മാര സമത്വന്മാരാരാണു-എന്നാൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം അവരെക്കുറിച്ചു കേൾക്കണമെന്നായിരുന്നു.

നമ്പൂതിരിപ്പാട് കളപ്പുരയിൽ എണ്ണ തെച്ചുകൊണ്ടു മീക്കുമ്പൊഴാണു കേശവൻ നമ്പൂതിരിയുടെ എഴുത്തുകാണ്ടുവന്നത-അതവായിച്ചു ഉടനെ ആ നിമിഷത്തിൽതന്നെ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂതിരിയെ വിളിക്കാൻ കല്പന ചെയ്തി-പൊറിലപ്പെട്ടിക്കാരൻ ഗോവിന്ദൻ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂതിരിയെ വിളിക്കാൻപോയി-ഇവൻ നല്ല സാമന്ത്രിയല്ല ഒരു വികൃതിക്കുട്ടിയാകുന്നു- തന്റെ യജമാനന്റെ പാദാഭം മുഴുവനും അറിഞ്ഞു ഗുണഭോക്താക്കളെ ഗുണിച്ചു വെച്ചു കള്ളനാണു-എങ്കിലും നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലെ മെൽ ഇവനെ നല്ല ഭക്തിയും സ്നേഹവും ഉണ്ടായിരുന്നു-ഗോവിന്ദൻ ചെറുശ്ശേരിയില്ലാത്ത ചെല്ലമ്പൊറു ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരി ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞു പുറത്തു പുറപ്പെട്ടുവന്ന ചതുരനായിത്തന്നെ ഭാവിച്ചു കരുതുക മുറിക്കുകയായിരുന്നു.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂതിരി—എന്താ ഗൊവിന്ദാ ബദ്ധപ്പെട്ടു വന്നത.

ഗൊവിന്ദൻ—അങ്ങട്ടു ഒന്നു എഴുന്നള്ളാൻ കല്പനയായിരിക്കുന്നു.

ചെ—നമ്പൂരി ഉത്തർ കഴിഞ്ഞുവെ.

ഗൊ—ഇല്ലാ- കുളപ്പുരയിൽ ഉലപ്പെണ്ണു ചാത്തുന്നു.

ചെ—എന്താ ഇത്ര അടിയന്തരം, വിശേഷവിധി വല്ലതും ഉണ്ടോ.

ഗൊ—ചമ്പാഴിയൊട്ടുന്ന കറുത്തൊട്ടെ കേശവൻ നമ്പൂതിരിയുടെ ഒരു എഴുത്തു വന്നിരുന്നു- അത വായിച്ചു ഉടനെയൊന്നു തിരുമനസ്സിലെ വിളിപ്പാൻ കല്പനയായത.

ചെ—ശരി- മനസ്സിലായി. ഞാൻ വരാം- മുണ്ടു ഒന്നു വെച്ചിട്ടു എടുക്കട്ടെ- എന്നു പറഞ്ഞു അകായിലേക്കു പോയി.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി ആ ഭിവാസത്തിന്നു ഒരു ജപത ഭിവാസങ്ങൾ മുഖം കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ കൂടെ ചെമ്പാഴിയൊട്ടു പോയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു- ഇന്ദുലേഖയും ധവനുമായി ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി അന്നു വളരെ പരിചയവും ഇഷ്ടവുമായി തീർന്നു- ഉടനെ വരാമെന്നു പറഞ്ഞൊന്നു മടങ്ങി പോന്നത- ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി മടങ്ങി പോരാൻ യാത്ര പറഞ്ഞപ്പോൾ കേശവൻ നമ്പൂരി കൂടെല്ലാത്ത സുരിനമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലേക്കുണ്ടു ഇന്ദുലേഖക്കു സംബന്ധം തുടങ്ങിച്ചാൽ ബഹു യോജ്യതയായിരിക്കുമെന്നും അതിന്നു ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി ശ്രമിക്കണമെന്നും

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയൊട പറകയും തന്നാൽ അത സാധിക്കയില്ലെന്ന അദ്ദേഹം മറുപടി പറകയും ചെയ്തിങ്ങായിരുന്നു.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി ചെമ്പാഴിയൊട്ട നിന്ന മടങ്ങി ഇല്ലത്ത വന്നതിന്റെ ശേഷം ഇദ്ദേഹത്തെ കൂടെ സൂരി നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ അനുജനും അതിബുദ്ധിമാനായ നാരായണൻ നമ്പൂരിപ്പാടൊട മാത്രം അല്പം പ്രശ്നം വിചാരിച്ചിട്ടുണ്ടു- സൂരി നമ്പൂരിപ്പാടൊട ഇദ്ദേഹത്തെ കൂടെ ചെറുശ്ശേരി ഭരക്കുരവും ശബ്ദിച്ചിട്ടില്ലാ- ഇങ്ങിനെ ഇദ്ദേഹത്തെയുമായി നമ്മുടെ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിപ്പാട് സുതന്നെ പരിചയമായിരുന്നു.

ഗോവിന്ദൻ വന്ന വിളിച്ചതിനാൽ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി പുറപ്പെടാൻ നിശ്ചയിച്ച അകാശിൽ പൊയിത്ത അലക്കിയ മഞ്ഞെടുത്ത പുറത്തേക്കു വന്നു- “ഗോവിന്ദാ എനി പൊവുക” എന്ന പറഞ്ഞ പുറപ്പെട്ടു.

വഴിയിൽപെച്ച ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയൊട.

ഗോ-വിളിച്ചാൻ കല്പിച്ച കാര്യം തിരുമനസ്സിലെക്കു മനസ്സിലായിട്ടുള്ളതപൊലെ അടിയൻ വിചാരിക്കുന്നു- മനസ്സിലായിട്ടില്ലെങ്കിൽ അടിയൻ ഉണർത്തിക്കാം.

ച-പറയൂ.

ഗോ-ചെമ്പാഴിയൊട്ട അതിസന്ദർഭമായി ഒരു സ്ത്രീ ഉണ്ടുപോൽ, കേശവൻ നമ്പൂരിക്കു സംബന്ധമുള്ള പൂവള്ളിപ്പൂവിൽ. അവിടെ തമ്പുരാൻ സംബന്ധം ചെയ്യാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടാണു എഴുത്ത വന്നിരിക്കുന്നതുകൂടെ എഴുതുന്നള്ളെങ്കിൽ വരുമെന്നു തൊന്നുന്നു.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ഗോവിന്ദൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം കെട്ടു. ഒടുവിൽ—

ചെ—ഗോവിന്ദാ നീയും കൂടെ വരുന്നില്ലേ, ഞങ്ങൾ പോവുന്നതാണെങ്കിൽ.

ഗോ—അടിയൻ നിശ്ചയമായി വരും- തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ആ കുട്ടിയെ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്ന ഇപ്പോൾ എന്നൊക്കെ ആ എഴുത്ത കൊണ്ടുവന്നവൻ പറഞ്ഞു- കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നറിഞ്ഞില്ല.

ചെ—ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്- എഴുത്ത കൊണ്ടുവന്നവനൊന്നോ നിന്നൊക്കൾ സംബന്ധത്തിന്റെ വിവരങ്ങളെല്ലാം പറഞ്ഞത.

ഗോ—അല്ല- അത തമ്പുരാൻതന്നെ അരുളിച്ചെയ്ത എഴുത്ത അടിയൻ വായിച്ചിട്ടില്ല- തമ്പുരാൻ ഒന്നുകൂടി അരുളിച്ചെയ്ത- ഇത എല്ലാ സംബന്ധംപോലെ അല്ല- കുട്ടിയെ (എന്തൊരു ഒരു പെര അരുളിച്ചെയ്ത- ചന്ദ്രഭാനു എന്നൊരു ചിത്രലേഖ എന്നൊരു മറ്റൊരു ഒരു പെര അരുളിച്ചെയ്ത-) സംബന്ധം കഴിച്ച പിറ്റേ ദിവസം കൂടത്തന്നെ മനക്കലക്ക കൊണ്ടുവരുന്നുവത്രെ- അതിന ഇന്നതന്നെ വലിയ തമ്പുരാനെ ഉണർത്തിച്ച സമ്മതം വാങ്ങണമെന്നാണു അരുളിച്ചെയ്തത.

ഇതുകെട്ടപ്പോൾ ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരിക്കു ചിരിക്കാതിരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ ആയി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുപോയി. ചിരിയുടെ കാരണം വ്യക്തമായി തന്നെ മനസ്സിലായില്ലെങ്കിലും ഗോവിന്ദനും കൂടിച്ചിരിച്ചു, രണ്ടുപേരും മനക്കലക്കു നടന്നു.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂതിരിയെ വിളിക്കാൻ ഗോവിന്ദനെ അയച്ച ഉടനെ നമ്പൂതിരിപ്പാട് കളിയും ഉത്തരവും കിട്ടിയതു കണ്ടപ്പോൾ ഉറപ്പായി മനസ്സിൽ ധ്യാനിച്ചും രസിച്ചും കൊണ്ടു പുറത്തു പുറപ്പെട്ടുവന്ന നിന്നപ്പോൾ മനവക വ്യവഹാര കാഴ്ചസ്ഥൻ താഴെ നോക്കി ഒരു കടലാസ്സുകെട്ടും കൊണ്ടു നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിലേക്കു അടുക്കെ ചെന്നു.

നമ്പൂതിരിപ്പാട്—എനിക്കു ഇന്നു കാര്യം നോക്കാൻ ഒന്നും എടുത്തില്ല. താഴെ നീ പോയ്ക്കൂ.

താഴെ നോക്കുന്നവൻ—ഇതു അസാരം ഒന്നു നോക്കാതെ കഴിയില്ല.

ന—ഇന്നു നീ എന്തു പറഞ്ഞാലും എനിക്കു എടുത്തില്ല.

താ—മറന്നാൽ നമ്പ്ര വിചാരണയാണു— അടിയന ചില വിവരങ്ങൾ ഉണർത്തിക്കാനുണ്ടായിരുന്നു—അതു ഇപ്പോൾ ഉണർത്തിക്കാതെ കഴിയില്ല.

ന—എന്തു വിചാരണയാണു വെണ്ടിയില്ല. ഇന്നു എനിക്കു ഒരു കാര്യവും കേൾക്കാൻ എടുത്തില്ല.

താ—കുറുധാരം ഫയലാക്കേണ്ടതുണ്ടു— അതിന്നു ഒരു ഫരജി കൊടുക്കണം— ഫരജി എഴുതിക്കൊണ്ടു വന്നിട്ടുണ്ടു അതിൽ ഒന്നു തൂക്കെ വിളയാടിത്തന്നാൽ മതി.

ന—ഇന്നു ശനിയാഴ്ചയാണു—ശനിയാഴ്ച ഞാൻ ഒരു കടലാസ്സിലും ഒപ്പിടാറില്ലെന്നു താഴെവിന്നു നിശ്ചയമില്ല—പിന്നെ എന്തിന്നു എന്നെ വന്നു ഉപദേശിക്കുന്നു.

താ—ആധാരം ഫയലാക്കാൻ തികച്ചാഴ്ച ഫാജരാക്കിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ നമ്പ്ര ഭോഷമായിത്തീരും.

ന—എങ്ങിനെ എങ്കിലും തീരട്ടെ- അപ്പീൽ കൊടുക്കി ഇല്ലെ.

താ—ആധാരം ഫയലാക്കാഞ്ഞാൽ അപ്പീൽ കൊടുക്കിയിലും തൊടുക.

ന—ഇത വലിയ അനന്തം തന്നെ-താച്ചവിനെ ഒരു ക്ലിപ്തം എല്ലിച്ചാൽ പിന്നെ എന്നെ വന്ന ഇങ്ങിനെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നത എന്തിനാണ്.

താ—ഫരജിയിൽ അടിയന ഒപ്പിട്ട കൊടുക്കാൻ പാടില്ലേ?

ന—ഇന്ന ശനിയാഴ്ച ഞാൻ ഒരു ഫരജിയിലും ഒപ്പിട്ടില്ല. പണ്ട ഒരന്ത്യായത്തിൽ ശനിയാഴ്ച ഒപ്പിട്ടിട്ട അന്നത്ര തൊറുപൊയത താച്ചവിന കാമയില്ലെ.

താ—ഇത അന്ത്യായമല്ല ഫരജിയല്ലെ.

ന—എന്തായാലും ഞാൻ ഇന്ന ഒപ്പിടുകയില്ല നിശ്ചയം-താച്ച പൊയി കളിക്കൂ.

താ—ഓം നമ്പ്രിൻ സാക്ഷിക്ക ഏഴുന്നള്ളങ്ങിവരും എന്ന തൊന്നുന്നു.

ന—ഞാനൊ.

താ—റാൻ.

ന—ശിക്ഷ- ശിക്ഷ- ഞാൻ ഒരിക്കലും പൊവുകയില്ല- പക്ഷെ നമ്പ്ര തൊറാലും വെങ്ങതില്ലാ- കല്ലന വന്നിരുന്നുവൊ.

താ—കല്ലന വന്നിരുന്നു- ഇവിടെ ഇല്ലാത്ത പ്രകാരം മറവടി എഴുതിപ്പിച്ചയച്ചു.

ന—എന്നെ സാക്ഷി കൊടുത്ത ഓരം അധികപ്രസംഗി ആരാണ.

൧-ഉള്ളാട്ടിൽ പഞ്ചമനെവന്റെ മെലുള്ള അന്യായത്തിലാണ് ഇത.

൨-ഉള്ളാട്ടിൽ പഞ്ചവെം. ശിക്ഷ- എന്താണ് അവന്റെമേൽ നന്ദ്ര കൊടുത്തിട്ടുണ്ടോ.

൩-ഇല്ലെ. ചെപ്പ്റെറ കളം ഒഴിപ്പിച്ചാൻ.

൪-ശരി. ശരി- ഞാൻ അന്ധാളിച്ചു- ആ നന്ദ്ര വിധിച്ചു എന്നല്ലെ താച്ച ഇന്നാൾ എന്നൊട പറഞ്ഞത.

൫-അടിയൻ അങ്ങിനെ ഉണർത്തിച്ചിട്ടില്ല- പഞ്ചമനവൻ ജന്മവാദം പുറപ്പെടുവിച്ചിരിക്കുന്നു- മനവകനാലഞ്ച ഭൂമികൾ പഞ്ചമനെവന്റെതാണെന്നു താക്കിക്കുന്നു.

൬-പഞ്ചവെം. ഇത്ര വഷളനാണുവൻ- ഇത ഞാൻ അറിഞ്ഞതെ ഇല്ലാ- ഒരാളെ അയച്ച പഞ്ചവെം ഇങ്ങട്ടു വരാൻ പറയൂ. ആ വഷളനൊട ഞാൻതന്നെ ഒന്നു ചൊലിക്കട്ടെ- ഇത്ര കുറവു കാണിച്ചാൽ കൊളം, കിണറും, ക്ഷേത്രം, മാറും, ഇതെല്ലാം ഉടനെ വിരോധിക്കണം- എന്നാൽ പട്ടിപൊലെ പഞ്ചു ഭാടി വരും- താച്ചവിനും വിവരം മുമ്പെ എന്നൊട പറയായിരുന്നില്ലെ.

൭-ഇതുകൊണ്ടു ഒന്നും ഫലമുണ്ടാവുകയില്ലെന്നു തോന്നുന്നു- പഞ്ചമനെവൻ ഒരു ബാരിഷ്കര സാസ്തിനെ വരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

൮-സാസ്തി വന്നാൽ എന്താണ്.

൯-അയാൾ വലിയ കൈമാണ.

൧൦-ഏലമലക്കാരൻ മക്കുമാനെന്നൊക്കൾ കൈമാണ.

താ— റാൻ- അയാളെക്കാൾ കെമനാണ്. റം ഹരജി
ൽ ഒന്നു തുക്കെ വിളയാടിക്കിട്ടാഞ്ഞാൽ തികച്ചു
നമ്പ്ര ഭാഷമായിത്തീരും.

ഇങ്ങിനെ താഴെത്തന്നെ നമ്പൂരിപ്പാടുകൂടി
പ്പിടണമെന്നും ക്ഷിപ്തകയില്ലെന്നും തർക്കവും ശാസ്ത്ര
കലശലായപ്പോൾ നാരായണൻ നമ്പൂരിപ്പാട് അ
ത്തന്നിന്നു വന്നു വളരെയെല്ലാം പാഞ്ഞു നമ്പൂരിപ്പാ
ലേക്കൊണ്ടു ഹരജിയിൽ ഒരു വിധത്തിൽ ക്ഷിപ്തിച്ചു
ക്ഷിപ്ത ഉടനെ “എന്താ ചെറുശ്ശേരി വരാത്തത” എ
ന്നും പാഞ്ഞു നമ്പൂരിപ്പാട് പടിപ്പുരയിലേക്കു പൊ
വരവു നോക്കിക്കൊണ്ടും ഇന്ദ്രലേഖയുടെ സൗന്ദര്യ
ത്തെ ദൃശ്യമായി മനസ്സിൽ ധ്യാനിച്ചും രസിച്ചും കൊണ്ടു
നിന്നു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂ
യും ഗോവിന്ദനും വരുന്നതു കണ്ടു. പടി കയറുന്നതിന്നു
മുമ്പുതന്നെ നമ്പൂരിപ്പാട് ഉറക്കെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു
ങ്ങി.

ന—(ഉറക്കെ വിളിച്ചു പറയുന്നു) ചെറുശ്ശേരി വെഗം
തു- വെഗം വതു- എന്തൊരു സാവധാനമാണു നീ
ത്തം- വെഗം നടക്കുകതെ- വരികമാനങ്ങൾ ക്ഷി
കണ്ടു- ചെമ്പാഴിയൊട്ടുന്ന കരഞ്ഞെടുത്തിരി
എഴുത്തു വന്നിരിക്കുന്നു- ഇന്ദ്രലേഖയെ കെട്ടിട്ടുണ്ടു
ഇന്നാൾ പൊതായ്ക്കും എന്നൊരു പറയുമ്പോൾ കൂ
ഉണ്ടോ. ഇല്ലാ- അതി സന്ദരിയാണതെ- മമയന്തി
ന്നു. ആ ചെണ്ണിന്നു ഞാൻ സംബന്ധം തുടങ്ങി
പൊന്നു- മുമ്പുള്ള സംബന്ധങ്ങൾ പൊലെയല്ലാ- ഉ

ആ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുന്നു. ഇങ്കിരിയസ്സും മറ്റും അറിയാമത്രെ. ഇങ്കിരിയസ്സറിയുന്ന സ്ത്രീകളെ ഞാൻ ഇതുവരെ കണ്ടിട്ടില്ലാ-അതി സന്ദരിയാണത്രെ- മുമ്പെന്തിനെ എന്നു പറഞ്ഞുകേട്ടു.

ഇതു പറഞ്ഞ കഴിയുമ്പൊഴേക്കു ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി അടുത്തെത്തി.

പ-എന്നാൽ പിന്നെ നമുക്കുതന്നെയുണ്ടല്ലോ വേഷം- നമുക്കു ഇവിടുന്ന നമ്പൂരി തന്നെ.

പ-ചെറുശ്ശേരി- നെരംപൊക്കല്ലാം മതി. ഞാൻ വയസ്സുനായിത്തുടങ്ങി. ആ പെണ്ണിനൊ പതിനഞ്ചു വയസ്സാണത്രെ- എനിക്കു എന്തു സൗന്ദര്യമാണുള്ളതു. ആ ഭാഗം പൊട്ടെ- നമ്മൾക്കു പുറപ്പെടണ്ട.

പ-എന്തിന ആ ഭാഗം പൊക്കുന്നു ആ ഭാഗം തന്നെ പായണം- നാലുത്തഞ്ചു വയസ്സു ഒരു വയസ്സൊ-ഇരിപതു വയസ്സിൽ സൗന്ദര്യമുണ്ടായാൽ അതു നാലുത്തഞ്ചു വയസ്സിൽ എവിടെ പൊവു- റം വക കന്നം പറയെണ്ടാ-ഇവിടെക്കു ഒരു എമ്പതു വയസ്സാവുന്നതവരെ റം നാട്ടിലെ സ്ത്രീകൾക്കു ഇവിടുന്ന നിമിത്തം ഉള്ള പരിഭ്രമം തീരുന്നതല്ലെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. പിന്നെ എന്തിന ഇതെല്ലാം പറയുന്നു-

പ-ഇന്ദുലേഖയെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ- ചെറുശ്ശേരി ഇന്നാൾ കരഞ്ഞടത്തിന്റെ കൂടെ ചൊയിരുന്നതു അവിടെക്കല്ലെ.

പ-ഇന്ദുലേഖയെ കണ്ടിട്ടുണ്ടു-

പ-സന്ദരി തന്നെയൊ.

ചെ—അതി സന്ദരിയായിട്ടുള്ള പെങ്കിടാവാണ- ഇച്ഛ
നെ സൗന്ദര്യം ഞാൻ വെറെ കണ്ടിട്ടില്ല.

ന—എന്താ ഇങ്കിരിയസ്സ അറിയാമെന്ന ചിലർ പറയു
ന്നു- അറിയാമൊ.

ചെ—അറിയാമെന്ന പറഞ്ഞുകെട്ടു.

ന—സ്രീകൾ ഇങ്കിരിയസ്സ പഠിച്ചാൽ വൃത്തിയില്ലാതിരി
ക്കും അതാണ് ഒരു ഭൊഷം.

ചെ—ഇങ്കിരിയസ്സ പഠിച്ചാൽ വൃത്തിഗുണം കൂടും എന്ന
എനിക്കു തൊന്നുന്നു- ഇന്ദുലെഖയെ കണ്ടതിൽ എ
നിക്കു അങ്ങിനെ തൊന്നി.

ന—എന്താണ്-ഇന്ദുലെഖയുമായി സെവ ഉണ്ടോ-ഉണ്ടെ
ങ്കിൽ പായാം, ഞാൻ ബാസ്ഥവം ആവുന്നതിന്നു
മ്പ ഉജ്ജതല്ലെ- പറയുന്നതിന്നു വിരൊധമില്ലാ- എ
ന്താണ്- ചെറുശ്ശേരിയുടെ വാക്കു കേൾക്കുമ്പോൾ
സെവ ഉജ്ജതപൊലെ തൊന്നുന്നു- ഉണ്ടോ.

ചെ—എന്ത സെവാ.

ന—ഇന്ദുലെഖയുമായുള്ള സെവ തന്നെ.

ചെ—ഇങ്ങിനെയെല്ലാം പറയുന്നത മഹാ കഷ്ടമാണ്-
ഞാൻ മരിക്കലും ആ വക പ്രവൃത്തി ചെയ്യുവാൻ
നസ്സു ഉജ്ജവനല്ലാ- പിന്നെ ഇന്ദുലെഖാ അതിബുദ്ധി
യുള്ള ഒരു കുട്ടിയാണ്- ഹം സാധാരണ നായന്മാരുടെ
സ്രീകളെപ്പൊലെ അല്ലാ- അത അവിടെ ചെന്നു
ണ്ടാൽ അറിയാം- പക്ഷെ നമ്പൂരിയുടെ ഭക്തവും
പ്രകൃതവും കാണുമ്പോൾ ആ കുട്ടി ഭ്രമിക്കുമായിരി
ക്കും- വെറെ ഒരു മനുഷ്യനെയും കണ്ടാൽ അങ്ങിനെ
ഭ്രമിക്കാൻ സംഗതി വരികയില്ല.

ന-ചെറുശ്ശേരി വെറുതെ മുഖസ്തുതി ചെയ്യേണ്ടോ- എ
നിക്കു എന്താണു അത്ര സൗന്ദര്യമുണ്ടോ. എന്നിക്കു
അത്ര ഇല്ലെന്നാണു തൊന്നുന്നതു.

മച-അങ്ങിനെയാണു ഇവിടെക്കു തൊന്നെണ്ടതു- പ
ക്ഷേ ഞാൻ അതു സമ്മതിക്കില്ലാ.

ന-ചെറുശ്ശേരി നീലാട്ട ലക്ഷ്മിയെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ.

മച-കണ്ടിട്ടില്ലാ.

ന-പുഴയാട്ട പാറവെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ.

മച-ഇല്ലാ.

ന-എന്നാൽ കൊപ്പാട്ട കുമ്മിണിയെ കണ്ടിട്ടുണ്ടല്ലോ
ഇന്നാറം ഇവിടെ വന്നു പാട്ടുണ്ടായന്നു ചെറുശ്ശേരി
ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നവല്ലോ- കൊപ്പാട്ട കുമ്മിണി
യും ഇന്ദുലേഖയും ആയാലോ.

മച-ഞാൻ അന്നു പാടിയ പെണ്ണിന്റെ മുഖം നല്ല വ
ണ്ണം കണ്ടിട്ടില്ലാ.

ന-ആട്ടെ-ചെറുശ്ശേരി ഇതുവരെ കണ്ടു സ്ത്രീകളിൽ എ
ല്ലാം അതി സുന്ദരിയായ സ്ത്രീ ഏതാണു.

മച-ഇന്ദുലേഖാ.

ന-സംശയം ഇല്ലല്ലോ.

മച-സംശയം ഇല്ലാ.

ന-എന്നാൽ ഇതു എന്റെ ഭാഗ്യംതന്നെ.

മച-ഭാഗ്യംതന്നെ.

ന-പുരുഷനെ സ്ത്രീസുഖത്തിൽ മീതെ ഒരു സുഖം എന്താ
ണുള്ളതു.

മച-സ്ത്രീസുഖമാണു വലിയതു എന്നു നിശ്ചയിച്ചാൽ അ

തിൽ മീതെ ഒന്നുമില്ല.

ന—ചെറുശ്ശേരി എങ്ങിനെയാണു വെച്ചിരിക്കുന്നതു.

ചെ—ഞാൻ അങ്ങിനെ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ലാ.

ന—സ്രീസുഖം സാരമില്ലെന്നാണു ചെറുശ്ശേരിയുടെ അഭിപ്രായം.

ചെ—സാരമില്ലെന്നല്ല-സ്രീ സുഖത്തിൽ മീതെ ഒരു സുഖവും ഇല്ലെന്നു ഞാൻ പറയുകയില്ല- എന്നുമാത്രം.

ന—എന്നാൽ എന്തിനാണു ഞാൻ ജനങ്ങൾ എല്ലാം ഈ സ്രീസുഖത്തിൽ ഇത്ര ഭ്രമിച്ചു വലയുന്നതു.

ചെ—ഭ്രമിച്ചുവലയുന്നതു ഭോഷതപം തന്നെ എന്നെ പറയാനുണ്ട്.

ന—ചെറുശ്ശേരി ഇയ്യുടെ കൂടെ അലൈതിയായിരിക്കുന്നു എന്നു തൊന്നുന്നു- എന്നിങ്ങനെ സ്രീകളെ വളരെ ഭ്രമമാണു.

ചെ—സ്രീകൾക്കു ഇവിടുത്തെമെല്ലം അങ്ങിനെ തന്നെ.

ന—എന്നാൽ അതുകൊണ്ടായിരിക്കുമൊ എന്നിങ്ങനെ ഇത്ര ഭ്രമം.

ചെ—അതുകൊണ്ടു തന്നെ- അതിന്നു എന്താണു വാദം- അതുകൊണ്ടു തന്നെ.

ന—ഇയ്യുടെ ഒരു നെരമ്പൊക്കു ഉണ്ടായി, ചെറുശ്ശേരിക്കു കെടുകൊണ്ടൊ പറയാം- ഞാൻ ഇന്നാൾ മലവാരത്തിന്റെ കാഴ്ചത്തെക്കുറിച്ചു സംസാരിപ്പാൻ ഒരു ദിവസം മക്കച്ചാമൻ സായ്പിനെ കാണാൻ പോയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ (മെതമ്മ സായ്പു എന്നാണു പേരു എന്നു ഗൊവിന്ദൻ പറഞ്ഞു) ഞാൻ ചെല്ല

ബാഹു സായു ഇരിക്കുന്നതിന്റെ കര ഭൂമി ഒരു ക
സാലമെൽ ഒരു കടലാസ്സും വായിച്ചുകൊണ്ടു ഇരുന്നി
രുന്നു. ഞാൻ അവിടെ ചെന്ന സായുവിന്റെ അടുക്കെ
ഇരുന്ന മുതൽ എണ്ണിട്ട പൊരാനാവുന്നത വരെ എ
ന്നെ ആ സ്ത്രീ കൂടക്കൂടെ കടാക്ഷിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു.

ചെ—ഭൂമിച്ചപൊയി, എനിക്കു സംശയമില്ല- നല്ല ഭൂമി
കടന്നിട്ടതന്നെ കടാക്ഷിച്ചതെല്ലാം- കടാക്ഷിക്കാതെ
നീവുത്തി എന്ത.

ന—കെട്ടുകൂട്ട-കട്ടവിൽ റും മെതമ്മസായുവിന്റെ കടാക്ഷ
വും മറവും കണ്ടിട്ടൊ എന്നറിഞ്ഞില്ലാ, മക്കുഷാമൻ എ
ന്തൊ ഇങ്കിരിയസ്സിൽ മെതമ്മ സായുട ചിരിച്ചും
കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. മെതമ്മ സായു ചിരിച്ചും കൊണ്ടു മ
ക്കുഷാമനൊടും എന്തൊ മറുപടി പറഞ്ഞു-ഉടനെ വി
സ്സരി മക്കുഷാമൻ കാര്യം ഒന്നും മനസ്സിലാവാതെ എ
ന്നൊട ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. “എന്റെ ഭാര്യയെ താങ്കളു
“മായി പരിചയമാക്കാൻ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു-താങ്ക
“ൾക്കു സന്തോഷമുണ്ടാവുമെന്ന ഞാൻ വിശ്വസിക്കു
ന്നു.” എന്നിങ്ങനെ വല്ലാതെ ചിരി വന്നു- എങ്കിലും ചിരി
ച്ചില്ലാ- മനസ്സിൽ അടക്കി. “ഓ- ഓ- എന്നിങ്ങനെ ബ
ഹു സന്തോഷം തന്നെ” എന്ന ഞാൻ പറഞ്ഞു- വെ
ഗം മക്കുഷാമൻ എണ്ണിട്ട പൊയി അവളെ കൂട്ടിക്കൊ
ണ്ടു വന്നു എന്റെ അടുക്കെ നിൽത്തി- ഞാൻ എണ്ണി
ട്ടില്ലാ, ചെന്നെ അവൾ എന്റെ അടുക്കെ ഇരുന്നു-
സായു നീട്ടും പൊലെ കയ്യു എന്റെ സമീപത്തെക്കു
നീട്ടി ഞാനും കൈ നീട്ടി- മെതമ്മസായു എന്റെ

കൈ പിടിച്ചു- എന്നിങ്ങനെ ശരീരം ആസക്തം ഒരു മാഞ്ചം ഉണ്ടായി.

ചെ—അവർക്കും അതിലധികം ഉണ്ടായിരിക്കണം.

ന—കെരളം- എന്നിട്ട് ഞാൻ കയ്യു കറന്നെരും പിടിച്ചു കൊണ്ടുതന്നെ നിന്നു. എന്നിങ്ങനെ അവളുടെ സ്വരം ബഹു കൗതുകമായി തൊന്നി. വിസ്തരിച്ചു മക്കഷാമൻ ഇതെല്ലാം കണ്ടുംകൊണ്ടു മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി അടുക്കെതന്നെ നിന്നു- ഉടനെ എന്റെ ചെറുവീരലിയി ഇട്ടിരുന്ന ഒരു വൈരമൊതിരും ഞാൻ ഉൾ കയ്യു പിടിച്ചു- മക്കഷാമൻ രസിക്കുമൊ എന്നറിഞ്ഞില്ലാ എന്ന എന്നിങ്ങനെ ഒരു ശങ്ക- മക്കഷാമന്റെ മുഖത്തു ഞാൻ ഒന്നു നോക്കി- ഉടനെ വിസ്തരിച്ചു മക്കഷാമൻ “ഓ നേമുടേ ഭാഗ്യം താങ്കൾ ഒരു സമ്മാനം കൊടുക്ക “ൻ പൊക്കുന്നുവൊ- ഒരു വിരൊധവും ഇല്ലാ- കോ “കാം-” എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ എന്നിങ്ങനെ മനസ്സിന വളരെ ധൈര്യമായി- മെതമ്മസായ്ക്കിന്റെ കയ്യിൽ മൊതിരും ഇട്ടുകൊടുത്തു- മെതമ്മസായ്ക്കു അവാങ്ങി എന്റെ മുഖത്തു നോക്കി ഒന്നു ചിരിച്ചു, വളരെ നല്ല മൊതിരും എന്നു ഇങ്കിരിയസ്സിൽ പറഞ്ഞു- മക്കഷാമൻ തന്റെ പറഞ്ഞു- അപ്പോഴേക്കു ചെറുശ്ശേരി എന്നിങ്ങനെ ഉണ്ടായ ഒരു ഭൂമി പറയാൻ പാടില്ലാ.

ചെ—അവർക്കും അതിലധികം- എന്നിങ്ങനെ സംശയമില്ല. ന—കെരളം- എന്നിട്ട് മെതമ്മസായ്ക്കു അവിടുന്ന് എങ്ങിനെയു പിന്നെയും കൈ നീട്ടി.

ചെ—അത ഭൂമിയിന്റെ മുഖ്യ അടയാളമാണു- കണ്ടു:

കൊണ്ടു ഇരിക്കാൻ പാടില്ലാതെ ആയിരിക്കും. ഉടനെ അവിടെനിന്നു എണീട്ടു പോയിരിക്കണം-അല്ലെ.

■—അതെ- കയ്യു പിന്നെയും പിടിച്ചതിന്റെ ശേഷം പോയി.

■പ—പിന്നെ കണ്ടതെ ഇല്ലാ- അല്ലെ.

■—പിന്നെ കണ്ടിട്ടെ ഇല്ല.

■പ—അതി കലശലായി ഭൂമിച്ചിരിക്കണം. സായൂ കൂടത്തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെല്ലൊ- അതാണു ആതു പരിഭ്രമം ഉണ്ടായി വെഗം പോയിക്കളഞ്ഞത എന്നു തോന്നുന്നു- അല്ലെങ്കിൽ കുറെകൂടി സ്ലാപങ്ങൾ ഉണ്ടാവുമായിരുന്നു.

■—ചെറുശ്ശേരി ആൾ ബുദ്ധിമാൻ തന്നെ. ഇതാണു ചെറുശ്ശേരിയെ എന്നിക്കു ഇതു സ്തേയം- ശരിയാണു ചെറുശ്ശേരി പറഞ്ഞത. ആ സ്ത്രീ എന്നിലും ഞാൻ അവളിലും വളരെ ഭൂമിച്ചു പോയി- എന്നാൽ പിന്നെ അതിനെ കുറിച്ചു ശ്രമിക്കാഞ്ഞത ആവക സ്ത്രീ കളിമായി നോക്കു ചെയ്തു ശാസ്ത്ര വിരോധമല്ലെ എന്നു വെച്ചിട്ടാണു- മറ്റു യാതൊരു പ്രയാസവുമില്ലാ.

■പ—ശാസ്ത്ര വിരോധമായത മനസ്സിലാക്കുക. ഇവിടുത്തെ ബുദ്ധിയുടെ മാതിരി ഭാരതം ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുന്നു- ഇതു എല്ലാം ആഗ്രഹം അവളിൽ തോന്നീട്ടും ആ ആഗ്രഹം ശാസ്ത്ര വിരുദ്ധമെന്നു ഭാരതം ഇല്ലാതാക്കിയത ഇവിടുത്തെ ഒരു ധൈര്യം തന്നെ.

■—പിലപ്പൊൾ ഇന്നിന്ന ഇതിലെല്ലാം വലിയ ധൈര്യമാണു- കൊപ്പാട്ടു കുമ്മിണിയെ ഞാൻ വളരെ കഴ

ക്കി- ആ കഥ കേൾക്കണോ.

ചെ-അത ഇവിടുന്ന ഇന്നാൾ ഒരു ദിവസം പ്രസ്തുത വിചിത്ര കെട്ടു- എന്നിങ്ങനെ ഇപ്പോഴും നല്ല കാഴ്ചയുണ്ടെന്നു മുതൽക്കാണ് ഇവിടുന്ന അതി ദൈവവൽക്കം എന്നു എന്നിങ്ങനെ വിശ്വാസം വന്നത.

ന-എന്നാൽ ഹിം വെള്ളക്കാരുടെ സ്ത്രീകളുടെ നിമിത്തം വിശ്വസം തന്നെ- ഇന്ദ്രലേഖയുടെ നിരന്തരം നാണ.

ചെ-നല്ല സ്വപ്നവണ്ണം.

ന-എന്റെ നിരന്തരക്കാൾ അധികമൊ.

ചെ-ആ കഥ എന്തിന ചൊരിക്കുന്നു- നമ്പൂരിയുടെ നിരന്തരം ഒരു വെറുതെന്നുതന്നെ.

ന-ചെറുശ്ശേരി ഇപ്പോൾ പരിചരിക്കുകയാണെന്നു ചൊല്ലുന്നത്. എന്റെ നിരന്തരം ഇന്ദ്രലേഖയുടെ നിരന്തരം കാൾ അധികം നന്നൊ.

ചെ-ഇങ്ങനെ ചൊരിക്കുന്നതാണ് എന്നിങ്ങനെ ആദ്യം- സംശയമില്ലാത്ത കാര്യത്തിൽ പിന്നെയും ചെറുചിത്രം.

ന-ആട്ടെ- ചെറുശ്ശേരി എന്നെയും കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഇന്ദ്രലേഖയെയും കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഞങ്ങൾ രണ്ടാളുടെയും ശ്ലാഘാദി രസങ്ങളെയും സാമന്ത്രിയെയും ചെറുശ്ശേരി വെണ്ടുവണ്ണം അറിയും. എല്ലാംകൊണ്ടു നോക്കിയാൽ ആ കട്ടിക്കു എന്നെ ബോധിപ്പിക്കുന്ന ചെറുശ്ശേരിക്കു ബോധ്യമുണ്ടോ- ചെറുശ്ശേരിയുടെ ബോധ്യമാണെന്നിരിക്കും ബോധ്യം.

പ—എന്താണ ഇങ്ങിനെ ചൊലിക്കുന്നത്- കഷ്ടം! അത ഞാൻ മുന്പേ തന്നെ തീർച്ചയാക്കിയ കാര്യമാണല്ലോ. ആ കുട്ടി നമ്പൂരിയെ കണ്ടാൽ ഒരു നിമിഷം സമീകമെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ലാ- അവൾ അതി സരസയാകയാൽ നമ്പൂരിയെ കാണുന്ന ക്ഷണം നമ്പൂരിയുടെ ഗുണം അവൾ മനസ്സിലാക്കും എന്നുള്ളതിന്നു എനിക്കു സംശയമില്ല- മനസ്സിലാക്കിയാൽ പിന്നെ ഉണ്ടാവുന്നത എന്ത എന്ന ഞാൻ പറയണോ-കുട്ടിക്കു നമ്പൂരിയെ ബോധിക്കുമൊ എന്നു ചൊലിക്കുകയോ? നല്ലചൊല്ലും! എപ്പഴാണു പുറപ്പെടാൻ വിചാരിക്കുന്നത്.

ന—നാളെ രാവിലെ- ചെറുശ്ശേരി കൂടത്തന്നെന്നു നാലേ എന്നിരിക്കു രസമുള്ള- പിന്നെ രണ്ടു കുട്ടിപ്പട്ടന്മാരും, കാര്യസ്ഥൻ നാരായണൻ, ഒരു ആറു വാലിയക്കാരും ഗോവിന്ദനും മാത്രം മതി- ചെറുശ്ശേരി മഞ്ചലിൽ എന്റെ പല്ലക്കിന്റെ കൂടത്തന്നെ- ഇന്ദുലേഖയെ ഇങ്ങട്ടു കൊണ്ടു വരുവാൻ നല്ല ഒരു പല്ലക്കും എട്ടാളെയും കൂടത്തന്നെ കൊണ്ടുപോണം.

പ—അത പിന്നെ കൊണ്ടുപോയാൽ മതി- കൊണ്ടുപോയിട്ടു തന്നെ ആവശ്യം ഇല്ലാ- പല്ലക്കു ഇന്ദുലേഖയുടെ ഭവനത്തിൽ തന്നെ അഞ്ചോ ആറോ ഉണ്ടു.

ശ—ശരി- എന്നാൽ കൊണ്ടുപോണ്ടു. ചെറുശ്ശേരി അമ്മനെ ചൊയി ഒന്നു അറിയിക്കൂ.

പ—അപ്പോൾ നാളെ എങ്ങിനെ പോവുന്നു- നാളെ

ഇവിടെ രാമപ്പണിക്കരുടെ കഥകളി നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ലെ.

ന—നാളെക്കാണോ- ശരി- വെണ്ടതില്ലാ കളിച്ചൊക്കെ നൊക്കു പൊവുകാ- ഉണ്ണികൾ കാണട്ടെ. മടങ്ങി നില്ക്കട്ടെ രണ്ടു മൂന്നു അരക്കു കളിപ്പിക്കാം- ഇവർക്കും കാണാമെല്ലോ.

ചെ—രാമപ്പണിക്കർക്കു മറന്നാൽ നിശ്ചയമായി പണം എന്നാണു പറഞ്ഞതു.

ന—എന്നാൽ യാത്ര മറന്നാളാക്കിയാലൊ.

ചെ—അതാണു നല്ലതു എന്നു തോന്നുന്നു.

ന—വെണ്ട കളിക്കാര എനിയത്തെ കൊല്ലും വെണ്ടല്ലോ.

ചെ—ഇങ്ങുംപൊലെ- ഞാൻ വിവരം കളിക്കാരോട് പറയാം.

സുരിനമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു കളിയിലും ഇവർക്കു യിലും ഉള്ള രണ്ടുവിധമായ ആസക്തികൾ അന്യോന്യം പിണങ്ങി അഭ്യർത്ഥത്തെ കുറെനേരം വളരെ വ്യസനിക്കുകയും ഉപദ്രവിക്കുകയും ചെയ്തു- കുറെ വിചാരിച്ചു കഴിവിൽ.

ന—ഞാൻ നാളെ അവിടെ എത്തുമെന്നു എഴുത്തു നൽകിയതു ചെയ്തു.

ചെ—എപ്പോൾ അയച്ചു.

ന—കുളപ്പുരയിൽ വെച്ച ചെറുശ്ശേരിയെ വിളിക്കാൻ ആളെ അയച്ചു ഉടനെ കറുത്തുടഞ്ഞിന്നു മറുപടി അയച്ചുപോയി.

■പ-അതുകൊണ്ടു എന്താണു വിഷയം- ഇപ്പോൾ തന്നെ രണ്ടാമത ഒരു എഴുത്ത അയക്കണം മറന്നാൽ ആണു വരുന്നതു എന്നു.

■-ഇപ്പോൾവെക്കു ആദ്യം തന്നെ പുത്തരിയിൽ കല്പ കടിച്ച മാതിരി ഒരു മനോ വ്യസനമൊ കണ്ണിതമൊ ഉണ്ടാകുന്നതു ശരിയൊ-അവൾ നാളെ ഞാൻ എത്രതന്നെ കരുതിയിരിക്കും.

■പ-ഒരിക്കലും ഇപ്പോൾവെക്കു ഒരു മനോവ്യസനവും കണ്ണിതവും ഇതുകൊണ്ടു ഉണ്ടാവുകയില്ല, അതിന്നു ഞാൻ ഉത്തരവാദി- നാളത്തെ യാത്ര മറന്നാലാക്കിയാൽ എന്ത ഒരു വൈഷമ്യമാണു- പിന്നെ നമ്പൂരി വളരെ കാര്യങ്ങൾ ഉള്ള ആളല്ലെ- നിശ്ചയിച്ച ദിവസങ്ങളിൽ തന്നെ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും ശരിയായി നടന്നു എന്നു വരുമൊ.

■-ശരിതന്നെ- എന്നാൽ രാമന്റെ വേഷം കണ്ടിട്ടു പോവാം- അങ്ങിനെ ഉറച്ചു- എന്നാൽ അഫനോട ഇപ്പോൾ തന്നെ അറിയിച്ചു മറുവടിവന്നു പറയൂ.

■പ-അതു ചെയ്യാം.

എന്നു പറഞ്ഞ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി അകത്തേക്കു നടന്നു തെക്കിനിയിൽ തന്റെ സ്നേഹിതൻ നാരായണൻ നമ്പൂരിപ്പാട നൽകുന്നതു കണ്ടു അന്യോന്യം നോക്കി രണ്ടുപേരും ചിരിച്ചു- നാരായണൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ എല്ലാം മനസ്സിലായിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾവെക്കു സൗഖ്യത്തെ കുറിച്ചും അവളുടെ ശീലഗുണം, തന്റെടം, പട്ടം, ഇതുകൾക്കു കുറിച്ചും അവൾക്കു അനുരൂപനായ മാ

ധവന്റെ അവസ്ഥയെ കുറിച്ചും ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി നാരായണൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലൊട വെടിപ്പായി പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്നു ഒഴുക്കുന്റെ ഓരം തിരക്കുകൾ എല്ലാം കണ്ടിട്ടു കര ഒരു ഭൂമി തൊന്നി.

നാ—എന്താണു നാളെ തന്നെയോ യാത്രാ.

ചെ—നാളെ കഥകളി-മറന്നാൽ ഇന്ദുലെഖാപരിണയം നാരായണൻ നമ്പൂരിപ്പാട്—ചെറുശ്ശേരി പറഞ്ഞതിൽ എനിക്കു കര സംശയംതൊന്നുന്നുണ്ടെ-ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ചെലവും കൂട്ടൽ കാണുമ്പോൾ കറുത്തൊട്ടിന്റെ നിഷ്കൃഷ്ടയാൽ ഇന്ദുലെഖയെ ഒരു സമയം നിറച്ച കൊണ്ടുവരുമെന്നാണു എനിക്കു തൊന്നുന്നതു.

ചെ—അത ആ പെണ്ണിനെയും മാധവനെയും നമ്പൂരി കാണാത്തതിനാൽ തൊന്നുന്നതാണു. സാധാരണക്കുടിയനെ തൊന്നാം- ഇന്ദുലെഖയെപ്പോലെ ഓരോ യാളത്തിൽ ഞാൻ ഒരു പെൺകുട്ടിയെയും കണ്ടിട്ടില്ലാ. എനിക്കു ഓരം കാര്യത്തിൽ ലേശം ഭ്രമമില്ലാ. നമ്പൂരിയെ എത്രണ്ടു വർഷക്കാലം വിട്ടുമാ എന്തെ സുശയമുള്ളൂ.

നാ—എന്താണു പറയുന്നത- കറുത്തൊട്ടെ തീർച്ചയായി ചുട്ടുതിരിയിരിക്കുന്നു. ഏതും ആലോചിക്കാതെ അങ്ങിനെ എഴുതുമോ.

ചെ—ആളെ രണ്ടു മൂന്നു ദിവസത്തിലകത്തു തീർച്ചയായു ന കാഴ്ചത്തക്കുറിച്ചു നൊം എന്തിന്നു ഇത്ര തകിടുന്നു. എനിക്കു അപ്പോൾ നമ്പൂരിയെ കാണണം എന്നു വിചിന്തയാണു

- അ**—മുകളിൽ കിടക്കുന്നു-എന്തിനാണ െരം വിവരം അറിയിക്കാനൊ.
- ച**—അതെ. എന്ന പറഞ്ഞ മുകളിലെക്കു പൊയി- അഹൻ നമ്പൂരിയെ അറിയിച്ച മടങ്ങി സൂരിനമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ പത്തായപ്പുര മാളികയിലെക്കു ചെന്നു.
- അ**—ചെറുശ്ശേരിയാണ് െരം വികടങ്ങും എല്ലാം ഉണ്ടാക്കുന്നത- കഥകളി എന്താണ സാരം- നാളത്തന്നെ പൊയാൽ എന്താണ.
- ച**—ഇപ്പൊൾതന്നെ മറന്നാളാണപ്പറപ്പെടുന്നത എന്താൻ അഹൻ നമ്പൂരിയൊടപറഞ്ഞ അനുമതി വാങ്ങിയല്ലോ-എനിനാളെ പറപ്പെടുന്നത ശരിയൊ.
- അ**—എനിക്കു ഇന്ദുലെഖയെ കാണാൻ വഴുക്കുന്നു- എന്താണ പറഞ്ഞിട്ട ഫലം മറന്നാൾ വൈകുന്നേരം വരെ ക്ഷമിക്കുകയെ നിവൃത്തിയുള്ളു.
- ച**—തല്ലാലത്തെ െരം വ്യസനശാന്തിക്ക െരം സമയം മുതൽ നാളെ കളിതുടങ്ങുന്നതവരെ കളിയുടെ രസം കാത്താൽ ഇന്ദുലെഖയുടെ വിചാരം അതവരെ ഉണ്ടാകയില്ലാ- പിന്നെ കളികഴിഞ്ഞാൽ ഉടനെ പുറപ്പാടുമായി- പിന്നെ ഇന്ദുലെഖയെതന്നെ വിചാരിക്കാം-വിചാരിച്ച വിചാരിച്ച ഇരിക്കുന്നൊൾ കാണുകയും ചെയ്യാമെല്ലോ- അല്ലാതെ ഒരു കാര്യം നിശ്ചയിച്ചിട്ട അതിനെപ്പറ്റി വ്യസനിക്കരുത.
- അ**—ചെറുശ്ശേരിക്കു അത്താഴം ഇവിടെ-ഞാൻ ഇത്തിരിക്കിടക്കട്ടെ-എന്ന പറഞ്ഞ നമ്പൂരിപ്പാട ഉറങ്ങാൻ അറയിലെക്കും ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി നാരായണൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ പത്തായപ്പുര മാളികയിലെക്കും പൊയി.

എട്ടാം അദ്ധ്യായം

മതിരാശിയിൽനിന്ന ഒരു ആഗമനം.

അഞ്ചാം അദ്ധ്യായത്തിൽ പറഞ്ഞ കഥ നടന്നതിന്റെ പിറ്റേ ദിവസം രാവിലെ മൂക്കില്ലാത്തമനുഷ്യൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ എഴുന്നള്ളത്തും കാത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. കേശവൻ നമ്പൂരി, വീട്ടിലുള്ള കാര്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഇവർ എല്ലാം പുറപ്പെട്ടതെന്നു നിന്നിരുന്നു. അതിൽ പാലട പ്രഥമൻ, വലിയ പപ്പടം, പഞ്ചസാരവട്ടമായി സദ്യക്കു ഒരുക്കിയിരുന്നു. ഒരു കാര്യവശാൽ പിറ്റേ ദിവസം പുറപ്പെടാൻ തരമാകയില്ലെന്നും അതുകൊണ്ടു അതിന്റെ പിറ്റേ ദിവസം ഭക്ഷണത്തിനായി കൂവണ്ണം എത്തുമെന്നും അറിയിപ്പാൻ അന്നതന്നെ അഭിമാനത്തോടെ അയച്ചു എഴുന്നള്ളത്തും കൊണ്ടു മനക്കൽനിന്നു പോകുന്ന ആളുകൾ രാത്രി ആയതിനാൽ വഴിയിൽ താമസിച്ചു രാവിലെ മെല്ലെത്തന്നെ പ്രകാരം പഞ്ചമനവൻ തലായവർ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ എഴുന്നള്ളത്തും കാത്തിരിക്കുമ്പോഴാണ് എത്തിയത്. എഴുന്നള്ളത്തു വായിച്ച ഉടൻ കാരണവർ തറവാട്ടു ഭവനത്തിലേക്കും നമ്പൂരിപ്പാടും ശേഷം കൂടിയിരുന്നവർ അവരവരുടെ സ്ഥലത്തിലും പോയി. കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഇരുപതു മണിയോടെ പുറപ്പെട്ട പുരുഷൻ വന്നു- ഇരുപതു മണിയോടെ അഞ്ചാം പുരുഷനെക്കു വന്നു.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിത്തമ്മ—അല്ല കട്ടി. നീ എന്തിനാണ് മണ്ണു

ണ്ണ വിളക്കു കത്തിച്ച രാത്രി ഉറക്കു ഒഴിയുന്നത-ഇന്നലെ എത്രനേരം വായിച്ചു അച്ഛൻ പൊന്നശേഷം-
 പുഴുലെപൊ-ഇല്ലാ- ഞാൻ വെഗം കിടന്ന ഉറങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അഞ്ചു കൊച്ചമ്മാമൻ എന്നിയും വന്നില്ലല്ലോ. ഇന്നലെ വരുമെന്നല്ലെ എഴുതിയത.

൧-ശരിതന്നെ- ഇന്നു വരുമായിരിക്കും. അതൊ- എന്നിമാധവൻ അവിടെ പിടിച്ചു നിർത്തിയിരിക്കുമൊ എന്നും അറിഞ്ഞില്ലാ.

൧-ഒരിക്കലും അതു ഉണ്ടാവുകയില്ലാ-എന്തിനെയുടനെ അയക്കണം എന്ന ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു. ജീവനുണ്ടെങ്കിൽ ആ നിമിഷം അയക്കും സംശയമില്ല- (ഇതുകെട്ടുപ്പൊറം ലക്ഷ്യിക്കുട്ടിയമ്മ കലശലായി ഒന്നു ചിരിച്ചു) എന്നിട്ടു.

൧-ശരിതന്നെ- ഇവിടെ ഉണ്ടാവാൻ പൊകുന്ന യുദ്ധത്തിന്നു നിന്റെ ഭാഗം ആറും വെണമല്ലോ- അതിന്നു പറഞ്ഞു എല്ലിച്ചതായിരിക്കും- അല്ലെ.

൧-എന്ത യുദ്ധം.

൧-അതെല്ലാം പൊട്ടെ മകളേ- നിന്നെ ഞാൻ പ്രസവിച്ചതല്ലെ- എന്നിങ്ങനെ ഇത്ര ബുദ്ധിയില്ലെന്നു നീ വിചാരിക്കുന്നുവൊ.

൧-(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) രണ്ടു ഭിവാസമായിട്ടു വലിയച്ഛനും വലിയമ്മയും എന്നൊക്കെ പറയുന്ന വാക്കുകളുടെ അർത്ഥം എന്നിങ്ങനെ മനസ്സിലാവാതെ ഇരുന്നു. ഇപ്പൊറം അമ്മയും അവരുടെ ഭാഷയിൽ സംസാരം തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവനും ഭൃത്യന്മാരും കെട്ടും പെട്ടിയുമായി കയറി വരുന്നത ഇവർ കണ്ടു. ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവൻ തലേ ദിവസത്തെ വണ്ടി എറങ്ങി വഴിയിൽ പുറം ജീവക സത്രത്തിൽ താമസിച്ച അന്നു രാവിലെ സത്രത്തിൽ നിന്ന പുറപ്പെട്ട വീട്ടിൽ എത്തിയതാണ്.

ഇ—അതാ കൊച്ചമ്മാമൻ വരുന്നു എന്ന പറഞ്ഞ മറ്റു ധാസത്തോടെ അമ്മാമനഅഭിമുഖമായി മിററണക്ക എറങ്ങി- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മയും കൂടെയിറങ്ങി.

ഗോ—ഇന്ദുലെഖക്ക സുഖക്കേട് ഒന്നുമില്ലല്ലോ.

ഇ—ഒന്നും ഇല്ലാ- ഇപ്പോൾ എനിക്കു സകല സുഖവും ആയി. കൊച്ചമ്മാമൻ ഇന്നലെ വരുമെന്നല്ലെ എഴുതിയത- ഞങ്ങൾ കുറെ വിഷാദിച്ചു.

ഉടനെ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയും ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവനും ഇന്ദുലെഖയുംകൂടി അകത്തേക്കു പോയി. ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവൻ കുളി ഭക്ഷണം മുതലായത കഴിഞ്ഞ അച്ഛനെ കാണാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിലേക്കു പോയി കണ്ടു മടങ്ങി അമ്മയുടെ അറയിൽ പോയി അമ്മയെയും കണ്ടു ജെഷ്ടത്തിയെയും കണ്ട ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളിക മുക്കളിലേക്കു കയറിച്ചെന്നു.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവനെക്കുറിച്ച അല്പം എന്റെ വായനക്കാരോട് പറയട്ടെ-അല്പമേ പറയെണ്ടതുള്ളൂ. ഈയാളുടെ ബുദ്ധി അതി ക്രമ്തയുള്ളതായിരുന്നു. എന്നാൽ സ്വഭാവത്തിന്ന അല്പം ഒരു വിനയം പൊരായു ഉണ്ടോ എന്ന സംശയം. സ്വഭാവത്തിന്ന ഒരു പ്രകാ

നിലം ഒരു ചാപല്യം ഉണ്ടെന്നല്ല ഇതിന്റെ അത്യാ-
 ദൃഢത്തെ അറിയുന്ന എല്ലാവരും ഇദ്ദേഹത്തെക്കുറി-
 പ്പെന്ന് ബഹുമാനം ഉണ്ടായിരുന്നു- ശരീരാകൃതി കൊമ-
 ലമായിരുന്നു- തന്റെ മരിച്ചുപോയ മഹാനായ ജെഷ്ഠ-
 നപൊലെ ഭൂമിയിൽ ഉള്ള സകല ജീവികളിലും വെച്ചു
 ദൃഢമെത്തിന്ന അതി വാത്സല്യം ഉണ്ടായിരുന്നത ഇദ്ദേ-
 ഹത്തിൽ ആയിരുന്നു.

അമ്മാമൻ വരുന്നത കണ്ട ഉടനെ ഇദ്ദേഹത്തെ എ-
 ന്നീറ്റ കൊച്ചിയെലെ കെടക്കുത്തി നന്നാക്കി അവിടെ
 പൂക്കണമെന്നുള്ള ഭാവത്തോടെ നിന്നു- ഗോവിന്ദൻ
 മട്ടമെന്നവൻ ഉടനെ ഇരുന്നു. ഉടനെ ഒരു വെള്ളിപ്പാ-
 ന്ണിൽ തന്റെ കൈകൊണ്ടുതന്നെ പ്രേമത്തോടെ ഉ-
 പേക്ഷിയ ചെയ്തും ഒരു വെള്ളിത്താമ്പാളത്തിൽ കുറെ
 പലഹാരങ്ങളും ഒരു ചെറിയ മെഴുമെൽവെച്ച അമ്മാ-
 മന്റെ അടുക്കെ കൊണ്ടുപോയി വെച്ചു- പിന്നെ അമ്മാ-
 മന്റെ കല്പനപ്രകാരം അടുക്കെ ഒരു കസാലയിൽ ഇ-
 ള്ളനും.

ഗൗ-മാധവൻ സുഖക്കേട കൂടാതെ അവിടെ എത്തി-
 ഉടനെ സക്രിട്ടെരിയട്ടിൽത്തുറന്നുവെച്ച ഉറപ്പിക ശമ്പ-
 ഉമാവുമെന്ന തൊന്നുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് ഞാൻ പൊ-
 വുമ്പോൾതന്നെ നൊവൽ വായിച്ച തീർന്നുപോ- നല്ല
 വണ്ണം മനസ്സിലാക്കുന്നുണ്ടോ.

മാധവൻ എന്ന ശബ്ദം തന്റെ മുഖത്തിൽ നിന്ന
 പുറപ്പെട്ട ഉടനെയും പിന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്ന ഉദ്യോഗ-
 വാഹൻ ചെയ്യുന്നു എന്ന ചുരുക്കപ്പൊഴും ഇദ്ദേഹത്തെ

ടെ ചെന്താമരപ്പൂപ്പൊലെയുള്ള മുഖത്തിൽ നിന്ന ലജ്ജ
 ഫെതുവായി പ്രത്യക്ഷമായ വളരെ സ്ത്രീഭാവം ഉണ്ടാ
 യി- ബുദ്ധിമാനായ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ ഇമ്മി
 നെ ഉണ്ടാപ്പമെന്ന മുന്പതന്നെ കരുതിയിരുന്നു- എന്നു
 ൽ ഇപ്പോൾക്കു കൈപ്പാൻ ഇത്ര ഇഷ്ടമുള്ള വാക്കുകൾ
 വെറെ ഒന്നും ഇല്ലെങ്കിലും താനുമായി മാധവനെ കുറ
 ച്ച സംസാരിപ്പാൻ ലജ്ജയുണ്ടാപ്പമെന്ന അറിഞ്ഞു ആ
 വശ്യമുള്ള വിവരം ക്ഷണത്തിൽ അറിയിച്ച തുടച്ചയാ
 തന്നെ ക്ഷണമെന്ന വെറെ സംഭാഷണം തുടങ്ങി ഇപ്പോൾ
 ഖയുടെ മനസ്സു സമാധാനമാക്കി.

ഇ—ആനൊവൽ ബഹുവിശേഷം തന്നെ-അത ഞാൻ
 മുഴുവനും വായിച്ചു.

ഗൊ—നീ രാത്രി കുറെ അധികം വായിക്കുന്നു എന്നു നീ
 ഞൻ അമ്മ പറഞ്ഞു- അധികം മുക്കിഞ്ഞ വായിക്കു
 ന്നു.

ഇ—ഞാൻ അധികം മുക്കിയാറില്ല-രാത്രി ഞാൻ നെമം
 വായിക്കാറെ ഇല്ലാ-ഇന്നാൾ ഒരു രാത്രി യദൃച്ഛയായി
 ഞാൻ ശാകന്തളം വായിച്ചിരുന്നു- അന്നു ഒരു സംഗി
 തിവശാൽ വലിയച്ഛനും കേശവൻ നമ്പൂരിയും കൂടി
 ഇതിന്റെ മുകളിൽ വന്നു-അവർ പറഞ്ഞിട്ടാണു അ
 മ്മ പറയുന്നത- ഞാൻ രാത്രി നെമം വായിക്കാറെ
 ഇല്ലാ.

പഞ്ചമൈനവന്റെ ശ്വപഥത്തെ കുറിച്ച മാധവ
 ന് മുഖമെ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ അറിഞ്ഞിരിക്കു
 ന്നു എന്ന പാഠ്യങ്ങളിലെല്ലാം പിന്നെ പഞ്ചമൈനവ

നന്നുരിപ്പാട്ടിലെക്കൊണ്ടു സംബന്ധം നടത്താൻ
 മൂലം കലശലായി ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്നു പഞ്ചമനവനും
 ഗോവിന്ദ പണിക്കരായി സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞതി
 ന്നാലും ദിവസം ഗോവിന്ദപണിക്കർ മാധവന
 ദിരാശിക്കു എഴുതിയ എഴുത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചതും ഗോ
 വിന്ദൻകുട്ടി മെനോൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു. എന്നാൽ ഇന്ദുലെ
 ന്നമെൽകാണിച്ച പ്രകാരം പറഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ധാ
 മ്യം സൂചകമായ മന്ദമാസത്തൊടെ “എന്തിനാണു
 ന്നയാ അന്നു നിന്റെ മുറിയിൽ വന്നിരുന്നതു” എന്ന
 ചോദ്യം-ഇതു ചൊല്ലി ക്ഷണത്തിൽ ഇന്ദുലെഖയുടെ
 വലയത്തുപൊലെയുള്ള നീണ്ട കണ്ണുകളിൽ വെളം
 കിറഞ്ഞു പോയി.

ഗോ—എന്ത ഇത്ര ബുദ്ധിയില്ലെ നിന്നെ- ഗോഷ്ടി കാ
 നിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ ചിരിക്കുകയല്ല വെണ്ടതു- നീ
 എന്ത ഗോഷ്ടിയാണു കാണിക്കുന്നതു.

അന്ന കൊച്ചമ്മാമനും ഇവിടെ ഇല്ലാ. അതു വി
 ചാരിച്ചപ്പോൾ കണ്ണിൽ വെളം വന്നുപോയി.

ഗോ—ഇപ്പോൾ ഞാൻ അടുക്കെ ഉണ്ടല്ലോ.

അതെ അതതന്നെയാണു എനിക്കു ഇപ്പോൾ ഉള്ള
 സന്തോഷം.

ഗോ—എനിയും കരയുവാൻ ഭാവമാണെങ്കിൽ ഞാൻ
 ഇതിനെപ്പറ്റി ഒന്നും ചൊല്ലുകുന്നില്ല.

ഇല്ലാ എനി ഞാൻ കരയുന്നില്ലാ.

ഉടനെ അന്ന രാത്രി ഉണ്ടായ സംഭാഷണം മുഴു
 ന്ൻ പറഞ്ഞു. ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെനവൻ വളരെ ചി

റിച്ച-നെസ്സുകൊണ്ടു തന്റെ മരുമകളുടെ ബുദ്ധിഗതിയെ കാത്ത് വളരെ ബഹുമാനിച്ചു.

ഇ—നാളെ രം നമ്പൂരിപ്പാട് വരുന്നുണ്ടത്രെ.

ഗൊ—(ഒന്നു ഉറക്കെച്ചിരിച്ചു) നാളെ വരട്ടെ. അപ്പൻ എന്നൊരാൾ വിവരത്തെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞു.

ഇ—കൊച്ചമ്മാമൻ എന്ത പറഞ്ഞു മറുവടിയായി.

ഗൊ—ഞാൻ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ലാ-എന്നിരിക്കെ രംകാച്ചൻ യാതൊരു ശ്രദ്ധയും ഇല്ലാത്തപോലെ കെട്ടുനിന്നു. ഞാൻ മാധവന്റെ അപ്പനെ കണ്ടിട്ടില്ലാ. അവിടെ ഒന്നു പൊണം-എന്നു പറഞ്ഞ ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിയെ വൻ എണീട്ടു.

ഇ—എനി നാളത്തെ ഓലാഷം എന്തെല്ലാമൊ അറിഞ്ഞില്ലാ.

ഒന്നും വരാനില്ലാ- എന്നു പറഞ്ഞ ചിരിച്ചും ഷൺ ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിയെക്കൊണ്ട് ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കർക്ക് വീട്ടിലെക്കായി പുറപ്പെട്ടുപോയി.

ബെതാം അദ്ധ്യായം.

നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ആഗമനവും മറ്റും.

കഥകളി പകുതി കഴിഞ്ഞ ഉടനെ സൂരിനമ്പൂരിപ്പാ
■ കൊച്ചിന്മേൽ നിന്ന എണ്ണിട്ട ഗോവിന്ദനെ വിളിച്ചു.
■—ഗോവിന്ദാ- ഞാൻ ഇപ്പൊൾതന്നെ പുറപ്പെടുന്നു-
അമാലന്മാര ഇവിടത്തന്നെ കിടക്കുന്നില്ലെ- എല്ലാ
വരെയും വിളിക്ക- വെഗം-വെഗം-ചെറുശ്ശേരി എവി
ടെയുണ്ടു- ഇത്തിരി മുമ്പ അരങ്ങത്ത ഒരു കസാലയി
ന്മേൽ ഇരിക്കുന്നത കണ്ടിരുന്നു- പൊയി നൊക്ക-വെ
ഗം വിളിച്ചു കൊണ്ടുവരു.

ഗോവിന്ദൻ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയെ തിരഞ്ഞ
■ പായി പടിമാളികയിൽ ഉറങ്ങാൻ പൊയിട്ടുണ്ടെന്ന
■ കട്ട- അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ നമ്പൂരി കിടന്നിരിക്കു
■ ന്നു ഉറങ്ങിയില്ല.

■ ഗോ—അങ്ങട്ട എഴുന്നേൽക്കാൻ കല്പന ആയിരിക്കുന്നു- ച
മ്പാഴിയൊട്ടെക്ക എഴുന്നേൽക്കുത ഇപ്പൊൾതന്നെ ഉ
ണ്ടത്രെ-അമാലന്മാരെയും മറ്റും വിളിക്കുന്ന തിരക്കാ
യിരിക്കുന്നു വെഗം എഴുന്നേൽക്കണം.

■ ച—ശിക്ഷ. ഞാൻ അർദ്ധരാത്രിക്ക് അതി ദുഷ്ടമായ വ
ഴിയിൽകൂടി എങ്ങിനെ പൊവും- ഒരിക്കലും പൊവാ
ൻ പാടില്ലാ.

■ ഗോ—അത ഇവിടന്നു തന്നെ അരുളിച്ചെയ്യ ശരിയാ
ക്കണം.

ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി ഉടനെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ മാളികയിലെക്കു ചെന്നു- നമ്പൂരിപ്പാട്ടന്ന വളരെ ഉത്സാഹിച്ചു നിൽക്കുന്നതുകണ്ടു. ഉയർന്നതരം കസവ തുപ്പട്ടായ കളിൽ ഒരു പതിനഞ്ചു വിധം, പട്ടക്കര കൊട്ടാരൻ പലെമാതിരിയിൽ ഉള്ള മുണ്ടുകളിൽ പത്തിരൂപത, പലെ മാതിരി മൊതിരങ്ങൾ അന്നവധി, ശുദ്ധ കട്ടിവെള്ളി കൊണ്ടുണ്ടാക്കി സ്വർണ്ണക്കുതിര അടിച്ച വിശേഷമായ ഒരു ചെല്ലം, സ്വർണ്ണകൊണ്ടുള്ള ചെറിയ വെററില ചുരുക്കം, വെള്ളിപ്പിടിമൊന്ത, വെള്ളിച്ചുണ്ടലവട്ട, വെള്ളിപ്പടപ്പൻ, മാലയായി കഴുത്തിൽകൂടി ഇടുന്ന സ്വർണ്ണ ചുണ്ടലയൊട്ടുകുടിയുള്ള സ്വർണ്ണ ഗഡിയായും, നീരാളക്കുപ്പായങ്ങൾ, തൊപ്പികൾ, സ്വർണ്ണകൊണ്ടുള്ള കുറിപ്പാത്രം, സ്വർണ്ണക്കുണ്ടള കണ്ണാടി, സ്വർണ്ണകൊണ്ടുള്ള പനിനീർ വീശി അത്തർകുപ്പികൾ മുതലായുള്ള പലെവിധ സാമാനങ്ങൾ ഒരു മേശമെൽ നിരത്തി വെച്ചിരിക്കുന്നു. നമ്പൂരിപ്പാട്ടു അങ്ങൊട്ടും ഇങ്ങൊട്ടും നടന്ന “രാഘവാ, ശങ്കരാ, കോമാ, രാമാ, കൊശവന്മാരെ ഉറക്കുന്നു. കള്ളന്മാർ ഒരു നക്ഷത്രരേങ്കിലും കളിക്കുംകൂടി വന്നിട്ടില്ലാ” എന്നും മറ്റും വിളിച്ചും പറഞ്ഞും കൊണ്ടു കൂട്ടിപ്പിട്ട മെരുപൊലെ പത്തായപ്പുര മാളികയിൽ അങ്ങൊട്ടും ഇങ്ങൊട്ടും മാടികലശൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണ് ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി ചെന്നത.

ന—നല്ല ശിക്ഷ! ചെറുശ്ശേരിയെ തന്നെയാണു കാഴ്ച

സ്ഥനാക്കേണ്ടത- നൊക്ക പുറപ്പെടങ്ങെ- എന്താ

പടയാണ ഇത- എന്നി അവിടെ എത്തിയാൽ ഉറങ്ങ

ൻ ചെറുശ്ശേരിക്കു ധാരാളം ഏടയുണ്ടല്ലോ.

■പ—ഇതു എന്തൊരു കഥയാണു്. ഞാൻ അദ്ധ്വാനിക്കു
 ഞാൻ ചീത്തവഴിയിൽ കൂടി മൂന്നരക്കാതം വഴി ചൊ
 വുന്നത മഹാ പ്രയാസമല്ലെ. വെളിച്ചായിട്ട പുറപ്പെ
 ടാം എന്നല്ലെ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത.

■ചെറുശ്ശേരിയൊട ഒരു ശുഭകാര്യത്തെക്കുറിച്ച എത്ര
 ഉത്സാഹിച്ചു പറഞ്ഞാലും അതു അശുഭമാക്കി തീർക്കും-
 ഇപ്പോൾ പുറപ്പെടണം. ഞാൻ നിമിഷം പുറപ്പെടണം.
 ചെറുശ്ശേരിക്കു മഞ്ചലിൽ കിടന്ന ഉറങ്ങാമെല്ലോ-വ
 വഴിയിന്റെ ഭഗവ്വടം അമാലന്മാർക്കല്ലെ- നല്ല ഭീപ
 ടി ഒരു നാലാം പിടിക്കട്ടെ. ഇപ്പോൾ പുറപ്പെടണം
 സംഗമമില്ലാ.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരികൾ അപ്പോൾ പുറപ്പെടാൻ
 തന്നെ മടിയുണ്ടു. വളരെ കുന്നുകളും രണ്ടു കടവുകളും ക
 ള്ളാണുണ്ടു. എന്നി അതൊന്നും ഞാൻ കമ്പക്കാർനൊട പ
 ള്ളത്തിട്ട ഫലമില്ലാ-എന്ന ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരികൾ തൊ
 തി- എന്താണു ഞാൻ രാത്രിയെന്തെ യാത്ര മുക്കുവാൻ തക്ക
 മായ ഒരു വിദ്യയെടുക്കുന്നത എന്നു കരെ ആലോചി
 ത്തപ്പോൾ സമയമായ നമ്പൂരികൾ ഒരു സംഗതി കണ്ടു
 തിട്ടി “ഇരിക്കട്ടെ ഞാൻ കമ്പത്തിന്ന ഇന്ന രാത്രി പുറ
 പ്പെടാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ലാ” എന്ന ഉറച്ചു വെഗം ന
 മ്പൂരിപ്പാടൊട മറുവടി പറഞ്ഞു.

■പ—ശരി അങ്ങിനെ തന്നെ- ഇപ്പോൾ തന്നെ പുറ
 പ്പെടുക അത്രെ വെണ്ടു- ഞാൻ തെയ്യാറ.

നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു സന്തോഷമായി- കൂക്കിവിളി

യും കലശൽ കൂട്ടലും ഒന്നു മുറുകി-ചെണ്ടയും മട്ടുവുമായി
 റത്തവെച്ച അടിച്ച പൊളിക്കുന്നതിന്റെ എടുത്തി
 അന്യോന്യം വിളിച്ചാലും പറഞ്ഞാലും കെൾക്കാൻ ബ
 ഹുപ്രയാസം എങ്കിലും ആസമയം പത്തായപ്പുറ മാളിക
 യിൽ നിന്ന ഇങ്ങോട്ടും മാളികയിലേക്കു അങ്ങോട്ടും വ
 ലിയക്കാരും കാര്യസ്ഥന്മാരും യാത്രക്കു ഭയക്കാൻ ഭാടന
 തും ചാടുന്നതും കണ്ടാൽ മനക്കു എങ്ങാണ്ട തീപ്പിടിച്ചി
 ട്ടോ എന്ന കാണുന്നവര ശങ്കിക്കും- അങ്ങിനെ ഇരിക്ക
 സ്ഥാൻ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി റും വിശേഷ സാ
 ന്താൻ ചെശമെൽ വെച്ചത നൊക്കാൻ അടുത്ത ചെ
 ന്ന- നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു ഇത ബഹു സന്തോഷമായി
 തന്റെ തുപ്പട്ടുകളെയും ആഭരണങ്ങളെയും ചെല്ലപ്പ
 ട്ടുകളെയും മറ്റും കുറിച്ച ആരെങ്കിലും കണ്ട ആശ്ച
 ഷപ്പടുന്നതും സ്തുതിക്കുന്നതും എല്ലായ്പ്പോഴും ഇദ്ദേഹത്തി
 ന്ന ബഹു സന്തോഷവും തൃപ്തിയുമായിരുന്നു.

ന-ചെറുശ്ശേരി അത നൊക്കു ആവെള്ളിച്ചെല്ലം- ഇ
 മുമ്പ ചെറുശ്ശേരി കണ്ടിട്ടില്ലെന്ന തൊന്നുന്നു.

ആയിരം പ്രാവശ്യം ചെറുശ്ശേരി റും ചെല്ലം ക
 ണ്ടിട്ടുണ്ടു എങ്കിലും,

ചെ-എന്നിരിക്കുന്നതായി നല്ല ഭാഷ്വതൊന്നുനില്പാ-
 ണി വിശേഷം തന്നെ- റും ഭിത്തിൽ പണി എടുത്ത
 തൊ.

ചെല്ലം യഥാസ്ഥത്തിൽ അവിടെ സമീപം ഭര
 ട്ടാൻ പണി എടുത്തതാണ്- അത ചെറുശ്ശേരി അറിയു
 എങ്കിലും താൻ ചെയ്യു ചൊല്ലും നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു ബ

ഇ സന്തോഷകരമായിരിക്കുമെന്ന വിചാരിച്ച ചൊലി
പുറപ്പെട്ടു.

ന—അല്ല-ഇവിടെ പണി എടുത്തതല്ല- ഓം ഭിക്ഷിൽ
ഇങ്ങിനെ ആര പണി എടുക്കും- മൈസൂക്കാരുൻ ഒരു
മൊതല എന്നിങ്ങനെ സമ്മാനമായി തന്നതാണ്. മലവാ
രം പാട്ടത്തിന്ന കൊടുത്തപ്പോൾ.

നവ—മൈസൂക്കാരുൻ ഒരു മൊതലയൊ.

ന—അതെ- ഒരു മൊതല- മൊതലയെന്നാണ് അർത്ഥം
നെ പറയാൻ.

നവ—മുതലിയാർ ആയിരിക്കും.

ന—മുതലിയാർ എന്നും പറയും. ആ മീതെവെച്ച തൂപ്പു
ട്ടന്നു നൊക്കൂ- ബഹു വിശേഷമാണ്- ബഹുമാന്യ
എന്ന പറയുന്ന ഭിക്ഷിൽ ഉണ്ടാകുന്നതാണ്- ബഹു
വില പിടിച്ചതാണ്- എന്നിങ്ങനെ അത മെച്ചമേറിയ
എന്ന പെരായി, ഏല മല പാട്ടത്തിന്ന വാങ്ങിയ ഒരു
സായിപ്പു നെയ്യിച്ച വസ്ത്രം തന്നതാണ്.

ചെറുശ്ശേരി തൂപ്പട്ട എടുത്തു നൊക്കി അത്യാശ്ചര്യം

പ്രഭാവത്തോടെ—

നവ—ഇത എവിടെ നെയ്യുന്നതാണെന്നാണ് പറഞ്ഞത്.

ന—ബഹുമാന്യ എന്ന പറയുന്ന രാജ്യത്ത.

നവ—ആ രാജ്യം എവിടെയൊ!

ന—അത വിലാത്തിയിൽനിന്ന പിന്നെയും ഒരു പതി
നായിരം നാഴിക തെക്കു പടിഞ്ഞാറാണത്രെ- ആ ഭി
ക്ഷിൽ ആ മാസം പകലും ആ മാസം രാത്രിയുമാ
ണെന്ന മെച്ചമേറിയ എന്തൊരു പറഞ്ഞു.

ഉപ്പട്ട നൊക്കിവെച്ച ശേഷം ചെറുശ്ശേരി പള്ളി കൈ സ്വണ്ണകണ്ണാടി എടുത്ത അത്യാശ്ചര്യത്തോടെ നൊക്കി വിശേഷമായ കണ്ണാടി എന്ന പറഞ്ഞു.

ന—അത കൊച്ചി എളയ രാജാവ രാജ്യത്തിൽവെച്ച കഴിഞ്ഞ കൊല്ലം പൂരത്തുനന്നാൾ എന്നിരിക്ക സമ്മാനമായി തന്നതാണ.

കഴിഞ്ഞ കൊല്ലം പൂരത്തിന്ന നമ്പൂരിപ്പാട് പെയ്തിട്ടില്ലെന്ന ചെറുശ്ശേരിക്ക നല്ല ഭാജ്യങ്ങൾ.

ചെ—വിശേഷമായ കണ്ണാടി തന്നെ— എന്ന പറഞ്ഞു കണ്ണാടി അവിടെ വെച്ചു- കൈകൊണ്ടു തന്റെ താടി ഒന്ന തടവി ഒരു മന്ദമാസം ചെയ്തു.

ന—എന്താ ചെറുശ്ശേരി ഒന്ന ചിരിച്ചത.

ചെ—വിശേഷിച്ച ഒന്നുമല്ല.

ന—ഏ പറയൂ- എന്താ ചിരിച്ചത- പറയൂ- പറയൂ.

ചെ—സാരമില്ല പറയാൻമാത്രം ഒന്നുമില്ല- ക്ഷേത്രം ഇന്നലെ കഴിച്ച കളയാമായിരുന്നു അത കഴിഞ്ഞില്ല എന്നാൽ എന്റെ ഓരം യാത്രയിൽ അതിനെ കുറിച്ച അത്ര ആലോചിപ്പാനില്ലല്ലോ-ക്ഷേത്രവും മറ്റും ചെയ്തു സന്ദരനായി പുറപ്പെടേണ്ടത ഇന്ദ്രലേഖയുടെ ഭർത്താവല്ലെ- കൂടാതെ പൂർണ്ണവർ എങ്ങിനെ പുറപ്പെട്ടാലും വിരോധമില്ലല്ലോ-എന്നൊത്തു ചിരിച്ച അത്രെ ഉള്ള.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയെക്കാൾ അധികം ദിവസമായിരിക്കുന്നു നമ്പൂരിപ്പാട് ക്ഷേത്രം ചെയ്തിട്ടില്ല ക്ഷേത്രം നശിച്ചു രോമങ്ങളും ഉണ്ട. ഇത കണ്ടിട്ടാണ ചെറുശ്ശേരി ഓരം പ്രസ്താവം ഉണ്ടാക്കിയത. നമ്പൂരിപ്പാട് ഉട

ന കണ്ണാടി എടുത്തു നോക്കി.

ന—അല്ലാ-ശിക്ഷ കാര്യം ശുദ്ധ കമ്പം തന്നെ- ചെറു
ശ്ശേരി കാർമ്മാക്കിയത നന്നായി-അബദ്ധം പറയുമാ
യിരുന്നു- ശിവ- ശിവ- നരകൂടി ഉണ്ട- ഞാൻ വയസ്സു
നായി ചെറുശ്ശേരി.

നവ—അതമാത്രം ഞാൻ സമ്മതിക്കില്ലാ.

ന—എന്നാൽ ക്ഷേമരം വെണ്ടെ.

നവ—അത മനസ്സുപൊലെ.

ന—വെളക്കത്തവെച്ചുളപ്പൊത്തന്നെചെയ്യിച്ചാലൊ.

നവ—രാത്രി ക്ഷേമരം വിധിച്ചിട്ടില്ല-വിശേഷിച്ചും നൊം
കു ശുഭകാര്യത്തിന്നു പൊവുന്നതല്ലെ. അത വയ്യാ
എന്നു എന്നിക്കു തൊന്നുന്നു- പക്ഷെ ക്ഷേമരം വെ
ണ്ടെന്നു വെച്ചാലും കൊള്ളാം.

ന—അത പാടില്ലാ-എന്നാൽ വെളിച്ചായി ക്ഷേമരം ക
ഴിഞ്ഞിട്ടു പുറപ്പെടാനെ പാടുള്ളു. ക്ഷേമരം കഴിഞ്ഞാ
ൽ കളിക്കാതെ പുറപ്പെടാൻ പാടുണ്ടോ.

നവ—കളിക്കാതെ പുറപ്പെടരുത.

ന—കളിച്ചു പുറപ്പെടാം.

നവ—എന്നാൽ പ്രാതൽകൂടി കഴിഞ്ഞിട്ടല്ലെ നല്ലത.

ന—അങ്ങിനെ തന്നെ.

നവ—എന്നാൽ ഞാൻ അതിനെല്ലാം ശട്ടം ചെയ്യട്ടെ.

എന്നു പറഞ്ഞു ചെറുശ്ശേരി സന്തോഷത്തോടു
കൂടി താഴത്തെക്കു പോന്നു. നന്നുരിപ്പാട കുറെ മെഴുവു
ത്തോടെ ഉറങ്ങാൻ അറയിലെക്കും പോയി.

ചിറ്റൊ ദിവസം രാവിലെ നിശ്ചയിച്ച പ്രകാരം

പ്രാതലും കഴിഞ്ഞ ഏകദേശം എട്ടരമണി സമയം നമ്പൂരിപ്പാടും ചെറുശ്ശേരിയും പരിവാരങ്ങളും കൂടി ചുവെട്ടി.

രാവിലെ കുളിക്കാൻ എത്തുമെന്ന അറിയിച്ചപ്രകാരം രണ്ടാമതും അതിഘോഷമായി സദ്യക്കു വട്ടംകൂട്ടി പഞ്ചമെന്നൊന്നും കേശവൻ നമ്പൂരിയ്ക്കുംകൂടി ഏകദേശം പന്ത്രണ്ടമണിവരെ കുളിക്കാതെ കാത്ത നിന്നു. ഒടുക്കം പഞ്ചമെന്നവന്ന കുറെശ്ശ ദേഷ്യംവന്നു തുടങ്ങി.

പ—എന്താ തിരുമനസ്സുണെ ഇത കഥാ- ഞാൻ കുളിപ്പാൻ പോകുന്നു. ഓരം നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടുന്ന ഒരു സ്ഥിരത ഇല്ലാത്തതാണെന്ന തൊന്നുന്നു.

കെ—ചി. കഷ്ടം! ഇത്ര സ്ഥിരത ഉണ്ടായിട്ട ഞാൻ മനസ്സുനെയും കണ്ടിട്ടില്ലാ- അവിടുത്തെ കാര്യങ്ങളുടെ അവസ്ഥ ഒന്ന അറിഞ്ഞാൽ ഇങ്ങിനെ പറവാൻ സംഗതി ഇല്ലാ. ശിവ- ശിവ- അവിടെ എന്ത തിരക്കാണ്- മനക്കൽ പോയിനൊക്കിയാലെ അറിയാൻ പാടുള്ളു. മലവാരം വിചാരിപ്പ, ആന വിചാരിപ്പ, മരം പാട്ടം വിചാരിപ്പ, പൊളിച്ചെഴുത്ത വിചാരിപ്പ, ഇങ്ങിനെ പലെ വകയായും ഉള്ള കാര്യങ്ങൾ എന്താക്കയുണ്ടു. പരമേശ്വര അദ്ദേഹം ഒരുത്തനല്ലാത്തതും താര നിവൃത്തിക്കും- ഇയ്യുടെ സ്വപ്നം കൊണ്ടു ആനച്ചങ്ങല പണിയിച്ചിരിക്കുന്നു- ബഹുവിശേഷം കണ്ടാൽ.

പ—സ്വപ്നംകൊണ്ടു കട്ടിയായിട്ടൊ.

കെ—സ്വപ്നംകൊണ്ടു കട്ടിയായിട്ട.

പ—ദ്രവ്യശക്തിതന്നെ.

ക—ദ്രവ്യശക്തിതന്നെ.

പ—ഓം പെണ്ണ എന്തൊക്കയാണ നമ്മളെ വഷളാക്കുവാൻ പൊവുന്നത എന്നറിഞ്ഞില്ല.

ക—ആ ഭ്രമം വെണ്ടാ- നമ്പൂരിയുമായി അര നാഴിക നെരം സംസാരിക്കട്ടെ എന്നാൽ ഇന്ദുലേഖ തന്നെ നമ്മളോട ഓരം കാര്യം നടത്തണമെന്ന പറയും.

പ—ശരി-ശരി. എന്നാൽ ഒരു ഓളുവുമില്ല- ശരി- തിരുമനസ്സിലെ ഓരം വാക്കു കെൾക്കുമ്പോൾ മാത്രമാണു ഏനിക്കു പിന്നെയും സന്തോഷമാവുന്നത- ശരി- ഞാൻ എനി കുളിക്കട്ടെ- തിരുമനസ്സു കരകൂടി താമസിക്കുന്നതാണ നല്ലത.

ക—അങ്ങിനെതന്നെ.

കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ വാക്കു പഞ്ചമെന്നവനവരെ സുഖത്തെ കൊടുത്തു. “നമ്പൂരിപ്പാടുമായി അര നാഴിക ഇന്ദുലേഖ സംസാരിച്ചാൽ നമ്പൂരിപ്പാടിനെ ഭേദിതാവാക്കും. ശരി- ഇതതന്നെ നല്ലവിദ്യ, തനിക്കു ഒരു ഭാരവും ഇല്ല- തനിക്കും കേശവൻ നമ്പൂരികും ഓരം കാര്യം നടത്തണമെന്ന താല്പര്യം. പെണ്ണിന അല്പം ശാസ്ത്രം- അത നമ്പൂരിപ്പാടുമായി കണ്ടാൽ തീരും എന്ന തീർച്ചയായി കേശവൻ നമ്പൂരിപറഞ്ഞു- അതുകൊണ്ടു എഴുത്തയച്ചു. ശാസ്ത്രം കളഞ്ഞ ഭാര്യയാക്കി എടുത്തൊട്ടെ- ശാസ്ത്രം തീർന്നില്ലെങ്കിൽ തനിക്കു ഉത്തരവാദിത്വം കൂടും. ഇല്ലാ- നമ്പൂരിപ്പാടു കൊള്ളരുതാഞ്ഞിട്ട ശാസ്ത്രം തീർന്നില്ലെന്ന താൻ പറയും- അല്ലാതെ എന്ത- മാധവന ഓരം

“പെണ്ണിനെ കൊടുക്കയില്ലെന്നാണ് താൻ സത്യം ചെയ്തത്. നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു കൊടുക്കും എന്ന സത്യം ചെയ്തിട്ടില്ല. നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു സാധിക്കുമെങ്കിൽ അയാൾ ഭാര്യയാക്കിക്കൊടുക്കട്ടെ- ഇല്ലെങ്കിൽ വെറെ ആരെ “അന്വേഷിക്കണം. അല്ലാതെ എന്താണ്.” ഇങ്ങിനെ ആയിരുന്നു പഞ്ചമെന്നോൻ കുളിപ്പാൻ പൊവുമ്പോൾ മനസ്സുകൊണ്ടു വിചാരിച്ചതും സന്തോഷത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞതും. എന്നാൽ കേശവൻ നമ്പൂരിയോട് ഒന്നുകൂടി ഇതിനെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞു വെളിവാക്കി ധരിപ്പിക്കണം എന്നാലെ തീർച്ചയാവുമുള്ളൂ എന്ന വിചാരിച്ച പല്ലയെപ്പോലെയുള്ള ഉടനെ മടങ്ങി പൂമുഖത്തെക്കു തന്നെ വന്നു. കേശവൻ നമ്പൂരി പട്ടിണികിടന്നു പല്ലിളിഞ്ഞ ഇരുന്നിരുന്നതു കണ്ടു.

കെ—എന്താ കുളിക്കാതെ മടങ്ങിയത.

പ—ഒന്നുമില്ലാ നെന്തെ പറഞ്ഞ കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് ഒന്നുകൂടി പറയാനുള്ള- അടിയന്തരമായി ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിയോട് ഒന്നു പറയാനുള്ള.

ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നൊന്നെ വിളിച്ചു അടുത്തു നിൽക്കി.

പ—കുട്ടനോട് ഞാൻ ഇന്നലെ ഇന്ദുലേഖയുടെ ഭർത്താവിനെ സംബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞില്ലെ- അതിന്റെ കാര്യം കൊണ്ടു കേശവൻ നമ്പൂരിയോട് നിന്റെ മുമ്പാകെ എനിക്കു ഒന്നും കൂടി പറയാനുള്ള- ഇന്ദുലേഖയെ ഞാൻ മാധവന കൊടുക്കുകയില്ലെന്ന മാത്രം സത്യം ചെയ്തിട്ടുള്ളു- നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു കൊടുക്കുക

ന ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ല- നന്മുരിപ്പാട്ടിന്ന വന്നകണ്ട
അവൾക്കു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടാൽ മാത്രം ഹൃദയം ബന്ധം
നടത്തുന്നതല്ലാതെ ഇന്ദ്രലവയുടെ മനസ്സിന്ന വി
രോധമായി നന്മുരിപ്പാടെക്കൊണ്ടു തന്നെ സംബ
ധം നടത്താൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന മുമ്പെ തന്നെ
ഞാൻ കേശവൻ നന്മുരിയെ അറിയിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്.
അതുകൊണ്ടു കാര്യം നടന്നില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ നന്മുരി
പ്പാട്ടിലെക്കു ഉത്തരവാദിയല്ലെ- ഇത ഞാൻ ഇപ്പോ
ൾ തന്നെ പറയുന്നു- കുട്ടന്റെ മുമ്പാകെ പറയുന്നു.

■—സകലത്തിനും ഞാൻ ഉത്തരവാദി-നന്മുരിപ്പാട
ഇവിടെ എന്തെങ്ങു താമസം അത്രെ എനിക്കു തൊ
ന്നിട്ടുള്ളു.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞതുകൊട്ടു സന്തോഷത്തോടുകൂടി
മുൻ പിന്നെയും കുളിപ്പാൻ പോയി.

■—(കേശവൻ നന്മുരിയൊട) നെരം ഒന്നര മണി
യായെല്ലൊ എന്തിനാണ് തിരുമനസ്സിന്ന ഇങ്ങിനെ
പട്ടിണി കിടക്കുന്നതു.

■—ഇല്ലാ ഇപ്പോഴെത്തും- അതാ കെൾക്കുന്നു ഒരു മൂ
ളക്കം- ഇല്ലെ.

■—ഉണ്ടു- എന്നു പറഞ്ഞ ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നൊ
ൻ അകത്തേക്കു പോയി.

അപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായ ഒരു ഘോഷത്തെ
കേൾച്ച പറയുവാൻ പ്രയാസം- പല്ലക്കിന്ന എട്ടാൾ മഞ്ച
മിന്ന ആറാൾ എടുത്ത വരുന്നവരും മാറിക്കൊടുപ്പാ
ൻ നന്നിച്ചു നടക്കുന്നവരും ഒന്നായിട്ടു മൂലം എന്നാ

ണ കല്പന. പതിന്നാൽപെര കൂടി ഒരേ ശബ്ദത്തിൽ
 ഉപാ-രണ്ടുനാലാം മുഖിൽനിന്ന ഹെ-ഹ-ഹെ-ഹെ-
 ഹ- ഹ. എന്ന ചില ശബ്ദങ്ങൾ. ഞം നിലവിളി ന്ന
 രിപ്പാട്ടിലെക്കുള്ള രാജവിഹാരമാണത്രെ. ഇങ്ങിനെ ഹെ-
 ഷത്താടു കൂടിയാണ പലക്കു മിററത്ത എത്തിയ
 ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി പടിക്കൽനിന്ന തന്നെ മഞ്ചലി-
 നിന്ന ഏക്കു എങ്കിലും ആ മഞ്ചൽക്കാരും മിററത്ത
 ഉം മുളിക്കൊണ്ടുതന്നെ വന്നു. പഞ്ചമെന്നൊക്കെ
 വാട്ട വീട്ടിലും സ്വന്ത മാളികയിലും താമസിക്കുന്ന
 ബാലപുത്രം (ഇന്ദ്രലേഖയും ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്റ
 നും ഒഴികെ) ഒരു പടയൊ മറ്റൊ വരുമ്പോൾ ഉള്ള
 രക്ഷപൊലെ തിരക്കി, ഓരൊ ലിക്കിൽ ഓരൊരുത്തർ
 കഴിയുമ്പൊലെയും കിട്ടുമ്പൊലെയും ഉള്ള സ്ഥലത്ത്
 നിന്ന കണ്ണു പറിക്കാതെ ഞം വരവ നൊക്കിത്തന്ന
 നിന്നുപൊയി. വീട്ടിലുള്ള സ്ത്രീകൾ മാളികകളുടെ മുക്ക
 ലുള്ള ജാലകങ്ങളിൽകൂടി തിരിക്കിത്തിരക്കിട്ട അങ്ങിനെ-
 രക്ഷന്മാര എഴുന്നോന്ന സകലവും ബലപ്പെട്ട ഉണ്ണ
 തെ എതിരെല്ലാം വന്ന പഞ്ചമെന്നവനെ മുൻനിൽ
 പുരുഷനെ ഒരു തിരക്ക- കേശവൻ നമ്പൂരി എതിരെ
 പലക്കിൽനിന്ന ഏക്കുവാൻ മിററത്ത ഏക്കുനിന്ന
 കൊണ്ട- കായ്സ്ഥന്മാര ഭൂതവർഗ്ഗങ്ങൾ മിററത്ത തിരി
 യും തിരക്കിയും- അടുക്കളപ്പണിക്കാര അടുക്കളയിലെ
 ജാലകങ്ങളിൽ കൂടിയും പുരയിൽ ഉള്ള ചില ഭാരത
 ൽ കൂടിയും കണ്ണുമാത്രം പുറത്താക്കിട്ട അങ്ങിനെ-വൃഷ
 വർഗ്ഗം ചില വാഴകൾ മറഞ്ഞിട്ടും വെലി മറഞ്ഞിട്ടും

നിന്നൊക്കിക്കൊണ്ടും അങ്ങിനെ- ഓരം ആഘോഷ ശബ്ദവും ആട്ടം വിളിയും കെട്ട ഉണ്ടു പുരയിൽ ഉണ്ടാക്കിയ വെയിൽതാണിട്ട പുറപ്പെടാൻ നിശ്ചയിച്ച കിടന്നുവന്ന വഴിയാത്രക്കാര ബ്രാഹ്മണര ആസകലവും അട്ടി ഉണർന്നു ഭാടി കൊളുത്ത വക്കത്തും പടിയിലും ഇരിപ്പിടം ഇരിക്കാൻ പാടുള്ള സകല സ്ഥലങ്ങളിലും വഴിയിലും കെട്ടിക്കൊണ്ട “എന്നു ഹൃത- ആരഹൃത ഇതി- ഭക്തവുമായിരിക്കെ” ഇങ്ങിനെ ചൊരിച്ചുകൊണ്ടു കേൾക്കേണ്ട അങ്ങിനെ- എന്ന വെണ്ടോ ചെമ്പാഴിയൊട്ടു ചെങ്കുളിപ്പിച്ച സമീപവാസികളായ എല്ലാവരും ഒരു ഭക്തനും ഉണ്ടായാൽ എങ്ങിനെയോ അതപോലെ ഒന്നായിച്ചുപോയി. പലക്കു മിററത്ത എത്തിയ ഉടനെ കൈവെക്കുന്ന നമ്പൂരി അതിന്റെ വാതിൽ തുറന്നു- അപ്പോൾ അതിൽനിന്ന ഒരു സ്വർണ്ണവിഗ്രഹം പുറത്തേക്കു ചാടി- മെതെ-സ്വർണ്ണവിഗ്രഹം-സ്വർണ്ണവിഗ്രഹംതന്നെ- തല മുറുപ്പൻ സ്വർണ്ണവണ്ണ തൊപ്പി- ശരീരം മുഴുവൻ സ്വർണ്ണവണ്ണ കപ്പായം-ഉടുത്ത പട്ടക്കര മുഴുവൻ സ്വർണ്ണം- കാലി- സ്വർണ്ണക്കുതിരയുള്ള മെതിയടി- കൈവിരൽ പത്തിലും സ്വർണ്ണ മൊതിരങ്ങൾ- പൊരാത്തതിന്ന സർപ്പം സ്വർണ്ണ മണ്ണായ ഒരു ഉപ്പട്ട കപ്പായത്തിന്റെ മീതെ പൊതച്ചിട്ട കയ്യിൽ കൂടുകൂടുന്നൊക്കാൻ ചെറിയ ഒരു സ്വർണ്ണ കപ്പായം- സ്വർണ്ണം-സ്വർണ്ണം-സർപ്പം സ്വർണ്ണം- ഒന്നായി വെയിലിൽ നമ്പൂരിപ്പാട പലക്കിൽ നിന്ന എങ്ങിനി നിന്നപ്പോൾ ഉണ്ടായ ഒരു പ്രഭയെ കുറിച്ച എന്താണു പറയേണ്ടത. ഇങ്ങിനെയും നിന്നതിന്റെ സമീപം ഒരു

കൊൽ പൂത്തത്തിൽ വെയിൽ സ്വപ്നപ്രഭയായി മണ
 ഉച്ച തൊന്നി- ഇതെല്ലാം കണ്ട ക്ഷണത്തിൽ പഞ്ച
 നവന്റെ മനസ്സിൽ തൊന്നിയത- “ഓ ഹോ- കേശ
 ന്നമ്പൂരി പാഞ്ഞത സൂക്ഷ്മംതന്നെ- ഇടുലെഖാ
 നമ്പൂരിയുടെ പിന്നാലെ കാടും കാടും- സംശയമില്ല സ
 ശയമില്ല” എന്നായിരുന്നു. പല്ലക്കിൽ നിന്ന എറങ്ങി
 ഉടനെ അര നിമിഷനേരം ഓരം സ്വപ്നപകിട്ടിൽ
 ഷ്വരയുടെ കണ്ണു ഒന്നു മഞ്ഞുചിട്ട ആരും ഒന്നുംപറയാ
 നിന്നു പോയി. തന്റെ വേഷം കണ്ട എല്ലാവരും
 ചു പൊയി എന്ന നിശ്ചയിച്ച നമ്പൂതിരിപ്പാടും വെ
 തെ ആ വെയിലത്തുതന്നെ അരനിമിഷം നിന്നു-വെ
 തെ നിന്നു എന്ന പറവാൻ പാടില്ല-പൂമുഖത്തെ വാ
 ലിൽകൂടി ഇടുലെഖാ അവിടെ എങ്ങാനും വന്നു ന
 ള്കുന്നുണ്ടോ എന്നറിവാൻ രണ്ടുമൂന്നു പ്രാവശ്യം എണ്
 നൊക്കുന്ന സമ്പ്രദായത്തിൽ താണു നൊക്കി- ഉടൻ
 പഞ്ചമനവനും കേശവൻ നമ്പൂരിയുടേകി കൈ
 ക്കീട്ടി വഴികാണിച്ചുകൊണ്ടു ഓരം സ്വപ്ന വിഗ്രഹത്തെ
 പൂമുഖത്തിലെക്കു കൊണ്ടുപോയി- അവിടെ തെയ്യം
 ക്കി വെച്ചിരുന്ന വലിയ ഒരു കസാലയിന്മേൽ ഇരുന്ന്
 ന—പഞ്ചവെ ഞാൻ കെട്ടറിയും.

പ—ഇവിടെ എഴുന്നള്ളിയത അടിയന്റെ ഭാഗ്യം.

ന—കുറഞ്ഞടം ഇരിക്കൂ-ചെറുശ്ശേരി എവിടെ.

പെ—ഞാൻ ഇവിടെ ഉണ്ടു.

ന—ഇരിക്കൂ ഇരിക്കൂ- വിരൊധമില്ലാ- ഇരിക്കൂ- ഇ
 ന്നൊക്കൂ.

ച-ഇരിക്കാം.

൧-എന്താണു കറുത്തടം ഇരിക്കാത്തതു ഇരിക്കൂ.

൨-എഴുന്നള്ളത്തു കരെ വഴുകിയതിന്നു എന്തൊ കാരണം എന്നറിഞ്ഞില്ലാ-അമരത്തെ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലായിരിക്കാം.

൩-കഴിഞ്ഞു- രാവിലെ കഴിഞ്ഞു- ഒരു മലവാര കായ്ക്കു സംഗതിയാൽ വിചാരിച്ചു പൊലെ പുറപ്പെടാൻ സാധിച്ചില്ലാ- അസാരം വഴുകി പ്രാതൽ കഴിഞ്ഞു പുറപ്പെട്ടു.

എന്താണു താടികളായിട്ടു മലവാര സംഗതിയൊന്നു ചെറുശ്ശരി വിചാരിച്ചു ഉള്ളിൽ ചിറിച്ചു.

൪-കായ്ക്കങ്ങളുടെ തിരക്കായിരിക്കും എന്നു അച്ഛാൻ തന്നെ ഇവിടെ അടിയൻ ഭാരത്തിരിക്കുന്നു.

൫-ഞാൻ പറഞ്ഞില്ലെ.

൬-എനി നീരാട്ടകളിക താമസിക്കെണ്ടാ എന്നു തൊന്നുന്നു- പ്രാതലമരത്തെ വളരെ നെഞ്ചു കഴിഞ്ഞു തല്ലെ.

൭-കളിക്കാൻ താമസമില്ലായിരിക്കും.

൮-ഓ ഹോ- കറുത്തടം കളികഴിഞ്ഞില്ലെന്നു തൊന്നുന്നു.

൯-ഇല്ല.

൧൦-എന്നാൽ എനി നൊക്ക കളിക്കാൻ ചൊവ്വ- എന്നു പറഞ്ഞു എല്ലാവരും കൂടി പുറപ്പെട്ടു.

നമ്പൂരിപ്പാട പുരുഷന്ത ഇരിക്കുന്നമദ്ധ്യേ ഒരു എട്ടു പ്രാവശ്യം അകത്തേക്കു എത്തിനൊക്കിയിരിക്കും

നും. അപ്പോൾ കണ്ടതിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ ആളെ ഇവ
ലെഖയാണോ എന്ന ശങ്കിച്ചിട്ടും ഉണ്ട- എല്ലാവരും
ഉള്ളിപ്പാൻ പൊയശേഷം പഞ്ചമെന്നൊൻ അകത്തവൻ
ഉണ്ണാനിരുന്നു.

പ—(ഭായ്യയോട്) നന്ദുരിപ്പാട വലിയകെമൻ തന്നെ
കണ്ടിട്ടില്ലാ-ഇന്ദുലെഖയുടെ ജാതകം ഒത്ത ജാതക
ണ-ഇന്നാൾ ആപണിക്കര നൊക്കി പറഞ്ഞത ഒതു
ഉടനെ അതി കെമനായി ഒരു ഭർത്താവ ഉണ്ടാകും
ന്ന പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

പ—ഇന്ദുലെഖ നന്ദുരിപ്പാട്ടിലെ കണ്ടുവാ. താഴെ
ണ്ടായിരുന്നുവാ.

ക—താഴെത്ത വന്നിട്ടില്ലാ- മുകളിൽ നിന്ന നൊക്കി
ണ്ടായിരിക്കണം.

പ—നീ അന്വേഷിക്കണം- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി കണ്ടുവാ.

ക—കണ്ടു-അവൾ എന്റെ കൂടെ കരുന്നെരം അകത്ത
നിന്ന നൊക്കിയിരുന്നു- പിന്നെ അവളുടെ അമ്മ
ലെക്ക പോയി.

പ—ഓരം സംബന്ധം നടക്കും നിശ്ചയം തന്നെ.

ക—ഓരം സംബന്ധം നടന്നിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഞങ്ങളുടെ
ബ്രക്കിയം.

പ—നടക്കും എന്ന തന്നെ എനിക്ക തൊന്നുന്നു.

ക—നടക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ ഇതിൽപരം ഒരു കഷ്ടം എനിക്ക്
ണ്ടാകാ വരെണ്ടതില്ലാ.

പ—എനിക്ക ഒരു സംശയമില്ലാ- നടക്കും.

- എനിക്കും അശേഷം സംശയമില്ലാ-അത്ര ബുദ്ധിയില്ലാത്ത പെണ്ണല്ല ഇങ്ങലെഖാ.
- ആട്ടെ- ഉടനെ അറിയാം- ഇങ്ങലെഖാ നിശ്ചയമായി സമ്മതിക്കും എന്ന് തന്നെ എനിക്കു ഉറപ്പായി തോന്നുന്നു- നീ വെഗം പോയി ഇങ്ങലെഖയുമായി കുന്ന സംസാരിച്ചു നോക്ക- എന്നാൽ ഏതാണ്ടു അറിയാം.
- ഞാൻ ഇതാ പോണം.

പത്താം അദ്ധ്യായം.

മദിരാശിയിൽനിന്ന ഒരു കത്ത.

പഞ്ചമെന്നൊൻ ഉറണ കഴിഞ്ഞ ഉടനെ ഇന്ദ്രലേഖ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കണ്ടുവാ എന്നറിവാൻ കണ്ടതിൽ ടിരുമ്മ ഇന്ദ്രലേഖയുടെ മാളികമെൽ പൊയി- ചെല്ലുമ്പോൾ ഇന്ദ്രലേഖ ഒരു തൊപ്പി തുന്നിക്കൊണ്ട ചായപ്പിയിൽ ഇരിക്കുന്നു- മുത്തശ്ശിയെ കണ്ട ഉടനെ എഴുന്നീറ്റ അടുക്കെ ചെന്നു-മുത്തശ്ശി ഇന്ദ്രലേഖയെ പിടിച്ചു പറക്കിക്കൊണ്ട ചെല്ലാമുഖാവിൽ ചുംബിച്ചുകൊണ്ട പറയുന്ന കണ്ടതിൽ ടിരുമ്മ—മകളെ നിന്നക്ക ഏല്ലാ ഭാഗ്യവും കണ്ടതുവന്നു- എഴുന്നള്ളത്ത കണ്ടില്ലെ.

ഇന്ദ്രലേഖ—എന്താണ-ഇന്ന അമ്പലത്തിൽ ഉത്സവം ഉണ്ടായിരുന്നുവോ-എന്നാൽ എന്തെ മുത്തശ്ശി എണ്ണ വിളിക്കാഞ്ഞത- ആന എത്ര ഉണ്ടായിരുന്നു- വാച്ചു കന്നം കെട്ടില്ലല്ലോ.

ക—അമ്പലത്തിലെ എഴുന്നള്ളത്തല്ല, നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ എഴുന്നള്ളത്ത.

ഇ—(മുഖപ്രസാദം കൈവലം വിട്ട വലിയമ്മയുടെ ബലിംഗനത്തിൽ നിന്ന വെറായി നിന്നിട്ട) ഞാൻ കണ്ടില്ലല്ലോ.

ക—ഓം ഫലാക്ഷം ഒക്ക കഴിഞ്ഞിട്ട നീ അറിഞ്ഞില്ല ഇ—എന്ത ഫലാക്ഷം- ഞാൻ ഒന്നും കണ്ടില്ലല്ലോ.

ക—നീ മകളിൽ വാതിൽ അടച്ചു തൂണക്കാരടെ പണം

യും എടുത്ത കുത്തിയന്നാൽ കാണുമൊ- നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കാണാത്തതാണ്. മറ്റൊരു സുന്ദരൻതന്നെ. ഉടുപ്പും കുപ്പായവും എല്ലാം പൊന്നുകൊണ്ടു കട്ടിയായിട്ടാണ്. എന്നിങ്ങനെ അറുപതു വയസ്സായി മകളെ ഞാൻ ഇതുവരെ ഇങ്ങിനെ കരാളെയും കണ്ടിട്ടില്ല. അമരത്തിന്നു പൊയിരിക്കുന്നു- കഴിഞ്ഞ ഉടനെ വരും. നിന്നെക്കൊണ്ടാൻ മകളിൽ വരുമെന്നു തൊന്നുന്നു. ഇന്നാൾ ഇവിടെവന്നു ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയും കൂടെ വന്നിട്ടുണ്ട്- അദ്ദേഹം നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ മുറിയിൽ ഇരിക്കാൻകൂടി മടിക്കുന്നു. നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ അവസ്ഥ പറഞ്ഞുകൂടാ. മനക്കൽ ആനച്ചങ്ങല കൂടി പൊന്നുകൊണ്ടാണത്രെ. ഇതിന്റെ മകളിൽ ഒരാൾ വെടിപ്പുണ്ടായിരിക്കണമെന്നു അദ്ദേഹം വരുമ്പോൾ.

■-ഇതിന്റെ മകളിൽ വെടിപ്പുകെട്ടു ഒരിക്കലും ഉണ്ടാവാറില്ല-എന്തിനാണു അദ്ദേഹം ഇതിന്റെ മകളിൽ വരുന്നത- എന്നെക്കൊണ്ടാണു ആവശ്യം എന്നാണു അദ്ദേഹത്തിന്നു.

■-അദ്ദേഹം മറ്റൊരാൾപ്രശ്നത്തിന്നു നമ്മളുടെ വീട്ടിൽ എഴുന്നള്ളുന്നു- എന്റെ മകളുടെ വർത്തമാനം കേട്ടിട്ടു വന്നതാണ്-മകളെ വളരെ നന്നായിട്ടെല്ലാം സംസാരിക്കണം- എന്റെ മകൾക്കു വലിയ ഭർത്താവു വന്നു കാണണമെന്നു ഞാൻ എത്രകാലമായി കൊതിച്ചിരിക്കുന്നു- ഇപ്പോഴു എന്നിക്കത്തു സംഗതി വന്നു- ഇതുപൊലെ എന്നി എന്റെ കുട്ടിക്കു ഒരു ഭാഗ്യം പരാനില്ലാ-പെണ്ണുണ്ടാകുന്നതായി തീർന്നാൽ അവരുടെ ത

റവാട നന്നാക്കണം- നല്ല ഭർത്താവിനെ ഏകക്കണ്ഠ,
 പണം തന്നെയാണ മകളെ കാര്യം- പണത്തിന്നു മീ
 തെ രന്നമില്ലാ-ഞാൻ കുട്ടിയിൽ കണ്ടാൽ നന്നായി
 രുന്നു- എത്രയൊ സുന്ദരനാരായ ആണെങ്കിലും എനി
 ക സംബന്ധം തുടങ്ങാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു- എന്റെ
 അച്ഛനും അമ്മയും അതൊന്നും സമ്മതിച്ചില്ലാ- ടേ
 വിൽ നിന്റെ വലിയച്ഛനെ എന്നെ കൊടുത്തു- ഞ
 നായിട്ട നമ്മളെ വീട്ടിൽ നാലകാശ സമ്പാദിച്ചു. ന
 മ്മക്കു സുഖമായി കഴിവാൻ മാത്രം സമ്പാദിച്ചു
 കളെ- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിക്ക ഭാഗ്യമില്ലാതെ പൊയി- നി
 ന്റെ അച്ഛൻ കുറെക്കാലംകൂടി ഇരിക്കുന്നവെ
 ല് നമ്മൾ ഇന്നു വലിയ പണക്കാരായിപ്പോയി
 ന്നു- എന്തപെയ്യും അതിനൊന്നും ഭാഗ്യമില്ലാ. നമ്മ
 ലെ തറവാട്ടിൽ പെങ്കുട്ടികൾ എല്ലാജ്ഞാഴും നന്നായി
 ടെ തീരാറുള്ളു- എന്റെ മകളെപ്പോലെ ഇത്ര നന്നാ
 യിട്ട ഇതവരെ ആരും തീർന്നിട്ടില്ലാ- നിന്നെക്കു ഇപ്പോ
 ല് വന്ന ഭർത്താവിനെപ്പോലെ നന്നായിട്ട ഒരു സ
 ബന്ധവും ഇതവരെ നമ്മളെ തറവാട്ടിൽ ഉണ്ടാ
 ടില്ലാ- അതുകൊണ്ടാണ ഭാഗ്യം എന്ന പറഞ്ഞത.
 ഇ—അല്ല- നന്മുരിപ്പാട എന്നിങ്ങ സംബന്ധം തുടങ്ങി
 കഴിഞ്ഞുപൊ- ഞാൻ ഇത അറിഞ്ഞില്ലല്ലോ.
 ക—എനി സംബന്ധം കഴിഞ്ഞുപൊലെ തന്നെ- ഇത്ര
 വലിയൊരു ഇവിടെ ഇതിനായിട്ട വന്നിട്ട എനി സം
 ബന്ധം കഴിയാതെ പൊവുമൊ- എന്താ എന്റെ
 കൾക്കു ഭ്രാന്തെങ്ങോ. ഞാനും നന്മുരിപ്പാട സംബന്ധം

തടങ്ങിയില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ ആര തടങ്ങും.

■—ശരി-മുത്തശ്ശി പറഞ്ഞത എല്ലാം ശരി-ഞാൻ കര കിടന്നുറങ്ങട്ടെ.

■—പകൽ ഓങ്ങരുത മകളെ-ഞാൻ ആ പച്ചക്കല്ല താ ലിശുട്ടവും കല്ലവെച്ച തൊടകളും എടുത്ത കൊണ്ടുവരട്ടെ-നമ്പൂരിപ്പാട ഇതിന്റെ മകളിൽ എഴുന്നള്ള സ്വാം എന്റെ മകൾ അതെല്ലാം അണിഞ്ഞിട്ട പെണം അദ്ദേഹത്തെ കാണാൻ- ഞാൻ വെഗം എടുത്ത കൊണ്ടുവരാം.

■—വെണ്ടാ ഞാൻ യാതൊരു സാധനവും കെട്ടുകയില്ല- നിശ്ചയം തന്നെ-എനിക്ക അസാരം ഉറങ്ങിയെ കഴിയുള്ളൂ.

■—എന്റെ മകൾ കെട്ടിയാലും കെട്ടിയില്ലെങ്കിലും ശരി- എന്റെ മകൾക്ക ആഭരണം ഒന്നും വെണ്ടാ-നമ്പൂരിപ്പാട വരുമ്പോൾ നല്ല സന്തോഷമായിട്ടെല്ലാം പറഞ്ഞ അദ്ദേഹത്തിന നല്ല സ്നേഹം തോന്നിക്കണം.

എന്നും പറഞ്ഞ കുഞ്ഞിക്കുട്ടി അമ്മ താഴത്തെക്കുറിച്ചുപൊയ ഉടനെ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ മകളിലേക്കു കൂറിവന്നു-ഇന്ദുലേഖയും ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മയും അന്യോന്യം മുഖത്ത നൊക്കി ഒന്ന ചിരിച്ചു.

■ക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മ—നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വരവ ബഹുരഹിഷമായി-ആൾ മഹാ വിഡ്ഢിയാണെന്ന തോന്നുന്നു- ഇതിന്റെ മകളിലേക്കു വരവുണ്ടാവും.

■—വരട്ടെ.

■—ബാധവിഷണം എന്ന പറയും.

ഇ—ആരെ.

ല—നിന്നെ.

ഇ—വന്ന കയറിയ ഉടനെയൊ.

ല—(ചിരിച്ചു കൊണ്ടു) ഒരു സമയം ഉടനെ തന്നെ പരയും എന്നു തോന്നുന്നു.

ഇ—അങ്ങിനെ പറഞ്ഞാൽ അതിന ഉത്തരം എന്താ? ഭാസി അമ്മ പറഞ്ഞതാളും.

ല—മാധവൻ കൂടി ഇപ്പോൾ ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ നല്ല നെരം പൊക്കായിരുന്നു.

മാധവൻ എന്ന ശബ്ദമാത്രശ്രവണത്തിൽ ഇപ്പോൾ ലെഖയുടെ മുമ്പത്ത പ്രത്യക്ഷമായുണ്ടായ വികാരങ്ങളെ കണ്ടിട്ടു.

ല—ഓ- ഓ- എന്റെ കുട്ടി നിന്റെ പ്രാണൻ ഇപ്പോൾ മലിരാശിയിൽ തന്നെയാണു സംശയമില്ല. നിന്നെക്കു ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്നതിൽ മനസ്സിന്നു വളരെ സുഖപ്പെടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു- ആട്ടെ ദൈവം ഉടനെ എല്ലാം ഗുണമായി വരുത്തും.

ഇ—മനസ്സിന്നു സുഖപ്പെടെ അധികമായിട്ടൊന്നുമില്ലാ- മലിരാശി വർത്തമാനം ഒന്നും ഇല്ലല്ലോ.

ല—ഗോവിന്ദൻ കുട്ടി വിശേഷിച്ച ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല.

ഇ—ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി വന്നിട്ടുണ്ടോ.

ല—ഉണ്ടു- അദ്ദേഹവും ഉണ്ണാൻ പൊയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ പൊണ്ടു- നമ്പൂരിപ്പാടുമായി യുദ്ധത്തിന്നു ഒരുക്കിക്കൊണ്ടു-എന്നു പറഞ്ഞ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മ താഴത്തെക്കു പൊയി.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി വന്നിട്ടുണ്ടെന്ന കെട്ടുത ഇദ്ദേഹം വളരെ സന്തോഷമായി-തമ്മിൽ അഞ്ചാറുദിവസത്തെ പരിചയമെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള എങ്കിലും ഇദ്ദേഹം മാധവനും ഓരം നമ്പൂരി അതി സമത്വനും രസികനെന്നുണ്ടെന്ന ബോധിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു- എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഇദ്ദേഹം അല്പം ഒരു സുഖക്കേടും തൊന്നി. എന്ന ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയെ കണ്ടപ്പോൾ മാധവൻ തന്റെ കൂടെ ഉണ്ടായിരുന്നു- താനും മാധവനും തമ്മിൽ അങ്ങിനെ പൊതുവെ സ്ഥിതിയെ ഇദ്ദേഹം നല്ല സ്ഥിതി അറിഞ്ഞിട്ടും അതിൽ ഇദ്ദേഹം സന്തോഷിച്ചിട്ടും ഉണ്ടെന്ന ഇദ്ദേഹം കണ്ടിപ്പോൾ-ഓരം നമ്പൂരിപ്പാട ഇപ്പോൾ ഉദ്ദേശിച്ചവന്ന കാര്യവും ഇയാൾക്കു മനസ്സിലാവാൻ തന്നെ പാടില്ല. ഇതിൽ നമ്പൂരിക്കു തന്റെ മേൽ ഉദ്ദേശം തൊന്നുമല്ല- എന്ന വിചാരിച്ചിട്ടാണു സുഖക്കേടാണെന്നു നമ്പൂരിപ്പാട ഉദ്ദേശിച്ചവന്ന കാര്യത്തിൽ തീർച്ചയിൽ ഓരം പൂർണ്ണ തീരുമെന്ന താൻ തന്നെ സാധനിച്ച അകായിൽ പൊയി ഉറങ്ങാൻ ഭാവിച്ചു കിട്ടുന്നു.

ഒരു നാലെട്ടു നിമിഷം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ രസിക്കാർ ഒരു കടലാസ്സും കയ്യിൽ പിടിച്ചു കയറിവരുത്തുക കണ്ടു.

—എന്താ അമ്മു അത.

—ഇത എഴുത്താണെ- മതിരാശിയിൽ നിന്നു വന്നതാണെ- കൂട്ടൻ മെനവൻ യജമാനൻ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്ന താൻ പറഞ്ഞു- എന്ന പറഞ്ഞു എഴുത്ത

ഇന്ദുലെഖയുടെ വശം കൊടുത്തു.

ഇന്ദുലെഖ കുറെ ഭ്രമത്തോടെ എഴുത്ത വാങ്ങി എഴുന്നീറ്റു വായിച്ചു- രണ്ടെഴുത്തുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒന്നു തുറന്നിരിക്കുന്നു- അതിന്റെ തർജ്ജമ താഴെ എഴുതുന്നു.

“കുട്ടൻ ഇവിടെനിന്നു പോയ ദിവസം രാത്രി എട്ടു മണിക്കു എന്നെ സമീപത്തിൽ നിശ്ചയിച്ചതായി ഗിൽഫാം സാജിന്റെ ഒരു കത്തു കിട്ടി- ഞാൻ ഇന്നു ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു- കുട്ടനും മറ്റും സുഖക്കേടു കണ്ടുപിടിച്ചിരിക്കും- ഞാൻ മറ്റൊന്നു ഉത്തരയോ നാലാന്നു ഉത്തരയോ വെട്ടിക്കുറോട്ടു കല്പന എടുത്തു അങ്ങോട്ടു വരും- ഇതിൽ അടക്കം ചെയ്തു എഴുത്തുകൾ അച്ഛനും മാധവിക്കും കൊടുപ്പാനുപേക്ഷ.”

ഇതു വായിച്ച ഉടനെ ഇന്ദുലെഖയുടെ മുമ്പാകെ ഏതൊക്കെ ഞാൻ എത്തിയെന്നു എഴുതി അറിയിക്കുന്നു- യാസം. സന്തോഷാശ്രു താനെ കണ്ണിൽ നിറഞ്ഞു വന്നു തന്നിരിക്കു എഴുത്തു പോലിച്ചു വായിച്ചു- ആ എഴുത്തു ഞാൻ പരസ്യമാക്കാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ലാ- ഇന്ദുലെഖ ആ എഴുത്തിനെ വായിച്ച ശേഷം ചില ബന്ധുക്കളെ കാണിച്ചതും എഴുതട്ടെ എന്നാണു ഞാൻ ആദ്യ വിചാരിച്ചതു- പിന്നെ ആലോചിച്ചതിൽ ഇന്ദുലെഖയോടുള്ള ഇഷ്ടം നിമിത്തം കഥ ശരിയായി പറയാൻ തക്കവിധം വിധിതമല്ലെന്നു അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതിനാൽ എഴുതാൻതന്നെ നിശ്ചയിക്കുന്നു- മാധവന്റെ എഴുത്തു വായിച്ചശേഷം ആ എഴുത്തിനെ രണ്ടുനാലു പ്രാവശ്യം

■ ഭൂലേഖ ചുംബിച്ചു- താക്കോൽ എടുത്ത എഴുത്തപെ
 ■ തുറന്ന രണ്ടു കത്തുകളും അതിൽവെച്ചു പൂട്ടി പുറത്തു
 ■ വന്നു, ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവൻ ചായ കടിച്ചുവൊ
 ■ ന്നറിഞ്ഞ വരുവാൻ അമ്മുവെ പറഞ്ഞയച്ചു- അമ്മു
 ■ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവന്റെ അറയിൽ പോയി അ
 ■ ന്നപിച്ച്- ചായ കടിച്ചു എന്ന ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്ന
 ■ ന്ൻ മറുവടി പറഞ്ഞു “ഞാൻ അങ്ങു വരുന്നു എന്ന ഇ
 ■ ലേഖയൊട പറ” എന്നും പറഞ്ഞയച്ചു.

ലക്ഷിക്കുട്ടിയമ്മ മാധവന ഉദ്യോഗമായ വിവരം
 ■ ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവൻ പാഞ്ഞ കെട്ടു സന്തോഷ
 ■ ത്താടുകുടി മുകളിലേക്കു കയറിവന്ന ഇന്ദുലേഖയെ
 ■ ബു- മകളുടെ അപ്പൊഴത്തെ ഒരു സന്തോഷം കണ്ട
 ■ ൽ തനിക്കും വളരെ സന്തോഷമായി.

■-ജയിച്ചു- ഇല്ലെ.

■-രംഗശാധിനം ഇത്രവെഗം ഉദ്യോഗമായത.

■-അപ്പൊൾ ശപഥമൊ.

■-അത ഇരിക്കട്ടെ ഞാൻ എനി ഉടനെ മദിരാശിക്കു
 പോവും അമ്മെ- അമ്മക്കു വിരൊധമില്ലല്ലോ.

■-എന്റെ മകൾ മാധവനൊടു കൂടെ ഏതേ ദിക്കിൽ
 പോയാലും എനിക്കു വിരൊധമില്ല. സാധുക്കളെ നി
 ഞൾ രണ്ടുപേരും എത്രദിവസമായി കഴങ്ങുന്നു- എ
 കിലും അച്ഛന ഒരു മുഷിച്ചിലിന്നു എടുത്തുവെച്ചല്ലോ
 എന്ന ഒരു ഭയം.

■-അതിൽ അമ്മക്കു വിഷാദം വെണ്ടോ- വലിയച്ഛൻ
 മഹാ ശുദ്ധനാണ്-എന്നെ ബഹു വാത്സല്യമാണ്-ഞാ

ൻ കാൽക്കുവീണ കരഞ്ഞാൽ എന്നിക്കവെണ്ടി അ
ഭ്രമം ഞാൻ ചെയ്യുന്ന ന്യായമായ അപേക്ഷയെ
സ്വീകരിക്കാതെ ഇരിക്കുകയില്ല- എന്നിക്ക അത
ല്ല ഉറപ്പുണ്ട്.

ഇങ്ങിനെ ഇവർ സംസാരിച്ചും കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോ
ൾ മാധവന്റെ അമ്മ (പാവ്വതിഅമ്മ) മുകളിലേക്കു
യറി വന്നു.

പാ—എന്താ മകളെ മാധവന ഉദ്യോഗമായൊ.

ഇ—ആയി എന്ന എഴുത്ത വന്നിരിക്കുന്നു- നിങ്ങളെ

ഭാഗ്യം- ഇതുവെഗം ഇതുനല്ലൊരു ഉദ്യോഗമായല്ലെ

പാ—മാധവൻ എന്നിയും മദിരാശിയിൽ തന്നെ പാ

ണ്ടെ അതമായും എന്നിക്ക സങ്കടം.

ഇ—അധികം പാക്കെണ്ടിവരികയില്ല- ഉടനെ അ

മ്മത്തിന വലിയ ഉദ്യോഗമായി റം നാട്ടിലെ

നും വരാൻ എടുത്തു.

പാ—എന്നാൽ മതിയായിരുന്നു- റംശ്വരാ എത്ര കാ

മായി ഞാൻ എന്റെ കുട്ടിയെ പിരിഞ്ഞ പാക്കുന്നു.

ഇ—നിങ്ങൾക്ക എന്നി മദിരാശി പോയി താമസിക്ക

മല്ലൊ.

പാ—ഞാൻ തന്നെയൊ.

ഇ—ഞാനും വരാം.

പാ—റംശ്വരാ- അങ്ങിനെ ആയാൽ നന്നായിരുന്നു

അപ്പൊഴക്ക മാധവൻ വെറുതെ വലിയമ്മാമ്മ

യി ഒരു ശണ്ണ ഉണ്ടാക്കി വെച്ചുവെല്ലൊ.

ഇ—ആട്ടെ നിങ്ങൾ എന്റെ കൂടെ വരുന്നുണ്ടോ.

പാ—രംഗപരാ- അങ്ങിനെ ദൈവം സംഗതി വരുത്തട്ടെ- എന്നാൽ എന്റെ മകന പിന്നെ ഒരു ഭാഗ്യവും വെണ്ട-അതിനപ്പൊൾ റം വിഷമമുണ്ടല്ലോ.

ഇങ്ങിനെ ഇവർ സംസാരിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവൻ കയറി വരുന്നത കണ്ടു- ലക്ഷ്മി കുട്ടി അമ്മയും പാവുതി അമ്മയും താഴത്തിറങ്ങിപ്പോയി- ഇന്ദുലെഖയുടെ മുഖത്ത പ്രത്യക്ഷമായിക്കണ്ട സന്തോഷത്തിൽ ഗോവിന്ദൻ കുട്ടി മെന്നവനും വളരെ സന്തോഷം ഉണ്ടായി-അന്യോന്യം കുറെനേരം കനംമിണ്ടാതെ നിന്നു പിന്നെ.

ഗോ—ഇന്ദുലെഖ മദിരാശിയിലെക്കു പോവാൻ എല്ലാം ഭയങ്ങിക്കൊള്ളു-മാധവൻ നാളെയോ മറന്നാളൊപ്പം റപ്പെട്ടും എന്ന എഴുതിക്കണ്ടില്ലെ.

ഇന്ദുലെഖാ കനം മറുവടി പറയാതെ മുഖംതാഴ്ത്തി കൊണ്ടു മുഖത്ത എടക്കിടെ ചുവപ്പും വെളുപ്പുമായി വല്ലാത്ത മാറിക്കൊണ്ടു സന്തോഷത്തിൽ മുങ്ങിയും പൊങ്ങിയും നിന്നു- എന്നാൽ ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവനും വളരെ സന്തോഷം ഉണ്ടായി എങ്കിലും അച്ഛന്റെ ശപഥത്തെ ഭയത്ത അല്പം ഒരു കുണ്ഠിതവും ഉണ്ടായിരുന്നു- മാധവൻ പെണ്ണിനെയും കൊണ്ടു പോവുമെന്നുള്ളതിനാൽ ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവന ലേശം പൊലും സംശയമില്ലാ-അതുകൊണ്ടു ഇന്ദുലെഖയെ സാബന്ധിച്ചെടുത്തൊളം ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവന ഒരു വ്യസനവുമുണ്ടായില്ല- എന്നാൽ പൂജനായ തന്റെ അച്ഛനെ സമാധാനിപ്പിച്ച സമ്മതിപ്പിച്ചിട്ട കാര്യം നടത്താത്താൽ എ

ഞാൻ വൈഷ്ണവർ വരാം- എന്ന ആലോചിച്ചിട്ടുണ്ടാണു് കുഞ്ഞിനും ഉണ്ടായത- എന്നാൽ ഓരം വക വ്യസനഭാവം അശേഷമെങ്കിലും ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിയെ നവന്റെ മുഖത്തോ വാക്കിലോ പുറപ്പെട്ടിട്ടില്ലാ.

ഗോ-നമ്പൂരിപ്പാട് വന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ-കെട്ടില്ലേ.

ഇ-കെട്ടു.

ഗോ-അച്ഛൻ ഓരംകാച്ചുത്തെപ്പറ്റി വളരെ ഉചിതമായിട്ടു ഇന്ന ഒരു വാക്കു പറഞ്ഞു. എന്നിന്നു അത വളരെ സന്തോഷമായി.

ഇ-എന്താണു പറഞ്ഞത.

ഗോ-ഓരം നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ സംബന്ധം ഇന്ദുലെഖക്കു മനസ്സുണ്ടെങ്കിൽ അല്ലാതെ നടത്തിപ്പാൻ താൻ ശ്രമിക്കയില്ലെന്നാണു-അത തീർച്ചയായി എന്നൊട്ടും കേൾവൻ നമ്പൂരിയൊട്ടും പറഞ്ഞു-അതുകൊണ്ടു ഇന്ദുലെഖ എന്നി ഒട്ടും വിഷാദിക്കേണ്ടാ.

ഇ-അങ്ങിനെയാണു വലിയച്ഛന്റെ മനസ്സു എങ്കിൽ ഇദ്ദേഹത്തിനെ കെട്ടിവലിച്ചിട്ടുത എന്തിന.

ഗോ-അത ഇന്ദുലെഖക്കു അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടശേഷം മനസ്സുണ്ടാവുമൊ എന്നു പരീക്ഷിച്ചാനാണത്രെ.

എന്നും പറഞ്ഞു ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിയെ നവന്റെ മുറിയിലെക്കു പൊയി- കൊണ്ടി എറങ്ങുമ്പോൾ “മദിരാശിക്കു എഴുത്തുണ്ടെങ്കിൽ പൂട്ടി താഴത്തെക്കയറ്റൂ- എന്റെ എഴുത്തിൽ വെച്ചയക്കാം” എന്നും പറഞ്ഞു.

എന്നിന്നു ഇന്ദുലെഖയെ പരിമസിക്കുന്നത പ്രണവദനയാണു. എന്നാലും കഥ ഞാൻ ഒട്ടും മറച്ചുവെ

ജയില്ല. ഇത്ര ബുദ്ധിയുള്ള ഇന്ദുലെഖാ എന്തിന വിഡ്ഢിത്തം കാണിച്ചു- ഞാൻ പറയാതിരിക്കയില്ലാ- ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ താഴത്ത ഇറങ്ങിയ ഉടനെ ഇന്ദുലെഖാ എഴുത്തപെട്ടി തുറന്നു കത്ത എടുത്തു വായിച്ചു ക്രമപ്രകാരം ഉള്ള ഗൊഷ്ഠി കാണിച്ചു കത്ത പെട്ടിയിൽവെച്ചു പുട്ടി അതി സന്തോഷത്തോടുകൂടി കിടക്കാനും ഇരിക്കാനും നിൽക്കാനും ശക്തിയില്ലാതെ പ്രമോദസരിത്തിൽ കൂടി കഴുകിക്കൊണ്ടു വശായി.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ മദിരാശിക്കു എഴുത്തു തയ്യാറാക്കി മേശമെൽതന്നെ വെച്ചു മാധവന്റെ അല്പനേ കാണാനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭവനത്തിലെക്കു ചെന്നു- ചെല്ലുമ്പോൾ അദ്ദേഹം പുരമുഖത്തു ഇരിക്കുന്നു- ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവനെ കണ്ടപ്പോൾ ഒന്നു വിരിച്ചു.

ഗോ-ജെഷ്ടൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വരവു കണ്ടില്ലെ.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ സാധാരണയായി ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരെ ജെഷ്ടൻ എന്നാണു വിളിച്ചു വന്നു.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ-ഞാൻ കണ്ടില്ല, ഹമാലന്മാരുടെ മൂളലിന്റെ ഫലാഷംകെട്ടു- ഞാൻ പൊല്ലായി കളത്തിലെക്കു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണു. തലകാലം ഇവിടെ നിന്നാൽ തരക്കെട്ടുണ്ടു- നിന്റെ അച്ഛൻ ഒരു സമയം എന്നിക്കു ആളെ അയക്കും- പിന്നെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ സംബന്ധ കാര്യംകൊണ്ടു ആലോചിപ്പാനും മറ്റും പറയും- എന്നിക്കു ഓരോ ആവലാതികൾ ഒന്നും

കഴിയില്ല- ഞാൻ ഇന്നും നാളെയും കളത്തിൽ താ
സിച്ച് മററന്നാളെ മടങ്ങി വരികയുള്ളൂ.

ഗൊ—ഞാനും വരാം. എന്നിക്കും ഞനും നന്ദൂരിപ്പാട്ടിലെ
പ്രാകൃതങ്ങൾ കാണാൻ വയ്യാ. ഞാനും വരാം.

ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കർ—പൊന്നൊള- വിവരം അച്ഛനെ
അറിയിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ പിന്നെ അതിന എ
ന്റെ നെരെ കൊപിക്കും.

ഉടനെ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ വീട്ടിലെക്കു
ത്തളെ അയച്ച തന്റെ ഉടുപ്പുകളും മറ്റും വരുത്തി ഗൊ
വിന്ദപ്പണിക്കരെടു കൂടി പൊല്ലായി കളത്തിലെക്കു പു
റപ്പെട്ടു- തന്നെക്കുറിച്ചു ചൊദിച്ചാൽ വിവരം അച്ഛനെ
അറിയിപ്പാൻ ആളെ പറഞ്ഞെല്ലിച്ചു. ഗൊവിന്ദപ്പണി
ക്കരും ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവനും പൊല്ലായി ക്കു
ത്തിലെക്കു പോകയും ചെയ്തു.

പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായം.

നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെപ്പറ്റി ജനങ്ങൾ സംസാരിച്ചു.

ശ്ലോകം—(ഉണ്ടുപുറയിൽവെച്ചു) ഇത എന്ത ചൊല്ലമാ
ണ- ഹെ ഞാൻ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വെഷം പൊലെ
ഒരു വെഷം കണ്ടിട്ടില്ലാ- എന്ത കുപ്പായമാണ- എ
ന്നതൊപ്പി- ചൊളിലിട്ട ആ തുപ്പട്ട ഒരു ആയിരം ഉ
റപ്പിക വിലപിടിക്കുമെന്ന തൊന്നുന്നു-ലക്ഷ്യപ്രഭ- മ
ഹാ സുന്ദരൻ.

രക്തശാസ്ത്രി—എവിടെയാണ താൻ സൗന്ദര്യം കണ്ട
ത. തുപ്പട്ടയിലൊ- കുപ്പായത്തിലൊ- അയാളുടെ മു
ഖം ഒരു കുതിരയുടെ മുഖം പൊലെയാണ എന്നിങ്ങ
നൊന്നിയത.

പാ—നിങ്ങൾക്കു അസുഖ പരയുന്നതല്ലെ സ്വഭാവം-
നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ മുഖം കുതിരയുടെ മുഖം പൊലെ
യൊ- കഷ്ടം! നിങ്ങൾ എവിടെ നിന്നിട്ടാണ നൊ
ക്കിയത-ഞാൻ അടുക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നു- പല്ലക്ക തൊ
ട്ട നിന്നിരുന്നു- തകത്തിന്റെ നിറമാണ നമ്പൂരിപ്പാ
ട-മഹാ സുന്ദരൻ-കഴുത്തിൽ ഒരു പൊന്മാലയിട്ടിട്ടുണ്ട-
അതപൊലെ ഞാൻ ഒരു മാല കണ്ടിട്ടില്ല.

പുഷ്പകുട്ടി—ഹേ അത മാലയല്ലാ- നാഴിക മണിയുടെ
ചങ്ങലയാണ- നാഴികമണി അരയിലെങ്ങാനും താ
ങ്ങിയിട്ടുണ്ട.

രക്തശാസ്ത്രി—എന്ത നിറമായാലും എത്ര മാലയിട്ടാലും

അയാളുടെ മുഖം കുതിരമുഖമാണ്.

മാന—ശാസ്ത്രികൾക്കു ഭ്രാന്ത പിടിച്ചു എന്ന തൊന്നുന്നു. ഇത്ര സുന്ദരനായിട്ടു ഒരാളില്ലെന്നാണു ഞങ്ങൾക്കു തൊന്നിയതു. അല്ലെ ശീന- സുബ്ബക്കുട്ടി- എന്താ പറയൂ-നിങ്ങൾക്കു ഒക്കെ എന്താണു തൊന്നിയതു. സുബ്ബക്കുട്ടി—ഞങ്ങൾക്കൊക്കെ തൊന്നിയതു നല്ല സുന്ദരൻ എന്നു തന്നെ-

ശങ്കരശാസ്ത്രി—നിങ്ങൾക്കു ഒക്കെ എന്താ തൊന്നിയാലും വെണ്ടതില്ലാ- അയാളുടെ മഖം കുതിരമുഖമാണു സുശയമില്ലാ.

അപ്പൊൾ ഒരു വഴിയാത്രക്കാരൻ പട്ടര—അടിയന്തരം എന്നൊ- അറിഞ്ഞില്ലാ.

സുബ്ബക്കുട്ടി—നാളെയെന്നെ കെട്ടു.

ശങ്കരശാസ്ത്രി—ആര പറഞ്ഞു.

സുബ്ബക്കുട്ടി—ആരൊ പറഞ്ഞു.

ശങ്കരശാസ്ത്രി—ആ വഴിയാത്രക്കാരന്റെ റയാത്ര മുടക്കുണ്ടു (വഴിയാത്രക്കാരനോട) ഫെ താൻ മറഞ്ഞിപ്പോയി അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞാളു- ഇപ്പോൾ പറയുന്നതു കുന്നം വിശ്വസിക്കേണ്ടാ.

അപ്പൊൾ ഉഴട്ടിൽ കടന്നുവന്ന ഒരു പട്ടര—അടിയന്തരം ഇന്നതന്നെ- കാക്കാൽ ഉറപ്പിക ബ്രാഹ്മണക്കും അരെരശ്ശു ഉറപ്പിക നമ്പൂരിമാർക്കും ഉണ്ടത്രെ.

ശങ്കരശാസ്ത്രി—തന്നോട ആര പറഞ്ഞു.

വന്ന പട്ടര—ആരൊ കൂടക്കൂടെവിൽ പറഞ്ഞു.

ശങ്കരശാസ്ത്രി—(വഴിയാത്രക്കാരനോട) നിങ്ങൾക്കു പൊയി

അന്വേഷിക്കിൻ.

വഴിയാത്രക്കാരൻ—ഇന്നാണെങ്കിൽ സദ്യക്കു ഇപ്പൊൾ തന്നെ വട്ടം കൂട്ടട്ടെ- ഒന്നും കാണുന്നില്ലല്ലോ.

ശങ്കരശാസ്ത്രി—ഇന്നായിരിക്കില്ല-

കൃഷ്ണജോഷ്യർ—ജാതകവും മറ്റും നോക്കട്ടെ.

സുബ്ബക്കുട്ടി—പണത്തിന്നു മീതെ എന്തെങ്കിലും ജാതകം. എല്ലാം പണം- പണം തന്നെ ജാതകം-കൊണ്ടു വരുമൊ.

കൃഷ്ണജോഷ്യർ—നമുക്കു നാലുകാശ കിട്ടുമായിരുന്നു. സകലം ശരിയാണെന്നും വിശേഷ യോഗമാണെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടായിരുന്നു- നായന്മാർക്കു എന്തെങ്കിലും ജാതകം നോക്കുവാൻ- നമ്പൂരിപ്പാട്ടന്നരഹസ്ത്യം പൊവാൻ വന്നത പൊലെ വന്നതാണു- ഇദ്ദേഹത്തിന്നു ഒരു നൂറു ലിങ്കിൽ സംബന്ധം ഉണ്ടു.

ശങ്കരശാസ്ത്രി—രഹസ്ത്യത്തിന്നു വന്നതാണെങ്കിൽ ആളെ മാറി നോക്കേണ്ടി വരും.

സുബ്ബക്കുട്ടി—ശരി- ശരി- ശാസ്ത്രികൾ ഇന്നാൽ ഒരു ലിപി പത്രം പൂവരങ്ങിൽ മാളികയിൽ പോയി ശാങ്കരനും മരുമകനായത വായിച്ചു എന്നു കെട്ടിരിക്കുന്നു. ആ സമയം ആ കുട്ടിയുടെ ഡയറിയും അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം-ശാസ്ത്രി പഠിച്ചാളു കൈ ഒരുപൊലത്തെ വിഡ്ഢി കളാണു.

മുത്തു—നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഒരു മൊതിരം കൊടുത്താൽ നൂറു ഇന്ദ്രലേഖകൾ സമ്മതിക്കും.

ശങ്കര ശാസ്ത്രികൾ ഇതിന്നു ഒന്നും ഉത്തരം പറയാതെ എഴുന്നീറ്റു അമ്പലത്തിലേക്കു പോയി. ഓരോ ശാ

സ്ത്രീകൾ മാധവന്റെ വലിയ ഒരു സ്നേഹിതനും നല്ല വിചാറനും ആയിരുന്നു. ഇന്ദുലെഖയെ നല്ല പരിചയമുള്ള ആളും ആയിരുന്നു. അവളുടെ ബുദ്ധി അതി വിശേഷ ബുദ്ധിയാണെന്നു അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു. അതുകൊണ്ടു ഇതെല്ലാം കെട്ടുപൊക്കം ഇയ്യൊക്കെ മനസ്സിന്നു അശേഷം സുഖം തൊന്നിയില്ലാ- പിന്നെ ശാസ്ത്രികളുടെ അഭിപ്രായത്തിലും ഇന്ദുലെഖക്കു മാധവനാണു അനുപനായ പുരുഷൻ എന്നായിരുന്നു “ഇങ്ങിനെ വരുന്നതായാൽ അത കഷ്ടം. ദ്രവ്യത്തിന്റെ വലിപ്പംകൊണ്ടു ഒരു സമയം ഇങ്ങിനെ വരാം- എന്ത ചെയ്യാം. ഓരം പ്രപഞ്ചത്തിൽ ദ്രവ്യത്തെ ജയിക്കാൻ ഒന്നിന്നും ശക്തിയില്ലല്ലോ-” ഇങ്ങിനെയെല്ലാം വിചാരിച്ചു മൃഗസനിച്ചു ശാസ്ത്രികൾ അമ്പലത്തിൽ ചെന്ന വാതിൽ മാടത്തിൽ അങ്കവസ്ത്രവും വിരിച്ച ഉറങ്ങാൻ ഭാവിച്ചുകൊണ്ടു കിടന്നു. ശങ്കര ശാസ്ത്രികൾക്കു അവിടെയും ഗൃഹപിഴ തന്നെ- താൻ കിടന്ന രണ്ടു മൂന്നു നിമിഷം കഴിയുമ്പോഴേക്കു- വാതിൽ മാടത്തിൽ ആടുകൂട്ടമായി- കഴകക്കാരൻ വായ്പയും മാരാനുമാണു ആദ്യം അകായിൽ നിന്നു വന്നത.

വായ്പര—(ശാസ്ത്രികളോട) എന്താണു ശാസ്ത്രികൾ സ്വാമി ഇന്നു പുവരങ്ങിൽ നാടകം വായനയും മറ്റും ഇല്ലെന്നതൊന്നു- തിരക്കുതന്നെ-കൊളവക്കിൽ ഒന്നുകൂട്ടം- നമ്പൂരിപ്പാട അമരത്തെ കഴിക്കുന്നു- സംബന്ധം ഇന്നതന്നെ ഉണ്ടാവുമൊ എന്നു ശാസ്ത്രികൾ വല്ലഭം അറിഞ്ഞുവൊ.

ശാസ്ത്രികൾ—ഞാൻ ഒന്നും അറിഞ്ഞില്ലപ്പോ- ഞാൻ ക
റെളറങ്ങട്ടെ.

അപ്പൊഴക്ക ശാന്തിക്കാരൻ എന്ത്യാന്തിരിയും ഒരു ര
ണ്ടുന്ന നമ്പൂരിമാരും ഒന്നരണ്ട പട്ടന്മാരുംകൂടി ഒരു കൂട്ടാ
ല്ലവെച്ചുകാര കടക്കുമ്പൊലെ വടക്കെ വാതിൽ മാട
ത്തിന്റെ വടക്കെ വാതിലിൽ കൂടി നിലവിളിയും കൂക്കി
യും ആയി കടന്ന വരുന്നത കണ്ടു-സംസാരം എല്ലാം ന
മ്പൂരിപ്പാട്ടിനെപ്പറ്റിത്തന്നെ.

എന്ത്യാൻ—നമ്പൂരിപ്പാട ബഹു സുന്ദരൻ- ഞാൻ കണ്ടു
എത്ര വയസ്സായൊ.

ഒരു നമ്പൂരി—വയസ്സു അമ്പതായി കാണണം.

രണ്ടൊരു നമ്പൂരി—ഛീ! അത്രയൊന്നുമില്ലാ-നാല്പത നാ
ല്പത്തഞ്ചായി കാണണം.

ഒരുപട്ടർ—എത്ര വയസ്സായാലും ഇന്ദുലെഖക്ക ബൊധി
ക്കും. എന്ത കുപ്പായങ്ങൾ- എന്ത ഡീക്ക- വിചാരിച്ച
കൂട്ടാ- ഞാൻ അനന്തശയനത്ത രാജാവിന കൂടി റും
മാതിരി കുപ്പായം കണ്ടില്ലാ.

രണ്ടൊരു നമ്പൂരി—ആകുപ്പായവും പുറപ്പാടും തന്നെ ഉ
ള്ള- ഇല്ലത്ത ദ്രവ്യവും അനവധി ഉണ്ട- നമ്പൂരി ആ
രും കമ്പക്കാരനാണ്- ഒരു സ്ഥിരതയും തന്റെടവുമി
ല്ലാ- ആ ഇന്ദുലെഖയെ റും കമ്പക്കാരന കൊണ്ടെ
കൊടുക്കുന്നുവെല്ലൊ- സംബന്ധം ഇന്ന തന്നെയൊ.

എന്ത്യാൻ—അത ശാസ്ത്രികളോട ചൊദിച്ചാലറിയാം
ശാസ്ത്രികൾ ഇന്ദുലെഖയുടെ ഇഷ്ടനാണ്. ഏ-ശാസ്ത്രിക
ളെ പകൽ ഒറങ്ങുകയാണ്- ഒറങ്ങരുത എണ്ണിക്കൂ.

ശാസ്ത്രികൾ കണ്ണടച്ച ഉറങ്ങും പൊലെ കിടന്നിരുന്നു. എന്ത്യാന്തിരിയുടെ വിളികൊണ്ടു നിവൃത്തി ഇല്ലാതെ ആയപ്പോൾ എണീട്ടു കത്തിരുന്നു.

എന്ത്യാൻ—ഇന്ദുലെഖക്ക സംബന്ധം ഇന്നു തന്നെ യോ.

ശങ്കരശാസ്ത്രികൾ—ഞാൻ ഒരു സംബന്ധവും അറിയില്ല- എന്ന പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രികൾ അമ്പലത്തിൽ നിന്ന എറക്കിപ്പോയി.

നമ്പൂരിപ്പാടിന്റെ വരവു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ പൂജള്ളി വീട്ടിൽ വെച്ച അവിടെ ഉള്ളവർ തമ്മിൽ തന്നെ അന്യോന്യം വളരെ പ്രശ്നാവസ്ഥ ഉണ്ടായി.

കുമ്മിണിത്തമ്മ—ചാത്തരെ ഇങ്ങിനെ കെമനായിട്ടു രാജെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ലാ- അദ്ദേഹത്തിനെ കണ്ടിട്ടു എന്റെ കണ്ണു മഞ്ഞുചിട്ടു പോയി.

ചാത്തരമെന്നവൻ—അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുപ്പായം കണ്ടിട്ടു എന്ന പറയിൻ.

കുമ്മിണിത്തമ്മ- ഞാനെന്തോ എന്റെ വയസ്സിൻ കീഴിൽ റോമാതിരി പുറപ്പാട കണ്ടിട്ടില്ലാ- ഭിവാൻജി വലിമ്മാമനക്കണ്ട കാൽ കൂടി ഉണ്ടു എന്നിക്ക- അദ്ദേഹത്തിനും കൂടി റോമാതിരി പുറപ്പാട ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല- ഇന്ദുലെഖയുടെ ഭാഗ്യം നൊക്ക- അവൾ അതിനാലും കെമിതന്നെ- എന്നാലും മാധവനെ വിചാരിക്കുവൊൾ എന്നിക്ക വ്യസനം.

ചാത്തരമെന്നവൻ—എന്താണു വ്യസനം.

കുമ്മിണിയമ്മ—വ്യസനിക്കാനൊന്നുമില്ല- ഇത്ര വലിയ

ആരും വന്നാൽ മാധവന ഒന്നും പറയാൻ പാടില്ലാ ശരിതന്നെ- എന്നാലും എനിക്കു അവനെ വിചാരിച്ച ഒരു വ്യസനം.

പാത്തരമെന്നവൻ—അമ്മക്കു പ്രാന്താണ- റം നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു ഈ ജന്മം ഇന്ദുലെഖയെ കിട്ടുകയില്ലാ- ഇന്ദുലെഖ മാധവന തന്നെ- ഇതൊക്കെ വലിയമ്മാമന്റെ ഒരു കമ്പക്കുളി.

മുച്ചിണിഅമ്മ—നിണക്കാണു പ്രാന്ത.

അടുക്കളയിലും കുളപ്പുരയിലും കുള വക്കിലും ഉള്ള പ്രജാപഞ്ചരം പലെ വിധംതന്നെ.

മുളവക്കിൽനിന്നു സമീപവാസിയായ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനോട മറെറാരു ചെറുപ്പക്കാരൻ—ഛേ. എന്താണെടൊ റം നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ പെര.

റോവൻ—കണ്ണിൽ മൂക്കില്ലാത്ത വസൂരിനമ്പൂരിപ്പാടെന്നാണത്രെ.

പെര നന്നായില്ലാ നിശ്ചയം.

പെരല്ലാ കാര്യം പണമല്ലെ- മനക്കൽ ആനച്ചങ്ങല പൊന്നുകൊണ്ടാണത്രെ. പിന്നെ മൂക്കില്ലാത്തതാലെന്താണ- വസൂരിയായാലെന്താണ.

എന്ത പണമുണ്ടായാലും ഇന്ദുലെഖ മാധവനെ തള്ളിക്കളഞ്ഞതുകൊണ്ടു ഞാൻ എനി അവളെ ബഹുമാനിക്കുകയില്ലാ. മാധവൻമാത്രമാണു അവൾക്കു ശരിയായ ഭർതാവ.

മാധവന പൊന്നുകൊണ്ടു ആനച്ചങ്ങലയുണ്ടൊ- താനെന്ത ഭോഷതാം പറയുന്നുവെടൊ- പെണ്ണങ്ങ

ഓക്ക പണത്തിനമീതെ ഒന്നുമില്ലാ.

ഇവളെ കൊച്ചുകൃഷ്ണമെന്നവൻ കൊണ്ടുപോയി ഇംഗ്ലീഷ് പഠിപ്പിച്ചതും മറ്റും വെറുതെ-ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചതുകൊണ്ടു ഇപ്പോൾ എന്താ വിശേഷം കണ്ടു. ഇംഗ്ലീഷ് പഠിക്കുന്നതും പണത്തിന്നതന്നെ.

മാധവൻ റോം വർത്തമാനം കേൾക്കുമ്പോൾ ചിന്ത പറയുമൊ.

മാധവൻ ശിശുപാലന്റെ മാതിരി ക്രൊധിക്കും. എന്നിട്ടു എന്ത ഫലം- ഇന്ദുലെഖ മൂക്കില്ലാത്ത വസ്ത്രമിനമ്പുരിപ്പാടൊട്ടുകൂടി സുഖമായിരിക്കും.

റോം നമ്പൂരിപ്പാടിന്റെ ഇല്ലപ്പെരൊട്ടുപററി-ക്കുറുമ്പു കൂളിച്ചുപൊയ്പ്പോൾ ഞാൻ അടുത്തകണ്ടു-മൂക്കു കാണാനെ ഇല്ലാ- മുഖം ഒരു കലം കമിഴ്ത്തിയ മാതിരി- ഓ! ഇന്ദുലെഖക്ക ഇങ്ങിനെ യോഗം വന്നുവെല്ലൊ- ഇയാളുടെ പണവും പൂലും എനിക്കു സമമാണു- ആ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവനെപ്പോലെ ഞാൻ ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മാമൻ ആയിരുന്നവെങ്കിൽ ഞാൻ അവളെ ഒരിക്കലും റോം വസ്തുരികു കൊടുക്കുകയില്ല.

ഇന്ദുലെഖക്ക മനസ്സാണെങ്കിലൊ.

എന്നാൽ നിവൃത്തിയില്ല-ഇന്ദുലെഖക്ക മനസ്സുണ്ടുവെങ്കിലും പഞ്ചമെന്നവന്റെ നിബ്ബന്ധത്തിന്മേലാണു ഇതു നടക്കുന്നതു എന്നും കെട്ടു.

ആ പഞ്ചമെന്നവനെ എന്നിയും ചാവരതെ-എന്നിന്ന ആ പൂവങ്കുവീട്ടിൽ ഉള്ള സകല മനുഷ്യരെയും ചീ

അ പറഞ്ഞ ഉപദ്രവിച്ചുകൊണ്ടു കിടക്കുന്നു- കഷ്ടം! ഇന്ദുലെഖക്കു ഇങ്ങിനെ ഒരു വിരൂപൻ വന്നു ചെന്നുവല്ലോ.

നിശ്ചയിക്കാനായില്ലെടൊ- ഇന്ദുലെഖ സമ്മതിക്കുമൊ- എന്താണു നിശ്ചയം- ഒരു സമയം സമ്മതിച്ചില്ലെങ്കിലൊ.

പഞ്ചമനവൻ തല്ലി പുറത്താക്കും- മാധവൻകൂടി ഇവിടെ ഇല്ലാ- പിന്നെ ഇന്ദുലെഖക്കു റും ജനം നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ സമ്മത മല്ലാതെ വരികയില്ലാ- ഇത്ര ദ്രവ്യസ്ഥനായിട്ട റും രാജ്യത്തു ആരുമില്ലതെ. വലിയ ആശ്ചര്യമാണു- പിന്നെ എന്തു വേണം. മാധവൻ ഇപ്പൊഴും ഇസ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന കുട്ടിയല്ലേ.

മാധവനും ഇന്ദുലെഖയുമായി വളരെ സെവയായിട്ടാണെന്നു ഞാൻ കെട്ടിട്ടുണ്ടു.

അതൊന്നും എനി കാണുകയില്ലാ- മാധവനു ശുഭദശ ഉണ്ടായിരുന്നു വെങ്കിൽ അതു കഴിഞ്ഞു- നിശ്ചയം- സംശയമില്ലാ.

എന്തു കഴിവെങ്കിലും ആവട്ടെ എന്നു പറഞ്ഞു റും സംസാരിച്ചതിൽ ഒരാൾ കളിപ്പാനും മറ്റൊരാൾ അവന്റെ വീട്ടിലെക്കും പോയി.

പൂവരങ്ങിൽവെച്ചു തന്നെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കുറുപ്പുപലരും പല വിധവും സംസാരിച്ചു- മദിരാശിയിൽനിന്നു കത്തു കിട്ടിയശേഷം ഇന്ദുലെഖക്കു വളരെ സന്തോഷവും ഉത്സാഹവും ഉണ്ടായി എന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ- റും സന്തോഷത്തിന്റെയും ഉത്സാഹം

ത്തിന്റെയും കാരണം അറിയാത്ത ചില ഭൂതന്മാർ
ദാസികളും മറ്റും ഇന്ദുലേഖയുടെ ഉത്സാഹവും നീ-
തൊഷവും നന്ദുരിപ്പാട വന്നതിനാലുണ്ടായതാണെ-
ന്ന നിശ്ചയിച്ചു- കഞ്ഞിക്കുട്ടിയമ്മയുടെ ദാസി പാ-
മകളിൽ എന്തൊ ആവശ്യത്തിന്നു പൊയിരുന്നു- അ-
പ്പോൾ ഇന്ദുലേഖയെക്കണ്ടു- ഇന്ദുലേഖ ചിരിച്ചുപോ-
യി—

എന്താ പാദ- നിന്റെ സംബന്ധക്കാരൻ വന്നു
റില്ലെ ഇയ്യിടെ.

പാദ—അയാള ആരെയെങ്കിലും മാസമായി കളത്തിൽ തന്നെ
യാണു താമസം- അവിടെ വെറെയൊരു സംബന്ധം
വെച്ചിട്ടുണ്ടാൽ- കണ്ടു നായര പറഞ്ഞു.

ഇന്ദുലേഖാ—ആളെ- നിന്നെക്കു വെറെ ഒരാളെ സംബ-
ന്ധം ആക്കട്ടെ.

പാദ—എന്നിരിക്കെ ആരും വെണ്ടാ- എന്റെ കഴുത്തിൽ
ഞെ താലി മുറിഞ്ഞു കിടക്കുന്നു അമ്മെ- നാലാലു
സമായിട്ടു ഞാൻ കഴുത്തിൽ ഒന്നും കെട്ടാറില്ലാ- വ-
ലിയമ്മയൊട ഞാൻ വളരെ പറഞ്ഞു- എന്തെ ച-
യ്യിട്ടും നന്നാക്കിയിട്ടു തരുന്നില്ലാ- ഞാൻ എന്തെ ച-
യ്യിട്ടും.

ദാസിയുടെ റോ സങ്കടം കെട്ടപ്പോൾ ഇന്ദുലേഖ
തന്റെ ഒരു പെട്ടി തുറന്നു അതിൽനിന്ന ഒരു എട്ടു പത്ത്
ഉറപ്പിക വിലക്കു പൊരുന്ന ഒരു താലി എടുത്തു അ-
പരടിന്മേൽ കൊണ്ടു പാദവിന്റെ വക്കൽ കൊടുത്തു-
ഇന്ദുലേഖാ—ഇതാ റോ താലി കെട്ടിക്കൊള്ള- താലി ഇ

ല്ലാഞ്ഞിട്ടു സങ്കടപ്പെടേണ്ടാ.

പാറു സന്തോഷം കൊണ്ടു കരഞ്ഞു പോയി- താ
ലിയും വാങ്ങി ഉടനെ താഴത്തിറങ്ങി വന്ന ശേഷം എ
ല്ലാവരോടും തനിക്കു കിട്ടിയ സമ്മാനത്തിന്റെ വർത്ത
നം അതി ഹൃദയമായി പറഞ്ഞു തുടങ്ങി- കഞ്ഞി
കുട്ടി അമ്മ പാറുവെ വിളിച്ചപ്പോൾ പാറു പുതിയ ഒരു
താലി കെട്ടിയത കണ്ടു.

കഞ്ഞിക്കുട്ടി അമ്മ—നിന്നെക്കുറിച്ചും താലി എവിടുന്ന കിട്ടി.
പാറു—ഞാൻ മകളിൽ പോയപ്പോൾ ചെറിയമ്മതന്നെ
താണു.

കഞ്ഞിക്കുട്ടി അമ്മ—ഇന്ദുലേഖയെ.

പാറു—അതെ.

കഞ്ഞിക്കുട്ടി അമ്മ—എന്താ ഇന്ദുലേഖയെ വളരെ സ
ന്തോഷമുണ്ടോ ഇന്നു- എങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്നു ഭാവം.

പാറു—ബഹു സന്തോഷം- സന്തോഷ മില്ലാതെയിരിക്കു
മൊ വലിയമ്മ- ഇങ്ങനത്തെ തമ്പുരാൻ സംബ
ന്ധത്തിന്നു വരുമ്പോൾ.

ഇങ്ങിനെ ഇവർ സംസാരിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോ
ൾ ഇന്ദുലേഖയെ ഒന്നു കണ്ടുകഴയാം എന്ന നിശ്ചയിച്ച
അങ്കുരശാസ്ത്രികൾ ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികയിൽ പൊ
ലാൻ ഭാവിച്ച പൂവരങ്ങിൽ നാലകെട്ടിൽ കയറിവരുന്ന
കഞ്ഞിക്കുട്ടി അമ്മ കണ്ടു- ശാസ്ത്രികളെ വിളിച്ചു.

കഞ്ഞിക്കുട്ടി അമ്മ—ശാസ്ത്രികൾ എന്താണു ഇപ്പോൾ വ
ന്നത.

ശാസ്ത്രികൾ—വിശേഷിച്ച ഒന്നുമില്ലാ. ഇന്ദുലേഖയെ ക

ന്ന കാണണമെന്ന വെച്ചു വന്നതാണ്.

രം ശാസ്ത്രികൾ മാധവന്റെ വലിയ ഇഷ്ടനാണെന്നു കണ്ടതികൂടിയമ്മ അറിയും.

കുഞ്ഞികൂട്ടിത്തമ്മ—ഇപ്പോൾ അങ്ങട്ടു പോങ്ങോ-നമ്പൂരിപ്പാടും മറ്റും അമരത്തെ കഴിഞ്ഞ എഴുന്നള്ളാനായി അമ്പലത്തിലെക്കു തന്നെ പോവുന്നതാണ് നല്ലത.

ശാസ്ത്രികൾ—അമ്മിനെയൊട്ടെ - നമ്പൂരിപ്പാട് സംബന്ധം നിശ്ചയിച്ചു ആയിരിക്കും.

കുഞ്ഞികൂട്ടിത്തമ്മ—അതിനെന്നു സംശയം- എന്താ ശാസ്ത്രികൾക്കു രസമായില്ലെ-ഇതിൽ പരം കൈനായിട്ടുള്ളവരെക്കൊണ്ടു എനി ആരാണു ഒരു ഭർത്താവു വരാനുള്ളതെന്നു.

ശാസ്ത്രികൾ—ശരിതന്നെ- ശരിതന്നെ.

കുഞ്ഞികൂട്ടിത്തമ്മ—ഇവരെക്കൊണ്ടു വളരെ സന്തോഷമായിരിക്കുന്നു-നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കാണാൻ വഴുതിനിൽക്കുന്നു- പെണ്ണിന എന്തൊ ബഹു ഉത്സാഹം-രം പാറ താലികെട്ടാതെ ഇന്നു മുകളിൽ കയറി പെന്തിട്ടുള്ളതാ ഒരു ഒന്നാത്തരം താലി പാറവിന ഇപ്പോൾ കിട്ടത്തുവതെ-ബഹു ഉത്സാഹം-ഞാൻ ആദ്യം എന്തൊ കരെ പെടിച്ചു- രംശ്വരാധീനം കൊണ്ടു എല്ലാം ശരിയായി വന്നു-കാരണവന്മാരുടെ അനൗപമം കൊണ്ടു എല്ലാം ശരിയായിവന്നു.

ശാസ്ത്രികൾ—എന്തിനാണു ആദ്യം പെടിച്ചത പെടിക്കാൻ കാരണമെന്നു.

കുഞ്ഞികൂട്ടിത്തമ്മ—അതൊ-നിങ്ങൾ അറിയില്ലെ, മാധവനും ഇവരെക്കൊണ്ടുവരുമായി വലിയ സ്നേഹമല്ലെ- അ

വിട്ടു കിട്ടുവാൻ പ്രയാസമായാലൊ എന്ന ഞാൻ ചെ-
ടിച്ച-ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിയുടെ അച്ഛനും ചെടിച്ചിരുന്നു-
എന്നി ആ ചെടി ഒന്നും ഞങ്ങൾക്കില്ലാ. മാധവനും ന-
ന്ദുരിപ്പാട്ടുമായാലത്തെ ഭേദം എത്ര ഉണ്ടു- ശാസ്ത്രിക-
ളെ നിങ്ങൾതന്നെ പറയിൻ.

ശാസ്ത്രികൾ—വളരെ ഭേദം ഉണ്ടു- വളരെ ഭേദമുണ്ടു-
സംശയമില്ലാ- ഞാൻ പറഞ്ഞു.

എന്നും പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രികൾ വളരെ സുഖക്കേടൊ-
ടു കൂടി അവിടെനിന്നു എറക്കി വഴിയിൽവെച്ചു പുവര-
ങ്ങിലെക്കുള്ള നന്ദുരിപ്പാട്ടിലെ ചെലാഷയാത്രകണ്ടു. സ്വ-
സ്ഥിപകിട്ടു എളവായിലിൽ കണ്ട ശാസ്ത്രികളുടെ കണ്ണു ഒ-
ന്ന മഞ്ഞളിച്ചുപോയി. ശാസ്ത്രികൾ അരയാൽ തറമെ-
ൽ കയറി ഇരുന്ന വിചാരം തുടങ്ങി.

‘കഷ്ടം! എനി റം കായ്ക്കത്തിൽ അധികം സംശ-
യമില്ലാത്തതെ പൊലെ തന്നെ തൊന്നുന്നു- മാധവൻ
“എത്ര വ്യസനപ്പെട്ടു- റം മഹാപാപ ഇന്ദുലെഖ ഇത്ര
“കഠിനയായി പൊയെല്ലോ! എന്ത കഠിനം-പണം ആ
“കുടികം അവര ഭർത്താവ എന്നവെക്കുന്ന റം ചണ്ടി
“നായന്മാരുടെ പെണ്ണുങ്ങൾക്കു എന്താണ ചെയ്യുകുടാ
“ത്തത- ആ മാധവന്റെ ബുദ്ധിക്ക് സദുശമാണ റം
“അസത്തിന്റെ ബുദ്ധി എന്ന ഞാൻ വിചാരിച്ചു പോയ.
“ല്ലോ-കഷ്ടം! എന്തെല്ലാം- ആ കുട്ടിയുടെ പ്രാരബ്ധം”

ഇങ്ങിനെ ഭാരതന്ന വിചാരിച്ചും കൊണ്ടിരിക്കു-
മ്പോൾ നന്ദുരിപ്പാട്ടിലെ പുവരങ്ങിൽ കൊണ്ടാക്കി വെ-
റിലപ്പെട്ടിരിക്കാൻ ഗൊവിന്ദനും നന്ദുരിപ്പാട്ടിലെ ഒരു

കുട്ടിപ്പട്ടയം കൂടി അരയാൽ തറക്കൽ വന്നു നിന്നു.

ശാസ്ത്രികൾ—നിങ്ങൾ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കൂടവന്നവരെ.
ഗൊവിന്ദൻ—അതെ.

ശാസ്ത്രികൾ—നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു ഇവിടെ എത്രദിവ
സം താമസം ഉണ്ടു.

ഗൊവിന്ദൻ—ഇന്നും നാളയും നിശ്ചയമായി ഉണ്ടാവും-
മറ്റൊന്നും എഴുന്നള്ളമെന്നു തൊന്നുന്നു. കൂടത്ത
ന്നെ കൊണ്ടുപോവുന്നു.

ശാസ്ത്രികൾ—എന്തൊന്നു കൊണ്ടുപോവുന്നു.

ഗൊവിന്ദൻ—ഭായ്യയെ.

ശാസ്ത്രികൾ—സംബന്ധം ഇന്നതന്നെയോ.

ഗൊവിന്ദൻ—ഒരു സമയം ഇന്നതന്നെ-അല്ലെങ്കിൽ നാ
ളെ ആവാനും മതി.

ശാസ്ത്രികൾ—നമ്പൂരിപ്പാട്ടുന്ന വെളി കഴിച്ചിട്ടില്ല- അ
ല്ല.

ഗൊവിന്ദൻ—അനുജന്മാര രണ്ടു തമ്പുരാക്കന്മാര വെളി
കഴിച്ചിട്ടുണ്ടു.

ശാസ്ത്രികൾ—നമ്പൂരിപ്പാട ആൾ നല്ല കാര്യസ്ഥനോ.

ഗൊവിന്ദൻ—ഒന്നാത്തരം കാര്യസ്ഥനാണു- ഇതപൊലെ
ആ മനക്കൽ ഇതവരെ ആരും ഉണ്ടായിട്ടില്ല- അതി
കെമന്നാണു- തമ്പുരാൻ ഇവിടെ എഴുന്നള്ളി ഞ
സംബന്ധം കഴിക്കുന്നത ഞരം തറവാട്ടിന്റെയും പ
ഞ്ചമെന്നവന്റെയും മഹാ ഭാഗ്യം- ഇങ്ങിനെ നായ
ന്മാരുടെ വീടുകളിൽ ഒന്നും തമ്പുരാൻ എഴുന്നള്ളാ
റെ ഇല്ല.

എന്നപറഞ്ഞ ഗൊവിന്ദൻ അവിടെനിന്ന അമ്പലത്തിലേക്കൊ മറ്റൊ പൊയി- കുട്ടിപ്പട്ടർ പിന്നെയും അവിടെ ഇരുന്നു.

ശാസ്ത്രികൾ—(കുട്ടിപ്പട്ടരൊട) തന്റെ ഗ്രാമം ഏതാണ്. കുട്ടിപ്പട്ടർ—ഗൊവിന്ദരാജപുരം.

ശാസ്ത്രികൾ—എത്രകാലമായി നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കൂടെ.

കുട്ടിപ്പട്ടർ—ആറു സംവത്സരമായി- ഇതവരെ ഒരു കാശ മാസപ്പടി തന്നിട്ടില്ലാ- ഒരു പ്രാവശ്യം ബുദ്ധി മുട്ടിച്ചിട്ട അമ്പത ഉറപ്പിക തന്നു- അത രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അങ്ങട്ടു തന്നെ വാങ്ങി. പിന്നെ ഇതവരെ ഒന്നും തന്നിട്ടില്ലാ- വല്ലതും കിട്ടിയാൽ കടന്ന പൊയ്ക്കുളയാ മായിരുന്നു- പണത്തിന്ന ചൊലിച്ചാൽ പലിശ കൂട്ടി തരാമെന്ന പറയും. ഇയാൾ മറ്റൊ കമ്പക്കാരനാണ്- ഒരു ഇരിപത സംബന്ധത്തൊളം ഇപ്പോൾ ഉണ്ട്. രണ്ടു മാസത്തെക്കു മാത്രം സ്ത്രീ-മനവക ഒരു കാര്യവും ഇയാൾ നൊക്കാറില്ല- ആ ചെക്കൻ ഗൊവിന്ദൻ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞു ഇയാൾ നായന്മാരുടെ വീട്ടിൽ പുപ്പാറെ ഇല്ലെന്ന- എന്ത കളവാണ- പെണ്ണുള്ള സകല വീടുകളിലും കടന്ന പൊയും കയ്യിൽ ഒരു സമയവും ഒരു കാശപൊലും ഉണ്ടാവുകയില്ലാ- രണ്ടു മൂന്നു മാപ്പിളമാര കടം കൊടുക്കാൻ തെയ്യറായിട്ടുണ്ട്. നൂറ്റിനഞ്ചു പലിശ വെക്കും- രണ്ടു വിസ്താരം പണം കിട്ടെണ്ടുന്ന ബദ്ധപ്പാട്ടിൽ എന്തെങ്കിലും എഴുതി കൊടുക്കും- ഒടുവിൽ വസ്തു ചാത്തേണ്ടി വരും- ഇങ്ങിനെ ഇയാൾ ദ്രവ്യം മുടി

കുന്നത അസാരമൊ- ഇപ്പൊൾ വരുമ്പൊൾ മൂന്നു
 വർഷം നൂറ്റിനഞ്ചു പലിശക്കു കടം വാങ്ങിയിട്ടുണ്ടു
 പൊന്നത- മറ്റു വല്ലാത്ത കമ്പമാണു.

ശാസ്ത്രികൾ—ആട്ടെ- സ്വാമിദ്രോഹമായി പറയെണം.
 ആൾ അത്രയും ഏതെങ്കിലും മാതിരിയെങ്കിലും ആവട്ടെ.
 ഞാൻ ഇതൊന്നും തന്നെക്കൊണ്ടു ചൊല്ലിയിട്ടില്ലല്ലോ. ഞാ
 ന് കുളിപ്പാൻ പോണു. എന്നു പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രികൾ
 കുളത്തിലേക്കും കുളിപ്പട്ടർ മറത്തിലേക്കും പോയി.

വരണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

നമ്പൂരിപ്പാടും ഇന്ദുലേഖയുമായി ഒന്നാമത
ഉണ്ടായ സംഭാഷണം.

നമ്പൂരിപ്പാട് കുളിയും ഉണ്ണും കഴിഞ്ഞ ഉടനെ കേശവൻ നമ്പൂരി പഞ്ചമനവൻ തന്നോട് അറിയിപ്പാൻ പറഞ്ഞ വിവരം അറിയിച്ചു- പറയുമ്പോൾ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയും കൂട ഉണ്ടായിരുന്നു. തനിക്കു വന്ന വിവിധ അടക്കിക്കൊണ്ട കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ വാക്കു നോക്കിയപ്പോൾ ഉടനെ പറയുന്നു.

ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി—അങ്ങിനെതന്നെയാണു വെണ്ടത-
“കവിതാ വനിതാ ചൈവ സ്വയമെവാഗതാ വരാ”
എന്നാണു പ്രമാണം-പിന്നെ ഇന്ദുലേഖ വരുമോ എന്തു
നുള്ളതിന്നു എനിക്കു അർത്ഥമാത്രവും സംശയമില്ലാ.
കേശവൻനമ്പൂരി—അതിൽ രണ്ടു പക്ഷമില്ലാ- എന്നി
അങ്ങോട്ടു ഒന്നു എറക്കുന്നതാണു നല്ലതു എന്നു തൊ
ന്നു- നെരും നാലമണിയായിട്ടെ ഉള്ളു.

നമ്പൂരിപ്പാട്—ഓ-പൊവുകാ-ചെറുശ്ശേരി ഞാൻ കുപ്പായം
ഇട്ടുകുളയും- നെഞ്ചെത്തെ കുപ്പായം എനിക്കു വളരെ
ചെച്ചതൊന്നി- വെയിലത്തു പല്ലക്കിൽ നിന്നു ഇറങ്ങിയപ്പോൾ
ബഹു പ്രഭു എനിക്കു തന്നെ തൊന്നി.

ച—അതിന്നു എന്തു സംശയം-പാരക്കു തൊണ്ണൂററു
ഉറപ്പികു വിലയുള്ള പൊൻനീരാളമല്ലെ- ആ കുപ്പാ

യം തന്നെ ഇടണം.

കുപ്പായവും തൊപ്പിയും തുപ്പട്ടയും മൊതിരങ്ങും സ്വർണ്ണകുലിശ മെതിയടിയും മറ്റും ഇട്ടുകൊണ്ടു നമ്പൂരിപ്പാട ചെറുശ്ശേരിയൊടും കേശവൻ നമ്പൂരിയൊടും ഭൂതവർഗ്ഗങ്ങളൊടും വഴിയിൽ അവിടവിടെ നിന്ന ചെന്നു ആളുകളൊടും കൂടി പുവരങ്ങത്ത പുരമുഖത്തിന്റെ മുമ്പിലായി. ഉടനെ പഞ്ചമെന്നൊൻ ഏറങ്ങി വന്ന നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു നാലകത്തൊക്കെ ചെറിയ ഒരു വലിയ കസാലമെൽ ഇരുത്തി പഞ്ചപുട്ടമെൽ നിന്നു.

നമ്പൂരിപ്പാട—ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളിക ഇതൊട തൊട്ടു തന്നെയൊ.

പഞ്ചമെന്നവൻ—റാൻ- അതെ, റാം തെക്കെ അറ്റത്തു പടിഞ്ഞാറെ വാതിലിൽകൂടി ഏറങ്ങിയാൽ ആ മാളികയാണു. എന്നാൽ ആ മാളികയിലെക്കു ഏഴുനേളാം എന്നും കേശവൻ നമ്പൂരി എവിടെ എന്നും പഞ്ചമെന്നൊൻ പറയുമ്പോഴക്കു കേശവൻ നമ്പൂരി പുറത്തു നിന്നു കാടി വന്നു, ഞാൻ ഇന്ദുലെഖയെ ഒന്നു അറിയിച്ചു വന്നുകൂടയാമെന്നു പറഞ്ഞു കൂടി മാളികയിലെക്കു ചെന്നു. അപ്പോൾ ഇന്ദുലെഖ ഒരു എഴുത്തു എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു- നമ്പൂരിയെ അങ്ങപ്പോൾ കലശലായ ഉപദ്രവ ഭാവത്തോടെ എത്തി അവിടെ നിൽക്കി എഴുന്നീറ്റു നിന്നു “എന്താണു എഴുതുന്നെളിയതു” എന്നു ചൊല്ലിച്ചു.

കെ—ഉണ്ണ കഴിഞ്ഞു വന്നു- ഇന്ദുലെഖയെ കാണണ

ഒന്നു ആവശ്യപ്പെട്ടു, വലിയച്ഛനും അദ്ദേഹവും ചുവട്ടിൽ ഉണ്ടു- വരാൻ പറയട്ടെ.

ഇദ്ദേഹം—വന്നൊട്ടെ.

ക—അദ്ദേഹം വലിയ നമ്പൂരിപ്പാടാണ്- ഇദ്ദേഹം കൂടെ സംസാരിക്കട്ടെ മാതിരിയൊക്കെ അറിയാമല്ലോ.

ഇ—എന്നിങ്ങനെ സംസാരിക്കട്ടെ മാതിരി അങ്ങനെയും അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഒരക്ഷരവും അറിഞ്ഞുകൂടാ- പക്ഷെ വരണ്ടു- അതാണ് നല്ലത.

ക—അി! വരണ്ടു- ഇദ്ദേഹം മനസ്സുപൊലെ പറഞ്ഞൊട്ടു.

ഇ—അത തന്നെയാണ് ഭാവിച്ചിരിക്കുന്നത്.

കേശവൻ നമ്പൂരി നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വിളിക്കാൻ

പോയി.

നമ്പൂരിപ്പാടെ കണ്ട സംസാരിച്ച ആ വിവരത്തെ

അറിഞ്ഞുകൂടി നെരമ്പൊക്കായി പലതും മാധവന എഴു

തെന്ന ഇദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ച പക്ഷം എഴുതിയ ക

ളം മറ്റും എഴുത്ത പെട്ടിയിൽ ഇട്ടപ്പുട്ടി-പുട്ടിയ ഉടനെ

പറഞ്ഞുതന്നിട്ടു വന്ന ഒരു പരീക്ഷക്ക ഒരു ക്ലാസ്സിലെ

കുട്ടി എഴുതിയ നിർദ്ദേശപത്രം പുറത്തുതന്നിലെ

ഒരു ചായ പട്ടിയും പിടിച്ചു അവിടെനിന്നു. കേശവ

നമ്പൂരി ഉടനെ താഴെത്ത വന്ന “മുകളിലെക്കു പോ

വാ” എന്നു പറഞ്ഞു- നമ്പൂരിപ്പാട എഴുതിയ നടന്നു.

അതുകൊണ്ടുതന്നെ പലതും മെനോറും പൊയി-

പന്നെ അയാൾ മടങ്ങി- അപ്പോൾ:

ക—ഇദ്ദേഹം ആചാരം പറയാനും മറ്റും അറി

ഞ്ഞുകൂടാ എന്ന പറഞ്ഞു.

ന—ഇത്ര കക്ക ഇങ്കിരിയസ്സും മറ്റും പഠിച്ചിട്ട ഇത പഠിച്ചില്ലെ- എന്നൊട മെഘദന്തൻ സാഷ്ടകൂടി ആചാരം പറയു- ഇരിക്കട്ടെ എന്റെ ഭാര്യയായാൽ ഞാൻ അതൊക്കെ പഠിപ്പിക്കും- ഇപ്പോൾ എങ്ങിനെങ്കിലും പറയട്ടെ.

കെ—ശരി- അതതന്നെ വെണ്ടത- ഇവിടുത്തെ ബുദ്ധി വലിപ്പം വളരെ തന്നെ.

ന—എന്റെ ഭാര്യയായ നിമിഷം ഞാൻ മാതിരി സ്വലവും മാറ്റം.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു പൊൻകുതിര മെതിരെയും ഇട്ട കൊണിയിന്മേൽ കടാ-പടാ-എന്ന ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ടു കൊണി കയറി പുറത്തളത്തിലെക്കു കടന്നപ്പോൾ ചാരപടിയും പിടിച്ചു നിൽക്കുന്ന തരുണീണിയായ ഇന്ദുലെഖയെക്കണ്ടു- ആദ്യം ഒരു മിന്നൽ പിണകണ്ണിലടിച്ചപൊലെ തൊന്നി- കണ്ണമിഴിച്ച പിന്നെയുനൊക്കി- അതിസുന്ദരിയായ ഇന്ദുലെഖയുടെ ആചാരമൂലം നിവൃത്തികാരനായി ഒന്നു നൊക്കി- നമ്പൂരിപ്പാട് മിച്ച വലഞ്ഞ കുഴഞ്ഞു പൊയി- ഒന്നു രണ്ടു നിമിഷങ്ങൾ നിശ്ചഞ്ചലനായി നിന്നു “ഇങ്ങിനെ സൗന്ദര്യം “ഇതവരെ കണ്ടിട്ടില്ലാ- എന്റെ മഹാ ഭാഗ്യം തന്നെ “എന്നു ഇവൾ കാമിക്കാതിരിക്കില്ലാ- എന്നിങ്ങനെ “സ്രീഗമനം എന്നു ഇല്ലാ- ഇന്ദുലെഖയെ കഴിച്ച ഞാൻ “ഒരു സ്ത്രീയെയും സ്മരിക്കുകൂടി ഇല്ലാ- അതിന്നു രണ്ടു “ക്ഷമില്ലാ” ഇങ്ങിനെയാണു ഇന്ദുലെഖയുടെ സ്വരപ്രവാഹം

കണ്ടുബോധം വന്ന പിന്നെ സംഭാഷണം തുടങ്ങുന്നതിന്നു മുമ്പിൽ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചതും നിശ്ചയിച്ച ഉറച്ചതും.

ഇദ്ദേഹത്തെ യാതൊരു ഭാവഭേദവും കൂടാതെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ മുഖത്തു നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു- തുറിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു എന്ന പറയാൻ പാടില്ലാ- തുറിച്ചുനോക്കാൻ ഇദ്ദേഹത്തെ അറിഞ്ഞുകൂടാ. കേശവൻ നമ്പൂരി ഉടനെ ഒരു കസാല നീക്കിവെച്ച അതിമെൽ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഇരുത്തി താഴത്തിറങ്ങി. നമ്പൂരിപ്പാട് കസാലമെൽ ഇരുന്ന പിന്നെയും ഇദ്ദേഹത്തെയുടെ മുഖത്തുനോക്കി കണ്ണു പരിക്കാതെ നോക്കി- ഇദ്ദേഹത്തെയും നോക്കിക്കൊണ്ടു തന്നെ നിന്നു- ഒടുവിൽ.

ന—ഞാൻ വന്നപ്പോൾ താഴെ ഉണ്ടായിരുന്നു- ഇല്ലെ, കണ്ടതെല്ലാം തന്നെ- എന്ന പറഞ്ഞു കവിത്തടം കവിത്ത നീങ്ങി ഒരു മന്ദഹാസം ചെയ്തു.

ഇ—ഞാൻ അപ്പോൾ താഴത്തില്ല.

“ഞാൻ” എന്ന പറഞ്ഞപ്പോൾ നമ്പൂരിപ്പാട് കണ്ടതെല്ലാം ഒരു നായരസ്ത്രീ തന്നെയാണെന്നു അറിഞ്ഞു ഇതുവരെ പറഞ്ഞിട്ടില്ല. പക്ഷെ ഹൃദയം സ്പന്ദിക്കുകയും കണ്ടതെല്ലാം കണ്ടതെല്ലാം നിന്നില്ല- ഇദ്ദേഹത്തെയുടെ സൗന്ദര്യം കണ്ടു നമ്പൂരി വലഞ്ഞു മറുത്തു സകല അഭിമാനവും മറന്നുപോയിരിക്കുന്നു.

ന—താഴത്തെ വന്നതെ ഇല്ലെ,

ഇ—വന്നതെ ഇല്ല.

ന—അതെന്തെ.

ഇ—കുറും ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

ന—ആദ്യം വരാൻ നിശ്ചയിച്ച ഭിവസം സംഗതിയെ
ൽ പുറപ്പെടാൻ തരമായില്ല- ആ വിവരത്തിന്നു എ
ഴുത്തയച്ചു- എഴുത്ത കണ്ടില്ല.

ഇ—ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.

ന—കുറഞ്ഞടം കാണിച്ചില്ല.

ഇ—നമ്പൂരി എന്നെ കാണിച്ചിട്ടില്ല.

ന—കുറഞ്ഞടം മഹാവിപ്ലവത്തെ. അന്നു ഞാൻ പു
പ്പെട്ട ഭിവസം ഒരു ഏലമല കരാറുകാരൻ മക്കു
മൻ സായുധ പണിയുന്നു- എമ്പതിനായിരം ഉറപ്പി
ക്കു മല കരാർകൊടുത്തു-ആ തിരക്കിനാലാണ് അന്നു
വരാഞ്ഞത-ഇന്ദുലെഖയെ കാണാൻ വഴുകിക്കൊണ്ടി
രുന്നു. പലരും പറഞ്ഞ കെട്ടിട്ടുണ്ട-കെട്ട നല്ല പരിച
യം ഉണ്ട-ഇന്ദുലെഖ കുറഞ്ഞടത്തിന്നു അമ്മക്കു ബാ
ന്ധവം ആയതിന്നു മുമ്പുണ്ടായ മകളായിരിക്കും.

ഇ—ആരുടെ മകൾ കുറഞ്ഞടത്തു നമ്പൂരിയുടെയൊ
അല്ല- ഞാൻ നമ്പൂരിയുടെ മകളല്ലാ രാമവർമ്മാജി
വിന്റെ മകളാണ്.

ന—അതെ അതെ- അതാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞത.

ഇ--എന്നാൽ ശരി.

നമ്പൂരിപ്പാട് എനി താൻ എന്താണ് പറയെണ്ടതെ
ന്നിന്നു പറയണ്ട സംഗതി ഒന്നുണ്ടായിരുന്നു- അതെ എ
ങ്ങിനെയാണു പറയെണ്ടതെന്നു കൂറെ നിരൂപിച്ചിട്ടു.

ന—ഇന്ദുലെഖയുടെ സൗന്ദര്യത്തെക്കുറിച്ചു കെട്ട കെട്ട
എന്നിന്നു നിവൃത്തിയില്ലാതെയായി.

ഇ-എന്റെ സൗന്ദര്യം കൊണ്ടു ഇവിടെക്കു എന്താണു നിവൃത്തിയില്ലാതെ ആയത എന്നു എന്നിക്കു മനസ്സിലായില്ല.

ന-ഇന്ദുലെഖയുടെ വർത്തമാനം കെട്ടു കെട്ടു മനവക കാര്യങ്ങൾ യാതൊന്നും ഞാൻ നൊക്കാതെയായി.

ഇ-ഇതു മഹാ കഷ്ടം! ഞാൻ മനവക കാര്യങ്ങൾക്കു ഇത്ര വിരോധിയൊ- ഇതിന്നു എന്താണു സംഗതി.

ന-ഇന്നലെ ചെറുശ്ശേരി ഒരു സ്നേഹം ചൊല്ലി- അതു ഇന്ദുലെഖയോടു ചൊല്ലണം എന്നു എന്നിക്കൊരാൾ യം- ഇന്ദുലെഖക്കു സംസ്കൃതത്തിൽ വില്ലത്തി അല്ല ഇങ്കിരിയസ്സു പഠിപ്പാണു ഉള്ളത എന്നു കെട്ടു- സംസ്കൃതസ്നേഹം ചൊല്ലിയാൽ അത്ഥം മനസ്സിലാവുമൊ.

ഇ-നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാവാൻ പ്രയാസം.

ന-കറെ വായിച്ചു വില്ലത്തി ആയിരുന്നു വെണ്ടതു.

ഇ-ശരി.

ന-ഞാൻ ഒരു സ്നേഹം ചൊല്ലാം- അത്ഥം മനസ്സിലാവുമൊ എന്നു നൊക്കൂ-മനസ്സിലായില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞതരാം.

ഇ-അത്ഥം മനസ്സിലാവുന്ന കാര്യം സംശയം.

ന-എന്നാൽ ഞാൻ പറഞ്ഞ തരാം.

ഇ-അങ്ങിനെയാവട്ടെ.

നമ്പൂരിപ്പാടു ഒരു ശ്ലോകം ചെല്ലാൻ വിചാരിച്ചു. ശ്ലോകം ഒന്നു രണ്ടു തൊന്നുകയുള്ളു. വില്ലത്തി ലേശമില്ലാത്തതിനാൽ മഹാ അബദ്ധമായിട്ടാണു തൊന്നുന്നതു രണ്ടു ചൊല്ലുമാറു. തൊന്നുന്നതിൽതന്നെ ചില

പദങ്ങളും പാദങ്ങളും എടക്കിടെ മറന്നുപൊവും-പിന്നെയും തൊന്നും-ഇങ്ങിനെയാണ സ്ഥിതി. ഏറ്റവും ചെല്ലവാൻ നിശ്ചയിച്ച നമ്പൂരിപ്പാട കര വിചാരിച്ചു. ഒരു ഏറ്റവും പകുതി തൊന്നി- അത ചൊല്ലുന്നു.

“ആസ്സാം പിയൂഷ ഭാവഃ സുമതി ഗരജരജാ ധാരി പ്രസിദ്ധഃ”

പിന്നെ എന്താണ- തൊന്നുന്നില്ല. ചെറുശ്ശേരിയെ അറിയുമൊ? അറിയും എന്ന അയാൾ പറഞ്ഞു- അയാൾ എന്റെ കൂടത്തന്നെയാണ- എന്നിങ്ങനെ വെണ്ടപ്പോൾ കക്ക അയാളാണ ഏറ്റവും ചെല്ലാ- എന്നിങ്ങനെ ഇത ലാഭമെങ്കിലും മറ്റും മറ്റാ അസിദ്ധ്യും- പിന്നെ കായ്ക്കങ്ങളുടെ തിരക്കിൽ എന്ത ഏറ്റവും- എന്നു ലും ഞാൻ ചൊല്ലിയ ഏറ്റവും ബഹു വിശേഷമായിരുന്നു- എന്തൊ അന്ധാളിച്ചു- നൊക്കട്ടെ.

“ആസ്സാം പിയൂഷഭാവഃ സുമതിഗരജരജാ ഇതി പ്രസിദ്ധഃ”

ഇ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട) ബുദ്ധി മുട്ടണ്ടാ-ഏറ്റവും പിന്നെ കാമയാക്കിട്ട ചൊല്ലാമെല്ലോ.

ന—ചി! അതപൊര- ഞാൻ ഒന്നാമത ഇന്ദ്രലേഖയെ ചൊല്ലിയ ഏറ്റവും മുഴുവനാക്കാത്താൽ പൊര- നൊക്കട്ടെ.

“ആസ്സാം പിയൂഷ ഭാവഃ സുമതി ഗരജരജാ ഇതി പ്രസിദ്ധഃ”.

ഓ. ഓ. തൊന്നി തൊന്നി—

“തദ്യോക്തോ പായവിന്നാ പിചഗരജമരൊ മേഘ

പ്രാസഭാവം."

എനിയത്തെ രണ്ടു പാദം അശേഷം തൊന്നുന്നി

൧- മുമ്പത്തെ തൊന്നുന്നില്ലാ- വിചാരിച്ചിട്ടു ഫലമി

൧

"ആന്ധ്രം പിതൃഷഭാവം"

൧൧- പിന്നെയും മറന്നുപൊ- ഇതു വലിയ വിഷമം. കാ-

൧൨- ഇല്ല, തൊന്നി.

"ആന്ധ്രം പിതൃഷഭാവം സമതി ഗരജരളാ ഇ

"തി പ്രസിദ്ധം തല്ലാതൊ പായവിന്നാ പിചഗര

"ഉമരൊ ഫെതുരുല്ലാസഭാവം"

ഇതുത്തൊളം ചൊല്ലി പിന്നെ അശേഷം തൊന്ന

൧൩- പലപ്പോഴും പറഞ്ഞു കൊണ്ടു നമ്പൂരിപ്പാടാണു് നീറാ ക

൧൪- തുടങ്ങുന്ന വിളിക്കാൻ കൊണ്ടിവാതുക്കൻ ചൊ

൧൫- "കുറഞ്ഞടം കുറഞ്ഞടം" എന്ന ഉറക്കെ വളിച്ചു-

൧൬- കേശവൻ നമ്പൂരി ധാരാളമായി കൊണ്ടിപ്പട്ടിൽ സമീ

൧൭- നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു- കാടി എത്തി.

൧൮- കുറഞ്ഞടം ചെറുശ്ശേരിയുടെ അടുക്കെ പൊയി

"ആന്ധ്രം" എന്ന സ്ലോകം മുഴുവനും ഒരു കാലയിൽ

എഴുതിച്ചു ഇങ്ങു കൊണ്ടുവത്ര- വെഗം വെണം.

കേശവൻ നമ്പൂരി കാടിപ്പൊയി- ചെറുശ്ശേരി നാ

൧൯- കെട്ടിൽ ഒരു കസാലമെൽ ഇരിക്കുന്നത കണ്ടു- അപ്പൊ

൨൦- കേശവൻ നമ്പൂരി "ആന്ധ്രം" എന്നപദം മറ

൨൧- റിക്കുന്നു.

൨൨- ചെറുശ്ശേരി ഒരു സ്ലോകം എഴുതിത്തരാൻ പറഞ്ഞു

നമ്പൂരി. അതു വെഗം എഴുതിത്തത്ര- കാലയും എഴു

ത്താണിയും ഇതാ- എന്താണ ഷ്ലോകം? എന്തൊരു അന്ധാളിച്ചു- വരട്ടെ, ശരി-ശരി- കാഞ്ചായി-ഷ്ലോകത്തിന്റെ ആദ്യം ആസീൽ എന്നാണ-വെഗം എഴുതിത്തന്നു.

ചെറുശ്ശേരി വെഗം കാലവാങ്ങി—

“ആസീദശരമൊനാമ സൂര്യവംശൈവ പാത്ഥി
പഃ ഭാഷ്യാന്ധിസ്രോപി ലബ്ധാസൗ താസുലഭഃ
ന സന്തതിം”

എന്ന ഷ്ലോകം എഴുതി കൊടുത്തു.

കേശവൻ നമ്പൂരി കാലയംകൊണ്ട മുകളിലെക്കു ഓടിച്ചെന്നു. നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു കണ്ണടവെക്കാരതെ മേക്കുരം വായിച്ചുകൂടാ. എന്നാൽ ഇന്ദുലെഖയുടെ മുമ്പുകെ കണ്ണടവെക്കുന്നത തന്റെ യൌവനത്തെക്കുറിച്ച് ഇന്ദുലെഖയുടെ അഭിപ്രായത്തിന്നു ധാമനിയായി വന്നു ലൊ എന്ന വിചാരിച്ച താൻ കാലവാങ്ങാതെ കേശവൻ നമ്പൂരിയൊടുതന്നെ വായിക്കാൻ പറഞ്ഞു. കേശവൻ നമ്പൂരിക്കും കണ്ണടകൂടാതെ നല്ലവണ്ണം വായിച്ചുകൂടാ എങ്കിലും കല്പനപ്രകാരം തപ്പി തപ്പി വായിച്ചു തുടങ്ങി.

കെ—ആസീ- ദശ-രമൊ-നാമസു- ര്യവംശൈവ പാത്ഥി
പഃ- ഇത്രത്തൊളം വായിക്കുമ്പോഴേക്കു ഇന്ദുലെഖ വല്ലാതെ ചിരിച്ചുതുടങ്ങി.

ന—ചരീ! അബദ്ധം- കുറഞ്ഞെടുത്തിന്ന വില്ലത്തിലേ ശം ഇല്ലെന്ന തൊന്നുന്നു- ഇതല്ല ഷ്ലോകം- ആദ്യത്തെ പാദം എനിക്കറിയാം-എഴുതിക്കൊടു- എന്നു ച

റഞ്ഞ കേശവൻ നമ്പൂരിയെക്കൊണ്ടു താൻ മുമ്പു
ചൊല്ലിയപ്രകാരം എഴുതിച്ചു- കാലയ്ക്കൊണ്ടു കേശ-
വൻ നമ്പൂരി ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയുടെ അടുക്കെ ര-
ണ്ടാമതും ചെന്നു.

൧൧-ചെറുശ്ശേരിക്കു എല്ലാജ്യോഴും പരിമാസമാണു-
നമ്പൂരി വിചാരിച്ചു ഏകാകമല്ല എഴുതിത്തന്നത- ഇ-
താ ഞാൻ കാലയിൽ എഴുതിക്കൊണ്ടു വന്നിരിക്കുന്നു-
ഇതു മഴുവൻ എഴുതിത്തന്നു.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി കാലവാങ്ങി ഞാക്കി, കാ-
ലം ഏകാകമൊ എന്നാൽ അങ്ങിനെ പറയെണ്ടു
“ആസീത്” എന്നാണു ആദ്യം എന്നല്ലെ കറുത്തതും പ-
ത്തത എന്നും പാഞ്ഞു പുറത്തുവെട്ടിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന
പ്രകാരം തീർത്ത ഉത്തരായം എഴുതികൊടുത്തു- അതും
കാണു പിന്നെയും കേശവൻ നമ്പൂരി മുകളിലെക്കു
ചെന്നു- ഏകാകം വായിക്കാൻ നമ്പൂരിപ്പാട കേശവൻ
നമ്പൂരിയൊട പറഞ്ഞു.

൧൨-ഇതു ഒരു വലിയ ഏകാകമാണു ഞാൻ വായിച്ചാ-
ൽ ശരിയാവുകയില്ല- ഇന്ദ്രലേഖ ഇവിടെ നില്ക്കുന്നു
ണ്ടല്ലോ- നല്ല വില്ലത്തിയാണു-ഇന്ദ്രലേഖ ഇതൊ-
ന്നു വായിക്കൂ.

൧൩-എനിക്കു നല്ല വില്ലത്തി ഇല്ലാ- വല്ലതും പറയണ്ടാ-
എന്നാൽ ഏകാകം എനിക്കു തൊന്നും-ബുദ്ധിമുട്ടു
ണ്ടു ഞാൻ ചൊല്ലിക്കളയാം-എന്നു പറഞ്ഞു ഉപദ്രവം
തീരാൻ വെണ്ടി ചൊല്ലുന്നു.

“ആനന്ദംപിച്ഛിക്കലാഭ സുഖമിഹാഭരാമൃതം

രി പ്രസിദ്ധ സ്കാലാഭാ പായചിന്താ പിചഗരജ
ജ്ഞാ ഫേതു രല്ലാഘ തായാഃ-നൊപെഭാലൊ
ലഭിഷ്ടി പ്രതിഭയഭിജഗീ ഭക്ത്യ മഹാമുഹുണ്യ യാശ
വാലംബ്യജീവെ കഥമധര സുധാ മാധുരിമ്യജാ
നൻ."

ന—അതി വിശേഷമായ ജ്ഞാകം അല്ലെ.

ഇ അതെ.

ന—കുറഞ്ഞതം പൊയി താഴത്ത ഇരിക്കൂ.

കെ—ഞാൻപൊയി മുറുകാൻ കൊണ്ടുവരാം എന്ന ച
റഞ്ഞ താഴത്തക്ക പൊയി.

ന—ഇന്ദുലെഖക്ക കളിഭ്രാന്തുണ്ടോ.

ഇ—എന്ത ഭ്രാന്ത?

ന—കളി ഭ്രാന്ത. കഥകളി ഭ്രാന്ത.

ഇ—എനിക്കു ഒരുവകയായും ഭ്രാന്ത ഇതവരെ ഒന്നു
ണ്ടായിട്ടില്ല.

ന—എനിക്കു നല്ലഭ്രാന്താണ-കലശലാണ ഭ്രാന്ത.

ഇ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട) ശരിതന്നെ സംശയമില്ല.

ന—എന്താ ഇന്ദുലെഖ ധരം വിവരം മുമ്പ കെട്ടിട്ടുണ്ടോ

ഇ—ഇല്ല- ഇപ്പൊളറിഞ്ഞു.

ന—ഞാൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു- അല്ലെ.

ഇ—അതെ-ഇവിടുത്തെ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു നിശ്ചയിച്ചു

ന—ഇന്നലെ മനക്കൽ കളി ഉണ്ടായിരുന്നു- രാമൻ
ഭഗവാനുൻ ബഹു വിശേഷം തന്നെ- ഇന്ദുലെഖ
മനെ കെട്ടിട്ടുണ്ടോ രാമൻ, രാമൻ; ശ്രീഭദ്ര രാമൻ
നിക്കര എന്ന പറയും- വലിയ ഉത്തരക്കാരനാണു

രംഗശ്രീ കലശല-മെയും അങ്ങിനെ തന്നെ-ഇന്ദുലെഖക്ക എന്നി ദിവസംപ്രതി കളികാണാം- എന്നിങ്ങനെ നല്ല ഭ്രാന്താണ്. ഇശ്ശി മിക്കവാറും ദിവസം കളി ഉണ്ടാവാറുണ്ട്- ഇന്നലെ ഒരു സ്ത്രീവേഷവും കണ്ടു- ഇയ്യടെ കണ്ണും ഇങ്ങിനെ കണ്ടിട്ടില്ല- രാഘവൻ, രാഘവൻ എന്ന ഒരു ചെക്കൻ- രാഘവനെ ഇന്ദുലെഖ അറിയുമൊ- അവൻ മുഖം മിനക്കിയാൽ ഇന്ദുലെഖയുടെ മുഖംപൊലെ തന്നെ- അങ്ങിനെതന്നെ ഒരു ഭേദവുമില്ല- ഇവിടെ കളികൂടക്കൂട്ട ഉണ്ടാവാറുണ്ടോ.

ഇ-ഇല്ലാ.

ന-എത്ര കൊല്ലമായി ഇന്ദുലെഖ കഥകളി കണ്ടിട്ടു.

ഇ-നാലഞ്ച കൊല്ലമായി എന്നു തൊന്നുന്നു.

ന-ശിവ- ശിവ- നാലഞ്ച കൊല്ലമൊ- ഇത്ര സമ്പത്തുള്ള ഹരം വീട്ടിൽ കഥകളി കഴിഞ്ഞിട്ട നാലഞ്ച കൊല്ലമൊ? ആശ്ചര്യം- അതിന്റെ പരിജ്ഞാനമില്ലാത്തതാൽ അത്രെ ഉള്ള- പഞ്ചവിന പരിജ്ഞാനം ഒട്ടും ഇല്ലയായിരിക്കും- പിന്നെ ഇന്ദുലെഖ എന്നു ചെയ്യും.

ഇ-അതെ- ശരിതന്നെ.

ന-ഇന്ദുലെഖക്ക ഇങ്കുരിയസ്സു നല്ലവണ്ണം അറിയാമൊ.

ഇ-കുറെ പഠിച്ചു.

ന-സായ്പൻമാരെട സംസാരിക്കാമൊ.

ഇ-പഠിച്ചതിന്റെ അവസ്ഥാനുസാരം ആരെടും സംസാരിക്കാം.

ന-ഇന്ദുലെഖയെ പണ്ടു ഞാൻ ഇശ്ശി കെട്ടിട്ടുണ്ട്- ക

ണ്ടപ്പോൾ അതിലൊക്കെ വിശേഷം- എന്റെ ഭാഗ്യം തന്നെ.

ഇ—എന്താണ് ഭാഗ്യം- അറിഞ്ഞില്ല.

ന—ഇന്ദ്രലേഖയെ കണ്ടു തന്നെ ഭാഗ്യം.

ഇ—എന്താണ് എന്നെ കാണുന്നതുകൊണ്ട് ഒരു ഭാഗ്യം എന്നു ഞാനറിയുന്നില്ല.

ന—ഇത്ര പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാവില്ല.

ഇ—പറഞ്ഞുതന്നതൊക്കെ മനസ്സിലായി- പറയാത്തതെന്തെങ്കിലും മനസ്സിലാവും. ഇവിടുത്തെ ഭാഗ്യമെന്നു പറഞ്ഞതെന്തെങ്കിലും മനസ്സിലായി. എന്തെങ്കിലും ഭാഗ്യമാണ് ഇവിടെ വരുന്നതെന്നു എന്നാണ് ഞാൻ ചൊല്ലിയത്- അതിനുള്ളിലും പറഞ്ഞില്ല. പറയാത്തതുകൊണ്ട് ആ സംഗതി മനസ്സിലായതും ഇല്ല.

ന—അതൊക്കെ എന്റെ ഭാഗ്യം തന്നെ-എന്റെ ഭാഗ്യം തന്നെ- ഇന്ദ്രലേഖയുടെ വാക്കു സാക്ഷ്യം കേൾക്കുന്നതെന്നു- എന്നെ ഒന്നു ചെണ്ട കൊട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നതെന്നു ഭാവമെന്നു തോന്നുന്നു.

ഇ—ഇവിടെ ചെണ്ടയില്ല- ഇവിടുന്ന് ചെണ്ട കൊട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു എന്നു താല്പര്യമില്ല.

ന—ഇന്ദ്രലേഖ ബഹു രസികത്തിയാണു- ഇങ്ങിനെ രസിക്കുവാൻ വാക്കു സാക്ഷ്യം- എന്നെ മുമ്പെ കെട്ടി പരിചയമുണ്ടായിരിക്കും.

ഇ—ഇല്ല.

ന—കെട്ടിയിട്ടില്ല.

ഇ—ഇല്ല.

ന—എന്റെ ഒരു വർത്തമാനവും അറിയില്ലെ.

ഇ—ഇല്ലാ.

ന—അപ്പോൾ ഞാൻ വരുന്ന വർത്തമാനവും അറിഞ്ഞിട്ടില്ലെ.

ഇ—വരുന്നതെന്ന ഇവിടെ ആരോ ഇന്നലെയാ മറ്റൊരാൾ പറഞ്ഞ കെട്ടു.

ന—അപ്പോൾ എന്റെ വർത്തമാനം ഇപ്പോൾ ആരോടും അന്വേഷിച്ചില്ലെ.

ഇ—ഇല്ലാ.

ന—അതെന്തെ.

ഇ—മനം ഉണ്ടായിട്ടല്ല-അന്വേഷിച്ചില്ലാ- അത്രയും.

ന—ഞാൻ വന്ന കാര്യം എന്താണെന്ന മനസ്സിലായിരിക്കുമല്ലോ.

ഇ—ഇല്ലാ- മനസ്സിലായിട്ടില്ല.

ന—എന്തെ- അത് മനസ്സിലായിട്ടില്ലെ.

ഇ—ഇല്ല.

ന—ഞാൻ ഇപ്പോൾ കാര്യം കാണാനായിട്ടുണ്ടെന്നു വന്നത.

ഇ—ശരി- അങ്ങനെയായിരിക്കും.

ന—മനസ്സിലാക്കുക സകല കാര്യം വിചാരവും ഞാൻ തന്നെയാണ്- എന്ന പറഞ്ഞ നെരം നോക്കാൻ എന്ന ഭാവിച്ച പൊൻ ഗഡിയോ മടിയിൽനിന്ന എടുത്തു തുറന്നു നോക്കി- അത് മണിയായി എന്ന പറഞ്ഞു.

ഇ—ഓ- എന്നാൽ സന്ധ്യ വരുന്നതിന്നു സമയമായിരിക്കും.

ന—ഓ- അതിനൊന്നും സമയമായിട്ടില്ലാ- ഓം ഗ
ഡിയാം ഒരു നൊക്കണമൊ.

എന്ന പാഞ്ഞ ഗഡിയാളും മാല ചങ്ങലയും കഴി
ത്തിലിട്ടെടുത്തു എടുത്ത കൊടുപ്പാൻ ഭാവിച്ചപ്പൊ
ൾ ഇന്ദുലേഖ വാങ്ങി- ഇത നല്ല ഗഡിയാം എന്ന
പറഞ്ഞു.

ന—ഇത എനിക്കു മെഷെന്റൻ സായ് സമ്മാനമായി
കഴിഞ്ഞ കൊല്ലം ഏല മലവാരം എഴുപത്തയ്യായി
രും ഉറപ്പിക്കുക കൊടുത്തപ്പൊൾ തന്നതാണ്.

മെഷെന്റൻ സായ് എന്ന പറഞ്ഞപ്പൊൾ ഇന്ദു
ലേഖ ഉറക്കെ ഒരു പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു പൊയി- അതിന്നു
ശേഷം ഗഡിയാം തിരിയെക്കൊടുത്തു- ഇന്ദുലേഖയു
ടെ ഓം ചിരിയും ഭാവവും കണ്ടപ്പൊൾ ഇന്ദുലേഖക്കു
തന്നിൽ അനന്തരാഗം തുടങ്ങി എന്ന നമ്പൂരിപ്പാടും- ഓം
മെഷെന്റൻ സായ്സിനെ കുറിച്ചു മാധവനെഴുതുന്ന ക
ത്തിലെഴുതണമെന്ന ഇന്ദുലേഖയും ഏക കാലത്തിൽ
തന്നെ നിശ്ചയിച്ചു.

നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു മൊഹം അതിയായി വെച്ചു.
എന്നിട്ടു ഓം ക്ഷമയില്ലാത്ത വിഡ്ഢി പറയുന്നു.

ന—ഇന്ദുലേഖയൊടു കൂടി തന്നെ എല്ലായ്പ്പോഴും ഇരി
ക്കാനാണ് എന്നിരിക്കു മൊഹം.

ഇ—അത സാധിക്കാത്ത മൊഹമാണെന്ന എന്നിരിക്കു
തൊന്നുന്നു.

ഇത്രയൊളം ഇവർ പറയുമ്പോഴേക്കു കേശവൻ
നമ്പൂരി വെള്ളിത്തട്ടിൽ മുറുക്കാനും മറും എടുത്ത മുക്കു

ലക്ക കയറിവന്നു.

൧—എനിക്കിനി മെൽകഴുകി അമ്പലത്തിൽപൊവണം കേശവൻനമ്പൂരി ഇവിടെ ഇരിക്കൂ- എന്നും പറഞ്ഞ പെഗം താഴത്തെക്ക ഇറങ്ങിപ്പോയി.

പൊവുമ്പോൾ ഇന്ദുലെഖാ കേശവൻനമ്പൂരിയുടെ മുഖത്തെക്ക ഒന്നു നോക്കി. ആ നോക്കു കേശവൻ നമ്പൂരിക്കു തന്റെ ശരീരത്തിന്മേൽ ഒരു ഇരിമ്പുകൊൽ പഴുപ്പിച്ച ചൂടുവെച്ചതുപോലെ കൊണ്ടു- കേശവൻ നമ്പൂരിവെറിലത്തട്ടുംകൊണ്ടു അവിടെ ഇളിഭ്യനായി വന്നായി. നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു ആകപ്പാടെ നല്ല സുഖമാകുമല്ല- എങ്കിലും അവിടത്തന്നെ ഇരുന്ന മുറക്കി കുറെ നേരം ഇന്ദുലെഖയുടെ മുറിയിലുള്ള സാമാനങ്ങളും മറ്റും നടന്നു നോക്കി. ബുക്കുകൾ വളരെ കണ്ടു- പെണ്ണുങ്ങളുടേ ഇംഗ്ലീഷു പഠിപ്പിച്ചാൽ വളരെ ദോഷമാണെന്നു തീർച്ചയാക്കി.

൨ക—(നമ്പൂരിപ്പാടോട) ഇന്ദുലെഖയെക്കു വൈകുന്നേരം അമ്പലത്തിൽ പൊവൽ മുടങ്ങാതെ ഉണ്ടു- അതിന്നുള്ള സമയവും മറ്റും അതി കൃത്യമാണു- അതാണു ഇപ്പോൾ ചെയ്യേണ്ടത.

൩—ഇന്ദുലെഖ പെഗം ഇങ്ങട്ടു വരുമല്ലോ. വരുന്നവരെ നമ്മൾ ഇവിടത്തന്നെ ഇരിക്കുക- അല്ലെ.

൪ക—അതു വെണ്ടെന്നു തൊന്നുന്നു-അതൊഴും കഴിഞ്ഞു കൽപത മണിക്കു ഇവിടെ വന്നു ഇന്ദുലെഖയുടെ പാട്ടും മറ്റും കേൾക്കാം- അതല്ലെ നല്ലതു.

൫—അങ്ങിനെ തന്നെ- അതാണു നല്ലതു- എന്നു പാ

ഞ്ഞ രണ്ടാളും കൂടി ചൊട്ടിലെക്കു പോന്നു.

നമ്പൂരിപ്പാട് മകളിൽ കേശവൻ നമ്പൂരിയെ കൂടി ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളികയിന്മേലെ സാമാന്യമായി നോക്കുമ്പോൾ ചുവട്ടിൽ ഇന്ദുലെഖയും ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയുമായി ഒരു സംഭാഷണം ഉണ്ടായി. ഇന്ദുലെഖയുടെ കഴുക്കാൻ എന്ന പാഞ്ഞ മാളിക മകളിൽ നിന്നുളളി തെക്കെ അറ്റയിൽ കൂടി നാലകെട്ടിൽ കടന്നപ്പോൾ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി തെക്കിനിയിൽ ഒരു കസാലത്തിൽ താനെ ഇരിക്കുന്നതുകണ്ടു. ഇന്ദുലെഖയെ കണ്ട ഉടനെ നമ്പൂരി കസാലമെൽ നിന്ന എഴുന്നീറ്റ ഇന്ദുലെഖയുടെ സമീപത്തിലെക്കു ചെന്ന മന്ദമാസത്തോടു കൂടി നിന്നു. ഇന്ദുലെഖക്കു നമ്പൂരിയെ കണ്ടപ്പോൾ വളരെ സന്തോഷമായി എങ്കിലും എന്താണു ആളും പറയേണ്ടതെന്നു കണ്ടും തോന്നില. അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി അന്യമായിരുന്നെന്നല്ല. എന്നാൽ അതി സമയത്തു നായ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി ഇന്ദുലെഖയുടെ റോം സെഞ്ചുക്കെടുക്കുന്നതായിരുന്നു.

ചെറുശ്ശേരി—ഇന്നു കാണാനിടപെടുന്ന ഞാൻ ഭാർഗവതന്നില്ലാ- ഞാൻ റോം ഗോഷ്ടിയിൽ ഒന്നുമില്ലാ. നിന്റെ അമ്മയെ-എന്നെ ശരിക്കു കണ്ടു.

റോം വാക്കുകൾ കെട്ടപ്പോൾ ഇന്ദുലെഖക്കു മനസ്സമാധാനം വന്ന വാക്കുകൾ ധാരാളമായി പറയാമായി.

ഇ—എന്താണു മകളിൽ എഴുന്നള്ളാത്തത- മുമ്പു പറഞ്ഞതുപോലും സ്നേഹവും ഉണ്ടായതുകൊണ്ടായിരിക്കാം.

എഴുന്നള്ളിട്ടുണ്ടെന്ന കെട്ട ഞാൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു.

പ—നമ്പൂരി മുകളിലെക്കു വരുമ്പോൾ എന്നെ വിളിച്ചില്ലാ. ഞാൻ ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ വന്നവരിൽ ഒരുവന്റെ സ്ഥിതിയിലാണല്ലോ- അതുകൊണ്ടു വിളിക്കാതെ ഒന്നിച്ചു വാങ്ങ എന്നുവെച്ചതാണ്. നാളെ രാവിലെ ഏതായാലും പരാമെന്നു ഉറപ്പിച്ചിരുന്നു- ഇപ്പോൾ തന്നെ കണ്ടത എന്റെ ഭാഗ്യം- മാധവന നൂററമ്പതു ഉറപ്പിക ശമ്പളമായി എന്ന കെട്ട- വളരെ സന്തോഷമായി.

മുകളിൽനിന്നു ഇറങ്ങുമ്പോൾ ഇന്ദുലെഖയോടൊന്നിരുന്ന മെരുവും സകലം തീർന്നു. മാധവന്റെ പെരുമ്പവിയിൽ പെട്ട ഉടനെ ഒരു റൊമാഞ്ചവും അല്പം ലഭിച്ചു. ഉണ്ടായി- മുഖം അല്പം ഒന്നു താഴ്ന്നു മന്ദമാസം ചെയ്യുന്നത ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി കണ്ടു വളരെ സന്തോഷിക്കുകയും ഇന്ദുലെഖയുടെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി ബഹുമാനിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ—

ഇ—രണ്ടു ലിഖസത്തിലകത്തു മലിരാശിയിൽനിന്നു വരുമെന്ന എഴുത്തു വന്നിട്ടുണ്ട്. ഒരു സമയം ഹരം പ്രാവശ്യം മടങ്ങിപ്പോവുമ്പോൾ _____ പിന്നെ ഒന്നുപറയാതെ കുറെ ലജ്ജിച്ചുകൊണ്ടു നിന്നു.

ചെ—മടങ്ങി പോവുമ്പോൾ ഇന്ദുലെഖയും കൂടെ- അല്ലെ.

ഇ—(മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ടു) അതെ- തിരുമനസ്സു നന്നായിട്ട സംസാരിച്ചാൻ മനസ്സുള്ള ആൾക്കു സംസാരി

പ്രാനുള്ള വാക്കുകളും സംഗതികളും തിരുമനസ്സു നന്നാ
ന്നെ വെണ്ടവിധം അറിയപ്പിച്ചും പറഞ്ഞും കൊടു
ക്കുന്നത ചിലപ്പൊൾ വലിയ ഉപകാരമായി വരുന്നു.
ചെ—നിങ്ങൾ രണ്ടാളുടെയും കൂട ഞാനും മദിരാശി
യൊളം വരാം- ഇന്ദുലെഖയും മാധവനും ഭാര്യമാ
ർത്താക്കന്മാരായി അധിക കാലം അതി ഭാഗ്യത്തോടു
കൂടി ഇരിക്കണം എന്നാണ എന്റെ ആഗ്രഹവും അ
നുഗ്രഹവും.

ഈ വാക്കുകൾ പറയുമ്പോൾ നമ്പൂരിയുടെ കണ്ണി
ൽ അശ്രുക്കൾ നിറഞ്ഞ വശായി. അതി മനോഹാ
രമായ ഇന്ദുലെഖക്കു ഈ അതി സന്ദരനായ മാധവൻ
തന്നെ ഭർത്താവായി കാണണമെന്നാണ ഇവരെ രണ്ടു
പേരെയും കാണുകമാത്രം ഉണ്ടായിട്ടുള്ള സാമാന്യബുദ്ധി
കളായ എല്ലാ മനുഷ്യരുടെയും ആഗ്രഹവും അഭിലാ
ഷയും. എന്നാൽ ഇവര രണ്ടു പേരുടെയും രൂപസൗന്ദ
ര്യത്തിന്ന പുറമെ ഇവരുടെ പഠിപ്പ, ബുദ്ധിസാമന്ത്രി,
ശീലഗുണം, അന്യോന്യം ഉള്ള അനുരാഗം ഇതുകണ്ടു
വെടിപ്പായി മനസ്സിലാക്കിട്ടുള്ള അതി ബുദ്ധിമാനും വി
ചാറും ആയ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയ ഇവരുടെ ചെ
ളയിലും അല്പദയത്തിലും അതിസന്തോഷവും അതനി
മിത്തം സന്തോഷാശ്രുക്കളും ഉണ്ടായത ആശ്ചര്യമല്ലെ
ല്ലോ.

നമ്പൂരി മെൽ കാണിച്ച പ്രകാരം പറഞ്ഞപ്പോൾ
ഇന്ദുലെഖക്കും കണ്ണീർ താനെ പുറപ്പെട്ടു- ഗൽഗദാക്കു
രമായി—

ഇ-ഇവിടുത്തെ അനുഗ്രഹം ഞങ്ങൾ വളരെ ഭാവിപു
 ും എല്ലാജ്യോഷം കാംക്ഷിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നതാണ്.

ച-മദിരാശിയിൽ നിന്ന ഏത തിയ്യതിക്കു എത്തും
 എന്ന തീർച്ചയായി എഴുതിട്ടുണ്ടോ.

ഇ-എനിയത്തെ ആഴ്ചയിൽ എന്നാണു എഴുതിട്ടുള്ള
 ത-എഴുതിട്ട ഇന്നെക്കു രണ്ടോ മൂന്നോ ദിവസമായി-
 മറന്നാളോ നാലാന്നാളോ വരുമായിരിക്കാം.

ച-എന്റെ ഇവിടെനിന്നുള്ള യാത്ര എന്നോ- പുറ
 പ്ലാടിന്റെ കാര്യംകൊണ്ടു നമ്പൂരി ഒന്നും മകളിൽനി
 ന പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കില്ലാ- താമസിപ്പാൻ വന്നതല്ലെ.
 എന്ന പറഞ്ഞു ഒന്നു ചിരിച്ചു. ഇന്ദുലേഖയും ചിരിച്ചു.

ഇ-എന്താണു ഒരു ശ്രീരാമോദനശ്ലോകം എഴുതി അയ
 ചതു നെന്തിന.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയും ഇന്ദുലേഖയും വളരെ ചി
 റിച്ചു.

ഇ-ഇവിടുനകൂടെ എഴുന്നള്ളിയതു എന്റെ ഭാഗ്യം ത
 നെ. ഞാൻ അമ്പലത്തിൽ പോയി വരാം- രാവി
 ലെ യാത്രയില്ലെങ്കിൽ നിശ്ചയമായി അമരത്തെ ക
 ഴിഞ്ഞ മകളിലേക്കു എഴുന്നള്ളണം.

ച-രാവിലെ യാത്ര ഉണ്ടാവുമെന്നു തൊന്നീല.

ഇന്ദുലേഖ ചിരിച്ചും കൊണ്ടു കുളിമുറിയിലേക്കു
 പോയി.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി യഥാപൂർവ്വം കസാലമെൽ ത
 നെ പോയി ഇരുന്നു. അപ്പൊഴുക്കു മെതിയടിയുടെ ശ
 ബ്ദം കെട്ടു തുടങ്ങി. ഇന്ദുലേഖ പറഞ്ഞു വാക്കുകളും ബ

ഖപ്പെട്ട പൊന്നും നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു അപ്പൊൾ
 ടുംതന്നെ സുഖമായില്ലെങ്കിലും രാത്രി കുറുപതമണിക്കു
 ണ്ണാമത പാട്ടു കെൾക്കാൻ മറ്റും മുകളിലെക്കു പൊയ്
 ന് നിശ്ചയിച്ച സന്തോഷമാണു ഇപ്പൊൾ ഉണ്ടായി
 ന്നത. ഉടനെ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു നാലുകെട്ടിലെക്കു വന്നു
 ചെറുശ്ശേരിയെ കണ്ടു.

നന്ദൂരിപ്പാട്—എന്താ ചെറുശ്ശേരി തന്നെ ഇരുന്ന മുക്കി
 ഞ്ഞുവൊ- മുക്കിലേക്കു വരാമായിരുന്നില്ലെ- ഇന്റ
 ലെഖാ അതിസുന്ദരി- അതിസുന്ദരി- അതിസുന്ദരി
 നെ- ഇങ്ങിനെ ഒരു സ്ത്രീയെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ഡി
 വ. ശിവ.

ചെ—ഇവിടുത്തെപ്പൊലെ ഒരു പുരുഷനെ ഇന്ദ്രലേഖയും കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കില്ല. ഇന്ദ്രലേഖയും പരിശുദ്ധിരിക്കണം- അത ഞാൻ മുമ്പ തന്നെ നിശ്ചയിച്ച കാര്യമാണു.

ന—എന്താ ചെറുശ്ശേരി ഇന്നാൻ ഒരു ഏറ്റാകം ചൊല്ലിയില്ലെ- രണ്ടെ കണ്ടിട്ടു രാവണൻ ഭൂമിച്ച മാതിരി- ആ ഏറ്റാകം ഒന്ന ചൊല്ല.

ചെറുശ്ശേരി ശ്ലോകം ചൊല്ലുന്നു.

“ഇയം ബാലാ ലീലാദരഗമന ലൊലാളകദരാ
ചലഞ്ചലാചൊളാപിശിതകുചശൈലാവിധുമുഖീ
ലസൽഫാലാ മാലാനിപതദളിജാലാ വിഷമിത
പൂരജാലാപ്രീളാമപഹരതി നീലാബ്ബനയനാ”

ന—എത്ര ശ്ലോകം ഒരു കാലയിൽ എഴുതി എന്റെ വയസ്സ്
തത്ര-കേശവൻ നമ്പൂരി ഉടനെ കാലയും എഴുത്തും

ണിയും കൊണ്ടുവന്നു- ചെറുശ്ശേരി ശ്ലോകം എഴുതി നമ്പൂരിപ്പാടവരും കൊടുത്തു. ആ കാലവും കയ്യിൽ പിടിച്ചു അദ്ദേഹം കുറെനേരം നാലുകെട്ടിൽ കസ്യ ലമെൽ ഇരുന്നു. അപ്പോൾ എന്തൊ കാൽപ്പവശാൽ ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മ (ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ) നാലുകെട്ടിന്റെ വടക്കെ അറ്റയിൽനിന്നു പുറത്തേക്കു പോവുന്നത നമ്പൂരിപ്പാട കണ്ടു. ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മയായ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ നല്ല സൗന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീയാണെന്ന ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. വയസ്സും മപ്പത്തഞ്ചെ ആയിട്ടുള്ള നമ്പൂരിപ്പാട രം സ്ത്രീയെ കണ്ട ഉടനെ കേശവൻ നമ്പൂരിയോട—

രം കടന്നുപോയ സ്ത്രീ ഏതാണു കറഞ്ഞടം.

കേശവൻ നമ്പൂരിയെ ഉള്ളിൽ വല്ലാതെ ഒരു ഭയം തോന്നി. ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മ തന്നിരിക്കു വളരെ പ്രതിപത്തിമുള്ള ഭാര്യയാണു- രം നമ്പൂരിപ്പാട്ടിന്റെ സ്വഭാവം തന്നിരിക്കു നല്ല നിശ്ചയം ഉണ്ടു താനും. കേശവൻ നമ്പൂരി നൂറുകപ്പാടെ ഒന്നു ഭരിച്ചു.

ക-ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മയാണു.

ന-ഓ-ഓ-കറഞ്ഞടത്തിന്റെ പരിശ്രമം അല്ലെ.

ക-അതെ.

ന-എന്നിരിക്കു കണ്ടുസംസാരിക്കണം ഇങ്ങട്ടു വിളിക്കൂ.

ക-ഒരു വിരൊധമില്ലാ- പാട്ടുകെൾപ്പാൻ വരുമ്പോൾ ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളികമുകളിൽ നിന്നുകണ്ടു സംസാരിക്കാം- അതല്ലെ നല്ലത.

ചെറുശ്ശേരി-അല്ലാ-ഇപ്പോൾ തന്നെയാണു നല്ലത. രാ

ത്രീ പാട്ടിന്റെ എടയിൽ എന്ത സംസാരിക്കാൻ കഴിയും.

ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ചൊല്ലും കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ പരിഭ്രമവും കണ്ട ആകുപ്പാടെ വളരെ രസിച്ച “ഇങ്ങിനെ തന്നെ വരണം- ഇളിച്ച് കേശവൻ നമ്പൂരി ഭന്ന ബുദ്ധിമുട്ടട്ടെ” എന്ന ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി ഇച്ഛിച്ചു കൊണ്ടാണ മെൽ കാണിച്ച കാരം പറഞ്ഞത. ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞത ധൃതഗതിക്കാർ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു വളരെ രസമായി.

ന—ചെറുശ്ശേരി പറഞ്ഞത ശരി-എന്നിരിക്ക ഇപ്പോൾ നന്നെ കണ്ട സംസാരിക്കണം-നമുക്കു എല്ലാം കുറഞ്ഞ ടത്തിന്റെ അറയിൽപോയി ഇരിക്കാമെല്ലോ- കുറഞ്ഞടം ആകുപ്പാടെ അശേഷം ഒരു ലെരുകിക മില്ലാത്താലാണ്-ഇതിന്നു മുമ്പെ നമ്മളെ അറയിലെക്കു ക്കണിച്ചുകൊണ്ടു പോവെണ്ടതല്ലെ ചെറുശ്ശേരി.

ചെ—സംശയമെന്താണ് അങ്ങിനെയല്ലെ വെണ്ടതു നൊക്ക ഇപ്പോൾ തന്നെ പോവാമെല്ലോ. അല്ലെ കുറഞ്ഞടം.

കെ—അതെ-പൊവാം പൊവാം അതിന്നെന്ത സംശയം.

എന്ന പറഞ്ഞ കേശവൻ നമ്പൂരിവളരെ വിഷുലഞ്ഞാടുകൂടി എഴുന്നീറ്റു കൂടത്തന്നെ നമ്പൂരിപ്പാടും.

ന—എന്താ ചെറുശ്ശേരി വരുന്നില്ലെ.

ചെ—ഞാൻ ഇവിടെ ഇരിക്കാം- അല്ല, വെണമെങ്കിൽ വരുന്നതിന്നും വിരൊധമില്ല.

ന—എന്നാൽ ചെറുശ്ശേരി ഇവിടെത്തന്നെ ഇരിക്കൂ.

ഞാനും കറുത്തൊട്ടിപ്പട്ടി പൊയി വരാം.

പ—അങ്ങിനെതന്നെ.

നമ്പൂരിപ്പാടും കേശവൻ നമ്പൂരിയുംകൂടി കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ അറയിൽ കടന്നുപെന്നു- ലക്ഷ്മിക്കു നീയമ്മയെ അറയിൽ കണ്ടില്ല- ഇന്ദുലെഖയുടെ ഭാസ്യം അമ്മ അറയിൽനിന്ന അടക്ക കഷണിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു- ഞാനും അമ്മ എന്ന സ്ത്രീയും കണ്ടാൽ നല്ല ശ്രീയുള്ള ഒരു സ്ത്രീയാണ്- ഏകദേശം ഇരിപത്തഞ്ചു വയസ്സു പ്രായമുള്ള- കൈവലം വീട്ടുപണി എടുക്കുന്ന ഭാസികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ അല്ല- ഇന്ദുലെഖക്കു വളരെ താല്പര്യമായിട്ടാണ്. കാതിൽ ഒഴുക്കൻ മാതിരി തൊടകളും, കഴുത്തിൽ വെളുത്ത റുലിയെൽ ചുവന്ന കല്ലുവെച്ച ഒരു പുത്താലിപ്പൂ, എല്ലാജ്യോഴും വെളുത്ത വസ്ത്രവും ധരിച്ചു നടക്കുന്നതാണ് ഇന്ദുലെഖയുടെ കല്പന. ഇന്ദുലെഖയുമായുള്ള സമവാസത്താൽ ഇവൾക്കു വൃത്തിമൂണം വിശേഷവിധിയായി ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. നമ്പൂരിപ്പാടും അകത്തു കടന്നു ഉടനെ അമ്മവെയാണ് കണ്ടു- ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മയാണെന്നു കണ്ടപ്പോൾ നിശ്ചയിച്ചു.

ന—ഇത്ര ചെറുപ്പമാണു കറുത്തൊട്ടിപ്പട്ടിന്റെ പരിഗ്രഹം- കറുത്തൊട്ടി മഹാ ഭാഗ്യവാൻതന്നെ- ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മയാണ് ഇത- ഇന്ദുലെഖയൊളംതന്നെ ചെറുപ്പമായി തൊന്നുന്നു- ആശ്ചര്യം! ഒരു പെങ്കിടാവാണെന്നു തൊന്നുന്നു- അതുകൊണ്ട്! എത്ര വയസ്സായി- ഇങ്ങട്ടു തിരിഞ്ഞനിൽക്കാം എന്തിനാണു ഒളിച്ചു നിൽക്കുന്നത- ലക്ഷ്മീ- ഇങ്ങട്ടു അടുത്തു വരൂ- മകൾക്കു ഇത്ര

ലക്ഷ്മ കണ്ടില്ലെല്ലോ- കറഞ്ഞടത്തിനെ കണ്ടിട്ടായിരിക്കാം ഇത്ര ലക്ഷ്മ- ഇങ്ങട്ടവത്ര.

കെ—ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മയല്ലാ ഇവൾ- ഇന്ദുലെഖയുടെ ഭാസിയാണ്- ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മ പുറത്തേക്കു പോയിരിക്കുന്നു.

ന—ഞാൻ അന്ധാളിച്ചു. എന്നാൽ കറഞ്ഞടംപോയി വിളിച്ചു കൊണ്ടുവത്ര.

കെ—ഞാൻ പോയിട്ടു വിളിച്ചുകൊണ്ടു വരാം.

എന്ന പാഞ്ഞ കേശവൻ നമ്പൂരി പുറത്തേക്കു പോയി- പിന്നാലെ ഭാസി അമ്മയും പുറത്തേക്കു ക്ഷണാൽ പോവുമ്പോൾ—

ന—അവിടെ നിശ്ശ- അവിടെ നിശ്ശ- ഒരു വിവരം ചൊടിക്കട്ടെ-ഇന്ദുലെഖയുടെ വിഷളിയാണ് അല്ലെ രസികത്തിയാണ് നീ- നീ വിഷളിയായിരിക്കണ്ടല്ലോ- നി മഹാ സുന്ദരിയാണ്- പൊവാൻ വരട്ടെ- നിശ്ശ- നിശ്ശ.

അമ്മ—അടിയന മകളിൽ പൊവാൻ വഴുകി.

ന—നിന്നെ സംബന്ധം ആരെങ്കിലും ഉണ്ടോ.

അ—ഇല്ലാ.

ന—കഷ്ടം- റം വീട്ടിലുള്ള പ്രൗഢികൾ എല്ലാം എന്തെ റം കാരണമായ ദൈവത്തെ ദുഃഖിപ്പിച്ച കാലം കഴിക്കുന്നു ഇല്ലെ- ഇങ്ങട്ട വത്ര- എന്താണു കയ്യിൽ ദുരക്കാനൊ.

അ—മുറക്കാനല്ല- അടക്ക കഷണിച്ചതാണു.

ന—ഇന്ദുലെഖക്ക മുറക്കുണ്ടോ.

അ—ചിലപ്പോൾ മറക്കാറുണ്ട്.

ന—ഇടുലെഖക്ക ആരെങ്കിലും ചുറ്റം ഉണ്ടോ- സ്വകാര്യമായിട്ട് നീ എന്നോട് പറ.

അ—ചുറ്റമൊ.

ന—ഒളിസെവ- ഒളിസെവ.

അ—ഒളിസെവയൊ.

ന—രഘസ്യം- രഘസ്യം.

അ—അടിയൻ ഒന്നും അറിയില്ലാ.

ന—ഇടുലെഖയെ ഞാൻ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോവുമ്പോൾ നീ കൂടത്തന്നെ വരണം.

അ—വരാം.

എന്നുംപറഞ്ഞു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു അമ്മ അകത്തു നിന്നു കടന്നുപോയി.

കേശവൻനമ്പൂരി വളരെ പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി ലക്ഷക്കൂട്ടിയമ്മയെ അന്വേഷിച്ചു പോയി. അമ്പലത്തിൽ തൊഴുത മടങ്ങിവരുന്നതുകണ്ടു- ഒരു പച്ച ചിരിയോടുകൂടി ആട്ടിക്കൊണ്ടു.

ക—കാണണം എന്നു പറഞ്ഞു അറയിൽ ഇരിക്കുന്നു. വേഗം ഒന്നു അങ്ങു ചെന്നാൽ വെണ്ടതില്ലാ.

ല—ശിക്ഷ- ഇപ്പോൾ എന്റെ നെരെ തിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവൊ.

ക—അതൊന്നുമല്ല- ഇടുലെഖയുടെ അമ്മയല്ലേ ഒന്നു കാണണം എന്നു ഒരു താല്പര്യം-അതുണ്ടാവുന്നതല്ലേ. നമ്പൂരി കാണണം എന്നു ആവശ്യപ്പെട്ടതിൽ എന്താണു കാര്യം.

ല—ഒന്നുമില്ലാ- അങ്ങിനെയാവട്ടെ മുമ്പിൽ എഴുത്തു
ജോം-ഞാൻ വരാം.

എന്നും പറഞ്ഞ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മ കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ പിന്നാലെ നടന്നു. അറിയിൽ എത്താറായപ്പോൾ അമ്മ ചിരിച്ചും കൊണ്ടു പോവുന്നതും കണ്ടു. അമ്മയ്ക്കു മറ്റൊരു ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മ നിന്നു- കേശവൻ നമ്പൂരി അകത്തു കടന്നു.

ന—എന്താണു വന്നില്ലെ.

കെ—വന്നു-ഇവിടെ നില്ക്കുന്നുണ്ടു.

ന—ഇങ്ങു കടക്കാം- ധാരാളമായിട്ടു ഇങ്ങു കടക്കാംല്ലൊ- ഇന്ദുലെഖയെ ഞാൻ കണ്ടു ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മയെയും കാണണമെന്നു അഗ്രഹം-ഇങ്ങു കടക്കാം ഇങ്ങു കടക്കാം.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ അകത്തു കടന്നു വാതിലിന്റെ പിൻഭാഗത്തു ശരീരം അല്പം മറച്ചുനിന്നു.

ന—എന്താ കറുത്തൊടം വിളക്കു വെക്കാത്തതു വിളക്കു കൊണ്ടു വരാൻ പറയൂ.

വിളക്കു കൊണ്ടു വന്നു വാതിലിന്റെ സമീപമായി വെക്കാൻ പറഞ്ഞു- വെച്ചു. നമ്പൂരിപ്പാട് നെരെയും മിരിഞ്ഞും ചാഞ്ഞും നൊക്കി ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മയുടെ സ്വരം സാമാന്യം കണ്ടു. ഭ്രമിച്ചു-കലശലായി ഭ്രമിച്ചു. കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ ചരിഭ്രമവും വിഷാദവും വളരെ വ്യക്തമായി.

ന—കറുത്തൊടത്തിന്റെ ഭാഗ്യം- മഹാഭാഗ്യം- ഇന്ദുലെഖയെക്കാൾ സുന്ദരി എന്നു പറയാൻ പാടില്ലല്ലോ.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി എന്നാണപെര-അല്ലെ.

ഇ-അതെ.

ന-ലക്ഷ്മീദേവിതന്നെ- ലക്ഷ്മീദേവി എന്നാണ എന്നി
ഞാൻ വിളിക്കാൻ ഭാവം- എന്താണ കറഞ്ഞടം ഒ
ന്നും പറയാത്തത.

കേശവൻ നമ്പൂരി എന്തപറയാനാണ-കേശവൻ
നമ്പൂരിയുടെ കാര്യം വളരെ പരിങ്ങലായി എന്നെ പറ
വാനുള്ള. ഞം ശനി തന്റെ കാര്യം പൊക്കമാക്കുമൊ എ
ന്നൊരു വിഷാദം ശുദ്ധാത്മാവായ ഞം കേശവൻ നമ്പൂ
രിക്കു ഉണ്ടായി. ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മയുടെ തന്റെയും മിടു
പ്പം കേശവൻ നമ്പൂരി അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ
അവിഷാദം അദ്ദേഹത്തിന്നു ഒരിക്കലും ഉണ്ടാവുന്നത
ല്ലായിരുന്നു- ഞം ശുദ്ധാത്മാവിന്നു അതൊന്നും മനസ്സിലാ
യിട്ടില്ല- എന്തപെയ്യും-പെറുതെ വിഷാദിച്ചു തുടങ്ങി.

ന-സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മീദേവി തന്നെയാണ- എന്താ കറ
ഞ്ഞടം-കറഞ്ഞടം മഹാഭാഗ്യവാനാണ- ഇത്ര ഒക്ക
ഭവ്യസ്ഥനും ശക്തനും ആയ എന്നിക്കു ഇത്ര ഇതവരെ
സാധിച്ചില്ലെല്ലൊ-കറഞ്ഞടം മഹാഭാഗ്യവാൻതന്നെ.
കേ-ഉറക്ക കഴിക്കാൻ പൊവാനായി എന്നതൊന്നു.
ന-ആയിട്ടില്ല- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി ആ വിളക്കു അന്ധാരം ഇ
ങ്ങട്ടു ഒന്നു കാണിക്കൂ- ഞാൻ ഗഡിയായും ഒന്നു നൊ
ക്കട്ടെ.

കേശവൻ നമ്പൂരി വിളക്കു എടുത്ത കാണിച്ചു-ന
മ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു ഇത്ര അശേഷം രസിച്ചില്ല- ലക്ഷ്മീ
ക്കുട്ടി അമ്മ വിളക്കു എടുത്ത കാണിക്കണം എന്നായിത

ന്നു ആഗ്രഹം- എങ്കിലും ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. ഗഡിയായ്
നൊക്കി ആറരമണിയായിട്ടെ ഉള്ള എന്ന പറഞ്ഞ ന
ന്യൂരിപ്പാട പിന്നെയും സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി.

ന-ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിക്കു വയസ്സു എത്രയായി.

ല-മുപ്പത്തഞ്ചാമത്തെ വയസ്സാണു ഇതു.

ന-ചെറുപ്പം തന്നെ- കുറഞ്ഞെടത്തിന്റെ ഭാഗ്യം-കു
ഞ്ഞടം എങ്ങിനെ കടന്നുകൂടി ഇവിടെ.

കേശവൻ നന്യൂരിക്കു നെഞ്ഞിടിച്ചു തുടങ്ങി “ഐ
“ശ്വരാ എന്റെ ഭാര്യയെ ഐ അസത്ത തട്ടിപ്പിടിക്കു

“മൊ- ആവലാതി ഞാൻ തന്നെ ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തുവെ

“ല്ലൊ- ഇന്ദുലേഖയെ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ

“എന്റെ ഭാര്യയെ കൊണ്ടു പോയ്കൂ, ഉയ്യമൊ- ഒരു സ്വ

“യം പറയും എന്നതന്നെ തൊന്നുന്നു” എന്നും മറ്റും ഉ

ള്ള വിചാരം കേശവൻ നന്യൂരിക്കു കലശലായി തുടങ്ങി.

ന-ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിക്കു മുമ്പെ സംബന്ധം കിളിമാനൂർ ല
രാജാവായിരുന്നു- അല്ലെ.

ല-അതെ.

ന-പിന്നെയാണു കുറഞ്ഞെടത്തിന്നു ശുക്രദശ വന്നത-
അല്ലെ- എന്താ കുറഞ്ഞെടം ഒന്നും പറയാത്തത.

കെ-ഉറക്ക കഴിക്കാൻ വൈകുന്നുവെല്ലൊ.

ന-വഴുകിട്ടില്ലാ- ഏഴു മണിക്കു കഴിച്ചാൽ മതി- എ
ന്റെ വെള്ളിച്ചെല്ലും ഇങ്ങട്ടു കൊണ്ടുവരാൻ പാടു
ഗൊവിന്ദനോട.

ഗൊവിന്ദൻ വെള്ളിച്ചെല്ലും കൊണ്ടുവന്ന നന്യൂരി
പ്പാട്ടിലെ മുമ്പിൽ വെച്ചു.

ന-ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിക്കു ഓരം വെള്ളിച്ചെല്ലും ഒന്നു എടുത്തു നോക്കാം.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ വെള്ളിച്ചെല്ലും എടുപ്പാൻ വന്നപ്പോൾ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയുടെ സ്വരൂപം വെളിച്ചത്തു നല്ലവണ്ണം നന്നുരിപ്പാട കണ്ടു.

ന-അരുളതും- അരുളതും- അതിശം- അതിശം തന്നെ! ആശ്ചര്യംതന്നെ! കറഞ്ഞടത്തിന്റെ ഭാഗ്യ വിശേഷംതന്നെ! അതി സുന്ദരീ! എന്താ കറഞ്ഞടം നന്നു ഭരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അല്ലെ! അതിന സംശയമുണ്ടോ- ആര ഭരിക്കാതിരിക്കും സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മീഭദ്രവി തന്നെ. ആ ചെല്ലപ്പെട്ടി നല്ല മാതിരിയൊ.

ല-ഒന്നാത്തരം തന്നെ.

ന-വെണമെങ്കിൽ എടുക്കാം.

ല-അതിന അസ്വാധീനം ഉണ്ടാവുമെന്ന വിചാരിച്ചിട്ടില്ല.

ന-ശരി-ശരി- വാക്കസാമന്ത്യം അതിശം അതിശായി പറഞ്ഞ വാക്ക- ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കണം വാക്കസാമന്ത്യം. കറഞ്ഞടത്തിന്റെ ഭാഗ്യം-ഇന്ദ്രലേഖക്കു സൗന്ദര്യം ഉണ്ടായത ആശ്ചര്യമല്ല- പക്ഷെ വാക്കസാമന്ത്യം ഇത്ര ഇല്ലാ-അത നിശ്ചയം. ഇന്ദ്രലേഖക്കു വയസ്സു എത്രയായി.

ല-പതിനെട്ടാമത്തെ വയസ്സാണ് ഇത.

ന-എന്നാൽ പതിനെഴു വയസ്സിൽ പ്രസവിച്ചു അല്ലെ.

ല-അതെ-

ന-പിന്നെ കിടാങ്ങൾ ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നതൊ

ന്നു.

ല—ഇല്ലാ.

ന—മുമ്പത്തെപ്പോലെ മനസ്സിന്ന സുഖമുണ്ടായിരിക്കുകയില്ലാ.

ല—മനസ്സിന്ന സുഖക്കെട ഒന്നുമില്ല.

ന—രാജാവ നല്ല യോഗ്യനായിരുന്നു അല്ലെ.

ല—നല്ല യോഗ്യനായിരുന്നു.

ന—എന്താണ കഷ്ടം! ഭാരോ സ്ത്രീകളുടെ യോഗ്യതപോലെ ഭർത്താവിനെയും പുരുഷന്റെ യോഗ്യതപോലെ ഭാര്യയെയും കിട്ടിക്കൊള്ളാൻ പ്രയാസം- അന്യോന്യം യോഗ്യതയായി വരണം- അതാണ വിശേഷം- അങ്ങിനെയല്ലാതെ വന്നാൽ അത മഹസങ്കടമാണ. എന്താ കറഞ്ഞടം ഒന്നും പറയാത്തത.

കെ—ഏഴ മണിയായി എന്ന തൊന്നുന്നു.

ന—ആയിട്ടില്ലാ- എത്ര കൊല്ലമായി കറഞ്ഞടം സംസ്ഥമായിട്ടു.

കെ—ആറ സംവത്സരമായി.

ന—എന്നിട്ടും കിടാങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടില്ലാ അല്ലെ.

കെ—അതെ.

ന—കറഞ്ഞടത്തിന്റെ ഭാഗ്യം കാത്തിട്ട എന്നിരിക്കു ഹി അത്ഭുതം തൊന്നുന്നു- ഇന്നാൾ ചെറുശ്ശേരി ഭരണാധികാരി ചൊല്ലി-അതിൽ ഒരാൾ മറെറൊരാളുടെ ഭാര്യയെക്കണ്ട അസുരപ്പെട്ട മാതിരി പറയുന്നുണ്ടല്ലോകം എന്നിരിക്ക തൊന്നുന്നില്ലാ- ചെറുശ്ശേരിയെ ഇങ്ങട്ടു വിളിക്കൂ.

കേശവൻ നമ്പൂരി ചെറുശ്ശേരിയെ വിളിക്കാൻ
പായി- ചെറുശ്ശേരി ഉടൻ കഴിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു ന
മ്പൂരിപ്പാട്ടിലെയും കാത്തുനിൽക്കുന്നു. കേശവൻ നമ്പൂ
രി ചെറുശ്ശേരിയെ വിളിച്ചു.

പ-എന്താണിതകഥ നെരം ഏഴമണിയായെല്ലോ.

ക-എന്റെ ചെറുശ്ശേരി എന്റെ വിസ്തൃതം എന്തി
ന പറയുന്നു-അതിന്റെ അകത്തു നിന്ന നമ്പൂരി ജ
ന്മകാലം പുറത്തു വരില്ലെന്ന തൊന്നുന്നു- ഞാൻ എ
ന്തചെയ്യട്ടെ-എന്റെ ഒരു ഗ്രന്ഥപ്പിഴ എന്നെ പറവാ
നുള്ളു.

പ-ഇപ്പോൾ എന്നെ എന്തിനാണു വിളിക്കുന്നതു.

ക-എന്തൊ ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലുവാനാണത്രെ- ബു
ദ്ധിമുട്ടു തന്നെ.

പ-ശിക്ഷ-ഇപ്പഴ എന്ത ശ്ലോകമാണു ചൊല്ലുവാൻ ഉ
ള്ളതു. ആട്ടെ ഞാൻ വരാം.

എന്നും പാഞ്ഞ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി കേശവൻ
നമ്പൂരിയൊടു കൂടി അകത്തു കടന്നു.

പ-ഇന്നാൾ ഒരു ദിവസം ചെറുശ്ശേരി ഒരു ശ്ലോകം
ചൊല്ലിയിലെ, ഒരു പുരുഷൻ മറ്റൊരു പുരുഷന്റെ
ഭാര്യയെക്കണ്ടു വ്യസനിച്ച പ്രകാരം-അതൊന്നു ചൊ
ല്ലൂ.

പ-ഒരു പുരുഷൻ മറ്റൊരു പുരുഷന്റെ ഭാര്യയെക്ക
ണ്ടു വ്യസനിച്ചതൊ- ഏതു ശ്ലോകമാണു എനിക്കു ഓ
ർമ്മയില്ലാ.

പ-ഛീ! അന്ധാളിക്കണ്ടാ ഞാൻ പറയാം- ഒരു സ്ത്രീയു

ടെമഖം നൊക്കിട്ട ചന്ദ്രൻ ഉലിച്ചവന്നപ്പൊൾ ചന്ദ്രൻ ലക്ഷ്മിയില്ലെന്നും പിന്നെ ആ സ്ത്രീയുടെ ഭർത്താവിന്റെ മുമ്പാകെ നില്ക്കുന്ന ഒരു അന്യപുരുഷനും ലക്ഷ്മിയില്ലെന്നും മറ്റും- അതൊക്കെ.

ചെ—ചിരിച്ചും കൊണ്ടു ഏകം ചെല്ലുന്നു.

കിംബ്രമന്യവ പൂണ്ണചന്ദ്ര മഹതിം നില്ക്കുതാമിദശീം യത്ത്വസ്യാമുഖ മണ്ഡലേ സതിഭവാ നപ്യജ്ജിഹ്വീതൈപരഃ ആ വിസ്മൃതൃകിമതദകുതമധുനായത്ത്വാദശീം സന്ദർശിം ഭിജ്ഞാനസ്യപുരോ വയഞ്ചപുരുഷാ ഇത്യാസ്മഹെ നിസ്രപാഃ.

ന—ശരി- ഓം ഏകം തന്നെ- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിക്കു വില്ലത്തി ഉണ്ടോ.

ല—രണ്ടു മൂന്നു കാവുണ്ടാൽ ചെറുപ്പത്തിൽ വായിച്ചിട്ടുണ്ട.

ന—ചെറുശ്ശേരി നല്ലവിദ്വാനാണ്-ബഹുരസികനാണ്-കുറഞ്ഞടത്തിന വില്ലത്തി ഗന്ധംകൂടി ഇല്ലാ- അന്നെന്റെ മനസ്സിലായി-ഒരു ഏകം ചൊല്ലാൻ വയ്യ എങ്കിലും മഹാ ഭാഗ്യവാൻ.

കെ—എന്നിങ്ങു വില്ലത്തി ഇല്ല-ഉറക്ക കഴിക്കാൻ വഴുതി വളരെ വഴുതി.

ന—എന്നാൽ എനി പുറപ്പെടാം- ഒൻപതമണിക്ക മകളുടെ പാട്ടു കേൾക്കാൻ ഇങ്ങട്ടു വരും- അപ്പൊൾ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയെയും കാണുമെല്ലോ- എന്ന പറഞ്ഞു പിന്നെയും ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മയുടെ മുഖത്തെക്കു ആർത്തിയൊടെ ഒന്നു നൊക്കി നമ്പൂരിപ്പാട പുറത്തേക്കു കടന്നു- വഴിയെ തന്നെ നമ്പൂരിമാരും കടന്നു- കൂടുത്തി

ലക്ഷായി പുറപ്പെട്ടു, നാലകെട്ടിൽനിന്ന പൂമുഖത്തെക്കു കടന്നപ്പൊൾ പഞ്ചമെന്നവനെ കണ്ടു.

ന—പഞ്ച അതി ഭാഗ്യവാൻ തന്നെ. ഇന്ദുലെഖയെയും പഞ്ചവിൻറെ മകൾ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയെയും കണ്ടു. തമ്മിൽ ഞാനൊ നിശ്ചയം സുന്ദരീ എന്ന തിരക്കുള്ളതപൊലെ തൊന്നും അവരുടെ സൗന്ദര്യം കണ്ടാൽ. കറഞ്ഞടത്തിൻറെ ഭാഗ്യം. രണ്ടാളും അതി സുന്ദരികൾ തന്നെ.

പഞ്ചമെന്നവൻ ഓരംവാക്കുകൾ അശേഷം രസിച്ചില്ലാ- കുറച്ച ക്രോധവും ഉണ്ടായില്ലെന്നില്ലാ, എങ്കിലും അതെല്ലാം മനസ്സിൽ അടക്കി.

പഞ്ചമെന്നവൻ—എനി ഉരക്ക കഴിപ്പാൻ എഴുന്നള്ളാറായി എന്ന തൊന്നുന്നു.

ന—അതെ ഉരക്ക കഴിച്ച ഉരൺകഴിഞ്ഞ വെഗം വന്ന കളയാം.

നമ്പൂരിപ്പാടും നമ്പൂരിമാരും കൂടി മിററത്ത എറങ്ങിയപ്പൊൾ പഞ്ചമെന്നവൻ കേശവൻ നമ്പൂരിയെ കൈകൊണ്ടു മാടിവിളിച്ചു- കേശവൻ നമ്പൂരി മടങ്ങിച്ചെന്നു. പഞ്ചമെന്നവനും നമ്പൂരിയുംകൂടി നാലകെട്ടിൽ കടന്നു. പ—എന്താണ ഇന്ദുലെഖക്ക ബോദ്ധ്യമായൊ.

കെ—ബോദ്ധ്യമായും ബോദ്ധ്യമാവാതെ ഇരിക്കയില്ല.

പ—ആവുന്നത പിന്നെ പറയാം- ആയൊ.

കെ—അത ഇപ്പൊൾ ഒന്നും നിശ്ചയിക്കാരായില്ല- ബോദ്ധ്യമായും അതിന സംശയമില്ല.

പ—തിരുമനസ്സിലെ വാക്കു എനിക്കു അശേഷം വിശ്വാ

സമാവുന്നില്ലാ- നെരെയ്തെ വരവ കണ്ടപ്പൊ
 ഞാൻ എന്തൊ വല്ലാതെ ഭ്രമിച്ചു- നമ്പൂരിപ്പാട ആ
 കപ്പാടെ ഒരു വിസ്ഫുലിതാണെന്ന തൊന്നുന്നു എനിക്കു
 കെ—മഹാ ധനവാനല്ലെ. അത നൊക്കണ്ടു.

പ—ഇപ്പോൾ അതൊന്നും നൊക്കുന്ന കട്ടിയല്ലാ- ന
 മുകളുടെ െരം മൊഹം വെറുതെ എന്നു തൊന്നുന്നു
 നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു വിശേഷം പറവാൻതന്നെ വരി
 മില്ലാ. ഇപ്പോഴെയുടെയും ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയുടെയും സ
 ങ്ക്രമം എന്നൊട എന്തിനാണ ഇങ്ങിനെ വെളിക്കു
 ത- തുറന്നില്ലാതെ വാക്കു പറയുന്നു ഇങ്ങിനെ.

കെ—വലിയൊരു കളല്ലെ- അവർക്കു എന്തും പറയാമല്ലോ

പ—എന്തും പറയാൻ മില്ലല്ലോ എന്തും കെൾക്കു
 ണ്ടെയും വരും. എനിക്കു ഇതൊന്നും രസമായില്ല- ഇ
 പ്പോൾ പറഞ്ഞു.

കെ—വിശേഷിച്ച ഒന്നും പറഞ്ഞില്ലാ.

പ—പിന്നെ മാളികയിൽ പൊയിട്ടു നമ്പൂരിപ്പാട എ
 ചെയ്യ.

കെ—വിശേഷിച്ച ഒന്നും ചെയ്തിട്ടില്ലാ. എനിക്കു ഉറക്ക
 കഴിക്കാൻ വൈകുന്നു. ഞാൻ ഉറങ്ങ കഴിച്ചു വന്നി
 ള്ളൊ പറയാം.

പ—ഒന്നും പറയാനില്ലാ. െരം കാര്യം െരം ജനം നടക്കു
 കയില്ലാ- പിന്നെ എന്തിനാണ െരം ഗൊഷ്ഠിക
 കാണിക്കുന്നത- എന്ന് പറഞ്ഞ പഞ്ചമനവൻ
 കഞ്ഞക്കും കേശവൻ നമ്പൂരി കുളപ്പുറയിലേക്കു
 പൊയി.

പഞ്ചമെന്നവനും കേശവൻ നമ്പൂരിയും തമ്മിൽ ജ്ഞാതനായിട്ടു പ്രകാരം സംസാരിച്ചിരുന്നപ്പോൾ നമ്പൂരിപ്പാടും ചെറുശ്ശേരിയും കൂടി കുളപ്പുരയിലെക്കു പോകുവാനി ചെറുതായി ഒരു സംഭാഷണം ഉണ്ടായി.

ന—ചെറുശ്ശേരി- എന്നിങ്ങനെയെങ്കിലും ബോധിച്ചത അവളുടെ അമ്മയെയാണ്- വാക്കുസാമന്ത്രിയും കടകട്ടി- കണ്ടാലോ- ചെറുശ്ശേരി കണ്ടില്ല.

ചെ—ഞാൻ കണ്ടു. നല്ല സൗന്ദര്യമുണ്ടു. പ്രായംകൊണ്ടും ഇവിടെക്കു ബഹു യോഗ്യത.

ന—ഇങ്ങനെയൊക്കെ ഞാൻ യോഗ്യത ഇല്ലെന്നോ?

ചെ—ഏ! അത ഞാൻ പറയില്ല. ആ ഭാഗം ഇരിക്കട്ടെ- അത സ്വന്തമായതല്ലെ കരസ്ഥമായതല്ലെ- പിന്നെ ഇങ്ങനെയൊക്കെ ഉണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്ന നിശ്ചയിച്ചിട്ടു എനി ആവശ്യമില്ലല്ലോ.

ന—ഇങ്ങനെയൊക്കെ കാര്യം തീർച്ചയായും- പഞ്ച വല്ലഭം ചെറുശ്ശേരിയൊക്കെ പറഞ്ഞുവോ.

ചെ—പഞ്ച എന്നിന്നു പറയുന്നു- അത ഉറച്ച കാര്യമല്ലെ- അങ്ങനെയല്ലെ വരാൻ പാടുള്ളു.

ന—അങ്ങനെയൊക്കെ വരാൻ പാടുള്ളു-എങ്കിലും ഒരു ശങ്ക-ശങ്ക ഇല്ലെന്നതന്നെ പറയാം.

ചെ—ശങ്കയൊക്കെ എന്ത കാരണം.

ന—എന്റെ ഒരു ഭ്രമം അതത്ര ഉള്ളു-ശങ്ക ഒന്നും തന്നെ ഇല്ല.

ചെ—അതശരി- ഇവിടുത്തെ ഭ്രമം- ശങ്കയില്ലാത്ത കാര്യത്തിൽ ഒരു ഭ്രമം അതത്ര പാവാറുള്ളു.

ന—ഇദ്ദേഹവയുടെ കാര്യം അങ്ങിനെ ഇരിക്കട്ടെ- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയുടെ അവസ്ഥ വിചാരിച്ചു- കറുത്തടത്തിന്റെ ഭാഗ്യം നോക്കൂ.

ചെ—അതാണെ ഞാനും പറയാൻ വിചാരിക്കുന്നത്- കറുത്തടത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗ്യവിശേഷം വളരെണെന്നെ.

ന—കറുത്തടം വെളികഴിച്ചിട്ടുണ്ടോ.

ചെ—ഇല്ല.

ന—ഓരം അസത്തിന്നു വെളികഴിക്കരുതെ.

ചെ—ആ അസത്തു വെളികഴിക്കില്ലെന്നു തൊന്നുന്നു.

ന—ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയുടെ അടുക്കെ പാടുകിടക്കുകയെ ഉള്ളു.

ചെ—അതത്ര ഉള്ളു.

ന—എന്നാൽ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിക്കു ഇയാളെ ലേശം ഭ്രമമില്ല- അത ഞാൻ ക്ഷണേന നിശ്ചയിച്ചു.

ചെ—ഇവിടുത്തെ ബുദ്ധിപരലിപ്പം അറിവുള്ള എന്നോട ഇത്ര പറയണോ- ഞാൻ അത അപ്പൊൾ തന്നെ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നു- ഇവിടുത്തെ സ്വരൂപം കണ്ണിൻമുമ്പിൽ വെച്ചുകൊണ്ടു ഒരു സ്ത്രീക്കു തനിക്കു പുത്ര ആസക്തിയുള്ള പുരുഷനായാലും അവനെക്കണ്ടിട്ടു ലേശംപൊലും അനുരാഗചെഷ്ടകൾ ഉണ്ടാകയില്ലെന്നു എനിക്കു പൂർണ്ണബോധ്യമാണു.

ന—ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി എന്നെക്കണ്ടിട്ടു കുറച്ച ഭ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു.

ചെ—അതിന്നു എനിക്കു സംശയമില്ല.

ന—എന്നാൽ അതിനെന്തെ വിദ്യ.

ചെ—എതിന്നു.

ന—ആ ഭ്രമം നിവൃത്തിക്കാൻ.

ചെ—അതിന പലവിദ്യകളും ഇല്ലെ- എന്നി ലക്ഷ്യം
ട്ടിയെ കാണേണ്ടുന്ന വെച്ചെക്കണം.

ന—എന്ത കഥയാണ ചെറുശ്ശേരി പറയുന്നത- അങ്ങി
നെ ഭ്രമം മാറുന്നതായാൽ ഇവിടെ നൊം ഇപ്പോ
ൾ വരണം.

ചെ—ഇവിടെ വന്നത ഇദ്ദേഹത്തെ ഭരിച്ചിട്ടില്ല.

ന—അതെ- വന്നതിന്റെ ശേഷം ലക്ഷ്യം ഇതിലും
ഭ്രമം.

ചെ—എന്നാൽ അമ്മയെയും മകളെയും ഒന്നായി ബാ
ന്ധവിക്കാമെന്നൊ- അത വെടിപ്പുണ്ടോ.

ന—ബാധ്യവം ഇദ്ദേഹത്തെത്തന്നെ- എന്നാൽ—

ഇത്രത്തൊളം പറയുമ്പോഴേക്കു കേശവൻ നമ്പൂ
രി കളപ്പുരയിൽ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ സമീപം എത്തി. പി
ന്നെ ഇതിനെക്കുറിച്ചു നമ്പൂരിപ്പാട ഒന്നും സംസാരിച്ചി
ല്ല- ഉറക്ക കഴിഞ്ഞ അമ്പലത്തിൻ തിരു മിറത്ത ച
ട്ടികയിൽ നിന്നു- നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു ലക്ഷ്യം ഇതിലും
മേയുടെ കാൽ വിട്ടു, മനസ്സിൽ കഠിനമായി തറച്ചുപൊ
യിട്ടുള്ള വിചാരം തന്നെ സ്വഭാവന വന്നു. ഇദ്ദേഹത്തെ
പ്പോലെ ഒരു സ്ത്രീയെ നമ്പൂരിപ്പാട കണ്ടിട്ടില്ലാ-
ൽകാലം വെറെ ഭാരം സ്ത്രീകളെ കാണുമ്പോൾ ശു
ദ്ധ വിടനായ ഇദ്ദേഹത്തിന്ന അതിലെല്ലാം ഭ്രമം ഉണ്ടാ
യി എങ്കിലും സ്വസ്ഥമായി ചന്ദ്രികയിൽ നിൽക്കുമ്പോ
ൾ തരണീ മണിയായ ഇദ്ദേഹത്തെ വിചാരം ത
ന്നെയാണ ഉണ്ടായത. ഇദ്ദേഹത്തെ വിചാരിച്ച വി

ചാരിച്ച ഗൊവിന്ദനെ വിളിച്ചു, രണ്ടെയെ കണ്ടു ഭൂമിച്ച സംഗതിയെപ്പറ്റി ഞ്ഞാകം എഴുതിയ കാല ഗൊവിന്ദൻ വക്കൽ കൊടുത്തിട്ടു—

ന—രം കാല ഞാൻ തന്നതാണെന്ന പറഞ്ഞ ഈ ലെഖയുടെ മാളികയിൽ പൊയി ഇന്ദുലെഖയുടെ കയ്യിൽ കൊടുക്കൂ.

ഗൊവിന്ദൻ ഉടനെ എഴുത്തുകൊണ്ട ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളികയിന്മേൽ ചെന്നു- അപ്പൊൾ ഇന്ദുലെഖ ഉണന്ന കഴിഞ്ഞ മാളികയിലെക്കു കയറി വരുന്നു.

ഗൊവിന്ദൻ—ഓരു തിരുവെഴുത്തു തന്നയച്ചിട്ടുണ്ടു തമ്പുരാൻ- ഇവിടെ തരുവാൻ കല്പനയായിരിക്കുന്നു.

ഇന്ദുലെഖാ—(കാഴ്ചം മനസ്സിലായെങ്കിലും കുറിയ ഒക്കുഞ്ഞൊടെ) ഏതു തമ്പുരാൻ- എന്തെഴുത്തു.

ഇന്ദുലെഖയുടെ മുഖത്തു അപ്പൊൾ ഉണ്ടായിരുന്ന കൊപരസം കണ്ടിരുന്നാൽ ആ രസത്തിലും ആ മുഖം അതി കാത്തതന്നെ എന്ന എല്ലാവരും പറയും. ഗൊ—മുക്തില്ലാത്ത മനക്കൽ തമ്പുരാന്റെ തിരുവെഴുത്താണു.

ഇ—എനിക്കു എഴുതുവാൻ അഭ്യേക്ഷത്തിന്നു അവകാശമില്ലാ- ഞാൻ വാങ്ങുകയില്ല എന്ന പറഞ്ഞെക്കൂ. എന്നും പറഞ്ഞു ക്ഷമണന്ന തന്റെ അറയിലെക്കു കടന്നു പൊയി.

ഗൊവിന്ദൻ ഇളിഭൂനായിക്കൊണ്ടു എഴുത്തു മടിയിൽ മുടിവെച്ചു നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ അടുക്കെ വന്നു- അപ്പൊൾ നമ്പൂരിപ്പാട് പലെ ആളുകളോടുംകൂടി അമ്പ

പുത്തിന്റെ തിരു മുറുത്തതന്നെ നിന്നിരുന്നു- ഗോവി
ന്ദനെ കണ്ടപ്പോൾ ആ നിന്നെടത്തനിന്നു തന്നെ ഗോ
വിന്ദനോട് ഒരക്കെ വിളിച്ചു ചൊരിക്കുന്നു.

“ഗോവിന്ദാ ആ എഴുത്ത ഇന്ദുലെഖക്ക കൊടു
ത്തുവോ.”

ഗോവിന്ദൻ വളരെ വിഷണ്ഡനായി എന്താണു
പറയെണ്ടത എന്നു അല്പം ശങ്കിച്ചു- ഒടുവിൽ
ഗോവിന്ദൻ “കൊടുത്തു” എന്നും പറഞ്ഞ ഉടനെ അ
വിടെ നിന്നു പോയി. പിന്നെയും അവിടെ നിന്നാൽ
പരെയും ചൊല്ലുങ്ങൾ ഉണ്ടാകുമെന്ന ഭാര്യ ഗോവി
ന്ദൻ ഭാടിക്കുളഞ്ഞതാണു. നന്നൂരിപ്പാട് ഒൻപതു മണി
നേരില്ലെല്ലൊ എന്ന വിചാരിച്ചും കൊണ്ടു കളപ്പുരയി
ൽ എണ്ണ തെച്ചാൻ പോയപ്പോൾ ഗോവിന്ദനും കൂട
പ്പോയി എഴുത്ത മടിയിൽ നിന്ന എടുത്തിട്ടു സ്വകാര്യ
മായി പറയുന്നു.

ഗോ—നെന്തെ അടിയൻ തിരുവെഴുത്ത കൊടുത്തു
എന്നു ഉണർത്തിച്ചതു കളവാണു-എഴുത്ത ഇതാ- കന്ദ
ലെഖാ എഴുത്ത വാങ്ങീല. തമ്പുരാൻ കന്ദലെഖക്ക
എഴുതാൻ ആവശ്യമില്ലെന്നും തിരുവെഴുത്ത വാങ്ങി
ല്ലെന്നുമാണു പറഞ്ഞതു. നെന്തെ അരുളിച്ചെയ്യുപ്പോ
ൾ വെറെ ആളുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അടിയ
ൻ കൊടുത്തു എന്നു കളവായി ഉണർത്തിച്ചതാണു.

ന—മഹാവിദ്യ! കന്ദലെഖയല്ലാ- ഇന്ദുലെഖാ എന്നാ
ണു പെര. നെന്തെ നീ കാല കൊടുത്തു എന്നു കളവ
പറഞ്ഞതു നന്നായി- അങ്ങിനെ സദുശമായി പറയ

ണം. ഇതാണ ഗൊവിന്ദനോട എനിക്കുള്ള ഇഷ്ടം.
ഗൊ—ആ കുന്ദലേഖാ—

ന—വിശ്വീ- പിന്നെയും കുന്ദലേഖ എന്ന പറയല്ല-“ഇ
ന്ദ്രലേഖാ- “ഇ”ന്ദ്രലേഖാ” എന്ന പറയൂ.

ഗൊ—റാൻ. അടിയന തെറ്റിപ്പൊയി ആ ഇന്ദ്രലേഖാ
ന—പട്ടപങ്കാ-ഇളിട്ടുരാശീ-ഇന്ദ്രലേഖയല്ലാ ഇന്ദ്രലേഖ
എന്ന പറയൂ.

ഗൊ—റാൻ- ആ ഇന്ദ്രലേഖാ വളരെ കുറവുകാരിയ
ണെന്ന അടിയന തൊന്നി.

ന—ആവട്ടെ നീ ഇന്ദ്രലേഖയുടെ അമ്മയെ കണ്ടുവെ
അതിശാണ മുഖം. ബഹുസുന്ദരി-അവർക്കു എണ്ണ
ബഹു ഭ്രമമായിരിക്കുന്നു- കുറഞ്ഞടത്തിന്റെ ഭാഗ്യ
യാണ.

ഗൊ—അപ്പൊൾ ഇന്ദ്രലേഖക്കു തിരുമനസ്സിലെ ഭാഗ്യ
ല്ലെ.

ന—ഇന്ദ്രലേഖാ ഇങ്കിരിയസ്സും മറ്റും പഠിച്ച വല്ലാത്ത
ഒരു മാതിരിയായി കാണുന്നു- ഇന്ദ്രലേഖയുടെ അമ്മ
അങ്ങിനെയൊന്നുമല്ലാ- ബഹു വാക്കുസാമന്ത്രി. നീ
ആ വെള്ളിച്ചെല്ലം ഇങ്ങട്ട എടുത്ത കൊണ്ടുവന്നില്ലേ

ഗൊ—അടിയൻ അപ്പൊൾ തന്നെ ഇങ്ങട്ട എടുത്തുകൊ
ണ്ടുവന്ന മഠത്തിൽ വെച്ചു.

ന—മിടക്കാ- രസികാ. ഇതാണ എനിക്കു ഗൊവിന്ദൻ
ഇത്ര താല്പര്യം. ഞാൻ വെള്ളിച്ചെല്ലം ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയെ
ട എടുത്തൊളാൻ പറഞ്ഞു- അതിന്ന അസ്സാധിത
മില്ലെന്ന ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയും പറഞ്ഞു- ഒരു സമയം നീ

അത അവിടെ ഇട്ടപൊന്നിട്ട ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി തന്റെതാ
ക്കി എടുത്ത വെക്കുമൊ എന്ന ഞാൻ വിഷാദിച്ചു.
മാ_അടിയൻ കുറെകാലമായില്ല ഇവിടുത്തെ കല്ല
രിതിന്നു- ഇതൊക്ക അടിയന നല്ലനിശ്ചയമില്ലെ.
ഇങ്ങിനെ ഗൊവിന്ദനുമായി സല്ലാപിച്ചുകൊണ്ട
നമ്പൂരിപ്പാട തെച്ചുകുളിക്കു ആരംഭിച്ചു.

നമ്പൂരിപ്പാട കുളപ്പുരയിൽ എണ്ണതെച്ചുകൊണ്ടിരി
ക്കുമ്പോൾ കേശവൻ നമ്പൂരിയും ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി
രണ്ടു മഠത്തിന്റെ കൊലായ്ക്കൽ ഇരുന്ന ഒരു സംഭാ
ഷണം ഉണ്ടായി. കേശവൻ നമ്പൂരിക്കു പല പ്രകാരെ
നയും മനസ്സിൽ വിഷാദം ഉണ്ടായിരുന്നു- അസംഗതി
യായി തന്റെ ഭാര്യയെ നമ്പൂരിപ്പാട കണ്ടെത്തി. സന്ദ
ർഭമായ തന്റെ ഭാര്യ എന്നുള്ളതിലേക്കു സംശയമില്ലാ-
മന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ നമ്പൂരിപ്പാടും അതി സന്ദർ
ഭം എന്ന തന്നെയാണു- പിന്നെ നമ്പൂരിപ്പാട അതി ധ
നവാൻ- കബേരൻ- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിക്കു ഇദ്ദേഹത്തിൽ ഭ
രം ഉണ്ടായാലൊ- പഞ്ചമനവൻ സമ്മതിക്കുമൊ എ
ന്നുള്ളതിന്നു വാദമില്ലാ. “നമ്പൂരിപ്പാട സംബന്ധം ആ
വലം എന്ന പറയുന്നു- അദ്ദേഹം പലതായ ഒരാളല്ലെ-
അതിന്നു ഇവിടുന്ന വിരൊധം പറയരുതെന്ന പഞ്ചമെ
നവൻ എന്നെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞാൽ ഞാൻ എന്തു ചെ
യ്യും- ഹർശനം- ഞാൻ സമ്മതിച്ചാൽ എന്തു- സമ്മതിച്ചി
ല്ലെങ്കിൽ എന്തു- കാര്യം നടക്കും- നമുക്കു ഇല്ലത്തേക്കും
പൊവാം- ശുഭശ്രീകളെ ഭാര്യയാക്കിയാൽ ഇങ്ങിനെ
മാരെ ആപത്തുകൾ വന്നേക്കാം”. ഇങ്ങിനെ എല്ലാം

കുറെ നെരം റം സാധു കേശവൻനമ്പൂരി വിചാരിക്കും. പിന്നെ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയുടെ മേവുപം ശരീരവും എല്ലാകൂടി ഒന്നു വിചാരിക്കും- “കഷ്ടമെ വല്ല ആപത്തും നമുക്കു “വന്നു നെരിടുമൊ- ഇല്ലാ- അതുണ്ടാവുന്നതല്ല- ഈ “ലേഖക്കു സംബന്ധത്തിന്നു വന്നിട്ടു ഇന്ദുലേഖയുടെ “അമ്മയെ ബാധിച്ചു കൊണ്ടുപോയി എന്നു വരു “മൊ- അങ്ങിനെ വരാൻ പാടില്ലാ” എന്നു വിചാരിച്ചു യെയ്യുപ്പെട്ടു- ഇങ്ങിനെ തിരിച്ചും മറിച്ചും വിചാരിക്കും- വിചാരിച്ചു വിചാരിച്ചു റം ശുദ്ധാത്മാവിന്നു റം വിചാരം ചെയ്തി മറെറായ വിചാരം തുടങ്ങി. “ഒൻപതാമണി “ക്കു പാട്ടു ഉണ്ടാവുമെന്നു റം നമ്പൂരിപ്പാടോടു പറഞ്ഞു “പോയെല്ലൊ- എന്നി ഇന്ദുലേഖാ പാടിയില്ലെങ്കിലൊ- “വീണപ്പെട്ടി വായിച്ചില്ലെങ്കിലൊ- അതി ദുഃഖമായി “തീരുമെല്ലൊ- ഇങ്ങിനെ വന്നാൽ എന്തു നിവൃത്തി” എന്നു ഒരാലോചനയാണു പിന്നെ ഉണ്ടായതു- ആലോചിച്ചു ആലോചിച്ചു ഒരു വഴിയും കാണാതെ മെല്ലട്ടു സെക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി അടുക്കുവന്നു ഇരുന്നു.

ചെ—എന്താണു കറുത്തുതട്ടുന്ന ഒരു കണ്ണിതം ഉള്ളതുപോലെ കാണുന്നു.

കെ—(ഒരു പച്ചച്ചിരിയൊടു കൂടി) കണ്ണിതം ഒന്നുമില്ല. എന്തു കണ്ണിതം-കണ്ണിതത്തിന്നു ഒരു കാരണവുമില്ല.

ചെ—പിന്നെ എന്താണു ഒരു ദീപ്താലോചന.

കെ—ഒന്നുമില്ല- ഇന്നത്തെ പാട്ടിന്റെ കാര്യം ആലോചിച്ചു- നെരം എട്ടര മണി കഴിഞ്ഞു.

ചെ—എന്താണു പാട്ടിന തടസ്സം ഒന്നും ഉണ്ടാകയില്ലെല്ലോ?

കെ—എന്താണു തടസ്സം. ഒന്നും ഇല്ലാ. ഒരു തടസ്സവും ഇല്ലാ. ഇന്നു രാത്രി ഒൻപതു മണിക്കു പാട്ടുണ്ടു. ചെറു ശ്ലേരികും മുകളിൽ വരാം. ഇന്ദുലെഖ സാധാരണയായി രാത്രികളിലൊക്കെ പാടാറുണ്ടു. ചിലപ്പോൾ വീണപ്പെട്ടിയും വായിക്കും. വളരെ ഭല്യം ഭിവസമെ പാട്ടു ഇല്ലാതെ ഉള്ളു. ഇന്നു പാട്ടുണ്ടാവാതിരിക്കുകയില്ലാ. എല്ലാവർക്കും പൊയി കെൾക്കാം. അതിന്നു ഇന്ദുലെഖക്കു വിരോധം ഒന്നും ഇല്ലാ. ഇന്നു പാട്ടുണ്ടാവാതിരിക്കുകയില്ലാ. നമ്പൂരിയും മറ്റും ഉള്ളതല്ലെ.

ചെ—പാട്ടുണ്ടായെങ്കിൽ ഞാനും വരാം കെൾക്കാൻ.

കെ—പാട്ടുണ്ടാവും സംശയമില്ലാ.

കേശവൻ നമ്പൂരിക്കു നല്ല ഒന്നാത്തരം സംശയം ഉണ്ടു. എന്നാലും നെമഞ്ഞെ പതിവു ഇല്ലാതിരിക്കില്ലാ എന്നും ശുദ്ധാത്മാവിന്നു പിന്നെയും ഒരു വിശ്വാസം. ഇന്ദുലെഖയോടു ചൊല്ലിപ്പോന്നാ ഇന്ദുലെഖയുടെ മുഖത്തെ നെരെ നൊക്കാനൊ ഇയാൾക്കു ധൈര്യവും ഇല്ലാ. കേശവൻ നമ്പൂരി വലിയ കഴക്കിലായി. അങ്ങിനെ ഒരു രൊന്നു വിചാരിച്ചു ഒടുവിൽ:

കെ—ഇന്നു പാട്ടു ഉണ്ടാവും ഉണ്ടാവാതിരിക്കില്ലാ. നമ്പൂരിയും മറ്റും ഉള്ളതല്ലെ.

ചെ—എന്താണിതു ഒരു പരിഭ്രമം കറഞ്ഞെടുത്തു. പാട്ടുണ്ടാവും. അതു നമുക്കു കെൾക്കുകയും ചെയ്യാം എന്നല്ലെ തീർച്ച.

കെ—ചെറുശ്ശേരിക്കു വല്ല ശങ്കയും തൊന്നുന്നുണ്ടോ.

ചെ—ശിക്ഷ- എന്നിങ്ങനെ എന്ന ശങ്കയാണു തൊന്നുവാൻ- കുറഞ്ഞെടമല്ലെ കക്ക ശട്ടം ചെയ്യരുത്.

കെ—ഛീ! ഛീ! ഞാൻ ഒന്നും ശട്ടം ചെയ്തിട്ടില്ല- ഞാൻ എന്ന ശട്ടം ചെയ്യാനാണ്- ഇന്ദുലെഖാ രാത്രി വീണ പ്പെട്ടു! പതിവായി വായിക്കാറുള്ളതുപോലെ ഇന്നും വായിക്കും. അപ്പോൾ കെൾക്കാമെന്ന മാത്രമേ ഞാൻ നമ്പൂരിയൊട പറഞ്ഞിട്ടുള്ളൂ.

ചെ—എങ്ങിനെ എങ്കിലും ആവട്ടെ- ഇപ്പോൾ കുറഞ്ഞെടത്തിന്നു അതിനെ കുറിച്ചു എന്താണ് ഒരു പരിഭ്രമം.

കെ—പരിഭ്രമം ഒന്നുമില്ലാ- യാതൊന്നുമില്ലാ- എന്നാൽ ഞാൻ പറഞ്ഞത നമ്പൂരി തെറ്റായി ധരിക്കുമോ? എന്ന ഒരു ശങ്ക. ഇന്നു പാട്ടുണ്ടാവാതെ ഇരിക്കുകില്ല- പിന്നെ എന്തിനാണ് ശങ്കിക്കുന്നത- ശങ്കിക്കാൻ എടുയില്ലെന്നു എന്നിക്കതെന്നു തൊന്നുന്നു.

ചെ—ആട്ടെ- നമ്പൂരിയെ കണ്ടിട്ടു ഇന്ദുലെഖക്ക അങ്ങനെയൊരു ഉണ്ടായോ- ആ കഥ കെൾക്കട്ടെ.

കെ—ഇന്ദുലെഖക്കൊ.

ചെ—അതെ- ഇന്ദുലെഖക്ക.

അപ്പോൾ കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ മുഖം കാണുത്തായിരുന്നു- മുഖത്തു ഒരു കട്ടാരംകൊണ്ടു കുത്തിയാൽ ഒരു തുള്ളി ചൊര കാണുകയില്ലാ- കുറെ നേരം ഒന്നും മിണ്ടാതെ നിന്നു- ഒടുവിൽ:

കെ—ഇന്ദുലെഖയെ അനുരാഗം-അനുരാഗം എന്തൊ എ
നിക്കു ഒന്നും മനസ്സിലാവുന്നില്ലാ-ഇക്കിരിയസ്സു പഠിച്ച
സ്ത്രീകളുടെ സ്വഭാവം നോക്കാനും മനസ്സിലാവില്ല
എന്നു എനിക്കു ഇപ്പോൾ ബോദ്ധ്യമായി- പഞ്ചമെ
നവൻ ഇതിഭവനത്തിൽ ഒരാളെ പെടിയില്ലാത്താ
ളാണ്- അയാൾ തന്റെ പെരുന്നിയായ റം ചെറു
പെങ്കിടാവിനെ പെടിച്ചു കിട്ടുകിട വിറക്കുന്നു- ന
ന്ദുരി മഹാ കെമനായിട്ടുള്ളാളല്ലെ അദ്ദേഹത്തെ ക
ണ്ടാലെങ്കിലും ഒന്നു കരുണമെന്ന ഞാൻ വിചാരിച്ചു
പോയി- ഇതു തെറ്റായ ധാരണയാണെന്നു എനിക്കു
ഇപ്പോൾ കരളു തൊന്നി തുടങ്ങി- എന്തൊ നിശ്ച
യിക്കാരായിട്ടില്ലാ- എനിക്കു ഇക്കിരിയസ്സു മാതിരി ഒ
ന്നും നിശ്ചയിച്ചില്ല ചെറുശ്ശേരി- സകാരാളുകളിൽ
തൃക്കുന്ദിനി തിരിക്കുന്ന ഒരു സാധ്വിനെ മാത്രമെ
ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളു.

ചെറുശ്ശേരി ഇതു കെട്ടു വല്ലാതെ ഉറക്കെച്ചിരിച്ചു
പോയി- ഒരു നിമിഷം ഒന്നായിച്ചിരിച്ചശേഷം.

ചെ—നന്ദുരിക്കു ഇന്ദുലെഖയെ കിട്ടുമൊ ഇല്ലയൊ- അ
തു പറയൂ.

കെ—അതു പറയാമായില്ല- ഇന്നത്തെ രാത്രി കഴിഞ്ഞാ
ൽ ഞാൻ പറയാം- ഞാൻ റം കുട്ടിയുടെ വിഷമത
കൾ ഒന്നും അറിഞ്ഞില്ല ചെറുശ്ശേരി.

ചെ—കുട്ടിക്കു വിഷമതയൊ- വിഷമത ഒന്നും ഇല്ലാ.

ഇവര ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ
നന്ദുരിപ്പാട കുളി കഴിഞ്ഞു എത്തി- ശ്ലോകം മടക്കിയ

ത വിചാരിച്ചിട്ട നന്മൂരിപ്പാട്ടിലേക്കും മനസ്സിന നല്ല ഉത്സാഹം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല- എങ്കിലും ഇന്ദ്രലേഖയുടെ രൂപം ധ്യാനിക്കുകതന്നെയായിരുന്നു മനസ്സുകൊണ്ട ചെ യ്തിരുന്നത- മുഷിഞ്ഞാൽ മുഷിഞ്ഞൊട്ടെ- ഒൻപത മണി ക്ക കാണാമെല്ലൊ- കണ്ടുകൊണ്ടിരുന്നാൽ മതി- സംസാരിച്ചില്ലെങ്കിലും വെണ്ടതില്ലാ- എന്നുള്ള ഭിക്ഷായിരിക്കുന്നു നന്മൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു. ഉറൺ കഴിഞ്ഞ ശേഷം നന്മൂരിപ്പാടും മററും പൂവരങ്ങിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു.

ന—ചെറുശ്ശേരി ഇപ്പോൾ കുപ്പായം വെണ്ട ധൂപ്പട്ടി തി-അല്ലെ.

ചെ—അതെ.

ന—ഗോവിന്ദാ ആ പൊൻ കുമിഴിച്ചു വെള്ളിച്ചെല്ല, സ്വണ്ണപ്പനീച്ചീശി- ഇതകൾ എടുക്കണം- സമീരിൽ മുമ്പിൽ അത വെക്കണം.

കെ—പാട്ടു വീണപ്പെട്ടിയിന്മേൽ വെച്ചാണ്- ഒരു കസലയിന്മേൽ ഇരുന്നിട്ടാണ്- കൈകൊണ്ടാണ് പാട്ടു-സാധാരണ പായ വിരിച്ചിട്ടല്ല ഇവിടെ കണ്ടിട്ടുള്ളത.

ന—പെണ്ണുങ്ങളെ ഇങ്കിരിയസ്സു ചരിപ്പിച്ചാലത്തെ ദുഃഖമാണ ഇതെല്ലാം-കസാലയിന്മേൽ ഇരുന്നിട്ട പാട്ടു-റണ്ടോ- എന്ത കഥയാണ് ഇത- പഞ്ചുവൊട പറയു-താഴെത്ത പുല്ലായയിൽ ഇരുന്നിട്ടാണ് ഇന്ന ഇന്ദ്രലേഖ പാടേണ്ടത എന്ന കരുത്തേടം പറയൂ.

കെ—പറയം.

രം സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ നന്മൂരിപ്പാടും പരിവാരങ്ങളും പൂവരങ്ങിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു നാലകെട്ടി

വന്ന നമ്പൂരിപ്പാട ഒരു കസാലമെൽ ഇരുന്നു. കേശവൻ നമ്പൂരി പതുക്കെ ഇന്റലെയുടെ മാളികയിൽത്തന്നെ ചെന്നപ്പോൾ പുറത്തുതെളിഞ്ഞ വാതിൽ തുറന്നു. അപ്പോൾ കണ്ടു. കേശവൻ നമ്പൂരിക്ക് അപ്പോൾ ഉണ്ടായ ഒരു വ്യസനവും പരിഭ്രമവും ഇന്നു പ്രകാരമെന്ന പറയാൻ പാടില്ല. ഒന്നു വിളിച്ചാലോ എന്ന ആലോചിച്ചു. സാധുബ്രാഹ്മണനായെങ്കിലും വന്നില്ല. ഉടൻ അകായിൽക്കൂടി തന്റെ ഭാര്യയുടെ അറയിൽ വന്നു. അപ്പോൾ ഉറങ്ങാൻ ഭാവിച്ചു കിടക്കുന്നു.

ക-ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി-ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി- ഞാൻ വലിയ അവമാനത്തിലായെല്ലോ.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ എഴുന്നീറ്റു നിന്നു.

പ-എന്താണ് അവമാനമായത്.

ക-ഇന്നു നെമഞ്ഞപ്പൊലെ പാട്ടുണ്ടാവുമെന്നു വിചാരിച്ച ഞാൻ നമ്പൂരിയെ ക്ഷണിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നു. ഇന്റലെയെ തെളിഞ്ഞ വാതിൽ തുറന്നു. ഉറങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ എനി നമ്പൂരിയോട് എന്തു പറയും.

പ-ഉള്ള വിവരം പറയണം. അല്ലാതെ എന്താണ്. പാട്ടു നെമഞ്ഞപ്പൊലെ ഉണ്ടാവും എന്നു വിചാരിച്ചു പറഞ്ഞതാണ്. ഇന്നു പാട്ടില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. ഇന്റലെയുടെ മാളിക വാതിൽ അടച്ച അവൾ ഉറങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു പാട്ടു നാളെയാക്കാമെന്നു പറയണം. ഇതിൽ എന്താണ് അവമാനം.

ക-അല്ല. ഭഗവദ് ഉണ്ടു. ഞാൻ നമ്പൂരിയോട് നെ

തെ്ത പറഞ്ഞതിൽ അല്പം ഭഗവ്ദം ഉണ്ടു. അതാണു ഇപ്പോൾ വിഷമം.

ല—എന്താണു പറഞ്ഞതു.

കെ—അല്പം ഭഗവ്ദമായിട്ടു പറഞ്ഞു പോയി. ഇപ്പോൾ ഖാ നെന്തെ മാളികയിൽനിന്നു ഭക്ഷ്യ ഭാവത്തോടെ എത്തിപ്പോരുന്നപോൾ നന്നുരിപ്പാട്ടിലേക്കു സുഖക്കെടുങ്ങാവാതിരിപ്പാൻ അല്പം ഭഗവ്ദമായി പറഞ്ഞു പോയി- പാട്ടു ഉണ്ടാവും- ഒൻപതു മണിക്കു പാട്ടു ഉണ്ടാവും എന്നു പറഞ്ഞു പോയി. അതു സഹജമാക്കിത്തരണം- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി ഒന്നു മുകളിൽ വന്നു ജ്വലിച്ചുവെച്ചു വിളിക്കണം.

ല—നല്ല ശിക്ഷ- ഞാൻ ഒരിക്കലും വിളിക്കയില്ല- എന്താണു അവളുടെ സ്വഭാവം നല്ല നിശ്ചയമില്ലെന്നു നന്നുരിപ്പാട്ടിലേക്കു പടിപ്പുര മാളികയിൽ എല്ലാം വിളിച്ചു വെഗം ഇങ്ങുവന്നു ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടു വെണ്ടു- എന്തിനാണു ഇത്രയെല്ലാം ബുദ്ധിമുട്ടുന്നതു.

കെ—ഛേ! അങ്ങിനെ പാടില്ലാ-എന്നാൽ ഞാൻ പഞ്ചമെന്നവനോടു പറഞ്ഞു നോക്കട്ടെ.

ല—അങ്ങിനെ തന്നെ.

കേശവൻ നന്നുരി പഞ്ചമെന്നവനെ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ അയാൾ നാലകെട്ടിൽ നന്നുരിപ്പാട്ടുമായി സുസാരിച്ചു കൊണ്ടു നിൽക്കുകയായിരുന്നു- കേശവൻ നന്നുരി തെക്കെ അറ്റയിൽ നന്നുരിപ്പാട്ടു കാണാതെ നിന്നു പഞ്ചമെന്നവനെ കൈക്കൊണ്ടു മാടിവിളിച്ചു- പഞ്ചമെന്നവൻ അകത്തേക്കു ചെന്നു-വിവരങ്ങൾ പറഞ്ഞപ്പോൾ

മാൻ യാതൊന്നും പ്രയത്നിക്കയില്ലെന്നു കൊപത്തോടു
 ഭൂടി പറഞ്ഞു പഞ്ചമെന്നൊൻ പിന്നെയും നാലകെട്ടി
 ലക്കതന്നെ ചെയ്തി നമ്പൂരിപ്പാടൊട സംസാരിച്ചും
 കൊണ്ടുനിന്നു- കേശവൻ നമ്പൂരി തെക്കെ അകത്തും
 മശായി-പിന്നെയും കുറെനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ.

ന-കുറഞ്ഞടം എങ്ങട്ടുപോയി കാണാനില്ലല്ലോ- നെ
 രം പത്തമണി കഴിഞ്ഞുവെല്ലോ- സദിര ഒൻപതു മ
 ണിക്ക എന്നല്ലെ ആദ്യം വെച്ചിരുന്നത.

ഈ വാക്കു കെട്ടപ്പോൾ കേശവൻ നമ്പൂരി “ഞാ
 ന് ഇവിടെ ഉണ്ടെ”ന്ന പറഞ്ഞുകൊണ്ട ഒരു പിശാചി
 ന്നപ്പൊലെ പുറത്തേക്കു ചാടി.

പഞ്ചമെന്നൊൻ—പള്ളിക്കുറിപ്പിന്നെല്ലാം പടിമാളികയി
 ണെൽ ശട്ടം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു- അടിയന വയസ്സാണു നി
 ല്ലാൻ പ്രയാസം- രാവിലെ തിരുമുമ്പാകെ വിടകൊ
 ജ്ജാം എന്ന പറഞ്ഞ അകത്തേക്കു പോയി.

പടിമാളികയിലാണോ എന്നിങ്ങ ഉറക്ക എന്നൊ
 ന്ന നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു അല്പം ഭക്ഷ്യംതൊന്നി-ആട്ടെ
 പാട്ടും മറ്റും കഴിഞ്ഞിട്ടല്ലെ ഉറങ്ങേണ്ടു- അപ്പൊഴിക്കു ര
 ങ്ങുന്ന മണിയാവും-അത്രനേരം ഇറുപ്പുവെയ്യുമായി ഒരു
 മ്ച്ചിരിക്കാമെല്ലോ- എന്ന ഭാരീയ സന്തോഷിച്ചു.

ന-എന്താണു കുറഞ്ഞടം എന്നി യാമസം.

ക-യാമസം ഒന്നുമില്ലാ.

ന-എന്നാൽ മാളികയിന്മേലേക്കു പൊവുക- ചെറു
 ശ്ലേരിവരൂ- ചെറുശ്ലേരി കുറെ പാട്ടു കെട്ടിട്ടു മടങ്ങിവ
 ന്നു ഉറങ്ങിക്കൊല്ല.

കേശവൻ നമ്പൂരി കുറെ നെരം ഒന്നും സംസാരിപ്പാൻ വയ്യാതെ നിന്നു-ഒടുവിൽ.

കെ—ഇന്ദുലെഖക്ക ശരീരത്തിന്ന കുറെ സുഖക്കെടാണെന്ന തൊന്നുന്നു- ഉറങ്ങിയിരിക്കുന്നു- മാളികയുടെ വാതിൽ അടച്ചിരിക്കുന്നു.

ന—കുറഞ്ഞെടത്തിന്ന വിളിക്കരുതെ-പൊയി വിളിച്ച്, കെ—വിളിച്ചു.

ന—ഉറക്കെ വിളിച്ചുനൊക്കൂ.

കെ—ഉറക്കെ വിളിച്ചു.

ന—എന്നിട്ടൊ.

കെ—വാതിൽ തുറന്നില്ല.

ന—ശരീരത്തിന്ന സുഖക്കെടാണെന്ന പറഞ്ഞുപൊ.

കെ—പറഞ്ഞു.

ന—പാടകവയ്യ എന്ന പറഞ്ഞുപൊ.

കെ—പറഞ്ഞു.

ന—എന്നാൽ മുകളിൽ വെടി പറയാമായിരുന്നുവല്ലോ- വാതിൽ തുറക്കില്ലെ.

കെ—തുറക്കില്ലെന്ന തന്നെയാണു പറഞ്ഞത.

ന—ഒന്നുകൂടി പൊയി നൊക്കൂ.

ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി—അത വെടിപ്പില്ലാ-ദീനം നാളെക്കു സുഖമാവുമല്ലൊ-വല്ല തലവെദനയൊ മറെറാ അയിരിക്കും-നാളെ ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞ സഭിരാവാം അതാണു നല്ലത.

കെ—അതാണു നല്ലത സംശയമില്ല.

ന—കുറഞ്ഞെടത്തിന്റെ പരിഗ്രഹത്തിന്ന പാട്ടില്ലെ.

ക-ഇല്ലാ അവളും ഉറക്കായിരിക്കുന്നു.

നമ്പൂരിപ്പാടും ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയും പടിമാളി കയുടെ മുകളിൽ പൊയി- നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു ലേശം ലാക്കു വന്നില്ലാ- ഇന്ദുലേഖയെത്തന്നെ വിചാരിച്ചു ഒരു ഭാരതനെപൊലെ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു- കടുവിൽ ഗോവിന്ദനെ വിളിച്ചു മുറക്കാൻ ഉണ്ടാക്കാൻ പറഞ്ഞു.

ഗോവിന്ദൻ മുറക്കാൻ എടുത്തുകൊണ്ടു നമ്പൂരിപ്പാടോട പറയുന്നു.

പള്ളിക്കുറുപ്പു ഇന്നലെയും ഉണ്ടായിട്ടില്ലാ- കറേ മന്ദ്ര പന്ത്രണ്ടു അടിക്കുന്നതു കെട്ടു- വല്ല ചൊവ്വല്ലായും ഉണ്ടായാലൊ എന്നു അടിയന വിചാരം.

ന-വിസ്തീ- ആ ഇന്ദുലേഖ ആ മാളികമുകളിൽ കിടക്കുമ്പോൾ ഇത്ര സമീപത്തിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു എനിക്കു എങ്ങിനെ ഉറക്കു വയം.

ഗോ-എന്നാൽ പള്ളിക്കുറുപ്പു ആ മാളികയിന്മേൽ തന്നെ വെണമെന്നു അരുളിച്ചെയ്തായിരുന്നില്ലെ.

ന-അത പറഞ്ഞിട്ടു ഫലമില്ലാ- ഇന്ദുലേഖ ഇങ്കിരിയസ്സു മാതിരിക്കാരിയാണുപൊൽ- സമയം നൊക്കിട്ടെ ചെല്ലാൻ പാടുള്ളു. ഗോഷ്ടിയം! ആ പെണ്ണിന ഇത്ര സൗന്ദര്യം ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ നെഞ്ചെ മുഖത്തു ആട്ടിപ്പൊരുമായിരുന്നു- എന്തൊരു കുറുന്മാണ- ആചാരം ഒന്നും പറയുന്നില്ല-സമന്വാരോട പറയുംപൊലെ എന്നൊട സംസാരിച്ചു- എന്റെ മുമ്പിൽ ഇരിക്കണമെന്നുകൂടി താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു തൊന്നുന്നു- പക്ഷെ അതിന ഞാൻ സമ്മതി

ചിലാ- എന്നാൽ ഒരു വിശ്വസ്തതയും എന്നിങ്ങനെയായിട്ടുണ്ടു- നെന്തെങ്കിലും അവളെ കണ്ടു ഉടനെ ഞാൻ വളരെ ഭ്രമിച്ച എന്റെ സ്ഥിതി ഒന്നും കാണാതെ കുറച്ചു എന്നും വിട്ട ചില ചാപല്യങ്ങൾ പറഞ്ഞുപോയിട്ടുണ്ടു. അതുകൊണ്ടു എന്നെ കുറെക്കൂടെ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ച പണം കുറെ പറിക്കണമെന്ന വിചാരമുണ്ടോ എന്നറിഞ്ഞില്ല- ഞാൻ പൊൻ ഗഡിയായും കൊടുത്തപ്പോൾ അതിന്മേൽ ബഹു ഭരണകർമ്മം- വെഗം ഞാൻ ഇങ്ങനെയെന്ന വാങ്ങി. അത്രവെഗം ഇതൊന്നും എന്നൊക്കെ പറയുകയില്ല. പൊൻ ഗഡിയായും മടക്കി വാങ്ങിയതുകൊണ്ടോ നീ നെന്തെങ്കിലും ഒറ്റാകും കൊണ്ടുചെന്നപ്പോൾ വാങ്ങാത്തതെന്നു എന്നിങ്ങനെയൊരു ശങ്ക- പക്ഷെ ആ ഗഡിയായും കൊടുത്തുകൊടുത്താ- എന്നിങ്ങനെയൊരു മൊഹം ഗോവിന്ദം- ഇങ്ങനെയൊരു മൊഹം ഇതവളെ ഉണ്ടായിട്ടില്ലാ- എന്നാലും നാളെ ഞാൻ കാണുമ്പോൾ നല്ല ചുമനം നടിക്കാനാണു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതും- ഒരു സുഖമില്ല- മനസ്സിന്നു ലേശം സുഖമില്ല. ധരണീരൂപിണി എന്നു തൊന്നുന്നു. അങ്ങനെയൊരു ഇഷ്ടമെന്തെങ്കിലും കൂടാതെ പൊവുന്നതും ബഹു അപമാനം- മഹാ വിശ്വസ്ത കരുത്തുള്ളതിന്റെ എഴുത്തു പ്രകാരം വന്ന ഇപ്പോൾ ചെണ്ട കൊട്ടാറായി എന്നു തൊന്നുന്നു. മൊഹം മൊഹം- മഹാ മൊഹം.

ഇതെല്ലാം പറയുന്നതുകൊണ്ടു നീ സ്വസ്ഥമായി കെട്ടു, വെറുവെളിച്ചമുള്ളതും ഉണ്ടാക്കി കൊടുത്ത കഴിഞ്ഞ ശേഷം സാധാരണ സമ്പ്രദായ പ്രകാരം നന്നായിട്ട്

ലെ അടുക്കെനിന്നു പറയുന്നു.

ഗോ—അടിയന ഒന്നു ഉണർത്തിക്കാനുണ്ടു സമ്മതമുണ്ടെങ്കിൽ ഉണർത്തിക്കാം.

ന—പറയൂ. പറയൂ. ഒരക്കം എനിക്കു ലേശം വരുന്നില്ല. പറയൂ.

ഗോ—ഇപ്പോൾ ഒരു രഹസ്യമായിട്ടു വെറെ ഒരു വിദ്യാരണ്ടുതെ. അവനുമായിട്ടു വലിയ ഇഷ്ടമാണുതെ. ദുർന്നടപ്പുകാരിയാണു ഇവർ എന്നാണു അടിയനതൊന്നിയതു. പിന്നെ കുറവും കലശൽ തന്നെ. ഇങ്കിരീസ്സും മറ്റും വളരെ പഠിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ആ സമ്പ്രദായവു്കൊണ്ടു മനക്കലക്കു ചെന്നാൽ അവിടെ പിടിക്കാൻ പ്രയാസം. സമ്പ്രദായം എന്നു മാറാനും പ്രയാസം. ഇവിടെ പൂവള്ളി വീട്ടിൽ പഞ്ചമെന്നവന്റെ മരുമകളായിട്ടു ഒന്നാത്തരം ഒരു കുട്ടിയുണ്ടു. അടിയൻ വൈകുന്നേരം അമ്പലത്തിൽ വന്നു പൊവുന്നതുകണ്ടു. അതിന്നു ഇങ്കിരീസ്സും മറ്റും ഇല്ലാ. നല്ല പ്രകൃതമാണെന്നു എല്ലാവരും പറയുന്നു. ആ പെണ്ണിന്നു തിരുമനസ്സിലെ കണ്ടാൽ ബോധിക്കും. സാധിക്കാനും പ്രയാസമില്ല. അതുകൊണ്ടു അതിന്നു ഉപാധിക്കുന്നതാണു നല്ലതു എന്നു അടിയന തൊന്നുന്നു. എന്നു തമ്പുരാന്റെ തിരുമനസ്സുപൊലെ.

ന—ഹാ- രസികാ- ഗോവിന്ദാ- മിടുക്കനാണു നീ- മിടുമിടക്കാ- കെമാ- ഇപ്പോൾ എന്നിക്കു സുഖക്കൂടെ വളരെ തീർന്നു- ഓരം കുട്ടിക്കു ഇങ്കിരീസ്സു ഇല്ല- നിശ്ചയം തന്നെ അല്ലെ.

ഗൊ—അശേഷമില്ല- പാവമാണ്. നല്ല സ്വഭാവം. ഇന്ന അമരത്തെ കഴിക്കുമ്പോൾ രണ്ടുനേരവും ഉണ്ണാമായിട്ടു കൊണ്ടിരുന്ന ശീന പട്ടരുടെ മകളാണത്രെ.

ന—ആട്ടെ- കണ്ടാൽ അതി സുന്ദരിയൊ.

ഗൊ—അതി സുന്ദരിയാണ.

ന—എന്നാൽ എനിക്ക അത സമ്മതം- ഓരം അധിക പ്രസംഗി ഇല്ലെലവയെ കെട്ടിവെച്ചു കൊണ്ടുപോയാൽതന്നെ രണ്ട ദിവസം ശരിയായിട്ടിരിക്കില്ല.

ഗൊ—അരുളിച്ചെയ്തു ശരിയാണ.

ന—എന്നാൽ ശീനപട്ടരെ ഇപ്പോൾ തന്നെ വിളിക്കൂ.

ഗൊ—വാട്ടെ- ബദ്ധപ്പെടൂണ്ട വെളിച്ചാവട്ടെ.

ന—എന്നാൽ കുട്ടിയെ ഉന്ന എനിക്ക കാണാമൊ രാവിലെ.

ഗൊ—ധാരാളമായിട്ട കാണാം.

ഗൊവിന്ദനുമായിട്ടുള്ള ഓരം സംവാദം കഴിയുമ്പോഴേക്കു പ്രഭാതമായി എങ്കിലും നമ്പൂരിപ്പാട ക്ഷീണപ്പെട്ടു കറു ഉറങ്ങിപ്പോയി.

പതിമൂന്നാം അദ്ധ്യായം.

നന്മൂരിപ്പാടും ഇന്ദുലേഖയുമായുണ്ടായ
രണ്ടാമത്തെ സംഭാഷണം.

ഒരു അര മണിക്കൂറ നെരമെ നന്മൂരിപ്പാട് ഉറങ്ങി
മുഴു- അപ്പോൾ ഉണ്ടായ ഉറക്കിന്ന ഉറക്കം എന്നല്ലാ
പായെണ്ടത- ഒരു മയക്കം എന്നാണ്- ആ മയക്കം കഴി
ഞ്ഞ ഉടനെ എണീറ്റിരുന്നു ഗോവിന്ദനെ വിളിച്ച രാ
മി പാഞ്ഞതെല്ലാം രണ്ടാമതും പറയിച്ചു- മനസ്സിന്ന ക
ഷ്ടം സുഖം തൊന്നി.

നന്മൂരിപ്പാട്—ചെറുശ്ശേരി എവിടെയാണ് കിടക്കുന്നത-
ഉണർന്നുവെ.

ഗോവിന്ദൻ—കുളിപ്പാൻ പൊയി- ഇതിന്റെ തെക്കെ
അറ്റയിലാണ് ഉറങ്ങിയത- ചെറുശ്ശേരി നന്മൂരിയൊ
ട അടിയൻ ഉണർത്തിച്ചതൊന്നും ഇപ്പോൾ അരുളി
ച്ചെയ്യരുതെ.

ന-എന്താ വിരൊധം.

ഗോ—സ്ഥിതി ഒന്നു അറിഞ്ഞിട്ട് മതി എന്നടിയുന്ന തൊ
ന്നുന്നു.

ന-മിടുക്കാ- നീ മഹാ മിടുക്കൻ തന്നെ- എന്നാൽ ഞ
നും കാര്യം സ്വകാര്യമായിരിക്കട്ടെ- ഞാൻ ഇന്ദുലേഖയെ
ഇന്നുകൂടി ഒന്നു കാണാം- എന്നിട്ടും അവൾ വശ
ത്തായില്ലെങ്കിൽ ക്ഷണേണ മറ്റൊരു കാര്യം നടന്ന പൂ
ലർകാലെ അവളെയുംകൊണ്ടു പൊയ്ക്കുളയാം- ഇന്ദു

ലെഖയെ തന്നെയാണു കൊണ്ടു പോയതു എന്നു ഇവിടെ പുറത്തുജ്ഞാതകൾ വിചാരിക്കുകയുള്ളു- നോ പൊയ്ക്കുഴിഞ്ഞിട്ടു പിന്നെ അറിഞ്ഞതാട്ടെ- പിന്നെ അറിയുന്നതുകൊണ്ടു ഒരു കുറവും നോക്കു ഇല്ലെല്ലെ- അതുകൊണ്ടു ഞരും കാര്യം ഗോപ്യമായി തന്നെ ബുദ്ധി- ഇദ്ദേഹത്തെ തന്നെയാണു സംബന്ധം കഴിച്ചുകൊണ്ടു പോവുന്നതെന്നു നീ എല്ലാവരോടും ഒക്കെ പറഞ്ഞതാ-അഥവാ ഇന്നു ഞാൻ കാണിപ്പാൻ പോയിട്ടു വിചിരിക്കുന്ന രസികത്വംകൊണ്ടു ഇദ്ദേഹത്തെ വശത്തായാൽ പിന്നെ അവളെ തന്നെ കൊണ്ടുപോകയും ചെയ്യാം- അല്ലെ.

ഗോ—ഇപ്പോൾ അരുളിച്ചെയ്യുന്ന ശരി- അങ്ങിനെ മനസ്സാണെന്നു വെണ്ടതു.

ന—എന്നാൽ ആ പെണ്ണിനെ ഒന്നു എനിക്കു കാണണമല്ലോ- അതിനെന്താണു വിദ്യ.

ഗോ—അടിയൻ പോയി അന്വേഷിച്ചു വരാം- അമ്പലത്തിൽ തൊഴാൻ വരും. അപ്പോൾ കാണാം.

ന—രസികക്കുട്ടി- സമത്വം- അതെന്നു നല്ല സ്വയം- നീ പോയി അന്വേഷിച്ചു വാ.

ഗോവിന്ദൻ ഉടനെ പോയി അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ കല്യാണിക്കുട്ടി സ്ത്രീകളുടെ കൂട്ടപ്പരയിൽ കളിക്കുന്നതുകണ്ടു. ഉടനെ ഓടി വന്നു നമ്പൂരിപ്പാടെ അറിയിച്ചു- നമ്പൂരിപ്പാട് പെട്ടെന്ന് എന്തിട്ടു കൂട്ടത്തിലെക്കു പോയിട്ടു- നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ അപ്പോഴത്തെ വേഷം ബുദ്ധിവാദനാണു- ഒരു പട്ടക്കാരന്റെ മലക്കുമെൽ ചുറ്റി ഉട

നന്മും മെയിയടിയും മാത്രമെ ഉള്ളൂ.

എന്റെ വായനക്കാർക്കു കല്യാണിക്കുട്ടിയെ കുറിച്ച് അപകടം പെര പീഠികയിൽ വായിച്ച അറിവമാത്രമെ ഉള്ളൂ- ഓരം കുട്ടി ശീനപട്ടയുടെ മകളാണെന്നും പതിമൂന്നു വയസ്സു പ്രായമാണെന്നും കൂടി അറിഞ്ഞിരിക്കാം- ഇവൾ നല്ല സുഖവിയായ ഒരു പെങ്കിടാവ തന്നെ ആണെന്നിപ്പോ- ഇന്ദ്രലേഖയൊടും മറ്റും സാമ്യമാണെന്നൊ അതിൽ ഒരു ശതാംശം സൊന്ദർഭ്യമുണ്ടെന്നൊ ശങ്കിച്ച പൊലയതെ- അത കഥ വെറെ- ഇത വെറെ- കല്യാണിക്കുട്ടി ശുദ്ധ മലയാള സമ്പ്രദായ പ്രകാരം വളർത്തിയ ഒരു പെണ്ണായിരുന്നു- എഴുതാനും വായിപ്പാനും അറിയാം- കിരള പാടാം- ഇത്ര മാത്രമെ വിദ്യാപരിചയമുള്ളൂ- കർമ്മാൽ സുഖവിയായ- പതിമൂന്നു വയസ്സിൽ മലയാളത്തിൽ ചില സ്ത്രീകൾക്കു പ്രസവംകൂടി കഴിയുന്നുണ്ടെങ്കിലും കല്യാണിക്കുട്ടിക്കു ശരീര പ്രകൃതികൊണ്ടു യൗവനം ഉണ്ടിച്ചു എന്നെ പറഞ്ഞുകൂട്ടു- ആകപ്പാടെ ലജ്ജാഭാരം ആധിക്യമായി കാണപ്പെടുന്ന ഒരു സാധുക്കുട്ടിയാണെന്നു മാത്രമെ എന്നിക്കു പറയാനുള്ളൂ. ഇവൾ കളിച്ചതൊന്നി തലമുടി വെർ പെടുത്തുകൊണ്ടു കളപ്പുരയിൽ നിന്നു പുറത്തേക്കു വരുമ്പൊഴാണു നമ്പൂരിപ്പാടിന്റെ അഭിമുഖമായ എഴുന്നള്ളത്തു- കണ്ടു ഉടനെ ഇവൾ കളപ്പുരയിലെക്കു തന്നെ മാറി നിന്നു- നമ്പൂരിപ്പാടാണെന്നു ശങ്കിച്ചിട്ടെ ഇല്ലാ- അത സ്വപ്ന വിശ്രമമായിട്ടല്ലെങ്കിലെ ദിവസം കണ്ടത- എന്നാൽ ഏതൊ ഒരു പരിചയമില്ലാത്തൊളാണെന്നു വിചാരിച്ചു കല്യാണിക്കുട്ടി അ

കഞ്ഞക്ക തന്നെ മാറി നിന്നതാണ്- നമ്പൂരിപ്പാട് അങ്ങിനെ വിട്ടുനാളൊ കരിക്കലും അല്ല- നെരെ ചെന്ന കുളപ്പുരയിൽ കടന്നു നൊക്കി നൊക്കി കണ്ടു-തിരിഞ്ഞ ഗൊവിന്ദനെ നൊക്കി-അസ്സൽകൂട്ടി എന്ന പറഞ്ഞു-അപ്പൊഴക്ക ഗൊവിന്ദൻ ചെറുശ്ശേരി കുളിച്ചു വരുന്നത കണ്ട വെഗം എഴുന്നള്ളണംഎന്ന പറഞ്ഞു-നമ്പൂരിപ്പാട് കുളപ്പുരയിൽ നിന്ന പുറത്തെക്ക ചാടിയത ചെറുശ്ശേരിയുടെ മുമ്പിൽ നെരെ കുറിക്ക വെടി വെച്ചതുപൊലെ. ചെ—ഇതെന്തകഥാ കുളിക്കാറായൊ.

ന—ആയി.

ചെ—ഇതു നെന്തെയൊ.

ന—അതെ.

ചെ—എന്നാൽ എന്താണ് കുളപ്പുരയിൽ നിന്ന പുറത്തേക്കു വന്നത.

ന—മൂത്രശങ്കക്ക.

ഗൊ—നീരാട്ടകുളി മറ്റൊ കുളപ്പുരയിലാണ് നല്ലത.

ന—എന്നാൽ അങ്ങട്ടുതന്നെ പൊവാം-ചെറുശ്ശേരി അമ്പലത്തൽ പോയി ജപിച്ചൊളം.

എന്ന പറഞ്ഞ വലിയ കുളപ്പുരയിലെക്കു നമ്പൂരിപ്പാട് വളരെ ഒരു ഘനഭാവം നടിച്ചും കൊണ്ടു ഗൊവിന്ദനോടു കൂടെ പോയി.

ചെറുശ്ശേരിക്കു ആകപ്പാടെ നമ്പൂരിപ്പാട് പറഞ്ഞതു ബോധിച്ചില്ലാ. നമ്പൂരിപ്പാട് സാധാരണ എട്ടമണിക്കു എണ്ണിക്കാറുള്ള-കുളി സാധാരണ പത്തമണി കഴിഞ്ഞിട്ടെ ഉള്ള-കുളിപ്പാൻ വരുന്നതിന്ന മുമ്പ പല്ലതെപ്പൊ

റെറും കഴിയും- ഇന്ന ആവിധമൊന്നുമല്ല കണ്ടത-കിടന്ന ഉറങ്ങിയ ലിക്കിൽ നിന്ന ബദ്ധപ്പെട്ട എണ്ണിട്ട മണ്ടിവന്നതപൊലെയാണ കണ്ടത-പിന്നെ സ്ത്രീകൾ കൂട്ടിക്കുന്ന കൂട്ടപ്പുരയിൽ നിന്നാണ പുറത്തേക്കു ചാടിവന്നത-തലേദിവസം കൂട്ടിച്ച കൂട്ടപ്പുര കടന്ന പൊരണം റും കൂട്ടപ്പുരക്കു വരുവാൻ- പിന്നെ മൂത്രശങ്കക്കു പുറത്തു വന്നപ്പോൾ ഗൊവിന്ദൻ മറെറ കൂട്ടപ്പുരക്കു തന്നെ പൊധമെന്ന പറഞ്ഞു. ഇതൊക്കെ ആലോചിച്ച ഇതിലെങ്ങൊരു വിദ്വയുണ്ടു എന്താണെന്ന അറിഞ്ഞില്ലെല്ലൊ എന്ന വിചാരിച്ച ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരി കുറെ ദൂരം നടന്ന തിരഞ്ഞ നൊക്കിയപ്പോൾ ഒരു പെങ്കിടാവ ആ കൂട്ടപ്പുരയിൽ നിന്ന എറങ്ങി പുറത്തുവന്ന അമ്പലത്തിലേക്കു വരുന്നത കണ്ടു. ശരി-ചെറുശ്ശേരിക്കു മനസ്സിലായി- ഉടനെ അടുക്കെ കണ്ട ഒരാളോട ചൊലിച്ചപ്പോൾ ആ കുട്ടി പഞ്ചമെന്നവന്റെ മരുമകളാണെന്നും അറിഞ്ഞു- അതി ബുദ്ധിമാനായ ചെറുശ്ശേരി ക്ഷണെന്ന വളരെ എല്ലാം മനസ്സുകൊണ്ടു ഗണിച്ചു- “ഇതിൽ എന്തൊ “ഒരു വിശേഷവിധിയുണ്ടു. ഇന്ദുലെഖയുടെ പാപമൊ “ചന്ദമായി എന്ന തൊന്നുന്നു” എന്ന വിചാരിച്ച മനസ്സുകൊണ്ടു ഒന്ന ചിരിച്ച മണ്ഡപത്തിൽ ജപിക്കാൻ പൊയി ഇരുന്നു.

നമ്പൂരിപ്പാട—(ഗൊവിന്ദനോട) എനിക്കു പൂണ്ണസമ്മതം-ബാഹു സന്തോഷം- ഇന്ദുലെഖാ എനിക്കുവെണ്ടാ-ഗൊമാംസം തിന്നുന്നവരുടെ ഭാഷ പഠിച്ച ആ അധികപ്രസംഗിയെ എനിക്കു വെണ്ടാ-ഇവൾ നല്ല കുട്ടി-

പ്രായം ബാഹു വിശേഷം- എന്നിങ്ങനെയൊരം പ്രായത്തിലുള്ള സ്ത്രീകളെയാണ് ഓരോരുത്തരുടെയും ആഗ്രഹം ഗോവിന്ദാക്ഷണം ചെയ്തി ഉത്സാഹിച്ചൊ- ഇന്ദ്രലേഖയെ കാണുവാൻ എന്നവെച്ചാലെന്താ.

ഗോ-എന്താണ് ഇങ്ങിനെ അരുളിച്ചെയ്യുന്നത്- നെന്തെ അരുളിച്ചെയ്യരുതെന്നുവെ- ഇന്ദ്രലേഖയെ കണ്ടെന്നുതന്നെ സംബന്ധം കഴിച്ചുകൊണ്ടു പോവുന്നതെന്നു എല്ലാവരും എഴുന്നള്ളുന്നതുപോലെ എങ്കിലും തന്നെ എന്നല്ലെ അരുളിച്ചെയ്യരുത. പിന്നെ ഇപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ അരുളിച്ചെയ്യാലോ- ഇതു മഹാഗോപ്യമായിരിക്കണം- എന്നല്ലെ അരുളിച്ചെയ്യരുത.

ന-ഓ- സമത്വം- സമത്വം- രസികം- നിത്യം സാധാരണ- ഞാൻ അല്ല അന്ധാലി-കരകൾ ഞാൻ എന്നു പറയുകയില്ല- എല്ലാം നീ പറയുന്നതു പോലെ. പോയ്ക്കാ-പോയി എല്ലാം ശത്രുവായ്ക്കാ. ഇന്ദ്രലേഖയെ കണ്ടുകഴിയാ- പക്ഷെ ഒരു ദോഷമാണുണ്ടുത. അവളെ കാണുവാൻ എന്നു വെറു ഒരു സ്ത്രീയും വെണ്ടെന്നുതന്നെ ഭ്രാന്തപിടിക്കുന്നു. എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുന്നതുപോലെ എന്നു കാണാതെ കഴിച്ചാൽ മനസ്സിന്നു ബാഹു സുഖം ഉണ്ടാവും. അതാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞതു.

ഗോ-തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു നല്ല ധൈര്യമായി ഉറപ്പിക്കണം- എത്ര പെണ്ണുങ്ങൾ ഉണ്ടു ലോകത്തിൽ ഇവിടുത്തെ തിരുമെനി ഒന്നു കണ്ടാൽ മതി എന്നു വിചാരിച്ചിരിക്കുന്നു.

ന—ഘാ- സമത്വം- സമത്വം- ഞാൻ ധൈര്യമായിരി-
ക്കും- ഇന്ദ്രലേഖയും ഒരു പുല്ലും എന്നിങ്ങനെ സമം- നീ
പോയി ശ്രമിച്ചൊ- വളരെ ഗോപ്യമായിരിക്കട്ടെ.

ഗോവിന്ദൻ അവിടെനിന്നു പോയി- റോം കാര്യം
തിലേക്കു ശ്രമിക്കാനായിട്ടു ആരോടാണു പറയണ്ടത-
എന്താണു പറയണ്ടത- എന്നു ആലോചിച്ചു അങ്ങനെയും
ഇങ്ങനെയും നടന്നു വലഞ്ഞു. ആരോടും പറയാൻ ധൈ-
ര്യമായില്ലാ- ഗോവിന്ദനു വഷളതപ മുണ്ടെങ്കിലും നല്ല
സാമന്ത്രിയും ഉണ്ടു. റോം കാര്യം നന്നുരിപ്പാട പൊയ്ക്കഴി-
ഞ്ഞശേഷമെ പൊതുവിൽ അറിയാവൂ- എന്നാണു അ-
വന്റെ ആഗ്രഹം. അതുകൊണ്ടു കേശവൻ നന്നുരി-
പ്പാടുകൂടി പറവാൻ ധൈര്യമുണ്ടായില്ലാ- നന്നുരിപ്പാട
നേരിട്ട ഭക്ഷണവും മറ്റും കഴിഞ്ഞ ഇന്ദ്രലേഖയെ കാ-
ണാൻ പൂവരങ്ങിൽ എത്തി. ഇവിടെ നന്നുരിപ്പാടിനെ
കുറിച്ചു ഒരു വാക്കു നന്നായിട്ടു എന്നിങ്ങനെ പറയാനാണു,
ചെറുശ്ശേരിനന്നുരി എത്ര വിദ്യ നോക്കീട്ടും ഗോവിന്ദ-
ന്റെ ഉപദേശം മറക്കു പിടിച്ചു റോം കല്യാണിക്കുട്ടിയു-
ടെ സംബന്ധ ആലോചനയെ പററി ഇതുവരെ ലെ-
ശംപൊലും ചെറുശ്ശേരിനന്നുരിയെ അറിയിച്ചിട്ടില്ലാ-പി-
ന്നു ഒരു കാര്യംകൂടി ഉപദേശ പ്രകാരം നടന്നിട്ടുണ്ടു,
ഉന്നു കഴിഞ്ഞ മറത്തിന്റെ കൊലാഹൽ ഉലാത്തി
ക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ സേവകന്റെ ഭാവത്തിൽ നട-
ന്നിരുന്ന ശീനുപട്ടയമായി നന്നുരിപ്പാട താഴെ കാണിക്കു-
ന്ന ഒരു സംഭാഷണം ഉണ്ടായി.

ന—എന്താണു ശീനു- കാര്യം എല്ലാം ഇന്നതന്നെ ശത്രുമാ

യാൽ നാളെ രാവിലെ പുറപ്പെടാമായിരുന്നു.
ശീന—അതിനെന്താണ് വില്ലം-കക്കെ ശട്ടമല്ലെ.

ശീനപട്ടര പൂവരങ്ങിൽ അകത്തുള്ള വർത്തമാനം നും അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാ- പിന്നെ അന്നെത്തെ ശബ്ദം ഞ്ഞെക്കും പട്ടരെ പൂവരങ്ങിലൊ പൂവള്ളിവിട്ടിലൊ എഴും കണ്ടുപൊവരുത “കണ്ടാൽ ആ കൊമട്ടിയെ തല്ലണം” എന്ന പഞ്ചമെന്നവൻ പറഞ്ഞതിനാൽ കരാലിവസമായി പൂവള്ളിവിട്ടിൽ കടക്കാറെ ഇല്ലാ- അതുകൊണ്ടു ഇയാൾ അവിടെ നടന്ന യാതൊരു വിവരങ്ങളും ശരിയായി അറിഞ്ഞിട്ടില്ലായിരുന്നു.

ന—എല്ലാം ശട്ടമായി എന്നതന്നെ പായാം- ലിവസം ഇന്നു തന്നെയോ എന്നുമാത്രം അന്വേഷിക്കണം- ഇന്നതന്നെയോ.

ശീ—അതാണ് നല്ലത-ശുഭസ്യ ശിശ്രൂം.

ന—ഇപ്പോൾ കയറാൻ പല്ലക്ക ഇവിടെ ഉണ്ടല്ലോ.

ശീ—നാലഞ്ചു പല്ലക്ക ധാജ്ഞ.

ശീനപട്ടരമായി ഇത്രത്തൊളം സംസാരം കഴിഞ്ഞിട്ടാണ് നമ്പൂരിപ്പാട് പൂവരങ്ങിലേക്കു പുറപ്പെട്ടത്. കാര്യയുടെ കഴുത്തിലെ മണിപൊലെ നമ്പൂരിപ്പാട് പാഞ്ഞ വാക്കു അമ്പലത്തിലും കൊളുവക്കിലും മറഞ്ഞിലും വഴിയിലും ശീനപട്ടര പത്തിന പതിനാറാക്കി പറഞ്ഞുകൊണ്ടു നടന്നു. അന്നു ക്ഷേത്രത്തിൽ ചുരുങ്ങിയ ഒരു അടിയന്തരം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിന്നു കരെ നമ്പൂരിമാരും പട്ടന്മാരും കൂടിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെവെച്ചും ശീനപട്ടര ഇപ്പോഴെയുടെ പാണിഗ്രഹണം അന്നു രാത്രി

ഉണ്ടാവുമെന്ന ഖൊഷിച്ചു. ആ കൂട്ടത്തിൽ അപ്പൊൾ
 ഉണ്ടായിരുന്നതിൽ ശങ്കരശാസ്ത്രികൾക്കു മാത്രമാണു ഇതു
 കൂട്ടപ്പൊൾ അധികവും വ്യസനമായതു. ഇന്ദുലെഖക്കു
 എഴുത്തു കൊടുത്തു എന്ന തലേദിവസം വൈകുന്നേരം
 നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ പൊളുത്തിന്നു സമാധാനമായി അ
 വലത്തിൽ വെച്ചു ഗൊവിന്ദൻ ഉറക്കെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു
 കൂട്ടപ്പൊൾതന്നെ കൂഞ്ഞിക്കൂട്ടിത്തന്നാട തലേ ദി
 വസം പറഞ്ഞ പ്രകാരം കാര്യം നിശ്ചയിച്ചുപോയി എ
 ന്നു ശാസ്ത്രികൾ ഉറച്ചിരുന്നു. ഇപ്പൊൾ ശീനപ്പട്ടർ കൂടി
 തന്നരാത്രി അടിയന്തരമാണെന്നു തീർച്ച പറഞ്ഞപ്പൊൾ
 ശാസ്ത്രികൾക്കു സംശയമെല്ലാം വിട്ടു ഒരു ഭിഷ്ണിശ്വാ
 രം ചെന്നു- “കഷ്ടം! ഇതു അന്തസ്സാർ വിഹീനമായ ഒരു
 സ്ത്രീയെ ഞാൻ ഇതു ബുദ്ധിശാലിനി എന്നു ഇതു നാളം
 വിചാരിച്ചുവെല്ലൊ- അഞ്ചു നിമിഷം സംസാരിച്ചാൽ
 ഞാൻ നമ്പൂരിപ്പാട് പട്ടവകനും കെവലം സ്ത്രീജിതനായ
 ഒരു അമർച്ചാലക്കാരനും ആണെന്നു എത്ര താണതരം ബു
 ദ്ധിയുള്ളവർക്കും കൂടി അറിവാൻ കഴിയുമെല്ലൊ-ഇന്ദുലെ
 ഖക്കു കഴിയുമൊ എന്നുള്ളതിന്നു സംശയമുണ്ടോ. എന്നി
 ട്ടു ഇന്ദുലെഖാ മന്ദമസദിശനായി അതി ബുദ്ധിമാനായി
 തന്നിൽ അത്യന്തരാഗത്തോടു കൂടിയിരിക്കുന്ന മാധവ
 നെവിട്ടു രംപട്ടവകനായ അശ്വമുഖൻ നമ്പൂരിയുടെ
 ഭാര്യയായി ഇരിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുവെല്ലൊ-കഷ്ടം!
 ഇതിന്നു ദ്രവ്യത്തിന്മേൽ ഉള്ള ചൊഫമെന്നല്ലാതെ വെ
 റെ ഒന്നും പറവാൻ കണ്ടില്ലാ” എന്നും മറ്റും ശങ്കരശാ
 സ്ത്രി വിചാരിച്ചും കൊണ്ടു ഭക്ഷണം കഴിച്ചു മാധവന്റെ

അച്ഛനുമായി ഒന്നു കാണണമെന്ന നിശ്ചയിച്ച ഓവിന്ദുവിന്ദുവിന്റെ വീട്ടിലെക്കുചെന്നു. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം തലേ ദിവസം വൈകുന്നേരം പെട്ടായി കളത്തിലെക്കു പോയിരിക്കുന്നു എന്നും പിറ്റേ ദിവസം രാവിലെക്കു എത്തുകയുള്ളു എന്നും കേട്ടു. അതും ഒരു കണ്ണിതമായി ശാസ്ത്രികൾ ആ വീട്ടിൽ കലാശ്ശൽ പടിച്ചിൽ കിടന്നുറങ്ങി.

നമ്പൂരിപ്പാട് ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞ പൂവരത്തിൽ എത്തി എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. കേശവൻ നമ്പൂരിപ്പാട് ഇപ്പോൾ കയറുകയായിരിക്കുന്ന കയറുവാൻ ഡ്രൈവർ വന്നില്ലാ- കൊണിപകുതിയൊളം കയറും പിന്നെ ഇങ്ങനെയൊന്നു ഇറങ്ങും പിന്നെയും കയറും പിന്നെയും ഇറങ്ങും. തന്റെ അറയിലെ ജാലകത്തിൽ കൂടെ ഇരുത്തുന്നതിന്റെ പരമ്പരാഗതം കണ്ടിട്ടു ഇരുത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗ്യം ലക്ഷ്യപ്പെട്ടിട്ടു അമ്മക്കു സങ്കടം തോന്നി ഉടനെ കൊണ്ടുവരികയെന്നു ചെന്ന നമ്പൂരിപ്പാട് വിളിച്ചു.

പല-എന്താണ-ഇങ്ങനെയൊന്നു കളിക്കുന്നതു ഇപ്പോൾ കയറുകയായിരിക്കും അല്ലെ-ഞാൻ ചെന്നു പറയാം-ഇപ്പോൾ കയറുകയെന്നു പറഞ്ഞ് നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു കാണുന്നതിന്നു അവർക്കു അത്ര വിരോധമുണ്ടാകയില്ലെന്നു തോന്നുന്നു- ഞാൻ ഒന്നു പോയി പറഞ്ഞു നോക്കട്ടെ.

എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു കേശവൻ നമ്പൂരിപ്പാട് വലിയ ഒരു സുഖം തോന്നി- ഭാഗ്യം അനുഭവിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിൽ നിന്നു.

പക്ഷിപ്പാട്ടിയമ്മ മകളിൽ ചെന്നപ്പോൾ ഇപ്പോൾ

ലാമാധവന്റെ ഏഴുതരം വായിച്ച സുവിചിത്രകൊണ്ടു നി
കുകയായിരുന്നു- അമ്മ വരുന്നത കണ്ടപ്പോൾ.

ഇ—എന്താണ അമ്മെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വരവുണ്ടായിരി
ക്കും അത പറവാനായിരിക്കും വന്നത- അല്ലെ.

ല—അതെ മകളെ- ആ പട്ടവങ്കൻ നമ്പൂരിപ്പാടെ നീ
എനി കട്ടം ഭയപ്പെടേണ്ടാ- ഇന്നലെ എന്റെ അക
ത്തവന്ന എന്തൊക്ക ഗൊഷ്ടിയാണ കാണിച്ചത- അ
ച്ഛനതന്നെ അദ്ദേഹത്തെ കുറിച്ച നല്ല ബഹുമാനമി
ല്ലാതായിരിക്കുന്നു- എന്നാലും നമുക്കു ലെൺകിക് വെ
ണ്ട- അദ്ദേഹം ഇന്നൊ നാളെയോ പൊവും- ഇ
പ്പോൾ വന്നാൽ നല്ലവാക്കു സംസാരിച്ചേക്കണം-
കുറച്ചു പിയാനൊ വായിച്ചേക്കണം- അദ്ദേഹം ബ്രാ
ഹ്മണനല്ലെ- കെവലം അവമാനിച്ചു എന്ന എന്തിന
വരുത്തണം- അദ്ദേഹം വരട്ടെയോ.

ഇ—എനിക്കു അദ്ദേഹത്തിന്നെയാവട്ടെ ഹം ഭൂമണ്ഡല
ത്തിൽ പെറെ ഒരാളെയുമാവട്ടെ ഒരു വിധത്തിലും
അവമാനിക്കേണ മെന്നുള്ള ആഗ്രഹമില്ലാ- എന്നാ
ൽ എന്നെ ഒരാൾ അവമാനിക്കാൻ ഭാവികൂമ്പൊൾ
ഞാൻ അതിനെ തടുക്കാതെ നില്ക്കയില്ലാ-ആ നമ്പൂ
രിപ്പാട ഇന്നലെ എന്നൊട മയ്യാഭയായി സംസാരി
ച്ചിരുന്നാൽ ഞാൻ ഇന്നലെയും അദ്ദേഹത്തിന്ന ആ
വശ്യമുള്ള എല്ലാസമയവും പാടാനൊ വീണവായിപ്പാ
നൊ ഒരുക്കമായിരുന്നുവെല്ലൊ-അമ്മെ എനിക്കു അ
ശേഷം ഒട്ടുവെച്ച ഉണ്ടെന്ന വിചാരിക്കരുതെ- എന്നെ
നിവൃത്തി ഇല്ലാത്ത വിധത്തിൽ ഓടിച്ചു- ഞാൻ

മനുഷ്യനല്ലെ- കാമക്രോധലോഭാദികൾ ഇല്ലാത്ത ഒരു സാധനമല്ലെല്ലോ. ഇന്നു നന്നുടിപ്പാട നല്ലയ്ക്കു ഭയമായി സംസാരിക്കുമെങ്കിൽ അദ്ദേഹം വരട്ടെ- പാട്ടൊ വീണവായനയൊ ഞാൻ കെൾപ്പിച്ചു കൊടുക്കാമെല്ലോ. അതു കൂടാതെ എന്നെ ഭാഷ്യയാക്കണം എന്നുള്ള വിചാരത്തൊടു കൂടി ഇതിന്റെ മുകളിൽ നിന്നു വല്ല അസംബന്ധവും പറഞ്ഞാൽ ഇന്നുലഞ്ഞിലധികം വഷളായി പൊവെണ്ടിവരും.

ല-നന്നുരിമാരുടെ സ്വഭാവത്തിലെ കുറെ അപകടം ഉണ്ടു. വിശേഷിച്ചു ഹരം നന്നുരിപ്പാട ഒരു പട്ടവിഷ്ണുവെന്നു സർവ്വജന സമ്മതമാണു. ഭ്രാന്തന്മാരൊട കൂടി പിക്കാറുണ്ടോ മകളേ.

ഇ-നന്നുരിമാരിൽ എല്ലാ ജാതികളിലുമുള്ളതുപോലെ അതി സമത്വത്താലും ഉണ്ടു. അമ്മ ചെറുശ്ശേരി നന്നുരിയുമായി അരനാഴിക വിശേഷം പറഞ്ഞു നൊക്കു- അപ്പൊൾ പറയും അതി സമത്വത്താലാണു നന്നുരിമാര എന്നു. പിന്നെ എനിക്കു ഭ്രാന്തന്മാരുമായി വിണുലിച്ചിരിപ്പാൻ അത്ര രസവും ഇല്ല- ഭ്രാന്തന്മാര തുമ്പില്ലാതെ പറഞ്ഞാൽ ഞാൻ അതു കെൾക്കാൻ നിൽക്കുകയുമില്ലാ- നിശ്ചയം തന്നെ.

ല-ആവട്ടെ- ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ വരാം എന്നു അറിയിക്കട്ടെ.

ഇ-ആവലാതി തന്നെ- വന്നൊട്ടെ. എന്നൊട ഇന്നുലഞ്ഞ മാതിരി സംസാരം തുടങ്ങിയാൽ ഞാൻ ഇന്നുലഞ്ഞ മാതിരിതന്നെ കാണിക്കും.

ല-ആവട്ടെ-അത്രേയും ഒന്നു വന്നു പൊവട്ടെ-അല്ലെ.
ഇ-ഓ. ഹോ.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ ചിരിച്ചും കൊണ്ടു താഴെത്തറങ്ങു
ബോൾ സാധു കേശവൻനമ്പൂരി മുഖ നിന്നിരുന്ന സ്ഥ
ലത്തുതന്നെ മുഖം മെലൊട്ടു പൊന്തിച്ച ഭുഷ്ടികൾ മെ
ല്ലൊട്ടാക്കി, വരുന്നതും നൊക്കിക്കൊണ്ടു ഒരു വിഗ്രഹം
കൊത്തിവെച്ചതുപൊലെ നില്ക്കുന്നു.

കേശവൻ നമ്പൂരി-സമ്മതമായൊ- വരാൻ അറിയി
ക്കട്ടെ.

ല-ഓ.ഹോ-വന്നൊട്ടെ. പിന്നെ ഇന്നലെത്തെ മാതി
രി ഇന്ദുലെഖയൊട ഗെഷ്ടിയൊന്നും പറയരുതെന്ന
നമ്പൂരിപ്പാടൊട പറയണം- അല്ലെങ്കിൽ ഇന്നലെ
ത്തെപ്പൊലെതന്നെ എല്ലാം.

കെ-ആട്ടെ- ഇപ്പോൾ വരാൻ പറയാമോ.

ല-പറയാം.

നമ്പൂരി കുതിച്ച ചാടി നാലകെട്ടിൽ എത്തി. എ
നി മുകളിലേക്കു പൊവാം- എന്നു നമ്പൂരിപ്പാടൊട പ
റഞ്ഞു.

ഈ പ്രാവശ്യം ഇന്നലെത്തെപൊലെ കേശവൻ
നമ്പൂരി മുകളിൽ പൊയി വരാത്തതിനാൽ നമ്പൂരിപ്പാ
ട്ടിലേക്കു അശേഷം ബദ്ധപ്പാടുണ്ടായിരുന്നില്ല- താൻ
കേശവൻനമ്പൂരി പൊയ മുതൽ മടങ്ങി വരുന്നതുവരെ
ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളിക മുകളിൽ പൊയാൽ എന്തൊക്ക
യെന്നു ഘനം നടിക്കെണ്ടതു എന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു
യിരുന്നു. നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ വിചാരം “ഞാൻ ഇന്നലെ

“കണ്ടപ്പൊഴേക്കു ഭൂമിയിലുപയോഗിച്ചു എന്നു ഇപ്പോൾ
 “കുറച്ചൊന്നിപ്പോൾ- ഇന്നു നെരെ മറിച്ച് തൊന്നിക്ക
 “ണം- അങ്ങനെയും ഭൂമിയിലുപയോഗിച്ചു തൊന്നിക്കണം- എന്നു
 “ൽ അറിയാം സൂക്ഷ്മം-എന്താണു ഇവയെ അത്ര ഭൂമിയിലു
 “ൽ- ഗൊമാംസഭൂമിയിലുപയോഗിച്ചു ഭൂമിയിലുപയോഗിച്ചു തണ്ടുതപ്പി
 “പെണ്ണിനെ മറ്റാ കണ്ടെത്തുന്നതാണു എന്താണു ഭൂമി
 “ക്കാൽ- പണം കൊടുത്താൽ എത്ര പെണ്ണിനെ കിട്ട
 “തതു- എത്ര സ്ത്രീകളെ ഞാൻ ഭാര്യയാക്കി വെച്ചു- എത്ര
 “ഉപേക്ഷിച്ചു- എന്നു എത്ര വെച്ചാൽ പൊതുവെ- അത
 “യ പെങ്കിടാവിനെ ഭൂമിയിലുപയോഗിച്ചു വിസ്തൃതം കാണിക്കുന്നത
 “മറ്റാ കുറവതന്നെ-ഇന്നു കണ്ടെത്തു-അന്നു കണ്ടെത്തുകയില്ല.
 “ബഹു ഘനം- ഘനം- സകലതും ഘനമായിട്ടു തന്നെ
 “നിൽക്കുമ്പോഴും ഇരിക്കുമ്പോഴും സംസാരിക്കുമ്പോഴും
 “സംസാരിക്കാതിരിക്കുമ്പോഴും നൊക്കുമ്പോഴും നൊ
 “ക്കാതിരിക്കുമ്പോഴും എപ്പോഴും ഘനം- ഇപ്പോൾ
 “യപ്പെട്ടുപോണം- കണ്ടുകൊള്ളട്ടെ- ഇത്ര കുറവു ഇപ്പോൾ
 “ലെഖകളെങ്കിൽ അങ്ങനെയും ഞാനും കുറയുകയില്ല.
 “ആരാണ് തൊൽക്കുക കാണാമെല്ലോ- പെണ്ണു പെടി
 “ച്ചു വിറച്ചു കാൽക്കൽ വന്നു വീഴും സംശയമൊ” എന്നു
 “ന്നിങ്ങനെ വിചാരിച്ചു ജയിച്ചു എന്നുറച്ചു തന്നെ നന്നു
 “രിപ്പാടെന്നു ചിരിച്ചു- അപ്പൊഴേക്കാണ് കേശവൻ നന്നു
 “രി കാടിവന്നത.

കെ—“എന്നി മുകളിലേക്കു പോവാം” എന്നു രണ്ടാമതു
 പറഞ്ഞു.

ഒന്നാമതു പറഞ്ഞതെന്നു നന്നുരിപ്പാട ഘനം നടിക്ക

ന തിരക്കിൽ കെട്ടതെ ഇല്ലാ.

ന-വരട്ടെ. നിൽക്കൂ- എന്താണ ഇത്ര ബദ്ധപ്പാട- എൻറ സമയംകൂടി നൊക്കണ്ടെ.

കെ-സമയമായിട്ട മതി.

കേശവൻ നമ്പൂരി ഒന്നത്തൂതപ്പെട്ട- ഇതെന്ത കഥ- ഇങ്ങേയ്ക്കു ഒരു കമ്പക്കാരൻ തന്നെയാണ- ഇത വിചാരിപ്പാനെ എടയുള്ള അപ്പൊഴക്ക.

ന-എന്നാൽ എനി പൊവുക-കുറഞ്ഞടം വരണ്ട ഞാൻമാരും പൊവാം- ചെറുശ്ശേരി പുറത്ത കിടന്നുറങ്ങുന്ന എന്ന തൊന്നുന്നു. അയാൾ ഉറങ്ങട്ടെ-എന്നും പറഞ്ഞ നമ്പൂരിപ്പാട അതി ചെന്നഭാവത്തൊട്ടുകൂടി തുപ്പട്ട മുതലായത പുതച്ച ഇടുലേഖയുടെ മാളികമുകളിൽ കയറി. ഇടുലേഖ തലേ ദിവസത്തെപ്പൊലെ വിസ്കാരത്തിന്ന കൂട്ടിൽ നിൽക്കിയ തടവകാരന്റെ ഭാവത്തൊടെ ചാരുപടിയും പിടിച്ച നില്ക്കുന്നു. നമ്പൂരിപ്പാട പുറത്തളത്ത കടന്ന ഇടുലേഖയെ കണ്ടു-കണ്ട ക്ഷണത്തിൽ ഓരം ഇളിളയ്ക്കന്റെ ധൈര്യവും ചെന്നവും ആസക്തം ഓടി ഭേദിച്ച പല്ലിളിച്ച “ശിവ-ശിവ- സു “അരിയായ നിന്റെ കൂടെ ഇരിക്കാതെ എനിക്കു “ജനം സാധിക്കയില്ലാത്തമേവ! എന്തെന്നി” എന്ത “തലമുടി! എന്ത കണ്ണു “ശിവ-ശിവാ നാശമായേ- വ “ലഞ്ഞു വലഞ്ഞു! ചെന്നവും ഇല്ലാ എങ്കിൽ ധൈര്യ “വും ഇല്ലാ. ദൈവേന്ദ്രന മഹനീയുടെ ഭാര്യയെ കണ്ട “പ്പൊറും ചെന്നു എവിടെപ്പൊയി-രാവണന രംഭയെ “കണ്ടപ്പൊഴൊ” ഇങ്ങിനെ എല്ലാം ഇടുലേഖയെ ക

ഈ ക്ഷണത്തിൽ നന്ദൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു തൊന്നി എങ്കിലും രണ്ടമൂന്ന നിമിഷം കസാലമെൽ ഇരുന്ന ശേഷം ഒരു വിധമെല്ലാം ധൈര്യം ഉറപ്പിച്ചു പറയുന്നു.

ന—എനിക്ക് സ്ത്രീകളെ വളരെ ഭ്രമമാണെന്നു ഇന്ദുലെഖക്കു തൊന്നുന്നുണ്ടായിരിക്കാം.

ഇ—(ചിരിച്ചും കൊണ്ടു) സ്ത്രീകളെ പുരുഷന്മാർക്കു ഭ്രമമുണ്ടാവുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ആ ഭ്രമം ഏറയും കുറയുമായി ചിലപ്പോൾ അബദ്ധമായുവന്നേക്കാമെന്നും എനിക്കു തൊന്നുന്നു.

ന—ഭ്രമിക്കുന്നതിലെന്നാണു അബദ്ധവും സുബദ്ധവും.

ഇ—വളരെ ഉണ്ടു. സ്ത്രീപുരുഷന്മാർക്കു അന്യോന്യം അനുരാഗം സമമായി ഉണ്ടായിട്ടു അന്യോന്യം ഭ്രമിച്ചാൽ അത സുബദ്ധമായ ഭ്രമം എന്നു ഞാൻ പറയും. സ്ത്രീപുരുഷന്മാർക്കു അന്യോന്യം അനുരാഗം ഇല്ലാതെ ഒരാൾമാത്രം മറെറൊരാളെ ഭ്രമിച്ചു കാംക്ഷിക്കുകയും മറെറൊരാൾക്കു അശേഷം അനുരാഗം ഇല്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ ആ ഭ്രമത്തിന്നു അബദ്ധഭ്രമമെന്നു ഞാൻ ചെരിയുന്നത.

ന—രാവണൻ രംഭയിൽ ഉണ്ടായ ഭ്രമം അബദ്ധമാണോ.

ഇ—രംഭയോടു അന്യോന്യം കാംക്ഷിക്കുന്നു. രംഭ രാവണന്റെ ഭ്രമത്തെ അനുകരിച്ച അമ്മട്ടം ഭ്രമിച്ചുവോ എന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല.

ന—ഓ- രാവണൻ രംഭയെ സാധിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇ—സാധിച്ചിരിക്കാം.

ന—അപ്പോൾ അത എങ്ങിനെ സാധിച്ചു.

ഇ—അബദ്ധമായ അനുരാഗം ഒരിക്കലും സഫലമാവുകയില്ലെന്ന ഞാൻ പറയുന്നില്ലാ-ഒരു സ്ത്രീയുമായി സഖ മനുഭവിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നത സ്ത്രീക്കു അനുരാഗം ഉണ്ടായിരുന്നാൽ മാത്രമേ പാടുള്ളൂ എന്നില്ലല്ലോ.

ന—അങ്ങിനെ ഇല്ലെ.

ഇ—ഇല്ലാ.

ന—എന്നാൽ ഇന്ദുലെഖ പറഞ്ഞത എനിക്കു ഒന്നും മനസ്സിലായില്ല- അബദ്ധമായ ഭ്രമം സാധിക്കില്ല എന്നല്ല പറഞ്ഞത ഇപ്പോൾ.

ഇ—അങ്ങിനെ ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ല- കള്ളന്മാർക്കും കവർച്ചക്കാർക്കും ചിലപ്പോൾ വിചാരിച്ചപോലെ മുതൽ കവൺ കൊണ്ടുപോവാൻ സാധിക്കുന്നില്ലെ- അത പ്രകാരം അനുരാഗമില്ലാത്ത സ്ത്രീയെയൊ പുരുഷനെ യൊ സാധിച്ചു എന്ന വരാം- എന്നാൽ ഒരു ഭാഗം അനുരാഗമില്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ അങ്ങിനെ സാധിച്ചാൻ ശ്രമം ചെയ്തു സാധിക്കുന്നത നിസ്സാരമായ പ്രവൃത്തിയാണ്.

ന—എന്താണ് നിസ്സാരം.

ഇ—സാരമില്ലാത്തത തന്നെ, അങ്ങിനെ സാധിക്കുന്നതിൽ ഒരു സാരവുമില്ലാ- അങ്ങിനെ പ്രവൃത്തിക്കുന്ന പുരുഷനൊ സ്ത്രീയൊ ഭൂഗപ്രായം. പശുക്കൾ, ശ്വാക്കൾ ഇവകളെപ്പോലെ.

ന—എന്നാൽ രാവണൻ എന്തിന സീതയെ ഭൂമിച്ച-സീതയെ രാവണനിൽ ഭ്രമം ഇല്ലെന്നല്ല രാമായണത്തി

ൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത.

ഇ—അതെ- അങ്ങിനെ തന്നെ. രാവണന സീതയിൽ കാംക്ഷ ഉണ്ടായി- സീതക്കു രാവണനിൽ അനുരാഗം അശേഷം ഇല്ലെന്ന രാവണൻ അറിഞ്ഞതിനാൽ അനുരാഗം ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കാൻ വളരെ എല്ലാം രാവണൻ ശ്രമിച്ചു- ഫലിച്ചില്ല. പിന്നെ സീതയിൽ വിരോധമായി രാവണൻ ഇത നിമിത്തം നശിച്ചു-എങ്കിലും അനുരാഗം സീതക്കു തന്നിൽ ഉണ്ടാവുന്നതിന്നു മുമ്പു സീതയുമായി രമിച്ചാൻ രാവണന മനസ്സുണ്ടായില്ല. രാവണൻ പലവെ ദോഷങ്ങളുള്ളവനാണെങ്കിലും ബുദ്ധി കെവലം രസികത്വമില്ലാത്തവനാണെന്ന സീതയുമായി ഉണ്ടായതായി രാമായണത്തിൽ കാണിച്ചിട്ടുള്ള സംവാദങ്ങളിൽ നിന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല.

ന—എന്നാൽ ഒരു സ്ത്രീയെ കണ്ട ഭ്രമിച്ചാൽ രാവണൻ ചെയ്യെടത്തൊളം എല്ലാം ചെയ്യാമല്ലോ.

ഇ—രാവണൻ അനുഭവിച്ചതുപോലെ ഉള്ള കഷ്ടങ്ങൾ അനുഭവിപ്പാൻ ഉറച്ചാലും രാവണനെപ്പോലെ ശക്തി ഉണ്ടായാലും അങ്ങിനെ ചെയ്യാം.

ന—ശരി- സമ്മതിച്ചു. എന്നാൽ ഒരു പുരുഷനെ ഒരു സ്ത്രീയെ കണ്ട കലശലായ ഭ്രമം ഉണ്ടായി- ആ സ്ത്രീക്കു ആ പുരുഷനിൽ അശേഷം ഭ്രമം ഉണ്ടായതുമില്ല- ഇങ്ങിനെ വന്നാൽ ആ പുരുഷന്റെ ഭ്രമ നവൃത്തിക്കു എന്തു മാർഗ്ഗമാണു ഉള്ളതു.

ഇ—“ഭ്രമം” “ഭ്രമം” എന്നു ഇവിടുന്ന പറയുന്നതിന്റെ

താല്പര്യം എന്നീ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായില്ലാ-“ആഗ്രഹം” എന്നാണു ഓരം വാക്കിന അർത്ഥം ഉദ്ദേശിച്ചതെന്നു വരികിൽ, സ്ത്രീക്കു ഇങ്ങട്ടു ആഗ്രഹം മില്ലെന്ന റ്റിത്താൽ പുരുഷൻ ധൈര്യത്താൽ തനിക്കു അങ്ങട്ടു കൂടി ആഗ്രഹത്തെ ജയിച്ചു, ആ സ്ത്രീയുമായുള്ള സുഖാനുഭവത്തിൽ ഉണ്ടാവുന്ന കാംക്ഷയെ തൃപ്തിപ്പെടുന്നു.

ന-എന്തിന കാംക്ഷ വിടുന്നു- കിട്ടുമൊ എന്നു പരീക്ഷിക്കണ്ടു.

ഇ-പരീക്ഷിക്കാം- കിട്ടുമൊ എന്നല്ല പരീക്ഷിക്കേണ്ടത- അനുരാഗ മുണ്ടാവുമൊ എന്നു പരീക്ഷിക്കാം- ഉണ്ടാവുന്നില്ലെങ്കിൽ ഉപേക്ഷിച്ചാൽ മതി.

ന-ഇങ്ങട്ടു ഭ്രമമില്ലെങ്കിലും സാധ്യമായാലൊ.

ഇ-അങ്ങിനെ സാധിച്ചാൽ ഇച്ഛിക്കുന്നവർ ഉഗ്രപ്രായം എന്ന ഞാൻ പറഞ്ഞില്ല.

ന-ഇതു ഇഷ്ടമെല്ലാം പറയുന്നതുകൊണ്ടു വിസ്തൃതമാണെന്നു എന്നീകതൊന്നു- പുരുഷന ഇഷ്ടപ്രകാരം ഒരു സ്ത്രീയെ സാധിക്കുന്നുവെങ്കിൽ പിന്നെ ആ സ്ത്രീക്കു ആ പുരുഷനോടു ഇങ്ങട്ടു ഭ്രമം ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിലായൊ എന്നു എന്തിന ചിന്തിക്കണം.

ഇ-ഞാൻ പറഞ്ഞ മനസ്സിലാക്കാം- ഒരു സ്ത്രീസുഖം പുരുഷന സാധിച്ചു എന്നു പറയണമെങ്കിൽ ആ സ്ത്രീയെ പുരുഷൻ രമിച്ചിട്ടു സുഖിച്ചിട്ടു വെണം- ഒരു സ്ത്രീയെ താൻ രമിക്കുന്നതിൽ നിന്നും തന്നാൽ അവൾ രമിച്ചു സുഖിക്കുന്നു എന്നു അറിയുന്നതിൽ നിന്നുമാണു പുരുഷന സുഖാനുഭവം ഉണ്ടാവേണ്ട

ത. അപ്രകാരം തന്നെ ഒരു പുരുഷനുമായി സുവിചിത്രന ഒരു സ്ത്രീ പറയെണ്ടത, ആ പുരുഷനെ സ്ത്രീ രമിപ്പിച്ച സുവിചിത്രൻ മാത്രമാണ്. െരും സുഖാനുഭവം അന്യോന്യം സമ്പൂർത്തിയായി ഉണ്ടാവേണ്ടതിൽ അന്യോന്യം കലശലായ അനുരാഗം ഉണ്ടായിരിക്കണം- അങ്ങിനെയല്ലാതെ സ്ത്രീ സുഖം സാധിക്കുവാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നവൻ ഭൂഗപ്രായം- സാധിച്ചാൽ എന്തൊ അന്യോന്യം ചില ഗോഷ്ടികൾ കാണിച്ചു എന്ന മാത്രമെ പറഞ്ഞു കൂട്ടൂ.

ന—ശിക്ഷ- ഇത മഹാ ഭഗവദ്വടം തന്നെ. ഇങ്ങിനെ ആയാൽ വളരെ സ്ത്രീകളുമായി സുവിചിത്രൻ ഒരു പുരുഷന സാധിക്കുകയില്ല നിശ്ചയം.

ഇ—ശരി- സൂക്ഷ്മത്തിൽ ഒരു പുരുഷന ഒരു സ്ത്രീ- ഒരു സ്ത്രീക്കു ഒരു പുരുഷൻ- അങ്ങിനെയാണു സൂക്ഷ്മ സ്വഭാവനെ വെച്ചിട്ടുള്ളത. പല സ്ത്രീകളെയും ആശ്രയിക്കുന്ന പുരുഷനും പല പുരുഷന്മാരെയും ആശ്രയിക്കുന്ന സ്ത്രീയും ഒരുപോലെ ഭവ്യശുഭികളാണു. അങ്ങിനെയുള്ളവരുടെ ബുദ്ധിക്ക് അശേഷം വിശാലതയും രസികത്വവുമില്ലാ. അങ്ങിനെയുള്ള സ്ത്രീ പുരുഷന്മാർക്കു സുഖാനുഭവം വഴിപോലെ ഉണ്ടാവാനും പ്രയാസം.

ന—ശ്രീകൃഷ്ണൻ എത്ര ഭായ്യന്മാരുണ്ടായിരുന്നു.

ഇ—ഞാൻ അറിയില്ലാ.

ന—പതിനാറായിരത്തെട്ടു ഭായ്യന്മാരുണ്ടായിരുന്നു- ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ബുദ്ധിക്ക് രസികത്വമുണ്ടെന്നൊ ഇല്ലെ

ന്നൊ ഇന്ദ്രലെഖ വിചാരിക്കുന്നത.

൧-പതിനാറായിരത്തെട്ട ഭാഗ്യമാരുണ്ടായിരുന്നത ശരിയാണെങ്കിലും ശ്രീകൃഷ്ണൻ നമ്മളെപ്പോലെ ഒരു മനുഷ്യനായിരുന്നുവെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിക്ക് അശേഷം രസികത്വമില്ലെന്നും അദ്ദേഹം വളരെ ഒരു വിടനായിരുന്നുവെന്നും ഞാൻ പറയും-എന്നാൽ ഏത ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്ന നൊം ഇദ്ദേഹത്തിന്ന ഇത്ര അധികം ഭാഗ്യമാര ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന അറിയുന്നുവോ അതുകളിൽ നിന്ന തന്നെ അദ്ദേഹം മനുഷ്യനായിരുന്നില്ലെന്നും അറിയുന്നുണ്ട്. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഗോവർദ്ധനപർവ്വതം എടുത്തുകളയ്ക്കാൻ എടുത്ത പൊന്തിച്ച ഏഴുലവസം കൊടുപൊലെ പിടിച്ച ഗോക്കളെയും ഗോപന്മാരെയും രക്ഷിച്ചതായും ക്ഷേപചാനം കൊണ്ട് മരിച്ചുപോയ പലെ ജീവികളെയും തന്റെ ഒരു കടാക്ഷത്താൽ ജീവിപ്പിച്ചതായും മറ്റു മനുഷ്യശരീരങ്ങൾക്കു അസാധ്യമായ അനേകം പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തതായും ഹരി ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്ന കാണുന്നുണ്ട്. ഹരി വക എല്ലാം ചെയ്യാൻ ശക്തിയുള്ള ഒരു ദൈവത്തിന്ന ഞാൻ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞ പ്രകാരം സാധാരണ മനുഷ്യക്കുള്ള പ്രമാണങ്ങളും നിശ്ചയങ്ങളും സംബന്ധിക്കുമോ എന്ന ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

൩-പുരുഷൻ അങ്ങട്ടു സ്നേഹമുണ്ടായാൽ സ്ത്രീക്കു ഇങ്ങട്ടും ഉണ്ടാവാതെ ഇരിക്കയില്ലാ- ഞാൻ പലെ സ്ത്രീകളുമായി സുഖാനുഭവം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ സ്ത്രീകൾക്കും എന്നെ ബാഹു ഭ്രമമായിരുന്നു.

ഇ—എന്ന ഇവിടന്ന വിചാരിക്കുന്നു.

ന—അല്ല ചെറുശ്ശേരിയൊട ചൊദിച്ചെന്നാകൂ- ചെറു
ശ്ശേരി വിവരങ്ങൾ എല്ലാം അറിയും-സകല സ്ത്രീകൾ
ക്കും എന്നെ ഭ്രമമാണ.

ഇ—കഷ്ടം! ഇവിടുത്തെ ഹരം തെറ്റായ ധാരണ കാണു
ത്താൻ വ്യസനിക്കുന്നു.

ന—എന്താണ വ്യസനം.

ഇ—പറയാം-ഇത്ര അധികം സമ്പത്തൊടും കലശ്ശാപ്പു
തയൊടും ഇരിക്കുന്ന ഇവിടെക്കു പൂണ്ണയൗവനം ക
ഴിയുന്നതവരെ യോഗ്യതയുള്ള ഒരു ഭാര്യയെ കിട്ടാതെ
ശുദ്ധവൃദിചാരികളായ സ്ത്രീകളിൽ പ്രവേശിച്ച ബ
ദ്ധിക്ക ഇത്ര ചാപല്യം വരുത്തി, ഏത സുഖത്തിനുള്ള
വിടന്ന ഇത്ര എല്ലാം ആഗ്രഹപ്പെടുന്നുവൊ ആ സ
ഖം വഴി പൊലെ അനുഭവിക്കാനുള്ള ശക്തിയും ശു
ദ്ധമായ രുചിയും ദുഷ്ടപുത്തികൾ നിമിത്തം വിട്ടുപോ
സ്ഥിതിയിൽ ഇവിടുത്തെ കാണാറായെല്ലൊ എന്ന്
വിചാരിച്ച ഞാൻ സത്യമായി വ്യസനിക്കുന്നു- ഞാൻ
പറയുന്നതിൽ ഇവിടന്ന മുഷിയരുത- ഞാൻ ഒരു വാ
ക്കം ഇവിടെക്കു അധിതമായി പറകയില്ലാ.

ന—എനിക്കു പൂണ്ണയൗവനം കഴിഞ്ഞുവൊ- ഇതെന്ത
കഥാ- ഇങ്ങിനെയാണ ധരിച്ചത- ശിക്ഷ.

ഇ—കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽ വെണ്ട- ഇപ്പോൾ പൂണ്ണയൗ
വനമാണെന്നതന്നെ വെക്കുക-എന്നാലും ഇവിടെക്കു
ഇതവരെ യോഗ്യതയുള്ള ഒരു ഭാര്യയുണ്ടായിട്ടില്ലെല്ലൊ.

ന—അതാണ ഇങ്ങട്ടു വന്നത.

ഇ-അസംബന്ധമായി ഇന്നലത്തെപ്പോലെ സംസാരിക്കരുതെ.

ന-കലശൽ കൂട്ടണ്ട- എന്നിക്ക ഇന്ദുലെഖയുമായി ഇങ്ങിനെ സംസാരിച്ച കൊണ്ടിരുന്നാൽ ബഹു സുഖമാണ.

ഇ-അതിന യാതൊരു വിരോധവുമില്ലാ- ഞാൻ എന്നിയും ഒന്നുകൂടി പറയട്ടെ- ഇവിടെക്കു വെളി കഴിക്കാൻ എന്നിയും പാടുള്ളതാണല്ലോ-സ്വജാതിയിൽ സുന്ദരിയായ ഒരു സ്ത്രീയെ വെളികഴിച്ചു എന്നിയെങ്കിലും കാലക്ഷേപം സുഖമായി ചെയ്യരുതെ.

ന-ശിക്ഷ-വെളികഴിച്ചാൽ മഹാ അബദ്ധമാണ- റം ഭയം ഞാൻ കഴിക്കുകയില്ല.

ഇ-എന്താണു വെളികഴിച്ചാൽ അബദ്ധം.

ന-പിന്നെ എന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരം സംബന്ധം വെക്കുന്നതും മറ്റും ആക്ഷേപത്തിന്നു കാരണമായി വരും.

ഇ-കഷ്ടം! എന്തിന്നു പറയുന്നു- ഇവിടുത്തെ ബുദ്ധി റം സ്ഥിതിയിൽ ആയി തീർന്നു കാക്കുമ്പോൾ എന്നിക്കു ബഹു വ്യസനം.

ന-എന്നെക്കുറിച്ചു ഇന്ദുലെഖ വിഷാദപ്പെടേണ്ട- എന്നിക്കു ഇന്ദുലെഖയിൽ ലേശം ഭ്രമമില്ല- എന്നുവെണ്ട, മേലിൽ ഒരു സ്ത്രീകളിലും ഞാൻ ഭ്രമിക്കുകയില്ല. ധീരൻ പുല്ലം തരണിമാരും സമം.

ഇ-(പൊട്ടിച്ചിരിച്ചും കൊണ്ടു) അങ്ങിനെ തന്നെയാണു വേണ്ടത- എന്നു പറഞ്ഞ ഇന്ദുലെഖ പിന്നെയും ഉറക്കെ ചിരിച്ചുപോയി.

ന.-ഇന്നലെ ഞാൻ അയച്ച ഷ്ലോകം കേൾക്കണോ-

ഞാൻ ചൊല്ലാം.

ഇ—വെണ്ട- ബുദ്ധി മുട്ടണ്ട.

ന—എന്ത ബുദ്ധിമുട്ടാണ- ഒക്കോകം ചൊല്ലുന്നത ഒരു രസികത്വമല്ലെ.

ഇ—അതെന്തൊ.

ന—അങ്ങിനെ തൊന്നുന്നത ഇങ്കിരിയസ്സു പഠിച്ചിട്ടാണ.

ഇ—ആയിരിക്കാം.

ന—ഇങ്കിരിയസ്സു പഠിച്ചാൽ ശൃംഗാരം ഉണ്ടാവില്ല നിശ്ചയം.

ഇ—അതെ ഉണ്ടാകയില്ല.

ന—ഇന്ദുലെഖക്കു നല്ല ശൃംഗാരം ഉണ്ട.

ഇ—ഇല്ലെന്നാണു എന്നിക്കു തൊന്നുന്നത.

ന—നൈഷധം പഠിച്ചിട്ടുണ്ടോ.

ഇ—ഇല്ല.

ന—നൈഷധമല്ലെ പെണ്ണങ്ങൾ പഠിക്കണ്ടത- നൈഷധത്തിൽ ഒരു ഒക്കോകം ചൊല്ലട്ടെ.

ഇ—വെണ്ട- വെറുതെ ബുദ്ധിമുട്ടണ്ട.

ന—ഇതെന്തൊരു കഥയാണ- ഒക്കോകം ചൊല്ലാൻ ഭാവികമ്പോൾ എല്ലാം എന്താണു ബുദ്ധിമുട്ടണ്ട എന്നു പറയുന്നത.

ഇ—ബുദ്ധിമുട്ടണ്ടാകകൊണ്ടു തന്നെ.

ന—ഇന്ദുലെഖക്കു കല്പപതിച്ചു തൊടയാണു നല്ല ചെച്ചു.

ഇ—ശരി.

ന—ഇന്ദുലെഖക്കു കല്പപതിച്ചു തൊട ഉണ്ടോ.

ഇ—എന്റെ കൈവശം ഇല്ല.

ന-ഞാൻ ഒരു ജോഡ് പണിയിക്കാം- വിശേഷമായ കല്പകം എന്റെ വക്കലുണ്ട്.

ഇ-എനിക്കുവെണ്ടി പണിയിക്കാൻ ആവശ്യവും സംഗതിയും ഇല്ലാ.

ന-ഞാൻ ഇവിടെ വന്നത എനിക്കു എഴുത്ത അയച്ചിട്ടാണ്.

ഇ-ശരി.

ന-പഞ്ചു പറഞ്ഞിട്ടു കറഞ്ഞടം എഴുതി അയച്ചു- എനിട്ടാണ് വന്നത.

ഇ-ശരി.

ന-ബാധ്യവത്തിന്നു വരാനാണ് എഴുതിയിരുന്നത.

ഇ-ആരെ-കേശവൻനമ്പൂരിയെ ബാധ്യവിക്കാനോ.

ന-നേരമ്പൊക്കു ചൊട്ടെ- എനിക്കു വളരെ വ്യസനമുണ്ട്.

ഇ-ശരി.

ന-എന്താണ്- വ്യസനമുള്ളത ശരിയെന്നോ.

ഇ-അങ്ങിനെ അല്ലെ പറഞ്ഞത.

ന-ഇന്ദുലെഖാ ഒന്നു കൂടി ഒരക്കെ ചിരിച്ചാട്ടെ-ഇങ്കിരിയസ്സിൽ ചിരിക്കാനും പഠിപ്പിക്കുമൊ- ബഹുഭംഗി അങ്ങിനെ ചിരിക്കുന്നത്- ഒന്നുകൂടി ചിരിച്ചാട്ടെ.

ഇന്ദുലെഖാ ചിരിച്ചു പരവശയായി അകത്തേക്കു മേലേ തുടക്കാൻ ചെയ്തി.

ന-അല്ല! അകത്തേക്കു പൊയൊ-ഇന്നലെത്തെപ്പൊലെ എന്നെ ഇവിടെ ആക്കിപ്പൊവുകയാണ്.

ഇ-“അല്ല- ഞാൻ വരുന്നു” എന്ന പറഞ്ഞു മേലേ കഴി

കി രണ്ടാമതും പുറത്തു വന്നു.

ന—രം വെച്ചിരിക്കുന്ന വലിയ പെട്ടി എന്താണു- സംഗീതപ്പെട്ടിയോ.

ഇ—അതെ.

ന—ഇതിന്റെ വിദ്യ കുന്ന കെട്ടിപ്പിച്ച തരാമോ.

ഇ—“അങ്ങിനെ തന്നെ” എന്നു പറഞ്ഞു പിന്നാലോട്ടു വരികയും ചെയ്തു.

ഇന്നലെത്തെയും ഇന്നെത്തെയും സംഭാഷണത്തിൽ ഇന്ദുലെഖയുടെ ഭാവം കൈവലം രണ്ടുവിധമായിട്ടാണെന്നു എന്റെ വായനക്കാർക്കു തോന്നാം- ഇന്നലെ ഇന്ദുലെഖക്കു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവവും അവസ്ഥയും ഇന്നത്തെ പൊലെ മനസ്സിലായിരുന്നില്ല. തന്നെ തട്ടിപ്പറിച്ച കൊണ്ടു പോവാൻ അതി കണ്ഠഭരനായ ഒരു നാഷ്യൻ വന്നു പരീക്ഷിക്കാൻ പോവുന്നതിനേൽ ഉജ്ജ്വലവും ക്രോധവും ഇന്നലെ കലശലായിരുന്നു-ഇന്നെക്കു ആ സ്ഥിതി മാറിപ്പോയി-തന്റെ വലിയ ചുറ്റത്തു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മേൽ നല്ല അഭിപ്രായമില്ലെന്നും എന്നി ഇദ്ദേഹത്തെ തന്റെ നെരെ കൊണ്ടുവന്നു പരീക്ഷിക്കയില്ലെന്നും ഇന്ദുലെഖ അറിഞ്ഞു- പിന്നെ ഇദ്ദേഹത്തിനതന്നെ ഇന്ദുലെഖയെ കിട്ടുകയില്ലെന്നുള്ള ഒരു വിശ്വാസം വന്നതുടങ്ങി എന്നു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കിൽ നിന്നുതന്നെ അറിയാമായി. അതുകൊണ്ടു ഇന്നെക്കു ആ കപ്പാടെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കഥ ഒരു പരിമാസയോഗ്യമായി തീർന്നു- എന്നല്ല ഇന്ദുലെഖക്കു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിയുടെ ഒരു ശക്തിയില്ലായ്മയും ചാപല്യവും കണ്ടു

ട്ടക്കരെ ഒരു പരിതാപവും ഉണ്ടായില്ലെന്നില്ല-ഏതവിധ
 ും ഇദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു നന്നുറപ്പാട്ടിന്റെ സൂചനയുടെ സ്വ
 രൂപം കണ്ടിട്ട ഒരു ദയയാണു ഇന്നത്തെ സംസാരം ക
 ഴിഞ്ഞശേഷം ഉണ്ടായത. “കഷ്ടം! ഇദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെ
 അറിവില്ലാത്തവനായിപ്പോയല്ലോ” എന്നു തൊന്നി.

പിയാനോ വായന തുടങ്ങിയപ്പോഴേക്കു മാളിക
 യുടെ ചുവട്ടിൽ മിററത്തും മതിലിനെയും കുളുക്കിയും
 നോക്കി കൂടിത്തുടങ്ങി- മുഖത്തെപ്പോലെ ചില പട്ട
 നാരും മറ്റും മുക്കളിലേക്കു വായനക്കുകാൻ കയറ
 യാൻ പെന്നപ്പോൾ കേശവൻ നമ്പൂരി കൊണിക്ക
 ൽ ഒരു പാറാവുകാരന്റെ നിലയിൽ നിന്ന “അതും ക
 യറങ്ങു കയറങ്ങു” എന്നു പറഞ്ഞു അടുത്തുവന്നു- അടു
 ത്തന്നെ കൂട്ടര കുളുക്കുവിൽ വന്ന കേശവൻ നമ്പൂരി
 യെയും മറ്റും ശങ്കാരം തുടങ്ങി.

രണ്ടാമതും—പകൽസമയം ഭാര്യയും ഭർത്താവുംകൂടി ഇരി
 കുന്ന അകത്തു പാട്ടുകൊടുക്കാൻ പോയാൽ എന്തൊ
 രു വിരോധമാണെന്നോ.

രണ്ടാമതും—നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു വേറെ ആരും കടന്നു
 ചെല്ലുന്നതു ഇഷ്ടമായി ഇരിക്കില്ലാ-പിന്നെ എന്തിന
 ന്നാം അദ്ദേഹത്തിനെ മുഖിച്ചുകുന്നു.

രണ്ടാമതും—എന്താണു മറ്റൊരാൾ ഇദ്ദേഹത്തെയുടെ പാ
 ട്ത കെട്ടു പോയാൽ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു ഇത്ര ചെലവും.

രണ്ടാമതും—പുതിയ ഭാര്യയല്ലെ- അങ്ങിനെയിരിക്കും.

ഇങ്ങിനെ ആളുകൾ ഹൈന്ദവ കൂട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കു
 ന്നാൽ ശങ്കര ശാസ്ത്രികൾ ഉണർന്നു ഗോവിന്ദ പണി

ക്കരുടെ വീട്ടിൽ നിന്നു എറങ്ങി പതുക്കെ അമ്പലത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ആളുകൾ വഴിയിൽ വെച്ചു മെൽകാണിച്ച പ്രകാരം പറയുന്നതും ഘോഷം കൂട്ടുന്നതും കെട്ടു-ഇന്ദ്രലേഖയുടെ മാളിക മുകളിൽ നിന്നു പിയാനോ വായിക്കുന്നതും കെട്ടു-കന്നം മിണ്ടാതെ നെരെ അമ്പലത്തിലേക്കു നടന്നു. പൊംവഴി ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവണെ അന്വേഷിച്ചു. ഗൊവിന്ദപണിക്കരെടുക്കൂടി ചൊല്ലായി കളത്തിലേക്കു ചൊയിരിക്കുന്നു എന്നുകെട്ടു ശാസ്ത്രികൾ ബഹു വ്യസനത്താൽ പരവശനായി അമ്പലത്തിൽ ചൊയി കിടന്നു- നാട്ടിലേക്കു അന്നു തന്നെ ചൊണമെന്നും ഉറച്ചു.

ഒരു പത്തു നിമിഷം പിയാനോ വായന കഴിഞ്ഞ ശേഷം.

ന—എനി മതിയാക്കാം ക്ഷീണം ഉണ്ടാവും-ഓമനയായ കൈകൊണ്ടു എത്രനേരം അദ്ധ്വാനിക്കാം.

ഇന്ദ്രലേഖാ പുച്ഛിച്ചു മന്നു നൊക്കി.

നമ്പൂരിപ്പാട തന്റെ വെള്ളിച്ചെല്ലവും സ്വർണ്ണ നീർവീശിക്കുപ്പിയും കൊണ്ടു വരാൻ പറഞ്ഞു- കൊണ്ടു വന്നശേഷം ഇന്ദ്രലേഖയൊട.

ന—രം പെട്ടിനൊക്കു- നല്ല മാതിരിയൊ.

ഇ—പെട്ടി വാങ്ങി നൊക്കി-പനീച്ചീശിയും വാങ്ങിന്നൊക്കി- “വളരെ ഭംഗിയുണ്ടു-” എന്നു പറഞ്ഞു താഴെ വെച്ചു.

ന—ഇതു ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ എടുക്കാം.

ഇ—എനിക്കു ആവശ്യമില്ല.

ന-എടുക്കാം- വിരോധമില്ലാ.

ഇ-എനിക്കാവശ്യമില്ലാ.

ന-ഞാൻ ഇന്ദുലെഖയെ അല്ലാതെ വെറെ ഒരു സ്ത്രീയെയും കാമിക്കയില്ലാ.

ഇ-അങ്ങിനെ തന്നെ.

ന-ഓ- അത സമ്മതിച്ചുവൊ.

ഇ-സമ്മതം.

നമ്പൂരിപ്പാട ചിരിച്ചു എണ്ണിട്ട നിന്ന മെല്ലെക്കുണുവാടി.

ഇ-ഇത എന്ത ഗൊഷ്ടിയാണ.

ന-ഗൊഷ്ടിയൊ-മഹാഭാഗ്യം ആയിരിക്കുന്നു എനിക്ക-
ഞാൻ റുത്തം ചെയ്യുണ്ടെ-എനിക്ക ഇന്ദുലെഖയെ കിട്ടിയില്ലെ- എന്റെ കാഴ്ചം സാധിച്ചില്ലെ.

ഇ-രംവക ഗൊഷ്ടികൾ പറയരുത- ഞാൻ റം ജനം അങ്ങ ഭാർയ്യയായിരിക്കുകയില്ലാ- എന്നെ അങ്ങുന്ന ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതിന ഞാൻ വിചാരിച്ചാൽ നിവൃത്തിയില്ലാ- അങ്ങുന്ന എനിമെലിൽ എന്നോട ഈ വക ഒരു വാക്ക പറഞ്ഞാൽ ഞാൻ അങ്ങ ഒരുക്കലും കാണുകയും ഇല്ല- എനിക്ക പ്രവൃത്തികൾ ഉണ്ടു- എന്നും പറഞ്ഞ ഇന്ദുലെഖാ അകത്തേക്കു പോയി-നമ്പൂരിപ്പാട ക്ഷണത്തിൽ ചുവട്ടിലേക്കു ഇറങ്ങി പൊരുകയും ചെയ്തു.

കൊണി എറങ്ങി കഴിയുന്നതവരെ കഷ്ടിച്ചു സങ്കടമുണ്ടായിരുന്നുവൊ സംശയം- അപ്പൊഴക്ക മനസ്സിൽ ഒന്നാമത ലക്ഷിക്കട്ടി അമ്മയെയും ഉടനെ രണ്ടാമത രാ

വിലകളെ പെണ്ണിനെയും കാമവന്നു-ചുവട്ടിൽ വന്നു ഉടനെ ഗോവിന്ദനെ അന്വേഷിച്ചു-ഗോവിന്ദൻ വന്നു കരസ്ഥകാൽ സംസാരം ഉണ്ടായി-അതിന്റെ വിവരം ന—എന്താണു ഗോവിന്ദാ എല്ലാം ശമമായോ.

ഗോ—അടിയൻ ഇതുവരെ ആരൊടും പറഞ്ഞിട്ടില്ല- അങ്ങിനെ പറയാൻ പാടില്ല- അടിയൻ വിചാരിക്കുന്നതു തിരുമനസ്സു തന്നെ പഞ്ചമെന്നവനെ വിളിച്ചു ഇതിനെപ്പറ്റി സ്വകാൽമായി ഒന്നു അന്വേഷിച്ചാൽ ഒരു വിഷയവും ഉണ്ടാവുകയില്ലെന്നാണു.

ന—എന്നാൽ പഞ്ചവെ വിളിക്കൂ- പറഞ്ഞുകേൾയാം. ഇന്ദ്രലേഖയുടെ കാര്യം തീർച്ചയായി- ഓരം ജനം അവൾ എന്റെ ഭാര്യയായി ഇരിക്കില്ല പൊൽ.

ഗോ—ശിവ ശിവ- എന്തു ധിക്കാരമാണു ഇതു. ഇങ്ങിനെ കുറുപ്പു പെണ്ണുങ്ങൾക്കു ഞാൻ കെട്ടിട്ടില്ല. അവളുടെ മുമ്പാകെ കല്യാണിയെയും കൊണ്ടു രാവിലെ എഴുന്നള്ളാൻ ദൈവം സംഗതി വരുത്തണം എന്നു അടിയന്റെ പ്രാർത്ഥന.

ന—ശരി- സമത്വം- ശരി- പഞ്ചവെ വിളിക്ക.

ഗോ—പടിമാളികമെൽ എഴുന്നള്ളി ഇരിക്കുന്നതാണു നല്ലതു- പഞ്ചമെന്നവനെ അടിയൻ അവിടെ വിളിച്ചു കൊണ്ടുവരാം- പഞ്ചമെന്നവൻ വരുമ്പോൾ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയും കേശവൻ നമ്പൂരിയും ഒന്നിച്ചു തെ- ഗോപ്യമായിരിക്കണം-എന്നും പറഞ്ഞു ഗോവിന്ദൻ പഞ്ചമെന്നവനെ തിരയാൻ പോയി.

നമ്പൂരിപ്പാട് കേശവൻ നമ്പൂരിയെ വിളിച്ചു ത

ൻ ഇരിക്കുന്ന അറയുടെ തെക്കെ അറയിൽതന്നെ ഇരിക്കണം. ചില കായ്കളെ കുറിച്ച് സംസാരിക്കാനുണ്ടാകാൻ വിളിക്കുന്നതവരെ എങ്ങും പൊവരുതെന്ന പറഞ്ഞ അവിടെ ഇരുത്തി- ഇതും ഗൊവിന്ദന്റെ ഒരു വിദ്യ തന്നെ ആയിരുന്നു. കേശവൻ നമ്പൂരി വളരെ വിഷാദത്തോടു കൂടി ഓരംഗപരസ്തരണയും ചെയ്തുകൊണ്ടു തെക്കെ അറയിൽ ഇരുന്നു. കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉറങ്ങുകയും ചെയ്തു.

ഗൊവിന്ദൻ പഞ്ചമെന്നവനെ തിരഞ്ഞ പൊവു ബോധം സമയം മൂന്നു മണിയായിരിക്കുന്നു. പഞ്ചമെന്നവൻ ഉണന്ന കഴിഞ്ഞ ഉറങ്ങുന്നു. ഗൊവിന്ദൻ പഞ്ചമെന്നവൻ കിടക്കുന്ന അകത്തിന്റെ വാതുക്കൽപൊയി നിന്നു കൂഞ്ഞിക്കൂട്ടി അമ്മയെ കണ്ടു, പഞ്ചമെന്നവനെ നമ്പൂരിപ്പാട് വിളിക്കുന്നു എന്ന പറഞ്ഞു. കൂഞ്ഞിക്കൂട്ടി അമ്മ അകത്തു പൊയി ഭേതാവിനെ വിളിച്ചുണർത്തി. ഉണർത്തിയ ദൈവത്തോടെ—

പഞ്ചമെന്നവൻ—അസത്തെ എന്തിന എന്നെ ഉപദ്രവിക്കുന്നു.

കൂഞ്ഞിക്കൂട്ടിഅമ്മ—നമ്പൂരിപ്പാട് വിളിക്കുന്നുണ്ടുപൊൽ.

പ—നമ്പൂരിപ്പാട്! വിസ്തരി നമ്പൂരിപ്പാട്! വെറുതെ മനുഷ്യരെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നു- ഓരം അസത്തിന്നു കടന്നു പൊവരുതെ- ഒന്നിനും കൊള്ളാത്ത മനുഷ്യൻ- ആ കേശവൻ നമ്പൂരിയെ പൊലെ ഒരു കഴുതയെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.

ക—അങ്ങിനെ ഒന്നുമല്ല- ഇന്ദുലെഖയും നമ്പൂരിപ്പാടും

തമ്മിൽ ഇന്നു വളരെ എണങ്ങിയിരിക്കുന്നു-ഇന്നു ഇ
രുന്നെരം മാളികയിൽവെച്ചു പാട്ടും ചിരിയും തകൃതി
യായിരുന്നു- ബഹു ഉത്സാഹം- ഇന്ദുലെഖക്കു വളരെ
സന്തോഷമായിരിക്കുന്നുപോൽ.

പഞ്ചമനെവൻ—(പതുക്കെ എണീട്ടിരുന്നിട്ടു) പാട്ടുണ്ടാ
യൊ-എപ്പഴ.

ക—ഇവിടുന്ന കിഴക്കെ പറമ്പിൽ പൊയ സമയം.

പ—അതൊന്നും ഞാൻ കെട്ടില്ലാ- ഞാൻ പൊയി അ
ന്വേഷിക്കട്ടെ- എന്നു പറഞ്ഞ വൃദ്ധൻ കുറെ സന്തോ
ഷത്തോടെ എണീട്ടു പുറപ്പെട്ടു ഗോവിന്ദനൊടു കൂ
ടി പടിമാളികയിൽ ചെന്നു കയറി.

പതിനാലാം അദ്ധ്യായം.

നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ പരിണയം.

നമ്പൂരിപ്പാട്—പഞ്ചുവൊട എനിക്കു സ്വകാര്യമായി ഒരു കാര്യം പറയാനുണ്ട്.

പഞ്ചുമെന്നവൻ—എന്താണെന്നറിഞ്ഞിട്ടു- അരുളിച്ചെയ്യാമെല്ലോ.

ന-പഞ്ചു അത എനിക്കു സാധിപ്പിച്ചു തരണം.

പ-പാടുള്ളതാണെങ്കിൽ സാധിപ്പിക്കുന്നതിന്നു അടിയുണ്ടെന്നു എന്താണു വിരോധം.

ന-പാടുള്ളത തന്നെ.

പ-അരുളിച്ചെയ്യ കെട്ടാൽ നിശ്ചയിക്കാം.

ന-പഞ്ചുവിന്റെ മരുമകൾ കല്യാണിയൊടു കൂടി എനിക്കു ഇന്നു രാത്രി സംബന്ധം തുടങ്ങി നാളെ പുലരാൻ നാലഞ്ചുക്കുപ്പാൾ അവളെയുംകൊണ്ടു ഇല്ലത്തേക്കു പോണം. ഇന്ദുലെഖക്കു എന്നൊരു ലേശം ഭ്രമമില്ലാ-ഇന്ദുലെഖ എന്റെ ഭാര്യയായി ഇരിക്കില്ലെന്നു ഇന്നു തീർച്ചയായി പറഞ്ഞു. കല്യാണിക്കുട്ടിയെ ഞാൻ ഇന്നു രാവിലെ കണ്ടു. എനിക്കു ബോധ്യമായി. പഞ്ചു ഇതിന്നു സമ്മതിക്കണം-അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ വലിയ വ്യസനത്തിലും അവമാനത്തിലും ആവും. സംബന്ധം ഇന്നു രാത്രിതന്നെ വേണം- അതിന്നു സംശയമില്ലാ.

പഞ്ചുമെന്നൊൻ ഇത കെട്ടുപ്പൊൾ വല്ലാതെ ആ

ശ്ചുട്ടപ്പെട്ട കുറെ നെരം ഒന്നും മിണ്ടാതെ നിന്നു-പിന്നെ
ഒന്നു ചിരിച്ചു എന്നിട്ടു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

പ—ഇത ഇത്ര ബദ്ധപ്പെട്ട നിശ്ചയിപ്പാൻ പ്രയാസമു
ല്ല-അടിയൻ ആലോചിച്ചു പറയാം.

ന—വയ്യോ- അതൊന്നും വയ്യോ- പഞ്ചു എന്നെ അവൾ
നിക്കുരുത- പഞ്ചു എന്നെ മാനമാക്കി അയക്കണം-
എന്നി ഒട്ടും താമസിക്കരുത- ഞാൻ വളരെ അവമാന
ത്തിലായിരിക്കുന്നു- പഞ്ചു നിവൃത്തിച്ചു തരണം.

പ—അടിയൻ അന്വേഷിച്ചു ആലോചിച്ചു പറയാം.

ന—അന്വേഷിക്കാൻ ഒന്നുമില്ല- പഞ്ചു സമ്മതിച്ചാൽ
സകലം നടക്കും.

പ—അടിയൻ വെഗം ഇങ്ങട്ടുതന്നെ വിടുകൊള്ളാം.

ന—എന്നാൽ ഇത സ്വകാര്യമായിരിക്കട്ടെ-ഞാൻ ഖേ
യതിന്റെ ശേഷമേ ആളുകൾ ഇതിനെക്കുറിച്ചു ചു
റ്റു അറിയാവൂ.

പ—സ്വകാര്യമായിട്ടു തന്നെ അടിയൻ വെച്ചിട്ടുള്ളു.

പഞ്ചുമെന്നവൻ മാളികയിൽനിന്നു പതുക്കെ താഴ്
ത്തറങ്ങി. ഇതെന്തൊരു കഥ! എന്നാണു ഇവിടെ ചെ
യ്ക്കേണ്ടത- എന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെ അറയി
ൽപോയി ഇരുന്ന വിചാരിച്ചത താഴെ കാണിക്കുന്നു.

“ഇന്ദുലെഖക്ക സംബന്ധം തുടങ്ങാൻ വരുത്തിട്ടു
“കല്യാണിക്കുട്ടിയെ സംബന്ധംകഴിച്ചു കൊണ്ടുപോയി.
“ഇത ഒരു പരിഹാസമായി തീരുമൊ- എന്നാണു പരിഹാ
“സമായി തീരാൻ-പരിഹാസം ഉണ്ടെങ്കിൽ അത നന്നു
“രിപ്പാട്ടിനെപ്പറ്റിയെ ഉണ്ടാകയുള്ളു- ഇന്ദുലെഖക്ക

"വകുന്ന് നന്മുരിപ്പാട്ടിനെ വെണ്ട എന്ന പറഞ്ഞു- പിന്നെ നന്മുരിപ്പാട കല്യാണിയെ സംബന്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടുപോയി- ഇതിൽ ഇന്ദുലെഖക്ക ഭരവമാനവും ഇല്ല- കല്യാണിക്കും ഒരു അവമാനമില്ല- വിസ്തരിച്ചു- ഞ്ഞെങ്കിലും അദ്ദേഹം വലിയ കരാളല്ലെ. മഹാ ധനികൻ- ഇന്ദുലെഖാ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ റം ജനം കല്യാണിക്ക റം സംബന്ധം ഉണ്ടാകയില്ലാ- പിന്നെ റം തറവാട്ടിലെക്കുതന്നെ നന്മുരിപ്പാട്ടിലെ സംബന്ധം മാനമായിട്ടുള്ളതല്ലെ. അതുകൊണ്ടു ഇതു സമ്മതിക്കുന്നതാണ് നല്ലത എന്ന തൊന്നുന്നു. എത്രയായാലും "അനുജൻ ശങ്കരനോട ഒന്നു അന്വേഷിക്കണം" എന്നിങ്ങനെ വിചാരിച്ചു ഉറച്ചു ഭാഷയെ വിളിച്ചു.

ക-എന്താണ് ഞാൻ പറഞ്ഞത ശരിയല്ലെ.

ച-(ചിരിച്ചും കൊണ്ടു) ശരിതന്നെ- ശങ്കരനോട ഒന്നിത്രത്തൊളം വരാൻ കരാളെ അയക്ക.

ക-അയക്കാം- സംബന്ധം ഇന്നു നടക്കുമൊ.

ച-(ചിരിച്ചും കൊണ്ടു) ഇന്നുതന്നെ-അതിന്ന എന്ത സംശയം.

വെഗം കൂഞ്ഞിക്കൂട്ടിത്തന്ന ശങ്കരമെന്നവനെ വിളിക്കാൻ ആളെ അയച്ചു. കൂഞ്ഞിക്കൂട്ടിത്തന്ന പഞ്ചമെന്നവൻ ഭവയാത്മമായി പറഞ്ഞുവാക്കു ഇന്ദുലെഖയെ സംബന്ധിച്ചാണെന്ന നെരെ ധരിച്ച ഇന്ദുലെഖക്ക അന്നുരാത്രിയാണ് സംബന്ധം എന്ന അവിടെയുള്ള എല്ലാ വാലിയക്കാരൊടും ലാസികളൊടും പിന്നെ കണ്ടവരെല്ലാരൊടും പറഞ്ഞു വർത്തമാനം ക്ഷണെന്ന എങ്ങും പ്രചുരമായി.

ശങ്കരമെന്നവനെ അന്വേഷിച്ച കാണായ്ക്കൊണ്ട പഞ്ചമെന്നവൻ തന്നെ അയാളെ അന്വേഷിച്ചാൻ പൂവള്ളി വീട്ടിൽ പോയി. ആ സമയം ശങ്കരശാസ്ത്രി പഞ്ചമെന്നവനെ കാണാൻ വെണ്ടി പൂവരങ്ങിലേക്കു ചെന്നു. നാട്ടിൽ പോവാൻ യാത്രചൊദിച്ചാനാണു ചെന്നതു. ശങ്കരശാസ്ത്രി നിത്യം രാമായണ പാരായണത്തിന്നു പഞ്ചമെന്നവനാൽ നിയമിക്കപ്പെട്ട ശാസ്ത്രികളാകുന്നു. ശങ്കരശാസ്ത്രി ഇന്ദുലെഖയുടെ സംബന്ധവർത്തമാനം കേട്ടതിന്നാൽ ഉണ്ടായ കുറിയ വിഷാദം കൊണ്ടോ- അതല്ല, വല്ല കാര്യം ഉണ്ടായിട്ടോ എന്നറിഞ്ഞില്ല, അന്നുതന്നെ നാട്ടിലേക്കു ഒന്നു പോവണമെന്നു ഉറച്ചു, യാത്രചൊദിക്കുന്നാണു പൂവരങ്ങിൽ ചെന്നതു. ചെന്നപ്പോൾ പുറത്തുണ്ടുത കുഞ്ഞിക്കൂട്ടി അമ്മയെയാണു.

ശാസ്ത്രികൾ—മൂപ്പര എവിടെ.

കുഞ്ഞിക്കൂട്ടിയമ്മ—മൂപ്പര പൂവള്ളിയിലേക്കു എറങ്ങി- ഇന്ദുലെഖയുടെ സംബന്ധം ഇന്നുരാത്രിയ്ക്കു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു- ശാസ്ത്രികൾ എന്താണെന്നും ഉത്സാഹിക്കത്തക്ക-ഇങ്ങട്ടു ഇന്നു കണ്ടതെ ഇല്ലാ.

ശാ—എനിക്കു ശരീരത്തിന്നു നല്ല സുഖമില്ലാ- ഞാൻ ഇപ്പോൾതന്നെ നാട്ടിലേക്കു പോവുന്നു- നിലാവയ്ക്കുകുന്നൊഴക്കു നമ്മളുടെ ഉടുപ്പുരയിൽ എത്തി കിട്ടിക്കാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു.

കു—ഇന്നു ഇന്ദുലെഖയുടെ സംബന്ധ ദിവസം പോവരുതു.

ശാ—അതു പറഞ്ഞാൽ നിവൃത്തി ഇല്ലാ- എനിക്കു ഇ

പ്പൊൻ തന്നെ പൊവണം- മൂപ്പരൊട നിങ്ങൾ പറഞ്ഞാൽ മതി- ഞാൻ ഏഴെട്ട ലിവസത്തിലകം മടങ്ങിവരും- ഇവിടെ ഞാൻ വരുന്നതവരെ പാരായണത്തിനും മറ്റും അണ്ണാത്തര വാദ്ധ്യരെ ശട്ടം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്- ഞാൻ പൊവുന്നു.

ക-എന്നാൽ അങ്ങിനെയാവട്ടെ-ഞാൻ പറഞ്ഞതുകൊണ്ട്.

ശാസ്ത്രികൾ പൂവരക്കിൽനിന്ന മടങ്ങി, നിശ്ചയിച്ച പുകാരം പിറേറ ലിവസത്തെ വണ്ടി കയറാൻ ഒരു വ്യയമാര കായ്തുമായി അടിയന്തരമായി പൊവുന്ന രണ്ടു നമ്പൂരിമാരെടുക്കി രാത്രി ഏഴ മണി സമയം പുറപ്പെട്ടു. പെമ്പാഴിയൊട്ടുന്നിന്ന തീവണ്ടി സ്പെഷ്വലിലേക്കു നല്ല വണ്ണം നാലരക്കാതം വഴിയുണ്ട്. നല്ല ചന്ദ്രിക ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ പകുതി വഴി രാത്രി തന്നെ നടക്കാമെന്നു രച്ചാണ ശാസ്ത്രികളും നമ്പൂരിമാരും കൂടി അപ്പൊൻ തന്നെ പുറപ്പെട്ടത. അങ്ങിനെ തന്നെ അവരെല്ലാം കൂടി പകുതിവഴി നടന്ന വഴിവക്കിനുള്ള പൂവള്ളിവക സത്രത്തിൽ കയറി കിടന്നുറങ്ങുകയും ചെയ്തു.

പഞ്ചമെന്നവൻ ശങ്കരമെന്നവനെ അന്വേഷിച്ചു കണ്ടു കിട്ടുമ്പോഴേക്കു നെരം ഏകദേശം ആറ മണി സമയമായിരിക്കുന്നു.

പ-നീ എവിടെയായിരുന്നു ശങ്കരാ.

ശ-ഞാൻ പുതുതായി തൈവെക്കുന്ന പറമ്പിൽ പൊയിരുന്നു-ആ ഉണ്ണിക്കിട്ടയെ പറമ്പു ഏല്പിച്ചതെന്നായില്ലാ-കിട്ട മഹാ അമാന്തം-തയ്യം കൈ വളരെ അടുത്തു വെച്ചിരിക്കുന്നു.

പ—അതെല്ലാം പിന്നെ പറയാം-നിന്നക്കു ഒരു വർത്തമാനം കേൾക്കണോ.

ശ—എന്താണെന്നറിഞ്ഞില്ലാ.

പ—ആ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെക്കു നമ്മുടെ കല്യാണിക്കുട്ടിയെ സംബന്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടു പൊവണംപൊൽ.

ശ—ഇതെന്തുകഥാ.

പ—എന്നെ ഇപ്പോൾ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

ശ—അമ്മാമൻ എന്ത മറുപടി പറഞ്ഞുവൊ.

പ—ഞാൻ ഒന്നും തീർച്ചപറഞ്ഞില്ലാ- നിന്നൊടു അന്വേഷിച്ചിട്ടു ആവാം എന്ന നിശ്ചയിച്ചു- ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരെ ഒന്നു വരുത്തണ്ടെ- ആളെ അയക്ക.

ശ—ഗോവിന്ദപ്പണിക്കര ഇന്നലെ പൊല്ലായി കൂട്ടത്തിലേക്കു പോയിരിക്കുന്നു- ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിയും കൂടി പോയിരിക്കുന്നു- അവിടെ സമീപം നായാട്ടു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടത്രെ- നാളെക്കു അവർ മടങ്ങി എത്തുകയുണ്ടു്.

പ—ഇയാളുടെ നായാട്ടു ഭ്രാന്ത കുറെ അധികംതന്നെ. ആ കുട്ടിയെ എന്തിന വലിച്ചുകൊണ്ടു പോയി- ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിയും മാധവന്റെ മാതിരി തന്നെ ആയി എന്നതൊന്നു- അസത്ത കുട്ടികളെ ഇങ്കിരിയസ്സു പഠിപ്പിച്ചതിന്റെ ഫലം. ആളെ, ഹം സംബന്ധത്തെ കുറിച്ചു നീ എന്ത വിചാരിക്കുന്നു.

ശ—അമ്മാമന എങ്ങിനെ ഇപ്പോൾ അതുപോലെ.

പ—നമ്പൂരിപ്പാട വിസ്തരിയായിരിക്കിലും വലിയ കരാളല്ലെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംബന്ധം നമ്മളുടെ തറ

വാട്ടിലേക്കു വളരെ ഭക്ഷണമായിരിക്കും. അതിന്നു സംശയമില്ലാ- പിന്നെ റോം കമ്മിണിയുടെ വസ്തുതയിൽ റോം സംബന്ധമാവുന്നതിൽ മാത്രമേ എനിക്കു കറെസുവക്കെടുള്ളൂ.

ശ-അതു വിചാരിക്കാനില്ലാ- ആ പെണ്ണു സാധുവാണ്.

പ-ആൺകുട്ടികളാണു വികൃതികൾ. ആട്ടെ- എന്നാൽ ശങ്കരന സമ്മതമായോ.

ശ-അമ്മാമൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതു പോലെ ചെയ്യുന്നതാണെന്നു സമ്മതമാണു.

പ-എന്നാൽ നീ ഒന്നു നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ അടുക്കെപ്പൊയി വിവരം അറിയിക്കണം.

ശ-ഇന്നതന്നെ നടക്കണം എന്നാണോ നിശ്ചയിച്ചതു.

പ-(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) അങ്ങിനെയാണു നമ്പൂരിപ്പാട് പറഞ്ഞതു- അങ്ങിനെ ആയ്ക്കാട്ടെ. ഭാരം തീരട്ടെ- ഇന്നു നടന്നാൽ നാളെ രാവിലെ ഇവിടുന്ന് പൊവുമല്ലോ- ഇന്നതന്നെ ആയ്ക്കാട്ടെ- അല്ലെ.

ശ-അങ്ങിനെതന്നെ- ഞാൻ കേശവൻ നമ്പൂരിയോട് പറഞ്ഞയക്കാം- അതല്ലെ നല്ലതു.

പ-വളരെ സ്വകാര്യമായിട്ടാണു എന്നോട് നമ്പൂരിപ്പാട് റോം കാര്യം പറഞ്ഞതു- കേശവൻ നമ്പൂരിയോട് ഇപ്പോൾ പറയെണ്ടു- പക്ഷെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കൂടുതൽ ഗോവിന്ദൻ എന്നവനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞയച്ചോ.

പഞ്ചമനവന്റെ കല്പനപ്രകാരം ശങ്കരമെന്നവൻ പടിമാളികയുടെ ചുവട്ടിൽപോയി ഗോവിന്ദനെവി

ഉച്ച വിവരം പറഞ്ഞു. ഗൊവിന്ദൻ ഉടനെ നമ്പൂരിപ്പാടിരിക്കുന്ന അകത്തു ചെന്നു. നെരം രാത്രി ഏഴുമണിയായിരിക്കുന്നു- നമ്പൂരിപ്പാട് നരി ഏറ കാത്ത കിടന്നുപോലെ പടിമാളിക മുറിയിൽ തന്നെ ഇരിക്കുന്നു.

ന—എന്താണ ഗൊവിന്ദാ- എല്ലാം ശുദ്ധമായോ.

ഗൊ—റാൻ- സകലം ശുദ്ധമായി- എനി നീരാട്ടകുളിപ്പു എഴുന്നള്ളാൻ താമസിക്കേണ്ടാ- റം കാര്യം എല്ലാവർക്കും സമ്മതമായിരിക്കുന്നു- എന്നാലും ആരൊടു ഇവിടുന്ന അരുളിച്ചെയ്യു പൊവരുത- ഇന്ദുലെഖക്കുറേണ സംബന്ധം ഇന്ന രാത്രി എന്ന എല്ലാവരൊടു അടിയൻ പ്രസിദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു.

ന—എനി അത പറഞ്ഞാൽ വിശ്വസിക്കുമോ.

ഗൊ—നീരാട്ടകുളി കഴിഞ്ഞ ഉടനെ മറത്തിൽ വെച്ചു ബ്രാഹ്മണക്കു ദക്ഷിണ കൊടുത്ത കളഞ്ഞാൽ മതി- ദക്ഷിണ കഴിഞ്ഞാൽ ആളുകൾ പിരിയും- പുറത്തേക്കു എല്ലാം ഇന്ദുലെഖക്കുറേണ സംബന്ധം നടന്നതെന്നു അവർ ശ്രുതിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യും.

ന—മിടുക്കൻ തന്നെ നീ- മിടുമിടുക്കൻ- അപ്പൊൾ കുറഞ്ഞടവും ചെറുശ്ശേരിയും റം വിവരം അറിയില്ല.

ഗൊ—ഇതുവരെ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല- എന്തൊ ചില സംശയങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു- സൂക്ഷ്മം ഒന്നും അറിയില്ലാ- വെഗം നീരാട്ടകുളി കഴിഞ്ഞ ദക്ഷിണ കഴിയട്ടെ.

ന—ചെറുശ്ശേരി എവിടെയാണു.

ഗാ—അമ്പലത്തിലെക്കൊരൊറൊ പൊയിരിക്കുന്നു-അടിയൻ കണ്ടില്ലാ.

ന—കുറഞ്ഞടമൊ. കുറഞ്ഞടഞ്ഞൊട ഞാൻ ഇവിടെ തന്നെ ഇരിക്കണമെന്ന പറഞ്ഞിരുന്നു.

ഗാ—ഇപ്പൊൾ ഉറങ്ങി എണീട്ട തെക്കെ അറ്റയിൽ ഇരുന്ന മുറക്കുന്നു.

ന—എന്നാൽ നൊക്ക കളിക്കാൻ പൊവുക.

എന്നും പറഞ്ഞ ഗൊവിന്ദനെക്കൊണ്ട ചങ്ങലവസ്ത്രം പിടിപ്പിച്ച നമ്പൂരിപ്പാട താഴത്തിറങ്ങി- കൂടെ കെരവൻനമ്പൂരിയും പുറപ്പെട്ടു- അമ്പലത്തിന്റെ ഉമ്മറത്തായപ്പൊൾ മുമ്പെ പറഞ്ഞ പ്രകാരം ശങ്കരശാസ്ത്രികളും രണ്ടു നമ്പൂരിമാരുംകൂടി ഏഴു മണിക്ക അത്താഴവും ഭരിച്ച തീവണ്ടിക്കു പുറപ്പെട്ട മിററത്ത നിൽക്കുന്നത കണ്ടു- അതിൽ ഒരു നമ്പൂരിയെ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലേക്കു പരിവയമുണ്ടായിരുന്നു- അദ്ദേഹവും ശാസ്ത്രികളും മറ്റൊരു നമ്പൂരിയും നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കണ്ടപ്പൊൾ വഴി തെറ്റി ബാല്യം കാട്ടുകാനിട്ടു നിന്നു.

ന—ഓ- ഹൊ- കിളിമങ്ങലം എപ്പഴെത്തി. എങ്ങട്ടാണ് ഇപ്പൊൾ ഞാനും അസമയത്ത യാത്ര.

കിളിമങ്ങലം—ഞാൻ അടിയന്തരമായി കൊടതിയിൽ ഒരു കാര്യമായി പൊവുകയാണ്- വയ്യിട്ട ഇവിടെ എത്തി. നാളെത്തെ വണ്ടിക്കു പൊയി കൊടതിയിൽ ധാമരവെണ്ട കാര്യമാണ്- അല്ലെങ്കിൽ ഇവിടുത്തെ കാണാതെ പുറപ്പെട്ടുകയില്ലായിരുന്നു- വന്ന വിവരവും മറ്റും ഞാൻ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. സന്തോഷമായി. ഞാൻ

ഉടനെ അങ്ങുവന്ന കണ്ടുകൊള്ളാം.

ന—കിളിമങ്ങലം ഇന്ദുലെഖയെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ.

കി—ഇല്ലാ.

ന—എന്നാൽ എനി മനക്കൽ വന്നാൽ കാണാം. ഞ
ൻ പുലച്ചുക പുറപ്പെടും.

കി—കൂടത്തന്നെ കൊണ്ടുപോവുന്നുണ്ടായിരിക്കും.

ന—ഇന്ദുലെഖ കൂടത്തന്നെ- എനി അതിന്ന സംശയ
മുണ്ടോ-

കി—അങ്ങിനെ തന്നെയാണു വെണ്ടത. ഇവിടുത്തെ ലി
ഗ്നം വെറെ ആക്കും സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലാ- ഞാൻ ഉടനെ
മനക്കൽ വന്നു കണ്ടുകൊള്ളാം.

എന്നും പറഞ്ഞു കിളിമങ്ങലവും ശാസ്ത്രികളും
രോം നമ്പൂരിയുംകൂടി മുമ്പ പറഞ്ഞപ്രകാരം നെരെ ന
രത്തിലെക്കു പോകയും ചെയ്തു.

നമ്പൂരിപ്പാട ക്ഷണത്തിൽ കുളികഴിച്ച ബ്രാഹ്മ
ണരെ മറത്തിൽ വിളിച്ചു ദക്ഷിണ തുടങ്ങി. ഇരുന്നൂറു
പെക്കു ദക്ഷിണ കഴിച്ചു. കഴിഞ്ഞ ഉടനെ ആളുകൾ എ
ല്ലാം പിരിഞ്ഞു.

ചെറുശ്ശേരി അപ്പൊഴക്കു എത്തി. അദ്ദേഹം അ
തവരെ പൂവരങ്ങിൽ ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളിക മുകളിൽ
സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു ഇരുന്നിരുന്നു. ശങ്കരമെന്നവൻ ന
മ്പൂരിപ്പാടിനെ വിവരം അറിയിക്കാൻ ഗൊവിന്ദന്നാ
ട പറഞ്ഞ ഉടനെ പൂവള്ളിവീട്ടിൽ വന്ന കല്യാണിക്കുട്ടി
യുടെ അമ്മ കമ്മിണി അമ്മയൊട വിവരം അറിയിച്ചു,
എല്ലാം ശട്ടംചെയ്യാളാൻ പറഞ്ഞു. രോം വിവരം കേട്ടു

പ്പോം കമ്മിണി അമ്മക്കു ബഹു സന്തോഷമായി- ഉടനെ പാപ്പതി അമ്മയെ അറിയിച്ചു. പാപ്പതി അമ്മക്കു ഈ കെട്ടപ്പോം രണ്ടു പ്രകാരത്തിൽ സന്തോഷമുണ്ടായി. വിവരം ഇന്ദുലെഖയെ ഉടനെ അറിയിക്കണമെന്ന നിശ്ചയിച്ചു-ക്ഷണത്തിൽ പാപ്പതിഅമ്മ ഇന്ദുലെഖയുടെ മാളികയിൽ കയറിച്ചെന്നു. ചെല്ലുമ്പോൾ ഇന്ദുലെഖാ ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയുമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പാപ്പതി അമ്മ കടന്നുവരുന്നത കണ്ടു ഉടനെ ഇന്ദുലെഖ ഏഴുനീറ അടുത്തു ചെന്നു. സ്വകാര്യം എന്ന പറവാനുണ്ടു എന്ന പാപ്പതി അമ്മ പറഞ്ഞു. രണ്ടാം കൂടി അറയിലെക്കു പോയി.

പാപ്പതിഅമ്മ—ഇന്ദുലെഖ ഒരു വിശേഷം കെട്ടുവാ. ഇന്ദുലെഖാ—ഇല്ലാ. എന്താണു.

പാ—നമ്പൂരിപ്പാട് നമ്മുടെ കല്യാണിക്കുട്ടിക്കു ഇന്നു രാത്രി സംബന്ധം തുടങ്ങാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നുവത്രെ.

ഇന്ദുലെഖ വല്ലാതെ ചിരിച്ചുപോയി. കുറെനേരം ചിരിച്ച ശ്വാസം നെരെ വന്നതിൽ പിന്നെ.

ഉ—നിങ്ങളുടെ ആര പറഞ്ഞു.

പാ—എന്ത- ശങ്കരജ്യേഷ്ഠൻ പൂവള്ളി വന്നു പറഞ്ഞു.

അവിടെ കട്ടിലും കിടക്കയും പടിഞ്ഞാറുകത്തു കൊണ്ടുപോയി ഇട്ടു അറ വിതാനിക്കുന്ന തിരക്കായിരിക്കുന്നു. അമ്മാമൻ പുറത്തുതന്നെ ഇരിക്കുന്നുണ്ടു- വിളക്കുകളും മറ്റും അറയിൽ നിന്നു എടുക്കാൻ പറഞ്ഞു.

ഉ—കല്യാണിക്കുട്ടിയെ ഓരം വിവരം അറിയിച്ചുവാ.

പാ—പറഞ്ഞിട്ടില്ലാ- അവളെ ഞാൻ കണ്ടില്ലാ- ജേഷ്ഠത്തി പാഞ്ഞിരിക്കുമൊ എന്നറിഞ്ഞില്ലാ- ജേഷ്ഠനിക്കു വളരെ സന്തോഷമുള്ളതുപോലെ തൊന്നി.

ഇ—കഷ്ടാ! ആ പെണ്ണിന സംബന്ധം തുടങ്ങുന്ന വിവരം അവളെ അറിയിച്ചിട്ടു വെണ്ടെ? ആട്ടെ- നിങ്ങൾ പൊയ്ക്കൊള്ളിൻ- ഞാൻ പുറത്തിരിക്കുന്ന ആന നമ്പൂരിയെ പറഞ്ഞയച്ചിട്ടു ഉടനെ പുവള്ളി വരാം.

പാവ്യതിഅമ്മ പൊയ ഉടനെ ഇന്ദുലെഖ പൂത്തളത്തിൽ വന്ന ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയുടെ മുഖത്തു നോക്കി ഒന്നു ചിരിച്ചു.

ഇ—തിരുമനസ്സുന ഒരു വർത്തമാനം കെട്ടുപൊ- നമ്പൂരിപ്പാട് വലിയപ്പുറന്റെ മരുമകൾ കല്യാണിക്കുട്ടിക്കു ഇന്ന രാത്രി സംബന്ധം തുടങ്ങുന്നുവത്രെ.

ചെറുശ്ശേരി—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ദൈവാധീനം- കല്യാണിക്കുട്ടിയെയും കിട്ടീല്ലെങ്കിൽ വൃഷ്ടി അമ്മുവെ ഏകിലും നിശ്ചയമായി സംബന്ധം ഉണ്ടാവും- കഷ്ടം ബുദ്ധിക്കു വ്യവസ്ഥയും തന്റെടവും ഇല്ലാത്തതാൽ ഒരു മനുഷ്യനെ എന്തിന കൊള്ളാം. ഞാൻ കെട്ടു വർത്തമാനം ശരിയാണെങ്കിൽ യാത്ര പുലച്ചു ഉണ്ടാവും എന്നു തൊന്നുന്നു. മാധവൻ എത്തുമ്പോഴേക്കു ഞാൻ ഇവിടെ വരാം- മദിരാശിക്കു വന്ന പിറേറ ദിവസം തന്നെ യാത്രയാണെങ്കിൽ വിവരത്തിന്നു എനിക്കു എഴുത്തയക്കണം-ഞാൻ മദിരാശി എത്തിക്കൊള്ളാം. ഇന്ദുലെഖക്കും മാധവനും ചെൽക്കുമെൽ ശ്രേയസ്സു ഉണ്ടാവട്ടെ.

എന്നും പറഞ്ഞ ചെറുശ്ശേരി അവിടെനിന്ന എറ
ണി മഠത്തിൽ എത്തുമ്പൊഴേക്കു നമ്പൂരിപ്പാട് ഭക്ഷിണ
കൊടുത്ത കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഉണ കഴിഞ്ഞ നമ്പൂരി
പ്പാട് മുറുക്കാൻ മഠത്തിന്റെ കൊലാമ്മൽ ഇരുന്നു.

കേശവൻ നമ്പൂരിയ്ക്കു ആകപ്പാടെ വല്ലാതെ ഒരു
പരിഭ്രമമായി. ഭക്ഷിയും മറ്റും കൊടുക്കുന്നത കണ്ടു
തകോണ്ടും നമ്പൂരിപ്പാട് കിളിമങ്ങലത്ത നമ്പൂരിയൊട്
പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ കേൾക്കും ഉച്ചക്കു പാട്ടും മറ്റും നടന്ന
അവസ്ഥ വിചാരിച്ചും ഇന്ദുലേഖയുടെ സംബന്ധം അ
ന്നതന്നെ ഉണ്ടാവും എന്ന വിചാരിച്ചുവെങ്കിലും പി
ന്നെയും ഒരു പരിഭ്രമം! പരിഭ്രമത്തിന്നു കാരണം എന്താ
ണെന്നു ഹം ശുദ്ധാത്മാവിന്നു തന്നെ നിശ്ചയിച്ചില്ല. ന
മ്പൂരിപ്പാട് ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികയിൽനിന്ന പകൽ ര
ണ്ടു മണിക്കു എറങ്ങിയമുതൽ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കല്പന
പ്രകാരം പടിമാളികയിൽനിന്ന ഒരു ഭിത്തിലും കേശവ
ൻ നമ്പൂരി പൊക്കയൊ യാതൊരു വർത്തമാനവും അറി
കയൊ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. നമ്പൂരിപ്പാട് മുറുക്കാൻ കൊലാ
യിമ്മൽ ഇരുന്ന ഉടനെ കേശവൻ നമ്പൂരി ചെറുശ്ശേ
രി നമ്പൂരിയെ കൈകൊണ്ടു മാടി വിളിച്ചു അകത്തെ
ക്കു കൊണ്ടുപോയി.

കേശവൻ നമ്പൂരി—എന്താണു ചെറുശ്ശേരി ഇതു കഥാ-
എന്നിന്നു ഒന്നും മനസ്സിലായില്ലല്ലോ- ചെറുശ്ശേരി ഇ
തു നെരം എവിടെയായിരുന്നു.

ചെ—ഞാൻ ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികമെൽ ഉണ്ടായി
രുന്നു.

കെ—എന്താണ- ഇന്ന സംബന്ധം ഉണ്ടെന്ന പറഞ്ഞു ഭക്ഷണയും മറ്റും ഉണ്ടായി- ഇന്ദ്രലെഖക്ക സമ്മതമായി എന്ന തൊന്നുന്നു.

ചെ—ഇന്ന സംബന്ധം ഉണ്ട- അത നിശ്ചയം. പക്ഷെ ഇന്ദ്രലെഖക്കല്ലാ.

രംവാക്ക കെട്ടപ്പൊൾ കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ ജീവൻ ഒന്നു തെറ്റി ബോധക്ഷയം പൊലെ തൊന്നി. അവിടെത്തന്നെ കയ്യിരുന്ന്- കുടിപ്പാൻ വെള്ളം വെണമെന്ന പറഞ്ഞു- ഒരു കിണ്ടിവെള്ളം കുടിച്ചു. തന്നെ പടിമാളികയിൽ തന്നെ ഇരുത്തിയതിന്റെ കാരണവും പഞ്ചമെന്നവനും നമ്പൂരിപ്പാട്ടുമായി സ്വകാര്യം പാഞ്ഞതിന്റെ സംഗതിയും മനസ്സിലായി തന്റെഭാര്യ ലക്ഷ്മി കുട്ടി പൊയി എന്ന നിശ്ചയിച്ചു. പ്രാണവേദന സഹിക്കാൻ പാടില്ലാതെ ചെറുശ്ശേരിയുടെ മുഖത്തേക്കു ഒന്നൊക്കി-കേശവൻ നമ്പൂരി കുറെ ഒന്നു പഠിക്കണം എന്ന ചെറുശ്ശേരിക്കു നല്ലതാല്പര്യം ഉണ്ടായിരുന്നു.

ചെ—എന്താണ മുഖത്തു നൊക്കുന്നത രം ഏഷാക്രമിയൊക്കെ കുറഞ്ഞടം തന്നെ ഉണ്ടാക്കിയതല്ലെ.

രം ചൊല്ലും കെട്ടപ്പൊൾ കേശവൻ നമ്പൂരിയുടെ സംശയം എല്ലാം തീർന്നു.

കെ—ഞാൻ ഇതൊന്നും ഭാര്യയില്ലാ ചെറുശ്ശേരി- ഞാൻ മഹാ സാധുവാണ്-എന്റെ ഗൃഹസ്ഥിപ്പിക്കു എന്നുള്ളതെല്ലാം തൊന്നി-ഞാൻ എന്നി ഇവിടെ ഒരു നിമിഷം താമസിക്കുകയല്ലാ- ഇപ്പൊൾ രം നിമിഷം ഞാൻ ഇല്ലത്തേക്കു പൊവും-എന്നി രം ദിക്കിൽ രം ജന്മം ഞാ

ൻ വരികയുമില്ലാ- ഞാൻ പുറപ്പെട്ടെ.

ചെ—നമ്പൂരിയൊട യാത്ര ചൊലിക്കാതെ പൊവാൻ പാടുണ്ടോ.

കെ—രം ജനം രം നമ്പൂരിയൊട ഞാൻ സംസാരിക്കില്ലാ- രം ജനം ഞാൻ മൂക്കില്ലാത്ത മനക്കൽ കടക്കുകയും ഇല്ലാ. ഞാൻ രം നമ്പൂരിയുടെ കടിയാനല്ലാ-ഇയാളുടെ ആശ്രയം വെണ്ടെന്ന വെച്ചാൽ എനിക്കു കഴിയില്ലെന്ന വന്നിട്ടില്ലാ. ഇത്ര വികൃതിയും ഭക്തിനും ആണു ഇയ്യോം എന്ന ഞാൻ മുമ്പ അറിഞ്ഞില്ലാ.

ചെ—ഇന്ദുലേഖയുടെ സംബന്ധകാര്യം കൊണ്ടു ഉത്സാഹിക്കണമെന്ന പണ്ടു എന്നൊട കറഞ്ഞെടം പറഞ്ഞതും ഞാൻ കഴിയില്ലെന്ന പറഞ്ഞതും ഇപ്പോൾ ഓർമ്മയുണ്ടോ.

കെ—ഓർമ്മയുണ്ടു-ചെറുശ്ശേരി ബുദ്ധിമാനല്ലെ. ചെറുശ്ശേരിയുടെ ബുദ്ധിയിൽ നൂറിൽ ഒരംശം ബുദ്ധി എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു വെങ്കിൽ രം ആപത്തു ഒന്നും എനിക്കു വരുന്നതല്ലായിരുന്നു.

ചെ—ആട്ടെ- താന്താങ്ങൾക്കു ആവശ്യമില്ലാത്ത കാര്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ ഇങ്ങിനെയെല്ലാം വ്യസനിക്കണ്ടി വരുമെന്ന ഇപ്പോൾ ബോദ്ധ്യമായൊ.

കെ—നല്ല ബോദ്ധ്യമായി-ചെറുശ്ശേരി ഞാൻഎനി പൊവുന്നു-ഞാൻ രം സംബന്ധവും കണ്ടും കൊണ്ടു ഇവിടെ ഇരിക്കില്ല- ഞാൻ വാലിയക്കാരെ വിളിക്കട്ടെ.

ചെ—എന്താണു രം സംബന്ധം കണ്ടാൽ കറഞ്ഞെടത്തിന്നു വിരോധം.

കെ—നല്ലശിക്ഷ-ശിക്ഷ-ശിക്ഷ! ബുദ്ധിതന്നെപ്പൊലെ
ഇല്ലെങ്കിലും ഞാൻ അത്ര ശപ്പനാണെന്ന താൻ വി
ചാരിക്കെണ്ട. ഞാൻ റംസംബന്ധം നടക്കുന്ന ലവ
സം ഇവിടെ താമസിക്കുന്നത ബഹുയോഗ്യത അല്ലെ
ചെ—ഇത എന്ത കഥയാണ്. ഹെ- നന്ദൂരി കല്യാണി
കുട്ടിക്ക സംബന്ധം തുടങ്ങുന്ന സമയം കറുത്തടം
ഇവിടെ നിന്നാൽ കറുത്തടം ശപ്പനായിപ്പൊ
മാ.

കേശവൻ നന്ദൂരി വല്ലാതെ ആശ്ചര്യപ്പെട്ട വ
യ പിളന്നു പോയി.

കെ—കല്യാണിക്കുട്ടിക്കൊ- കല്യാണിക്കുട്ടിക്കാണ സ
ബന്ധം.

ചെ—അതെ- കല്യാണിക്കുട്ടിക്കാണ.

കെ—ശിവ- ശിവ! നാരായണ- നാരായണ! ഞാൻ
വല്ലാതെ അന്ധാളിച്ചു! ശിവ- ശിവ! ചെറുശ്ശേരി
എന്നെ കഠിനമായി വ്യസനിപ്പിച്ചു.

ചെ—ഞാൻ ഒന്നും വ്യസനിപ്പിച്ചില്ല- കറുത്തടം വേ
റതെ വ്യസനിച്ചതാണ്- അതിന ഞാൻ എന്ത ചെ
യ്യട്ടെ- ഇന്ന ആറകാണ സംബന്ധം എന്ന ഞ
ൻ പറഞ്ഞുപൊ- എന്നൊട കറുത്തടം ചൊരിച്ചു
പൊ- ഇല്ലാ. ഇന്ദുലെഖക്ക അല്പ സംബന്ധം എ
ന്നല്ലെ ഞാൻ പറഞ്ഞുളള- വെറുതെ അന്ധാളിച്ച
കറുത്തടത്തിന്റെ ഭാഗ്യക്കാണെന്ന വിചാരിച്ച വ്യ
സനിച്ചാൽ ഞാൻ എന്ത ചെയ്യും.

കേശവൻ നന്ദൂരിക്ക ജീവൻ നെരെ ആയി- ൧

൩ പെരുംകൂടി നമ്പൂരിപ്പാട ഇരിക്കുന്നെടത്തെക്ക ചെ
ന്നു.

ഉടനെ നമ്പൂരിപ്പാടും ചെറുശ്ശേരി നമ്പൂരിയും
കേശവൻ നമ്പൂരിയും മറ്റും പൂവരങ്ങിലേക്കു വന്നു.
അന്നേരം പഞ്ചമെന്നവനുമായി സംസാരിച്ച ശെ
ഷം “എനി അങ്ങട്ടു എഴുന്നള്ളാം” മെന്ന പഞ്ചമെന്നവ
ൻ പറഞ്ഞ പ്രകാരം നമ്പൂരിപ്പാട ചെറുശ്ശേരിനമ്പൂരി,
കേശവൻനമ്പൂരി, തന്റെ ഭൃത്യവർഗ്ഗങ്ങൾ, ഇവരെല്ലാ
വരൊടുംകൂടി പൂവള്ളി വീട്ടിലേക്കു പോയി-സാധാരണ
സമ്പ്രദായ പ്രകാരം നമ്പൂരിപ്പാട കാൽ കഴുകി അകത്തെ
ക്കു കടന്നു പടിഞ്ഞാററു അറയിൽ അതി വിശേഷമാ
യി വിരിച്ച പട്ടു കിടക്കയിൽ കിടന്നു ആ അകത്തി
ന്റെ കിഴക്കെ വാതിലടച്ചു. അപ്പോൾ ആ വീട്ടിൽ ഉ
ള്ള സ്ത്രീകളെല്ലാംകൂടി തിക്കിത്തിരക്കി പടിഞ്ഞാററയുടെ
പടിഞ്ഞാറെ വാതിലിൽകൂടി ഒരു ജീവനുള്ള പന്നിയെ
യോ മറ്റൊ പെട്ടിച്ച കൂട്ടിലാക്കുന്നതുപോലെ സാധു ക
ല്ലാണിക്കുട്ടിയെ പിടിച്ചു തിരക്കി തള്ളി പടിഞ്ഞാററയി
ൽ ഇട്ടു പടിഞ്ഞാറെ വാതിലും ബന്ധിച്ചു. സംബന്ധ
വും കഴിഞ്ഞു. ഗോവിന്ദൻ അതി ജാഗ്രതയോടെ ഹമാ
ലനാരെയും മറ്റും ശട്ടം ചെയ്തു പല്ലക്കു, മഞ്ചൽ മുത
ലായത രാത്രി തന്നെ എടുത്തു പുറത്തു വെച്ചിട്ടു ലെ
ശം ഉറങ്ങാതെ നിന്നു. വഴിയിൽ വെച്ചൊ മറ്റൊ ആ
രേങ്കിലും ചൊരിച്ചാൽ ഇടുലെഖയെതന്നെയാണു സം
ബന്ധം ചെയ്തു കൊണ്ടു പോവുന്നതു എന്നു പറയെ
ന്നു എന്നു നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കൂടെയുള്ള ശേഷം എ

ലാവരൊടും താക്കീത ചെയ്തു ഭദ്രമായി ഉറപ്പിച്ചു. ബുദ്ധിയാവാൻ ഒരു പത്തു നാഴിക ഉള്ളപ്പോൾ തന്നെ പടിഞ്ഞാറു അറയിലെ വാതുകാൽ ചെന്നുനിന്ന ബുദ്ധിവിന്ദൻ ചുമച്ചും ഒരു ഇട്ടും നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഉണർന്നിട്ടു ഉടനെ വീട്ടിൽ എല്ലാവരും ഉണർന്നു. പൂവരങ്ങിൽനിന്നു പഞ്ച മൈവനം കേശവൻ നമ്പൂരിയും വന്നു പെണ്ണിനെ പിടിച്ച ഒരു പല്ലക്കിൽ ഇട്ടു പുട്ടി. നമ്പൂരിപ്പാട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പല്ലക്കിൽ കയറി. കേശവൻ നമ്പൂരി അനുയാത്ര ചെയ്യാൻ നിശ്ചയിച്ച ഒരു മഞ്ചലിലും, ചെറുശ്ശേരി ചിരിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെ മഞ്ചലിലും കയറി, ആട്ടും തൂപ്പും നിലവിളിയുമായി പുറപ്പെട്ടുപോകയും ചെയ്തു.

പതിനഞ്ചാം അദ്ധ്യായം.

ഒരു ആപത്ത.

നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഫൈക്കയാത്ര വെളിച്ചാവുമ്പോൾ ശാസ്ത്രികളും നമ്പൂരിമാരും കിടന്നുറങ്ങുന്ന ഉഴുപ്പുരുടെ സമീപം ഏത്തി. ആ ഉഴുപ്പു പുര പഞ്ചമെന്നവർ പകയും രണ്ടു വഴികൾ കൂടുന്ന സ്ഥലത്തുണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുമാണ്. അതിൽ ഒരു വഴി നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ പ്രഭുക്കന്മാരിൽനിന്നു വരുന്ന വഴിയും മറ്റൊരു തീവർക്കുവഴിയിൽനിന്നു വരുന്ന വഴിയും ആണ്. ഇവിടെ ചുവളി വീട് വകയായ ഒരു സത്രം ഉള്ളതിന്നു പുറമെ ഒരു പത്തായപ്പുര മാളികയും കുളപ്പുര മാളികയും മറ്റും ഉണ്ട്. ഇവിടെ കയറി ഭക്ഷണം കഴിച്ചു പൊവാമെന്നു പഞ്ചമെന്നവരും കേശവൻനമ്പൂരിയുംകൂടി പറഞ്ഞതിന്നു നമ്പൂരിപ്പാട് ഗൊവിന്ദന്റെ ഉപദേശ പ്രകാരം അശേഷം കയ്യൊഴുത്തു. വഴിയിലെങ്കിലും ഇന്ദ്രലേഖയെന്നൊരു കൊണ്ടുപോവുന്നതെന്നു പ്രസിദ്ധമാവട്ടെ എന്നു നമ്പൂരിപ്പാടും ഗൊവിന്ദനും ഉറച്ചിരുന്നു. ഫൈക്കയാത്ര ഉഴുപ്പുരയുടെ ഉൾത്തൊട്ടാരായ മുതൽ ഗൊവിന്ദന്റെ ഉത്സാഹത്താൽ പല്ലക്കുകൾ കുറെ അധികം സ്ഥലത്തിൽ നടത്തിച്ചു. ഭൂതൃവഗ്ഗങ്ങളെയും മറ്റും മുഖിൽ കാട്ടിച്ചു ശബ്ദങ്ങളും കലശലാക്കി. ഗൊവിന്ദൻ പിന്നാലെയും കാടി. ഓരോ ഫൈക്കമെല്ലാം കെട്ടു ശാസ്ത്രികളും നമ്പൂരിമാരും ഉഴുപ്പുരയിൽനിന്നു പുറത്തേക്കു ഏ

അന്വേഷിക്കു പലക്കുളം മഞ്ചലുകളും കടന്ന പൊയ്ക്കു
 ശിഞ്ഞു. ശാസ്ത്രികൾ ഗൊവിന്ദനെ മാത്രം കണ്ടു. ഗൊവി
 ന്ദനെ മുമ്പ കണ്ട പരിചയമായിട്ടുണ്ടല്ലോ. കണ്ട ഉട
 നെ കൈകൊണ്ടു വളിച്ചു. ഗൊവിന്ദൻ ശാസ്ത്രികളുടെ
 സമീപം ചെന്നു.

ശാസ്ത്രികൾ—എന്താണു ഗൊവിന്ദാ- ഇതു അവിടുത്തെ
 വക ഉണ്ടും മാളികയുമാണല്ലോ- ഇവിടെ കയർ
 ഉണ്ടു കഴിഞ്ഞ പൊവുന്നതല്ലായിരുന്നുവോ നല്ലത.

ഗൊ—അങ്ങിനെയാണു കേശവൻ നമ്പൂരിയുമാരും ച
 ങ്ങത്ത. തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലേക്കും ചെറുശ്ശേരി
 നമ്പൂരികൾ അതതന്നെയായിരുന്നു മനസ്സു. അപ്പോ
 ടക്കു വെറെ ഒരാൾക്കു നെരെ ഉണ്ണാൻ മനസ്സു ത
 ന്നു എത്തണം എന്നു പിടിത്തം. അവിടെ സമയം
 പിടിത്തമല്ലെ.

ശാ—അതുകൊണ്ടു ഇപ്പോൾവെക്കോ.

ഗൊ—അതെ.

ശാ—ഒരു പിടിത്തവും ഇല്ലാ- ഇതു ഭക്ഷണമായിട്ടു
 ഒരു സ്ത്രീയെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ലാ.

ഗൊ—മഹാ ഭക്തനാണു. എന്നിക്കു സംശയമില്ലാ- എ
 ന്തചെയ്യും. തമ്പുരാനു അതി പ്രേമം- അങ്ങിനെ ത
 ന്നു ഇപ്പോൾവെക്കു അങ്ങോട്ടും. പിന്നെ എന്താണു
 നിവൃത്തി. എന്നിങ്ങനെയും ഇപ്പോൾവെക്കു ഭാസന്മാ
 രുതന്നെ- എന്ത ചെയ്യാം.

ശാ—ഇപ്പോൾവെക്കു പ്രേമം പണം പിടുങ്ങണമെന്നു
 ഒരു പ്രേമംതന്നെ- മറെറാരു പ്രേമവും അല്ലാ.

ഗോ—അതെ. അതിനാക്കാണ് സംശയം. ഞാൻ ചൊ
വന്നു- പല്ലക്ക വളരെ ഓത്തായി- എന്ന പറഞ്ഞ
ഗോവിന്ദൻ ഓടിപ്പോയി.

ശാസ്ത്രികളും നമ്പൂരിമാരും തീവണ്ടി സ്പെഷ്വലിലെ
ക്കൂട്ട വഴിക്കും പുറപ്പെട്ടു.

മാധവൻ മലിരാശിയിൽനിന്ന അയച്ച കത്ത പ്ര
കാരം ൾ സംബന്ധം നടന്നതിന്റെ തലേ ദിവസം
വണ്ടിക്കു പുറപ്പെട്ട, നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഫോഷയാത്ര ഉ
ണ്ടായ ദിവസം പതിനൊന്നര മണിക്കു ശാസ്ത്രികളും മ
റ്റും വണ്ടികയറാൻ പൊകുന്ന സ്പെഷ്വലിൽ എറങ്ങി.
സ്പെഷ്വൽ സമീപം രണ്ടമൂന്നു ചൊററകുച്ചവടം ചെയ്യ
ന്ന മറക്കുറം ഉണ്ടു. ക്ഷീണം നിമിത്തം അതിൽ ഒരു മ
റത്തിൽ കയറി ഉറങ്ങ കഴിച്ചു വൈകുന്നേരത്തക്കു വ
ഴിയുളള തന്റെ വക സത്രത്തിൽ താമസിച്ചു പിറററ
ന്ന ഉറങ്ങുന്ന തക്ക വണ്ണം ഭവനത്തിൽ എത്താമെന്ന
നിശ്ചയിച്ചു. (തന്റെ കൂടെ ഒരു ഭൃത്യൻമാരും ഉണ്ടു. ശി
ന്നനെയും മറെറാരും ഭൃത്യനെയും മലിരാശിയിൽ തന്നെ
നിർത്തി എട്ടു ദിവസത്തെ കല്പനവാങ്ങി പൊന്നതാണ്.)
ചൊററകുച്ചവടം ചെയ്യുന്ന ഒരു മറത്തിൽ കയറിച്ചെ
ന്നപ്പൊറം അവിടെ വഴിയാത്രക്കാര ഒരു രണ്ടമൂന്നു ന
മ്പൂരിമാരും രണ്ടനാലു പട്ടന്മാരും തമ്മിൽ സംസാരമാ
ണു. ഇവര തലേ ദിവസം പകലത്തെ വാരത്തിൽ ചെ
മ്പാഴിയൊട്ടു ക്ഷേത്രത്തിൽ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു പൊന്നവ
രാണ്. അന്നത്തെ രാവിലത്തെ വണ്ടി കിട്ടാതെ താമ
സിക്കുന്നതാണ്. എല്ലാവരും ഉറണകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എ

ന്നിട്ട വെടി പറയുന്നു. മാധവൻ ചെന്ന കയറുമ്പോൾ ഒരു നമ്പൂരി—ഇടുലേഖയുടെ ഭാഗ്യം തന്നെ— എന്നു പറഞ്ഞു നിൽക്കുകയുണ്ടായി.

മാധവൻ “ഇടുലേഖാ” എന്ന പേര് കെട്ടുപോലോ എന്നു ഞെട്ടി ഭ്രമിച്ചു. ഇതേ എന്ത കഥയാണെന്നു ചോദിച്ചു.

മാധവൻ—“ഏതേ ഇടുലേഖാ” എന്നു ആ മിറത്തന്നിനുകൊണ്ടുതന്നെ ആ വാക്കു പറഞ്ഞ നമ്പൂരിയോട് ചൊദിച്ചു.

നമ്പൂരി—ചെമ്പാഴിയോട്ട ഇടുലേഖാ എന്ന ഒരു പെണ്ണു— എന്താണു അവളെ അറിയുമോ.

മാ—എന്താണു ഇടുലേഖയെ ഒരു ഭാഗ്യം വന്നതുകൊണ്ടു.

നമ്പൂരി—ഇടുലേഖയെ ഇന്നലെ സംബന്ധമായിരുന്നു.

മാധവൻ ഇടി തട്ടിയ മരംപൊലെ ഒരു ക്ഷണം നിന്നു. പിന്നെ ഒരു വലിച്ചിട്ട വരുന്നില്ലാ— എന്തെങ്കിലും വരുന്നില്ലാ— ഒരു മിനിട്ടു കഴിഞ്ഞിട്ട, ആരും— ആരും— എന്നു (ഒരു ശവം സംസാരിക്കാമെന്നു കേൾക്കൽ ആ മാതിരി എന്നു പറയാം.) ചൊദിച്ചു.

മാ—ആരും— ആരും— ആരാണു സംബന്ധം തുടങ്ങിയതും.

മാധവന്റെ ഭാവം കണ്ടിട്ട നമ്പൂരിമാരൊക്കെ കൂടി ഒന്നു ഭ്രമിച്ചുവശായി. ആരും ഒന്നും മിണ്ടാതെ അന്യോന്യം മുഖത്തോടു മുഖം നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

മാ—ആരും ആരും— പറയൂ—പറയൂ— എന്താണു പറയാൻ മടിക്കുന്നതും— പറയൂ— പറയൂ— എന്താണു മടിക്കുന്നതും പറയൂ

തെ-ആരാണ് സംബന്ധം തുടങ്ങിയത-കെടക്കട്ടെ.
 ഭരണന്യൂരി-എന്താണ് ഫെ വല്ലാതെ ഭരണപരിഭ്രമം- എ
 ന്നാണിത്ര ഭരണവും- ഞങ്ങൾ വിവരം ഒന്നും അറിയി
 ല്ലാ.

മാ-വിവരം ഒന്നും അറിയാതെ തുന്വില്ലാതെ വല്ലതും
 പറഞ്ഞാൽ.

ഭരണ പട്ടര-എന്താണ് ഭാഗം-എന്താണ് ഞങ്ങളെ ശിക്ഷി
 ച്ചുകയ്യുമൊ.

മാ-അത കാണണോ എന്ന ചൊടിച്ചു മാധവൻ നി
 ന്നടത്ത നിന്നു കണെളകി.

അപ്പോൾ മറ്റൊരു നമ്പൂരി എണ്ണിട്ട സമാധാന
 പ്പെട്ടത്തി- “ഫെ കൊപം അതുക- ഇരിക്കൂ- വണ്ടി എ
 “രണ്ടി വന്നതായിരിക്കും- മലിരാശിയിൽ നിന്ന വരുന്ന
 “തായിരിക്കും- ക്ഷീണം മുഖത്ത നന്നെ കാണാനുണ്ട-ഇ
 “രിക്കൂ എന്നിട്ട വിശേഷം പറയാം.”

മാ-ആരാണ് സംബന്ധം ചെയ്യുക- അത എനിക്കു
 കെടക്കണം.

പട്ടര-മുക്തല്ലാത്ത മനക്കൽ നമ്പൂരിപ്പാടാണ്.

മാ-എന്നാണ് സംബന്ധം നടന്നത.

പട്ടര-ഇന്നലെയായിരിക്കണം-ഞങ്ങൾ നെന്തെ പൊ
 നിരിക്കുന്നു- ഇന്നലെ രാത്രിക്കാണ സംബന്ധം നി
 ശ്ചയിച്ചിരുന്നത- അത ഞങ്ങൾ അറിയും- അത സു
 ക്ഷമായി ഞങ്ങൾ അറിയും.

മാ-എങ്ങിനെ സുക്ഷമായി അറിഞ്ഞു.

പട്ടര-അമ്പലത്തിൽ സകല ആളുകളും പറഞ്ഞു- അ

വിടുത്തെ സംബന്ധക്കാരൻ ശീനപട്ടരും പറഞ്ഞു-
എന്നൊടു തന്നെ പറഞ്ഞു.

മാധവൻ നിഷ്ഠീവനായി ഏയത്ത ഇരുന്നു.

ആ മഠത്തിലെ ചൊററ കച്ചവടക്കാരി ഒരു കിഴവി ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീ ാരം അതി സന്ദരനായ കുട്ടിയെ വളരെ പരവശനായി കണ്ടിട്ട വെഗം പുറത്ത വന്ന ഒരു പായ എടുത്ത കൊടുത്തു-ഇതിലിരിക്കാം എന്ന പറഞ്ഞു-കൊ സംഭാരം കുടിച്ചാൽ ക്ഷീണത്തിന്ന ഭേദം ഉണ്ടാവും കൊണ്ടുവരട്ടെ എന്ന ചൊദിച്ചു-മാധവൻ ാരം വാക്കുകൾ കേൾക്കും കെട്ടതെ ഇല്ല. നിലത്ത തന്നെ ഇരുന്നു. കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഇന്നാളൊടാണെന്നില്ല-എന്നിരിക്കു കുടിച്ചാൻ കുറെ വെള്ളം വെണം എന്ന പറഞ്ഞു-ഒരു നമ്പൂരി വെഗം വെള്ളം എടുത്ത കൊണ്ടുവന്നു-മാധവൻ വെള്ളം കുടിച്ചു പായനീർത്തി അതിൽ കിടന്നു. അതി കൊമളനായിരിക്കുന്ന ാരം കുട്ടിയുടെ വ്യസനവും സ്ഥിതിയും കണ്ട ആ മഠത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നവരെല്ലാം ഒരുപൊലെ വ്യസനിച്ചു. കുറെ കിടന്നശേഷം എഴുന്നീറ്റ തന്റെ എഴുത്തപെട്ടി തുറന്ന തനിക്കു അച്ഛൻ ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കര നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ സംബന്ധത്തെപ്പറ്റി മദിരാശിക്കു എഴുതിയിരുന്ന എഴുത്ത എടുത്ത വായിച്ചു. ആ വായിച്ച ഭാഗം താഴെ ചെപ്പുന്നു.

“കാരണവരും കേശവൻ നമ്പൂരിയും ഇന്ദുലെഖ

“ക്കു മൂക്കില്ലാത്ത മനക്കൽ നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ കൊ

“ണ്ട സംബന്ധം നടത്തിക്കുവാൻ അത്യുത്സാഹം

“ചെയ്യുവരുന്നു. ാരം നമ്പൂരിപ്പാട വലിയ ഒരു ഭ

“വ്യസ്ഥനാണു എങ്കിലും എനിക്കു റോം കാര്യം നടക്കുമെന്നു തൊന്നുന്നില്ല. കൂട്ടന ഇതിൽ വിഷാദം ഒട്ടും വെണ്ടാ.”

ഇതു വായിച്ചു എഴുത്തു പെട്ടിയിൽ തന്നെ വെച്ചു-മാധവൻ പിന്നെയും അവിടെ കിടന്നു വിചാരം തുടങ്ങി.

“ഇങ്ങിനെ പരാമൊ-കരിക്കലും പരാൻ സംഗതിയില്ല. എന്നാൽ റോം നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെപ്പറ്റി മാധവി എനിക്കു ഒരു എഴുത്തയച്ചു കണ്ടില്ലെല്ലോ-മാധവിയുടെ ഒരു എഴുത്തും ഞാൻ പൊന്നതിൽപിന്നെ എനിക്കു കിട്ടിയിട്ടില്ല. ഇങ്ങിനെ എഴുതാതിരിക്കാറില്ല മുമ്പ. ഇരിക്കട്ടെ-പേരെ സംഗതിവശാലും അങ്ങിനെ പരാം. എന്നാൽ ശീനപ്പട്ടര പത്തമാനങ്ങൾ ഒന്നും അറിയാതെ റോം കാര്യത്തിൽ ഭോഷു പാവൻ സംഗതി ഇല്ലാ. എന്തൊരു കഥയാണു ഇതു-സ്രീകുളഭെ മനസ്സു ഇങ്ങിനെ ആയിരിക്കാം-നമ്പൂരിപ്പാട് എന്നെക്കാൾ യോഗ്യനായിരിക്കാം-എന്നെക്കാൾ അധികം സമത്വനും രസികനും ആയിരിക്കാം- ഇന്ദുലേഖ ഭ്രമിച്ചിരിക്കാം- അമ്മാമന്റെ നീർബ്ബന്ധവും ഉണ്ടായിരിക്കാം” എന്നൊക്കെ ഒരിക്കൽ ആലോചിക്കും- പിന്നെ അതെല്ലാം തെറ്റാണെന്നു വിചാരിക്കും. “എന്റെ മാധവി അന്യപുരുഷനെ ഒരിക്കലേങ്കിലും കാംക്ഷിക്കുമൊ- ഞാൻ എന്തൊരു ശല്യനാണു- മ്മീ! ആരൊ എന്തൊ ഒരു ഭോഷു ഉണ്ടാക്കിയതു ഇക്കൂട്ടര കെട്ടു വന്നതാണു” ഇങ്ങിനെ കുറെ ആലോചിക്കും. “എന്നാൽ ശീനപ്പട്ടര പറഞ്ഞു എന്നു പറവാൻ എന്തു സംഗതി- അതിന്നു സംഗതി ഇല്ലെല്ലോ”

എന്ന കാൽ വ്യസനിക്കും. ഇങ്ങിനെ മനസ്സു അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും ചലിച്ചുകൊണ്ടു മാധവൻ കിടക്കുമ്പോൾ അഞ്ചാറു വഴിപൊക്കര പിന്നെയും എത്തി. അവ നമ്പൂരിപ്പാടിന്റെ സമീപവാസികളാണു- വഴിയിൽവെച്ചു നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഫലാഷയാത്ര കണ്ടവരാണ്. അവരവന്നു എത്തിക്കൂട്ടുമ്പോൾ അതിൽ ഒരാൾ അവിടെ ഇരിക്കുന്നതിൽ താനുമായി മുമ്പു പരിചയമുള്ള ഒരാളോട് പറയുന്നു.

“ഇന്നു വഴിയിൽ ഞങ്ങൾ ഒരു ഫലാഷയാത്രകണ്ടു!”

ഇതു പറയുന്നത കെട്ടുപൊൽതന്നെ മാധവനും കാര്യം മനസ്സിലായി. എലകൂക്കു ബെറാറി എന്ന വിദ്യച്ഛക്തി യന്ത്രപ്പെട്ടി കൈകൊണ്ടു പിടിച്ചവനും ആ യന്ത്രം തിരിച്ചാൽ ശരീരത്തിൽ ആകപ്പാടെ എന്തൊരു വ്യാപാരം ഉണ്ടാവുമോ അതിപൊലെ മനസ്സിലെന്നു മനോമല്ല സർവ്വാവയവങ്ങൾക്കും ഒരു തരിപ്പൊ ട്രസ്സുമായി വെളനയൊ തൊന്നി.

ഒരുനമ്പൂരി—എന്താണഫലാഷം-ആരുടെ യാത്രയാണു. മാധവനെ മുമ്പു സ } എന്തൊ ഒന്നും ചൊരിക്കെണ്ടാ, മാധവനെ പെട്ടത്തിയ } ആ കിടക്കുന്ന വിഭാഗം എന്തിനമ്പൂരി. } യും ശണ്ണ കൂട്ടം.

മറ്റൊരു നമ്പൂരി—ഇതെന്തൊരു കഥയാണു- നോക്കൂ ഒന്നും സംസാരിച്ചുകൂടാ എന്നൊ- ശണ്ണ കൂട്ടട്ടെ- എന്താണ ഫലാഷം പറയൂ.

ഒടുവിൽ വന്നു } മൂക്കിലാത്ത നമ്പൂരിപ്പാട്ടിലെ ഫലാ വഴിയാത്രക്കാരെ } ഷയാത്ര. ചെമ്പാഴിയൊട്ടുന്നിന്നുനന്തൽ ഒരുവൻ } ലെ സംബന്ധം കഴിഞ്ഞു ചെണ്ണ &

ര പല്ലക്കിൽ- അദ്ദേഹം വെറെ ഒരു പല്ലക്കിൽ- ചെറുശ്ശേരി ഗൊവിന്ദൻനമ്പൂരി ഒരു മഞ്ചലിൽ- കുറുത്തടത്ത കേശവൻ നമ്പൂരി ഒരു മഞ്ചലിൽ- വളരെ ഭൂതൃന്മാര- വാളം പലിശയും നിലവിളിയും ആപ്പും ഘോഷം- മഹാ ഘോഷം.

മാധവന സംശയം കീഴ്ന്നു എന്നതന്നെ പറയാം. ഈ പറഞ്ഞ കഴിഞ്ഞ ഉടനെ അവിടെനിന്ന എഴുന്നീറ്റു. ദമ്പ സമാധാനം പത്താ എണീട്ടു- ഇപ്പൊൾ ശമഞ്ഞ നമ്പൂരി മറെറാ } ഞകൂട്ടം എന്നു തൊന്നുന്നു- അനമ്പൂരിയൊട } താ നൊക്കു പുറപ്പാട നൊക്കു. മാധവൻ—“ഇല്ല ഫെ-ഞാൻ ഒരു ശബ്ദം കൂട്ടുന്നില്ല”

എന്ന പറഞ്ഞ മറുത്തിന്റെ മിററത്ത ഏറങ്ങി. അങ്ങോട്ടു ഇങ്ങോട്ടും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പൊൾ ശങ്കരശാസ്ത്രികളും മറ്റും അതിന്റെ നെരെ തെക്കെ മറുത്തിലെക്കു ചെന്നു കയറുന്നതു കണ്ടു “ശങ്കരശാസ്ത്രികളല്ലെ അത” എന്ന മാധവൻ വിളിച്ചു ചൊദിച്ചു- ശാസ്ത്രികൾ തിരിഞ്ഞുനോക്കി വല്ലാതെ ഒന്ന ഭ്രമിച്ചു- “മഹാ പാപം- ഇതും ഇത്ര ക്ഷണം ഏ “നിക്ക സംഗതി വന്നുവാ- റം കട്ടിയെ ഞാൻ എ “ങ്ങിനെ കാണം- എന്തു പറയും ഞാൻ ഒരു മഹാ പാപി തന്നെ” എന്ന വിചാരിച്ചു.

ശങ്കരശാസ്ത്രി—അതെ-ഞാൻ തന്നെ-എന്ന പറയുമ്പോഴേക്കു മാധവൻ ഏറങ്ങി- അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കെ എത്തിയിരിക്കുന്നു.

മാധവൻ—ഞാൻ ഇപ്പൊൾ ഇവിടെ വെച്ചു മാധവി

യെ കുറിച്ച കെട്ടു വർത്തമാനം ശരി തന്നെയോ.
ശാസ്ത്രികൾ—അതെ.

ആ “അതെ” എന്ന വാക്കു ഇടിത്തീയിന സമം. ഇടിത്തീതന്നെ. മാധവന്റെ മുഖവും ഭ്രമവും കരിഞ്ഞു കറുവാളിച്ചു പോയി. കാക്കോടകൻ കടിച്ചപ്പോൾ നട്ടു വെച്ചുപോയ വന്നതപൊലെ എന്ന് പറയാം. പിന്നെ ശാസ്ത്രികളോട് ഒന്നും ഉരിയാട്ടില്ല. നെരെ കിഴക്കോട്ടു നോക്കിയപ്പോൾ ഒരു വലിയ കളവും ആൽതറയും കണ്ടു. ആ ഭാഗത്തെക്കു നടന്നു. ശാസ്ത്രികളും പിന്നാലെ തന്നെ നടന്നു. അത മാധവൻ അറിഞ്ഞില്ല. കളവക്കിൻ അരയാൽ തറ ചാരി അന്ധനായി നിവികാരമായി ഒരു അര മണിക്കൂറു നേരം നിന്നു. അപ്പോഴേക്കു മനസ്സിന്നു അല്പം ശാന്തത വന്നു. തിരിഞ്ഞു നോക്കിയപ്പോൾ ശാസ്ത്രികൾ അടുക്കെ നിൽക്കുന്നതു കണ്ടു. ശാസ്ത്രികളെ കണ്ടപ്പോൾ സാധു മാധവൻ കരഞ്ഞുപോയി. കണ്ണിൽ നിന്ന ജലധാര നിന്നില്ലാ-ശാസ്ത്രികളും കരഞ്ഞു. ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞു അല്പനേരം. സാധു ശാസ്ത്രികൾക്കു മാധവനെക്കാളും വ്യസനം. ഒരു വാക്കുപൊലും പറയാൻ സാധിച്ചില്ല. ഒടുവിൽ മാധവനതന്നെ ഇത വലിയ അവാസ്ഥമാണെന്ന തൊന്നി- താൻ കണ്ണുനീർ തുടച്ചു യെയും നടിച്ച ശാസ്ത്രികളോട് സംസാരിച്ചു.

മാ—ശാസ്ത്രികൾ എന്തിന വിഷാദിക്കുന്നു- വിഷാദിക്കരുത- ലോകത്തിൽ ഇതെല്ലാം ഉണ്ടാവുന്ന കാര്യങ്ങളാണെല്ലോ.

ശാസ്ത്രികൾക്കു പിന്നെയും ഒരക്ഷരം മിണ്ടിക്കൂടാ.

എടത്തൊണ്ടു വിറച്ചും കണ്ണുനീരൊഴുകിക്കൊണ്ടും ഇരുന്ന. ഇദ്ദേഹം നല്ല പഠിപ്പുള്ള രസികനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണ്. മാധവനെ കണ്ണിൻമുമ്പിൽ കണ്ടപ്പൊഴാണ് ഇദ്ദേഹം ധരിച്ചപ്രകാരം ഇന്ദ്രലേഖയുടെ ഭക്തയായുള്ള പ്രവൃത്തികൾ അധികം സങ്കടപ്പെട്ടത. മാധവനും ശാസ്ത്രികളെ വളരെ താല്പര്യമാണ്. ഇന്ദ്രലേഖയും അങ്ങിനെതന്നെ ആയിട്ടാണ് മാധവൻ കണ്ടിട്ടുള്ളത.

മാ—എന്തിന ശാസ്ത്രികൾ വെറുതെ വ്യസനിക്കുന്നു. എനിക്കു അശേഷം വ്യസനമില്ലാ- പിന്നെ മാധവി, അല്ല ഇന്ദ്രലേഖക്കൊ വളരെ സന്തോഷമായ കാലവുമല്ല. നിങ്ങളുടെ സ്നേഹിതന്മാരായ എനിക്കും ഇന്ദ്രലേഖയും വ്യസനമില്ലാത്ത കാര്യത്തിൽ എന്നെ കുറിച്ച എന്തിന നിങ്ങൾ വ്യസനിക്കുന്നു.

ശാ—ഇന്ദ്രലേഖ എന്റെ സ്നേഹത്തിന്നു എനിമെൽ യോഗ്യയല്ലാ- ഞാൻ അവളെ വെറുക്കുന്നു.

ഇത കെട്ടപ്പോൾ മാധവന രണ്ടാമതും കണ്ണിൽ ജലം നിറഞ്ഞു. കുറെ നേരം ഒന്നും മിണ്ടാതെ നിന്നു. പിന്നെ-

മാ—അവളെ എന്തിന അത്ര കുറവ് പറയുന്നു. അമ്മാമന്റെ പിടുത്തമായിരിക്കണം.

ശാ—എന്നാൽ വെണ്ടതില്ലല്ലോ. ഇന്ദ്രലേഖയുടെ സ്വന്തം ഇഷ്ടപ്രകാരം തന്നെ ഉണ്ടായതാണ് ഇത- അവളും നന്മൂരിപ്പാടുമായി ബഹു ഇഷ്ടമായി മനസ്സു ലയിച്ചുപൊലെയാണു എല്ലാം കണ്ടത. എന്നാൽ നന്മൂരിപ്പാടൊ- പടുവിസ്തരി എന്ന ലോകപ്രസിദ്ധൻ- ക

ങ്ങാൽ ഒരു അശ്വമുഖൻ.

മാ—മതി- മതി- എന്നിങ്ങനെ ഇതൊന്നും കെൾക്കണ്ടാ-ങ്ങാൻ ഇന്നത്തെ വൈകുന്നേരത്തെ വണ്ടിക്കു തന്നെ മദിരാശിക്കു മടങ്ങിപ്പോവുന്നു.

ശാ—അതാണു ഇപ്പോൾ നല്ലതെന്നു എന്നിങ്ങനെ കേൾക്കുന്നു. എന്നാൽ വെഗം ഉണ്ടു കഴിക്കട്ടെ.

മാ— ഉണ്ടു കഴിക്കണമെന്നില്ലാ.

ശാ—അങ്ങിനെ പൊരാ- മറഞ്ഞിൽ വന്നു ഇരിപ്പാനും മറ്റും സുഖമില്ലെങ്കിൽ ചൊറങ്ങാൻ ഇങ്ങട്ടു കൊണ്ടു വരാമെല്ലോ- ആൽ തറ വിജനമായിരിക്കുന്നു നല്ലതല്ലെന്ന് ഉണ്ടു.

മാ—എന്നാൽ നിങ്ങൾ ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞിട്ടു കുറെ ചൊറ ഇവിടെ കൊണ്ടു വന്നു തന്നെക്കിൻ.

ശാസ്ത്രികൾ ഉണ്ണാൻ പൊയി- മാധവൻ അങ്ങാൽ തറയിൽ ഇരുന്ന വിചാരവും തുടങ്ങി- അതെല്ലാം ഇവിടെ പറയുന്നതു നിഷ്പലം. ചിലതെല്ലാം ചെയ്യാൻ നിശ്ചയിച്ചുറച്ചു- അതൊരും കഥയിൽ എന്നു കാണാമെല്ലോ.

ഉണ്ടു കഴിഞ്ഞു വണ്ടികയറി- ശാസ്ത്രികൾ കൂടെ വരാമെന്നു പറഞ്ഞതിനെ സമ്മതിച്ചില്ലാ.

പിററു ദിവസം മദിരാശി എത്തിയ ഉടനെ ഗിൽ ഫാം സാജിനെ കാണാൻ പൊയി. അദ്ദേഹം അന്നു കച്ചേരിക്കു പൊയിട്ടില്ലാ- ആപ്പീസ്സു മുറിയിൽ ഇരിക്കുന്നു. മാധവന്റെ കാൽ കണ്ടപ്പോൾ ഒന്നാശ്ചര്യപ്പെട്ടു- എട്ടു ദിവസം കല്പനവാങ്ങി തലേദിവസത്തിന്നു മുൻപെങ്ങാ ദിവസം മലബാറിലെക്കു കല്യാണം കഴിപ്പാനാണെന്നു

പറഞ്ഞ പൊയ മാധവൻ മടങ്ങി വന്നുപൊ എന്ന ആ
ശ്ചുപ്പെട്ട വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു.

മാധവൻ അകത്തേക്കു വന്നു സാധു മുഖത്തേക്കു
നോക്കിയപ്പോൾ വളരെ വ്യസനിച്ചു പോയി. രംഗിൽ
മാംസാധു മാധവനിൽ വളരെ പ്രിയമുള്ള ഒരാളായിരു
ന്നു- മാധവനെ സിവിൽസർവ്വീസിൽ എടുപ്പാൻ അദ്ദേ
ശം തീർച്ചപ്പെടുത്തി വെച്ചിരിക്കുന്നു. വണ്ടിയിൽ രണ്ടു
നാലുവസത്തെ വഴിയാത്രയും മനസ്സിന്റെ വ്യസനവും
നിമിത്തം മാധവന്റെ മുഖം കഠിനമായി പാടിയിരു
ന്നു. മുമ്പു കാൽ അയച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ സാധു
മാധവനെ കണ്ടറിവാൻ പക്ഷെ പ്രയാസപ്പെടുമായി
യെന്നു എന്ന പറയാം. കണ്ട ഉടനെ-

ഗിൽമാംസാധു—“മാധവാ എന്താണു ഇതു കൾപ്പംബ
ത്തിൽ ആരെങ്കിലും മരിച്ചുപോ. എന്താണു നീ ബ
ദ്ധപ്പെട്ട മടങ്ങിയതു- നിന്റെ മുഖവും ഭാവവും വ
ല്ലാതിരിക്കുന്നു- ഇരിക്കൂ.

മാംസാധുന്റെ കൾപ്പംബത്തിലും സ്നേഹിതന്മാരിലും ആ
രും മരിച്ചിട്ടില്ലാ- എന്നാൽ എനിക്കു മനസ്സിന്നു വലു
തായ ഒരു വ്യസനം വന്നിട്ടുണ്ട്- അതു എന്റെമേൽ
ഇതു വാത്സല്യമുള്ള താങ്കളെ ശ്രദ്ധിച്ചിരിക്കാൻ ഞാൻ
മടിക്കുന്നില്ലാ.

ഇതു കേട്ട ഉടനെ ബുദ്ധിമാനായ സാധുവിന്നു ഏക
ദേശം കാര്യം മനസ്സിലായി. കല്യാണത്തിന്നാണു മാധ
വൻ പോന്നു എന്നു പറഞ്ഞു കല്പന വാങ്ങിയപ്പോഴതു
ന്നു തന്നെ കാൽമുട്ടുകൾ-അതിന്നു വല്ലതുകാരും വന്നി

രിക്കാം-ആ കാര്യം തന്നോട പറയുന്നതിന മാധവന മ
ടിയുണ്ടാകയില്ലെങ്കിലും പറയുമ്പോൾ ഒരു സമയം ലജ്ജ
ഉണ്ടാവുമായിരിക്കും-അതാണ ക്ഷണെന്ന പറയാതെ “പ
രയാം” എന്നൊരു പീഠിക വെച്ചു പറഞ്ഞത എന്ന സാ
ധ്യ വിചാരിച്ചു.

ഗിൽമാം-എനിക്ക കാര്യം ഇപ്പോൾ അറിയണമെ
ന്നില്ല- പിന്നെ സാവകാശത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ മതി.
എന്നാൽ നിന്നക്കു വല്ലതും വെണ്ടതുണ്ടെങ്കിൽ ചെ
യ്യാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമാണ്.

മാ-എനിക്ക ദയവുചെയ്യ ഒരു കൊല്ലത്തെ കല്പന ത
രാൻ ഞാനപേക്ഷിക്കുന്നു- എനിക്ക കുറെ രാജ്യസ
ഞ്ചാരം ചെയ്യണമെന്ന ആഗ്രഹമുണ്ട്.

കുറെ ആലോചിച്ചിട്ട സാധ്യ മറുവടി പറഞ്ഞു-
ഗി-മനസ്സിന്ന വല്ല സുഖക്കേടും ഉണ്ടെങ്കിൽ രാജ്യസ
ഞ്ചാരം ചെയ്യുന്നത പൊലെ അതിന്റെ നമ്പൂത്തിക്കു
വെറെ ഭരണമില്ലാ- നിന്റെ വിചാരം എനിക്ക പൂർണ്ണ
ബോദ്ധ്യമായിരിക്കുന്നു-വിശേഷിച്ച നീ പഠിപ്പ കഴി
ഞ്ഞശേഷം എങ്ങും സഞ്ചരിച്ചിട്ടില്ലാ- ഞങ്ങൾ ബി
ലാത്തിയിൽ യൂനിവേഴ്സിറ്റി വിട്ടാൽ ഒരു സഞ്ചാരം
കഴിച്ചിട്ടെ വല്ല ഉദ്യോഗത്തിലും പ്രവേശിക്കാറുണ്ട്
എന്ന നിന്നക്കുതന്നെ അറിയാമല്ലോ. ഏത രാജ്യത്ത
സഞ്ചരിപ്പാനാണ വിചാരിക്കുന്നത- കഴിയുമെങ്കിൽ
യൂറോപ്പിലെക്കാണ് പൊവണ്ടത-എന്നാൽ തല്ക്കാലം
വരുന്ന മാസം മുതൽ മൂന്നുമാസം അവിടെ വളരെ
ശീതവും സുഖക്കേടും ഉള്ള കാലം-അത കഴിഞ്ഞാൽ

വളരെ സുഖമുള്ള കാലമാണ്. ഇപ്പോൾ എങ്ങോട്ടു പോവാനാണ് വിചാരിക്കുന്നത്.

൧-ഇപ്പോൾ യൂറോപ്പിൽ സുഖമില്ലെങ്കിൽ വടക്കെ ഇൻഡ്യയിലും ബംഗളാധിപം ഒന്നു സഞ്ചരിച്ചു ലിങ്കുകൾ കാണാമെന്നാണ് വിചാരിക്കുന്നത്.

൩-എന്നാൽ നീ ഇപ്പോൾ ഒരു നാലമാസത്തെ കല്ലു ന എടുത്താൽ മതി എന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു- പിന്നെ അധികം വെണ്മെങ്കിൽ എഴുതി അയച്ചാൽ ഞാൻ അനുവദിക്കാം. നിന്നെ ക്ഷീണം വളരെ കാണുന്നു. വെഗം പോയി ഭക്ഷണം കഴിക്കൂ- എന്ന പറഞ്ഞ സായ്ക്കു എഴുന്നീറ്റു-മാധവനും എഴുന്നീറ്റു നിന്നു. സായ്ക്കു മാധവന്റെ കയ്യിടിച്ച “നിന്നെ സർവ്വ ശുഭവും ഉണ്ടാവട്ടെ- നിന്റെ വ്യസനങ്ങൾ എല്ലാം തീർന്നു ഉടനെ എന്നെ നിന്നെ കാണാൻ സംഗതി വരട്ടെ-” എന്ന പറഞ്ഞപ്പോൾ സായ്ക്കിനും മാധവനും ഒരുപൊലെ കണ്ണിൽ വെള്ളം നിറഞ്ഞപോയി.

മാധവൻ ഉടനെ പാർക്കുന്നെടത്തു വന്നു കളിച്ച ഭക്ഷണം കഴിച്ചു എന്ന പെര വരുത്തി അടുത്ത ഒരു കത്തു എഴുതി ശിന്നനെയും വാലിയക്കാര രണ്ടാളെയും കത്തോടു കൂടി മലയാളത്തിലേക്കു അയച്ചു. പിറ്റേ ദിവസം വൈകുന്നേരത്തെ വണ്ടിക്കു ബോമ്പായിലേക്കു ടിക്കറ്റു വാങ്ങി മദിരാശി വിട്ടുകയും ചെയ്തു.

എനി എന്നെക്കു പറവാനുള്ള കഥ മഹാ കഷ്ടമായ കഥയാണ്- ഇത്രനേരം എഴുതിയതിലും കഷ്ടമാണ്- എങ്കിലും പറയാതെ നിശ്ചയിച്ചില്ലല്ലോ.

ശിന്നനും രണ്ടുവായിയക്കാരും കൂടി പിറെ ദിവസം ഉച്ചക്കു വണ്ടി എറങ്ങി പട്ടരുടെ മഠത്തിൽ കയറി ഉണക്ക കഴിച്ച അവിടെ നിന്നു പോന്ന ചെമ്പാഴിയൊട്ടു വക ഉഴുതുപുരയിൽ കയറി അന്നു അവിടെ താമസിച്ചു പിറെ ദിവസം രാവിലെ പത്തമണിക്കു ചെമ്പാഴിയൊട്ടു എത്തി. ശിന്നനും ഒരു വായിയക്കാരനും പൂവള്ളിപ്പീട്ടിലെക്കും മറ്റൊരുവൻ ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കരുടെ വീട്ടിലെക്കും പോയി. ഇവൻ ചെല്ലമ്പൊയ്ക്കു ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കരും ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവനും കൂടി രണ്ടു കസാലകളിൽ കൊലാമ്മൽ ഇരുന്ന വെടിപായുന്നു. വായിയക്കാരൻ പടികടന്നത കണ്ടു ഉടനെ ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കർ എഴുന്നീറ്റു മാധവൻ എത്തിയൊഴുന്ന ചൊടിച്ചും കൊണ്ടു കൊലായിന്റെ വക്കിൽ നിന്നു. “കുട്ടൻമെന്നൊൻ എജമാനൻ വന്നിട്ടില്ലാ ഒരു എഴുത്തുണ്ടു” എന്നു പറഞ്ഞു-അപ്പൊയ്ക്കു തന്നെ ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കർ ഒരു സുഖക്കൈ തൊന്നി- “ദീനം ഒന്നും ഇല്ലെല്ലൊ”-“ഇല്ലാ” എന്നു വായിയക്കാരൻ പറഞ്ഞശേഷം എഴുത്തു തുറന്നു വായിച്ചു. അദ്ദേഹം വായിച്ചു എഴുത്തു താഴെ ചെക്കുന്നു.

“വർത്തമാനങ്ങൾ എല്ലാം ശങ്കരശാസ്ത്രികളും മറ്റും പാഞ്ഞറിഞ്ഞു. എന്റെ അഭിപ്രായം പൊലെ “തന്നെ അച്ഛനും ഇന്ദുലെഖയുടെ മേൽ അഭിപ്രായമായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ അറിയുന്നതു കൊണ്ടു ഞാൻ “അങ്ങിനെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു പോയതിൽ ഏതൊരു “ജരെ നിശ്ചയിക്കുന്നില്ലാ. മനുഷ്യരുടെ കൈകളിലും എ “ത്രയെന്നും ഏതു വിധമെന്നും ഒരാൾക്കും ഗണിക്കാൻ

“കഴികയില്ലല്ലോ. എന്നിങ്ക മനസ്സിന്ന അശേഷം സു
 “ഖമില്ലാത്തതിനാൽ രാജ്യസഞ്ചാരത്തിന്ന പൊവുന്നു.
 “കുറെ നാൾ കഴിഞ്ഞ സുഖമായാൽ മടങ്ങിവന്ന അച്ഛൻ
 “നെയും അമ്മയെയും കാണും. അച്ഛൻ ഇത നിമിത്തം
 “ഭട്ടം വ്യസനിക്കണ്ട. ഞാൻ ആത്മഹത്യ മുതലായ
 “ദുഷ്ടവൃത്തികൾ ഒന്നും ചെയ്യുകയും എന്ന സംശയി
 “ക്കരുത. രാജ്യസഞ്ചാരം കഴിച്ച നിശ്ചയമായി മടങ്ങി
 “വരാനാണ ഞാൻ ഇപ്പോൾ വിചാരിച്ചിട്ടുള്ളത. എ
 “ന്നാൽ അത എത്ര കാലംകൊണ്ടാണെന്ന ഞാൻ ഉറ
 “ച്ചിട്ടില്ല. അച്ഛനും എന്റെ അമ്മക്കും ഞാൻ എത്ര
 “യോ പ്രിയപ്പെട്ട മകനാണെന്ന എന്നിങ്ക നല്ല അറി
 “വുണ്ട. ഞാൻ എന്തെന്നെ എഴുതിയാലും അച്ഛൻ വ്യ
 “സനിക്കാതെ ഇരിക്കയില്ല. എന്നാൽ അമ്മയെ വി
 “ചാരിച്ച അച്ഛൻ വ്യസനം കഴിയുന്നെടത്തൊളം പ
 “റഞ്ഞ കാണിക്കരുതെ. അച്ഛൻ അല്പം വ്യസനം കാ
 “ണിച്ചാൽ അമ്മ വളരെ വിഷാദിക്കും. ഞാൻ നാളെ
 “മരിശാരി വിടുന്നു. എന്ന എന്റെ അച്ഛനെ ഗ്രഹി
 “പ്പിച്ചാൻ—മായവൻ.”

ഓരം എഴുത്ത വായിച്ച ഉടനെ- “അയ്യോഎന്റെ
 കുട്ടാ- എന്നെ നീ ആർക്കിട്ട കാടിപ്പോയി” എന്ന പറ
 ണ്ണ മാറിൽ അടിച്ച ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കര ബോധംകെ
 ട് വീണു.

ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നൊൻ അതൊന്നും നൊക്കാ
 തെ ക്ഷണത്തിൽ എഴുത്തേട്ടതെ വായിച്ച മനസ്സിലാ
 ക്കി കുറെ വെള്ളം കൊണ്ടുവന്ന ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കരുടെ

മുഖത്തു തളിച്ച ബോധം വന്ന ക്ഷണം വളരെ ദൈത്യ ഭാവത്തെടുക്കി പറയുന്നു.

ഗോ—ഇതെന്താണു റോ കാണിച്ചത- കഷ്ടം- കഷ്ടം! ഇത്ര ബുദ്ധി ഉണ്ടായിട്ടു റോ വിധം കാണിച്ചുവല്ലോ- കഷ്ടം- കഷ്ടം! മഹാകഷ്ടം! റോ ഗോഷ്ടി കണ്ടപ്പോൾ മാധവൻ മരിച്ചു പോയിട്ടോ എന്നു ഞാൻ ശങ്കിച്ചു പോയി. ജെഷ്ടന ബുദ്ധിയും അറിവും ഇല്ലാത്തതില്ലാ- മാധവനൊടുള്ള അതിപ്രേമം കൊണ്ടായിരിക്കും ഇങ്ങിനെ അനാവശ്യമായി വ്യസനിച്ചത. മാധവനു എന്താണു ഇപ്പോൾ ഒന്നു വന്നത. മനസ്സിന്നു സുഖമില്ലെന്നു തൊന്നി കറേ ഭിവസം രാജ്യസഞ്ചാരത്തിന്നു നിശ്ചയിച്ച മലിരാശിയിൽ നിന്നു പോയി എന്നു അറിയിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്താണു ഇതിൽ ഇത്ര വ്യസനിച്ചാനുള്ളത. ഇൻഡ്യാ രാജ്യം എങ്ങും തീവണ്ടിയുണ്ടു. യൂറോപ്പിലെങ്കിലും പോവുന്നതായാൽ അതു സംഭവമായി എടുപ്പത്തിൽ സാധിക്കും. നമ്മൾക്കു അയാളുടെ വശ്വരമാനം പണം ചിലവിട്ടാൽ എങ്ങിനെ എങ്കിലും അറിയാം. പക്ഷെ നമ്മൾക്കുതന്നെ തിരഞ്ഞു പോവാം.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ—അതിന്നു എന്താണു സംശയം. ഞാൻ എന്നി ഭക്ഷണം റോ മലയാളം വിട്ടിട്ടു- സംശയമില്ല.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ—ആവട്ടെ- പോവുന്നതിന്നു എന്തു വിരോധം നിശ്ചയമായി ഞാനും വരാം. ഇങ്ങിനെ തുന്ദിലാതെ വ്യസനിക്കുന്നതു എന്തു കഷ്ടം!

ജെഷ്ടന്റെ ഹൃദയം വ്യസനം കണ്ടാൽ മാധവന്റെ അമ്മ എങ്ങിനെ ജീവിക്കും. ഇത്രത്തൊളം പറയുമ്പോഴേക്കു ആ ശുദ്ധ വെയിലിൽ ഇന്ദുലെഖ ഒരു കൊടകുടി ഇല്ലാതെ കയറി വരുന്നതു കണ്ടു. ഉടനെ ഗോവിന്ദ പണിക്കർ കണ്ണീർ തുടച്ചു എണീട്ടുനിന്നു. ഇന്ദുലെഖ വെയിലത്തുനിന്നു വിരമിച്ചു മുഖവും മറയും രക്തവെണ്ണമായിരിക്കുന്നു. തലമുടി മുഴുവനും കഴിഞ്ഞു വീണു മറഞ്ഞു എഴുന്നേൽക്കുന്നു. “എന്താണു മലിരാശി വർത്തമാനം” എന്നു ചൊല്ലിക്കുമ്പോഴേക്കു പിന്നാലെ ഇന്ദുലെഖയുടെ അമ്മ, മുത്തശ്ശി, പാവുതിയമ്മ, അമ്മോറാദാസിമാർ ഇവരും കയറി വരുന്നതുകണ്ടു. എല്ലാം കൂടി അവിടെ ഒരു തിരക്കു എന്നു പറയാനുള്ളു.

ഇന്ദുലെഖ—എന്താണു മലിരാശി വർത്തമാനം എന്നൊക്കെ പറയരുതെ.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവൻ— ഇന്ദുലെഖ അകത്തു ചൊല്ലി. ഒന്നും ഭ്രമിക്കണ്ട- വ്യസനിക്കാൻ ഒന്നുമില്ല.

പാവുതി അമ്മ—അയ്യോ എന്റെ കുട്ടി എവിടെക്കു പോയ്കൂടത്തു! അയ്യയ്യോ- ഞാൻ എനി അര നാഴിക ജീവിച്ചിരിക്കയില്ല!

ഇന്ദുലെഖ—എഴുത്ത കൊണ്ടുവന്നു എന്നു ശിന്നൻ എന്നൊക്കെ പറഞ്ഞുവെല്ലോ- ആ എഴുത്ത എവിടെ.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ എഴുത്ത ഇന്ദുലെഖയുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു.

ഇന്ദുലെഖ എഴുത്ത വായിച്ചു ഉടനെ അകത്തു ഒരു മുറിയിൽപോയി ഒരു കട്ടിലിന്മേൽ വീണു കരഞ്ഞു തു

ടങ്ങി. പാശ്ചാത്യരുടെ നിലവിളി സഹിച്ചുകൂടാതെ

“എന്റെ മകനെ നിന്നെ എനി എന്ന ഞാൻ ചി
 “ഞം- എന്റെ മകനെപ്പോലെ ഒരു കുട്ടിയെ ഞാൻ ഭൂമി
 “യിൽ കാണാനില്ലല്ലോ ഈശ്വരാ- ഞാൻ എനി എ
 “ന്നിന ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു ഈശ്വരാ- എന്റെ കുട്ടി നീ
 “ന്നെ ആരെന്നാക്കി രക്ഷിക്കും- എനിക്കു വെറെ ഒരു
 “മക്കളും ഇല്ലെന്ന നീ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു നീ ഇങ്ങിനെ
 “എന്നെ ഇട്ടെച്ചു പോയെല്ലോ ഉണ്ണീ- ഈശ്വരാ.”

എന്ന പറഞ്ഞു കഠിനമായി മാറത്തു അടിച്ചു നില്ക്കു
 വിളിക്കുന്നത കെട്ടുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്ന ഒരാൾക്കെതിരേ
 ലും ഒരക്ഷരവും ഹൃദയം അമ്മയൊട പരയാൻ ധൈര്യം ഉണ്ടാ
 ന്നില്ലാ.

അപ്പോഴേക്കു പൂവള്ളിയിൽനിന്നു ശങ്കരമെന്നവൻ
 ചാത്തരമെന്നവൻ മുതലായവർ എല്ലാവരും എത്തി
 ശങ്കരമെന്നവൻ—(പാവതി അമ്മയൊട) എന്തിനാണു

നീ ഇങ്ങിനെ കരയുന്നത-മാധവനെന്നുംവന്നിട്ടില്ല

ഇത്രത്തൊളം പറയുമ്പോഴേക്കു ശങ്കരമെന്നവൻ
 കരഞ്ഞുപോയി. ഇദ്ദേഹത്തിന്നു മാധവന്റെ മേൽ അതി
 വാത്സല്യമായിരുന്നു.

ശ—(കണ്ണീർ തുടച്ചു കൊണ്ടു) പത്തലിവസത്തിലകത്തു
 മാധവൻ ഇവിടെ എത്തും-അവൻ ഏതു ഭിക്ഷിൽ ഉ
 ണ്ടെങ്കിലും ഞങ്ങൾ പോയി കൊണ്ടു വരും- പിന്നെ
 നീ എന്തിന്നു വിഷാദിക്കുന്നു.

പാ—ജെക്കുൻപൊവുന്നണ്ടെങ്കിൽ ഞാനും കൂടെ വരാം.
 എനിക്കു എന്റെ കുട്ടിയെ കാണാതെ ഇവിടെ ഇരി

പ്പാൻ കഴിയില്ലാ നിശ്ചയം.

൧—ആട്ടെ പാവ്തിക്കും വരാം-പൂവള്ളിപൊയി സ്വസ്ഥമായിരിക്കൂ-എണ്ണിക്കൂ-കാൽക്കും കൈ ശരിയായിവരും-മാധവന ഒരു ദോഷവും വരികയില്ല.

൧൦—പാവ്തി പൊയ്ക്കൊള്ള-ഞാനും ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിയും നിമിഷം മാധവനെ തിരയാൻ പൊവുന്നപത്തു ദിവസത്തിലകത്തു മാധവനൊടു കൂടി ഞങ്ങൾ ഇവിടെ എത്തും-ഇട്ടും വിഷാദിക്കണ്ട.

എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞ പാവ്തി അമ്മയെ കരഞ്ഞുമാശ്വസിപ്പിച്ച പൂവള്ളി വീട്ടിലേക്കു അയച്ചു.

ഇന്ദുലേഖയൊടു ആർക്കും ഒന്നും പറവാൻ ധൈര്യം വന്നില്ല-ഒടുക്കം ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവരും ശങ്കരമെന്നവരും നിബ്ബന്ധിച്ചതിനാൽ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ ഇന്ദുലേഖ കിടക്കുന്ന അകത്തു കടന്നു ചെന്നു.

൧൧—(ഇന്ദുലേഖയൊടു) എന്താണു ഇങ്ങിനെ വ്യസനിക്കുന്നത-ഇങ്ങിനെ വ്യസനിച്ചാൻ ഒരു സംഗതിയും നമ്മൾക്കു ഇപ്പോൾ വന്നിട്ടില്ല- ഇന്ദുലേഖ ഇങ്ങിനെ വ്യസനിച്ചു കിടക്കുകയാണെങ്കിൽ ഞാനും ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിയും മാധവനെ തിരഞ്ഞു പൊവാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതു മുടങ്ങും.

ഇതു കെട്ടുപോൾ ഇന്ദുലേഖ എണ്ണിട്ടിരുന്നു.

൧൨—തിരഞ്ഞു പൊവാൻ ഉറച്ചുപോ.

൧൩—എന്ത സംശയമാണു- ഞാൻ പൊവുന്നു.

൧൪—ഇന്നലെയാണു ഇന്നോ ബോധമായിട്ടു നിന്നു കപ്പൽ കയറി ഇരിക്കും- എന്നാലോ.

അപ്പൊഴക്ക ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവൻ അകത്തക്ക കടന്ന വന്നു.

ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവൻ—ഞങ്ങൾക്കു എന്താണ ബിലാത്തിക്കു പൊവാൻ കപ്പൽ കിട്ടുകയില്ലെ- നീ ഒന്നുകൊണ്ടും വ്യസനിപ്പാനില്ലാ- ഞങ്ങൾ ജീവനൊടു കൂടി ഇരുന്നവെങ്കിൽ മാധവനെ ഞങ്ങൾ മണിച്ചു കൊണ്ടുവരും.

എന്നും പറഞ്ഞു ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവൻ അമ്മയെ വിളിച്ചു തനിക്കു പുറപ്പെടാൻ വെണ്ടുന്നതെല്ലാം ഒരുക്കാൻ പൂവരങ്ങിലെക്കു പോയി.

ഇ—(ഗൊവിന്ദപണിക്കരൊട) ഇങ്ങിനെ ഒരു ചതിവെ യ്യത ആര-അദ്ദേഹത്തിന്നും എനിക്കും ഒരു വിരൊധികളും ഉള്ളതായി ഞാൻ അറിയുന്നില്ലാ.

ഗൊവിന്ദപണിക്കര—ഇതിൽ എന്തൊ ഒരു അബദ്ധമായ ധാരണ ജനങ്ങൾക്കു വന്നു പോയിട്ടുണ്ടു- നമ്പൂരിപ്പാട ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികയിന്മേൽ വെച്ച പാട്ടു കെട്ടു അവിടെതന്നെ ആയിരുന്ന രണ്ടു രാത്രിയും ഉറങ്ങിയത എന്നും മറ്റും റം ഭിക്ഷിൽ എല്ലാം ധാരാളം ഒരു കോഷ്ഠനടക്കുന്നുണ്ടു. ഞാൻ പൊല്ലായി ഇങ്ങിനെ പറയുന്നത കെട്ടു- പിന്നെ നമ്മുടെ ശാസ്ത്രികളും കുട്ടിയൊട വെണ്ട വിഡ്ഢിത്തം എല്ലാം ചെന്നു പറഞ്ഞു എന്നല്ലെ കെട്ടത- എന്ത ചെയ്യാം-നമ്മുടെ ഗ്രഹപ്പിഴ. എന്റെ കുട്ടിയെ കാണാതെ ഞാൻ മടങ്ങുകയില്ലാ- കണ്ടില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ പിന്നെ ജീവിച്ചിരിക്കുകയില്ല.

എന്ന പറയുമ്പോഴേക്കു കണ്ണിൽനിന്നു വെള്ളം ധാരാളമായി ചാടി തുടങ്ങി.

ഇ—വ്യസനിക്കരുതെ. അദ്ദേഹത്തെ കാണും നമ്മൾക്കു സുഖമായിരിക്കാനും സംഗതി വരും-എന്നാൽ എനിക്കു മുഖ്യമായ വ്യസനം എന്റെ സ്വഭാവം ഇത്ര വെടിപ്പായി മനസ്സിലായിട്ടു ഞാൻ ഇത്ര അന്തസ്സാർത്ഥിയാണെന്നുവെന്നു ഇത്ര വെഗം നിശ്ചയിച്ചു കളഞ്ഞുവല്ലോ എന്നുള്ളതാണ്-എന്നു വ്യസനം എനിക്കു സഹിക്കുന്നില്ല.

എന്ന പറഞ്ഞ ഇദ്ദേഹത്തെ കരഞ്ഞു.

ഗോ—മാധവൻ ഇക്കുറി മലിരാശിക്കു പൊതുവെ ഞാൻ തന്നെ ഇദ്ദേഹത്തെ തന്റെതന്നെ കരിയും മറ്റും വളരെ പറഞ്ഞിരുന്നു. ഗ്രഹപ്പിടക്കം എന്റെ കൂട്ടിക്കു അതൊന്നും ഓന്നിലു എനി ഏതായാലും ഇങ്ങിനെ വ്യസനിച്ചിരുന്നിട്ടു ഹൃദയമില്ല. ഞാൻ പുറപ്പെടാൻ ഒക്കെ ഒരുക്കട്ടെ.

എന്ന പറഞ്ഞ ഗോവിന്ദപണിക്കർ പുറപ്പെട്ടിന്നു ജഗദ്രാജാധിപൻ തുടങ്ങി. ഇദ്ദേഹത്തെ ഒരുവിധമെല്ലാം സാന്ത്വനം ചെയ്തു, അമ്മ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മയൊടു കൂടി പൂവരങ്ങിലേക്കു അയക്കുകയും ചെയ്തു. ഗോവിന്ദപണിക്കർ തന്റെ ഭാര്യയെയും സമാശ്വസിപ്പിച്ചു പുറപ്പെടാൻ ഒരുങ്ങി. പഞ്ചമെന്നവനും വർത്തമാനം കേട്ടപ്പോൾ ബഹു സന്തോഷമായി- “കരുത്തം കെട്ടുവന്ന അങ്ങിനെയെല്ലാം പറയും” എന്നു പറഞ്ഞു സന്തോഷിച്ചു. എന്നാൽ തന്നെക്കു മാധവൻ എന്ത സംഗതിയാലാണു പൊ

യുദ്ധത്തെ എന്ന വെളിവായി മനസ്സിലായിട്ടില്ലാ. തന്റെ ശപഥം കെട്ടിട്ട ഭയപ്പെട്ടിട്ടൊ മറ്റൊ ആയിരിക്കാമെന്ന ഒരു ഉത്തരം മാത്രം ഉണ്ടു. പഞ്ചമനവനോടു ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവൻ യാത്ര അറിയിച്ചപ്പോൾ അത അശേഷം തനിക്കു രസമായില്ലെങ്കിലും വിരോധിച്ചാൽ ഫലമുണ്ടാവുകയില്ലെന്ന നിശ്ചയിച്ച മൗനാനുവാദമായി സമ്മതിച്ചു എന്ന തന്നെ പറയാം. അന്നു അത്താഴം കഴിഞ്ഞ ഗോവിന്ദപണിക്കരും ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവനും ഒരു നാലു വാലിയക്കാരുംകൂടി മാധവനെ തിരയുവാൻ പുറപ്പെട്ടു ചൊക്കയും ചെയ്തു.

പതിനാറാം അദ്ധ്യായം.

മാധവന്റെ രാജ്യസഞ്ചാരം.

മാധവൻ മദിരാശിയിൽനിന്ന വണ്ടി കയറുമ്പോൾ ബോമ്പായിലെക്കാണ് ടി.കെ.റാ. വാണിയത എന്ന പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. തന്റെ കൂടെ ഭൃത്യന്മാര ആരും ഇല്ല- ഉടപ്പ ഇടുന്ന തൊല്ലെട്ടിയിൽ കുറെ വസ്ത്രങ്ങൾ (അധികവും ഇംക്ലീഷ്മാതിരി ഉടപ്പുകൾ) വെറെ ഒരു പെട്ടിയിൽ തന്റെ വിശേഷമായ തൊക്കുകൾ, തിരകൾ- ഒരു ചെറിയ ഏഴുത്തപെട്ടിയിൽ തന്റെ വക പണം, ഒരു എട്ടുപത്ത പുസ്തകങ്ങൾ- ഇത്രമാത്രമേ ഒന്നിച്ചെടുത്തിട്ടുള്ളൂ. വഴിയാത്രയിൽ മഴുവനുംനല്ല യൂറോപ്യൻ ഡ്രസ്സും ബുട്ടും ആണു നിശ്ചയിച്ചു ഇട്ടുവന്നത്. ആറു കഴലുകൾ ഉള്ള ഒരു റിവോൾവർ കാപ്പിപ്പായത്തിന്റെ വലിയ പൊക്കട്ടിൽ ഇട്ടിട്ടു പലപ്പൊഴും നടക്കാറുള്ള സമ്പ്രദായം വഴിയാത്ര ആരംഭിച്ച മുതൽ മാധവൻ എല്ലാപ്പൊഴും ചെയ്യു വന്നു. “യൂറോപ്പിലെക്കു തലകാലം പൊവേണ്ടോ” എന്നുള്ള സാഷ്ഠിന്റെ ഉപദേശവും കയ്യിൽ ധാരാളം പണമില്ലായ്മയുംനിമിത്തം മാധവൻ അതയാൽ ചുവട്ടിൽവെച്ച സഞ്ചരിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന സ്ഥലങ്ങളെ എല്ലാം മനസ്സുകൊണ്ടു വിട്ടു, വടക്കെ ഇൻഡ്യയിലും ബംഗാളിലും സഞ്ചരിക്കാമെന്നറച്ചു. ബോമ്പയിൽ എത്തിയ ഉടനെ അച്ഛൻ കൊടുത്ത ചുരുക്കുകുറുപ്പൻ രണ്ടും വിറ്റു. അപ്പോൾ വിൽക്കണമെന്നില്ല

യായിരുന്നു. കയ്യിൽ ഏകദേശം ഇരുനൂറ്റി അമ്പതെ ഉറപ്പിക നാണുമായും നൊട്ടായും ഉണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും തന്റെ കാതിൽ കിടക്കുന്ന ആ കടക്കൻ രണ്ടും അപ്പോൾ തനിക്കു വളരെ ഭാരമായിട്ടും ഉപദ്രവകരമായും തൊന്നി അഴിച്ചു വിറു. ഒരു പെരുംകള്ളൻ കച്ചവടക്കാരൻ നൂററമ്പതെ ഉറപ്പികക്കു സാധു മാധവനോടുകടക്കൻ തട്ടിപ്പറിച്ചു. മാധവൻ ഒരു ഹൊട്ടെലിൽ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു ഉച്ചതിരിഞ്ഞ മൂന്നര മണിക്കു കപ്പൽ കയറുന്ന ബന്തറിൽപോയി കടലിലെക്കു നൊക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു. മാധവനെ മനസ്സിനെ വളരെ സുഖംതൊന്നി. നമുക്കു മലയാളത്തിൽ കൊഴിക്കോടേ മുതലായ ഭിക്കിലെ കടപ്പുറങ്ങൾ മാത്രം കണ്ടുവെക്കു ബൊമ്പായി ബന്തറിന്റെ സ്വഭാവം എങ്ങിനെ എന്നു മനസ്സിൽ യാതൊരു അനുമാനവും ചെയ്യാൻ കഴികയില്ല. ഇൻഡ്യയിൽ നിന്നു ബിലാത്തിയിലേക്കും ബിലാത്തിയിൽനിന്നു ഇൻഡ്യയിലേക്കും നടക്കുന്ന സകല വ്യാപാര കപ്പലുകളും പടക്കപ്പലുകളും ഒന്നാമതെ എത്തുന്നതെ ബൊമ്പായിൽ ആണു. എല്ലാ സമയവും റോം ബന്തറിൽ അതിഗംഭീരങ്ങളായ കപ്പലുകൾ നിറഞ്ഞുനിന്നുകൊണ്ടു ഇരിക്കും. ബിലാത്തിയിൽനിന്നു വരുന്ന മഹാനാരായ സകല ജനങ്ങളും ഇവിടെയാണു ഒന്നാമതെ ഇറങ്ങുന്നതെ. അങ്ങിനെതന്നെ ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു ബിലാത്തിക്കു പോവുന്നവരും ഇവിടെ നിന്നാണു സാധാരണയായി കപ്പൽ കയറുന്നതെ. പിന്നെ പ്രായേണ സകലവിധ വിശേഷവരക്കുകളും ഇൻഡ്യയിലേക്കു ബിലാത്തിയിൽനിന്നു വര

നതകന്നാമത ഇറക്കുന്നതും ഞ്ഞമയത്തായ ബന്തറിലാ
ണ. അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു സ്ഥലത്തിന്റെ മഹിയെക്കുറിച്ചു
ഞാൻ വല്ലതും വണ്ണിക്കൊണ്ടുണ്ടോ.

വൈകുന്നേരം നാല മണി മുതൽ ഏഴു മണിവരെ
രും ബന്തറിൽ നടന്നു നൊക്കിയാൽ കാണാവുന്ന കാ
ഴ്ച വെറെ ഭൂമിയിൽ കരടത്തും കാണാൻ പാടില്ലെന്ന
പറവാൻ പാടില്ലെങ്കിൽ ഇൻഡ്യയിൽ വെറെ ഒരു സ്ഥ
ലത്തും ഇല്ലെന്ന തീർച്ചയായും ഞാൻ പറയുന്നു.

പാൽ നൂര പൊലെ അതി ധവളങ്ങളായും നീരു
ണ്ട മെഘം പൊലെ ശ്യാമളങ്ങളായും കങ്കമ വണ്ണങ്ങളാ
യും അരുണ വണ്ണങ്ങളായും മിശ്ര വണ്ണങ്ങളായും ഉള്ള
പല മാതിരി അത്യുന്നതങ്ങളായ ആറും നാലും രണ്ടും
കുതിരകളാൽ വലിക്കപ്പെടുന്നതും മഞ്ഞ വെയിലിൽ
അതി മനോഹരമായി മിന്നിത്തിളങ്ങിക്കൊണ്ട കണ്ണുക
ളെ മയക്കുന്നതും ആയ ഗാഡികൾ അസംഖ്യം അ
ന്യോന്യം തിക്ക തിരക്ക ഇല്ലാതെ ഓടുന്നതുകഴി
യും ചിത്രത്തിൽ നിൽക്കുന്നത പൊലെ ബഹുസങ്കു
മായിട്ട സമുദ്ര തീരത്തിൽ ചിലെടങ്ങളിൽ നിൽപ്പിട്ട
ജതുകളുടെയും കാഴ്ച. പിന്നെ ആ ഗാഡികളിൽതന്നെ
ഇതന്ന കടൽക്കാറ്റ കൊള്ളുന്നവരുടെയും പുറത്ത എ
റങ്ങി നടന്നിട്ടും കടൽവക്കത്ത കെട്ടി ഉണ്ടാക്കിട്ടുള്ള
അതി മനോഹരങ്ങളായ ഇരിപ്പെടങ്ങളിൽ ഇരുന്നിട്ടും
കാണാവുന്ന മഹാമാറായ പുരുഷന്മാരുടെയും ചന്ദ്ര
മുഖികളായ സ്ത്രീകളുടെയും വികസിച്ച നിൽക്കുന്ന ചെ
ന്താമരകളെപ്പൊലെ ശോഭിച്ച കാണുന്ന മുഖങ്ങളൊടു

കൂടിയ ചെറിയ കിടാങ്ങളുടെയും സംഘം സമുദ്രത്തു
ൽനിന്നു വരുന്ന മന്ദസമീരണനെ ഏറ്റ രസിച്ച് സല്ലാ
പിച്ചിരിക്കുന്നതിനെ കാണുന്ന ആനന്ദകരമായ ഒരു
കാഴ്ച. നിരന്ന ഞാനൊ നിശ്ശബ്ദ വലിയത എന്നുള്ള ഗു
ണയൊടുകൂടി എന്ന തൊന്നും, വരി വരിയായി നിൽ
ക്കുന്ന ഇംക്ലീഷ് സ്കീമർ, പ്രഞ്ച് സ്കീമർ, ജർമ്മൻ സ്കീമർ,
മറ്റൊരാൾ വലിയ യൂറോപ്യൻ രാജ്യത്തിലുള്ള കപ്പലുക
ൾ, ഇവകളുടെ കാഴ്ച. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ അ
തിൽ ചില കപ്പലുകൾ യാത്രക്കു പുറപ്പെട്ട, ധൂമം വല
ിയ കുഴലുകളിൽകൂടി തള്ളി തള്ളി ആകാശത്തിലേക്കു
വിടുന്നത നോക്കി നോക്കിയിരിക്കെ ആ കപ്പലുകളെ
യും ധൂമത്തെയും ക്രമേണ ക്രമേണ കാണാതെ ആയി
വരുന്ന ഒരു കാഴ്ച. അങ്ങിനെ തന്നെ ബന്തറിലേക്കു
വരുന്ന കപ്പലുകൾ ക്രമേണ ക്രമേണ അതുകളുടെ വ
ലിപ്പത്തെ കാണിച്ചും കൊണ്ടു കരയൊട അടുക്കുന്നത
കാണുന്ന കാഴ്ച. വയുവാടുള്ള മഞ്ഞ വെയിൽ തട്ടി ഉ
ളിയുന്നതായ അതി ഭംഗിയുള്ള ചെറിയ പിച്ച കഴുത്തു
കൾവെച്ച കുഴലുകളിൽ കൂടി പുകവിട്ടവിട്ട ബഹുമനോ
ഹരമാകും വണ്ണം കപ്പലുകളുടെ സമീപത്തിൽ നിന്നു
പീയറിലേക്കും പീയറിൽ നിന്നു കപ്പലുകളുടെ സമീപ
ത്തേക്കും അതി മെറ്ററങ്ങളായി നിൽക്കുന്ന ആ കപ്പ
ലുകളുടെ ചെറുകിടാങ്ങൾ പാഞ്ഞുകളിക്കുന്നതൊ എന്ന
മനസ്സിൽ തൊന്നിക്കുംവിധം അങ്ങട്ടും ഇങ്ങട്ടും ഓടുന്ന
ചെറിയ തീബൊട്ടുകളുടെ അതികേതുമായ വ്യാപാരങ്ങ
ളെ കാണുന്ന ഒരു കാഴ്ച.

കരടത്ത സമുദസഞ്ചാരത്തിന്ന പുറപ്പെട്ട വന്ന അതി മഹാനാരായ ജനങ്ങളും പരിവാരങ്ങളും കപ്പലിൽ കയറുവാൻ പുറപ്പെടുന്നതും അന്നയാത്രക്കു വന്നവർ ആശീർവ്വചനങ്ങളോടു കൂടി യാത്രപറഞ്ഞ വൃന്ദനികളും കൊണ്ടു പിരിഞ്ഞു പോകുന്നതും കാണാം. മറ്റൊരടത്ത അധികം കാലമായി ബിലാത്തിയിൽ സംഗതി വശാൽ ചെയ്തി താമസിക്കേണ്ടി വന്നവളും തന്റെ പ്രാണ പ്രിയയും ആയ ഭാര്യ കപ്പലിൽ നിന്ന എറങ്ങു ബോധം അത്യന്തം ആഗ്രഹത്തോടെ എതിരേൽക്കാൻ ചെന്ന നിൽക്കുന്ന ഭർത്താവ ഭാര്യയെ ബോട്ടിൽ നിന്ന എറക്കി ഗാഢാലിംഗനം ചെയ്തു വിമാനസഭശമായ ഗാഢിയിൽ കയറ്റി അതി സന്തോഷത്തോടു കൂടി ഭാടിച്ചും കൊണ്ടു പോകുന്നത കാണാം. മറ്റൊരടത്ത അപ്പൊൾ കപ്പലിൽ നിന്ന എറങ്ങിയവരും നാലും അഞ്ചും കൊല്ലങ്ങൾ അച്ഛനമ്മമാരെ ഒരു നൊക്ക കണ്ടിട്ടില്ലാത്തവരും ആയ കിടാങ്ങളെ അച്ഛനമ്മമാർവന്ന എടുത്ത അത്യന്ത ഹർഷത്തോടു കൂടി ചുംബിച്ച സന്തോഷാശ്രുക്കളോടും ഗൽഗഭാക്ഷരങ്ങളായ വാക്കുകളോടും കൂടി അന്യോന്യം പ്രേമപരവശന്മാരായി നിൽക്കുന്നത കാണാം. ഇതിനെല്ലാം പുറമെ ജനങ്ങളുടെ വിനോദത്തിന്ന വെണ്ടി അവിടവിടെവെച്ച പ്രയോഗിക്കുന്ന ബെൻഡ് വാദ്യത്തിന്റെ സുഖമായ സംഗീതകൊലാഹലം. പിന്നെ റം സകല കാഴ്ചകൾക്കും വിനോദങ്ങൾക്കും ജീവനും അതി ശോഭയും കൊടുക്കുന്നതും വാചാമഗോചരമായി നിസ്തലമായിരിക്കുന്നതും ആയ സൂര്യാസ്തമനശോഭാ. ഇ

തകളെ എല്ലാം കണ്ടുകണ്ട മാധവൻ ആനന്ദിച്ച നിന്നു പൊയി. പഴഞ്ചൊല്ലായി പറയുംപ്രകാരം ചുങ്കംവീട്ടിയ മനുഷ്യൻ എന്നവനെപ്പൊലെ തനിക്കു അപ്പൊൾ എന്തും യഥേഷ്ടം പ്രവൃത്തിക്കാമെന്നുള്ള ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യം ഉണ്ടായതുകൊണ്ടും മാധവന മനസ്സിൽ വളരെ സുഖം തൊന്നി. മുമ്പിൽ കണ്ട എതിലെങ്കിലും ഒരു കപ്പലിൽ കനകയറി അല്പം സമുദ്രയാത്ര ചെയ്യണമെന്ന മാധവന ഒരു മൊഹം തൊന്നി-അന്ന അസ്മിച്ച കൻപതമണിക്ക കല്കത്താലിലെക്കു പുറപ്പെട്ടുന്ന സ്മീമർ “മെറിനാ” എന്ന കപ്പലിലെക്കു ടിക്കററവാങ്ങി രാത്രി എട്ടു മണിക്ക കപ്പൽ കയറുകയും ചെയ്തു.

ആപൽ കാലത്തു ഒന്നും സുഖമായി വരാൻ പാടില്ലെല്ലൊ. താൻ കയറിയ കപ്പൽ എന്നെക്കു കല്കത്താവിൽ എത്തേണ്ടതാണെന്നുള്ള അന്വേഷണം മാധവൻ ചെയ്യിട്ടില്ലായിരുന്നു. റം കപ്പൽ കല്കത്താലിലെക്കു എത്തുന്നതിന്നു മുമ്പു പലെ ബന്തറുകളിലും താമസിക്കാൻ എപ്പെട്ടതായിരുന്നു. രണ്ടു ദിവസം കൊണ്ടു മാധവന സമുദ്ര യാത്രയിലെ മൊഹം തീർന്നു-എന്നല്ലാ ശരീരത്തിന്നു കുറെശ്ശു സുഖക്കെടും തുടങ്ങി. മലബാറുന്നണരെ കപ്പൽ എത്തിയപ്പൊൾ തന്നെ പുറപ്പെട്ടിട്ടു ഭവതദിവസമായിരിക്കുന്നു. മലബാർ രാജ്യം കപ്പലിൽ നിന്നു കഴൽ വെച്ചു നൊക്കിക്കണ്ടപ്പൊൾ ക്ഷണെന്നു മാധവന വന്നു വ്യസനത്തേക്കുറിച്ചു എങ്ങിനെ പറയും. തന്റെ അമ്മയെയും അച്ഛനെയും ഭാര്യയെ കണ്ണിൽ വെക്കും വന്നു. ഇതിന്നു അല്പം വിശേഷവിധി കാരണമു-

അപ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. തനിക്കു അപ്പോൾ കുറെ ശുപനിയും തുടയിന്മേൽ ഒരു വലിയ കുരുവും ഉണ്ടായിരുന്നു. എണ്ണിപ്പാനും നടപ്പാനും പ്രയാസം- കപ്പലിലെ ആഹാരം ഒന്നും തനിക്കു പിടിക്കുന്നില്ല. തനിക്കു ഇഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു മുഖവും എങ്ങും കാണാനില്ല തന്നെ. അതി പൂർണ്ണത്തോടെ നൊക്കുന്ന ചില യൂറോപ്യന്മാരും ചില താടിക്കാരായ തുലക്കരും മറ്റും അല്ലാതെ കപ്പലിൽ വെറെ ഒരാളുമില്ല. തനിക്കു ഒരു ദുത്യൻകൂടി ഇല്ല. ഇങ്ങിനെയെല്ലാമിരിക്കുമ്പോഴാണ് മലയാളത്തിന്നു നെരെ തിരികിൽ കപ്പൽ എത്തിയത. കപ്പലിൽനിന്നു കഴൽവെച്ച നൊക്കിയപ്പോൾ രാജ്യം നല്ലവണ്ണം കണ്ടു. തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട അച്ഛനെയും അമ്മയെയും കാണു കണ്ണിൽ വെള്ളം വന്നു. “കഷ്ടം! ദൈവമെ എന്നെ ശംസ്ഥിതിയിൽ ആക്കിയല്ലോ” എന്നു ഓർത്തുകൊണ്ടു കുറെ കരഞ്ഞു. ഉടനെ ഇന്ദുലെഖയുടെ കാർമ്മവന്നുകഴൽ അവിടെയിട്ടു. താൻ മരിച്ചശവംകടലിൽ ഇട്ടുപോയാലും മലയാളത്തിൽ അത്ര വെഗം താൻ ചവിട്ടുകയില്ലെന്ന ധീരതയോടെ നിശ്ചയിച്ച തന്റെ വിരിപ്പിൽതന്നെ കിടന്നു. കപ്പൽ അതി സാവധാനത്തിൽതന്നെയാണു പിന്നെയും യാത്ര. ചുരുക്കി പറയാം- കൽക്കത്താവിൽ കപ്പൽ എത്തുമ്പോൾ ബോമ്പായി വിട്ടിട്ടു ഇരിപത്തിരുന്ന ദിവസമായിരിക്കുന്നു- എന്നാൽ കപ്പലിൽനിന്നു ഏറേണ്ടപ്പോൾ മാധവന ശരീരത്തിന്നു നല്ല സുഖമായിരിക്കുന്നു. അധികം ദിവസം പരിചയിച്ചതിനാൽ സമുദ്രത്തിലെ കാര്യം കപ്പലിലെ ആഹാരവും മാധവ

ന പിടിച്ചതിനാലായിരിക്കാം ഓരം സുഖം ഉണ്ടായത. എങ്കിലും കരയിൽ എറങ്ങിയ ഉടനെ “ആവു ഈശ്വരധീനം കരക്കിറങ്ങിയെല്ലോ” എന്നാണു മാധവനു ഒന്നാമതെന്നിയത. കല്പത്താ പട്ടണം കണ്ട മാധവൻ വിസ്മയിച്ചു. വിസ്മയിച്ച പ്രകാരം പറയാൻ ഞാൻ ഭാവികുണിപ്പാ. രണ്ടു ദിവസം കല്പത്താവിൽ താമസിച്ചതിന്റെ ശേഷം ഒരു ദിവസം അവിടുത്തെ പാക്ക (മൃഗങ്ങളെ കാഴ്ചക്കായി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലം) കാണാൻ പോയി. ഒരൊ വിശേഷങ്ങൾ കണ്ട നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, വലിയ വിശേഷമായ ഉടുപ്പുകൾ ഇട്ടിട്ടുള്ള മൂന്നു നാലു ആളുകൾ തനിക്കു അഭിമുഖമായി വരുന്നത കണ്ടു. അവർ മാധവന്റെ സമീപം എത്തി- മാധവൻ അപ്പോൾ നിന്നിരുന്നത പാക്കിൽ “ചീട്ടാ” എന്ന ഇംക്ലീഷിൽ പറയുന്ന ഒരു തരം ചെറുവക നരിയെ ഇട്ടിട്ടുള്ള ഒരു ഇരിമ്പഴിക്കൂട്ടിന്റെ സമീപമായിരുന്നു. അവിടെ തന്നെയാണു ഓരം യോഗ്യരായ നാലു പേരും വന്നു നിന്നത. ഓരം ചെറുനരിക്കു ഏതൊ കൊടുക്കുന്ന സമയമായതിനാൽ അതുകാണാൻ ഇവർ എല്ലാവരുംകൂടി കൂട്ടിന്നു അടുത്തുപോയി നിന്നു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഏതൊ തിന്നാൻ കൊടുക്കുന്ന കൂടു സൂക്ഷകൻ കൂട്ടിന്റെ ഒന്നാമത്തെ വാതിൽ ഉൾക്കൊണ്ടു അതിൽ കൂടെ മാംസം ഇട്ടു പിന്നെ ആ വാതിൽ അടക്കാൻ അന്ധാലിച്ച കൂട്ടിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലുള്ള വാതിൽ തുറന്നു. ക്ഷണത്തിൽ ഒരു ചാട്ടത്തിന്നു ഓരം ചെറുനരി കൂട്ടിന്റെ പുറത്തായി. ഓരം വന്ന നാലു പേരും ഭയപ്പെട്ടു നിലവിളിച്ചു ഓടി. ആ ക്ഷണം മാധവൻ

വൻ തന്റെ പൊക്കേറ്റിൽ നിന്ന റിവോൾവർ എടുത്തു വെടിവെച്ചു. ചെറുനരി ഒന്നു ചാടി- രണ്ടാമതെ വെടിവെച്ചു- മൃഗം ചത്തു വീണു. ഉടനെ അവിടെ നിന്ന ക്ഷോഭിതരായ ശൂരന്മാരെല്ലാം തിരിയെ തന്നെ വന്നു. നാലുപേർ ഒന്നായി വന്നവരിൽ ഒരാൾ മാധവന്റെ കൈ പിടിച്ച ഇംക്ലിഷിൽ “മിടുക്കൻ മിടുമിടുക്കൻ” എന്നു പറഞ്ഞു- പിന്നെ ഇങ്ങിനെ ചൊരിച്ചു.

“താങ്കൾ മലബാറിൽ നിന്ന് വരുന്നാളാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു”

(ഓരം ചൊല്ലുത്തിന്ന സംഗതി ഉണ്ടായി. ചെറുനരിയുമായുണ്ടായ പിന്നക്കത്തിൽ മാധവന്റെ തലയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന തൊപ്പി താഴത്തു വീണപ്പോൾ അതി ഭീമമുള്ള മാധവന്റെ കടുമ പുറത്തുവീണു കണ്ടതിനാലാണ് ഓരം ചൊരിച്ച ആൾ മാധവൻ മലബാർ രാജ്യക്കാരനാണെന്നു ഉൾക്കൊണ്ടു. ഓരം ചൊരിച്ച മനുഷ്യൻ മലിരാശിയിൽപ്പെട്ട ചില മലയാളികളെ കണ്ടു പരിചയമുള്ളായിരുന്നു.)

മാധവൻ—അതെ.

ഓരം രാജ്യത്തു എപ്പോൾ വന്നു.

മാ—രണ്ടു ദിവസമായി.

എവിടെ താമസിക്കുന്നു.

മാ—ഒരു ഫൊട്ടേലിൽ.

രാജ്യം കാണാൻ വന്നതായിരിക്കും.

മാ—അതെ.

താങ്കളുടെ മലബാർ രാജ്യക്കാരെ എന്തിന്നു വള

രെ ബഹുമാനമാണു. താങ്കളുടെ ചെറുപ്പ വയസ്സും കൊ
മളാകൃതിയും അതിയെടുപ്പും മിടുക്കും കണ്ടു ഞങ്ങൾ
വളരെ സന്തോഷിക്കുന്നു. ഞാൻ റോം ദിക്കിൽ ഒരു കച്ച
വടക്കാരനും ഗ്രഹസ്ഥനുമാണു. എന്റെ പെര ബാബു
ഗൊവിന്ദസെൻ എന്നാണു. എന്റെ അടുക്കെ നില്ക്കുന്ന
ഇയാളുടെ പെര ബാബുഗോപീനാഥബനർജി എന്നാ
ണു. ഇദ്ദേഹം എന്റെ കൂട്ടുകച്ചവടക്കാരനാണു. റോം നി
ല്ക്കുന്നാളുടെ പെര ബാബുചിത്രപ്രസാദസെൻ എന്നാ
ണു. ഇദ്ദേഹം എന്റെ അനുജനാണു. റോം ചെറുപ്പക്കാ
ർ എന്റെ മകനാണു. ഗവണ്മെണ്ടു ഉദ്യോഗമായി ബോ
മ്പായി താമസമാണു. ബാബുകേശവചന്ദ്രസെൻ എന്നാ
ണു പെര. താങ്കൾ വെറെ പ്രകാരം നിശ്ചയങ്ങൾ ഒന്നും
ചെയ്യു പൊയിട്ടില്ലെങ്കിൽ റോം കൽക്കത്തായിൽ താമ
സം ഉള്ള ദിവസങ്ങളിൽ ഞങ്ങളുടെ ആതിഥ്യം ദയവു
ചെയ്യു സ്വീകരിച്ചു ഞങ്ങളുടെ ബങ്കളാവകളിൽ താമസ
മാക്കാൻ ഞങ്ങൾ വളരെ അപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്റെ മ
കൻ കേശവ ചന്ദ്രസെൻ ഒരു ആശുപത്ത്തിനുള്ളിൽ
ബോമ്പായിലെക്കു പൊവുന്നുണ്ടു. ആ സമയത്തിനുള്ളിൽ
താങ്കളും മലബാറിലെക്കു തിരിയപൊവാൻ വി
ചാരിക്കുന്നു വെങ്കിൽ രണ്ടു പെക്കും കൂടി സുഖമായി
ബോമ്പായിവരെ പൊവുകയും ചെയ്യാമല്ലോ.

സവിനയം ഒന്നാന്തരം ഇംക്ലീഷിൽ അത്യാദര
വൊടെ റോം മഹാ യോഗ്യനായ മനുഷ്യൻ പറഞ്ഞ വാ
ക്കു മാധവന്റെ മനസ്സിനെ വളരെ ലയിപ്പിച്ചു.
മാ—താങ്കളുടെ ആതിഥ്യം ഞാൻ ആദരവൊടു കൂടി

സ്വീകരിക്കുന്നു. എനിക്കു ഹൃദയം രാജ്യത്തു യാതൊരു ബുദ്ധിമുട്ടും പരിചയക്കാരും ഇല്ലാ. താങ്കൾക്കു അകാരണമായ ഹൃദയം ആദരവു എന്നിൽ ഉണ്ടായത ഏന്റെ ഭാഗ്യമാണെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ചത്ത നരിയുടെ ശവം കുറെ നേരം നോക്കി നിന്നു വിവരങ്ങൾ എല്ലാം പക്ഷെ കീഴ്പറ അറിയച്ചു, എല്ലാവരും കൂടി പാർക്കുന്നതിനായി വന്നു. അവിടെ നില്ക്കുന്ന നാലു അത്യുന്നതങ്ങളായ കുതിരകളെ കെട്ടിയ ഒരു തൂണു വെട്ടു വിശേഷമായ വെളിയിൽ ബാബുമാരും മാധവനും കയറി ബാബു ഗോവിന്ദസെന്റെ വീട്ടിലെക്കു പോകയും ചെയ്തു.

ബാബുഗോവിന്ദസെന്നും അനുജൻ ചിത്രപ്രസാദസെന്നും കല്ക്കത്താവിൽ ഉള്ള കൊടീശ്വരന്മാരിൽ അഗ്രഗണ്യന്മാരായിരുന്നു. അവരുടെ ബങ്കളാവിന്റെ പെര അമരാവതി എന്നാണു. പ്രത്യേകിച്ച തെരുക്കളിൽ നിന്നുവിട്ട നാലുഭാഗവും അതി മനോഹരങ്ങളായ പുഷ്പവാടികളെക്കൊണ്ടു ചുറ്റപ്പെട്ടിട്ടാണു ബങ്കളാപ്പുറം നില്ക്കുന്നതു. ഹൃദയം വലിയ തൊട്ടത്തിലെക്കു ഏകദേശം അടുക്കാരായപ്പൊഴക്കു തന്നെ മാധവന്റെ മനസ്സിൽ ബഹു ആശ്ചര്യം രസമാണു ഉണ്ടായതു. നാലു അത്യുന്നതങ്ങളായ മാളികകൾ ഭൂതന്തന്നിന്നു വെളുപ്പെളുത്തു ആകാശത്തിലെക്കു ഗോപുരങ്ങളൊട്ടു കൂടി ഉയർന്നു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു മാധവൻ വിസ്മയിച്ചു പോയി. ഇത്ര ഉയരമുള്ള മാളികകൾ ഇതിന്നു മുമ്പു താൻ കണ്ടിട്ടില്ലെന്നു ഉള്ളിൽ മാധവൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഹൃദയം ബങ്കളാപ്പുറകളുടെ ഉ

നന്മയായ ഗോപാതിലകം കടന്ന മുതൽ മായവ
ന കാണപ്പെട്ട സകല സാധനങ്ങളും അത്യാശ്ചര്യകര
മായിരുന്നു. ഇത സാക്ഷാൽ ദൈവഭാവം അമാവ
തി തന്നെ ആയിരിക്കുമോ എന്ന തോന്നിപ്പോയി. ദ
വ്യം നിർദ്ദാക്ഷിണ്യമായി ചിലവ ചെയ്ത ചെലിപ്പിച്ചിട്ട
ജ്വലകളല്ലാതെ അവിടെ ഒന്നും മായവൻ കണ്ടില്ല.
അത്യന്തമധുരമായി അനല്പങ്ങളായ ശിശുവെലകളോട
കൂടിയ ഗോപാതിൽ കടന്നപ്പോൾ ബലകളായവകളുടെ
ഉമുത്തക്ക അർദ്ധപ്രാകാരമായി ഒരു വഴിയാണ ക
ണ്ടത. വിശേഷമായ ചരൽ, പൂഴി ഇതകൾ ഇട്ട ഇടിച്ച
നിറത്തി അതി വിസ്താരത്തിൽ കിടക്കുന്ന ആ വഴിയും
അതിന്റെ രണ്ട ഭാഗങ്ങളിലും വലക്കെട്ട മാതിരിയിൽ
വെള്ളിപ്പിച്ചായ ചെമ്പ അഴികളെക്കൊണ്ട വിചിത്രതര
മായ പണിത്തരത്തിൽ വെലികൾ വെച്ച അതകളിൽ
അതി സുരഭികളായും മനോഹരങ്ങളായും ഉള്ള പുവള്ളി
കൾ പിടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതും അതകൾക്ക സമീപം അയ്യ
ഞ്ച ആറാറ മീട്ട ദൂരമായി റോഡിൽ മനോജ്ഞമായ
ആകൃതികളിൽ മാർബൾ എന്ന കല്ലെക്കൊണ്ട അവിടെ
വിടെ ഉണ്ടാക്കിവെച്ച കൃത്രിമ ജലാശയങ്ങളും കണ്ടാൽ
ആരുടെ മനസ്സ് വിനോദിക്കയില്ല. ആ അമാവതി
യിലെ എല്ലാ വാസുവങ്ങളും പറയുന്നതായാൽ ഞാൻ
രും എഴുതുന്നമാതിരിയിൽ ഒരു നാലഞ്ച പുസ്തകങ്ങൾ
എഴുതേണ്ടി വരും. ബലകളായവകളുടെ ഉമുത്ത വണ്ടിയി
ൽ നിന്ന ഇറങ്ങി നാലഭാഗവും നോക്കിയപ്പോൾ താ
ൻ എന്തൊ ഒരു സ്വപ്നമോ മറ്റൊ കാണുന്നതൊ എന്ന

ധവന തൊന്നിപ്പൊയി. മനസ്സിന്ന അതികൗതുകക
രല്ലാത്ത ഒരു സാധനവും എങ്കും ധവൻ കണ്ടി
ല്ല. ബങ്കുളാവിലെ ഓരോ മുറികളും അതിൽ ശൈവ
രിച്ച ഭംഗിയായി വെച്ചിട്ടുള്ള സാമാനങ്ങളും കണ്ടിട്ട മാ
ധവൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. പലെ മാതിരിയിൽ സ്വർണ്ണഗിൽ
ട്ടിട്ട പച്ച വില്ലുസ്സു, നീരാളപ്പട്ട മുതലായ വിശേഷ മാ
തിരി തുണികൾകൊണ്ടു വെല ചെയ്തു കിടക്കുകൾ തറച്ച
തും പലെ വിധം അതി മൊഹനമായ കൊത്തു വെലക
ളോടു കൂടിയതും ആയ കസാലകൾ, കൊച്ചുകൾ, ഓ
രോ വിസ്തീർണ്ണങ്ങളായി അത്യുന്നതങ്ങളായ മുറികളിൽ
നിരത്തി വരി വരിയായി വെച്ചവ അസംഖ്യം. മാർ
ബർ എന്ന പെള്ളക്കല്ലു കൊണ്ടും വിശേഷമായ മര
ത്തരങ്ങൾ കൊണ്ടും ഭത്തം കൊണ്ടും മറ്റും ഇംക്ലീഷ്
മാതിരിയായി ഉണ്ടാക്കിയ അതി കൗതുകമായ പലെ
വിധം മേശകൾ. നാല കൊൽ ആറ കൊൽ ദീർഘ
ത്തിൽ തങ്കക്കൂട്ടുകൾ ഇട്ടതും, അതകൾക്കു എതിരെ സ
മീപം വെച്ചിട്ടുള്ള അതി മനോഹരങ്ങളായ പലെവിധ
സാധനങ്ങൾ അതകളിൽ പ്രതി ഫലിക്കുന്നതിനാൽ
ആവക സകല സാധനങ്ങളെയും എരട്ടിപ്പിച്ച കാണി
ച്ചുകൊണ്ടു പരിചയമില്ലാത്ത മനുഷ്യനെ പരിഭ്രമിപ്പി
ക്കുന്നതും ആയ വലിയ നില കണ്ണാടികൾ അസംഖ്യം.
നാന്നൂറും അഞ്ഞൂറും ദീപങ്ങൾ വെച്ചൊരു കത്തിക്കാൻ
ഉള്ള വെള്ളി കഴലുകളിൽ ഗൊളാകൃതിയായി ചെറിയ
ചില്ലിന്റെ കൂട്ടുകൾവെച്ച സ്വതെ അതി ധവളങ്ങളാ
ണെങ്കിലും സൂര്യപ്രഭയോ അഗ്നിപ്രഭയോ തട്ടുമ്പോൾ

അനേക വിധമായ വണ്ണങ്ങളെ ഉജ്ജ്വലിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു
 തുടങ്ങുന്നതും അനേകവിധ കൊത്ത വെലയുള്ളതുമായ
 സ്തൂപികകൾക്കിടയിൽ മാലകളോടുകൂടി വിന്യാസത്തിൽ വൃ
 ത്തത്തിൽ നിൽക്കുന്നവകളും വിളക്കു വെച്ചാൽ ചന്ദ്ര
 പ്രഭാപൂരംതന്നെ എന്ന തൊന്നിക്കുന്നതും ആയ ലസ്യർ
 വിളക്കുകൾ, അവിടവിടെ തങ്കവാണ്ണീസ്സു, പച്ചക്കൈ, മ
 ണ്ണത്തക്കൈ മുതലായ പലവിധ വണ്ണച്ചായങ്ങളെ പിടി
 പ്പിച്ച മിന്നിത്തളങ്ങിക്കൊണ്ടു നിൽക്കുന്ന അത്യുന്നത
 ങ്ങളായ മച്ചകളിൽനിന്നു വെള്ളിച്ചുണ്ടലകളിൽ തൂക്കി
 വിട്ടവ അനവധി. അത്യുന്നതങ്ങളായ ചുമരുകളിൽ പ
 തിച്ചിട്ടുള്ള അത്യാശ്ചര്യകരങ്ങളായ ചിത്രക്കണ്ണാടികൾ
 കളുടെ ഇടക്കിടെ സ്വണ്ണ വണ്ണങ്ങളായും രൂപമയമാ
 യും ഉള്ള തണ്ടുകളിൽ എറക്കി ചുമരിൽ പതിച്ചു നി
 ത്തിട്ടുള്ള വാൾസെട്ട എന്ന ഇംക്ലീഷിൽ പറയുന്ന വിള
 ക്കുകൾ, സ്തൂപികത്തൂക്കുകളോടുകൂടി വെളുത്തും നീല വ
 ണ്ണങ്ങളായും മഞ്ഞ നിറത്തിലും ഉള്ള പായങ്ങളും വാ
 ണ്ണീസ്സുകളും കൊടുത്ത അതി ഗംഭീരങ്ങളായി നിൽക്കു
 ന്ന ചുമരുകളെ അലങ്കരിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്നവ അ
 നവധി. ചിലെടങ്ങളിൽ മുഴുവൻ പട്ട പരമധാനികൾ
 വിരിച്ചും, ചിലെടങ്ങളിൽ മാർബിൾക്കൽ കടഞ്ഞുണ്ടാ
 ക്കിയ പലകകൾ പതിച്ചും ഉള്ള നിലങ്ങൾ. അത്യുന്നത
 ങ്ങളായ സെരയങ്ങളിൽ കയറുവാൻ പത്മാകൃതിയിലും
 നാഗാ കൃതികളിലും മറ്റും അതി മനോഹരമാവണ്ണം
 ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതും അതി ഗംഭീരങ്ങളായും ഉള്ള കൊ
 ണികൾ. കഴുത്തിന്നും അടിക്കും മാത്രം സ്വണ്ണക്കൊ

കൊടുത്ത ശേഷം മുഴുവനും വെള്ളച്ചായമൊ പച്ചച്ചായ
മൊ മഞ്ഞച്ചായമൊ ഇട്ടു പീവരങ്ങുചായി അത്യുന്നതങ്ങ
ച്ചായി നിൽക്കുന്ന സ്തംഭങ്ങൾ- മനോഹരങ്ങളായ ജാല
കൾ- വാതിലുകൾ- വില ഏറിയ പട്ടികളെക്കൊണ്ടു
ഉണ്ടാക്കിയ തിരകൾ. വെള്ളികൊണ്ടും സ്വർണ്ണകൊണ്ടും
ഗിൽട്ടു ഇട്ടു നീരാളപ്പട്ട തിരയിട്ടു വില്പുസ്സുകൊണ്ടും പട്ട
കൊണ്ടും ഉള്ള കിടക്കകൾ, ഉപധാനങ്ങൾ, വെള്ളിമെ
ക്കട്ടി ഇതുകളൊടു കൂടിയ കട്ടിലുകൾ- റോം വക ഭാരൊ
രൊ സാധനങ്ങൾ മാധവൻ കണ്ടതകളെ കുറിച്ച ശരി
യായി വർണ്ണിക്കാൻ ആരാൽ കഴിയും.

മെൽക്കമെൽ അതി ഗംഭീരങ്ങളായി നിൽക്കുന്ന
സന്ധ്യങ്ങളുടെ അഗ്രത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന ചന്ദ്രശാല
കളെ കണ്ടാൽ ആരുടെ മനസ്സു കുളുഹലപ്പെടാതിരി
ക്കും. അഞ്ചു- ആറു- നില മാളികകൾ മെൽക്കമെൽ ക
ഴിഞ്ഞാൽ അതുകളുടെ ഉപരി ഭാരൊ ചന്ദ്രശാലകൾ
എന്ന പറയപ്പെടുന്ന മെപ്പുരയില്ലാത്ത വെണ്മൊട്ട മെട
കളെ കാണാം. റോം ചന്ദ്രശാലകളുടെ സ്ഥലങ്ങൾ ചി
ലടങ്ങളിൽ ശുദ്ധ സ്റ്റാറ്റിക് പട്ടത്തും, ചിലെടങ്ങൾ കു
പ്പിക്കിണ്ണു കൂട്ടു ഉരുക്കി മെഴുകി ഉറപ്പിച്ച പലെവിധമാ
യ പായങ്ങളിൽ അതിന്മെൽ ലതാ കൃതികളായും പ
പ്പാ കൃതികളായുമുള്ള ചിത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു അലങ്കരിക്ക
പ്പെട്ടും, ചിലെടങ്ങൾ ശുദ്ധ മുത്തശ്ശിപ്പി കടത്ത പല
കയാക്കി പട്ടത്തും, ചിലെടങ്ങൾ വിശേഷ വിധിയായ
ഭംഗിയുള്ള പട്ട പായകളെക്കൊണ്ടു മൂടിയും കാണാം. ച
ന്ദ്രശാലകളുടെ നാലു വക്കുകളിലും മുട്ടുന്ന ഉയരം പൊ

ങ്ങി നിൽക്കുന്ന ഓരോവിധം വെലികളുടെ മാതിരികളിലുള്ള ആവരണങ്ങളുടെ ഒരു ഭാഗി വാചാമഗൊചരമെന്ന തന്നെ പറയാം-ചില സ്ഥലങ്ങളുടെ നാല വശകളും പൂജ് കൊടുത്തതിനാൽ നിറഞ്ഞിന്ന മങ്ങൽ വരാത്ത തകവണ്ണമായ ചെറിയ പിള്ള കമ്പികൾക്കൊണ്ട അവിടവിടെ രജത വണ്ണമായ കുരിശുകൾ അടിച്ചുള്ള വെലികൾ ലതാകൃതിയിലും പുഷ്പാകൃതിയിലും വെല ചെയ്യതുകളെക്കൊണ്ട പുറപ്പെട്ടിട്ട കാണാം. ചില സ്ഥലങ്ങൾ ശുദ്ധ മാർബൾ എന്ന ഉളിയുന്ന വെള്ളക്കല്ലുകൾ കൊണ്ട കടഞ്ഞുണ്ടാക്കിയ അസംഖ്യം അഴികളെക്കൊണ്ട പുറപ്പെട്ടിട്ട കാണാം. ചില മൈകളുടെ നാല വക്കിനും ഖൊലങ്ങളെക്കൊണ്ട വാത്ത്തും, മാർബൾ കുഴിച്ചുണ്ടാക്കിയതും വിശേഷമായി മണ്ണുക്കൊണ്ട ഉണ്ടാക്കി കടഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുമായ പലവിധം പാത്രങ്ങളിൽ അതി സുരഭികളായും മനോഹരങ്ങളായും ഉള്ള പുഷ്പച്ചെടികൾ നട്ട വളർത്തിയവകളെ നിരത്തി വരി വരിയായി വെച്ചിരിക്കുന്നത കാണാം. ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ യന്ത്രപ്പണിയാൽ ചെമ്പ കുഴലുകളിൽ കൂടി വളരെ അഗാധത്തിൽ നിന്ന വലിച്ചു കൊണ്ടവരുന്ന ജലം മാർബൾ, സ്റ്റീൽ ഇതകളെ കൊണ്ട പശ്ചാതൃതിയിലും ഓരോ ഭാഗങ്ങളുടെ മദ്ധ്യകൃതിയിലും പശ്ചാതൃതികളിലും മറ്റും ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഓരോ ലാഭങ്ങളിൽ കൂടി നെത്രങ്ങളെയും ശ്രോത്രങ്ങളെയും ഒരുപോലെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്ന വിധമുള്ള ആകൃതിയിലും ശബ്ദത്തോടും അനന്യമായി പതിച്ചു കൊണ്ട ഇരിക്കുന്നു.

നത കാണാം. ഇങ്ങിനെ ആ അമരാവതി ബങ്കളാവി
ൽ മാധവനാൽ കാണപ്പെട്ട സാധനങ്ങളുടെ അവസ്ഥ
യെപ്പറ്റി പറഞ്ഞ മനസ്സിലാക്കാനുള്ള വാഗ്വിത്ത് എ
നിക്കു ഇല്ലെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതിനാൽ എനി
ച്ചുരുക്കി പറയാം.

മെൽ കാണിച്ച വിധമുള്ള ചന്ദ്രശാലകൾ മുതലാ
യതും ഇത കൂടാതെ വാചികൾ, മണിയ മഞ്ചങ്ങൾ പൂ
ന്ദ്രശാലകൾ, തൊട്ടങ്ങൾ മുതലായ അനേക സാധന
ങ്ങളും കണ്ട മാധവൻ അത്യാനന്ദപ്പെട്ടു എന്നെ പറ
വാനുള്ളു. മാധവനും ഭൂമിവിട്ട ഏതൊ ഇതവരെ അ
നഭവിക്കാത്ത സുഖങ്ങളോടു കൂടിയ ഒരു സ്വർഗ്ഗലോക
ത്തോമറ്റൊ തന്നെ കൊണ്ടാക്കിയത പോലെ തോന്നി.

മാധവൻ ബാബുഗൊവിന്ദസെൻന്റെ ആതി
ത്വം പരിഗ്രഹിച്ചതും സ്വർഗ്ഗലോക തുല്യമായ അമരാ
വതിയിൽ എട്ടു പന്തലിവസം സുഖമായി താമസിച്ചു.

ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കരും ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവരും
പുറപ്പെട്ടിട്ട ഇരിപതിൽ അധികം ദിവസമായെല്ലൊ-
അവരുടെ കഥ എന്തായി എന്ന അറിവാൻ എന്റെ വാ
യനക്കാര ചൊദിക്കുന്നതായാൽ എനിക്കു അല്പമെ പറ
വാനുള്ളു. “ഇന്ത്യ എങ്ങും തീവണ്ടി, കമ്പിതപ്പാൽ. മാധ
വനെ കണ്ട പിടിച്ചാൻ എന്ത പ്രയാസം.” എന്ന ധാ
ഷ്ട്യം പറഞ്ഞ പുറപ്പെട്ട ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവന്റെ
സകല ഗദ്യം ശമിച്ചു. ബുദ്ധി ക്ഷയിച്ചു. തീവണ്ടിയും
ട്രെയിനും തീക്കപ്പലുകളും എന്തെല്ലാമുണ്ടായിരുന്നാ
ലും ഭാഗ്യം ഇല്ലാതെ യാതൊന്നും മനുഷ്യന വിചാരി

കും പൊലെയും ആഗ്രഹിക്കും പൊലെയും സാധിക്ക
യില്ലെന്ന ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവന്ന ഉള്ളിൽ നല്ല
ബോധ്യമായി. കുറെശ്ശ പുറഞ്ഞക്കു പറഞ്ഞ തുടങ്ങി. മ
ലിരാശിയിൽ എത്തിയ ഉടനെ തന്നെ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി
മെന്നൊൻ ഗിൽമാംസായ്സിനെ ചെന്നുകണ്ടു-മാധവൻ
അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടതവരെ ഉള്ള വിവരങ്ങൾ അറിഞ്ഞു.
ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവനും ഗൊവിന്ദ പണിക്കർക്കും മ
നസ്സിന്ന അപ്പൊൾ കുറെ സമാധാനമായി. പിന്നെ അ
വര നേരെ ബോദ്ധ്യായിക്കുവന്നു. ബോദ്ധ്യായിൽനിന്ന
അന്വേഷിച്ചുംകൊണ്ടു കാശിക്കുവന്നു. കാശിയിൽ വെ
ച്ച ഗൊവിന്ദപണിക്കർക്കു ശരീരത്തിന്ന സുഖക്കെടായി
ഒരു പത്തു ദിവസം അവിടെ താമസിക്കേണ്ടിവന്നു. മാ
ധവൻ ബിലാത്തിക്കു തന്നെ പൊയിരിക്കേണമെന്ന
അസംഗതിയായി ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നൊന്ന ഒരു ഉദ
യം തൊന്നി. ഭ്രാന്തന്മാരെപ്പൊലെ പിന്നെയും ബോ
ദ്ധ്യായിലെക്കു ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവനും ഗൊവിന്ദപ
ണിക്കർക്കും മടങ്ങി പൊയി. പലവിധ അന്വേഷണ
ങ്ങളും അതി സൂക്ഷ്മമായി അന്വേഷിച്ചവസം ചെയ്തതി
ൽ മുൻകൂട്ടമുള്ള ചെറുപ്പക്കാരനായ ഒരാൾ കുറെ ദി
വസങ്ങൾ മുൻ കപ്പൽ കയറിട്ടുണ്ടെന്നറിഞ്ഞു. ഉടനെ
ബിലാത്തിക്കു കപ്പൽ കയറിയവരുടെ പെരവിവരം
പൊട്ടാപ്പിസ്സിലുംമറ്റും പൊയി സൂക്ഷ്മമായി അറിഞ്ഞു.
അതിൽ ഒന്നും മാധവന്റെ പെര കാണാനില്ലാ. പ
ക്ഷേ മാധവൻ പെര മാറി പറഞ്ഞിരിക്കാം എന്നു ഗ
ങ്കിച്ചു. എന്നാൽ സൂക്ഷ്മത്തിൽ അങ്ങിനെ അല്ലാ. മാധ

വൻ ശരിയായ പെര പറഞ്ഞിട്ടുതന്നെയാണ കപ്പൽ കയറിയത-എന്നാൽ അത കൽക്കത്താവിലേക്കുള്ള കപ്പലുകളിൽ കയറിയ ആളുകളുടെ പെര കാണുന്ന പുസ്തകത്തിലാണ ചെത്തിട്ടുള്ളത. പിന്നെ ബ്രീൻസ്സി വഴിക്കും മാർസെയിൽസ് വഴിക്കും ബിലാത്തിക്കുള്ള കപ്പലുകൾ കയറിയ ആളുകളുടെ പെര ലീസ്ക നൊക്കിയാൽ മാധവന്റെ പെര കാണുമോ. ചെറുമനുഷ്ഠാ നിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷ എത്ര നിസ്സാരം. ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവൻ പാസ്റ്റർമാരുടെ ലീസ്ക ഏത ബുക്കിൽ നിന്ന വായിച്ചുവോ അതിൽതന്നെ മറ്റൊരെടത്ത മാധവന്റെ പെര വെളിവാവി എഴുതിട്ടുണ്ട്. അവിടെ ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവൻ നൊക്കാൻ ഭാവമില്ല. എന്തചെയ്യും. ഭാഗ്യത്തോടുകൂടി തന്നെ ഇരിക്കണം ബുദ്ധിസാമന്ത്രി- അല്ലെങ്കിൽ കാര്യസിദ്ധി പ്രയാസം. ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കർ ബനാറിസ്സിൽ നിന്ന ബൊമ്പായിൽ മടങ്ങി എത്തിയപ്പോൾ പിന്നെയും ശരീരത്തിന്ന സുഖക്കെടായി. കൽക്കത്താവിലേക്കു പോയി അവിടെ നിന്ന ബംഗ്വിലെക്കും പോവണമെന്നാണ ഇവർ ഉറച്ചത. തൽകാലം ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കർ പുറപ്പെടാൻ തക്ക സുഖമില്ലാഞ്ഞതിനാൽ രണ്ടനാല ദിവസം കഴിഞ്ഞ പൊവാമെന്നവെച്ച ബൊമ്പായിൽതന്നെ താമസിച്ചു.

ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവൻ പലെ വിദ്യകളും തൊന്നിയതിൽ ന്യൂസ്പെപ്പറിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തണം എന്നതൊന്നി. ആദ്യത്തിൽ ഒന്നരണ്ട പ്രാവശ്യം ചില ന്യൂസ്പെപ്പറുകളിൽ ഇഴുലെഖയെപ്പറ്റി ഉണ്ടാക്കിയ കളവാ

യ വർത്തമാനങ്ങളെ കുറിച്ച എഴുതിയിരുന്നു. ആ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ ദിവസങ്ങളിൽ മാധവൻ കപ്പലിൽ കിടന്ന വിഷമിക്കുന്ന കാലമായിരിക്കും എന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഏതവിധമായാലും മാധവൻ െരം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ പെപ്പർ യാതൊന്നും കണ്ടതെ ഇല്ലാ. നിശ്ചയം തന്നെ.

പതിനെഴാം അദ്ധ്യായം.

മാധവനെ കണ്ടെത്തിയത.

ധനംകൊണ്ടു കബെരതുല്യനായിരിക്കുന്ന ബാബു ഗോവിന്ദസെന്റെ ആതിഥ്യത്തെ പരിഗ്രഹിച്ച സ്വപ്നാകത്തിലെ അമരാവതിയോട തുല്യമായ അമരാവതിബങ്കളാവിൽ മാധവൻ അതി സുഖത്തോടെ ഒരു പത്തദിവസം താമസിച്ചു. അതിന്റെ ശേഷം പുറപ്പെടാനായി യാത്ര ചെയ്തിട്ടു. താൻ യാത്രചെയ്തതിന്നു നാലദിവസം മുമ്പ ഗോവിന്ദസെന്റെ മകൻ കേശവചന്ദ്രസെൻ കല്പന അവസാനിച്ചതിനാൽ ബോമ്പായിലെക്കു മടങ്ങിപ്പോയിരിക്കുന്നു. ബാബു ഗോപീനാഥബെനർജി കൂട്ടുകച്ചവടത്തിലെ ഒരു ബ്രഹ്മണകച്ചവടസ്ഥലത്തിലെക്കും അന്നു തന്നെ പോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥിരമായ താമസം ആ ബ്രഹ്മണ കച്ചവടം നടക്കുന്ന സ്ഥലത്തായിരുന്നു. മാധവൻ മലബാറിലെക്കു തെക്കും മടങ്ങുന്നില്ലെന്നും ബെങ്കാ, കാശി, അലഹാബാദ്, ആഗ്രാ, ഡെൽഹി, ലാഹർ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ രണ്ടാഴ്ചയും സഞ്ചരിച്ചതിന്നു ശേഷമേ മടങ്ങുന്നുള്ളൂ എന്നും പറഞ്ഞതിനാൽ കേശവചന്ദ്രസെന്നും ഗോപീനാഥ ബെനർജിയും മാധവനോട താൻ എപ്പോഴെങ്കിലും മടങ്ങിപ്പോവുന്നതിന്നു മുമ്പ ഗോപീനാഥബെനർജി താമസിക്കുന്നെടത്തു രണ്ടദിവസവും, മടക്കത്തിൽ ബോമ്പായിൽ എത്തിയാൽ കേശവചന്ദ്രസെന്റെ കൂടെ രണ്ടു ദിവ

സവും താമസിച്ചിട്ടെ പൊകയുള്ള എന്നുള്ള വാഗ്ദത്തം വാങ്ങിട്ടാണു അവര പുറപ്പെട്ടപൊയത. അവരപൊയി നാലദിവസം കഴിഞ്ഞശേഷം മാധവനും യാത്ര പുറപ്പെട്ട ഗൊവിന്ദസേനെ അറിയിച്ചു. റം ബാബുറൊ വിന്ദസേൻ ധനത്തിൽതന്നെയല്ലാ മയ്യോദ,വിനയം,ജാദായ്,ഭയ, ഇതകളിലും ആരാലും ജയിക്കപ്പെട്ടവനല്ല.

റം പുസ്തകത്തിൽ ഞാൻ പഞ്ചമെന്നവനെയും മൂക്കില്ലാത്ത നമ്പൂരിപ്പാട്ടിനെയും മഹാ ധനികന്മാര എന്നും ഒന്നരണ്ടു ദിക്കിൽ മൂക്കില്ലാത്ത നമ്പൂരിപ്പാട്ടിനെ “കുബ്ബരൻ” എന്നും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു. ഇപ്പൊൾ ബാബു ഗൊവിന്ദസേനെയും ധനികൻ, കുബ്ബരൻ എന്നെല്ലാം പറയുന്നുണ്ടു. എന്നാൽ എന്റെ വായനക്കാര ഇവരെല്ലാം ധനത്തിൽ ഏകദേശം ഒരു പൊലെ എന്നു വിചാരിച്ചു പൊവരുത. ബങ്കാളത്തിലെ കുബ്ബരനും മദിരാശിസംസ്ഥാനത്തിലെ കുബ്ബരനും തമ്മിൽ വളരെ അന്തരമുണ്ടു. തമ്മിൽ ഉള്ള വ്യത്യാസം ഭൂവൃത്തിനെ ഉണിക്കുന്നതു കൊണ്ടറിയാം. മദിരാശിയിൽ ഒരു അഞ്ചലക്ഷം ഉറപ്പികക്കു സ്ഥിതിയുള്ളവൻ നല്ല വലിയ ഒരു പ്രഭുവായി. ബങ്കാളത്ത അഞ്ചലക്ഷക്കാര നാലാംക്ലാസ്സു ധനികന്മാരാണ്. അവിടെ അഞ്ചു കൊടി ഭൂവൃന്മാന്മാര ഒരു വക നല്ല പ്രഭുക്കളായി. മഹാ ധനികൻ കുബ്ബരൻ എന്ന സംശയം കൂടാതെ ബങ്കാളത്തിൽ ഒരു വനെ പറയണമെങ്കിൽ അയാൾക്കു ഒരു പതിനഞ്ചു കൊടിക്കു മെലെ ഭൂവും വെണം. ഗൊവിന്ദസേനും അനേകൻ ചിത്ര പ്രസാദസേനും ഇങ്ങിനെ പതിനഞ്ചുകൊ

ദിക്കുമെല്ലെറ്റുവും ഉള്ളവരിൽ അഗ്രഗണ്യനായിരുന്നു.

മാധവൻ യാത്ര പാഞ്ഞ പിരിയാറായപ്പോൾ ഗോവിന്ദസേൻ വളരെ വ്യസനിച്ചു.

ഗോവിന്ദസേൻ—നോം തമ്മിൽ വളരെ സ്നേഹിച്ചു പൊയി. താങ്കൾ പിരിഞ്ഞുപോവുന്നത ഇപ്പോൾ എനിക്കു വളരെ വ്യസനമായിരിക്കുന്നു. നിവൃത്തിയില്ലെല്ലോ. താങ്കളുടെ യോഗ്യതയും സാമത്രിയും മയ്യാഭയും എന്നിങ്ങനെ അറിവായെടത്തൊളം കാക്കുമ്പോൾ താങ്കൾ മദിരാശി ഗവണ്മെന്റു കീഴിൽ വളരെ യോഗ്യതയായ ഒരു ഉദ്യോഗത്തിൽ വരുമെന്ന ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. എന്റെ മകനെ എന്നിയത്തെ കൊല്ലം സിവിൽ സർവ്വീസിൽ എടുപ്പാൻ ഭാവിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ എനിക്കു അവൻ ഉദ്യോഗത്തിൽ ഇരിക്കണമെന്ന അത്ര മനസ്സില്ലാ- എങ്കിലും അവന ഉദ്യോഗത്തിലാണു രുചിയുള്ളത. ഗ്രഹസ്ഥവൃത്തിയും കാര്യം നെഷണവും കച്ചവടവും അവന അത്ര രസമില്ല. താങ്കൾക്കു മനസ്സിനുണ്ടായ വ്യസനമെല്ലാം തീർത്താങ്കളും അവനും ഒരു കൊല്ലം സിവിൽ സർവ്വീസിൽ ആയി എന്നറിവാനും താങ്കൾ നാട്ടിൽ എത്തി പ്രിയപ്പെട്ട കുടുംബത്തോടു ചെന്ന് സുഖമായിരിക്കുന്നു എന്നു കേൾക്കാനും ഞാൻ സർവ്വശക്തനായിരിക്കുന്ന ദൈവത്തെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

എന്ന പറഞ്ഞ ഗോവിന്ദസേൻ മാധവനെ പിടിച്ചു മാറത്ത അണച്ച ആലിംഗനം ചെയ്തു- വിശേഷമായ ഒരു പൊൻഗഡിയോളം പൊൻ ചങ്ങലയും തങ്കനി

രാജ്യത്തിന്റെ ഒരു സൂട്ട ഉടുപ്പും ആനക്കൊമ്പ്, വെള്ളി
ഇതുകളെക്കൊണ്ടു വെലപെയ്തു അതി മനോഹരമായ
ഒരു എഴുത്തുപെട്ടിയും സമ്മാനമായി കൊടുത്തു- ഗോപി
നാഥ ബനർജിയുടെ ബ്രാഞ്ച കച്ചവട രാജ്യത്തിലെക്കു
വണ്ടി കയറുന്ന രീപണ്ടി സ്ട്രേഷനിലേക്കു തന്റെ ഗാ
ഡിയറിൽ കയറി ഗോവിന്ദസെൻ മാധവനെ കൊണ്ടു
പോയി. വണ്ടി കയറാറായപ്പോൾ രണ്ടു പെക്കും കണ്ണി
ൽ ജലം വന്നു.

മാധവൻ—എന്തൊരു കാരണം നിമിത്തം ഇത്ര മോ
ഹാശ്വപാനം യോഗ്യനും ആയ താങ്കൾക്കു എനിക്ക്
ഈ ഭയവും ആദരവും തൊന്നി. ഇത എനിക്കു ഓരോ
നമ്പത്തിൽ സാധ്യമായ ഒരു മോഹാശ്വം എന്നു തന്നെ
ഞാൻ എന്റെ ജീവനുള്ളടത്തൊളം വിചാരിക്കും.
സർവ്വഭാഗ്യ സമ്പന്നനായിരിക്കുന്ന താങ്കൾക്കു അല്പ
നായ എന്നാൽ എന്തൊരു പ്രത്യുപകാരമാണു ഉണ്ടാ
വാൻ പൊവുന്നതെന്നും തന്നെ ഇല്ല. ഉണ്ടാവണ
മെന്ന ആഗ്രഹിക്കുന്നതുമില്ല. എന്നാൽ താങ്കൾക്കു
എന്നിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ഓരോ അധികമായ വാത്സല്യ
ത്തിന്റെ വിലയെ ഞാൻ വിശ്വാസത്തോടെ അറി
യുന്നുണ്ടെന്നും എല്ലാജ്ഞാഴും ഓരോ ദൈവം ഉള്ള നാ
ളൊളം താങ്കളുടെ സ്തുരണ എന്നിക്കു വിടുന്നതല്ലെ
ന്നും താങ്കൾ എന്നെക്കുറിച്ചു വിശ്വസിച്ചാൻ ഞാൻ
ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്റെ രാജ്യസഞ്ചാരം കഴി
ഞ്ഞ മടങ്ങി നാട്ടിൽ എത്തിയാൽ വിവരങ്ങൾക്കു എ
ല്ലാം എഴുതി അയച്ചുകൊള്ളാം. താങ്കളുടെ ആശ്രിത

ന്മാരിൽ ഒരുവനാണെന്നു എന്നെ ഭയയോട എല്ലാ ജ്യോഴും വിചാരിക്കുവാൻ വീണ്ടും ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു.

ഗോവിന്ദസേൻ—കേസബപന്ത്രസേന്റെ അഭ്യർത്ഥനയിൽ ഞാൻ എങ്ങിനെ കാംക്ഷിക്കുന്നുവോ അപ്രകാരം താങ്കളുടെ അഭ്യർത്ഥനയിലും ഞാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നു.

എന്ന പാഞ്ഞപ്പൊഴക്ക ബാബുഗോവിന്ദസേന ഗർഗ്ഗഭാഷ്യരഞ്ജിച്ചൊഴിച്ചു. ഏതെങ്കിലും തീവണ്ടിയിൽ മാധവനെ കയറി കണ്ടിതഞ്ഞൊടുക്കി ഗോവിന്ദസേൻ മടങ്ങി. മാധവന്റെ മലയാളത്തിലെയും മലിയാളിലെയും വാസസ്ഥലവിവരങ്ങൾ എല്ലാം നൊട്ടബുക്കിൽ ഗോവിന്ദസേൻ കുറിച്ചു എടുത്തു. വണ്ടിയിൽക്കയറുമ്പോൾ തന്റെ ഒരു ചുറ്റുപാടിനും എടുത്തത മാധവനുകൊടുത്തു.

ഗോവിന്ദസേൻ പൊയി തീവണ്ടിയും ഇളകി. മാധവൻ അപ്പോൾ ഗോപീനാഥബനുള്ളി താമസിക്കുന്ന ഭിക്കിലെക്കുറിച്ചു ടിക്കററു വാങ്ങിയിരിക്കുന്നത. ഗോപീനാഥബനുള്ളിയോട പറ്റത്തുപ്രകാരം അദ്ദേഹത്തിന്നു കാണാതെ പൊവാൻ പാടില്ലെല്ലോ. പല സംഗതികളും വിചാരിച്ചാണുണ്ടായതെങ്കിലും മാധവന വഴിപോവുന്നത ഒന്നും അറിഞ്ഞില്ല. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു വലിയ സ്പെഷനിൽ എത്തി. പിന്നെ അവിടെനിന്ന ഗോപീനാഥ ബനുള്ളിയുടെ വാസസ്ഥലത്തെക്കുറിച്ചു അറുപത്തു മയിൽ ദൂരമാണു ഉള്ളത. ആ സ്പെഷനിൽനിന്ന അല്പം പലഹാരങ്ങളും മറ്റും കഴിച്ചു

മാധവൻ അവിടെനിന്നും പൊന്നു.

ആ വലിയ സ്പെഷന്റെ അടുത്ത അപ്പുറമുള്ള സ്പെഷനിൽ എത്തിയ ഉടനെ ചെറുപ്പക്കാരനായ ഒരു സുന്ദരപുരുഷൻ താൻ ഇരിക്കുന്ന വണ്ടിയുടെ വാതിൽ തുറന്ന ആ വണ്ടിയിൽ തനിക്കു അല്പനേരം ഇരിക്കുന്നതിന്നു ആക്കുകയും വിരൊധമുണ്ടാ. എന്ന ഇംക്ലീഷിൽ മാധവന്റെ മുഖത്തെക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു ചൊല്ലി. യാതൊരു വിരൊധവുമില്ലെന്നു മാധവൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. അതിൽ ഉള്ള ശേഷം വഴിയാത്രക്കാര ഇംഗ്ലീഷ് പരിചയ മില്ലാഞ്ഞിട്ടായിരിക്കും ഒന്നും പറഞ്ഞില്ലാ. ഞ്ങൾ സുന്ദരപുരുഷൻ വണ്ടിയിൽ മാധവന്റെ അടുക്കെ പൊയി ഇരുന്നു.

അയാൾ കാഴ്ചയിൽ അതി സുമുഖനായും അയാളുടെ ഉടുപ്പും പുറപ്പാടും ബഹു ഭംഗിയായും ഇരുന്നു. ജാതിയിൽ ഒരു മുസൽമാനായി കാണപ്പെട്ടു. തലമുടി വളർത്തി ചുമലിന്നു അല്പം മീതെവെച്ചു നിരത്തി മുറിച്ചിരിക്കുന്നു. അതി ഭംഗിയുള്ള മെൽമീശ കൂടാതെ മുഖത്തു രണ്ടു ഭാഗത്തും സൈഡ് ലൊക്കു എന്ന ഇംക്ലീഷിൽ പറയുന്ന മാതിരിയിൽ റൊമം കറുന്നു നിട്ടി നിരത്തി വെട്ടി മുറിച്ചിട്ടുണ്ടു. വണ്ണം നല്ല പഴുത്ത നാരങ്ങയുടെതു തന്നെ. മുഖം ആകുപ്പാടെ കണ്ണാൽ ബഹു ഭംഗി. തലയിൽ മൂലാവ മാത്രം നല്ലവണ്ണം മുടുന്ന മാതിരി മുഴുവൻ കട്ടിക്കുസവായ ഒരു തൊപ്പി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ആ തൊപ്പിയും അതിന്നു ചുറ്റും ഉള്ള കറുത്ത തലമുടിയും വെളുത്ത മുഖവും മെൽമീശയും കൂടി കാഴ്ചയിൽ അതി മനോഹരം എന്നെ പറവാൻ

ജ. ശരീരത്തിൽ അതി വിശേഷമായ വെളുത്ത മിന്നുന്ന കട്ടിവില്ലുസ്സുകൊണ്ട ഒരു അംഗക്കാ കപ്പായം- അതേ കഴിഞ്ഞ നാലഞ്ചു വിരൽ താണ നിൽക്കുന്നു. വെള്ള വില്ലുസ്സു അംഗക്കാ മുഴുവനും സ്വണ്ണവണ്ണങ്ങളായും കഴുത്ത മുതൽ കടിപ്രഭേശം വരെ അടുത്തടുത്ത വെച്ചിട്ടുള്ളതും ആയ കുടുകുടാൽ കുടുകുടുട്ടിരിക്കുന്നു. കാലിൽ ഒന്നാന്തരം പച്ച നിറമായ പട്ടുകൊണ്ടുള്ള കാൽകപ്പായം- കാലടികളിൽ ഒന്നാന്തരം തിളങ്ങുന്ന ബൂട്ടു-മാഞ്ഞ സ്വണ്ണവണ്ണമായി മിന്നുന്ന ഒരു ഗഡിയായും ചങ്ങലയും തൂങ്ങുന്നുണ്ടു. ഇങ്ങിനെയാണു ഇയാളുടെ വേഷം. ഇദ്ദേഹം മാധവന്റെ അടുത്തിരുന്നപ്പോൾ തന്നെ മാധവനു അതി കലശലായ ഒരു പരിമളം ഉണ്ടായതായി തോന്നി. ലേവൻഡറിന്റെയൊ പനീരിന്റെയൊ സ്വഹ കലശലായ പരിമളം. ഹരം മഹാരസികനായ മനുഷ്യൻ ഇരുന്ന ഉടനെ തന്റെ പൊക്കറ്റിൽ നിന്ന സ്വണ്ണവണ്ണമായ ഒരു ചുരുട്ടുകെസ്സു (ചെറിയ പെട്ടി) എടുത്തു തുറന്നു ഒരു ചുരുട്ടു താൻ എടുത്ത കെസ്സു മാധവനു വെച്ചു കാണിച്ചു. താൻ ചുരുട്ടു വലിക്കാറില്ലെന്നു ഇംഗ്ലീഷു സമ്പ്രദായ പ്രകാരം ഉപചാരത്തോടെ മാധവൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ തനിക്കു വലിക്കുന്നതിന്നു വിരോധമുണ്ടോ എന്നു ചൊദിച്ചതിന്നു ഒട്ടും ഇല്ലെന്നു മാധവൻ ആലോചനയോടെ പറയും അദ്ദേഹം ഉടനെ ചുരുട്ടു വലിക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. കുറെ കഴിഞ്ഞ ശേഷം അയാൾ മാധവനോടു “താങ്കൾ എവിടെ നിന്നു വന്നു- എങ്ങോട്ടു പോവുന്നു. ഹരം ഭിക്കിൽ മുമ്പു സഞ്ചി

“രിച്ചിട്ടില്ലെന്ന തൊന്നുന്നു.”

മാ—ഞാൻ ഇപ്പോൾ കൽക്കത്താവിൽ നിന്നാണ് വരുന്നത്. ഒരു സ്നേഹിതനെ കാണാൻ പോവുന്നു. എന്റെ രാജ്യം മലയാളമാണ്. മലിരാശിസംസ്ഥാനത്തിൽ, ഹിം വടക്കെ ഇൻഡ്യാ സഞ്ചരിച്ച കാണാൻ വന്നതാണ്. താങ്കളുമായി പരിചയമാവാൻ എടവന്നത എന്റെ ഒരു ഭാഗ്യം എന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. സുന്ദരപുരുഷൻ—അതെ-ഞാനും അങ്ങിനെ തന്നെ വിചാരിക്കുന്നു. താങ്കളുടെ കൂടെ വല്ല സ്നേഹിതന്മാരോ അരുൾക്കാരോ ഉണ്ടോ. അല്പ-താനെ പുറപ്പെട്ടുവോ.

മാ—കരാളമില്ലാ- ഞാൻ താനെ ഉള്ളു.

സു—ശരി- ഞാൻ അലയാബാദിൽ ഒരു സബോഡിനെററ ജില്ലിയാണ്-എന്റെ അച്ഛനെ കാണാൻ എന്റെ സ്വന്ത രാജ്യത്തെക്കു പോവുകയാണ്. എന്റെ അച്ഛൻ ഒരു വലിയ വർത്തകനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്ന ഞാൻ ഉദ്യോഗം ചെയ്യുന്നത അത്ര ഇഷ്ടമില്ലാ. എന്റെ സ്വന്ത മനസ്സാൽ ഹിം ഉദ്യോഗത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതാണ്. ഞാൻ ഒന്നാംക്ലാസ്സ് വണ്ടിക്കാണ ടിക്കറ്ററ വാങ്ങിട്ടുള്ളത. എന്റെ ഭാര്യയും രണ്ടു മക്കളും ആ വണ്ടിയിൽ ഉണ്ടു. വണ്ടിയിൽ ഇരുന്ന മുഷിഞ്ഞ കാരൊ സ്ട്രേഷനിൽ എത്തിയാൽ എല്ലായ്പ്പോഴും ഞാൻ പ്ലാട്ടഫോമിൽ എറങ്ങി നടന്നു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. എന്നിക്ക ഹിം വണ്ടിയിൽ ദൂരയാത്ര ചെയ്യുന്നത ബഹു ഉപദ്രവമാണ്. താങ്കൾ ഹിം വണ്ടിയിൽ ഇരിക്കുന്നത കണ്ടു. കണ്ടപ്പോൾ തന്നെ എന്നിക്ക സംസാരിക്കെ

ണമെന്ന തൊന്നി. മുഖം നൊക്കിയപ്പൊൾ തന്നെ ഇംക്ലീഷ് അറിയാം എന്ന ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഇപ്പൊൾ വളരെ സന്തോഷമായി. എന്റെ പെർഷിയർ ആലിഖാൻ എന്നാണ്. നിങ്ങൾ ഒരു ബീ-എ-ആയിരിക്കുമെന്ന ഞാൻ ഉറപ്പിക്കുന്നു.

മാധവൻ—അതെ.

ഷിയർ ആലിഖാൻ—എനിയും ഒരു ലക്ഷണം പറയട്ടെ. ബീ-എൽ-കൂടിയാണു അല്ലെ.

മാ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) അതെ.

ഷി—ഞാനും ഒരു ഗ്രേഡ്യൂയെറാണ്. നിങ്ങൾക്കു നിങ്ങളുടെ സ്നേഹിതനൊടു കൂട എത്രദിവസം താമസമുണ്ടു.

മാ—ഒരു ദിവസം.

ഷി—വിശേഷവിധി ആവശ്യം ഒന്നും ഇല്ലെങ്കിൽ നമ്മൾക്കു ഒന്നായി എന്റെ രാജ്യത്തെക്കു പൊവുകാ. രാജ്യസഞ്ചാരത്തിന്നു വന്നതല്ലെ. ഇന്നു ദിക്കിൽ തന്നെ ഒന്നാമതെ പൊവേണമെന്നില്ലല്ലോ. എന്റെ ഭവനത്തിൽ ഒരാഴ്ച താമസിച്ചു ആ രാജ്യത്തിൽ ഉള്ള വിശേഷങ്ങൾ എല്ലാം കണ്ടു. പിന്നെ ഇഷ്ടംപോലെ ഏതെങ്കിലും ദിക്കിലെക്കു പൊകാമല്ലോ.

മാ—ഞാൻ ഒരു സ്നേഹിതനെ കാണാമെന്നു വെച്ചിട്ടുണ്ടു. അതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാസസ്ഥലത്തു ഒന്നാമതെ പൊവണം എന്നു പറഞ്ഞതാണു.

ഷി—നിങ്ങൾക്കു ഞാൻ ദിക്കുകളിൽ ആരും പരിമയമില്ലെന്നു ഞാൻ ധരിച്ചു. ആരാണു സ്നേഹിതൻ.

മാ—ഗൊപീനാഥബനജി- അദ്ദേഹത്തിനെ ഞാൻ

രംഗത്തിലെ കല്പനകളിൽ നിന്ന യദൃച്ഛയാകട്ടെ പരി
പ്രയോജനമാണ്. അദ്ദേഹം കല്പനകൾ വിട്ടുപോക
എന്നെ ക്ഷണിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു- അത പ്രകാരം ചെയ്
തതാണ്.

കി—ഓ- മെമ്പർമാർ! നാമുമാനങ്ങളെ എന്റെ വലിയ
ഒരു ഇഷ്ടമാണ്- എന്റെ അച്ഛന്റെയും ഇഷ്ടമാ
ണ്. ഞാൻ കറേ ലിബറലായി അദ്ദേഹത്തിനെ ക
ണ്ടിട്ടില്ലാ-അദ്ദേഹം വളരെ നല്ല മനുഷ്യനാണ്-വലിയ
വർത്തികനാണ്. താങ്കൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്മൃതി
തന്നാണെന്ന അറിയുന്നതിൽ എനിക്ക് സന്തോഷം.
എന്നാൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു ഏഴുതെ തരാം.
അദ്ദേഹത്തെയും ക്ഷണിച്ചു കൂട്ടാം. നിങ്ങൾ രണ്ടു
പേരും കൂടി കാനായി എന്റെ രാജ്യത്തേക്ക് വരുന്ന
ത എനിക്ക് വലിയ സന്തോഷം. ഞാൻ നാലു മാസ
ത്തെ കല്പന എടുത്തു ചെയ്യുന്നതാണ്- നാലു മാസ
ങ്ങൾക്കുള്ളിൽ എപ്പോഴെങ്കിലും നിങ്ങൾ വരുന്നതാ
യാൽ എനിക്ക് വളരെ സന്തോഷം.

മാ—അങ്ങിനെ തന്നെ-വരാം.

ഇങ്ങിനെ ഇവർ വർത്തിമാനങ്ങൾ പറഞ്ഞു കൊ
ണ്ടിരിക്കുമ്പോഴേക്കു വണ്ടി വെറെ ഒരു വലിയ സ്ട്രഷനി
ൽ എത്തി. ആ സ്ട്രഷനിൽ ഉള്ള തിരക്കു- ഏത പ്രകാ
രം എന്ന പറഞ്ഞുകൂടാ. വണ്ടി ഇവിടെ എത്തുമ്പോഴേ
ക്കു സൂര്യോദയമായായിരിക്കുന്നു. സ്ട്രഷനിൽ പ്ലാറ്റ
ഫോമത്തിൽ എങ്കും ജനങ്ങളും സാമാനങ്ങളും നിറ
ഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അന്യോന്യം നിലവിളിച്ചു പറഞ്ഞാൽ കൂ

ടി കെൾപ്പാൻ പ്രയാസം. വണ്ടിസ്ട്രെഷനിൽനിന്ന ഉടനെ സബോഡിനെററ ജഡ്ജി ഷിയർ ആലിഖാൻ അവർകൾ മാധവന്റെ കയ്യും പിടിച്ച വണ്ടിയൽ നിന്ന പ്ലാറ്റ്ഫോമത്തിലെക്കു എറങ്ങി “പിയൊൻ “പിയൊൻ” എന്ന ഉറക്കെ വിളിച്ചു. അപ്പൊൾ ഒരു കുപ്പായവും പഗിഡിയും അരപ്പട്ടയും മറ്റും ഇട്ട മുറുക്കിയ ഒരു താടിക്കാരൻ അതി കൂററൻ പട്ടാണി അടുത്ത ഒരു വണ്ടിയിൽ നിന്ന പുറത്തു ചാടി. “സാബ്ബ്” എന്ന അതിയേദകരിയൊടെ പറഞ്ഞു കൊണ്ടു സബ്ബജഡ്ജി അവർകളുടെ അടുക്കെ വന്നു നിന്നു.

ഷിയർആലിഖാൻ—നീ റം വണ്ടിയിൽ കയറി ഇളകെ ധത്തിന്റെ റം സാമാനങ്ങൾ എല്ലാം ഒന്നാക്കി ബത്താവസ്സായി ഇവിടെ ഇരിക്കണം. ഞങ്ങൾ റിപ്രെഷമണ്ട റൂമിൽ (പലഹാരങ്ങൾ മുതലായത സജ്ജമാക്കും മറ്റും തെയ്യറാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന മുറിയിൽ) പൊയി വരട്ടെ എന്നു പറഞ്ഞു.

ഹൊ- സാബ്ബ്-എന്നു പറഞ്ഞ അവൻ മാധവൻ ഇരുന്ന വണ്ടിക്കകത്തു പൊയി സാമാനങ്ങളുടെ അടുക്കെ ബഹുജാഗ്രതയൊടെ നിന്നു.

സബോഡിനെററ ജഡ്ജി അവർകൾ മാധവന്റെ കൈ വിടാതെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു ഓരോ നെരംപൊക്കും പറഞ്ഞ റിപ്രെഷമണ്ട റൂമിലേക്കു കടന്നു.

ഷി—എന്താണു നമ്മൾ തിന്നുന്നത. (എന്നു മാധവനോട്)

മാ—താങ്കളുടെ ഇഷ്ടംപൊലെ.

ഷി—മാംസാഹാരങ്ങൾക്കും വൈനീനും താങ്കൾക്കു വി
രോധമില്ലായിരിക്കും.

മാ—വിരോധമില്ലാ.

ഷി—ശരി- “ബോയി- ബോയി-” എന്നു വിളിച്ചു.

ബോയി “എസ്റ്റാർ” എന്നു നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു
മാടി എത്തി.

ഷി—മട്ടൻ ചൊപ്പ, കപ്പി സ, ബ്രെസ്റ്റ്, ചീസ്സ്, “ഷെറിവ
യൻ” ഇതുകൾ കൊണ്ടുവാ- എന്നു കല്പിച്ചു.

ബോയി “എസ്റ്റാർ” എന്നു പറഞ്ഞു കല്പിച്ച സാ
ധനങ്ങൾ കൊണ്ടുവരാൻ മാടിപ്പോയി.

സഞ്ജയസ്ഥി അവർകളും മാധവനും കാരൊ കസാ
ലയിൽ ഇരുന്നു- ഉടനെ സഞ്ജയസ്ഥി അവർകൾക്കു
സാലമെൽ നിന്നു എഴുന്നീറ്റ “മാ- എന്റെ മകനെ
ടി ഞാൻ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരട്ടെ. അവൻ ഒന്നാംക്ലാസ്സു
വണ്ടിയിൽ അപന്റെ അമ്മയൊടു കൂടി ഇരിക്കുന്നു. ഞാ
ൻ ആ വണ്ടിയിൽനിന്നു എറങ്ങുമ്പോൾതന്നെ അവ
ൻ ശാഗ്റം പിടിച്ചു ഒന്നിച്ചുവരാൻ കരഞ്ഞു. എന്നൊടു കൂ
ടിയല്ലാതെ ആ ചെക്കൻ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയല്ല. ഞാ
ൻ ഒരു നിമിഷത്തിലകത്തു വരും” എന്നു പറഞ്ഞു ഗ
ഡിയായ ഒരു ഏതത്തു നൊക്കി- എന്നി വണ്ടി പുറപ്പെ
ടാൻ പതിനാലു മിനിട്ടു ഉണ്ടു- എന്നു പറഞ്ഞു സഞ്ജയ
സ്ഥി വേഗം പുറത്തേക്കു പോയി. കുട്ടിയെ കൊണ്ടുവരാ
ൻ പെരയതു മാധവനാ അതി സന്തോഷമായി. മാധവൻ
അവിടെ ഇരുന്നു. അപ്പൊഴുക്കു ബസ്സ് കല്പനപ്രകാരം
കാരൊ സാധനങ്ങൾ കൊണ്ടു വന്നു വെച്ചു തുടങ്ങി.

മാധവൻ സഞ്ജയസ്തോത്രമുടൻ വരവു കാത്തിരുന്നു. അഞ്ചു മിനിട്ടു കഴിഞ്ഞു- ആറു കഴിഞ്ഞു- ഏഴു- എട്ടു- ഒമ്പതു- പത്തു മിനിട്ടായി. അപ്പോൾ മാധവൻ എണ്ണിട്ട ഇദ്ദേഹം എന്താണു വരാത്തതു എന്നു ആലോചിച്ചു. അടുക്കെ നില്ക്കുന്ന ബട്ടർ “എനി നാലു മിനിട്ടെ ഉള്ളേടം സാധനങ്ങൾ എല്ലാം ആറി ചീത്തയായി തുടങ്ങി” എന്നു പറഞ്ഞു.

മാധവൻ “അദ്ദേഹം വന്നില്ലല്ലോ” എന്നു പറഞ്ഞു വെഗം പുറത്തേക്കു ഏറങ്ങി- ആദ്യം ഒന്നാംക്ലാസ്സു വണ്ടികൾ കെട്ടിയ ദിക്കിലേക്കു ഓടി. ആ വണ്ടികളുടെ വാതുക്കൽ എല്ലാം പൊയി- മിസ്റ്റർ ഷിയർ ആലിഖാൻ- സഞ്ജയസ്തോത്രം ഷിയർ ആലിഖാൻ- സഞ്ജയസ്തോത്രം എന്നു ഉറക്കെ വിളിച്ചു. ആരും ഉരിയാട്ടില്ലാ- മാധവൻ വല്ലാതെ ഒന്നു ഭ്രമിച്ചു- താൻ കയറിയ വണ്ടിയിൽ വന്നു നോക്കുമ്പോൾ അവിടെ വെച്ചിരുന്ന തന്റെ വകയാതൊരു സാമാനങ്ങളെയും കണ്ടില്ലാ- പിടയൊന്നുമില്ലാ- സഞ്ജയസ്തോത്രമില്ലാ- സാമാനങ്ങൾ എല്ലാം ആ തടിച്ച പൂൻ എടുത്തുകൊണ്ടു പൊയി എന്നു ആ വണ്ടിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഇംക്ലീഷ് അറിഞ്ഞ കൂടാത്ത ചില വഴിയാളക്കാർ കയ്യാണ്ടും മറ്റും കാണിച്ച മാധവനെ മനസ്സിലാക്കി. മാധവൻ പിന്നെയും എന്തിനാണെന്നും എവിടക്കാണെന്നും മാധവനെ തന്നെ നിശ്ചയമില്ലാതെ പ്ലാട്ടഫോമത്തിൽ അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും ഒരു ഭ്രാന്തന്റെ മാതിരി ഓടി- അപ്പോഴേക്കു വണ്ടി എളുപ്പം പൊകയും ചെയ്തു.

മാധവന അപ്പൊൾ ഉണ്ടായ പരിഭ്രമവും വൃശ്ചനവും മതിയാകുംവണ്ണവും ശരിയാകുംവണ്ണവും പറഞ്ഞ എന്റെ വായനക്കാരെ ധരിപ്പിച്ചാൻ എന്നാൽ പ്രയാസം. താൻ അപ്പൊൾ ഇട്ടിട്ടുള്ള കപ്പായവും തൊപ്പിയും കാലൊരയും ബൂട്ടും ഒരു ചെറിയ ഉറുമാലും രണ്ടു ഉറുപ്പികക്കൊമരൊ ചില്ലറയും ഒരു റിവൊൾവർ പൊക്കറിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതും താൻ എല്ലായ്പ്പോഴും ധരിച്ചുവരുന്ന ഒരു സാധാരണ ഗഡിയായും ബക്സാറിലെക്കുളിക്കൊരും കഴികെ മററ സകല സാധനങ്ങളും ചെയി. ചെയ സാധനങ്ങളിൽ ഏറ്റവും വില പിടിച്ച സാധനങ്ങൾ ബാബുഗൊവിന്ദസെൻ കൊടുത്ത പൊൻഗഡിയായും പണലയും ഒരു വിലയുള്ള ഭന്തത്തിന്റെ എഴുത്തുപെട്ടിയും വിശേഷമായ നീരാളത്തിന്റെ ഉടുപ്പുകളും ആണ്. പാവം- സാധു മാധവൻ അന്ധനായി ജ്യോട്ടിംഗൊമിൽ കുറെ നിന്നു. വണ്ടിയുംചെയി. സ്വത്തക്കൾ സകലവും അലയബാദിലെ സഞ്ചുജഡ്ജിയും കൊണ്ടുചെയി.

ഈ ക്ഷിയർത്തലിഖാൻ എന്ന കള്ളപ്പേർ പറഞ്ഞ പെരുങ്കള്ളൻ റംപക പ്രവൃത്തിയാൽ വളരെ പണം തട്ടിപ്പറിച്ചവനാണ്. മാധവനെ ഇവനും ഇവന്റെ കൂട്ടരുംകൂടി വൈകുന്നേരം പലഹാരം കഴിപ്പാൻ എറങ്ങിയ സ്റ്റേഷനിൽ വെച്ചു കണ്ടു- ദിക്കു പരിചയമില്ലാത്തവനാണെന്നു മനസ്സിലായി, തന്റെ കൂറുകള്ളന്മാർ രണ്ടു ഛോട്ടുകൂടി മുമ്പു പറഞ്ഞ വേഷം കെട്ടി പുറപ്പെട്ട നമ്മുടെ മഹാ ശുദ്ധാത്മാവായ മാധവനെ ഇങ്ങിനെ ചതിച്ചു

താണ. ആകളന്മാര മാധവന്റെ വഞ്ചിയിൽനിന്ന സാ
മാനവും എടുത്ത സ്പെഷനിൽനിന്ന കതിച്ച കാടിപ്പൊ
യ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

എനിഎന്ത നിവൃത്തി ഇശ്ശരാ എന്ന വിചാരി
ച്ചമാധവൻകാടി സ്പെഷൻമാസ്ട്രുടെ മുറിയിൽ ചെന്നു.
മാധവൻ—ഇതാ എന്റെ സാമാനങ്ങൾ എല്ലാം കളവ
പൊയിരിക്കുന്നു- ഞാൻ അന്യരാജ്യക്കാരനാണ്- എ
ന്നെ ദയവചെയ്യ സഹായിക്കണം.

സ്പെഷൻ മാസ്ട്രർ—പൊലീസ്സുകാരൊട പൊയി പറയൂ.
മാ—പൊലീസ്സുകാരെ ആരെയും കാണുന്നില്ലാ.

സ്പെ—അതിന ഞാൻ എന്തചെയ്യും.

മാ—ഞാൻ അന്യദിക്കുകാരനാണ്.

സ്പെ—അതിന ഞാൻ എന്തചെയ്യും.

മാ—എനിക്കു റം ദിക്കിൽ ആരും പരിചയമില്ലാ.

സ്പെ—അതിന ഞാൻ എന്തചെയ്യും.

മാ—നിങ്ങൾ എനിക്കു വല്ല സഹായവും ചെയ്യാഞ്ഞാ
ൽ ഞാൻ വളരെ കഴങ്ങി പൊവുമെല്ലൊ.

സ്പെ—പൊലീസ്സുകാരൊട പൊയി പറയൂ. പൊട്ടർ- റം
മനുഷ്യന പൊലീസ്സുകാരെ കാണിച്ചുകൊടുക്കൂ- ഇവി
ടെ പൊലീസ്സുകാര ആരും ഇല്ലെങ്കിൽ പൊലീസ്സു ക
ചെരി കാണിച്ചുകൊടുക്കൂ.

പ്ലാററഫൊറത്തിൽ പൊലീസ്സുകാരെ കണ്ടില്ലാ.
പൊലീസ്സുകച്ചരിയിൽ ചെന്നപ്പൊൾ അവിടെ വാതി
ൽ അടച്ചിരിക്കുന്നു. ആ ദിക്കിൽ നമ്മളുടെ ബ്രിട്ടീഷ
ഇൻഡ്യയിലെ പൊലീസ്സുകാര അല്ല. റം കളവപൊ

യതും ബ്രിട്ടീഷ് ഇൻഡ്യക്കു പുറത്തു ഒരു രാജ്യത്തു വെച്ചാണു. മാധവന്റെ പിന്നാലെതന്നെ ഫൊട്ടേലിലെ ബട്ടർ കൂടിയിരിക്കുന്നു. സാമാനം ഉണ്ടാക്കിയതിന്നു ഒന്നു ഉറപ്പിക ചാർജ്ജുണ്ടു- വെണമെങ്കിൽ തിന്നൊളണം- പണം തരണം- എന്നു പറഞ്ഞു പിന്നാലെ വരുന്നു.

മാ-ഞാൻ സാധനങ്ങൾക്കൊന്നും ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ആ കള്ളനല്ലെ പറഞ്ഞതു. ഞാൻ എന്തിനാണു പണം തരുന്നതു.

ബട്ടർ-നിങ്ങളാണു പറഞ്ഞതു- നിങ്ങൾ പണംതരണം. എന്നു പറഞ്ഞു പിന്നെയും പിന്നാലെ വിടാതെ കൂടി.

പൊലീസ്സുകാരെ കരാളെയും കാണാത്തതിനാൽ പിന്നെയും തീവണ്ടിസ്പെഷ്ണിലെക്കുതന്നെ മടങ്ങിവന്ന സ്പെഷൻമാസ്ട്രുടെ അടുക്കെ പോയി.

മാ-പൊലീസ്സുകാരെ ആരെയും കാണുന്നില്ലാ.

സ്പെ-അതിന്നു ഞാൻ എന്തചെയ്യും.

ബട്ടർ-(സ്പെഷൻമാസ്ട്രെടെ) ഇളയൊരു ഫൊട്ടേലിൽ വന്ന സാമാനങ്ങൾക്കു കല്പന കൊടുത്തു- ഉണ്ടാക്കി കൊണ്ടുവന്ന ശേഷം ഇപ്പോൾ വില തരുന്നില്ലാ.

സ്പെ-(മാധവനൊടു) അതു എന്താണു കൊടുക്കാത്തതു.

മാ-നിങ്ങൾ കല്പിച്ചാൽ കൊടുക്കാം. എന്റെ കയ്യിൽ ഉള്ള മുഴുവൻ പണവും കൊടുക്കാം- എന്നാൽ നിങ്ങൾ എന്നിക്കു ഒരു ഉപകാരംമാത്രം ചെയ്യണം- ഞാൻ ഇങ്ങിനെ സങ്കടത്തിൽ പെട്ട ഒരു മനുഷ്യനല്ലെ. എന്റെ ഒരു സ്നേഹിതന ഒരു ടെലിഗ്രാം (കമ്പിവെട്ടു മാനം) അയച്ചു തരണം.

സ്ത്ര—നേരം ആറരമണി കഴിഞ്ഞുവെല്ലോ. ആരാണ് സ്നേഹിതൻ.

ധ—മെസ്സർ ഗൊപി നാഥ ബനർജി എന്റെ ഒരു സ്നേഹിതനാണ്-അദ്ദേഹത്തിനെ കാണാനാണ് ഞാൻ പോവുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്നു ഒരു കവി ഇപ്പോൾ തന്നെ അയച്ചതാണ്.

“ഗൊപീനാഥബനർജി” എന്ന പേരുകെട്ടല്ലോ ഓ എന്തൊ സ്ട്രഷൻ മാസ്റ്ററുടെ പ്രകൃതം ഒന്നു വല്ലാതെ മാറി. ആ കൊടീശ്വരന്റെ സ്വന്തം ആളാണ് ഓം സ്ട്രഷൻ മാസ്റ്റർ. ബഹു വിധമായ സാമാനങ്ങൾ ഓം സ്ട്രഷനിൽ കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്നു വെണ്ടി ലഭ്യം പ്രതിവന്നും ചെയ്തിക്കൊണ്ടും ഇരിക്കും-വളരെപണം സ്ട്രഷൻ മാസ്റ്റർ അദ്ദേഹത്തോടു സമ്മാനമായിട്ടും മറ്റും കിട്ടിവരുന്നുണ്ട്. അത്രയുമല്ല ഒരുക്കറി എന്തൊ ഒരു വികടം കാണിച്ചതിനാൽ ഓം സ്ട്രഷൻ മാസ്റ്ററുടെ കാലുചുരുട്ടലുവരാൻ ചെയ്ത അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദയയാൽ ഇല്ലാതെ ആയിരിക്കുന്നു. ഗൊപീനാഥബനർജി എന്ന വേഷാൽ ആ സ്ട്രഷൻ മാസ്റ്റർ ഒരു ഓംശ്വരനെപ്പോലെയാണ്. ആ പേര പറഞ്ഞ കെട്ടു ഉടനെ അദ്ദേഹം ഇരിപ്പടത്തിൽ നിന്ന എണീട്ടു.

സ്ത്ര—താങ്കൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹിതനോ- അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കലേക്കു പോവുന്നുവോ. പൊട്ടർ കസാല കൊണ്ടുവാ-ഇരിക്കിൻ-ടെലിഗ്രാം ഓം നിമിഷം അയക്കും-അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ടെലിഗ്രാമിന്നു ഇപ്പോൾ ഞാൻ മറുപടി അയച്ചതെ ഉള്ളു. അദ്ദേ

ഈ അദ്വൈതത്തിന്റെ സ്ഥലത്തുള്ള റയിൽവെ സ്റ്റേഷനിൽ തന്നെ ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായിരിക്കണം- ടെലിഗ്രാം വെഗം എഴുതി തരികെ വെണ്ടു.

മാധവൻ ഉടനെ ടെലിഗ്രാം എഴുതി സ്പെഷൽ മാസുർ വശം കൊടുത്തു.

സ്പെ—അഞ്ചു നിമിഷത്തിലകത്തു മറുവടി വരുത്തി തരാമെന്നു പറഞ്ഞ ടെലിഗ്രാം അടിച്ചു- മാധവനകൾ ചായയും മറ്റും ക്ഷണം വരുത്തി കൊടുത്തു- ഉടനെ പോലീസ്സുകാരുടെ അടുക്കെ ആളെ അയച്ചു- വെണ്ടതെല്ലാം ചെയ്തു-പണത്തിന്നു ചൊരിച്ച ഫണ്ടിൽ ബഡ്ജെറ്റിന്റെ തലക്കുറുപ്പും കണ്ടതെ ഇല്ലാ. കഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടു അർദ്ധനൂറ്റാണ്ടു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മറുവടി ടെലിഗ്രാം എത്തി- സ്പെഷൽ മാസുർക്കു നന്നെ. താഴെ പറയുന്ന പ്രകാരമായിരുന്നു ടെലിഗ്രാം.

“മലബാറിൽ നിന്നു വരുന്ന മാധവന്റെ ടെലിഗ്രാം കിട്ടി-ഇദ്ദേഹം എന്റെ പ്രാണപ്രിയനായ ഒരു നുഷ്ടനാണ്. ഇദ്ദേഹത്തിന്നു വെണ്ട സകല ഉപചാരങ്ങളും ചെയ്യു വളരെ സുഖമാക്കി താങ്കൾ ഇന്നു രാത്രി അവിടെ പാർപ്പിക്കണം. മാധവന്റെ ടെലിഗ്രാം ഇവിടെ കിട്ടുമ്പോൾ ഇവിടുന്ന് അങ്ങോട്ടുള്ള ഒടുവിലത്തെ വണ്ടിപോയിരിക്കുന്നു- അല്ലെങ്കിൽ റോഡ് രാത്രിയിൽ തന്നെ ഞാൻ അവിടെ എത്തുമായിരുന്നു- മാധവനോടു അശേഷം വ്യസനിക്കരുതെന്നു താങ്കൾ പറയണം- താങ്കൾ അയാളുടെ കൂടെത്തന്നെ സകല ഉപചാരങ്ങളും ചെയ്യു ഞാൻ എത്തുന്നതുവരെ ഇരിക്കണം- ഞാ

“നന്നാളെന്നാമത്തെവഞ്ചിക്കു അവിടെ എത്തും-പൊ
“ല്ലീസ്സിന്നു ഇപ്പൊൾ തന്നെ അറിവ കൊടുക്കണം-അ
“തൊന്നും മാധവനറിയട്ടെ- വെണ്ടതു സകലം നിങ്ങളു
“ടെതന്നെ ചെയ്യണം”.

ഓരം ടെലിഗ്രാം എത്തിയശേഷം സ്പെഷൽ മാസ്ട്ര
മാധവന ചെയ്ത ഉപചാരങ്ങളും ആദരവുകളും ഒരു രാ
ജാവിനോ വലിയ പ്രഭുവിനോ കൂടി അദ്ദേഹം ചെയ്ത
തോ എന്ന സംശയമാണു.

ഉടനെ പൊല്ലീസ്സിന്നു ആളെ അയച്ചു. മാധവന
മൊട്ടെലിൽ കിടക്ക- കട്ടിൽ-മേശ- കസാല മുതലായ
പല സാമാനങ്ങൾ ഉള്ള ഒരു വലിയ മുറി ഒഴിച്ചു അ
തിൽ ഇരിപ്പാൻ ശുദ്ധമാക്കി. ഒരു കാൽ മണിക്കൂറിനുള്ളിൽ
ആ ലിക്കിലെ പൊല്ലീസ്സിന്റെ ഒരു ഫെഡാപ്പാരും കുറെ
ശിപായിമാരും കൂടി എത്തി. ഫെഡാപ്പാർ ഒരു മുസൽമാ
നാണു. അതിഭയങ്കരവേഷം- സ്പെഷനിൽ എത്തിയ ഉ
ടനെ സ്പെഷൻ മാസ്ട്രറോട.

ഫെഡാപ്പാർ—കളവപോയതു ആക്കുന്നു- ഏതുമുതൽ
പോയി.

സെഷൻമാസ്ട്രർ—മലയാളത്തിൽ നിന്ന ഒരു രാജാവു വ
ന്നിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വക ഒരു ലക്ഷം ഉറ
പ്പികൾ മുതൽ പോയിപ്പോയി. ഗോപീനാഥ ബന
ജിയുടെ ഇഷ്ടനാണു ഓരം രാജാവു- ഓരം അകത്തി
രിക്കുന്നുണ്ടു- വലിയരാജാവാണ്- വിവരത്തിന്നു ഗോ
പീനാഥ ബനജിക്കു അദ്ദേഹം തന്നെ ടെലിഗ്രാഫു
അയച്ചു- അതിനവന്നു മറുപടി എനിക്കാണു- ഇതാ

നൊക്കിൻ-എന്ന പറഞ്ഞ ടെലിഗ്രാം ഫെഡാപ്പർ വക്കൽ കൊടുത്തു.

സ്പെഷൻ മാസ്റ്റർ പറഞ്ഞതെല്ലാം മാധവൻ അകായിൽ നിന്ന കെട്ടു. വളരെ വ്യസനത്തിലാണു തന്റെ അപ്പൊഴത്തെ സ്ഥിതി എങ്കിലും താൻ മലയാളത്തിലെ ഒരു രാജാവാണെന്നും ലക്ഷം ഉറപ്പികയുടെ മുതൽ കളവപൊയി എന്നും സ്പെഷൻ മാസ്റ്റർ പറഞ്ഞത കെട്ടപ്പൊടി മാധവൻ ഉറക്കെ ചിരിച്ചുപൊയി.

ഫെഡാപ്പർ ടെലിഗ്രാം വായിച്ച തല ഒന്ന കുലുക്കി സ്പെഷൻ മാസ്റ്ററോട.

ഫെഡാപ്പർ—എനിക്കു രാജാവിനെ ഒന്നുകാണണം-അന്ത്യായത്തിന്റെ വിവരം കുറിച്ചെടുക്കണം-എന്നു പറഞ്ഞു.

സ്പെഷൻ മാസ്റ്റർ അകത്തു പൊയി ഫെഡാപ്പർ രോട അകത്തേക്കു വരാമെന്ന പറഞ്ഞ ശേഷം അതികൂറ്റനായ റം തുലുക്കൻ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ അകത്തേക്കു കടന്നു വളരെ ഭക്തിയൊടെ മാധവനെ ഒരു സലാം ചെയ്തു കൈകൾ രണ്ടും താഴ്ന്നി സ്ത്രീൽ ചെപ്പാൻ നിൽപ്പൊലെ മാധവന്റെ മുമ്പാകെ നിന്നു.

മാധവൻ വെഗം കസാലയിന്മേൽ നിന്നു എണീട്ടു ഇളെമ്മത്തിന്റെ കൈപിടിച്ചു “താങ്കളെ കണ്ടത വളരെ സന്തോഷമായി” എന്ന പറഞ്ഞ അടുക്കെ കസാലമെൽ ഇരുത്തി വളരെ താഴ്മയൊടെ സംസാരിച്ചു. റം ഉദ്യോഗസ്ഥനെ മാധവനെപ്പറ്റി വളരെ ബഹുമാനവും സന്തോഷവും തൊന്നി.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—രാജാവവർകൾക്കു റോം വ്യസനം വന്നതിൽ ഞാൻ വളരെ വ്യസനിക്കുന്നു. എന്നാൽ കഴിയുന്നത്ര ശ്രമിച്ച റോം കുററം തൃപ്തമാക്കാൻ നൊക്കാം.
മാധവൻ—ഞാൻ രാജാവല്ല.

ഇതപറഞ്ഞ കെട്ടപ്പൊറം സ്പെഷൽമാസ്റ്റർക്ക് വളരെ ദേഷ്യംതൊന്നി. കുറമല്ല റോം പൊട്ടച്ചായുടെ മുതൽ കട്ടപൊയത എന്ന മനസ്സിൽ നിശ്ചയിച്ചു.

മാ—ഞാൻ രാജാവല്ല മലയാളത്തിലെ ഒരുനായരാണ്. ഗവണ്മെണ്ടിൽ ഉദ്യോഗമാണ്.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—ശരി- മുതൽ എത്ര പൊയിട്ടുണ്ട്.

മാ—വില തിട്ടമായി പറവാൻ സാധിക്കയില്ല.

സ്പെഷൽമാസ്റ്റർ—വളരെ മുതൽ പൊയിട്ടുണ്ട്. വളരെ-വളരെ.

മാ—ഏറയും കുറയുമായി ഒരു രണ്ടായിരം ഉറപ്പികയുടെ മുതൽ ഉണ്ടായിരിക്കാം. പൊയ സാധനങ്ങളിൽ വില ഏറിയത എല്ലാം എനിക്കു കൽക്കത്താവിൽ നിന്ന പുറപ്പെടുമ്പൊറം മഹാ രാജശ്രീ ഗോവിന്ദ സേൻ സമ്മാനമായി തന്നതായിരുന്നു. അതകളുടെ വില എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—ഗോവിന്ദസേനം ഇവിടുത്തെ സ്കൂളിതെന്നോ?

മാ—അതെ.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—കളവുണ്ടായ വിവരം ഒന്ന പറഞ്ഞ കെട്ടാൽ കൊള്ളാമായിരുന്നു.

മാധവൻ ഉണ്ടായ സംഗതികൾ എല്ലാം വിവര

മായി പറഞ്ഞു. ഉദ്യോഗസ്ഥൻ എല്ലാം കെട്ടശേഷം ഒരു പത്ത മിനിട്ടു മനസ്സെടുത്തു. മിണ്ടാതെ യോഗീശ്വരന്മാർ ധ്യാനത്തിന്നു ഇരുന്നാലത്തെ സമ്പ്രദായത്തിൽ നിശ്ചയിച്ചു. അതുകൊണ്ടു അവിടുത്തെ അദ്ധ്യക്ഷൻ ഒരു മന്ത്രം ചൊല്ലി. വായുക്കൾ നിൽക്കുന്നതന്റെ പ്രധാന ശിവായിയുടെ മുമ്പത്തെക്കു ഒരു നോക്കി പിന്നെയും ഒരു മന്ത്രം ചൊല്ലി. തനിക്കു സകല സുഷുപ്തിയും കിട്ടി എന്നു നടിച്ചുകൊണ്ടു.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—ഓം കളവുണ്ടായത മൊട്ടെൽ ബെട്ടുരുടെ അറിവൊടു കൂടിയാണെന്നുള്ളതിലേക്കു എനിക്കു ലേശം പൊലും സംശയമില്ല.

ബെട്ടുരു—ശരി- ശരി- സംശയമില്ല.

പ്രധാനശിവായി—ശരി- ശരി- എനിക്കു ഒരു അനുമാനം സംശയമില്ല.

എന്നു പറഞ്ഞപ്പോഴേക്കു ശിവായിമാർ നിന്നെത്തന്നിന്നു ഒരു എളുപ്പം. അന്യോന്യം മുമ്പത്തെപ്പോലെയാണെന്നു കണ്ടു. കളവു ഇത്ര വേഗം തങ്ങളുടെ യജമാനൻ മുമ്പാകെക്കുണ്ടായതാണെന്നു വളരെ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. തങ്ങളുടെ കല്പനകളാൽ വൈകി എന്നു കേൾക്കുന്നതെങ്കിലും ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ മുമ്പത്തെക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു.

മാ—മൊട്ടെൽ ബെട്ടുരുടെ അറിവു ഉണ്ടാവാൻ സാധ്യത ഉണ്ടെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല.

ബെട്ടുരു—(ബഹു ഭക്തിയോടെ) താങ്കൾ എനിക്ക് കാഴ്ചയിൽ മനസ്സെടുത്തതില്ലാ-വെങ്കിലും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ചെയ്ത കാര്യം മുമ്പു

ങ്ങാക്കട്ടെ. ഏകദേശം ലക്ഷം കാര്യങ്ങൾ ഇങ്ങിനെ യുജ്ജ്വല തുസ്മാക്കിയ മഹാമാരാണു ഇവർ. അവരുടെ പ്രവൃത്തി അവർ ചെയ്യുകൊള്ളട്ടെ.

മാ—അങ്ങിനെതന്നെ— എന്നി ഞാൻ ഒന്നും പറയുന്നില്ല എന്നു പറഞ്ഞു.

പ്രധാന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ഉടനെ അവിടുന്ന് എഴുന്നീറ്റു പുറഞ്ഞുപോകുവാൻ ഓട്ടം ചെയ്തു. ബട്ടേർ വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു. ബട്ടേർ വളരെ ഭയപ്പെട്ടു വിറച്ചുകൊണ്ടു ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ അടുക്കെ വന്നു നിന്നു.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—അദ്ദേഹത്തിന്റെ വക മുതൽ നീ കൂടുതൽ എവിടെ വെച്ചിരിക്കുന്നു എടുക്ക.

ബട്ടേർ—ഞാനൊ— ആരുടെ മുതൽ. കഷ്ടം! ഞാൻ കൂട്ടുവാ.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—(ഒരു ശിവായിയോട്) ആ നായിനെ ഇടി.

ബട്ടേർ—അയ്യോ.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—ഇനിയും ഇടി.

ബട്ടേർ—അയ്യയ്യൊ— അയ്യയ്യൊ— ഞാൻ ഒന്നും അറിയില്ല.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—നല്ലവണ്ണം ഇടി— കഴിഞ്ഞു. നിന്നു കയ്യടക്കം ഇല്ല. പ്രധാനശിവായീ—നീ ഇടി— ഇടി— തലക്കു ഇടി.

ബട്ടേർ—അയ്യൊ— അപ്പാ— അപ്പപ്പാ— അപ്പപ്പാ— ചത്തു— ചത്തു— ഞാൻ ചത്തു— ദൈവമെ—എന്നെ കൊന്നു.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—ഇടിക്ക— എന്നിയും— ആ നായിനെ ഇ

ടിച്ച് കൊല്ല.

ബട്ടർ—അപ്പാ- എനിക്കു വെള്ളം കുടിക്കണം- ഞാൻ മരിക്കാറായി.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—അവന്റെ കയ്യിടിച്ച് പിന്നാക്കം മുറുക്കി കെട്ടി മെലൊട്ടു വലിച്ചു പൊന്തിക്ക- മരണശിപായി അവന്റെ കാൽ മുന്നോട്ടും ബലത്തോടെ വലിക്കട്ടെ.

കല്ലിച്ച് പ്രകാരം ചെയ്യുപ്പോൾ.

ബട്ടർ—(വെദന സഹിക്കാൻ പാടില്ലാതെ) അയ്യോ- അയ്യോ- ഞാൻ മുതൽ എടുത്ത തരാം- എടുത്ത തരാം.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—എവിടെ വെച്ചിരിക്കുന്നു.

ബട്ടർ—അവിടെ എങ്ങാനും വെച്ചിട്ടുണ്ട്- എന്നെ നീക്കി വിടണം.

ഉദ്യോഗസ്ഥൻ—എവിടെ വെച്ചിരിക്കുന്നു.

ബട്ടർ—അയ്യയ്യോ- ഞാൻ കിടക്കുന്ന മുറിയിൽ വെച്ചിട്ടുണ്ട്- കെട്ടു അഴിക്കണം.

സ്പെഷൽ മാസ്റ്റർ—(മാധവനോട്) കണ്ടില്ലെ- കള്ളൻ, ഇവനാണു കട്ടത- താങ്കൾ മഹാ ഭയാ ബുദ്ധിയാണു. ഇപ്പോൾ മുതൽ വരുന്നത കാണാം.

മാധവന ഇതു അശേഷം ബോദ്ധ്യമായില്ല- അവൻ വെദന സഹിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതുകൊണ്ടു പാഞ്ഞതാണെന്നു തീർച്ചയായും വിശ്വസിച്ചു- കാര്യവും അതപോലെ തന്നെ. അകത്തേക്കു പോയി, ബട്ടർ വെറുതെ നിന്നു- അയാൾ വശം ഇല്ലാത്ത മുതൽ അയാൾ

എങ്ങിനെ എടുത്ത കൊടുക്കും- ഏതെങ്കിലും പിന്നെയും കറെ അന്വേഷണങ്ങളും മറ്റും ചെയ്യ, ചില പൊട്ടർമാരെയും കൂലിക്കാരെയും എല്ലാം വളരെ അടിച്ചു. ഒന്നും തുന്വാവാത്തതിനാൽ ഏകദേശം പന്ത്രണ്ടു മണിയായപ്പോൾ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വെളിച്ചാവുമ്പോൾ വരാമെന്ന പാഞ്ഞു പൊകയും ചെയ്തു.

രാവിലെ ഒന്നാമത്തെ വണ്ടിക്കു ഗോപീനാഥബനങ്കി വന്നു. കളവ കാഴ്ചയ്ക്കെത്തുകയും കറെ അന്വേഷിച്ചു- ഒന്നും തുന്വുണ്ടായില്ല. പിന്നെയും അന്വേഷിച്ചാൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെയും മറ്റും എല്ലിച്ചു മാധവനെയും കൂട്ടി തന്റെ രാജ്യത്തെക്കു പറന്നു. രംവിവരങ്ങൾക്കു എല്ലാം തന്റെ രാജ്യത്തു എത്തിയ ഉടനെ ഗോവിന്ദ സെന്ന കമ്പി അയച്ചു. അതിന്നു ഗോപീനാഥബനങ്കിക്കു വന്ന മറുപടി കമ്പി താഴെ ചെക്കുന്നു.

“മാധവന്നു നെരിട്ട നിർദ്ദാശ്യത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നു. മാധവന്നു വടക്കൻ ഇൻഡ്യയിൽ സഞ്ചാരത്തിന്നും മടങ്ങി മദിരാശിക്കു പൊവാനും ഉള്ള സുകല ചിലവുകൾക്കും ആയി രണ്ടായിരം ഉറപ്പിക മാധവന്റെ അധീനത്തിൽ നിർത്തണം. എന്നാൽ ഉറപ്പിക ഒന്നായി കയ്യിൽ കൊണ്ടു പോവണ്ടു- തൽക്കാലം ആവശ്യമുള്ളതു മാത്രം കയ്യിൽ റൊക്കും നാണുമാ യിരുന്നോട്ടെ- ശേഷം ആവശ്യമുള്ളതു അല്ലാത്താൽ “ഭ, അഗ്രാ, ഡെൽഹി, ലാഹൂർ, രം ബെങ്കകളിൽ നിന്ന അതാത സമയം വാങ്ങാൻ ചെക്കുകൾ കൊടുക്കണം. “മാധവൻ ബൊമ്പായിൽ മടങ്ങി എത്തുന്നതു വരെ

“കൂടെ സഞ്ചരിക്കാൻ നമ്മുടെ ബൈരാംബാനെ കൂടി
“അയക്കണം. അവൻ സഞ്ചരിച്ച നല്ല പരിചയമുള്ള
“വനാണ്. മുതലുകൾ പൊയതിൽ മാധവൻ അങ്ങ
“ക്കും വ്യസനിക്കേണ്ട എന്ന തീർച്ചയായി മാധവനോട്
“പറയണം.”

രം ടെലിഗ്രാം വായിച്ചപ്പോൾ മാധവന മന
സ്സിൽ ഗോവിന്ദ സെനൈക്കുറിച്ച ഉണ്ടായ ഒരു ബഹുമാ
നവും ഭക്തിയും എന്റെ വായനക്കാർക്കു തന്നെ അനു
മാനിക്കാവുന്നതാണല്ലോ. എന്നാലും ഗോവിന്ദസെ
നൈക്കൊണ്ടു എനി ഒരു കാശുപോലും തനിക്കുവെണ്ടി
ചിലവിടയിടുന്നത മാധവന പ്രാണസങ്കടമായി തോ
ന്നി, ഗോപീനാഥബനർജിനോട് പറയുന്നു.

മാധവൻ—മഹാ ഭയപ്പെട്ടു ശാലിയായ ഗോവിന്ദസെൻ
അധികം കാലം ലോകത്തിലെ ഗുണത്തിനായി ജീ
വിച്ചിരിക്കട്ടെ. ഞാൻ ഇപ്പോൾ മദിരാശിക്കു മടങ്ങു
നാണ് വിചാരിക്കുന്നത്- അവിടെ പൊയിട്ടു കുറെ
ദിവസം കഴിഞ്ഞ ഇങ്ങട്ടു വീണ്ടും വന്ന ഗോവിന്ദ
സെൻ അവർക്കുളയും താങ്കളെയും കണ്ടു കൊള്ളാം.
എനിക്കു ഇവിടെനിന്നു മദിരാശിലേക്കു വഴി യാത്ര
ക്കുള്ള പണം മാത്രം ഇപ്പോൾ കിട്ടിയാൽ മതി.

ഗോപീനാഥബനർജി—അങ്ങിനെ തന്നെ- എന്നാൽ
ഒരു നാലഞ്ചു ദിവസം എന്റെ കൂടെ ഇവിടെ താമ
സിച്ച് പൊവാം- എന്നാലെ എനിക്കു സുഖമുള്ളു.

എന്നു പറഞ്ഞതിനെ അനുവദിച്ച നാലഞ്ചു ദിവ
സംകൂടി അവിടെ താമസിച്ചു.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരും ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവനും ബോമ്പായിൽ താമസിക്കുന്നതായി മുമ്പത്തെ അദ്ധ്യായത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ ശരീരത്തിന്നു ഇപ്പൊഴും നല്ല സുഖമായില്ല. ബർമ്മയിലെക്കും പുറപ്പാടെന്നു, നാളെ, മറന്നാൽ എന്നുവെച്ചു കഴിയുന്നു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ദിവസം ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ ബോമ്പായി എസ്റ്റേറ്റ് പണിയിന്ന സമീപം കാരറുകൊണ്ടു നിൽക്കുമ്പോൾ സമീപത്തുകൂടി ബാബുകേശവ ചന്ദ്രസെൻ കടന്നുപോയി. കേശവ ചന്ദ്രസെൻ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവന്റെ ദേഹം കണ്ടപ്പോൾ മാധവന്റെ മുഖത്തായുപോലെ തോന്നി. തിരിയെ ഇങ്ങട്ടുതന്നെ മടങ്ങി ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവന്റെ അടുക്കെ വന്നു ചൊല്ലിക്കുന്നു.

കേശവചന്ദ്രസെൻ—താങ്കൾ ഏതരാജ്യക്കാരനാണ്. ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമൈനവൻ—മലബാർ രാജ്യക്കാരനാണ്. കേശവ ചന്ദ്രസെൻ—കണ്ടപ്പോൾ എനിക്കു തോന്നി. മലബാറിൽ മാധവൻ എന്ന ഒരു കാര്യം താങ്കൾ അറിയുമോ.

ഇത കെട്ടപ്പോൾ ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമൈനവൻ കണ്ടു. വല്ലാതെ പരിഭ്രമിച്ചു-സന്തോഷവും സന്താപവും ആശ്ചര്യവും കൈക്കൂടി മനസ്സിൽ തിക്കിത്തിരക്കി വലഞ്ഞുപോയി. ഉടനെ.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവൻ—അദ്ദേഹം എവിടെ ഉണ്ടു. അയാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു സംബന്ധിയാണ്. അദ്ദേഹം ഞങ്ങളുടെ രാജ്യംവിട്ടു പോയ്ക്കുളഞ്ഞിട്ടു രണ്ടു മാ

സത്തോളമായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛനും ഞാനും കൂടി പലേ ദിക്കിലും അദ്ദേഹത്തെ തിരഞ്ഞു കാണാൻ വ്യസനിച്ചു വലഞ്ഞു നടക്കുന്നു. ഇവിടെ എട്ടുപത്തു ദിവസമായി ഞങ്ങൾ എത്തിട്ടു.

ഉടനെ കെസബ ചന്ദ്രസെൻ വിവരങ്ങൾ എല്ലാം പറഞ്ഞു. ഒടുവിൽ,

കെ—ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം കൽക്കത്താ വിട്ടിരിക്കും. എന്നാൽ അച്ഛനാണെന്ന് ഒരു കമ്പി അയച്ചു അതിന്റെ വിവരം അറിയാം. എന്നു പറഞ്ഞ കെസബചന്ദ്രസെന്നും ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവനും കൂടെ ടെലിഗ്രാഫ് അഫീസിൽ പോയി കമ്പി അയച്ചു. ഉടനെ ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരുടെ അടുക്കെ കെസബചന്ദ്രസെൻ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവനൊടു കൂടെ പോയി. അദ്ദേഹത്തെയും ആൾക്കാരെയും ഒന്നിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്ന തന്റെ വീട്ടിൽ താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഏകദേശം രാത്രി എട്ടര മണിക്കു മുമ്പെ കമ്പി എത്തി. “മാധവൻ കൽക്കത്താ വിട്ടിരിക്കുന്നു. ഗോപീനാഥ ബനർജിയുടെ അടുക്കെ ഉണ്ടായിരിക്കണം. “അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛൻ ഒന്നും “വ്യസനിച്ചാൻ ആവശ്യമില്ല. ഉടനെ സുഖമായി വന്നു “ചെയ്യും” എന്നാണ് മറുപടി. അതുകൊണ്ട് ഉടനെ ഗോപീനാഥ ബനർജിക്കു അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യത്തിലേക്കു രാത്രി തന്നെ കമ്പി അടിച്ചു-മാധവൻ അവിടെ ഉണ്ടോ എന്നുമാത്രമാണ് കമ്പിയിൽ ചൊരിച്ചത്. അതിനാൽ പ്രഭാതത്തിൽ മറുപടി കൂടി.

മറുവടി—“മാധവൻ ഇന്നു വൈകുന്നേരം ആറു മണിക്കു ഇവിടെ നിന്നു ബോമ്പായിക്കു വണ്ടി കയറി. “സുഖക്കൂടെ യാതൊന്നുമില്ലാ-ബോമ്പായിൽ എത്തിയ “ഉടനെ താങ്കളെ കാണും.”

ഈ കമ്പി വായിച്ച കെട്ടുപ്പൊരം ഗോവിന്ദ പണിക്കർക്കും ഗോവിന്ദൻകുട്ടിമെന്നവനും ഉണ്ടായ സന്തോഷത്തെ കുറിച്ചു ഞാൻ എന്താണു പറയേണ്ടതു.

ബോമ്പായിൽ മാധവൻ കയറിയ വണ്ടി എത്രതന്നെ ദിവസം കെസബചന്ദ്രസെൻ സ്റ്റേഷനിൽ എത്തിരേകൂറു ഗാഡിയുമായി തെയ്യറായി നിന്നു. എന്നാൽ ഒരു നെരമ്പൊക്കു ഉണ്ടാക്കണം എന്ന കെസബചന്ദ്രസെൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരൊടും ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവനൊടും അവരുടെ ആൾക്കാരൊടും സ്റ്റേഷനിലേക്കു വരണ്ടാ എന്നും, താനും മാധവനുംകൂടി വീട്ടിലേക്കു വരുമ്പൊരും അവരെ പുറത്തു കാണരുതെന്നും, താൻ മാധവനെ പെട്ടെന്നു കൊണ്ടുവന്നു കാണിക്കുമെന്നും പറഞ്ഞ ശുഭം ചെയ്യിട്ടാണു കെസബചന്ദ്രസെൻ സ്റ്റേഷനിലേക്കു പോയതു. സ്റ്റേഷനിൽ എത്തുമ്പോഴേക്കു വണ്ടിയും എത്തി. മാധവൻ വണ്ടിയിൽനിന്നു എറുങ്ങിക്കൂട്ടുമ്പൊരും കെസബചന്ദ്രസെനെ കണ്ടു. ഉടനെ കൈകൊടുത്തു രണ്ടുപേരുംകൂടി വണ്ടിയിൽ കയറി കെസബചന്ദ്രസെന്റെ ബങ്കളാവിൽ എത്തി പുറത്തു ബ്രാന്റയിൽ ഇരുന്നു. കെസബചന്ദ്രസെൻ കല്ക്കത്താവിട്ടു ശേഷം നടന്നു വാങ്ങുമ്പോൾ എല്ലാം മാധവൻ പറഞ്ഞു. കെസബചന്ദ്രസെൻ എല്ലാം കെട്ടു കട്ടവിൽ—

കെസബചന്ദ്രസെൻ—ആട്ടെ- അലയമ്പാലിലെ സ ബുജസ്ലിയുമായി പരിചയമായെല്ലൊ- കുറെ ദ്രവ്യ നാശം വന്നാലും തരക്കെടില്ലാ- നല്ല ഒരു സ്നേഹിത നെ കിട്ടിയെല്ലൊ!

എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞ രണ്ടുപേരും വളരെ ചിരിച്ചു. കെ—എനിയത്തെ ഉദ്ദേശം എന്താണ്- മലബാറിലെക്കു തന്നെ മടങ്ങുകയല്ലെ നല്ലത.

മാ—ഇല്ലാ- മലബാറിലെക്കു ഇപ്പോൾ മടങ്ങുന്നില്ല. എന്നാൽ നാളെ ഞാൻ മലിരാശിക്കു പോയി എട്ടു പത്തു ദിവസത്തിലകത്തു ഇങ്ങട്ടുതന്നെ മടങ്ങും.

കെ—മലിരാശിയൊളം മാത്രം പോയി മടങ്ങുന്നുവോ. മലബാറിലൊളം കൂടി പോവരുതെ- അപ്പു നെയ്യും മറ്റും ഒന്നു കാണാമെല്ലൊ.

അപ്പുൻ എന്ന പറഞ്ഞപ്പോൾ മാധവന ബുദ്ധ്യസനംതൊന്നി. എങ്കിലും മറ്റൊ സംഗതി കാര്യപ്പെടാൻ മലബാറിനെ മനസ്സുകൊണ്ടു ഒന്നു ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടു-

മാ—അപ്പുനെ കാണാൻ എന്നിങ്ങനെ വളരെ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. തല്ലാലംസാധിക്കയില്ലെന്നതൊന്നും.

കെ—എന്നാൽ എനി നമുക്കു ഭക്ഷണം കഴിക്കാറായെല്ലൊ- കുളിക്കണ്ട.

മാ—കുളിക്കാം- എന്ന പറഞ്ഞ മാധവൻ എണ്ണിട്ടു.

കെ—ഞാൻ ഇന്നു എന്റെ സ്നേഹിതന്മാരിൽ രണ്ടാളെ കൂടി താങ്കളുടെ പ്രീതിക്കായി ഭക്ഷണത്തിന്നു വരാൻ ക്ഷണിച്ചിട്ടുണ്ടു. താങ്കൾക്കു അപരരെ കാണാൻ സന്തോഷമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

മാതാകളുടെ സ്നേഹിതന്മാര എന്റെയും സ്നേഹിതന്മാര തന്നെ- അവരെ ക്ഷണിച്ചത എനിക്ക അത്യന്ത സന്തോഷമായി.

എന്ന പറഞ്ഞ മാധവൻ കുളിപ്പാൻ പോയി. കുളിപ്പാൻ പോയ ഉടനെ കേശബചന്ദ്രസെൻ ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കരെയും ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവനെയും ഭക്ഷണം ചെയ്യുന്ന മുറിയിലേക്കു വിളിച്ചു തീന്മേശയുടെ അടുക്കെ ഇരുത്തി. താനും ഇരുന്നു. കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മാധവൻ കുളി കഴിഞ്ഞ വരുന്നത കണ്ട കേശബചന്ദ്രസെൻ എതിരൊരം മുറിയിലേക്കു കൂട്ടികൊണ്ടു വന്നു. കേ-ഇതാ ഓരം ഇരിക്കുന്ന രണ്ടു പെരെയൊന്ന ഞാൻ ക്ഷണിച്ചത- താങ്കളുമായി മുമ്പു പരിചയമുണ്ടോ. ഞാൻ അറിയില്ലാ.

മാധവൻ നോക്കി പിന്നെ ഉണ്ടായത എന്താണെന്നു പറയെണ്ടതില്ലല്ലോ. “ഓ- അച്ഛനെ ഞാൻ കണ്ടത “എന്റെ ഭാഗ്യം” എന്ന പറയുമ്പോഴക്കു ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കര ഏഴുനീറ മാധവനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു, “അയ്യോ എന്റെ കുട്ടാ നീ എന്നെ ഇങ്ങിനെ വ്യസനിപ്പിച്ചുവെല്ലോ” എന്നു ഗർഭഭാഷാരമായി കരഞ്ഞും കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

കേശബചന്ദ്രസെൻ ഉടനെ ആ മുറിയിൽ നിന്നു മറ്റൊരു മുറിയിലേക്കു പോയി.

ഓരം ആലിംഗനവും കരച്ചലും കക്ക കഴിഞ്ഞ ശേഷം ഒന്നാമത ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കര പറഞ്ഞത.

ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടി ഉടനെ നാട്ടിലേക്കു ഒരു കമ്പി

അടിക്കണം- ഇവന്റെ അമ്മയും ആ പെണ്ണും വ്യസനിച്ച് മരിച്ചിരിക്കുമോ എന്ന അറിഞ്ഞില്ല.

മാധവൻ—ഏത പെണ്ണ്- ഏത പെണ്ണാണ എന്നെക്കുറിച്ച് വ്യസനിച്ച മരിക്കാൻ.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈവൻ—എന്റെ മരുമകൾ ഇപ്പോൾ ഉണ്ടാ. ഭ്രാന്താ- എന്തൊരു കഥയാണ് ഇതെല്ലാം. എന്തെല്ലാം ഗോഷ്ടിയാണ് ഈ കാണിച്ചത്.

ഇയ്യടെ മാധവന പലപ്പോഴും വിചാരിച്ചതെപ്പോഴും പല പല ആപത്തുകളും നേരിട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ചില സന്തോഷങ്ങളും ഇടയിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നില്ല. എന്നാൽ അതിനാൽ ഒന്നും ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായതൊന്നും ഉള്ള ഒരു സുസ്ഥിത മാധവന ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈവൻ പറഞ്ഞത കെട്ടപ്പോൾ മാധവന്റെ സർപ്പാംഗം തരിച്ച മരംപൊലെ ആയിപ്പോയി.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ—എന്ത കഷ്ടമാണ കുട്ടാ നീ ചെയ്തത്- നിന്റെ അമ്മയെയും ആ പെണ്ണിനെയും ഞങ്ങളെയും നീ ഇങ്ങിനെ വ്യസനിപ്പിച്ചുവെല്ലോ. നീ നാട്ടിൽ വന്നിട്ട ഒരു പൊള്ളംകെട്ട അന്ധാളിച്ചു ഭാടിപ്പോയെല്ലോ- വിവരങ്ങൾ എല്ലാം ഞങ്ങൾ അറിഞ്ഞു. കഷ്ടം! നിണക്കു എന്തൊ ഒരു ശനിപ്പിഴ ഉണ്ടായിരുന്നു- അത തീർന്നുവായിരിക്കാം.

മാധവന ഭരക്കുരവും ശബ്ദിപ്പാൻ വയ്യാതെ കസാലമെൽ ഇരുന്നു.

ഉടനെ കെസബചന്ദ്രസെൻ വന്നു. ഇതെല്ലാം

കണ്ടിട്ടു എന്തൊക്കെയോ ചില അപകടം ഉണ്ടു എന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നു തൊന്നി എങ്കിലും മാധവനോട കൂറും ചൊലിച്ചില്ല. എല്ലാവരും ഭക്ഷണത്തിന്നു ആരംഭിച്ചു. മാധവനും ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നപൊലെ കാട്ടിക്കൂട്ടി. ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈവൻ വിവരത്തിന്നു ഒരു ടെലിഗ്രാം മലബാറിലേക്കു അയച്ചു.

കെസബ ചന്ദ്രസെൻ വെറെ മുറിയിലേക്കു പോയശേഷം.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കര—എന്താണു കൂട്ടാ- നീ കൂറും മിണ്ടാത്തതു.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈവൻ—ഇതു വിഡ്ഢിത്തം കാണിച്ചിട്ടു എങ്ങിനെയാണു മിണ്ടുന്നതു.

മാധവൻ—അച്ഛാ- എനിക്കു ഇതെല്ലാം കെൾക്കുമ്പോൾ, അറബിയൻ നൈട്ടിൽ ഉള്ള ഒരു കഥ വായിച്ചു കെൾക്കുംപൊലെ തൊന്നുന്നു.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കര—നല്ല കഥയാണു ഇതു. ഇന്ത്യയിലെ ഖയെ നീ ഇങ്ങിനെ വ്യസനിച്ചിട്ടുവെല്ലോ- നിന്റെ അമ്മ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു സംശയം- അത്ര പരവശയായിരിക്കുന്നു.

മാധവൻ കണ്ണുനീർ വാർത്തുകൊണ്ടു മുഖം താഴ്ത്തി.

ആ ദിവസം കെസബ ചന്ദ്രസെന്റെ കൂടെ താമസിച്ചു- പിറ്റെ ദിവസത്തെ വണ്ടിക്കു മലയാളത്തിലെ ഒരു പുറപ്പെട്ടവാൻ നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു.

ബാബുകെസബ ചന്ദ്രസെന്റെ ഉന്നതമായ ഒരു വെണ്മാട സൗധത്തിൽ വിശേഷമായ ചന്ദ്രികയി

ൽ ഗൊവിന്ദപ്പണിക്കരും മാധവനും ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെനവനും കൂടി അന്ന രാത്രി കാരറ കൊള്ളുവാൻ ഇരുന്നപ്പോൾ ഇവര തമ്മിൽ ഉണ്ടായ മുഖ്യമായ ചില സംഭാഷണങ്ങളെക്കുറിച്ച് കൂടി എന്റെ വായനക്കാരെ അറിയിക്കാൻ എനിക്കു താല്പര്യമുണ്ടാകയാൽ അതിന്റെ വിവരം എനിയത്തെ അദ്ധ്യായത്തിൽ കാണിപ്പാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നു.

പതിനെട്ടാം അദ്ധ്യായം.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരും മാധവനും ഗോവിന്ദൻകുട്ടി
മെന്നവനുംകൂടി ഉണ്ടായ ഒരു സംഭാഷണം.

ഗോവിന്ദപ്പണിക്കർ—ചന്ദ്രികയെ അനുഭവിക്കണമെങ്കിൽ ഇങ്ങിനെയുള്ള സ്ഥലത്തു ഇരുന്നിട്ടു വെണം. എന്റെ മനസ്സിന്നു വളരെ ആഹ്ലാദം തോന്നുന്നു. കുട്ടികളെ ഞാൻ കുറെ ദിവസമായി നിങ്ങൾ രണ്ടുളൊടും ചില സംഗതികളെക്കൊണ്ടു സംസാരിക്കണമെന്നു വിചാരിച്ചു വരുന്നു-ഇതുവരെ ഇത്ര നന്നായ ഒരു വസരം എനിക്കു കിട്ടിയിട്ടില്ല. ഉറക്കുവരുന്നവരെ നോക്കു സംസാരിക്കാമല്ലോ- അല്ലെ.

മാധവനും ഗോ- } അങ്ങിനെതന്നെ.
കു- മെന്നാനും }

ഗോ- പ—മാധവനും ഗോവിന്ദൻകുട്ടിക്കും ഇംഗ്ലീഷു പഠിപ്പും മറ്റും സമ്പൂർത്തിയായല്ലോ. നിങ്ങൾക്കു ഹിന്ദു മതം കൈവലം നിസ്സാരമെന്നുള്ള അഭിപ്രായമായിരിക്കാം ഇപ്പോൾ ഉള്ളതെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു. ക്ഷേത്രത്തിൽ മാധവൻ തൊഴുവാൻ പോകുന്നത ഇയ്യൊടെ എങ്ങും ഞാൻ കണ്ടിട്ടെ ഇല്ല. ഗോവിന്ദൻകുട്ടിയും പോവാറില്ല. ചന്ദനം ഭംഗിക്കു വെണ്ടി തൊടുന്നുണ്ടു- ഭസ്മം തൊടാറെ ഇല്ലെന്നു തോന്നുന്നു. നിരീശ്വരമതമായൊ നിങ്ങൾക്കു എന്നു വിചാരിച്ച ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

മാധവൻ—അച്ഛൻ ആ വിഷ്ണുവും അശേഷം വെണ്ട-
എന്നീക്ക നിരീശ്വരമതമല്ല. ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നു ത-
ന്നെയാണു ഞാൻ പല സംഗതികളെ ആലോചി-
ച്ചതിൽ തീർച്ചയായും വിശ്വസിക്കുന്നത. അമ്പലത്തി-
ൽ പൊവെണ്ട എന്നും ഞാൻ വെച്ചിട്ടില്ല. ഭസ്മം കി-
ട്ടിയാൽ കുറ്റമുണ്ടെന്നും എന്നീക്ക വിരോധം യാ-
തൊന്നുമില്ല. എന്നാൽ ചന്ദനവും ഭസ്മവും അമ്പല-
വും ഈശ്വരനും തമ്മിലുള്ള സംബന്ധം എന്താണു-
ന്നു ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. അത എന്താണെന്നു അച്ഛ-
ൻ പറഞ്ഞു ബോധ്യമാക്കിയാൽ അമ്പലത്തിൽ
പൊവുന്നതും ഭസ്മക്കുറ്റി ഇട്ടുന്നതും സാരമായ പ്രശ്ന-
ത്തികളാക്കിവെച്ചു ഞാൻ മെലിൽ ആചരിച്ചു വരാം.

ഗോ-പ—ഗോവിന്ദൻകുട്ടിയുടെ അഭിപ്രായമൊ.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവൻ—എന്നീക്ക ഈശ്വരൻ എ-
ന്നൊരു പ്രത്യേക ശക്തി ഉണ്ടെന്നു വിശ്വാസമില്ല.
ജഗത്തു എല്ലാം സ്വഭാവാനുസരണമായി ഉണ്ടാവുക-
യും സ്ഥിതി ചെയ്യുകയും വളർക്കുകയും നശിക്കുകയും
ചെയ്യുന്നു എന്നു ഞാൻ അറിയുന്നു. അതിലധികം
ഒന്നും എന്നീക്ക അറിവില്ല. ഈശ്വരൻ എന്നൊരു
സാധനത്തെയോ ആ സാധനത്തിന്റെ വിശേഷ-
വിധിയായ ഒരു ശക്തിയെയോ ഞാൻ എങ്ങും കാ-
ണുന്നില്ല. പിന്നെ ഞാൻ അതുണ്ടെന്നു എങ്ങിനെ വി-
ശ്വസിക്കും.

ഗോ-പ—ശിക്ഷ. മാധവനെക്കാൾ ഒന്നു കവിഞ്ഞുവൊ!
മാധവന ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നുള്ള വിചാരമെങ്കിലും

ഉണ്ടു. ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിക്കു അതുംകൂടി ഇല്ല. നിങ്ങൾ രണ്ടാളും ഒരു സ്കൂളിൽ അല്ലെ പഠിച്ചത-പിന്നെ എന്നാണു ഇങ്ങിനെ രണ്ടഭിപ്രായം. ഏതെങ്കിലും കുട്ടികളെ നിങ്ങളുടെ മാതിരി വിശേഷം തന്നെ. മാധവന ഈ ശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നുള്ള വിചാരമെങ്കിലും ഉണ്ടല്ലോ-പൊറുതി. ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിക്കു അതും ഇല്ല- അല്ലെ. ഗൊ-കു-മെ—അതെ, ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്ന വിചാരിപ്പാൻ ഞാൻ സംഗതി ഒന്നും കാണുന്നില്ല.

മാ—ആട്ടെ- അമ്പലത്തിൽ പൊവുന്നതും ചന്ദനം ഭസ്മം തൊടുന്നതും ഹൃദയവിചാരത്തിലേക്കു ആവശ്യമാണെന്നു അച്ഛൻ പറഞ്ഞതിനുള്ള സംഗതി കെട്ടാൽ കൊള്ളാമായിരുന്നു.

ഗൊ-പ—ഞാൻ പറയാം നിങ്ങൾക്കു ബോദ്ധ്യമാവുമൊ എന്നു ഞാൻ അറിയുന്നില്ലാ-എങ്കിലും പറയാം. ക്ഷേത്രം നമ്മൾ ഹിന്ദുക്കൾക്കു ദൈവവന്ദനം ചെയ്യേണ്ടതിലേക്കു നിയമിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സ്ഥലമാണു. ദൈവം എല്ലാവരും നിറഞ്ഞ സർവ്വാനുരാഗമായി ഇരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും സാധാരണ മനുഷ്യർക്കു ആ തത്വം ബോധം ഇല്ലായ്ക്കു യാൽ അവർക്കു ദൈവത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വിചാരവും ഭക്തിയും ഉണ്ടാവാൻ വെണ്ടി ബുദ്ധിമാന്ദാരായ നമ്മുടെ പൂർവ്വികന്മാർ പണ്ടുപണ്ടു ഏല്പിട്ടുത്തീട്ടുള്ളതാണു ക്ഷേത്രങ്ങളും അതുകൂടി പൊയി ചെയ്യേണ്ടുന്ന പുജാക്രമങ്ങളും വന്ദനകളുടെ സമ്പ്രദായങ്ങളും സ്വഭാവങ്ങളും എന്നു ഞാൻ പറയുന്നു. ഭസ്മവും ചന്ദനവും ധരിക്കുന്നതും ദൈവ വന്ദനകൾക്കും

ചെയ്യുന്നതിൽ ചെയ്യേണ്ടതായി നിയമിക്കപ്പെട്ട ഒരു പ്രവൃത്തിയാണു. ഇതാണു ഇവകൾ തമ്മിലുള്ള സംബന്ധം.

മാ—അച്ഛൻ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞതിൽ ക്ഷേത്രവും സ്മാരകവും ചന്ദനവും ആയി തമ്മിൽ ഉള്ള സംബന്ധം മനസ്സിലായി-ഓരം മൂന്നു സാധനങ്ങളും ഓരംശപരനും തമ്മിൽ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതിയിൽ എന്ത സംബന്ധമാണു ഉള്ളതു എന്നു എന്നിയും എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല.

ഗൊ-പ—ശരി-അവിടെയാണു ദൃഷ്ടം. ക്ഷേത്രം ദൈവവന്ദന സ്ഥലമാണെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞില്ല.

മാ—അതെ- അച്ഛൻ പറഞ്ഞതു പണ്ടുപണ്ടു ബുദ്ധിമാന്മാരായ നമ്മുടെ പൂർവ്വികന്മാര സാധാരണ മനുഷ്യർക്കു ദൈവ വിചാരവും ഭക്തിയും ഉണ്ടാവാൻ വെണ്ടി ഏല്പിച്ചുത്തീർത്തതാണു ക്ഷേത്രങ്ങൾ- എന്നല്ല. എന്നാൽ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പൊതുവെ മാത്രം ദൈവ വിചാരവും ഭക്തിയും തൊന്നത്തക്ക വിധം ബുദ്ധിയുള്ളവരും അന്യത്ര ഓരം വിചാരവും ഭക്തിയും ഉണ്ടാവാത്തവരും അല്ലെ ക്ഷേത്രത്തിൽ പൊതുവെ വരുന്ന ചെയ്യേണ്ടത. ക്ഷേത്രത്തിൽ പൊതുവെയും ചന്ദനം ഭസ്മം ധരിക്കാതെയും ദൈവത്തെക്കുറിച്ചു ഭക്തിയും സ്തവനയും ഉള്ളാളുകൾ ക്ഷേത്രത്തിൽ പൊന്നമെന്നില്ലെന്നും, അച്ഛൻ പറഞ്ഞ പ്രകാരമാണെങ്കിൽ സ്വതഃ ബുദ്ധിയില്ലാത്ത മനുഷ്യരുടെ ഉപകാരത്തിന്നു ബുദ്ധിമാന്മാർ ചെയ്യുവെച്ച ഒരു വ്യാജം എന്നല്ലാതെ ക്ഷേത്രവും ദൈവവും ആയി വാസ്തവത്തിൽ യാതൊ

ര പ്രത്യേക സംബന്ധവും ഇല്ലെന്നും ഇപ്പോൾ സൃഷ്ടമല്ലെ.

൭൦-പ—അലൈതികളായി ആഹാര നിദ്രാവിഹാരാദിപ്രപഞ്ചവ്യാജങ്ങളിൽ നിന്നു മുക്തന്മാരായിട്ടുള്ള പരമ ധർമ്മന്മാർക്കു മാത്രമേ ക്ഷേത്രത്തിൽ പൊവാതെ ഇരിക്കാൻ പാടുള്ളൂ എന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. പ്രപഞ്ചത്തെ അനുസരിച്ചു നടക്കുന്ന നമ്മൾക്കു പ്രത്യക്ഷമായി ക്ഷേത്രങ്ങൾ വിഗ്രഹങ്ങൾ മുതലായ സാധനങ്ങളുടെ സഹായം കൂടാതെ ഹർഷപരജ്ഞാഭിരൂപങ്ങളാവാൻ ഹർഷപരസ്ഥരണചെയ്യാൻ മഹാപ്രയാസമാണു. സാധിക്കുക ഇല്ലെന്നതന്നെ പാശം.

൭൧-അപ്പൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം അലൈതികളായി പ്രപഞ്ച വ്യാജങ്ങളിൽനിന്നു മുക്തന്മാരായിട്ടുള്ള മനുഷ്യർ ഇല്ലെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. മനുഷ്യനെ പ്രപഞ്ചത്തെ അനുസരിച്ചു നടക്കാൻ ദൈവം സൃഷ്ടിച്ച ഒരു ജന്തുവാണ്. അപ്പോൾ പ്രപഞ്ചത്തെ കൈവലം വിടാൻ മനുഷ്യനു ശക്തി ഒരിക്കലും ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ല. ഉണ്ടെന്ന ചിലർ നടിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത അപരരുടെ വെറും ധിക്കാരമായ ഭ്രാന്തതയാണ്. അങ്ങിനെയുള്ളവരുടെ നാട്ടുത്തിൽ യാഥാത്ഥ്യമുണ്ടെന്നു മാത്രം ചിലർ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത ശുദ്ധമായ തെറ്റാണ്. ആഹാരം, നിദ്ര, കാമക്രോധലോഭമൊക്കെയും, ഇവകൾ ഇല്ലാത്ത മനുഷ്യരെ അപ്പൻ കാണിച്ചു തന്നാൽ അവർ പ്രപഞ്ച വ്യാജങ്ങളിൽനിന്നു മുക്തന്മാരാണെന്ന ഞാൻ സമ്മതി

ക്കാം. അങ്ങിനെയുള്ള മനുഷ്യർ ഇല്ലെന്നാണു എന്റെ തീർച്ചയായ വിശ്വാസം. പിന്നെ മനുഷ്യരല്ലാത്ത സാധാരണ സ്വഭാവങ്ങളിൽ ഒരുപൊലെയാണു. പഠിപ്പുകൊണ്ടും അറിവുകൾ കൊണ്ടും ഓരോ സംഗതികളിൽ പരസ്പരം ഭേദങ്ങൾ കാണാമെങ്കിലും സൂക്ഷ്മ സ്വഭാവങ്ങളിൽ അത്ര വലിയ ഭേദങ്ങൾ വരാൻ പാടില്ല. അതുകൊണ്ടു അച്ഛൻ പറഞ്ഞ പ്രകാരം ആഹാരം, നിദ്ര, മുതലായത ഉപേക്ഷിച്ചുണ്ടാകുക മനുഷ്യരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഇല്ല. അച്ഛൻ ആദ്യം പറഞ്ഞപ്രകാരം സാധാരണ അറിവില്ലാത്ത മനുഷ്യരുടെ ഉപയോഗത്തിലേക്കു വെണ്ടി ക്ഷേത്രങ്ങൾ എപ്പോഴുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അതുകൾ ഉപയോഗിപ്പാൻ ആവശ്യമുള്ളവരല്ലെ അതുകൾ പൊതുവെ വരുന്ന പെണ്മക്കൾ. അച്ഛൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം ദൈവം സർവ്വചരാചരത്തിലും കാണപ്പെടുന്നതും, സർവ്വ ജഗൽസൃഷ്ടി സ്ഥിതിസംഹാര ശക്തിയുള്ള രംഗഭാരമാണെന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. എന്റെ മനസ്സിന്നു രംഗം ബാഹ്യമുണ്ടെങ്കിൽ പിന്നെ ഞാൻ അന്ധലത്തിൽ പൊതു അവിടെ ഉണ്ടാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന ബിംബമാണു എന്റെ രംഗഭാരൻ എന്നു ഞാൻ ഭാവിച്ചു തൊഴുത കമ്പിട്ടുന്നതു വലിയ ഒരു വ്യാജമായ പ്രവൃത്തിയായി വരുന്നതല്ലെ.

ഗോ-പ—കുട്ടൻ പറയുന്നതു കെട്ടാൽ ദൈവ വിചാരം ഉണ്ടാവുന്നതു വലിയ എളുപ്പമായി തന്നെ. ശിവ-ശിവ! കുട്ടനാലൊരാൾ വിചാരത്തെ കുറി

ച എന്നു നിശ്ചയമുണ്ടു. ദൈവം സർവ്വവ്യാപിയാണ്. എന്ന ഒരു വാക്കു പറഞ്ഞാൽ അമ്പലത്തിൽ പൊവണ്ടു എന്നു വെക്കാരായൊ. പ്രപഞ്ച വ്യാപാരങ്ങളിൽ നിന്നു മുക്തനായിട്ടുള്ള ആളുകൾ ഇല്ലെന്നു കൂട്ടൻ പറയുന്നുവൊ.

പാ—അതെ- ആഹാര നിദ്രാ മൈഥുനാദികളിൽ വല്ല രോഗം നിമിത്തമല്ലാതെ പ്രിയവും സുകൃതിയും ഇല്ലാത്ത ആളുകൾ ഇല്ലെന്നു ഞാൻ തീർച്ചയായി പറയുന്നു.

ഗോ-പ—ശിവ- ശിവ- എന്നിങ്ങനെ കെട്ടത മതി. എത്ര മഹഷിമാർ ഹൈന്ദവ ചാപല്യങ്ങളെ ജയിച്ചവരുണ്ടു.

പാ—ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നില്ലാ.

ഗോ-പ—എന്നാൽ ശുദ്ധ നിരീശ്വര മതമാണു കൂടുന്ന ഉള്ളത.

പാ—എന്നിങ്ങനെ നിരീശ്വര മതമല്ലാ-ഹൈന്ദവൻ ഉണ്ടെന്നു തന്നെയാണു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നത.

ഗോ-പ—മഹഷിമാരൊ.

പാ—മനുഷ്യര അച്ഛൻ പറഞ്ഞ മാതിരിക്കാരില്ലാ. മഹഷിമാരായാലും മറ്റു ആരായാലും ഔവണ്ടതില്ലാ.

ഗോ-പ—ഏഴമണി കരുമുളക്കും ഏഴു വെപ്പിൻ ചപ്പും ഒഴികെ വെറെ യാതൊരു ആഹാരവും കഴിക്കാത്ത ഒരു യോഗീശ്വരനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്നു ജലപാനം കൂടി ഇല്ലാ.

ഗോ-ക-മെ—അയാൾ വലിയ സമത്വനായ ഒരു കള്ളനായിരിക്കണം. ഒക്കട്ടെന്നു അയാൾ തൊല്ലിച്ചു. എന്നിങ്ങനെ സംശയമില്ലാ.

ഗൊ-പ—അയാൾ മഠത്തിൽ എന്റെ കൂടെ ഒൻപത ദിവസം താമസിച്ചു. ഒൻപത ദിവസവും യാതൊന്നും ഭക്ഷിച്ചിട്ടില്ലാ.

ഗൊ-ക-മെ—യാതൊന്നും ഭക്ഷിക്കുന്നത ജെഷ്ടൻ കണ്ടിട്ടില്ലാ. യാതൊന്നും ഭക്ഷിക്കയില്ലെന്ന ജെഷ്ടനെ വിശ്വസിച്ചിട്ടു. ഇത്രമാത്രമേ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളൂ. അഹാരം ഇല്ലാതെ മനുഷ്യന ജീവിപ്പാൻ പാടില്ലാ. അത ശാസ്ത്രസിദ്ധമായ ഒരു അവസ്ഥയാണു. പിന്നെ ഓഷ്ഠ പഠഞ്ഞിട്ടു എന്തു ഫലം.

ഗൊ-പ—ഇതാണെല്ലോ ഇംഗ്ലീഷുകാരോട പഠഞ്ഞാലത്തെ വൈഷമ്യം. ഞങ്ങൾ പറയുന്നത ഒന്നും നിങ്ങൾ വിശ്വസിക്കയില്ലാ. പിന്നെ ഞങ്ങൾ എന്തു ചെയ്യും. ആ യോഗീശ്വരൻ ഒമ്പത ദിവസവും ഞാൻ പഠത്തത ഒഴികെ ഒരാഹാരവും ചെയ്തിട്ടില്ലെന്ന ഞാൻ സത്യം ചെയ്യാം. അയാൾ നമ്മുടെ മഠത്തിലാണു താമസിച്ചത. പുലച്ചെ ഏഴര നാഴിക ഉള്ളപ്പൊൾ കളിച്ച യോഗാനുക്ലാനങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാൽ പന്ത്രണ്ടു മണിവരെ പഞ്ചാഗ്നി മദ്ധ്യത്തിൽ ജപമാണു- അത കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ഏഴമണി കൂടുതലും ഏഴ വെപ്പിൻ ചപ്പം ഞങ്ങൾ എല്ലാവരെയും മുമ്പാകെ തിന്നും- പിന്നെ യാതൊരു ആഹാരവും കഴിക്കാറില്ലാ. ഇങ്ങിനെ ഒൻപത ദിവസം കഴിച്ചു. ഞാൻ കൂട നിന്നു കണ്ടിറങ്ങു അനുഭവസ്ഥനാണു. എന്നിട്ടും നിങ്ങൾക്കു വിശ്വാസമില്ലാഞ്ഞാൽ.

മാ—അപ്പൻ കളവപറഞ്ഞു എന്ന ഞാനും ഗൊവിന്ദൻ

കുട്ടിയും റോ ജനം പറയുന്നതല്ല. അച്ഛന്റെ വാക്കിനെക്കാൾ ഞങ്ങൾക്കു വിശ്വാസം റോ ഭ്രമണ്ഡലത്തിൽ ആരുടെ വാക്കും ഇല്ല. എന്നാൽ അച്ഛനെ തെറ്റായി ധരിപ്പിച്ചതിനാൽ അച്ഛൻ ഇങ്ങിനെ പറയാൻ എടയായതാണെന്ന മാത്രമാണ ഞങ്ങൾ പറയുന്നത. ആ യോഗീശ്വരൻ റോ കമ്പത ലിവസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ എത്ര സമയം അച്ഛനെയും മറ്റാരെയും കാണാതെ രഹസ്യമായി ഇരുന്നിട്ടുണ്ടു. യോഗാനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്കു എന്ന പറഞ്ഞ വാതിൽ അടച്ച അകത്തു ഇരിക്കുമ്പോൾ അയാൾക്കു നല്ലവണ്ണം തിന്നുകൂടെ. തിന്നെണ്ടു സാധനങ്ങൾ എന്തെല്ലാം കയ്യടക്കുമായി വലിയ ഭാണ്ഡങ്ങളിലും മറ്റും വെക്കാം. അയാളുടെ കയ്യിൽ അങ്ങിനെ സൂക്ഷിച്ചിട്ടില്ലെന്ന എന്താണു നിശ്ചയം. അയാളുടെ ശരീരവും സാമാനങ്ങളും അച്ഛൻ ശോധനചെയ്തിട്ടില്ലെല്ലോ. പിന്നെ രാത്രി ഉറങ്ങാൻ എല്ലാവരും പൊയാൽ അയാൾക്കു തിന്നാൻ എത്ര തരമുണ്ടു. കമ്പത ലിവസം ഒന്നും അയാൾ തിന്നിട്ടില്ലെന്ന തീച്ച പറയണമെങ്കിൽ കമ്പത ലിവസങ്ങളിലും രാവപകൽ അയാളുടെ കൂടത്തന്നെ ഒരു മിനുട്ടെന്നും പിരിയാതെ പാറാവായി സമന്വന്മാരായ മനുഷ്യരെ കാവൽ നിർത്തി തിന്നുന്നുണ്ടോ എന്നു പരീക്ഷിച്ചിട്ടുവെന്നും. അങ്ങിനെ പരീക്ഷിച്ചെടുത്തിട്ടില്ലെല്ലോ.

ഗോ-പ—എനിക്കു ആ യോഗീശ്വരൻ കള്ളനാണെന്നു തൊന്നിയിട്ടില്ലാ- റോ ജനം തൊന്നുകയുമില്ല. സകല

കാഴ്ചയ്ക്കും നിങ്ങൾ കണ്ടതെ വിശ്വസിക്കുന്നുള്ളു. മാധവൻ എന്റെ അച്ഛനെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ- ഇല്ല. എനിക്കു അച്ഛനുണ്ടായിരുന്നു- അദ്ദേഹം മാധവന്റെ മുത്തച്ഛനാണെന്ന മാധവൻ ഞാൻ പറഞ്ഞാൽ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല.

മാ—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) എന്താണു അച്ഛൻ ഇങ്ങിനെ പറയുന്നത്. ഇതു സ്വഭാവാനുസൃതമായ ഒരു അവസ്ഥയല്ല. ഇതു അച്ഛൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിലും ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്ന ഒരു കാര്യമാണല്ലോ.

ഗോപ—ആട്ടെ- അതു അങ്ങിനെ ഇരിക്കട്ടെ. മാധവൻ നിരീശ്വരമതമല്ലാ എന്നല്ല പറഞ്ഞത. രംശ്വരനെ അപ്പു കണ്ടിട്ടുണ്ടോ. പിന്നെ കാണാത്ത വസ്തുവെ എന്തിനു വിശ്വസിക്കുന്നു.

മാ—ശരി- അച്ഛന്റെ രം ചൊല്ലും ഒന്നാന്തരം തന്നെ. ഞാൻ ഇതിനു സമാധാനം പറയാൻനോക്കാം. ഗോവിന്ദൻകുട്ടി എന്നെ തർക്കിച്ചു തൊല്ലിക്കുമായിരിക്കും. ഏകിലും ഞാൻ പറയാം. രംശ്വരനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. എന്താണു എങ്ങിനെയാണു രംശ്വരൻ എന്നതും എനിക്കു വെളിവാച്ചി പറവാൻ സാധിക്കയില്ല. എന്നാൽ ഞാൻ രം ജഗത്തിൽ എങ്ങും വലുതായി അനിവൃച്ഛനീയമായി ഒരു ശക്തിയെ അന്തർവിച്ചു കാണുന്നുണ്ടു. ആ ശക്തിയെയാണു ഞാൻ രംശ്വരൻ എന്നു വിചാരിക്കുന്നതും പറയുന്നതും. ആ ശക്തി ഇന്നതാണെന്നു വ്യക്തമായി അറിവാനും പറയാനും പ്രയാസം. അതിനെ കുറിച്ചു ഒന്നുമാത്രം ഞാ

ൻ പറയാം. ആ ശക്തിയുടെ അഭാവത്തിൽ ജഗത്തിന്നു ഇപ്പോൾ കാണപ്പെടുന്ന സ്ഥിതി ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ലെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. റോം ശക്തി സർവ്വ ചരാചരങ്ങളിലും കാണപ്പെടുന്നു. മനുഷ്യൻ മുതൽ പിപീലികാ കൃമിവരെയുള്ള ജംഗമങ്ങളിലും പശുതങ്ങൾ മുതൽ തുണപയ്യത്തും ഉള്ള സ്ഥാവരങ്ങളിലും സൂര്യൻ മുതൽക്കുള്ള ആകാശചാരികളായി കാണപ്പെടുന്ന സകല ഗ്രഹങ്ങളിലും ഗോളങ്ങളിലും ക്ഷരങ്ങളിലും സകല കാലങ്ങളിലും കാണാനോ സ്പർശനത്താലറിയാനോ കെൾപ്പാനോ മനസ്സിൽ ഗ്രഹിപ്പാനോ പാടുള്ളതായ സകല സാധനങ്ങളിലും വിഷയങ്ങളിലും റോം ഒരു ശക്തിയെ സൂക്ഷ്മമായി ആലോചിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഞാൻ എല്ലായ്പ്പോഴും കാണുന്നു. റോം ശക്തിയെയാണു ഞാൻ ദൈവം എന്ന വിചാരിക്കുന്നത്.

ഗോ-പ-വരട്ടെ- ദൈവം ഇല്ലെന്നല്ലെ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞത. അതിനുള്ള സംഗതികൾ ഒന്നാമതെ പറഞ്ഞ കെൾക്കട്ടെ. റോം ചരാചരങ്ങൾ എല്ലാം മനുഷ്യരടക്കം താനെ ഉണ്ടായി എന്നാണു ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പറയുന്നത്- അല്ല. അതിന്റെ സംഗതികൾ ഒന്നാമതെ ഒന്നു പറഞ്ഞുകെൾക്കട്ടെ. പിന്നെ മാധവൻ പറയുന്നത് കെൾക്കാം.

ഗോ-കു-മെ-പറയാം. ഒന്നാമതെ- റോംശ്വരൻ ഇല്ലെന്നല്ല ഞാൻ പറഞ്ഞത. റോംശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നു ഇതുവരെ ജഗത്തിൽ കാണപ്പെട്ട വ്യാപാരങ്ങളാൽ വി

ശ്വസിപ്പാനോ ഉശ്മിപ്പാനോ പാടില്ലെന്ന മാത്രമാണു. യൂറോപ്പിൽ ഉള്ള ശാസ്ത്രവിദഗ്ദ്ധന്മാരായ അനേകം മഹാ പുരുഷന്മാർ ഓരം സംഗതിയെക്കുറിച്ചു പലപ്പോഴും ആലോചിച്ചു എഴുതിട്ടുള്ള ചില പുസ്തകങ്ങൾ ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ ചിലരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളിൽ മുഴുവനുമായി ഞാൻ യോജിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും മറ്റു ചിലരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളിൽ ഞാൻ പൂർണ്ണമായും യോജിക്കുന്നു. ഓരം സംഗതിയിൽ ഞാൻ വായിച്ച പുസ്തകങ്ങളിൽ അതി ബുദ്ധിമാനായ ചാർലസ്സ് ബ്രാഡ്ലാ എന്ന സാധു ഇന്ത്യയുടെ എഴുതിട്ടുള്ള ഒരു പുസ്തകമാണു എന്നിരിക്കു വളരെ ബോധ്യമായതു. ഇതിൽ പല ബുദ്ധിമാന്മാരായ ആളുകൾ എഴുതിട്ടുള്ള പല പുസ്തകങ്ങളിൽ നിന്നും മറ്റും കാരോ അഭിപ്രായങ്ങളും വിവരങ്ങളും വളരെ യുക്തിയോടെ എടുത്തു ചെർത്തിട്ടുണ്ട്. ആ പുസ്തകം എന്റെ തൊല്ലെട്ടിയിൽ ഇപ്പോൾ ഉണ്ട്. അതിൽ ചില ഭാഗങ്ങൾ ഞാൻ മലയാളത്തിൽ തർജ്ജമയായി വായിച്ചു കെൾപ്പിക്കാം. എന്നാൽ ജെഷ്ടന എന്റെ അഭിപ്രായം ശരിയെന്നു ബോധ്യപ്പെടും എന്ന ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഗൊ-പ-നീ എന്ത പറഞ്ഞാലും ഏതു ബുക്കു വായിച്ചാലും ഞാൻ ഓരം ജന്മം ഓരംശ്വരൻ ഇല്ലെന്ന വിചാരിക്കയില്ല.

ഗൊ-ക-മെ-ഞാൻ എന്ത പറഞ്ഞാലും ഏതു ബുക്കു വായിച്ചാലും ജെഷ്ടൻ നിരീശ്വര മതത്തെ കയ്യൊള്ളട്ടെ. എന്നാൽ ഞാൻ പറയാൻ പൊയുന്ന സംഗതി

കുറേ നല്ല സംഗതികളായാൽ അത സമ്മതിക്കുമോ.

ഗൊ-പ—പറഞ്ഞു കെൾക്കട്ടെ.

ഗൊ-ക—സിദ്ധാന്തമായി അഭിപ്രായപ്പെടരുത. സംഗതികളുടെ ഗുണദോഷങ്ങൾ ആലോചിക്കണം എന്ന് ഞാൻ പറയാം.

ഗൊ-പ—പറയൂ- കെൾക്കട്ടെ.

ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി ബ്രാഹ്മണവിന്റെ ബുക്കു തൊല്ലെടുത്തിൽ നിന്ന എടുത്ത കൊണ്ടുവന്നു ചെറിയ ഒരു മെഴുത്തിരിവിളക്കു കത്തിച്ചു അടുക്കെ വെച്ചു കുറെ കടലാസ്സുകൾ നൊക്കി- എന്നിട്ടു.

ഗൊ-ക—ഓരം പുസ്തകത്തിൽ ഓരോ ദിക്കു വായിച്ചു പറയുന്നതിന്നു മുമ്പു എന്താണു നിരീശ്വര മതക്കാരുടെ സിദ്ധാന്തം എന്ന ആകുപ്പാടെ ജെഷ്ടനോട് ഒന്നു പറയാം.

അവരുടെ അഭിപ്രായം ഓരം ജഗത്തു മുഴുവനും കാര്യകാരണസംബന്ധ ന്യായനെ പദാർത്ഥങ്ങളുടെ സ്വാഭാവികമായ വികാരങ്ങളാലും ചെഷ്ടകളാലും അന്യോന്യ സംശ്രയങ്ങളാലും സംശ്രയാഭാവങ്ങളാലും അനവധിയായ കാലം കൊണ്ടു ക്രമേണ ക്രമേണ താനെ ഉണ്ടായിവന്നതാണെന്നാകുന്നു. സമുപദാർത്ഥങ്ങൾക്കും ആദ്യകാരണങ്ങളായി ഔമിപ്രപ്ത തൈജോവാഷ്ടാകാശങ്ങളെയോ അതുകളുടെ എതെങ്കിലും ഭാഗങ്ങളെയോ സംഗ്രഹിച്ച അതുകളിൽ നിന്നു ക്രമേണ അതുകളുടെ അന്യോന്യ സംശ്രയങ്ങളിലും സംശ്രയാഭാവങ്ങളിലും മറ്റു പദാർത്ഥങ്ങളെഴുതിച്ചു ഇപ്രകാരം ക്രമേണ ക്രമേണ

അന്നന്തകൊടി പദാത്മങ്ങളുടെ ഉത്ഭവങ്ങളെ അനുമാനിക്കുകയും ഗുണിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിന അതിയുക്തിയുള്ള കാരണങ്ങളെയും കാണിക്കുന്നു. ഹംശാൻ ഉണ്ടെന്ന അവരെ പറഞ്ഞ ബൊദ്ധ്യപ്പെടുത്താൻ ആരാലും കഴിയുമെന്ന എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. ദൈവം ഉണ്ടെന്ന പറയുമ്പോൾ ഇല്ലെന്ന കാണിപ്പാൻ ലക്ഷം സംഗതികൾ അവർ കാണിക്കുന്നു. അതാതിന്റെ സ്വഭാവത്തെവിട്ട ഒരു പദാത്മവും ഒരിക്കലും ലോകത്തിൽ കാണുന്നില്ലാ. ഫിനൂക്കളോ ബുദ്ധന്മാരോ മഹമ്മദീയരോ ക്രിസ്ത്യാനികളോ മറ്റു ഏത വിധമതക്കാരോ അവരുടെ വെദങ്ങൾ പ്രകാരം ദൈവത്തെ കുറിച്ച പറയുന്നത ഒന്നും തന്നെ വാസ്തവത്തിൽ ബുദ്ധിമാന്മാരായ മനുഷ്യർക്കു ഒത്ത കാണുന്നതുമില്ലാ-ത്താൻ കയ്യിൽ പിടിച്ചിരിക്കുന്ന ഹം പുസ്തക കർത്താവ ബ്രാഹ്മണ സാധു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വജാതി മതത്തെപ്പറ്റി തന്നെ വളരെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

ഗൊ-പ—എന്താണ സ്വന്തവെദവും കളവാണെന്നൊ-
 ഗൊ-ക—ക്രിസ്ത്യാനി വെദത്തിൽ ജഗൽസൃഷ്ടി ചെയ്യുകുമെന്നെയും സ്വഭാവത്തെയും കുറിച്ച പറഞ്ഞത മഴുവനം യുക്തിഭംഗമായ വിധത്തിലാണെന്നും ഇല്ലാതെ മനുഷ്യനു കിട്ടിട്ടുള്ള അറിവുകൾ പ്രകാരം നോക്കുമ്പോൾ ഈ വെദപുസ്തകത്തിൽ പറഞ്ഞ സൃഷ്ടികൃമം അശേഷം വിശ്വസിപ്പാൻ പാടില്ലാത്തതാണെന്നും ആകുന്നു ബ്രാഹ്മണവിന്റെ അഭിപ്രായം.

ഗൊ-പ—ഹം സാധു മഹാ പാപിയാണ.

ഗോ-ക—ആയിരിക്കാം- എന്നാൽ മഹാ ബുദ്ധിമാൻ കൂടിയാണു.

ഗോ-പ—ദൈവം ഇല്ലെന്ന പറയുന്നതു കൊണ്ടു മഹാ ബുദ്ധിമാൻ-അല്ലെ!

ഗോ-ക—ദൈവം ഉണ്ടെന്ന വിശ്വസിച്ചാൻ പാടില്ലെന്നുള്ളതിന്നു അദ്ദേഹം പറയുന്ന സംഗതികളെ വായിച്ചാൽ അദ്ദേഹം അതി ബുദ്ധിമാനാണെന്ന ബുദ്ധിയുള്ളവര എല്ലാവരും പറയും.

ഗോ-പ—ദൈവം ഇല്ലെന്ന വരുത്തേണ്ടതു റം ലോകത്തിലെക്കു വളരെ ആവശ്യമായ ഒരു കാര്യമായിരിക്കും. അതു കൊണ്ടു റം ബുദ്ധിമാൻ സാധു ഇതിൽ ഇത്ര ബുദ്ധികാണിച്ചതായിരിക്കും-അല്ലെ.

ഗോ-ക—റം ലോകത്തിൽ കളവാക്കൊ തെറാക്കൊ മനുഷ്യക്കു സാധാരണ കാരൊ സംഗതികളിൽ ഉണ്ടാവുന്ന അഭിപ്രായങ്ങളും വിശ്വാസങ്ങളും വിചാരങ്ങളും തങ്ങളുക്കു കഴിയുന്നെടത്തൊളം ബുദ്ധിമാന്മാരായ ആളുകൾ ഇല്ലായ്ക്കു ചെപ്പാനും ശരിയായ അറിവുകൾ കൊടുപ്പാനും എല്ലായ്ക്കൊഴും ബാധ്യസ്ഥന്മാരാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ഗോ-പ—ബുദ്ധിമാന്മാരുടെ ഇപ്പൊഴത്തെ അറിവൊ പണ്ടത്തെ അറിവൊ ശരിയായുള്ളതു എന്ന നിശ്ചയം വന്നുവൊ.

ഗോ-ക—അതിന്നാണു ഇപ്പൊൾ ബുദ്ധിമാന്മാരായുള്ളവര പറയുന്ന സംഗതികൾ ആലോചിക്കണം എന്ന പറയുന്നതു.

ഗൊ-പ—എന്നാൽ പറഞ്ഞാൽ. സംഗതികൾ കെൾക്കട്ടെ.

ഗൊ-ക—നിരീശ്വര മതം എന്താണെന്ന ബ്രാഹ്മണ ചെല്ലിട്ടുള്ള വിവരണത്തിന്റെ സാരം ഞാൻ മലയാളത്തിൽ പായാം-നിരീശ്വര മതക്കാരൻ പറയുന്നത—

“ഞാൻ ദൈവം ഇല്ലെന്ന പറയുന്നില്ല, നിങ്ങൾ “ദൈവം എന്ന പറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥം എന്തിനെ “നസ്സിലാക്കുന്നില്ല എന്ന ഞാൻ പറയുന്നു. ദൈവം ഇല്ലെന്ന ഞാൻ പറയേണമെങ്കിൽ നിങ്ങൾ പറയുന്ന “ദൈവം എന്ന സാധനം എന്താണെന്നറിഞ്ഞിട്ടവെ “ണ്ട. തനിക്കു ഒന്നും അറിവില്ലാത്ത ഒരു സാധനത്തെ “പറ്റി ഉണ്ടെന്നോ ഇല്ലെന്നോ എങ്ങനെ ഒരുവൻ “പറയും. പിന്നെ ഞാൻ കാണുന്ന ചരാചരങ്ങളെ ഒക്കെ “വെച്ചൊരു സൃഷ്ടിച്ചെഴു രക്ഷിച്ചും സംഹരിച്ചും കൊ “ണ്ട ഒരു പ്രത്യേക ബ്രഹ്മാവ മനുഷ്യന്റെ മാതിരിയി “ലൊ മറ്റൊരു ദിക്കിൽ എങ്ങാനും ഉണ്ടെന്നു നിങ്ങൾ “പറയുന്നതായാൽ അത് കെവലം ഇല്ലാത്തതാണ്, “ശൂന്യം കൊണ്ടാണ് എന്ന ഞാൻ പറയും സംശയമില്ല. “ഇങ്ങനെ അല്ലാതെ മനസ്സിലാവാത്ത വിധമുള്ള വാ “ക്കുകളെക്കൊണ്ടു ദൈവം ഉണ്ടെന്ന പറയുന്നതായാൽ “എന്തിനെ മനസ്സിലായില്ല, അതുകൊണ്ടു അതിനെ ഉ “ത്തരം പറയാൻ പാടില്ലെന്നും പറയും. മനസ്സിലാവാ “ത്ത ഒരു സാധനം ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ ഒരിക്കലും വിശ്വ “സിക്കുകയും ഇല്ലാ”.

ഇങ്ങിനെയാണു നിരീശ്വരമതക്കാരന്റെ സിദ്ധാന്തം.

ഗോ- പ—ഇത്ര വഷളായ ഒരു സിദ്ധാന്തം ഞാൻ ഇതുവരെ കെട്ടിട്ടില്ല. ലോകത്തിൽ എവിടെ നോക്കിയാലാണു മഹത്തായ ദൈവശക്തി കാണാതിരിക്കുന്നതു. എത്ര സുഖത്തിലും വെടിപ്പിലും റും ലോകത്തെ ദൈവം വെച്ചിരിക്കുന്നു. ദൈവം ഇല്ലാതെ റും സൂര്യനും ചന്ദ്രനും എങ്ങിനെ ഉണ്ടായി. നമ്മൾ ഇങ്ങിനെ സുഖമായി ആഹാര നിദ്രാദികളായ അവസ്ഥകളോടു കൂടി പ്രപഞ്ചത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതു ആരുടെ ശക്തിയാണു. ഓരോ കാലം വെണ്ടപൊലെ ഉള്ള എല്ലാ കാര്യങ്ങളും ശരിയായി ലോകത്തിൽ ചെയ്യുകാണു നുണ്ടല്ലോ. ഇതു ആര ചെയ്യുന്നു. കരുണാകരനായ ദൈവമല്ലെ. മഴ ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ ഉണ്ടാവുന്നില്ല. റും ചരാചരങ്ങളുടെ ഭാഗത്തെ തീർക്കുന്നില്ല. സൂര്യൻ ദിവസം പ്രതി ഉദിക്കുന്നില്ല. സർവ്വ ചരാചരങ്ങളെയും സുഖിപ്പിക്കുന്നില്ല. ചന്ദ്രൻ ക്രമം പൊലെ ഉദിച്ച ജഗത്തിനെ ആഹ്ലാദിപ്പിക്കുന്നില്ല. ഭൂമിയിൽ വഴിപൊലെ ധാന്യങ്ങളും സസ്യാദികളും ഉണ്ടാവുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെ എന്തെല്ലാം സുഖങ്ങൾ കാലോചിതമായി നമ്മൾ അനുഭവിക്കുന്നു. ഇതെല്ലാം ദൈവശക്തി ഇല്ലാതെ എങ്ങിനെ ഉണ്ടാവുകക്കൂടാ! ദൈവമില്ലെന്ന ഭ്രാന്തന്മാര പറയും.

ഗോ-ക—ശരി, ജെഷ്ടൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം ശരി- എന്നാൽ ജെഷ്ടൻ ഒരു ഭാഗമെ പറഞ്ഞുള്ളു. റും ജഗത്തിൽ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും ജഗത്തിന്ന സുഖമായും ആഹ്ലാദകമായും ആവശ്യമുള്ള വിധവും തന്നെയാണു എല്ലാ

ഞ്ഞാഴും ഉണ്ടാവുന്നത എന്ന വന്നാൽ കരുണാകരനായ ഒരു ദൈവം ഉണ്ടെന്ന സമ്മതിക്കാം. എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ കാര്യം അങ്ങിനെയല്ലെല്ലോ കാണുന്നത. എത്ര കഠിനമായ ആപത്തുകൾ ലോകത്തിൽ കാണുന്നു. ഭരതത്തും ദൈവത്തിന്റെ ശക്തി പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കാണുന്നതുമില്ല. ജലം കുടിപ്പാൻ കിട്ടാതെ ചരാചരങ്ങൾ വെന്ത നശിച്ചുപോവുന്ന ദിക്കിൽ പലപ്പൊഴും ഒരു തുള്ളി മഴ കിട്ടുന്നില്ല. മഴ ഉണ്ടാവുന്നതിൽ ദൈവീകമായ ഒരു ശക്തി ഉണ്ടെങ്കിലും ആ ശക്തി ദൈവത്തിൽ വിശ്വാസമുള്ളവർ പറയുന്നത പോലെ ജഗത്തിൽ കരുണാവത്തായുള്ളതാണെങ്കിലും എന്തുകൊണ്ട് കാലോചിതമായ മഴ ഉണ്ടാവുന്നില്ല. സൂര്യരശ്മിയുടെ കഠിനതാലും തെക്കു ഭാഗത്താലും കത്തുന്ന മണലിൽ കുഴഞ്ഞ പാലെ ജന്തുക്കളും വെന്ത നശിച്ചുപോവുന്നു. കൊടും കാട്ടു തീയിൽ പെട്ട ചിലപ്പൊൾ സാധുക്കളായ മൃഗങ്ങൾ ആബാലപുരുഷം വെന്ത പെടഞ്ഞ കഠിന വെദന അനുഭവിച്ചു നശിക്കുന്നു. ദ്രവ്യാഗ്രഹികളായ കള്ളന്മാരുടെ കട്ടാരംകൊണ്ട് കുത്തുകൊണ്ട് അതി ഭക്തന്മാരായ ഹിന്ദുവും ക്രിസ്ത്യാനിയും ബൌദ്ധന്മാരും ഒരുപോലെ വെദനപ്പെട്ട നിലവിളിച്ചു വായിച്ചുകുന്നു. കള്ളസ്സാക്ഷി പറഞ്ഞ നിർദ്ദോഷിയായവനെ തൂക്കിക്കൊല്ലിക്കുന്നു. കടൽ അതിക്രമിച്ച രാജ്യങ്ങൾ മുക്കി തട്ടേശ നിവാസികളെ ആബാലപുരുഷം വെള്ളത്തിൽ ശ്വാസം മുട്ടിച്ചു കൊല്ലുന്നു. കപ്പൽ മുങ്ങി ജനങ്ങൾ ചാവുന്നു. ശെങ്കി

ചുവര വെള്ളം കുടിക്കാൻ കിട്ടാതെ അന്തർദ്ധാരം പി
 ടിച്ച ഒരുത്തൻ മറ്റൊരുത്തന്റെ കഴുത്തു കടിച്ചു മുറി
 ചു രക്തം കുടിക്കുന്നു. വിശപ്പു സഹിക്കാൻ പാടില്ലാ
 തെ വന്ന തന്റെ സ്നേഹിതനെ കൊന്ന പച്ച മാം
 സംതിന്നുന്നു. ഇടിഞ്ഞി വീണ നിർദ്ദാഷികളായ ചെ
 റുകുട്ടികൾ നശിക്കുന്നു. നിരപരാധിയായ ഒരുവനെ
 അവൻ ഉറങ്ങി കിടക്കുമ്പോൾ പാവ വന്നു കടിച്ചു
 കൊല്ലുന്നു. ജാത്യാന്ധനായുള്ളവൻ വിശപ്പു സഹി
 കാൻ പാടില്ലാതെ ഒരേരക്കു കഞ്ഞിക്കുവെണ്ടി തപ്പി
 ഞ്ഞൊണ്ടു നടക്കുമ്പോൾ പൊട്ടക്കിണറിൽ വീണ കഴു
 ത്തും കാലും ഒടിഞ്ഞ പ്രാണവെദനയെ അനുഭവിച്ചു
 മരിക്കുന്നു. പകരുന്ന വ്യാധികളും യുദ്ധങ്ങളും ക്ഷാമ
 ങ്ങളും നിമിത്തം അസംഖ്യം ജനം ആബാലവൃദ്ധം
 ക്ഷണത്തിൽ കഠിന പ്രാണവെദനയുടെ “ഓശോ
 രാ! ദൈവമെ! രക്ഷിക്കണേ!” എന്ന നിലവിളിച്ചു
 കൊണ്ടു ഇരിക്കുന്ന മദ്ധ്യേ പ്രാണവെദന സഹിച്ചു
 കൊണ്ടു ഒരു നിവൃത്തിയും കിട്ടാതെ മരിക്കുന്നു. ഇവി
 ടെ എല്ലാം എന്തുകൊണ്ടു ദൈവത്തിന്റെ കരുണാവ
 ണ്തായ ശക്തി തന്റെ സൃഷ്ടികളെ സങ്കടങ്ങളിൽ
 നിന്നു രക്ഷിക്കുന്നില്ലാ. പിന്നെ വല്ല സമയങ്ങളിലും
 ഓരോ വക ആപത്തുകളിൽ നിന്നു നിവൃത്തികൾ സാ
 ധാരണ അറിയപ്പെടുന്ന കാരണങ്ങളാൽ കിട്ടുമ്പോ
 ളും അത ദൈവകൃപയാലാണെന്നും മറ്റും പറയുന്നു.
 ഇതിനെ ആര വിശ്വസിക്കും. എന്നാൽ പ്രപഞ്ചത്തി
 ൽ ഇങ്ങിനെ ഉണ്ടാവുന്ന സങ്കടങ്ങളെ ദൈവീകമാ

യ ശക്തികൊണ്ടു നിവൃത്തിച്ച കാണുന്നില്ലാത്തതിനെ കുറിച്ച നമ്മൾ ധീനതയോടെ പഠിക്കണം. പഠിക്കുന്ന കാരണങ്ങൾ എത്രയും നിസ്സാരമാണ്. ഒന്നാമതെ ഓരോ ആൾക്കു വരുന്ന ദുഃഖങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ ഒരു ജന്മം അയാൾ ചെയ്ത പാപത്തിന്നു ദൈവം കൊടുക്കുന്ന ശിക്ഷയാണെന്ന ധീനതയോടെ പഠിക്കണം. ഒരു തെറ്റിന്നു ചെയ്യുന്ന ശിക്ഷ തെറ്റാകാതെ തന്നെ തെറ്റിന്റെ ശിക്ഷയാണെന്ന അറിയിച്ചിട്ടു ചെയ്യുന്നതാണ് എല്ലാജന്മവും നല്ലത. അതവിട്ടു ഇന്നു സംഗതിക്കു താൻ കഷ്ടം അനുഭവിക്കുന്നതെന്ന അറിയിപ്പില്ലാതെ ഒരു കഷ്ടം അനുഭവിക്കുന്നതിൽ എന്താണ് ഫലം. ശിക്ഷ പാപനിവാരണത്തിന്നു വേണ്ടിയാണെന്നതിൽ പാപിയെ അറിയിച്ചിട്ടു തന്നെ ചെയ്യേണ്ടതല്ല. ഇതിനെപ്പറ്റി വലിയ ഒരു ശാസ്ത്രജ്ഞൻ റോബർട്ട് ഒരു ഗ്രന്ഥം ഉണ്ടാക്കിയതിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിന്റെ സാരം ആ പുസ്തകത്തിൽ നിന്നു വായിച്ചു ഞാൻ പറയാം. നെർ തജ്ജമായൊരു പറഞ്ഞാൽ ജൈഷ്ഠ്യമെന്നല്ലാത്ത പ്രയാസപ്പെട്ടു-സാരം പറയാം. റോബർട്ട് വിവരങ്ങൾ പറയുന്നു—

“തന്റെ സമസൂക്ഷ്മതയോടെ നാശമാകാ ഉപദേശം അനുസരിച്ചതായ വരുത്തിയ ഒരു കുറ്റക്കാരന്റെ “സ്വാഭാവികമായ ദുഷ്ടബുദ്ധിയെ കളഞ്ഞു അവനെ “സമാധാനമായി തന്റെ സമസൂക്ഷ്മതയോടെ സമാധാനമായും സുഖമായും ഇരുത്താൻ വേണ്ടി വേറെ യാ “തൊരു പ്രകാരത്തിലും കഴിവില്ലാതെ ഇരിക്കുന്നതെ

“കൊണ്ടു മാത്രമാണു മനുഷ്യർ ഉണ്ടാക്കിയ ശാസ്ത്രപ്രകാരം കുറിക്കാറുണ്ടു ഭണ്ഡിപ്പിക്കുന്നതും ശിക്ഷയിൽ പെടുത്തുന്നതും ബന്തൊവസ്തിൽ പെട്ട സന്യാസന്മാരെ ശിക്ഷിച്ചു ചെയ്യുന്നതും. എന്നാൽ ദൈവം തന്നെ തന്റെ സ്രഷ്ടികളെ ഇങ്ങിനെ ഭണ്ഡിപ്പിക്കുന്നതിന്നു എന്തൊരു സംഗതി ഉണ്ടെന്നാണെന്നും പറയേണ്ടത. ദൈവം ഉണ്ടെന്നോ ഇല്ലെന്നോ ഉള്ള വാദത്തെ മുഴുവനും തള്ളി ഉണ്ടെന്നുതന്നെ തീർച്ചയാക്കുക. ദൈവങ്ങളുടെ ഉത്ഭവത്തെപ്പറ്റിയുള്ള സമ്യക്സിദ്ധാന്തങ്ങളെയും തൽകാലം ഇല്ലെന്നു വിചാരിക്കുക. സർവ്വശക്തിയുള്ള ഒരു സ്രഷ്ടാവു ഉണ്ടെന്നുള്ള സിദ്ധാന്തത്തെ പറ്റിയും തൽകാലം തർക്കിക്കാതിരിക്കുക. എന്നിട്ടു ദൈവത്തെ ഓരോ ജഗത്തിന്നു മുഴുവനും ഭരിക്കുന്ന വിശ്വാഹരൻ എന്ന സ്ഥിതിയിൽ മാത്രം കാക്കുക. ഓരോ നിലയിൽ ഓരോ വിശ്വാഹരന്മാർ തന്റെ സ്രഷ്ടികളെ ഇങ്ങിനെ ഭണ്ഡിപ്പിക്കുന്നതിന്നു നീതികരിപ്പാൻ എന്ത കാരണങ്ങളെയാണു കാണിപ്പാൻ കഴിയുന്നതു? തന്റെ സ്വയരക്ഷക്കുവെണ്ടി ഇങ്ങിനെ ഓരോ സാധുക്കളായ തന്റെ സ്രഷ്ടികളെ ശിക്ഷിക്കുന്നുവോ- അതല്ല കുറവും ചെയ്യുവതുകെ നന്മക്കുവെണ്ടി അവരെ ഭണ്ഡിപ്പിക്കുന്നതോ? ഇതിൽ രണ്ടിലൊരു സംഗതിക്കായാലും ഓരോ ഭണ്ഡനകൂടാതെ കാര്യം സാധിപ്പാൻ ആ ദൈവത്തിന്നു കഴിയുന്നതല്ല. ഒരു മനുഷ്യനെ വെടനെയൊ സങ്കടമൊ അനുഭവിപ്പിക്കുന്ന പ്രവൃത്തി നമ്മുടെ മനുഷ്യകൃതനെ വ്യസനകരമായ ഒരു പ്രവൃത്തിയാണു. അങ്ങിനെ ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നത

“നിപ്പത്തിയില്ലാത്ത ഒരു ദോഷകരം തന്നെയാണെന്നു
 “കുന്നു നോം മനുഷ്യരെന്നു അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത. പ
 “രിപ്പുള്ള മനുഷ്യര ഇല്ലാത്തവരെ പഠിപ്പിച്ചിട്ടും മനുഷ്യ
 “വർഗ്ഗങ്ങൾ അന്യോന്യം സ്നേഹിച്ചും ഐക്യമായി ഇരി
 “ക്കേണ്ടതിനുള്ള വഴികൾ എടുത്തും പല സന്മാർഗ്ഗാ
 “പദേശങ്ങൾ ചെയ്തും വരുന്നു. ഞ്ങൾ ഉപദേശങ്ങൾ കൊ
 “ണ്ടു ഗുണപ്പെടാതെ ചിലർ പിന്നെയും ദുഷ്ടത്തിയിൽ
 “ചാടുന്നു. അവരെ ഭയപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇ
 “ങ്ങിനെ ഭയം ചെയ്യുന്നത മനുഷ്യരിൽ തന്നെ ഒരു
 “ദുഷ്ടഗുണമെന്നു ഞ്ങൾക്കു തോന്നുന്നു. ദൈവത്തിങ്കൽ അത
 “എത്ര അധികം ദുഷ്ടഗുണമെന്നു കാണുമായി തീരുന്നു. ന
 “മ്മുടെ രാജ്യം ഭരിക്കുന്ന മനുഷ്യരാജാക്കന്മാർക്കു കാ
 “ക്കായുടെ ദുഷ്ടതയെ നീക്കം ചെയ്തു ഗുണമുണ്ടാക്കുക
 “പ്പോൻ ഒരു ശക്തി ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ആ ശക്തി
 “യെ ഉപയോഗിച്ച ദുഷ്ടതയും ദുഷ്ടവൃത്തിയും മനു
 “ഷ്യരിൽ ഇല്ലാതെ ആക്കിക്കളയുന്നതല്ലാതെ പിന്നെ
 “യും കുറ്റം ചെയ്യുന്നതവിരോധിക്കാതെ നോക്കിക്കൊ
 “ണ്ടുനിന്നു, ചെയ്ത ഉടനെ കുറ്റക്കാരെ പിടിച്ചു ധിംസി
 “ച്ചു ഭയപ്പെടുത്തുന്നവനായി കാത്തിരിക്കുമോ? ഒരിക്കലും
 “ചെയ്യയില്ല. എന്നാൽ നമ്മൾ മനുഷ്യർക്കു വേണ്ടി
 “ത്തന്നെത്തന്നെ പ്രവൃത്തികളെയോ അറിവാൻ ഉ
 “ള്ള ശക്തിയില്ലാ, കരുണാകരൻ എന്ന പദമുണ്ടെന്നു
 “ആ ദൈവത്തിന്നോ നിങ്ങൾ പറയും പ്രകാരം നിങ്ങൾ
 “യുമായി ഞ്ങൾ ശക്തി ഉണ്ടാവാതെ ഇരിപ്പാൻ പാടില്ല
 “താനും. മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടിച്ചത അദ്ദേഹം മനുഷ്യന്റെ

“മനസ്സിൽ നിന്ന ഉണ്ടാവുന്ന സകല വാസനകളും അ
 “ദ്വൈതത്തിൽ നിന്ന ആദ്യത്തിൽ ഉണ്ടവിചിത അല്ലെ
 “ങ്കിൽ അദ്വൈതത്തിന്ന ഇഷ്ടം പൊലെ ഇല്ലാതാകുവാ
 “നൊ കുറക്കാനൊ അധികരിപ്പാനൊ കഴിയുന്നവ. കാ
 “യ്തും ഇങ്ങിനെ ഊരിക്കുപൊടും ദൈവം പാപകർമ്മ
 “ങ്ങൾ ചെയ്താൻ ഒരു മനുഷ്യന ഉണ്ടാവുന്ന ഉത്സാഹം
 “ങ്ങുളയൊ വാസനയെയൊ നിർത്താതെ അത ചെ
 “യ്തിപ്പിച്ചശേഷം അവനെ കഠിനമായി ശിക്ഷിച്ച വെ
 “ദനപ്പെടുത്തി നശിപ്പിക്കുന്നത എന്തിന? ഇത മഹാ
 “കഷ്ടമല്ലെ! ദൈവം ഇത്ര ബുദ്ധി മീനതായും ക്രൂര
 “മായും ചെയ്യുമോ? ഇപ്പൊൾ ക്രിസ്ത്യാനി വെദപുസ്തക
 “ത്തിൽ പഠയും പ്രകാരം ദൈവം ചെയ്ത ശിക്ഷകളെ
 “തന്നെ നൊം നൊക്കുന്നതായാൽ ദൈവം എത്ര ക
 “രോരമായും നിർദ്യമായും അതി ക്രൂരമായും മനുഷ്യ
 “നെ ശിക്ഷിച്ചതായി കാണുന്നു. തെറ്റുകാരൻ പിന്നെ
 “എന്തതന്നെ ഗുണകർമ്മം ചെയ്താലും പശ്ചാത്താപപ്പെ
 “ട്ടാലും ദൈവം ഒരു വിധത്തിലും ദയ കാണിക്കാത്ത
 “മാതിരിയിലാണ ക്രിസ്ത്യാനിവെദത്തിൽതന്നെ കാണ
 “ുന്നത. ആദാം ഒരു കുറും ഒരു പ്രാവശ്യം ചെയ്ത പൊ
 “യി-അതിന്ന അയാളെയും അയാളുടെ സമ്യ്ത സന്താന
 “ങ്ങളെയും പരമ്പരയായി എന്നെന്നും നരക കൂപത്തി
 “ൽ നിന്ന ഒരിക്കലും കയറാൻ പാടില്ലാത്ത വിധം ഇ
 “ട്ട കളഞ്ഞു. ആദാം തെറ്റിച്ചെയ്തതിന്ന അവന്റെ സ
 “ത്താനങ്ങൾകൂടി എന്തിന െര മഹാ പാപം അനുഭവി
 “ക്കുന്നു. ദൈവം ഇങ്ങിനെ എല്ലാം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ

“പിന്നെ എവിടെയാണു അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയറും
“നീതിയും.”—ഇങ്ങിനെയാണു ഞാൻ മഹാ യുക്തിമാനാ
യ ശാസ്ത്രജ്ഞൻ പറയുന്നതു.

ഗൊ-പ—ആദാം എന്നൊരാളുണ്ടായി എന്നു നമ്മളു
ടെ ഹിന്ദുശാസ്ത്ര പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നും പറയുന്നില്ലാ
ത്താൻ ഇതു വിശ്വസിക്കുകയില്ലാ.

ഗൊ-ക—ആദാമിനെ വിശ്വസിക്കേണ്ടാ. നമ്മളുടെ പു
രാണങ്ങളിൽ ഞാൻ ആദാമിനെ ഉണ്ടായതായി പറയ
പ്പെടുന്ന മാതിരി ശാപങ്ങളും ദൈവകൊപം കൊണ്ടു
വന്ന പലമാതിരി ദുഃഖങ്ങളും ക്രിസ്ത്യാനിയുടെ വെ
ദത്തിൽ കാണുന്നതിനെക്കാൾ വളരെ അധികം കാ
ണാം- നമ്മളുടെ പുരാണങ്ങളിൽ ദൈവ കൊപം
കൊണ്ടു മാത്രമല്ലാ ദൈവ ഭക്തന്മാരായ മഹർഷിമാ
രുടെ കൊപംകൊണ്ടു, ദൈവന്മാരുടെ കൊപംകൊണ്ടു,
ബ്രാഹ്മണ കൊപം കൊണ്ടു, എന്നു വെണ്ടു പതിവു
മായ സ്ത്രീകളുടെ കൊപംകൊണ്ടു കൂടി ദൈവകളും മ
നുഷ്യരും മൃഗങ്ങളും പലപ്പൊഴും കഴങ്ങി ബുദ്ധിമുട്ടി
അനേക ജന്മങ്ങൾ എടുത്ത പല മാതിരി സങ്കടങ്ങ
ളും സന്താപങ്ങളും അനുഭവിച്ചതായി പറയപ്പെടുന്നു
ണ്ടു. ഇതു അധികം വിസ്തരിച്ചതും ഭോഷതാപങ്ങളും
ക്രിസ്ത്യാനി വെദ പുസ്തകത്തിൽ കാണുകയില്ലാ.

ഗൊ-പ—അങ്ങിനെ പറയരുതു-നമ്മളുടെ പുരാണങ്ങൾ
ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി എന്തുകണ്ടു. വിസ്തരിച്ചതും ഭോഷതാപം
എന്ന എത്രയൊ പ്രാചീനമായ നമ്മളുടെ പുരാണ
ങ്ങളെ കുറിച്ചു ഇന്നലെ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു ഇങ്കിലീസ്സു

ബുക്കു വായിച്ചിട്ടു പഠത്താൽ ആര വിശ്വസിക്കും. അതിരിക്കട്ടെ, അപ്പോൾ ദൈവമില്ലെങ്കിൽ മനുഷ്യൻ താനെ ഉണ്ടായി എന്നാണു ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി പറയുന്നത.

ഗൊ-ക—മനുഷ്യൻ എന്നു വെണ്ടാ- റും കാണുന്ന സകല ചരാചരങ്ങളും പലവിധ കാരണങ്ങളിൽ നിന്നും ശക്തികളിൽ നിന്നും താനെ ഉണ്ടായിട്ടു നിറയുന്നതാണെന്നാകുന്നു ഞാൻ പറയുന്നത.

ഗൊ-പ—അപ്പോൾ ഒരു മനുഷ്യൻ മരിച്ചാലോ അവന്റെ ജീവൻ എങ്ങു പോവുന്നു.

ഗൊ-ക—എങ്ങു പോവുന്നില്ല-അതില്ലാതാവുന്നു. ഒരു കത്തുന്ന തിരി കെട്ടുന്നതിയാൽ അഗ്നി എവിടെക്കു പോവുന്നു- എവിടെക്കും പോവുന്നില്ല- അതു ഇല്ലാതെ പോവുന്നു- അതുപോലെ ജീവനും.

ഗൊ-പ—അപ്പോൾ മനുഷ്യനെ വെറെ ഗതി ഒന്നുമില്ല. മരിച്ചാൽ എല്ലാം തീർന്നു- അല്ലെ! നിന്റെ റും മതം പിശാചുക്കൾക്കു കൊള്ളാം- മററാക്കും കൊള്ളരുത. മനുഷ്യനെ എങ്ങിനെ റും കൈകാലുകൾ- കണ്ണു- മുക്കു- ചെവി- മുതലായ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ എല്ലാം ഉണ്ടായി. ഇതെല്ലാം ഇത്ര ശരിയായും വെടിപ്പായും എന്നു കാര്യകാരണങ്ങളാണു ഉണ്ടാക്കിയത.

മാ—ശരി- അച്ഛന്റെ ചൊല്ലും ഒന്നാത്തരും. അച്ഛൻ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിയൊടൊക്കെയും ചൊല്ലും അല്പം ചില ഭേദങ്ങൾ ചെയ്യാൽ നല്ല ഒരു ഇംഗ്ലീഷുശാസ്ത്രജ്ഞൻ ചെയ്യുപോലെയുള്ള ഒരു ചൊല്ലുമായിവരും. ആ ചൊ

ദ്വം ഞാൻ ചെയ്യാം. റം ജഗത്ത മുഴുവനും താനെ ഒരു പ്രത്യേക സ്രഷ്ടാവ ഇല്ലാതെ ഉണ്ടായി വന്നത എന്നൊ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിയുടെ സിദ്ധാന്തം.

ഗൊ.ക.—അതെ, ഒരു പ്രത്യേക സ്രഷ്ടാവ ഉണ്ടാക്കിയതാണെന്ന വിചാരിപ്പാൻ സംഗതി ഇല്ലെന്ന ഞാൻ പറയുന്നു.

മാ—അങ്ങിനെ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ ചുരുക്കത്തിൽ സ്പഷ്ടമായി പറയൂ.

ഗൊ.ക.—ചുരുക്കത്തിൽ സ്പഷ്ടമായി പറയാൻ പ്രയാസം. മാധവൻ എന്നെപ്പോലെതന്നെ റം സംഗതിയെപ്പറ്റി പല പുസ്തകങ്ങളും വായിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ജെഷ്ഠൻ അറിയാൻമാത്രം ചുരുക്കി പറയാം. ചുരുക്കി പറയുന്നതിൽ എന്റെ താല്പര്യം സ്പഷ്ടമായി കാണിപ്പാൻ കഴിയുമൊ എന്നു എനിക്കു സംശയം. എന്റെ കയ്യിൽ ഇപ്പോൾ ഉള്ള റം പുസ്തകത്തിൽതന്നെ ഓരോ ഭാഗങ്ങൾ വായിച്ചു പറയാം.

മിസൂർ ബ്രാഹ്മണവിന്റെ പുസ്തകത്തിൽ അധികവും ഭാഗം ക്രിസ്ത്യാനിവേദത്തിൽ ജഗൽസൃഷ്ടി ഉണ്ടായ സ്വഭാവത്തെയും കാലത്തെയും പറയുന്നത എല്ലാം ശുദ്ധമെ കളവും അസംഭവ്യവുമാണെന്ന കാണിപ്പാൻ ഉള്ള സംഗതികളെയാണു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത. എന്നാൽ അതുകൾക്കു കുറിച്ച ഇവിടെ പറഞ്ഞിട്ടു ആവശ്യമില്ല. വാജേസ്യസ്സ ഡാവിൻ മുതലായ പല ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ ജഗദല്ല അതിയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത സൂക്ഷ്മമായി ആലോചിച്ചു

ൽ ഞ്ഞു കാണുന്ന സകല പരാപരങ്ങളും “ഇവൊട്ടുഷ്ണൻ” എന്ന ഉല്പത്തി സമ്പ്രദായപ്രകാരം താനെ ഉണ്ടുവിട്ടു വന്നതാണെന്ന കാണാം. ഡാറ്റിൻ പറയുന്നു— “സാധാരണ സാധനങ്ങൾക്കു പകർച്ച വളർച്ച- നാശം- ഇതുകൾ സ്വഭാവപരമായ ഉള്ളതാകുന്നു. ഓരോ സാധനം ഒരു പ്രകാരത്തിലും ഗുണത്തിലും ഇരിക്കുന്നതുകാലം “അതുകൊണ്ടു മറ്റൊരു പ്രകാരത്തിലും ഗുണത്തിലും “ആയി വരുന്നു- പിന്നെയും മാറുന്നു- പിന്നെയും വളരുന്നു. ഇങ്ങിനെ അനന്തതകൊടി സംവത്സരങ്ങളാൽ ഒരു “സാധനം വെറു സാധനങ്ങളുമായുള്ള ചെച്ചയാലൊ “ആവശ്യങ്ങളാലൊ അതിന്റെ ഒന്നാമത്തെ ഗുണവും “സ്വഭാവവും വിട്ടു ക്രമേണ ക്രമേണ മറ്റൊരു സ്വഭാവത്തിലും ഗുണത്തിലുമായി വരുന്നു. ഇതു സാധാരണ “സർവ്വപദാർത്ഥങ്ങളിലും താനെ ഉള്ള ഒരു ശക്തിയാണു. “ഇതു പ്രകാരം തന്നെയാണു മനുഷ്യന്റെ ഉല്പത്തിയും. “ആദ്യത്തിൽ എത്രയൊ അണുമാത്രമായ ഒരു ജീവജന്തു “ക്രമേണ അനവധി അനവധി കാലംകൊണ്ടും ജീവന്റെ ആവശ്യപ്രകാരവും ആഗ്രഹപ്രകാരവും അതി “നൊത്ത ദൈമാകൃതികളെ സ്വല്പം സ്വല്പം ഭേദമായി “അതാത കാലത്തു മാറി കാലക്രമേണ ഇല്ലാതെ നോം “കാണുന്നതെ പൊലെ മനുഷ്യന്റെ ദൈമാകൃതിയിലും “സ്വഭാവത്തിലും വന്നു ചെറിയിരിക്കുന്നു” ഇതിന്നു ദൃഷ്ടാന്തമായി പല സംഗതികളെയും ഡാറ്റിൻ എന്ന ശാസ്ത്രജ്ഞൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പ്രത്യേകം ഒരു സ്രഷ്ടാവ ഞ്ഞു ജഗത്തിലുള്ള എല്ലാ പദാർത്ഥങ്ങളെയും വെ

മെറെ ഉണ്ടാക്കിയതല്ലെന്ന കാണിപ്പാൻ പല ഭക്തന്മാരും ഉണ്ടു. നന്നുള്ള പുതുമണ്ണിൽ കുറെ തീയിട്ടൊ മറ്റൊ ചൂട പിടിപ്പിച്ചശേഷം തണുപ്പുള്ളതായ ഒരു സാധനം കൊണ്ടു സാധാരണ വായുവിന്നു സ്പർശിപ്പാൻ പാടില്ലാത്ത വിധം ഒരു നാലഞ്ചു മണിക്കൂറു ആ സ്ഥലത്തെ അടച്ചു മൂടിയതിൽ പിന്നെ ആ അടപ്പു എടുത്തു നോക്കിയാൽ പലപ്പൊഴും ആ സ്ഥലത്തെ ലക്ഷോപി ലക്ഷം ചെറിയ സ്വരൂപങ്ങളുള്ള ചെതൽ എന്ന പറയുന്ന വെളുത്ത ഒരുവക പ്രാണികൾ എളുക്കി പതച്ചു നടക്കുന്നതു കാണുന്നു. എവിടെ നിന്നാണു ഇതു അനവധി ചിതലുകൾ ഇതു ക്ഷണംകൊണ്ടു ഉണ്ടായതു. ദൈവം അപ്പോൾ ഉണ്ടാക്കിയതൊ ഇതു പെറുണ്ടായതൊ. അതല്ല ചില കാരണങ്ങൾ അന്യോന്യം സംശ്രയിച്ചപ്പോൾ താണു ഉണ്ടായി വന്നതൊ. പിന്നെ അതിൽ ഒരു ചിതലെന്നെയൊ അല്ലെങ്കിൽ അതിൽ അല്പം വലിയ ഒരു പുഴുവിനെയൊ വെട്ടാളൻ എന്ന പറയുന്ന ഒരു പ്രാണി എടുത്തു അതിന്റെ കൂട്ടിൽ വെക്കുന്നു. പത്തു പതിനഞ്ചു ദിവസം ആ വെട്ടാളനുമായി സമ്പർക്കിച്ചിരിക്കുമ്പോഴേക്കു ആ പുഴു താനെ വെട്ടാളനായി തീരുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള ചില്ലറയായ സാധനങ്ങൾ ഒന്നാക്കിയാൽ ഒന്നിൽ നിന്നു മറ്റൊന്നു ഉണ്ടാവുന്ന സ്വഭാവം അറിയാം. െരം ജഗത്തു എല്ലാം അന്നാദിയായ കാല ശക്തിയാലും ഓരോ വസ്തുക്കളുടെ സംശ്രയങ്ങളാലും സംശ്രയാഭാവങ്ങളാലും താനെ ഉണ്ടായി നിറഞ്ഞു വന്നതും താനെ നശിച്ചു പൊവുന്നതും ആകുന്നു എന്നു വിചാരിപ്പാൻ വ

ശിയുജ്ജ. ധർമ്മം എന്ന ഒരു മഹാ വിദ്വാൻ പറയുന്നു.
 “ജീവനുള്ള സകല ജന്തുക്കളുടെയും അല്ലെങ്കിൽ പഞ്ച
 “സ്രിയ വികാരങ്ങളോട് സംയുക്തമായ സകല ശരീര
 “ങ്ങളുടെയും ഉല്പത്തിയെ നോക്കി സൂക്ഷ്മമായി ശാസ്ത്രസി
 “ദ്ധാന്തമായ അറിവൊടു കൂടി നോക്കുമ്പോൾ ഓരോ ജ
 “ന്തു ആദിയിൽ ഉത്ഭവിച്ചത ഓരോ പ്രത്യേകകാരണങ്ങ
 “ളിൽ നിന്നാണെന്നു വെളിവാകുകയാണു്. നമ്മൾ ചു
 “റ്റും കാണുന്ന അനന്തകൊടി ജീവജാലങ്ങൾ ഹം കാ
 “രണങ്ങളിൽ തന്നെ ഉത്ഭവിച്ചു വളർന്നു പരന്നു നശി
 “ച്ചു കാണാതെ ആയുർ വരുന്നത കാണുന്നു. ഇത സാ
 “ധാരണ പല ജീവജാലങ്ങളിൽ സ്വതസ്സിദ്ധമായ ഒരു ശ
 “ക്തിയാകുന്നു- അങ്ങിനെയുള്ള ശക്തി ഇല്ലാതെ ജീവ
 “ജാലങ്ങൾ ഒന്നുംതന്നെ ഇല്ല” ഇങ്ങിനെയുണ്ടാകുന്ന ധർമ്മം
 എന്ന മഹാ വിദ്വാന്റെ അഭിപ്രായം. ബ്രഹ്മാ എന്നാ
 ൾ പറയുന്നു. “നമുക്കു ഇതുവരെ കിട്ടിയെടുത്തൊട്ടുമുള്ള
 “അറിവുകളിൽ നിന്ന ആദിയിൽ മനുഷ്യരെ കണ്ട കാ
 “ലത്തിൽ അവർ ഇപ്പോൾ കാണുന്ന പ്രകൃതവും സ്വ
 “ഭാവവും ഉള്ള മനുഷ്യരെപ്പോലെ ആയിരുന്നില്ല. ആ
 “ദ്യത്തിൽ കണ്ടതായി അറിയപ്പെടുന്ന കാലത്തു മനു
 “ഷ്യൻ ഏതാണ്ടു ഒരു മൃഗം പോലെ ശുദ്ധ മൃഗങ്ങളു
 “മായി തമ്മിൽ തല്ലി മല്ലിട്ടും കൊണ്ടു ഗുഹാവാസം ചെ
 “യ്ക്കു കഴിച്ചിരുന്ന ഒരു ജന്തുതന്നെയായിരുന്നു. എന്നാൽ
 “ക്രമേണ ഇപ്പോൾ മനുഷ്യൻ എത്ര ശക്തനും ബുദ്ധി
 “മാനം സർവ്വ വിദഗ്ദ്ധനും ആയി തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഇത
 “പ്രകാരംതന്നെ ഇപ്പോൾ നമുക്കു അറിവു കിട്ടിയിട്ടുള്ളതി

“നാം പ്രാചീനമായി വളരെ കൊടി സംവത്സരങ്ങൾ
 “മുന്ദുള്ള സ്ഥിതി എന്നി നൊക്ക അറിവാൻ സാധിക്ക
 “ന്നുവെങ്കിൽ ഇന്ദ്രിയനിഷ്ഠമായ ജീവനെ വഹിക്കുന്ന
 “തിന്നമന്വ പലെ വിധ ജീവദശകളിൽ ഇപ്പോൾ കാ
 “ണുന്ന സമത്വനായ റം മനുഷ്യൻ കിടന്നിരുന്നു എ
 “ന്ന ഒരു സമയം കാണാൻ കഴിയുമെന്ന ഞാൻ വിചാ
 “രിക്കുന്നു” ഇങ്ങിനെയാണു ബ്രാഹ്മണ പറയുന്നത.

ഗൊ.പ—മനുഷ്യൻ ആദ്യം ഗൃഹയിൽ മൃഗത്തിനെപ്പോ
 ലെ കിടന്നു എന്ന ആര വിശ്വസിക്കും. പക്ഷെ ബി
 ലാത്തിയിൽ അങ്ങിനെ ആയിരുന്നുവായിരിക്കാം. അ
 തുപൊലെ മൃഗപ്രായമായ മനുഷ്യൻ ഇപ്പോഴും ഉണ്ടു
 ഇല്ലെ മായവാ.

മാ—ഉണ്ടു എപ്രീക രാജ്യത്ത സാമാന്യം മൃഗങ്ങളെ
 പൊലെ ഉള്ള മനുഷ്യര ഇപ്പോഴും ഉണ്ടു.

ഗൊ.ക—പണ്ടു ഞാൻ പറഞ്ഞ കാലം ഞാൻ പറഞ്ഞ
 മാതിരിയെ മനുഷ്യൻ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു.

ഗൊ.പ—അതിന്നു എന്ത പ്രമാണം.

ഗൊ.ക—ശാസ്ത്രപ്രകാരം ഉള്ള അറിവു തന്നെ.

ഗൊ.പ—എന്ത ശാസ്ത്രം നീ പെര പറഞ്ഞ സാജ്ഞാരു
 ങ്ങാക്കിയ ശാസ്ത്രമൊ.

ഗൊ.ക—അവരും അവരെപ്പോലെയും അതിലധിക
 വും ശാസ്ത്രപരിജ്ഞാനമുള്ള ആളുകൾ എഴുതിയ പ
 ലെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്നാണു ഞാൻ പറയുന്നത.

ഗൊ.പ—എന്നാൽ നീ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞതിൽ ഒരുപ
 സ്ഥമാത്രം ഹിന്ദുശാസ്ത്രപ്രകാരം അല്പം കേൾക്കുന്നുണ്ടു.

നീ പറഞ്ഞ പ്രകാരം തന്നെ, നമ്മളുടെ ശാസ്ത്രത്തിലും ആദ്യം തുണും മുതൽ പല ജന്മങ്ങളും കഴിഞ്ഞിട്ടുവെണം മനുഷ്യജന്മം കിട്ടാൻ എന്നു പറയുന്നുണ്ടു. പക്ഷെ അങ്ങിനെ എല്ലാം വരുന്നത വാസനാനുരൂപമായി ദൈവ കല്പനയാൽ ആണെന്നാകുന്നു നമ്മുടെ ശാസ്ത്രം.

ഗോ-കു—ശരി, ജെഷ്ടൻ അത്രത്തൊളം സമ്മതിച്ചുവെ. ഗോ-പ—ഞാൻ എന്ത സമ്മതിച്ചു. നീ പറഞ്ഞത യാതൊന്നും ഞാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടില്ലാ. ഒരിക്കലും സമ്മതിക്കുകയുമില്ലാ. രംഗപരനില്ലെന്നല്ലെ നീ പറയുന്നത. അതരം ജന്മം സമ്മതിപ്പാൻ പാടില്ലാ. മഹാ അബദ്ധമായ സിദ്ധാന്തമാണ രംഗപരൻ ഇല്ലെന്നുള്ളത. സർവ്വഗദനത്താമിയായി കാരണ്യമുന്തിരിയായുള്ള ഒരു സൃഷ്ടാവ രംഗത്തിന്ന ഇല്ലെന്ന ശുദ്ധ ഭ്രാന്തൻ മാത്രമെ പറയുകയുള്ളു.

ഗോ-കു—ഞാൻ ഒരു കാരണ്യമുന്തിരിയെയും ജഗദന്തർയ്യാമിയെയും കാണുന്നില്ലാ.

ഗോ-പ—ആട്ടെ, രംഗ നിരീശ്വര സിദ്ധാന്തികൾ ഇയ്യടെ രംഗ വിധം ഓരൊബുക്ക എഴുതി തുടങ്ങിയതല്ലെ ഉള്ളു. ഇതിന്ന എത്ര എത്രയൊ മുമ്പും ഇപ്പൊഴും എന്തി എത്രയൊ കാലവും രംഗം കാണുന്ന സകല മനുഷ്യരും ദൈവ വന്ദനം ഓരൊ പ്രകാരത്തിൽ ചെയ്യുന്നിരിക്കുന്നു എന്നും ചെയ്യുവരുമെന്നും ഏനിക്കു ഉറപ്പുണ്ടു. നിരീശ്വര മതക്കാർ ആകപ്പോടെ പത്താളുണ്ടാവുമൊ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി.

ഗൊ-ക—അനവധിയിലക്ഷം ആളുകൾ ഇപ്പോൾ നിരീശ്വരമതക്കാരാണ്. അത പക്ഷെ പുറത്തറിയുന്നില്ല. ഭൂമിയിലുള്ള ജനങ്ങളെ കുറിച്ച കണക്കു എടുക്കുന്നത് എല്ലാം ഓരോ മതത്തിൽ ഉള്ള ആളുകൾ ഇത്ര ഇത്ര എന്നാണ്. ഇതിൽ ഓരോ മതത്തിൽ നിരീശ്വര മതക്കാര വളരെ ഉണ്ടായിരിക്കും. എന്നാൽ അത കണക്കിൽ കാണിക്കാറില്ല. ഓരം ഭൂമിയിലെ ആക ജനങ്ങളിൽ നാനൂററഞ്ചുകൊടി ആറലക്ഷം പെർ ബുദ്ധമതക്കാരും മൂന്നുററി തൊണ്ണൂറൊമ്പത കൊടി രണ്ടലക്ഷം പെർ ക്രിസ്ത്യാനിമതക്കാരും ഇരുനൂററി നാലകൊടി രണ്ടലക്ഷം പെർ മഹമ്മദീയ മതക്കാരും നൂററി ഏഴുപത്തനാലകൊടി രണ്ടലക്ഷം പെർ ഹിന്ദു മതക്കാരും അമ്പതലക്ഷം പെർ ജൂതന്മാരും മറ്റൊരാലുകാരും വിഗ്രഹാരാധനക്കാരായ പലവകയായി നൂററി പതിനെട്ടുകൊടി മനുഷ്യരും ഉണ്ടെന്ന ബ്രാഹ്മണവിശ്വാസം പുസ്തകത്തിൽ കാണുന്നു. എന്നാൽ മതത്തിന്മേൽ സ്ഥാപിച്ച എടുത്തിട്ടുള്ള ഓരം കണക്കു എത്രയും തെറ്റാണെന്ന അദ്ദേഹം കാണിക്കുന്നു. പഠിപ്പും അറിയും അധികമായുള്ള യൂറോപ്പരാജ്യനിവാസികളിലും അമേരിക്കാരാജ്യ നിവാസികളിലും അനവധി മഹാത്മാരായ ആളുകൾ നിരീശ്വര മതക്കാരാണെങ്കിലും പ്രൊതിസ്തന്ത അല്ലെങ്കിൽ റൊമൻ കത്തോലിക്ക മതക്കാരായി കണക്കിൽ തെറ്റായി ചെത്തിരിക്കുന്നു എന്നാണ് അയാളുടെ അഭിപ്രായം. അത ശരിയാണെന്നുള്ളതിനെക്കുറിച്ചും സംശയമില്ല.

ഇപ്പോൾ മലയാളത്തിൽ കാണെഷ്യമാരികളെക്കുറിച്ചുള്ള എഴുത്തുകളിൽ എന്നെ ഫിന്റമതക്കാരൻ എന്നല്ലെ ചെത്തിരിക്കുന്നതെന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ ഞാൻ ഫിന്റമതക്കാരനല്ലെല്ലോ. ഞാൻ തെറ്റാ സർവ്വസാധാരണയായി ഉണ്ടാവുന്നതാണ്. അത കൊണ്ടു ദൈവം ഉണ്ടെന്ന വിചാരിക്കാതെയും വന്ദിക്കാതെയും ഉള്ളവര വളരെ ഞാൻ ലോകത്തിൽ ഉണ്ടെങ്കിലും എത്ര ഉണ്ടെന്ന ഇപ്പോൾ കണക്കാക്കാൻ പ്രയാസമായി വരുന്നു.

ഗോ-പ-മഹാപാപം! ഇത കെടുകുന്നത കലിയുഗധർമ്മം എന്നെ ഞാൻ പറയുന്നുള്ളു.

ഗോ-ക-എന്നാൽ പിന്നെ ഇതിനെ കുറിച്ചു എന്തിനെക്കുറിച്ചു വ്യസനിക്കുന്നു. കലിയുഗത്തിൽ മനുഷ്യർ നിരീശ്വരമതക്കാരായി വരണമെന്നു ക്ഷേത്രം പറയുന്ന ദൈവം കല്പിച്ചിട്ടുള്ളതാണെങ്കിൽ പിന്നെ ഞങ്ങൾ നിരീശ്വര മതക്കാരായത ആശ്ചര്യമൊ. ഫിന്റക്കുട്ടെ ശാസ്ത്രത്തെപ്പോലെ ഇത്ര അയ്യക്കിയാൽ എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടാ. കരടത്ത പറയുന്നു മനുഷ്യൻ ജനിക്കുമ്പോൾ തന്നെ അവനെ ഭാവിയാൽ ഉണ്ടാവാൻ പൊയുന്ന സകല അവസ്ഥകളെയും തലയിലൊ മറ്റൊ ബ്രഹ്മാവ എഴുതി വെച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു. ഇങ്ങിനെ എഴുതി തീർച്ചയാക്കിയ കാര്യത്തിൽ പിന്നെ മനുഷ്യനെ എന്തൊരു ശക്തിയാണു ഉള്ളതു. “നീ ഇന്നപ്രകാരം ജീവിക്കണം- നീ ഇത്ര മനുഷ്യരെ “കൊല്ലണം- നീ ഇത്ര മനുഷ്യരെ രക്ഷിക്കണം- നീ

“ഇന്നിന്ന കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യണം.” എന്ന വെളിവാ
യും തീർച്ചയായും എഴുതി വിട്ടിട്ടാണത്രെ മനുഷ്യന്റെ
ഉത്ഭവം. പിന്നെ ആ സാധുവായ മനുഷ്യനെ എന്ത
സ്വപ്രകൃതിയാണു ഉള്ളതു. അവനോട കല്പിച്ചതിനെ
അവൻ ചെയ്യുന്നു- പിന്നെ അവനെ അവൻ ചെ
യ്യുന്നു. തെറ്റിനെ കുറിച്ചൊ ഗുണകർമ്മത്തെ കുറ
ിച്ചൊ എന്തിന്നു പാപി എന്നും സുകൃതി എന്നും ചാ
യുന്നു. കലിയുഗത്തിൽ ജനങ്ങൾക്കു രംഗപാശ്വര
ണ ഉണ്ടാകയില്ല. അനേകവിധ പാപ കർമ്മങ്ങൾ
ചെയ്യും. മഴ വെണ്ടപൊലെ ഉണ്ടാവുകയില്ല. ഭൂമി
വിളയുകയില്ല. ശുദ്ധാശുദ്ധ മില്ലാതെ ആവും. ബ്രാ
ഹ്മണരെ ഹിംസിക്കും. ഗോവധം ചെയ്യും. നീചന്മാ
ർക്കു മഹത്വം വരും. ഇങ്ങിനെ പലവിധ കല്പനക
ളും ചെയ്തു വെച്ചതായി പറയുന്നു. പിന്നെ റം കല്പ
നകൾ പ്രകാരം ഭാരതം കാര്യം കാണുമ്പോൾ എ
ന്താണു ഇത്ര എല്ലാം ജൈനന്മാർ ആക്ഷേപിക്കുന്നത്.
ജൈനന്മാർ കലിയുഗ മനുഷ്യനെല്ലെ- ജൈനന്മാർ റം ക
ല്പനകൾ സംബന്ധിക്കില്ലെ- മഹാ കർമ്മം! ഇങ്ങി
നത്തെ വിസ്തൃതം ഉണ്ടോ? ഇങ്ങിനത്തെ അത്ഭു
തകൾ ഉണ്ടോ? ബ്രാഹ്മണരുടെ പ്രാധാന്യതക്കും യോ
ഗ്യതക്കും വെണ്ടി മാത്രം അവരിൽ ചിലർ എഴുതി
ട്ടുള്ള പുസ്തകങ്ങളല്ലാതെ ഹിന്ദുക്കൾക്കു റം വക
സംഗതികളെ പാറി അറിവിന്നു വെറെ യാതൊരു
മാർഗ്ഗവും ഇല്ലെല്ലൊ- പിന്നെ എന്ത ചെയ്യും. വിസ്തൃ
തം എഴുതി കാണുന്നതു എല്ലാം സാധുക്കൾ വിശ്വ

സിക്കുന്നു.

മാ—ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി ഇപ്പൊൾ പറഞ്ഞത വലിയ ഭോഷതമാണ്. ബ്രാഹ്മണര എഴുതീട്ടുള്ള ചില വില പിടിച്ച പുസ്തകങ്ങളെ കുറിച്ച സ്വപ്നമെങ്കിലും ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിക്കു അറിവുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഓരം വിധം പറയുന്നതല്ല. ഇംക്ലീഷ് മാത്രം പഠിച്ച ബ്രാഹ്മണവിന്റെ ബുക്കും, ഡാച്ചിൻ, വാള്ളസ്സ, ഫസ്തലി, ഫർബർട്ടസ്സെൻസർ മുതലായവരുടെ ബുക്കുകളും വായിച്ച അതിലുള്ള യോഗ്യതകളെ മാത്രം അറിഞ്ഞതിനാൽ യോഗ്യതയുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഫിന്റക്കൾ ആരും ഉണ്ടാക്കിയിട്ടില്ലെന്ന ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി എങ്ങിനെ പറയും.

ഗൊ-ക—ഡാച്ചിൻ മുതലായ മഹാ ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാര ഉണ്ടാക്കിയ പുസ്തകങ്ങളും നമ്മളുടെ സംസ്കൃതത്തിൽ അയ്യങ്കതികളാലും അസംഭവ്യാവസ്ഥകളാലും നിറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതായ ഭാരതം, ഭാഗവതം, രാമായണം, സ്കാന്ദം മുതലായ പുരാണങ്ങളും ഒരപൊലെയാണെന്ന മാധവൻ പറയുന്നുവൊ.

മാ—അസംബന്ധമായി ധൃതഗതിയായി സംസാരിക്കരുത. സാവധാനത്തിൽ ആലോചിച്ചു പറയൂ. ഫർബർട്ടസ്സെൻസർ മുതലായവര എഴുതിയത ഇങ്ങനെയാണു്. നമ്മളുടെ ഫിന്റക്കളുടെ ഇടയിൽ മഹാനായ ഗ്രന്ഥ കർത്താക്കന്മാരും അലൈതികളും ഉണ്ടായിട്ട ഇപ്പൊഴേക്കു ഒന്ന രണ്ടായിരം സംവത്സരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു- ഓരം ഒന്ന രണ്ടായിരം സംവത്സര

ങ്ങളിൽ കിട്ടിയ അറിവുകൾ കൂടി ഇപ്പൊഴത്തെ ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാന്മാർക്കു ഉണ്ടു. അവർ മുമ്പുള്ള വിദ്യാന്മാരെക്കാൾ അധികം അറിവുള്ളവർ തന്നെ. അതിന്റെ കാരണം- അവർ പിമ്പുള്ള വിദ്യാന്മാരാകയാൽ. എന്നാൽ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി ഹിന്ദുജാതിയെ ഭക്ഷിക്കുന്നതിന്മേൽ ഞാൻ ആക്ഷേപിക്കുന്നില്ലാ- ഹിന്ദു മതം ഇപ്പോൾ ആചരിച്ചു വരുന്ന മാതിരി വളരെ അയ്യങ്കരിയായും പൂർവ്വാപര വിരോധങ്ങളായും ഉള്ള ഉപദേശങ്ങളിന്മേൽ ആണെന്നുള്ളതിലേക്കു എനിക്കു സംശയമില്ലാ. അങ്ങിനെ തന്നെയാണു പ്രായേണ ലോകത്തിൽ ഉള്ള മറ്റൊല്ലാ മതങ്ങളും.

ഗോ-കു-പിന്നെ മാധവൻ ഞാൻ അത പറഞ്ഞതിന്മേൽ എന്തിന്നു ആക്ഷേപിച്ചു.

മാ-പറയാം-ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞത ഹിന്ദുക്കൾക്കു സംസ്കൃതത്തിൽ ഉള്ള സകല ബുക്കുകളും മന്ത്രപാല പൂർവാപരവിരോധങ്ങളായുള്ള സംഗതികളെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു- വേറെ റം സാധുക്കൾക്കു യാതൊരു ബുക്കുകളും ഇല്ലെന്നാണു. പിന്നെ റംവക ബുക്കുകൾ ഏതെല്ലാമാണു സംസ്കൃതത്തിൽ ഉള്ളതെന്നു ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞ കെട്ടതിലും എനിക്കു ആശ്ചര്യം തൊന്നി. ഭാരതം, ഭാഗവതം, സ്കന്ദ പുരാണം- അല്ലെ? ഇതാണു ഹിന്ദുക്കളുടെ പ്രധാന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ- അല്ലെ, വിചിത്രം തന്നെ.

ഗോ-കു-അല്ലെ- റം ഗ്രന്ഥങ്ങളെ അല്ലെ മുഖ്യമായിപറയുന്നത.

മാ—അതെ— ഹം ഗ്രന്ഥങ്ങളെ മുഖ്യമായി പറയുന്നുണ്ടു. അതപ്രകാരം തന്നെ ഇംക്ലീഷിൽ മിൽട്ടന്റെ പൊഡെസ് ലോസ്ട്— ഷൈക്സ്പിയരുടെ നാടകങ്ങൾ ഇതുകളെയും പറയുന്നുണ്ടു. മിൽട്ടൻ, ഷൈക്സ്പിയർ ഇവരെല്ലാം എഴുതിയ കാര്യങ്ങൾ വെറെ. ഡാച്ച്സിൻ, വാജെസ്സു മുതലായവരും എഴുതിയ കാര്യം വെറെ. സൊക്രട്ടീസ്, സെനിക്കാ, മുതലായവരുടെ സിദ്ധാന്തങ്ങളെ കാണിക്കുന്ന പുസ്തകങ്ങളും മിൽട്ടന്റെയും ഷൈക്സ്പിയറിന്റെയും ബുക്കുകളും തമ്മിൽ എന്ത സംബന്ധമാണു. അതപൊലെ ഇപ്പോൾ ഞാനും സംസാരിക്കുന്ന സംഗതിയിൽ ഫിനൂക്കൾക്കുള്ള പുസ്തകങ്ങൾ രാമായണവും ഭാരതവുമല്ല.

ഗൊ.കു—പിന്നെ ഏതാണു.

മാ—ഇപ്പോൾ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി എന്തുവാദം ചെയ്യുന്നു വൊ അതായ നിരീശ്വരമത സിദ്ധാന്തം തന്നെ അതി മഹാമാന്ദരായ ഫിനൂക്കൾ എത്രയൊ മുമ്പെ ഏകമേശം രണ്ടായിരം സംവത്സരങ്ങൾക്കു മുമ്പെ ചെയ്തിട്ടും ഒരുവിധം സ്ഥാപിച്ചിട്ടും ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ കാണിച്ചാലൊ.

ഗൊ.കു—അങ്ങിനെ ഉണ്ടോ.

മാ—പിന്നെയൊ— ഒന്നും അറിയാതെ ബദ്ധപ്പെട്ടു എന്തെങ്കിലും പറയാതെ സാവധാനത്തിൽ കെൾക്കു.

ഗൊ.പ—എന്താണു കുട്ടാ നീ പറയുന്നതു— ഫിനൂക്കൾക്കു നിരീശ്വരമതം എപ്പോഴെങ്കിലും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ.

മാ—സംശയം കൂടാതെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോഴും ഉണ്ടു.

സാംഖ്യം എന്ന പറയുന്ന കപില മഹഷിയുടെ സിദ്ധാന്തം എന്തായിരുന്നു. ആറു വിധമാണു ഹിന്ദുക്കൾക്കു സിദ്ധാന്തങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നതു.

ഒന്നാമത- കപിലന്റെ നിരീശ്വരസാംഖ്യ സിദ്ധാന്തം.

രണ്ടാമത- പത്തുത്തലിയുടെ യോഗവും ഭഗവൽഗീതയും.

മൂന്നാമത- ജയിമനിയുടെ പൂർവ്വമീമാംസാ.

നാലാമത- വ്യാസന്റെ ഉത്തര മീമാംസാ- അല്ലെങ്കിൽ വേദാന്തം.

അഞ്ചാമത- ഗൌതമന്റെ നൈയായിക സിദ്ധാന്തം.

ആറാമത- കണാദന്റെ വൈശിഷ്ടിക സിദ്ധാന്തം.

ഇതിൽ കപിലന്റെ സാംഖ്യം ശ്രദ്ധ നിരീശ്വരമതത്തെ ഉപദേശിക്കുന്നു.

ഗൊ-ക-അങ്ങിനെയൊ- അങ്ങിനെ ഉണ്ടോ.

ഗൊ-പ-നിരീശ്വര മതമില്ലാ നമ്മുടെ ശാസ്ത്രത്തിൽ- ഇല്ലാ.

മാ-ഉണ്ട- എന്നാൽ ആ സിദ്ധാന്തം ശ്രദ്ധ അല്ലെങ്കിൽ പഠയും പ്രകാരം തന്നെതാൻ അറിയുന്നതാണു ദൈവത്തെ അറിയുന്നതു- എന്നു മാത്രമാണു. ഏതപ്രകാരമായാലും ഇതെല്ലാം യുക്തി യുക്തമായി പറഞ്ഞു ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്താൻ പ്രയാസം- ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി എത്ര വാദിച്ചാലും ഒരു ഫലവും ഉണ്ടാവുന്നതല്ലെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു. റം നിരീശ്വ

ര സിദ്ധാന്തത്തെപ്പറ്റി ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിതന്നെ പറഞ്ഞ ഹക്ലി ലി എന്ന ശാസ്ത്രജ്ഞന്റെ സ്വന്തമായ അഭിപ്രായംതന്നെ ഒരേദത്ത അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത എനിക്കു മനഃപാഠമായിതൊന്നും- അതിന്റെ തർജ്ജമ ഞാൻ പറയാം-അപ്പോൾ അത ആലോചിച്ച ഹക്ലി ലി എന്ന മഹാവിദ്വാൻ നിരീശ്വര മതക്കാരനോ എന്ന തീർച്ചയാക്കുക വെണ്ടു- ആ മഹാവിദ്വാൻ പറയുന്നു- “നിർഭാഗ്യവശാൽ ഇതവരെ ഞാൻ വായിക്കേണ്ടി വന്നുപോയിട്ടുള്ള യുക്തി ശ്രുത്യമായും സാരമില്ലാത്തതായുമുള്ള ചിലപ്രസംഗങ്ങളിലും കവനങ്ങളിലും വെച്ച ദൈവത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തെയും ചെഷ്ടകളെയും സ്വരൂപത്തെയും അവസ്ഥയെയും കേറിച്ച ചില വിദ്വാന്മാര അറിഞ്ഞു എന്നു നടിച്ച അതകളെ തെളിയിക്കുന്നവയാണെന്നു ഉദ്ദേശിച്ച എഴുതീട്ടുള്ള ചിലസംഗതികളെ പൊലെ അബദ്ധമായും അയ്യങ്കുറിയായും പരിമാസ യോഗ്യമായും ഞാൻ വേറെ ഒരു സാധനം മാത്രമെ വായിച്ചിട്ടുള്ളു. അത ദൈവം ഇല്ലെന്ന തെളിയിപ്പാൻ മുൻപറഞ്ഞവരുടെ പ്രതികൂല തന്ത്രക്കാരായ ചില നിരീശ്വര മതക്കാര എഴുതീട്ടുള്ള ഭോഷതപങ്ങളെയും ഭയ്യക്തികളെയും ആകുന്നു. ഓരോ ഭയ്യക്തികൾ ഞാൻ മുൻപിൽ പറഞ്ഞ വിദ്വാന്മാരുടെ ഭയ്യക്തികളെക്കാൾ പക്ഷെ അധികരിക്കുമൊ എന്ന ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു”.

ഇങ്ങിനെയാണു ഹക്ലി ലി എന്ന മഹാ വിദ്വാന്റെ

യും മറ്റു അനവധി അതി ബുദ്ധിമാന്മാരായ ബിലാത്തികാരുടെയും അഭിപ്രായം ഇപ്പോൾ നിർദ്ദിഷ്ടം. ഇവർക്കു ഒന്നും നിരീശ്വരമതമല്ല തന്നെ. ഹിന്ദുസിദ്ധാന്തങ്ങളിൽതന്നെ ദൈവം എന്നത അറിവാൻ ഗുണിപ്പാനും സാധാരണ മനുഷ്യന കഴിവില്ലാത്ത ഒരു ശക്തി എന്നാണു ഞാൻ അറിയുന്നത. ഇതിന്നു പല പ്രമാണങ്ങളും ഉണ്ടു. അതു എല്ലാം ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞിട്ടു ആവശ്യമില്ല.

യൂറോപ്പിലും മാറും ഉള്ള പല വിചാരികൾ (ഡാർവിൻ മുതലായവർ) പറഞ്ഞ ജീവോല്പത്തി ക്രമങ്ങളെയും മറ്റും ബുദ്ധിമാന്മാരായ പലരും അശേഷം വിശ്വസിച്ചിട്ടില്ല. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഒന്നാമതായി നിരീശ്വര മതം സാധാരണ ഐഹിക സുഖത്തിനും സമ്പാദ്യപാരത്തിനും തന്നെ ഏറ്റവും ദോഷകരമായ ഒരു മതമാണെന്നാകുന്നു. നിരീശ്വര മതം പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഉണ്ടാക്കിവെക്കുന്നതുകൊണ്ടു യാതൊരു പ്രയോജനവും ഇല്ലെന്നു മാത്രമല്ല സാധാരണ മനുഷ്യജീവികൾക്കു വളരെ ദോഷങ്ങളും കഷ്ടതകളും ഉണ്ടായി വരുവാൻ കാരണമായി വരുമെന്നുകൂടി ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു. അതിനുള്ള സംഗതികളെയാണു ഒന്നാമതു ഞാൻ പറയാൻ പൊവുന്നത- പിന്നെ എന്റെ സ്വന്ത വിശ്വാസത്തെ കുറിച്ചു പറയാം.

തങ്ങളുടെ സമസൃഷ്ടികൾക്കു ഗുണത്തെയും ശ്രെയസ്സിനെയും സുഖത്തെയും വരുത്താനായിട്ടാണു ബുദ്ധിമാന്മാരായ ഒന്നാമതു എല്ലാവരും ശ്രമിക്കേണ്ടതെന്നു

വം ഉണ്ടെന്നോ ഇല്ലെന്നോ ഉള്ള സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി ആ
കാം അറിവാൻ കഴികയില്ലെന്ന ബുദ്ധിമാന്മാരായ ശാ
സ്ത്രജ്ഞന്മാർ സമ്മതിക്കുന്നതായാൽ തന്നെ പിന്നെ അ
വർ ചെയ്യേണ്ടത ഓരം സംശയത്തെ ഏത നിലയിൽ
നിർത്തുന്നതാണ മനുഷ്യർക്കു പരക്കെ ഉപകാരമായി വരു
ന്നത എന്നുള്ള ആലോചനയാകുന്നു. ദൈവം ഇല്ലെ
ന്ന സ്ഥാപിപ്പാൻ ഉള്ള സംഗതികൾ എല്ലാം ശരിയാ
ണെന്നും സത്യമാണെന്നും ഉള്ള ഒരു ബോധം മനുഷ്യ
ർക്കു വന്നപൊഴാൽ അത നിമിത്തം അവർക്കുണ്ടാവുന്ന
സങ്കടങ്ങളെ കാക്കുവൊൾ ആ ഒരു സംഗതി തന്നെ
അങ്ങിനെ ഒരു നിരീശ്വരത്വംപൊതുവിൽ മനുഷ്യർക്കു വരു
ത്തരുതെന്ന ബുദ്ധിയുള്ള എല്ലാ മനുഷ്യനെയും അഭിപ്രാ
യപ്പെടുത്തും എന്നുള്ളതിലേക്കു എനിക്കു ലേശംപൊലും
സംശയമില്ല. ദൈവം ഉണ്ടെന്ന കാണിപ്പാൻ പത്ത
സംഗതികളെ പറയുന്നു, ആ പത്ത സംഗതികളെയും
നിരീശ്വരമതവാദം ചെയ്യുന്നവന തീരെ ഖണ്ഡിപ്പാൻ
കഴിയാത്തപക്ഷം ദൈവം ഇല്ലെന്ന കാണിപ്പാൻ വെ
റെ പത്ത സംഗതികളെ പകരം പറഞ്ഞ സാധാരണ
മനുഷ്യരുടെ മനസ്സിന്നു ഭ്രാന്തി വരുത്തി മനുഷ്യനെ വ്യ
സനത്തിൽ വിടുന്നത കഷ്ടമല്ലയൊ. ദൈവവിശ്വാസം
ഉണ്ടാവുന്നത കൊണ്ടു പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഗുണമല്ലാതെ
ദോഷം ഒന്നും ഉണ്ടാകുന്നതല്ലെന്ന കാണുവൊൾ ആ
വിശ്വാസത്തെ സംശയരഹിതങ്ങളല്ലാത്ത സംഗതിക
ളെ പറഞ്ഞ വിടീപ്പിക്കാൻ എന്തിനായിട്ട ശ്രമിക്കുന്നു.
കളവ പറഞ്ഞാലൊ, അന്യന്റെ മുതൽ അപഹരിച്ചാ

ലോ, പരലാസംഗം ചെയ്യാലോ, തന്റെ സമസൃഷ്ടികളെയോ മറ്റുള്ള ജീവജന്തുക്കളെയോ ഫിംസിചാലോ, ധർമ്മത്തെ വെടിഞ്ഞാലോ, റം ലോകത്തിലുണ്ടാവുന്ന ഭണ്ഡനക്കൊ ശിക്ഷക്കൊ അവമാനത്തിന്നൊ, പുറമെ മരണശേഷം ദൈവം മുമ്പാകെ കൂടി താൻ കുറക്കാരനാകുമെന്നുള്ള ഒരു ഭയം ഒരു മനുഷ്യന്നു ഉണ്ടാവുന്നത റം ഭക്തപുത്തുകൾക്കു ഒരു അധിക നിവാരണ ഫലമായി വരുന്നതായിരിക്കെ അത ഇല്ലായ്ക്കു ചെയ്യേണ്ടുന്ന ആവശ്യം എന്താണു. ദൈവം എന്നൊരു ശക്തിയില്ലെന്ന കെവലം സംശയരഹിതങ്ങളായ സംഗതികളെക്കൊണ്ടു കാണിച്ച ബോധ്യമാകുവാൻ ഒരുവന കഴിയുമെങ്കിൽ അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതിൽ ഞാൻ ആക്ഷേപിക്കുന്നില്ല- അങ്ങിനെ തീർച്ചയായി കാണിച്ചാൻ കഴിയാതിരിക്കുമ്പോൾ വല്ല സംഗതികളും പറഞ്ഞു മനുഷ്യരുടെ ബുദ്ധിയെ വഷളാക്കുന്നതു എന്തിനു.

“സയൻസ്സ്” എന്ന ഇംഗ്ലീഷിൽ സാധാരണ പെര പായപ്പെടുന്ന ശാസ്ത്ര വിദ്യകളാൽ ഇതുവരെ പല പ്രകാരവും സംശയത്തിൽ കിടന്നിരുന്ന പലവിധ സാധനങ്ങളുടെയും വസ്തുക്കളുടെയും സ്വഭാവത്തെയും ഉത്ഭവ കാരണത്തെയും വ്യാപാരത്തെയും ശക്തിയെയും കുറിച്ചുള്ള തത്വങ്ങളെ നമുക്കു അറിവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ആ “സയൻസ്സ്”കളാൽ ഒരു പരാശക്തി റം ലോകത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന സർവ്വപരാചരങ്ങൾക്കും ആദ്യകാരണമായി ഇല്ലെന്ന നൊം ഒരിക്കലും അറിയുന്നതല്ല, അയസ്സാന്തവും ലോഹവും തമ്മിലുള്ള ആ

കഷ്ണശക്തിയെ നൊം അറിയുന്നതിനാൽ അതിൽ നിന്ന സയൻസ്സുകളെക്കൊണ്ടു പല വിദ്യകളും നൊം ആലോചിച്ചു ഉണ്ടാക്കുന്നു. എന്നാൽ റോം വസ്തുക്കൾക്കു സ്വതസ്സിദ്ധമായി കാണപ്പെടുന്ന ശക്തിയുടെ ആദ്യകാരണം എന്താണെന്ന സയൻസ്സ് പറയുന്നില്ല. പറയുവാൻ സയൻസ്സിന് ആവശ്യവും ഇല്ല. സയൻസ്സ് ദൈവം ഇല്ലെന്നുള്ള ഉപദേശത്തെ ചെയ്യുന്നില്ല. ഭൂമിയിലുള്ള വലവിധ സാധനങ്ങൾക്കു അന്യോന്യം സംശ്രയങ്ങളെയും സംശ്രയാഭാവങ്ങളെയും വരുത്തിയും അതുകളുടെ സൃഷ്ടിതത്വങ്ങളെയും അതുകളുടെ ശക്തി, വികാരം ഇതുകളെയും അറിഞ്ഞു അവകളെ മനുഷ്യക്കും മറ്റും പ്രയോജന യോഗ്യമായി തീർത്തും ജീവജന്തുക്കൾക്കു ഐഹികസുഖാനുഭവങ്ങളെ ഉപരി ഉപരി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതിലേക്കാണ് സയൻസ്സുകളുടെ ഉദ്ദേശം. മനുഷ്യന്റെ ആത്മാവിന് ഐഹികസുഖം വിട്ടാൽ കിട്ടാൻ പാടുള്ള സുഖത്തെ കുറിച്ചൊ സ്ഥിതിയെ കുറിച്ചൊ സയൻസ്സ് കൽ നൊമ്മെ യാതൊന്നും അറിയിക്കുന്നതും പറിപ്പിക്കുന്നതും അല്ല.

“എഗ്നോസ്സി സിസം” എന്ന ഇംഗ്ലീഷിൽ പറയപ്പെടുന്ന ഒരു മാതിരി വിശ്വാസക്കാരുടെ അതി യുക്തിയുള്ള സിദ്ധാന്തം നൊക്കിയാൽ ദൈവം ഇല്ലെന്നുള്ളതിന് നിരീശ്വര മതക്കാർ പറയുന്ന സാധാരണ സംഗതികളെല്ലാം അയ്യങ്കതിയായുള്ളതും അവിശ്വാസ യോഗ്യമായുള്ളതും ആണെന്ന കാണാം. മനുഷ്യക്കു സന്മാർഗ്ഗാനുഷ്ഠാനത്തിനും അന്യോന്യ വാത്സല്യമുണ്ടാവാ

നും ക്രൈസ്തവ കമ്മ്യൂണിയെ ചെയ്യുന്നതിൽ ഭയത്തെ ജനിപ്പിക്കുവാനും ഇഹലോകത്തിൽ മനുഷ്യ സമുദായത്തിന്നു സുഖമായ സ്ഥിതിയിലുള്ള നിവാസത്തിന്നു വേണ്ടി ആചരിച്ചു വരുന്ന കാര്യം നിബന്ധനകളെയും നടപടികളെയും ശട്ടങ്ങളെയും സംപ്രദായങ്ങളെയും നിലനിർത്തുവാനും പിന്നെ വിശേഷിച്ചു മനുഷ്യനനുഭവപ്പെടുന്ന നിയമപരമായ വിധം ഭയങ്കരമായി ഉണ്ടായി വരുന്ന ചരമ കാലത്തുള്ള അത്യന്ത സങ്കടത്തിന്നു അല്പം ഭയം ആശ്വാസത്തെയോ നിവൃത്തിയെയോ കൊടുപ്പാനും ദൈവവിശ്വാസം പൊലെ മറ്റൊന്നും ഉണ്ടാകയില്ലെന്നു എന്നിങ്ങനെയല്ല ബോധ്യമുണ്ടെന്നും നിരീശ്വര മതത്തെ ഇത്ര ബോധിച്ചു ദൈവം ഇല്ലെന്നു പറയുന്നവരുടെ മരണാന്ത്യ കാലത്തു അവർക്കു ഉണ്ടാവാൻ പൊയ്ക്കുന്ന സങ്കടം സാധാരണ ദൈവവിശ്വാസമുള്ളവർക്കു ആ കാലത്തു ഉണ്ടാവുന്നതിനെക്കാൾ എത്രയും അധികമായിരിക്കും എന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. മനുഷ്യന്റെ ചരമ കാലത്തു ദൈവ വിശ്വാസം ഒന്നുകൊണ്ടല്ലാതെ അതിദുഃഖത്താൽ ക്ഷോഭിച്ചിരിക്കുന്ന അവന്റെ മനസ്സിനെ മറ്റൊന്നിനാലും സമാശ്വസിപ്പിച്ചാൽ പാടില്ലെന്നു സ്പഷ്ടമാണു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഇത്ര അധികം കാലമായി മനുഷ്യര ആദരിച്ചുവന്ന ഓരോ ദൈവ വിശ്വാസത്തെ മഹാ സംശയഗ്രസ്തങ്ങളായ ചില സംഗതികളെ കൊണ്ടു നിഷേധിച്ചു ദൈവമില്ലെന്നു സ്ഥാപിക്കാൻ പറപ്പെടുന്നത ഏറ്റവും തെറ്റായ ഒരു പ്രവൃത്തി അല്ലയോ.

മനുഷ്യനനുഭവപ്പെടുന്ന ചരമകാലത്തുള്ള ഭീതിയെ കഴിയുന്ന

ടത്തൊളം നിവാരണം ചെയ്യാനല്ലെ നൊം ശ്രമിക്കെ
ണ്ടത. തന്റെ സ്വന്ത ശരീരത്തെക്കൂടി തൃജിച്ച പുറപ്പെ
ട്ട പൊവായെ എന്നി നിവൃത്തി യില്ലെന്ന ഒരുവൻ അ
റിഞ്ഞ പരിഭ്രമിച്ച അതി ഭുഃഖത്തിൽ വീഴുന്ന സമയം—

ഛെ- വെഗം മരിച്ചൊളം- എന്നി തനിക്ക ഒരു സു
ഖവും ഇല്ല. തന്റെ ജീവൻ ഇതാ തിരികെടുന്നത
പൊലെ ഇപ്പൊൾ പൊവും- തന്റെ സ്വന്ത ഭെ
ധത്തെയും മക്കളെയും ഭായ്യയെയും അമ്മയെയും
സൊദരന്മാരെയും ധനത്തെയും സുഖത്തെയും
എല്ലാം വിട്ട ഇതാ താൻ നശിക്കുന്നു- എന്നി ത
നിക്ക യാതൊന്നുമില്ല.

എന്ന മാത്രം പറയുന്നത കെട്ട അനവസാനമായ ഭുഃഖ
ത്തിൽ പെട്ട മരിക്കുന്ന ഒരു ജീവിയുടെ അവസ്ഥ വിചാ
രിച്ചു നൊക്ക.

ഇതിന്ന പ്രതികൂലമായി മനുഷ്യന്റെ ചരമകാല
ത്ത തന്റെ ആത്മാവിന്ന ഒരു വിധം ഗതിമരണശേഷം
ഉണ്ടാവുമെന്ന ഒരു സംശയമെങ്കിലും മനസ്സിലുണ്ടായാ
ലത്തെ ഒരു സുഖത്തെ കുറിച്ച് ഒന്ന ആലോചിക്കുക.
ദൈവമില്ലെന്നും മരണത്തൊടു കൂടി സകലം അവസാ
നിച്ച് എന്നും തീർച്ചയായുള്ള അഭിപ്രായം ഉണ്ടായി അത്യ
ന്ധകാരത്തിൽ അനവസാനമായ ഭുഃഖത്തിൽ വീണ ജീ
വൻ പൊവുമ്പൊഴത്തെ വ്യസനം ഒന്ന കാർത്താൽ മനു
ഷ്യന നല്ലത ദൈവവിശ്വാസം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണെ
ന്ന പ്രത്യക്ഷപ്പെടും.

അതുകൊണ്ട ഒന്നാമത റം നിരീശ്വരമതത്തെ

സ്ഥാപിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നത തന്നെ മനുഷ്യന വളരെ അയശസ്കരമായി വരുന്നതാണെന്ന ഞാൻ പറയുന്നു.

എനി എന്റെ വിശ്വാസത്തെ കുറിച്ച പറയാം. ദൈവ വിശ്വാസം എന്നത കാരണം ഉണ്ടായിട്ട തന്നെ യല്ല ഉണ്ടാവുന്നത- കാരണമില്ലാതെയും ആ വിശ്വാസം വരാം. പക്ഷെ ഗോവിന്ദൻകുട്ടിയെപൊലെ പഠിച്ചിട്ടും വിചാരിച്ചുറച്ചിട്ടും ഉള്ള ഒരു മനുഷ്യന എങ്ങിനെ റും വിധം വിശ്വാസം ഉണ്ടാവുമെന്ന ഇപ്പോൾ ചൊടിക്കുമായിരിക്കാം. അതിന്ന എന്റെ ഉത്തരം “പലെ സംഗതികളെ കൊണ്ടും റംപ്രപഞ്ചത്തിൽ മനുഷ്യന്റെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി അഗോചരമായുള്ള വിധത്തിലാണെങ്കിലും അനിച്ചു ചന്ദിയമായ ഒരു ശക്തി റം ജഗത്തിനെ ഭരിക്കുന്നുണ്ടെന്ന ഗ്രഹിപ്പാൻ ബുദ്ധിയുള്ള മനുഷ്യന ധാരാളമായി കഴിയുന്നതാണ്” എന്നാകുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള റം ശക്തിയെ ഞാൻ ദൈവമെന്ന പറയുന്നു. എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ജഗത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന സകല സമ്പത്തുകളും ആവശ്യങ്ങളും പ്രപഞ്ചരീതിയിൽ ആവശ്യമുള്ളതാണെന്നും നമ്മളുടെ സ്രഷ്ടാവിന്റെ ഉദ്ദേശം തന്നെ അങ്ങിനെയായിരിക്കാമെന്നുമാകുന്നു. അങ്ങിനെയാവുന്നു എന്ന ഞാൻ പറയുന്നില്ല- ആയിരിക്കാമെന്ന ഞാൻ ഉപദിക്കുന്നു. റം ലോകത്തിൽ കാണുന്ന സകല ചരാചരങ്ങളും നശ്വരങ്ങളായിട്ടാണു കാണപ്പെടുന്നത. അങ്ങിനെ നശ്വരങ്ങളായിട്ടല്ലാതിരുന്നാൽ റം പ്രപഞ്ചം ഭീഗ്വകാലം നടക്കുമൊ എന്ന സംശയമാണു. കഴിഞ്ഞ അൻപതിനായിരം സംവത്സര

ങ്ങനെയൊരു ഇപ്പറമുണ്ടായിട്ടുള്ള ചരങ്ങുളായും അചരങ്ങുളായും ഉള്ള ജീവജാലങ്ങൾ നശിക്കാതെയും ഇപ്പൊൾ കാണുന്ന ക്രമപ്രകാരം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടും വന്നിരുന്നു എങ്കിൽ റോം ഭൂഗോളം റോം ജീവികൾക്കു സുഖമെന്നു വിചാരിച്ചാൽ പൊരാത്തതായി വരുമെന്നു സ്പഷ്ടമാണു്.

ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനുള്ളിൽ വർഷം മുപ്പത്തായിരുന്ന ഒരു മനുഷ്യനെ ഒരേദത്തം ഇപ്പൊൾ നോക്കുന്നില്ല. റോം നൂറ്റാണ്ടി അസ്തമിക്കാൻ മുമ്പു പ്രസിദ്ധിച്ച സൂര്യ പര്യടനാർക്കടികളും നശിച്ചു പോയിരിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ എത്രകൊട്ടി നൂറ്റാണ്ടി അസ്തമിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞു. എത്രകൊട്ടി മനുഷ്യർ ആ കാലത്തിനുള്ളിൽ ജനിച്ചു എത്ര മരിച്ചു. അസംഖ്യം- അസംഖ്യം തന്നെ. ഇങ്ങിനെയുള്ള വർദ്ധനവിൽ അതിന്നു ഏകദേശം സമമായ നാശത്തെ കൂടി നിയമിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ പ്രപഞ്ചം റോംവിധം നശിക്കുന്നതല്ലാത്തതാണെന്നു സ്പഷ്ടമാകയാൽ നമ്മുടെ സ്രഷ്ടാവിന്റെ കല്പനയാൽ തന്നെയാണു് നാശങ്ങൾ ജഗത്തിൽ സംഭവിക്കുന്നതെന്നും അങ്ങിനെ നാശങ്ങൾ സംഭവിക്കാതിരിക്കുന്നതാണു് പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ നാശത്തിന്നു കാരണമായി വരുന്നതെന്നും ഞാൻ പറയുന്നു. ഇങ്ങിനെയെന്നു മനുഷ്യരുടെ സ്ഥിതി എന്നു ഇപ്പൊൾ അറിവുള്ള എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും ബോദ്ധ്യമുണ്ടു്. എന്നിട്ടും ഏതൊരു മനുഷ്യനെങ്കിലും മരണത്തിൽ ഭയമില്ലാതെ കാണുന്നുണ്ടോ. റോം ഭൂനിവാസം പശുവസാനമായി എന്നു പറയുന്നതുകൊണ്ടു് പൊതുവെ എന്തൊരു ഇത ഉണ്ടാവാത്ത ഒരു കാര്യമെന്നു് പൊതുവെ

ലെ പെട്ടന്നു ഞെട്ടി വിറച്ച ഭൂമിച്ചു പൊവാത്തവൻ ആരും. ഇവിടെ അനിവൃത്തനീയമായ ഒരു ശക്തി മനുഷ്യരെ പ്രപഞ്ചത്തിൽ രമിപ്പിക്കുന്നതും ലയിപ്പിക്കുന്നതും നാം കാണുന്നു. ഇഫലോകസുഖങ്ങൾ ഒന്നും സാരമില്ലെന്ന ഭാരതസമയങ്ങളിൽ കാണുന്ന ചില ദുഃഖങ്ങളെക്കൊണ്ടും ആപത്തുകളെക്കൊണ്ടും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട കാണുന്നു. അങ്ങിനെയാണെന്ന നൊം ഏല്പാവരം ലിഖനം സമ്മതിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ റും സംഗതികളെ കുറിച്ചതന്നെ വളരെ ആലോചിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ എന്തെന്നെ ചെയ്യാലും കലാശത്തിൽ നമ്മൾ പ്രപഞ്ചത്തിൽതന്നെ വീണ ലയിക്കുന്നു. പ്രപഞ്ചം ക്ഷണഭംഗ്യമാണെന്നിങ്ങിനെയാണെന്നുള്ള വിചാരം കൈവലം നശിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ വരാനുള്ള കാരണം നമുക്കു വിവരമായി അറിവാൻ കഴിയാത്തതായ ഒരു മഹാ ശക്തി റും പ്രപഞ്ചത്തെ ഭരിക്കുന്നതിനാലാണെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ആ ശക്തിയെ ഞാൻ ദൈവമെന്ന വിചാരിക്കുന്നു. പ്രപഞ്ചത്തിൽ ആപത്തുകൾ പലവിധമായി നെരിടട്ടെ- മഴയില്ലാതെ ലിഷകൾ വെവട്ടെ- ഇടിത്തീ വീണ ഭരിക്കട്ടെ- സമുദ്രം അതിക്രമിച്ച രാജ്യങ്ങളെ മുക്കട്ടെ- ഭൂകമ്പങ്ങൾ ഉണ്ടാവട്ടെ- യുദ്ധങ്ങൾ ഉണ്ടാവട്ടെ- ജനങ്ങൾ കൊടികൊടിയായി നശിക്കട്ടെ. എങ്ങിനെയെല്ലാമായാലും പശുവസാനത്തിൽ കണക്കു നൊക്കുമ്പോൾ ഒരായിരം വത്സരം മുമ്പുള്ളതിനെക്കാൾ പ്രപഞ്ചവ്യാപാരങ്ങൾ അത്തരം കൊല്ലങ്ങൾ മുമ്പാണു അധികരിച്ചു കാണപ്പെടുന്നത്. ഇതന്നു കൊല്ലങ്ങൾ മുമ്പെത്തേക്കാ

ഓ ഏറ കൊല്ലങ്ങൾമുമ്പ് കാണപ്പെടുന്നു. അമ്പതുകൊല്ലങ്ങൾ മുമ്പെത്തേക്കാൾ ഇരുപത്തഞ്ചു കൊല്ലങ്ങൾ മുമ്പ് കാണുന്നു. കഴിഞ്ഞ കൊല്ലത്തേക്കാൾ ഇക്കൊല്ലം ഇന്നലത്തേക്കാൾ ഇന്നു. ഇതിനെന്ത കാരണം? പ്രപഞ്ചത്തെ നശിപ്പിക്കാതെ നിലനിർത്തുവാൻ ഒരു പരാശക്തി ഉണ്ടു- അതുകൊണ്ടു ഓം നാശങ്ങളാലും സങ്കടങ്ങളാലും ഒന്നുംതന്നെ ഭേദപ്പെടാതെ ഓം പ്രപഞ്ചം ശരിയായിതന്നെ പിന്നെയും നടക്കുന്നു. ആ പരാശക്തിക്കു ഞാൻ ദൈവമെന്ന പറയുന്നു പിന്നെ നിരീശ്വരമതക്കാർ പറയുമ്പോലെ കാര്യകാരണ സംബന്ധങ്ങളാൽ ഓം ജഗത്തു തന്നെ ഉണ്ടായി വരുന്നതും ഒരു വിശേഷ ചൈതന്യത്തെ അവലംബിച്ചു നില്ക്കുന്നില്ലാത്തതുമാണെങ്കിൽ ആ അചൈതനമായ കാര്യകാരണസംബന്ധ വികാരത്തിൽ നിന്നുമാത്രം പ്രപഞ്ചത്തിൽ കാണുന്ന എല്ലാ പദാർത്ഥങ്ങളും ജന്തുക്കളും സാധാരണ അന്യോന്യം ഇത്ര ചെച്ചയായും പരസ്പരം ആശ്രയിച്ചുതന്നെ എല്ലാ ജ്യോഷ്ഠി നിഷ്കലണമെന്നില്ല- നില്ക്കുന്നതുമല്ല.

സൂര്യനെ ദൈവം സൃഷ്ടിച്ചതാണെന്ന ഞാൻ പറയുന്നു. അല്ല- അത തന്നെ കാര്യകാരണങ്ങൾ സംബന്ധമായി ഉണ്ടായിവന്ന ഒരു ഗോളമാണെന്ന നിരീശ്വരമതക്കാർ പറയുന്നു. ഏങ്ങിനെയാണു സൂര്യൻ കാര്യകാരണസംബന്ധങ്ങളെകൊണ്ടു ഇത്ര പ്രകാശത്തോടുകൂടി ഓം ഭൂമിക്കു ഇത്ര രക്ഷയായി ക്ഷണത്തിൽ ഭൂമിയെ ഭരിപ്പിച്ചു വെണ്ണീറാക്കുവാനുള്ള തന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യാലായ ഭംഗനശക്തി പറയാത്ത വിധമുള്ള കൃത്യമായ ദൂരത്തിൽ

എപ്പോഴും നിന്ന കാണുന്നത എന്ന എനിക്കും നിരീശ്വരമതക്കാരനും വഴിപൊലെ പറവാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. ഇവിടെ പൊതുവിൽ മനുഷ്യർക്കു ദൈവസൃഷ്ടിയാണു സൂര്യൻ എന്ന അഭിപ്രായമുണ്ടാവുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ആ അഭിപ്രായത്തെ കളവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതന്യായമൊ- ആ അഭിപ്രായത്തിൽ നിന്ന എന്തൊരു വൈഷമ്യമാണു മനുഷ്യർക്കുണ്ടാവുന്നതു. സൂര്യന്റെ തെജസ്സിനെ കാണുമ്പോൾ അതിന്നു ആദികാരണമായി വെറെ അതിലും മഹത്തായുള്ള ഒരു ശക്തിയെ മനസ്സുകൊണ്ടു മനുഷ്യൻ അനുമാനിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ അല്ലാതെ വെറെ ഒരു പ്രകാരത്തിൽ അനുമാനിക്കാൻ ബാധ്യപ്പെടത്തക്ക ഒരു സംഗതിയും നിരീശ്വരമതക്കാരൻ പറയുന്നതുമില്ല. ഇങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ നിരീശ്വരമതക്കാരന്റെ അഭിപ്രായത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതഎന്തിന. സയൻസ് ശാസ്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു സൂര്യന്റെ ഗൊളാകൃതിയെയും ഉഷ്ണശക്തിയെയും ആകർഷണശക്തിയെയും കുറെശ്ശ അറിവാൻ കഴിയും. അല്ലാതെ അങ്ങിനെ ഒരു ഗൊളം ഹരം ഭൂമിയെയും അതിലുള്ള ജീവികളെയും ഇങ്ങിനെ രക്ഷിച്ചും കൊണ്ടു എന്തിന ഉണ്ടായി, എപ്പോൾ ഉണ്ടായി, എന്തിന ഭൂമിക്കു ഇത്രയെല്ലാം ഗുണങ്ങൾ ചെയ്യുംകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നു എന്ന സയൻസ്സിനാൽ അറിവാൻ കഴിയുന്നതല്ല- ഇവയ്ക്കു ഷൻ എന്ന ഉല്പത്തികൃമപ്രകാരം കാര്യകാരണങ്ങളെ പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു പൊയാൽതന്നെ പശ്ചാത്താപത്തിൽ ഇവയ്ക്കു ഷൻ ഉണ്ടായതിന്നു ഒരു സാധനം കിട്ടാതെ നിൽക്കേണ്ടി വരും എന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. കാര്യം ഇങ്ങിനെ ഇ

രിക്കെ റോംഗവൻ ഉണ്ടെന്ന വിചാരിക്കുന്നതല്ലെ യൊ ഗ്യമായ വിചാരം. ഉഷ്ണം, ശീതം, വൃഷ്ടി, വായു മുതലായ പ്രപഞ്ചഭൂഷ്ടമായ അപൈതനമായ മഹച്ഛക്തികൾ എല്ലാം അതാതകളുടെ പ്രവൃത്തികളെ റോം ഇഫലാക നിവാസികളുടെ സുഖത്തിനും ഗുണത്തിനും ഭത്തവണ്ണം ഇത്ര കൃത്യമായി താനെതന്നെ ചെയ്യു വരുന്നു എന്ന ഉറപ്പിക്കുന്നതിനെക്കാൾ നല്ലത ആ അപൈതനങ്ങളായ സാധനങ്ങളെ ഇത്ര കൃത്യമായും ശരിയായും നടത്തിവരുവാൻ സപൈതനമായി ഇരിക്കുന്ന ഒരു മഹച്ഛക്തി ഉണ്ടെന്ന വിചാരിക്കുന്നതല്ലെ.

ഒരു പശു സാധാരണ ബുദ്ധിശൂന്യമായ ഒരു ജന്തുതന്റെ ഉദരപുഴിതി ഒന്നല്ലാതെ വെറെ യാതൊരു വിചാരവും ഇല്ലാത്ത മൃഗം-കിടാവിനെ പ്രസവിച്ച ഉടനെ കാണിക്കുന്ന ചെഷ്ടകളെ കുറിച്ച ആലോചിച്ചു നോക്കുക. എന്തായിരുന്നു പ്രസവസമയംവരെ തന്റെ വയറിൽ ഭാഗ്യമാക്കിക്കൊണ്ടു നടന്നിരുന്നത എന്നും എന്താണു തന്റെ മൂത്രദവാരത്തിൽ കൂടി പുറത്തെക്കു വന്നത എന്നും ആ പശു ആ നിമിഷംവരെ അറിയുന്നില്ല. പുറത്തു കൂട്ടി ചാടിയ ഉടനെ അതിനെ കുറിച്ച റോം സാധു മൃഗം കാണിക്കുന്ന വാത്സല്യത്തെയും അതിന്റെ രക്ഷക്കുവെണ്ടി ആ പശു ചെയ്യുന്ന പ്രയത്നങ്ങളെയും ഉത്സാഹങ്ങളെയും കണ്ടാൽ എത്ര അത്ഭുതഭൂതമായി തൊന്നുന്നു. റോം സംഗതികളെയെല്ലാം നിരീശ്വര മതക്കാരുടെ ഖണ്ഡിച്ചു പറയുന്നുണ്ടു. എന്നാൽ ഞാൻ അവര പറയുന്ന സംഗതികളെ അശേഷം സാരമാക്കുന്നില്ലാ- വി

ശേഷ ബുദ്ധി ഇല്ലാത്ത സർവ്വ ഗുണങ്ങളും തങ്ങളുടെ അതാത വസ്തുക്കളിൽ ജന്തുക്കൾ അഭിവൃദ്ധിയായി വന്നുകൊണ്ടിരിപ്പാൻ തല്ക്കാല സഭശങ്ങളായ പ്രവൃത്തികൾ വിശേഷ ബുദ്ധിയുള്ള മനുഷ്യനെപ്പോലെ പ്രവൃത്തിക്കുന്ന തകാണുന്പോൾ ഹിം പ്രപഞ്ചത്തെ സ്ഥിതിപെടുത്തുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട ഒരു പരാശക്തി ഉണ്ടെന്നുള്ളതിന്നു വാദമുണ്ടാവാൻ പാടുണ്ടോ. അങ്ങിനെയുള്ള ശക്തിയുടെ സൃഷ്ടിസ്വഭാവങ്ങളെ കുറിച്ചു ഒന്നും എനിക്കു അറിവാൻ കഴിയില്ലെങ്കിലും ഉണ്ടെന്നറിവാൻ കഴിയും. ആ പരാശക്തിയെ ഞാൻ ദൈവം എന്നു അനുമാനിക്കുന്നു. ഹിം പ്രപഞ്ചത്തിലുള്ള ദുഃഖങ്ങളെ കുറിച്ചു ഗോവിന്ദൻകുട്ടി ഇത്ര എല്ലാം പ്രസംഗിച്ചുവല്ലോ-സുഖങ്ങളെക്കുറിച്ചു ആലോചിച്ചു നോക്കൂ. കാരോ കൊല്ലത്തിൽ വർഷമില്ലാതെ ദാഹം പിടിച്ചു വെപ്പുന്ന ദിക്കു എത്ര എന്ന ഒരു കണക്കുണ്ടാക്കിയാൽ ഭൂമിയുടെ ലക്ഷത്തിൽ ഒരംശം കൂടി ഇങ്ങനെ തിപിക്കുന്നുണ്ടെന്നു കാണുമോ-സംശയം. ഹിം ജഗത്തിൽ യഥാർത്ഥമായിവരുന്ന ആപത്തുകളെയും വരാൻ പാടുള്ള ആപത്തുകളെയും തമ്മിൽ ഒന്നു ചെർത്തു നോക്കുക-വിഷ്ടാപിക എന്ന ഭീനം ചിലപ്പോൾ കാരോ മിക്കിൽ ബാധിച്ച മനുഷ്യരെ കൊല്ലുന്നു. ലക്ഷംപേരുന്നവസിക്കുന്ന ഒരു സ്ഥലത്തു ഹിം ഭീനം വന്നു പിടിപെട്ടാൽ എത്രപേര ശരാശരിയെ സാധാരണ നശിച്ചുപോവുന്നുണ്ടെന്നു കണക്കു നോക്കൂ. എന്താണു ഹിം ഭീനം ഇത്ര ക്ഷണത്തിൽ പകരുന്നതും നാശകരവും ആയിരിക്കെ ഒരു പ്രാവശ്യം ഇൻഡ്യയിലോ മറ്റൊരുകെങ്കിലും

ജനപ്രിയയുള്ള രാജ്യത്തെ പരക്കുന്ന കാലത്തു ആ സ്വാഭാവികമായും സകല ജീവികളെയും കൊല്ലരുതെ- രാജ്യം നിഷ്ഠൂരമാക്കി വിടരുതെ? എന്താണു അങ്ങിനെ സാധാരണ സംഭവിച്ച കാണാത്തത. ഓടുന്ന കപ്പലുകളിൽ ഏതു ഓരോ കൊല്ലം മുങ്ങിപ്പോവുന്നുണ്ടു. ഏതു ആൾ വെള്ളം കുടിപ്പാൻ കിട്ടാതെ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പറയുന്നപോലെ തങ്ങളുടെ സ്നേഹിതന്മാരുടെ കഴുത്തു കുടിച്ചു മരിക്കും കുടിച്ച ദാഹനിവൃത്തി ചെയ്യുന്നു. ഇതെല്ലാം സുഷുപ്തമായി ആലോചിച്ചു നോക്കിയാൽ പ്രപഞ്ചത്തിലുള്ള ജീവികൾക്കു സാധാരണ ഉണ്ടാവുന്ന സുഖങ്ങൾ അഖണ്ഡമായി ഇരിപ്പാൻ പാടില്ലെന്ന ഭാഷ്യപ്പെടുത്തുവാൻ വെണ്ടിയൊ എന്നതൊന്നും, ചിലപ്പോൾ ചില കഷ്ടങ്ങളെ കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും, ആകപ്പാടെ സർവ്വജീവികൾക്കും ഹൃദയം പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഉള്ള നിവാസംപോലെ സുഖകരമായി വെറെ ഒന്നുമില്ലെന്ന എളുപ്പത്തിൽ അറിവാൻ കഴിയും. ഞാൻ ഇതിനെപ്പറ്റി എനി അധികം പറയുന്നില്ല- അത്യുന്നതങ്ങളായ സൗന്ദര്യങ്ങളിൽ ഇരുന്ന ഇഷ്ടപ്രകാരമുള്ള സർവ്വഭോഗങ്ങളെയും നിഷ്ക്രയിസെന്ന അനുഭവിച്ച സുഖിച്ച മരിച്ചിരിക്കുന്ന മഹാരാജാവിനും അന്നന്നു കൂലിപ്പണിചെയ്തു ആഹാരമാത്രം നിവൃത്തിച്ചു വല്ല പാളകളിലൊ കുടികളിലൊ പാതി ദിവസം കഴിക്കുന്ന ദരിദ്രനായ ഒരു മനുഷ്യനും ഹൃദയത്തിൽ ഇരിപ്പാനുള്ള ഒരു താല്പര്യം ഒരുപോലെ അധികരിച്ചു തന്നെ കാണുന്നു. ഏതു വയസ്സായാലും മരണം എന്നത ബാഹ്യ സങ്കടത്തെ ഇവര രണ്ടപെക്കും ഒരുപോ

ലെ ഉണ്ടാകുന്നു. അതിനുള്ള കാരണങ്ങൾ ആലോചിച്ചാൽ എളുപ്പത്തിൽ അറിയാം. ഹരം മഹാരാജാവിനും ഹരം ദരിദ്രനും പലെ മുഖ്യമായ സംഗതികളിലും ഒരുപോലെ ഉള്ള സുഖങ്ങളെയാണു ദൈവം കൊടുത്തിട്ടുള്ളതെന്നു കാണാം. ഉറക്കണൻ മഹാരാജാവു കണ്ണമിഴിക്കു സ്വാഭാവികമായിത്തന്നെ ഉണ്ടായ സന്ധ്യയുടെ ഉൾക്കണ്ണുകളിൽ കൂടി അകത്തേക്കു പ്രവേശിച്ചവയും തന്റെ സ്വപ്നമായ കട്ടിലിന്മേൽനിന്നു സ്വപ്നനിരാളത്തിരകളിൽ കൂടി രക്തങ്ങളായും പിംഗളങ്ങളായും കാണാവുന്നതുമായ സ്വാഭാവികതയുടെ മനോഹരങ്ങളായ രശ്മികളെ മഹാരാജാവു എങ്ങിനെ കണ്ടു മൊദിക്കുന്നുവോ അതുപ്രകാരംതന്നെ ഒരു ദരിദ്രനും ആ രശ്മികളെ തന്റെ മിറത്തുള്ള വാഴക്കൂട്ടങ്ങളിൽ കൂടി അതി ഭംഗിയായി പ്രകാശിച്ച പ്രകാശിച്ച വരുന്നതകണ്ടു മൊദിക്കുന്നു. ഇവിടെ ആ രശ്മികൾ ജീവജന്തുക്കൾക്കു എല്ലാം ഒരുപോലെ ആഹ്ലാദത്തെ ചെയ്യുന്നു. അതി മനോഹരങ്ങളായ കനകത്താമ്പാളങ്ങളിൽ നിറച്ചവെച്ചിട്ടുള്ള അതി സ്വാദകരമായ പല വിധ ഭോജ്യസാധനങ്ങളെ നെത്രെന്റിയം, ശ്രോത്രെന്റിയം, തപഗിന്റിയം ഇതകളെ കൂടി ഏക കാലത്തിൽ ഒരുപോലെ രൂപം, ഗാനം, മന്ദ്രവായു, മുതലായവകളെക്കൊണ്ടു രമിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ഭക്ഷിക്കുന്ന രാജാവിനു ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞശേഷം ഉണ്ടാവുന്ന തൃപ്തിതന്നെ ഹരം ദരിദ്രനെ വെള്ളച്ചാറ്റു തിന്നും വെള്ളം കുടിച്ചും വയർ നിറച്ചാൽ ഉണ്ടാവുന്നു. രാജാവിനു തന്റെ പൂജ്യതലത്തിൽ കിടന്നുറങ്ങുമ്പോൾ ഉള്ള നിവൃത്തിതന്നെ ഹരം ദ

രിദ്വാന കൊട്ടപ്പായയിൽ കിടന്നുറങ്ങുമ്പോഴും ഉണ്ടാവുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഹരം പ്രപഞ്ചത്തിലെ ജീവജാലങ്ങളുടെ സുഖത്തെ ഏല്പെടുത്തിയ ഒരു യുക്തികൗശലം നോക്കുമ്പോൾ ഹരം പ്രപഞ്ചത്തിന്നു മൊതുഭൂതമായി പ്രപഞ്ചത്തെ ഭരിച്ചു നിലനിൽക്കുന്നതായ ഒരു മഹച്ഛക്തി ഉണ്ടെന്നുള്ളതിന്നു വാദമുണ്ടാവാൻ പാടില്ല.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞപ്രകാരമുള്ള സങ്കടങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്നുണ്ടെങ്കിലും ജഗത്തിൽ സന്തോഷസന്താപങ്ങളുടെ കൃത്യമായ ഒരു കണക്കു എടുത്താൽ സന്തോഷം എത്രയൊ അധികരിച്ചു നിൽക്കുമെന്നും അതിന്നു കാരണം സംശയംകൂടാതെ നമുക്കു വിവരമായി അറിയാൻ കഴിയാത്ത ഒരു മഹച്ഛക്തിയാണെന്നും ആ മഹച്ഛക്തിയെ ഞാൻ ദൈവമെന്നു ഉറപ്പിച്ചു ഭക്തിപ്പെടുമെന്നും മാത്രം ഞാൻ പറയുന്നു.

ഗോവിന്ദപണിക്കർ—എനി ഹരം സംഗതിയെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞത മതി. വെലാത്തവാദം ചെയ്യാൻ നമ്മൾക്കു ആർക്കും ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂട. ആദ്യം ഞാൻ ഇതിനെക്കുറിച്ചു കുട്ടികളായ നിങ്ങളോട് ചൊദിച്ചത തന്നെ കുറെ തെറ്റിപ്പോയി എന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു.

ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവൻ—ഇങ്ങിനെയാണു ജെഷ്ഠന്റെ അഭിപ്രായം ഞങ്ങൾ ഇത്രയൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടും.

ഗോ-പ—എന്താണു നിങ്ങൾ പറഞ്ഞത്. രണ്ടാളും വളരെ വിവൃതിത്തം പറഞ്ഞു. നിങ്ങൾക്കു മതത്തെക്കുറിച്ചു എന്തറിയാം- മുലപ്പാല നാരുന്ന കുട്ടികളല്ലെ നിങ്ങൾ. നിങ്ങൾക്കു പറയുവാൻ കഴിയുന്ന ഒരു സംഗ

തിയെകുറിച്ച ഞാൻ ചൊരിക്കട്ടെ-അതിനെ കുറിച്ച നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം കെട്ടാൽ കൊള്ളാം.

ഈ ഇംക്ലീഷരാജാവിന്റെ രാജ്യഭാരത്താൽ നമ്മൾക്കു ചില ഗുണങ്ങൾ എല്ലാം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പല ഉപദ്രവങ്ങളും ഉണ്ടാവുന്നുണ്ടെന്നും അതുകൾ നിങ്ങൾ ചെച്ചുണമെന്നും ഇയ്യുടെ നാട്ടുകാര ഒരു സഭ കൂടി കൊല്ലംതൊറും പ്രസംഗിച്ചു വരുന്നുണ്ടെന്നും ഞാൻ കെട്ടു. ഈ സഭയെ കുറിച്ച നിങ്ങൾ രണ്ടാളുടെയും അഭിപ്രായം എന്താണെന്നു എനിക്കു അറിയണം.

മാധവൻ—അത സംസാരിപ്പാൻ നല്ല ഒരു സംഗതി തന്നെയാണു. ഇതവരെ പാഞ്ഞുതപൊലെ തടിച്ചാൽ അന്തവും ആദിയും കിട്ടാത്ത സംഗതിയല്ലാ.

ഗൊ-ക—ഇത്രനേരം പറഞ്ഞ സംഗതിയെക്കാൾ ഭഗവദ് മായിരിക്കും ഈ സംഗതി ഞാനും മാധവനുംകൂടി സംസാരിക്കുന്നതു എന്നാകുന്നു എന്റെ അഭിപ്രായം. ഈ കൊൺഗ്രസ്സു സഭ ഇൻഡ്യയുടെ ഇപ്പൊഴത്തെ സ്ഥിതിക്കു കെവലം നിഷ്പ്രയോജനമായതാണു. ഒരു സാരവുമില്ല. ചെറു ഗോഷ്ടി എന്നു ഞാൻ വചാരിക്കുന്നു.

മാ—ഇതു വലിയ ആവലാതിതന്നെ- ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിയുടെ ധൃതഗതി കൂറെ അധികം തന്നെ. കൊൺഗ്രസ്സു എന്ന സഭ എന്താണെന്നും അതിന്റെ ഉദ്ദേശങ്ങൾ എന്തെല്ലാമാണെന്നും അച്ഛനെ ശരിയായി മനസ്സിലാക്കിയ ശേഷമല്ലെ അതിനെക്കൊണ്ടു ഉണ്ടായ പ്രയോജനത്തെ പറ്റി ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിക്കുള്ള അ

ഭിപ്രായത്തെ പറയെണ്ടത-ആസഭയുടെ സ്വഭാവവും ഉദ്ദേശവും ഇന്നതാണെന്ന പറയൂ.

ഗോ-കു-ഭാഗം പറയാം- ജെഷ്ഠൻ കെടക്കട്ടെ. ഇം ക്ലീഷപരിച്ച നല്ലവണ്ണം ഇംക്ലീഷ സംസാരിക്കാറായ ചില ഭവ്യസ്ഥന്മാരായ ഹിന്ദുക്കളും മുസൽമാന്മാരും ബിലാത്തിയിൽ ഉള്ള ഗവണ്മെണ്ടു പോലെ ഇൻഡ്യാഗവണ്മെണ്ടിനെ ആക്കി വെപ്പാനാണെന്നുള്ള ഭാവത്തോടു കൂടി ഒരധികാരവും കൂടാതെ തങ്ങൾതന്നെ ഒരു സഭയായി ചെന്ന് അന്യോന്യം സൂതിച്ചും വലിയ ഭാവം നടിച്ചും വൃഥാ കണ്ണക്ഷോഭം ചെയ്തും കാലം കളയുന്ന ഒരു സഭയാണു കൊൺഗ്രസ്സുസഭ. ഒരു വസ്ഥകൊണ്ടും ബിലാത്തിക്കാരൊട നമ്മൾ ഇന്ത്യാരാജ്യക്കാര എന്നിയും സമന്വാരായിട്ടില്ലാ. തുല്യത വരാൻ ശ്രമിച്ചാൽ എളുപ്പത്തിൽ സാധിക്കാവുന്നതും എത്രയൊ പ്രയോജനമുള്ളതും ആയ വെറെ പല കാര്യങ്ങളും ഉണ്ടു. അതിൽ ഒന്നും ശ്രമം ചെയ്യാതെ എല്ലാവരിന്റെയും അഗ്രത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതും ബഹു പ്രയാസമായതും ആയ ഒരു വലിയ കാര്യത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച അനാവശ്യമായി ചെയ്യുന്ന ശ്രമമാണു ഇതു എന്നുള്ളതിലെക്കു യാതൊരു സംശയവുമില്ലാ. ബിലാത്തിക്കാർക്കു ഇപ്പോൾ കിട്ടിയിട്ടുള്ള സ്വതന്ത്രതകൾ എല്ലാം ഇങ്ങിനെ കൊൺഗ്രസ്സു കൂടിട്ടു കിട്ടിയതല്ല. ഒന്നാമത-ഇതു സ്വതന്ത്രതക്കു ആഗ്രഹമുള്ള റും നെട്ടി വവാചാലന്മാര ഘടപടാ എന്ന ഇംക്ലീഷിൽ ശബ്ദ ഷൊഷം ചെയ്യുന്നതു എല്ലാം സൂക്ഷ്മമായ ആലോ

വിശേഷമായി പ്രസംഗം ചെയ്യേ എന്ന വരുത്തണം. ഇത്ര മാത്രമേ ഇവർക്കുള്ളിൽ തീർച്ചയായ ആഗ്രഹമുള്ളൂ. ഇംഗ്ലീഷ് ഗവണ്മെണ്ടു ഇപ്പോൾ നടക്കുന്ന പ്രകാരം ഉള്ളതെന്നെ ഇൻഡ്യയിലെക്കു എന്നിയും ഒരു പുരുഷാന്തര കാലത്തെക്കു കാലാനുസൃതമായ അല്ലാത്ത ഭേദങ്ങളെയും പരിഷ്കാരങ്ങളെയും ചെയ്യേ വന്നും കൊണ്ടിരുന്നാൽ ധാരാളം മതിയാവുന്നതാണ്. ഇൻഡ്യയിലെക്കു ഇപ്പോൾ അഗേഷം പൊരാത്തതും ലജ്ജാകരമാകുംവണ്ണം വഷളായിട്ടുള്ളതായ എന്തെല്ലാം കാര്യങ്ങളെ പരിഷ്കരിക്കാൻ ഉണ്ടു. എന്താണ് അതെല്ലാം വിട്ടു കളഞ്ഞു ഒന്നാമത രാജ്യഭാര സംഗതിയിൽ ഇവർ കടന്നു പിടിക്കുന്നത്. ഒന്നാമത ാരം ജാതിഭേദങ്ങൾ ഇത്ര അധികം അനുവശ്യമായി ജനങ്ങളുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കു മുടക്കമായി തടയുന്നതിനെ നീക്കം ചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കരുതെ. ഇന്ത്യാ രാജ്യം ക്രമേണ ഭാരിദ്രുത്തിൽ പെടുന്നത നിർത്താൻ അന്യ രാജ്യങ്ങളുമായുള്ള കച്ചവടങ്ങൾ, കൃഷി, കണ്ണെല പ്രവൃത്തികൾ, യന്ത്രപ്പണികൾ മുതലായത ഇൻഡ്യക്കാരെ പഠിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കരുതെ. സ്ത്രീകളെ വിദ്യാഭ്യാസം ധാരാളമായി ചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കരുതെ. നമ്മളുടെ അതി മാലിന്യമായ ചില ഗൃഹ പൂത്തികളെയും അപരിഷ്കൃതാചാര വിഹാരാദികളെയും ഭേദം ചെയ്യാൻ നോക്കരുതെ. എത്ര കാലമായി തീവണ്ടി, ടെലിഗ്രാഫ് മുതലായ പല അഭൂതകരങ്ങളായ വിദ്യകൾ ഇൻഡ്യയിൽ വന്നിട്ടു.

രംവക യന്ത്രങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുവാനും ഉപയോഗിക്കുവാനും പഠിപ്പാൻ ഫിത്തു മുസൽമാന്മാർ ശ്രമിക്കുകയുണ്ടായിരുന്നു. യൂറോപ്പിൽ ഉള്ള വലിയ രാജ്യങ്ങളിലെ എല്ലാ നാട്ടുകാരും രംവക പല പല വിദ്യകളും പഠിക്കുന്നില്ല. നമ്മുടെ ഇരിമ്പുകൊണ്ടു നല്ലതായ ഒരു ചക്രം വെണമെങ്കിൽ ഇംഗ്ലാണ്ടിൽ നിന്നു വരുത്തേണ്ട. ഒരു ഇരുമ്പു ചങ്ങല വെണമെങ്കിൽ ഇംഗ്ലാണ്ടിൽനിന്നു വരുത്തേണ്ട. നല്ല ഒരു തൂശി വെണമെങ്കിൽ ഇംഗ്ലാണ്ടിൽനിന്നു വരുത്തേണ്ട. ഒരു തൂശി മുതൽ ഒരു പടക്കുപ്പുവരെ ഉള്ള സകല സാധനങ്ങളും നല്ലതായി കിട്ടണമെങ്കിൽ നമ്മുടെ ഇംഗ്ലാണ്ടിൽനിന്നു വരുത്തേണ്ട. ഇതിൽ രം നാട്ടുകാർ അവമാനമില്ല. രംവക പല കാര്യങ്ങളിലും ഇന്ത്യയെ ഇംഗ്ലാണ്ടിനു സമതരവരുത്തുവാനല്ലെന്നാമതു ശ്രമിക്കേണ്ടതും ജനസമുദായത്തിന്നു സ്വരാജ്യ ഭരണത്തിൽ സ്വതന്ത്രത കൊടുക്കേണ്ടതും രംവക അനവധി അനവധി കാര്യങ്ങളിൽ, ഇപ്പോൾ ഇൻഡ്യയിൽ പ്രത്യക്ഷമായി ലജ്ജാകരമായി കാണുന്ന പലവിധമുള്ള വീഴ്ചകളെയും അറിവില്ലായ്മയെയും തെറ്റുകളെയും തീർത്ത പരിഷ്കരിച്ചതിന്റെ ശേഷം വെണ്ടതല്ല. രംവക പരിഷ്കാരങ്ങൾ ഒന്നും ചെയ്യാതെ രം രാജ്യഭാര വിഷയങ്ങളിൽ ഒന്നാമതല്ല വെശിച്ച കരം ആളുകൾ എല്ലാംകൂടി നിലവിളിച്ചാൽ ആര ബഹുമാനിക്കും. വെറെ ഉള്ള എല്ലാ സംഗതികളിലും കെവലം അധ്വാനം മുഖന്മാരായിരിക്കുന്ന

വരും ഒരു സംഗതിയിൽ മാത്രം തല പൊന്തിച്ച നിലവിളിച്ചാൽ നിവൃത്തിയാവുന്നത പ്രയാസമല്ലെ-
എന്നിരിക്കും കൊൺഗ്രസ്സിനെപ്പറ്റി വലിയ ചു-
ട്ടുമാണു ഉള്ളത. സർ ലെപ്പൽ ഗ്രിപ്പിൻ മുതലായ
അനേകം സാജ്ജന്മാർ ഇൻഡ്യാ നിവാസികളെപ്പ-
റ്റി കാര്യം സമയം ചെയ്യുന്ന പ്രസംഗങ്ങൾ കെൾ-
ക്കുവാൻ എനിക്കു ലജ്ജ തോന്നുന്നു. പല സം-
ഗതികളും അവർ പറയുന്നത ശരിയാണ്. പല
സ്ഥിതികളിലും നമ്മളുടെ അവസ്ഥ വളരെ ലജ്ജാ-
കരമായിരിക്കുന്നു. ഇതെല്ലാം മുടിവെച്ച രാജ്യഭാരം
കാഴ്ചത്തിൽ മാത്രം ഇംക്ലീഷുകാരോട് സമത വര-
ത്താണ് എന്നു ഇച്ഛിച്ചാൽ അത സാധിക്കുമൊ. ഞ-
വക സഭ ഉണ്ടാവുന്നതിനാൽ പൂർവ്വം കണ്ടു ക്ഷോഭ-
വും ദ്രവ്യനാശവും ഫലം എന്നു ഞാൻ പറയുന്നു.

ഗൊ-പ—ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടി പറഞ്ഞത ശരിയാണ്. ഇ-
തിൽ ഞാൻ ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടിയോട് യോജിക്കുന്നു.
ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ രാജ്യഭാരം മുമ്പു ഉണ്ടായിരുന്നതി-
നേക്കാൾ വളരെ നന്നു. ഇപ്പോൾ ഇതുമതി. എന്നാ-
ൽ ജാതിഭേദം ഇല്ലാതാക്കണം എന്ന ഒരു വിസ്തൃതം
ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞതിൽ ഞാൻ ചെറുനല്ലി.

ഗൊ-ക—അത ഞാൻ സമ്മതിച്ചെക്കാം. എന്നാൽ രാ-
ജ്യഭാരത്തിന്റെ കാര്യം ഞാൻ പറഞ്ഞത ഒക്കെ
ബോദ്ധ്യമായല്ലോ.

ഗൊ-പ—എന്താണ് മാധവൻ ഒന്നും പറയാത്തത.

മാ—എനിക്കു ഒന്നും പറയാൻ തോന്നുന്നില്ല. പൂർത്തി

യായ വിദ്യാഭ്യാസം ഉണ്ടായി ബി- എ- പാസ്സായ ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടി ഇങ്ങിനെ അസംബന്ധം സംസാരിച്ച ചുടനമാണെന്നു ഇപ്പോൾ ഉള്ളത.

ഗൊ-കുറുത്ത അസംബന്ധവും സംസാരിച്ചില്ല ഞാൻ- ഏതെങ്കിലും അസംബന്ധം എന്നു കാണിച്ചു തന്നു.

മാ-പറഞ്ഞത മുഴുവനും അസംബന്ധം- ആകെവ അസംബന്ധം. ഒന്നാമത- ഇൻഡ്യയിൽ പാർപ്പിച്ചമെണ്ട ഉണ്ടാകുവാനല്ല കൊൺഗ്രസ്സിന്റെ ഉദ്ദേശം. പിന്നെ ഇംക്ലീഷുകാരോട് സമന്മാരണ ഇന്ത്യക്കാർ എന്നും സഭക്കാരിൽ യോഗ്യരായവർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടില്ല.

ഇന്ത്യയിൽ പല സംഗതികളും പരിഷ്കരിപ്പാൻ ഉണ്ടെന്ന പറഞ്ഞത ശരി. പക്ഷെ ആ സംഗതികൾ ഉള്ളതുകൊണ്ടും രാജ്യഭാര സംഗതിയിൽ ഒന്നാമതായി പ്രവേശിച്ചുകൂട എന്ന പറയുന്നത ഭോഷതമാണു. രാജ്യസ്നേഹവും അഭിമാനവും ഉണ്ടെങ്കിൽ ഇംക്ലീഷുകാരോട് രാജ്യം യുദ്ധംപെയ്തു തിരിയെ വാങ്ങണം- എന്നാൽ മാത്രമേ അഭിമാനം ഉണ്ടെന്ന വിചാരിപ്പാൻ പാടുള്ളൂ എന്ന പറഞ്ഞതും വലിയ ഭോഷതം തന്നെ. ഗൊവിന്ദൻ കുട്ടി യൂറോപ്പു രാജ്യങ്ങളിലെ ചരിത്രങ്ങൾ പലതും വായിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ ഇങ്ങിനെയൊ അഭിപ്രായമായത. ഇംക്ലീഷു ബിലാത്തരിയിലെ ആദ്യത്തെ കഥതന്നെ വിചാരിച്ചു നോക്കൂ. ബ്രിട്ടീഷു ദുഃഖിൻ അന്നാദിയായി ഉണ്ടായിരുന്നവരെ ഒന്നാമത റൊമൻകാര പൊയി ജയിച്ചു ബ്രിട്ടീഷു രാജ്യം അവരുടെ രാജ്യമാക്കി കരകാ

ലം വെച്ചു. പിന്നെ സെക്രട്ടറിയുടെ കാലമായി. പിന്നെ ഡയറക്ടറുടെ വാഴ്ച. ഒടുവിൽ നോബൽ രാജാക്കന്മാരായ പ്രഞ്ചരാജ്യക്കാര ബ്രിട്ടീഷ് രാജ്യം പിടിച്ചു. എന്നിട്ടുണ്ടായ കഥ ഓർമ്മയില്ലെ- റം രാജാക്കന്മാര അതി ശക്തന്മാരാകയാൽ അവർക്ക് ബ്രിട്ടീഷുകാർ കീഴടങ്ങേണ്ടി വന്നില്ല.

ഗോ-കു—ഒരിക്കലും കീഴടങ്ങിയിട്ടില്ല. പുറത്തുനിന്നു വന്ന റം രാജാക്കന്മാര ഇംക്ലീഷുകാരുമായി യോജിച്ചു അവരുടെ ജാതിയൊട ചെന്ന്- പരന്തിരിസ്സ രാജ്യം കെവലം വിട്ടു. അതപൊലെ മഹാരാജനും മറ്റും വന്ന ഇവിടെ താമസിച്ച നമ്മളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചെന്ന് നിൽക്കുന്നതവരെ എന്തിന ഇംക്ലീഷുകാരെ രാജ്യഭാരം ചെല്ലാൻ സമ്മതിക്കുന്നു.

മാ—ശരിതന്നെ സമ്മതിച്ചു. ഇംക്ലീഷുകാർ ഇങ്ങട്ടു വരുന്നതും നമ്മൾ അങ്ങട്ടു പോവുന്നതും എല്ലാം ഒരു പൊലെ. ഇംക്ലീഷുരാജ്യഭാരം തുടങ്ങിയ മുതൽ നമ്മളുടെ രാജ്യത്തു പല പ്രയത്നങ്ങളും അഭിപ്രായവും സുഖവും മെല്ലെമെൽ വർദ്ധിച്ചു കാണുന്നത കൊണ്ടു ഞങ്ങൾ കൊൺഗ്രസ്സുകാരുടെ അഭിപ്രായവും ഉദ്ദേശവും ക്രമേണ ക്രമേണ ഇംക്ലീഷുഗവണ്മെണ്ടും ഇന്ത്യാഗവണ്മെണ്ടും അന്യോന്യം യോജിപ്പിച്ചു ഏകീകരിക്കണമെന്ന മാത്രമാണു, അതിലെക്കാണു റം ശ്രമങ്ങൾ എല്ലാം ചെയ്യുന്നത. നോർമൽ രാജാക്കന്മാര എങ്ങിനെ ബ്രിട്ടീഷുരാജാക്കന്മാരായൊ അതപ്രകാരം തന്നെ ഇംക്ലീഷുരാജാക്കന്മാരും ഇംക്ലീഷുഗവണ്മെണ്ടും

ഇന്ത്യയുടെ സ്വന്തം രാജാക്കന്മാരും ഇന്ത്യയുടെ ഗവ
 ഘെണ്ടും ആക്കണം എന്ന തന്നെയാണു ഞങ്ങൾ
 കൊൺഗ്രസ്സുകാരുടെ ഉദ്ദേശവും കാംക്ഷയും. ഞാൻ
 മൺകാര ഇംഗ്ലണ്ടിൽ വന്ന കാലാവസ്ഥക്കു അനുസ
 രിച്ച ബ്രിട്ടീഷു രാജ്യക്കാരും അവരും തമ്മിൽ അ
 ന്യാന്യം കൊന്നിട്ടും ഫിംസിചിട്ടും സമീകാൻ പാ
 ടില്ലാതെ ആയ ശേഷം എന്നങ്ങി യൊജിച്ച ഏകീക
 രിച്ചു. റം കാലാവസ്ഥക്കു അനുസരിച്ചു ഞങ്ങളും ഇം
 ക്ലീഷുകാരും തമ്മിൽ ബുദ്ധിമുട്ടുകൊണ്ടു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നു.
 ഇംക്ലീഷുകാർ ഞങ്ങളിൽ ഇപ്പോൾ ഉള്ളതിൽ അ
 ധികം വിശ്വാസവും പ്രേമവും ബഹുമാനവും ഉണ്ടാ
 വാനും ഇംക്ലീഷുഗവൺമെണ്ടു ഞങ്ങളെയും ഇംക്ലീഷു
 കാരെയും യാതൊരു ഭേദമായി വിചാരിക്കാതിരിക്കാ
 ന്വെണ്ടിയും ഞങ്ങൾ യത്നിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ തൊക്കു
 കൊണ്ടു പെടിപെച്ചിട്ടല്ല റം കാര്യം സാധിക്കാൻ
 പൊവുന്നത. വാക്കുകൊണ്ടു ന്യായം പറഞ്ഞിട്ടു ബു
 ധിമാന്മാരായ ഇംക്ലീഷുകാരെ സ്വാധീനമാക്കാൻ
 പൊവുന്നു. എന്റെ മനസ്സിൽ ഉദ്ദേശിച്ച വിധത്തി
 ൽ തന്നെ നടക്കുന്നുവെങ്കിൽ കൊൺഗ്രസ്സു പൊലെ
 ഇത്ര യോഗ്യമായ ഒരു സഭാ ഇതവരെ ഇൻഡ്യയി
 ൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല എന്ന പറയാം. എന്നാൽ ചില
 സംഗതികളെ റം സഭക്കാർ ഭേദപ്പെടുത്തി പരി
 ക്ഷരിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്ന ഞാൻ സങ്കല്പിക്കുന്നു. ചില
 പ്ലാൻ സഭക്കാരിൽ ചിലർ അന്നാവശ്യമായും ത
 കതായ സംഗതി കൂടാതെയും ബ്രിട്ടീഷുഗവൺമെണ്ടി

നെ ഭക്ഷിച്ചു എന്ന വന്നിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. ഇത മഹാ കഷ്ടമാണെന്ന ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. എങ്കിലും കൊൺഗ്രസ്സുസഭക്കാരിൽ യോഗ്യരായവർ ഏകീകരിച്ച ഇതവരെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ഒരു പ്രസംഗത്തിലും ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ ഗവണ്മെണ്ടിനെ ഒരു വിധത്തിലും ആകപ്പാടെ വെറുത്തു പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഓരോ സങ്കടങ്ങൾ ഉണ്ടാവുന്നത തീർത്ത പരിപാലിക്കാനെ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളു. പിന്നെ ഗോവിന്ദൻകുട്ടി ഇങ്ങിനെ ഭാഷ തപം പറഞ്ഞാലൊ. ഇന്ത്യയിൽ പരിഷ്കാരങ്ങൾ ചെയ്യാനുള്ള കാര്യങ്ങളെ ചെയ്യേണ്ടാ എന്ന കൊൺഗ്രസ്സുകാർ വെച്ചിട്ടില്ലാ. പല രോഗങ്ങളും പിടിച്ചുകിടക്കുന്ന ഒരു രോഗിയുടെ സകലരോഗങ്ങളും ഒന്നായിട്ട ഒരു ഭക്ഷണം കൊണ്ട ഒരു സമയം മാറാൻ കഴിയുന്നതല്ലാ. ഓരോന്നായി ഭേദം വരുത്തേണ്ടിവരും. അങ്ങിനെ ഭേദം വരുത്താൻ പാടില്ലാ. എല്ലാം കൂടി ഒന്നായിട്ടുതന്നെ ഭേദമാക്കുന്ന മരുന്ന മാത്രമേ സേവിക്കുകയുള്ളൂ എന്ന ആ രോഗി ഉറച്ചാൽ എല്ലാ രോഗങ്ങളിൽ നിന്നും രോഗി സങ്കടപ്പെടുകയെ ഉള്ളു. ഇൻഡ്യയിൽ ജാതിഭേദം ഇല്ലാതാക്കുവാൻ ഒരു സഭ കൂടെണ്ട കാലം എന്നിയും ആയിട്ടില്ലാ. ഇതിനാണ സമയം ആവാത്തത. ഗവണ്മെണ്ടിന്റെ മാതിരിയും ചട്ടങ്ങളും നന്നാക്കുന്നത നാളെത്തന്നെ ചെയ്യാലും ഗുണമെ ഉണ്ടാകയുള്ളു. അതിനുള്ള സംഗതി പറയാം. ജാതി എന്ന ഇന്ത്യയിൽ പറയുന്നത എല്ലാം ഓരോ മതത്തെ ആശ്രയിച്ചിട്ടാണു മുഖ്യമാ

യി നിൽക്കുന്നത. ആ മതവിശ്വാസം ഒന്നുമാത്രമാണെന്നു ഇംക്ലീഷുകാർക്കു എനിയും ഇൻഡ്യയിൽ നിന്ന കളവാൻ കഴിയാത്ത ഒരു സാധനം. ദൈവ വിശ്വാസവും വന്ദനയും ഓരോ പ്രകാരത്തിൽ ചെയ്യുന്നതിന്നു ആശ്രയിച്ച ജാതി നിൽക്കുന്നത കൊണ്ടു ആ വിശ്വാസം കളവാൻ കഴിയുമ്പോളല്ലാതെ ജാതിഭേദം കെവലം വിട്ടുത്താൻ കഴിയുമൊ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. ആ വിശ്വാസം ഇൻഡ്യയിൽ നിന്ന വിട്ടുത്തേണമെങ്കിൽ ഇൻഡ്യക്കാരായ ഹിന്ദു മുസൽമാന്മാരുടെ മതാചരണകളെ ജയിക്കുന്നതായ ഒരു വിശേഷവിധിമതം അവർ കാണിച്ചു കൊടുത്ത അതിൽ ശീലിപ്പിക്കണം. അങ്ങിനെ ഒരു വിശേഷ വിധിയായ മതം കാണാനില്ല. അത കൊണ്ടു ഇൻഡ്യാരാജ്യത്തിൽ ഉള്ള മതങ്ങൾക്കു അനുസരിച്ചു നില്ക്കുന്ന ജാതികൂടാതെ ഭേദം ചെയ്യാൻ ഇപ്പോൾ ശ്രമിച്ചാൽ സാധിക്കുമൊ- സംശയം. എന്നാൽ കാലക്രമം കൊണ്ടു അറിവു അധികം വർദ്ധിക്കുമ്പോൾ ജാതി സിദ്ധാന്തങ്ങൾ ക്രമേണ കുറഞ്ഞവരും. ഒടുവിൽ കെവലം നശിച്ചു എന്നും വരാം. ഇൻഡ്യയിൽ ഇപ്പോൾ ഉള്ള സ്ഥിതിയിൽ ജാതിഭേദമില്ലാതാക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നത കെവലം തെറ്റായി വന്നു കൂടുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നാൽ രാജ്യഭാരസംഗതി ഒന്നു കാത്തു നോക്കുക. ഇംക്ലീഷുകാർ ഹിമവൽസെതുപയുക്തം രാജ്യഭാരം തുടങ്ങിട്ടു ഇപ്പോൾ ഏതാണ്ടു ഒരു ആറു സംവത്സരമായിട്ടു ഉള്ളു. എങ്കിലും രാജ്യഭാര

നീതികളെ കുറിച്ച ജനങ്ങൾക്കു ഹൃദയ സംവത്സരങ്ങൾക്കുള്ളിൽ എത്ര അധികം അറിയും രുചിയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നു ഗോവിന്ദൻകുട്ടി കാര്യം നോക്കൂ. വഴിപോവുന്ന ഒരു കൂലിക്കാരനൊടൊ മീൻ പിടിക്കുന്ന ഒരു മുക്കുവനൊടൊ സംസാരിച്ചാൽ കൂടി ഇപ്പോഴത്തെ ഭേദം അറിവാൻ കഴിയും. അവന സ്വവിൽ ശാസ്ത്ര തന്ത്രങ്ങളും ക്രിമിനാൽ ശാസ്ത്ര തന്ത്രങ്ങളും അറിയാമെന്നല്ല ഞാൻ പറയുന്നത. ഇംക്ലീഷ് രാജ്യഭാരത്തിൽ തന്റെ ശരീരത്തിനും മനസ്സിനും തന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരം കുറുകരമല്ലാത്ത യാതൊന്നിലും വ്യാപരിക്കുന്നതിന്നു സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടെന്നുള്ള അറിവ നിശ്ചയമായി അവന ഇപ്പോൾ ഉണ്ടു. മുമ്പ അങ്ങിനെ അല്ല- സാധാരണ ഇത്ര അറിവ ഉണ്ടായാൽ മതി. സകല സ്വതന്ത്രഭോഗങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്ന ഇംഗ്ലീണ്ടിലും അമേരിക്കയിലും മറ്റും ഉള്ള സാധാരണ ജനസമുദായത്തിൽ ഇൻഡ്യയിലുള്ള സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കുള്ള അറിവകൾ തന്നെ ഹൃദയ രാജ്യഭാര വിഷയത്തിൽ ഉള്ളു. സ്വതന്ത്ര രാജ്യഭാരത്തിന്നിച്ഛിക്കുന്ന രാജ്യനിവാസി കൾ മുഴുവനും ഗ്ലോഡസ്കൻ മുതലായവരെപ്പോലെ രാജ്യഭാരതന്ത്രങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കണം എന്നു പറയുന്നത ഭോഷതയല്ല. രാജ്യഭാരം ബിലാത്തിയിലെപ്പോലെ ഇൻഡ്യയിൽ ചെച്ചെന്നമെങ്കിൽ സ്ത്രീകളെ മുഴുവൻ ഇംക്ലീഷ് പഠിപ്പിച്ചിട്ടും ബിലാത്തിയിലെ യന്ത്രങ്ങൾ ഇവിടെ പണിയാറായിട്ടും മറ്റും വെണമെന്നു പറയുന്നതും ഭോഷതയാണ്. പിന്നെ ഗോ

വിന്ദൻകുട്ടി പറയുന്ന ഹിമവൽ സൈതുപയ്യന്തമുള്ള ജനങ്ങൾ ഇംക്ലീഷരാജാവിനെ അടങ്ങി നില്ക്കുന്നത, അങ്ങിനെ നിന്നില്ലെങ്കിൽ വെടികൊണ്ടു കണ്ണു മിഴിച്ചു പൊവും എന്ന ഭയപ്പെട്ടിട്ടാണെന്ന-ഇത ഏറ്റവും തെറ്റായ ഒരു അഭിപ്രായമാണ്. ഇംക്ലീഷകാരുടെ ശക്തി ഇൻഡ്യയിൽ ഉള്ള കള്ളന്മാർക്കും ഭട്ടന്മാർക്കും അസത്തകൾക്കും ഭയത്തെയും നല്ലജനങ്ങളുടെ ഉള്ളിൽ ബഹുമാനത്തെയും ജനിപ്പിക്കുന്നത ശരിയാണെങ്കിലും രാജ്യം മുഴുവനും ഇങ്ങിനെ ഒരുങ്ങി നില്ക്കുന്നത ഇംഗ്ലീഷഗവൺമെണ്ടു പ്രജാപരിപാലനം ചെയ്യുന്നതിലുള്ള യോഗ്യത ഫെതുവായി പ്രജകൾക്കു ആ ഗവൺമെണ്ടോടുള്ള പ്രിയം നിമിത്തമാണെന്നുള്ളതിലേക്കു എനിക്കു സംശയമില്ല. ഇംക്ലീഷഗവൺമെണ്ടു മുമ്പു നമ്മൾക്കുണ്ടായിരുന്ന രാജാക്കന്മാരെപ്പോലെ അനീതിയും അക്രമവും കാണിച്ചു ജനോപദ്രവം ചെയ്തിരുന്നവരിൽ ഇതിന്നു എത്രയൊ മുമ്പു ഇംക്ലീഷഗവൺമെണ്ടു ഇൻഡ്യയിൽ ഇല്ലാതെ വരുമായിരുന്നു-അതിന്നു സംശയമില്ല. പിന്നെ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി പറയുന്നത-ഞങ്ങൾ ഇംക്ലീഷിൽ പ്രസംഗിക്കുന്നതും മാറ്റം പ്രസംഗക്കാർ എന്ന കീർത്തിക്കപ്പെട്ടിട്ടു മാത്രം എന്നാണ്. അങ്ങിനെയുള്ള കീർത്തി ഉണ്ടാവണമെന്നു ഞങ്ങൾക്കു ആഗ്രഹം ഇല്ലെന്നില്ല- പക്ഷെ അതിനുമാത്രമായി പ്രസംഗിക്കുന്നതാണെന്നു പറയുന്നതാണു അബദ്ധം. ഞങ്ങൾ പ്രസംഗങ്ങൾ എല്ലാം എത്രയൊ ആവശ്യമായിട്ടുള്ളതാണെന്നു മാത്രമല്ല, അതുകളെക്കൊണ്ടു പലവിധ പ്രയോഗം

ജനങ്ങൾ ഇൻഡ്യക്ക് റം ചുരുങ്ങിയ കാലത്തിനുള്ളിൽതന്നെ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഓരോന്നായി ഞാൻ എണ്ണി പറഞ്ഞതരാം. ഒന്നാമത- ഇപ്പോൾ ബിലാത്തിയിലുള്ള നിഷ്പക്ഷവാദികളായ മഹാത്മാക്കൾ ഇന്ത്യയിൽ നല്ല പഠിപ്പും സാമന്ത്രിയും ഉള്ളവര പലരും ഉണ്ടെന്നു പുണ്യബൊദ്ധ്യമായിരിക്കുന്നു. ഇത റംവക പ്രസംഗങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയ ബൊദ്ധ്യമാകുന്നു.

രണ്ടാമത- റം ബൊദ്ധ്യം ഉണ്ടായതിനാൽ കൊൺഗ്രസ്സു സഭയെ രക്ഷപ്പെടുത്തി നിലനിൽക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം പല ഇംക്ലീഷുകാർക്കും ഉണ്ടായി തീർന്നിരിക്കുന്നു.

മൂന്നാമത- പ്രസംഗങ്ങളുടെ വിശേഷതകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിലുള്ള ബഹുയോഗ്യരായ ജനങ്ങൾ മുമ്പ കൊൺഗ്രസ്സിനോട അനിഷ്ടത്തെയാ അനാഥമായെയാ കാണിച്ചതിനെമാറ്റി കൊൺഗ്രസ്സിനെ ബഹുമാനിച്ച കൊൺഗ്രസ്സിന്റെ ഇഷ്ടന്മാരായി തീർന്നിരിക്കുന്നു.

ഇങ്ങിനെ പലവിധ ഗുണങ്ങൾ ഇത്ര കുറഞ്ഞതിൽ ഇൻഡ്യക്ക് വേണ്ടി സമ്പാദിച്ചത യുക്തിമാന്മാരും സമത്വന്മാരും ആയ വാഗ്മികളുടെ അതിവിശേഷമായ പ്രസംഗങ്ങളാണ്. ന്യായമായ വിധം കുറെ കാലം റം കൊൺഗ്രസ്സു നടക്കുന്നുവെങ്കിൽ സംശയംകൂടാതെ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പ്രജകൾക്കു ഗവണ്മെന്റിൽനിന്നു ഉണ്ടാവുന്ന ഗുണങ്ങൾ ഇൻഡ്യക്കും ഉണ്ടാവും എന്നുള്ളതിന്നു എനിക്കു സംശയമില്ല. പിന്നെ റം പ്രസംഗങ്ങളെപ്പറ്റി വൃഥാ കണ്ണുക്കുടാഭം എന്ന ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി പറയുന്ന

ത എത്ര ഭോഷതപമാണ. എന്നാൽ ചിലപ്പൊൾ ൾം കൊൺഗ്രസ്സ സഭക്കാരിൽ ചിലരും ചില ന്യൂസ്പേപ്പർ കളും സഭക്കാരൊ അപരരുടെ സ്തേഹിതന്മാരൊ എഴുതി ടുള്ള ചില പുസ്തകങ്ങളും അനാവശ്യമായും അസത്യമായും ഇന്ത്യയിൽ ഇപ്പൊൾ നടക്കുന്ന ഗവൺമെന്റിനെ കുറിച്ച ഭൂഷ്യാരൊപം ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്ന ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു- ഇത വലിയ ഒരു തൊറാണ്. ഇത ഇന്ത്യയുടെയും കൊൺഗ്രസ്സിന്റെയും വലിയ നിഭാഗ്യമെന്നെ പറയാനുള്ളു. ഇത വർദ്ധിച്ചുവരുന്നുണ്ടെങ്കിൽ കൊൺഗ്രസ്സിനെന്നെ ഒടുവിൽ ഇത നാശകരമായി തീരുന്നതാമാണ്. മഹാ ബുദ്ധിശാലിയായ സർ കാക്ലണ്ട കൊറംവിൻ സായ്യാവർകൾ മിസ്റ്റർ ഏ- ഓ- ഫ്ഫും സായ്യാവർകൾക്കു കൊൺഗ്രസ്സുകാർ ചിലപ്പൊൾ ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റിനെ കുറിച്ച ചെയ്ത ഭോഷാരൊപങ്ങളെ കുറിച്ച വളരെ യുക്തിയായും ഭംഗിയായും എഴുതിയ ഒരു കത്തിനെ ഞാൻ വായിച്ചിരുന്നു. ആ മഹാനായ സായ്യാവർകൾ ആ കത്തിൽ കാണിച്ച സംഗതികളെ വായിച്ച ഞാൻ വ്യസനിച്ചുപോയി. നമ്മൾക്കു ഇപ്പൊൾ ഉള്ള ഇന്ത്യാഗവൺമെന്റു നമ്മൾക്കു കഴിയുന്ന ഗുണം എല്ലാം ചെയ്യണമെന്ന വളരെ താല്പര്യത്തോടും ശ്രദ്ധയോടും ഇരിക്കുമ്പോൾ അവര ചെയ്യുന്നത അനാസ്ഥയായും ദുഷ്ടവിചാരത്തോടുകൂടിയും ആണെന്ന ചിലർ പറയുന്നത കഷ്ടമല്ല. ഇംക്ലീഷഗവണ്ണർമാരും രാജ്യഭാരാധികാരികളും വളരെ ക്ഷമാഗുണമുള്ളവരല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഇങ്ങിനെയുള്ള അവമാനകരമായ പ്രസ്താവങ്ങൾ കെട്ട അവര

എങ്ങിനെ സഹിക്കും. നമ്മളെ എങ്ങിനെ സ്നേഹിക്കും. ഞ്ഞെപ്പക ചില ലോഷണങ്ങൾ നമ്മുടെ ചില ആളുകൾക്കു ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ കൊൺഗ്രസ്സു ഇതിനെ മുമ്പു ഇതിലും ശക്തിയുള്ളതായി തീരുകയായിരുന്നു.

ലോഡ്ഡ് ഫീൽ എന്ന പ്രഭു ഗവണ്ണർ ജനാഭായിരുന്ന കാലത്തു ആദ്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു കൊൺഗ്രസ്സിനെ അതിപ്രീതിയായിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഗവണ്ണർ അഭിനവകരിച്ച കൊൺഗ്രസ്സിലെ ചില കൂട്ടർ അന്നുവശ്യമായും അസംഗതിയായും ദോഷങ്ങൾ പറയുന്നതുകെട്ടു കെട്ടു അദ്ദേഹം വിഷാദിക്കെണ്ടിവന്നു. എന്റെ എല്ലാജ്ഞാഴും ഉള്ള വിചാരവും ദൈവത്തോടുള്ള പ്രാർത്ഥനയും നമ്മുടെ ഞ്ഞെപ്പക സഭക്കാർ ഇപ്പോൾ ഇന്ത്യയുടെ ഭാഗ്യവശാൽ കിട്ടിയിട്ടുള്ള ഞ്ഞെപ്പക സഭക്കാർക്കിന്നെ അന്നുവശ്യമായും അസംഗതിയായും അസത്യമായും ദക്ഷിക്കാതെ ഇൻഡ്യയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കു വെണ്ടിയുള്ള യത്നങ്ങൾ ചെയ്തു ഇൻഡ്യയെ ഇംഗ്ലാണ്ടിലെ സ്വതന്ത്രതയുള്ള രാജ്യമാക്കി തീർക്കണമെന്നു കുന്നു. ഇപ്പോഴത്തെ ഗവണ്ണർക്കിന്നെ അന്നുവശ്യമായും അസത്യമായും ദക്ഷിക്കാതെ ഞ്ഞെപ്പക സഭക്കാർ പല വഴികളും ഞ്ഞെപ്പക കാണുന്നുണ്ടു. ഇൻഡ്യയെ ഗുണം വരരുതെന്നു ഇൻഡ്യക്കാർ എല്ലാജ്ഞാഴും ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ അടിമകളായി ഇരിക്കണമെന്നൊ ഇംഗ്ലീഷുഗവണ്ണർക്കിന്നെ ഒരു കാലത്തും വിചാരമുണ്ടാകയില്ല. അതപ്രത്യക്ഷമായ കാര്യമാണു- ഇതായിരുന്നു അവരുടെ വിചാരമെങ്കിൽ നമ്മൾക്കു അവരെ പൊലെ പഠിച്ചു അ

റീവും ഉണ്ടാക്കി വെപ്പാൻ കഴിഞ്ഞ നൂറുകൊല്ലങ്ങളായി ഇത്രയെല്ലാം അവർ ഉത്സാഹിക്കുന്നതല്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു അവരുടെ ഉദ്ദേശം നമ്മളെ അവരെപ്പോലെ തന്നെ യോഗ്യരാക്കി വെക്കണമെന്നാണെന്ന കൂട്ടികൾക്കുകൂടി ബോദ്ധ്യമാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ അങ്ങിനെയൊരു അവരുടെ ഉദ്ദേശം എന്ന ഭാരത നമ്മളിൽ പഠിപ്പം അറിയും ഉള്ളവർ ഗുണങ്ങൾ താനെ വരുമെന്ന നിശ്ചയിച്ച സ്വസ്ഥന്മാരായിരിക്കരുത്. നമ്മളുടെ സ്ഥിതി മെൽക്കമെൽ നന്നാക്കുവാൻ ന്യായമായവിധം എല്ലാ ശ്രമങ്ങളും എല്ലായ്പ്പോഴും ചെയ്തു വരുന്നുതാണ്. അതിനാണു റോം കൊൺഗ്രസ്സു സഭ കൂടീട്ടുള്ളത്. ഇങ്ങിനെ ഒരു സഭാ ഏറവും ആവശ്യമായിട്ടുള്ളതാണ്. ഗവണ്മെണ്ടു ചെയ്യുന്ന സകല പ്രവൃത്തികളും ഇൻഡ്യക്കു ദോഷകരമായിട്ടാണെന്ന റോം സഭക്കരികിലും പറയുകയില്ല. ആരെങ്കിലും അതിൽ ചിലപ്പോൾ പറയുന്നുവെങ്കിൽ അവൻ ഭ്രാന്തനാണെന്ന ഞാൻ പറയും. ഗവണ്മെണ്ടിനെ സ്നേഹിച്ചും ആദരിച്ചുംകൊണ്ടു ഗവണ്മെണ്ടു ചെയ്യുന്ന ഓരോ പ്രവൃത്തികളുടെ ഗുണദോഷങ്ങളെ പറ്റിയുമെങ്കിലും നമ്മൾക്കു വ്യവഹരിപ്പാൻ സകല സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളും ഇംക്ലീഷ്ഗവണ്മെണ്ടു തന്നിരിക്കെ ആ ഗവണ്മെണ്ടിന്റെ പ്രവൃത്തിയിൽ ഉള്ള സത്യത്തെയും ഉത്തമവിശ്വാസത്തെയും സംശയിച്ചുകൊണ്ടു വല്ലതും ചെയ്യുന്നത മഹാ കഷ്ടമാണെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. അതുകൊണ്ടു റോം കൊൺഗ്രസ്സു ഗവണ്മെണ്ടിന്റെ ഉത്തമവിശ്വാസതയെയും നിഷ്ഠുരത്വത്തെയും പറ്റി ഭക്ഷിക്കുന്നു

ണ്ടെങ്കിൽ അത സഭയുടെ നാശത്തിന്നു മാത്രമാണെന്നു ഞാൻ തീർച്ചയായി സമ്മതിക്കുന്നു. എല്ലാ പ്രൗഢിയും സത്യത്തെടുക്കു ചെലുത്തും. സത്യമില്ലാത്തതാൽ പിന്നെ ഒരു പ്രൗഢിയും ശ്രേയസ്കരമായി വരാൻ പാടില്ല.

പിന്നെ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി പറയുന്നത- ഇന്ത്യക്കാർ ധനമില്ല- ഒരുമയില്ല- സത്യമില്ല- ഉത്സാഹമില്ല- എന്നു മറുമാണു. ഇതിൽ ചിലതിൽ കുറെ നെരുങ്ങായിരിക്കാം. ഒരുമയില്ലെങ്കിൽ റം കൊൺഗ്രസ്സു ഇങ്ങിനെ നടക്കുന്നതല്ല. ഇത്ര വലുതായ ഒരു രാജ്യത്തു ഇപ്പോൾ കാണുന്ന രൂപാലെയുള്ള ഒരുമയും ചെറുതും ഇംക്ലീഷുകാരുനിമിത്തം ഉണ്ടായതാണു, എന്നിയും റം ഭാഷ പഠിക്കുന്നതൊടുക്കു ഒരു വളർച്ചവരും-ജനങ്ങൾക്കു ഒരുമ ഉണ്ടാവുന്നതു ഓരോ കാര്യങ്ങളെ കുറിച്ചു അവർക്കു ഉണ്ടാവുന്ന അഭിപ്രായങ്ങൾ ഒരുപോലെ ഉണ്ടാവുന്നതിൽ നിന്നാണു. അറിവു ഉണ്ടാവുമ്പോൾ മുഖ്യമായ സംഗതികളിൽ എല്ലാം അഭിപ്രായങ്ങൾ സാമാന്യം ഒരുപോലെതന്നെ ഉണ്ടാവാനു പാടുള്ളു. “സത്യമില്ലാ” എന്നു ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ഇൻഡ്യാ നിവാസികളെ അനാവശ്യമായി അപകീർത്തിപ്പെടുത്തി എന്നു മാത്രം ഞാൻ പറയുന്നു. എത്ര സത്യവാന്മാരെ ഇന്ത്യയിൽ ഇപ്പോൾ ഉള്ളവരെ തന്നെ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി അറിയും. പിന്നെ പുരാണങ്ങൾ പ്രകാരം ഹരിച്ചന്ദ്രൻ- അശ്വസ്ഥാമാ- ഭഗവദ്ഗുരു മുതലായവരെ കുറിച്ചു വായിച്ചിട്ടില്ല. ഇൻഡ്യാരാജ്യം അനാഭിയായെ സത്യത്തിൽ ബഹു മൂല്യം നിക്ഷേപിച്ചും ഉള്ള രാജ്യമാണെന്നു പല

സംതികളെക്കൊണ്ടും നിശ്ചയിക്കാൻ കഴിയുന്നതാണ്. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ധൃതഗതിയായി സത്യമില്ലാത്തവരാണ് നമ്മൾ എന്ന ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞ കളഞ്ഞത കെട്ട എനിക്കു വളരെ വ്യസനം തോന്നുന്നു. “ഉത്സാഹമില്ലെന്നു” ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞതും നെരല്ലാ- പഠിപ്പാനും അറിവുകൾ കിട്ടുവാനും ഉള്ള ഉത്സാഹം ഇൻഡ്യയിൽ ക്രമേണ വർദ്ധിച്ചുവരുന്നു എന്നുള്ളതിന്നു എനിക്കു സംശയമില്ലാ. ഇൻഡ്യക്കാർക്കു ധൈര്യവും ശരീരമിടക്കും ഇല്ലെന്നോ ഉണ്ടെന്നോ ഇന്ത്യയിൽ ഇപ്പോൾ എപ്പോഴുണ്ടായിട്ടുള്ള നെട്ടീവ പട്ടാളക്കാരെപ്പോയിനോക്കി അവരുടെ സ്ഥിതി അറിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം പറയേണ്ടതാണ്. ഗോവിന്ദൻകുട്ടി പക്ഷെ ഒരു ഭീരുവായിരിക്കാം. മറ്റൊരാളാവരും തന്നെപ്പോലെ തന്നെ ഭീരുക്കളാണെന്ന ഭീരുത്വമുള്ളവനാണെന്നു സാധാരണയാണ്. കൊൾഗസ്സിൽ “തൊള്ള ഇടുനു” എന്ന അവമാനകാരമായി ഗോവിന്ദൻകുട്ടയാൽ പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പലെ ബാബുമാരും അയ്യന്മാരും മുതലികളും അവരുടെ ജീവനെയും സർവ്വനത്തെയും ഇന്ത്യയുടെ അഭ്യുദയത്തിനും ഗുണത്തിനും വേണ്ടി ത്യജിച്ചാൻ ഒരുക്കമുള്ളവരാണെന്നാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. പക്ഷെ ബുദ്ധികേതശലത്താൽ ജയിക്കേണ്ട ലിക്കിൽ തൊക്ക എടുത്ത വെടിവെച്ച ജയിക്കേണമെന്ന പറഞ്ഞാൽ ആരെ കെൾക്കും. ധൈര്യമുണ്ടെങ്കിൽ പത്തു ബാബുമാരും അയ്യന്മാരുംകൂടി ഇംഗ്ലീഷു ഗവണ്മെന്റിന്റെ നേരെ യുദ്ധം ചെയ്തു കാണണം എന്നൊരു വിഡ്ഢി പറഞ്ഞാൽ ആരെങ്കിലും സമ്മതിക്കുമൊ.

സർലേഹൻ ഗ്രിഫിൻ മുതലായവർ ഇൻഡ്യയെക്കുറിച്ച ഭക്ഷിക്കുന്നതിൽ ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിക്ക് ബഹു രസമാണെന്ന പറഞ്ഞു-അതിൽ എനിക്കും വളരെ രസമാണ്. യോഗ്യരായാളുകൾ ശത്രുപക്ഷത്തിൽ ചെന്ന് നമ്മളുടെ അവസ്ഥകളെപ്പറ്റി ഭക്ഷിച്ചാൽ മാത്രമേ നമ്മൾക്കു നമ്മളുടെ ഗുണഭോജനങ്ങളെ ശരിയായി അറിവാനും ആവശ്യമായ ഭേദങ്ങളെ ചെയ്യാനും കഴികയുള്ളൂ. ഇവർ സൂക്ഷ്മത്തിൽ ഇൻഡ്യയെ വളരെ ഗുണമാണെന്നു ചെയ്യുന്നതും വാചാലന്മാരായ ബാബുമാരും അയ്യനും മുതലിയും ഒരു മുസൽമാനോട് എത്രക്കാൻ ശക്തിയില്ല- ഭീരുക്കളാണ്. എന്നും മറ്റും അവമാനമായി എപ്പോഴും പറഞ്ഞു കേൾക്കുന്നതും നമ്മൾക്കു ചൊടി ഉണ്ടാവാൻ നമ്മളുടെ ധൈര്യശൈത്യങ്ങളുടെ വർദ്ധനവിനും വിശേഷകാരണങ്ങളായി വരും. അതുകൊണ്ടു അവരങ്ങിനെ തന്നെ പറഞ്ഞു കൊള്ളട്ടെ.

ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി പറഞ്ഞതിനെല്ലാം ഞാൻ ഒരു വിധം സമാധാനം പറഞ്ഞു. എന്നി കൊൺഗ്രസ്സു സഭയുടെ ഉദ്ദേശം എന്താണെന്ന ചുരുക്കമായി ഞാൻ പറഞ്ഞു അപ്പോഴെ ധരിപ്പിക്കാം. ഞാൻ പറയുന്ന ഉദ്ദേശത്തിൽ നിന്നു വിട്ടിട്ടു ഓരോ സഭ നിൽക്കുന്നത എപ്പോഴെങ്കിലും കാണുന്ന ക്ഷണം ഞാൻ അതിൽനിന്നു ഒഴികയും ചെയ്യും.

ഇംഗ്ലീഷ് രാജ്യഭാരം ഓരോ രാജ്യത്തിൽ തുടങ്ങിയ മുതൽ പലെന്നാശങ്ങളും നെരിട്ടുന്നതിനാൽ അതുകൾക്കു ഇല്ലായ്മചെയ്യാൻ വെണ്ടി വ്യവഹരിപ്പാൻ കൂടിയ ഒരു

സഭയാണു ഇതു എന്നു അച്ഛൻ ധരിച്ചതുകൊണ്ട് വലം തെറ്റാണു. ഇംഗ്ലീഷുഗവണ്മെന്റു തുടങ്ങിയ മുതൽ ഇന്ത്യക്കു വാചാമഗൊപരമായ ഗുണങ്ങളാണു ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതു. എന്നാൽ ആ ഗുണങ്ങളെ ഏനിയും വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ഉള്ള ശ്രമങ്ങൾ ചെയ്യാൻ കൂടിയ സഭയാണു കൊൺഗ്രസ്സെന്നു പറയുന്ന സഭ. ഇംഗ്ലീഷുകാരോളം ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം ഉണ്ടായിട്ടു മറ്റൊരു ജാതിക്കാരെ കാണാൻ കഴിയുമൊ- സംശയം. ഹിന്ദു ബുദ്ധി സാമർത്ഥ്യത്തിന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ അവരിൽ കാണുന്നതെന്നാൽ നീതിക്കുത- രണ്ടാമതു നിഷ്പക്ഷപാതിത്വം- മൂന്നാമതു ഭയം. നാലാമതു ധീരത- അഞ്ചാമതു ഉത്സാഹം- ആറാമതു ക്ഷമ ഇതുകളാണു. ഇങ്ങിനെ ആറു സാധനങ്ങളെ കൊണ്ടാണു ഇംഗ്ലീഷുകാരു ഇത്ര അധികം രാജ്യങ്ങൾ ഹിന്ദു ലോകത്തിൽ സ്വാധീനമാക്കി രക്ഷിച്ചു വരുന്നതു. ഇങ്ങിനെ ഉൽകൃഷ്ട ബുദ്ധികളായ മനുഷ്യരാൽ ഭരിക്കപ്പെട്ടവൻ സംഗതി വന്നാൽ ഇൻഡ്യയുടെ ഒരു മഹാഭാഗ്യമാണെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ഇവരുടെ രാജ്യഭാരം തുടങ്ങിയ മുതൽ ഇൻഡ്യക്കാർക്കു അറിവും വർദ്ധിച്ചു തുടങ്ങി. ആ അറിവിന്നു സഭശമായ യോഗ്യതയും ലഭിക്കണമെന്നുള്ള ഇച്ഛയും ഇൻഡ്യക്കാർക്കു തുടങ്ങി. ആ ഇച്ഛകളെ നിവൃത്തിപ്പാൻ ഇംഗ്ലീഷുകാരോടു ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ അവർ ന്യായാനുസൃതമായി ചെയ്യുമെന്നുള്ള പൂർണ്ണവിശ്വാസം ഞങ്ങൾക്കുണ്ടാകയാൽ ആ അപേക്ഷകളെ യുക്തി യുക്തങ്ങളായ സംഗതികളോടു കൂടി ചെയ്യാൻ വെണ്ടി ചെന്നിട്ടുള്ള സഭയാണു കൊൺ

ഗുസ്ത സഭാ.

ഇംക്ലീഷുകാര ഏറ്റവും ഏറ്റവും സംഗതികളിലും മനുഷ്യർ സ്വാതന്ത്ര്യം ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നുള്ള അഭിപ്രായക്കാരാണ്. ആ അഭിപ്രായം വളരെ സംഗതികളിൽ മനുഷ്യസമുദായത്തിലെ ക്ഷമത്തിന്നു അനുസരിച്ച അവര നടത്തിയും വരുന്നുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ഇംക്ലീഷ് ബിലാത്തിയിൽ ഒരു മനുഷ്യനും മറ്റൊരു മനുഷ്യന്റെ അടിമയാണെന്ന വിചാരിക്കുകയില്ല. ഒരു മനുഷ്യനും ഏകശാസനയായി ഒന്നും മറ്റുള്ള മനുഷ്യരെപ്പറ്റി ചെല്ലാൻ കഴികയില്ല. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ഒരു മനുഷ്യനും തന്റെ ശക്തിക്കും ഇഷ്ടത്തിനും അനുസരിച്ച കറകരമല്ലാത്ത യാതൊരു പ്രവൃത്തിയും ചെയ്യുന്നതിൽ മറ്റൊരാളെ ഭയപ്പെടുകയില്ല. ഇതിനുള്ള മുഖ്യകാരണം ഇംഗ്ലണ്ടിൽ രാജ്യഭരണകൂടം അതി മഹാനായ ആളുകൾ എപ്പോഴായിരുന്നെങ്കിലും ഒരു വിശേഷതയെന്നതാണ്. ആ മാതിരി മുഴുവനും ഒന്നായിട്ട കിട്ടുന്നില്ലെങ്കിൽ ഏതാനും ഏതാനും അപ്പപ്പോഴായിട്ടെങ്കിലും നമ്മൾക്കും കിട്ടേണമെന്നുള്ള അപേക്ഷയെന്നതാണ് കൊണ്ട് ഗുസ്ത ചെയ്യുവാനുതകുന്നത്. ഇതിൽ എന്താണ് ഒരു ഭാഷം. ഇന്ത്യയിൽ എന്നുവെങ്കിലും ആഫ്രിക്കയിൽ ഉള്ള കാപ്പിരി ജാതിക്കാരെ കൂടി കഴിയുമെങ്കിൽ റോം വിധം തന്ത്രങ്ങൾ എപ്പോഴായിരുന്നെങ്കിലും രാജ്യഭരണത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നാൽ നല്ലതാണെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ സാധാരണജനങ്ങൾക്കു പഠിപ്പം അറിവും നല്ലപണ്ണം എന്നീയും ഉണ്ടായിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ റോം മാതി

രി രാജ്യഭരണത്തിന്നു സമയമായിട്ടില്ലെന്ന ചില ഭക്തന്മാരപറയുന്നുണ്ടു. ഇതു വെറും ഭക്തതയാണു. രാജ്യഭാരം ഹം അറിവില്ലാത്താളുകളെക്കൊണ്ടു നെരിട്ടു ചെയ്തിക്കണമെന്ന ആരും പറയുകയില്ലാ- എത്ര അറിവില്ലാത്താളുകൾക്കും സുഖഭുവങ്ങളെ അറിവാൻ കഴിയും. ഇൻഡ്യാരാജ്യക്കാർക്കു അതു അറിവാൻ കഴിയില്ലെന്ന പറയുന്നതു ഭോഷതപരമല്ല. മുന്പെത്തെ മാതിരി നാടുവാഴികൾ ശിക്ഷാരക്ഷകൾ ചെയ്തു വന്നപ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്ന സുഖഭുവങ്ങളും ഇപ്പോഴത്തെ രാജ്യഭാരത്തിൽ ഉണ്ടാവുന്ന സുഖഭുവങ്ങളും ഇൻഡ്യയിൽ ഉള്ള എത്രയൊതാണതരം മനുഷ്യർക്കു മുഖ്യമായ സംഗതികളിൽ അറിയുന്നു. മനുഷ്യർ പൊട്ടെ ചില മൃഗങ്ങൾക്കു കൂടി അതുകളെ ഭയയൊടെ സംരക്ഷിക്കുന്നതും അതിനൊടു കൂറ്റത കാട്ടുന്നതും ആളുകളെ വെർ തിരിച്ചു അറിയുന്നു. ഇപ്പോൾ കൊൺഗ്രസ്സു ആവശ്യപ്പെടുന്നതു, മുഖ്യമായി ഹം രാജ്യത്തെ ഭരിക്കുന്നതിൽ വിട്ടുകൊണ്ടും അറിവുകൊണ്ടും ഇംക്ലീഷുകാരൊടു സമന്വായം ഹം രാജ്യക്കാരെ അധികം ചെയ്ത അവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളെ ആലോചിച്ചും അനുസരിച്ചും വേണമെന്നാണു. ഇതിൽ എന്താണു അബദ്ധം. ഇങ്ങിനെ ആയാൽ അല്ലെ പ്രജകൾക്കു അധികം ഗുണം. രാജ്യഭരണതന്ത്രങ്ങളെ അറിഞ്ഞു നടത്താൻ കഴിയുന്നവര പലരും നമ്മുടെ നെററിവാളുകളുടെ ഇടയിൽ ഇപ്പോൾ ഇന്ത്യയിൽ എല്ലാടവും ഉണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ ആളുകളെ ഉണ്ടാക്കി വെച്ചതും ഇംക്ലീഷുകാർ തന്നെ. അങ്ങിനെ ഇ

രിക്കുമ്പോൾ പഠിച്ചുള്ള യോഗ്യനായ ആളുകളെ അവരവരുടെ അവസ്ഥാനുസാരം ഇഷ്ടാനുസാരം രാജ്യഭരണത്തിൽ ചെർത്ത രാജ്യഭാരം ചെമ്പെയ്യുന്നതെന്നു നോം ആവശ്യപ്പെടേണ്ടതല്ലയോ. ഞം വിധം ഉള്ള ഒരു സംഗതികളെയാണു കൊണ്ടുഗ്രസ്സു മുഖ്യമായി ആലോചിക്കുന്നതു.

ഇൻഡ്യയിൽ പഠിച്ചിട്ടില്ലാത്തവർ പഠിച്ചുള്ളവർക്കു വളരെ അധികം എന്നു സമ്മതിക്കുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടു-എമെരിക്കു-ജർമ്മനി-പ്രാൻസു-മുതലായ രാജ്യങ്ങളിലെ സ്ഥിതിയും ഞം സംഗതിയിൽ ഇൻഡ്യയിലെപോലെ തന്നെയാണു. സാധാരണ കച്ചവടം, കൃഷി, കണ്ണെല, കൂലിപ്പണി ഇതുകളെക്കൊണ്ടു കാലക്ഷേപം കഴിക്കുന്ന അധിക ജനങ്ങൾക്കു എല്ലാ രാജ്യങ്ങളിലും രാജ്യഭാരകാർയ്ക്കുതക്ക കുറിച്ചുള്ള അറിവു ഏറയും കുറയുംമായി ഒരുപോലെതന്നെ ഇരിക്കും. ഭിക്ഷാത്തത്തിന്നു പാർലിയമെണ്ടു സഭയിലേക്കു മെംബർമാരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുമ്പോൾ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ഉണ്ടാവുന്ന കൊലാഹലങ്ങൾ പോയി നോക്കിയാൽ മതിയാവുന്നതാണു. എന്നിട്ടും പാർലിയമെണ്ടിൽ മെംബർമാരായി എത്തിച്ചെരുന്നതു മിക്കവാറും യോഗ്യരായ ആളുകൾ തന്നെയാണു. ഇവിടെ ഒരു സൂക്ഷ്മാണു വിചാരിക്കാനുള്ളതു. ജനങ്ങൾ പൊതുവിൽ എല്ലാവരും അറിവുള്ളാളുകൾ അല്ലെങ്കിലും തങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഉള്ള അറിവുള്ള മനുഷ്യരുടെ ചൊല്ലടിക്കും ഉപദേശത്തിന്നും അനുസരിച്ചു ക്രമമായ വിധം പ്രവൃത്തിക്കുമെന്നു ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണു.

ജാതിമത ധർമ്മങ്ങളും സ്ത്രീകൾക്കു വിദ്യാഭ്യാസമില്ലായ്മയും മറ്റും കൊൺഗ്രസ്സുകാരുടെ അപേക്ഷകളെ നിരാകരിക്കുന്നതിന്നു കാരണമായി വരാൻ പാടില്ല.

ഇൻഡ്യാരാജ്യത്തിൽ നികുതി കെട്ടുക- ജനങ്ങളെ ശിക്ഷാരക്ഷ ചെയ്യുക- രാജ്യശ്രീയെ പൊക്കിപ്പിക്കുക- ൾം വക പലവിധമായ രാജഭാരകാര്യ പ്രവൃത്തികളിൽ ഇൻഡ്യക്കാരെ തന്നെ അധികം ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണെന്നു നിഷ്പക്ഷപാതികളായ ഇംക്ലീഷുകാർക്കുതന്നെ ബിലാത്തിയിൽ ഇപ്പോൾ പുണ്യാഭിപ്രായം ഉണ്ടായി അവര തന്നെ ആ അഭിപ്രായം നടത്തുവാൻ പല ശ്രമങ്ങളും ചെയ്യുവരുന്നു. ഇതെല്ലാം കൊൺഗ്രസ്സു കഴിഞ്ഞ നാല കൊല്ലങ്ങളിൽ ചെയ്ത ഉത്സാഹങ്ങളുടെ ഫലമാണെന്നു വിശ്വസിക്കാം.

ഇംക്ലീഷു ഗവണ്മെണ്ടിന്നു ഇന്ത്യയിൽ ഉള്ള ഒന്നാമത്തെ രക്ഷ ആ ഗവണ്മെണ്ടു നിമിത്തം ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ഇപ്പോൾ കാണുന്ന പഠിപ്പുള്ളജനങ്ങളാണെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. പഠിപ്പുള്ള ജനങ്ങൾക്കു മാത്രമേ ഇംക്ലീഷു ഗവണ്മെണ്ടിന്റെ ഗുണഭോജങ്ങൾ വിവരമായി അറിവാൻ കഴിയുള്ളു. പഠിപ്പില്ലാത്തവർക്കു സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി ഒന്നും അറിവാൻ കഴിയില്ല. 1857-ൽ ഇന്ത്യയിൽ ഉണ്ടായ അതിഭയങ്കരമായ ലഹള ആ മാതിരിയുള്ള കാരണങ്ങളിന്മേൽ ഏനികൾ പ്രാവശ്യം ഇൻഡ്യയിൽ ഉണ്ടാവാൻ പാടുള്ളതല്ലെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ലെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതിന്നു മുഖ്യകാരണം ഇൻഡ്യയിൽ ഇപ്പോൾ വളർച്ചുവരുന്ന പഠിപ്പും അ

റിയും നിമിത്തമാണെന്ന ഞാൻ പറയുന്നു. പട്ടാളങ്ങൾ അധികരിപ്പിച്ചതിനാലും കൊട്ടകൾ അധികം ഉണ്ടാക്കിയതിനാലും മറ്റും അല്പ ഇങ്ങിനെ ഇംക്ലീഷ് ഗവണ്മെന്റിന ഇൻഡ്യയിൽ ബലം വർദ്ധിച്ചു. ഒരു ഗവണ്മെന്റിന്റെ ബലം അതിന്റെ പ്രജകളുടെ അറിവിലും പരിപ്പിലും സ്നേഹത്തിലും നിന്നു ഉത്ഭവിച്ചു വർദ്ധിച്ചു വരുന്നു. അല്ലാതെ ഉണ്ടാവുന്ന ബലം നില നിൽക്കുന്ന ബലമല്ല. 1857-ൽ മൃഗങ്ങളുടെ ശവത്തിൽ നിന്ന എടുത്ത നെയ്യ് പെരട്ടിയ വെടിമരുന്നു തിരകൾ കടിപ്പിച്ച പട്ടാളക്കാരുടെ ജാതി കളവാൻ പൊവുന്നു എന്ന ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു കിംവദന്തി എത്ര ക്ഷണം കാട്ടതീർപ്പൊലെ രാജ്യത്തു എല്ലാം പരന്നു- എത്ര ക്ഷണമെന്ന ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചു. ഇംക്ലീഷ് ഗവണ്മെണ്ടു അങ്ങിനെ ഭയ്യതയായി പ്രവൃത്തിക്കുന്ന ഒരു ഗവണ്മെണ്ടല്ലെന്ന പറഞ്ഞ സാധാരണ ജനങ്ങളെ ധരിപ്പിച്ചാൻ അന്നു അറിവുള്ളവർ ഇൻഡ്യയിൽ വളരെ ചുരുക്കമായിപ്പോയതിനാൽ ഭയ്യന്മാരുണ്ടാക്കി തീർത്ത ഒരു ഭ്രാന്ത ക്ഷണമെന്ന ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചു. ഇക്കാലം ഇംക്ലീഷ് ഗവണ്മെന്റിനുകൊണ്ടു ഇങ്ങിനെ ഒരു നല്ല പറഞ്ഞാൽ എത്ര ക്ഷണം അത കളവാണെന്ന ജനങ്ങൾക്കു ബോദ്ധ്യപ്പെടും. ഇതിന്നു എന്ത കാരണം- ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഇംക്ലീഷ് ഗവണ്മെന്റിന്റെ സൂക്ഷ്മ തത്വങ്ങൾ അറിയുന്ന പലരും ഇപ്പോൾ ഇൻഡ്യയിൽ പലടങ്ങിലും ഉണ്ടാകയാൽ ഒരു വക നാണകൾ ഒന്നും പരക്കാൻ അവർ സമ്മതിക്കുകയില്ല- ഇത തന്നെ കാരണം. ഇ

ങ്ങിനെയാണു കാൽപ്പത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി. എന്നിട്ടും ദൃഷ്ടന്മാരായ അല്പം ചില മനുഷ്യർ ഇംക്ലീഷ് ഗവണ്മെന്റിനെ അസത്യമായി ഭവിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പഠിപ്പുള്ള എല്ലാവരും ഇംക്ലീഷ് ഗവണ്മെന്റിനോടു വിരോധമാണെന്ന ഒരു ധാരണ ഉണ്ടായി തീരുന്നതകണ്ട ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നു. ഇംക്ലീഷുകാരെ നമ്മുടെ ന്യായമല്ലാതെ ബഹുമാനിക്കുകയും ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്യേണമെന്ന യോഗ്യന്മാരായ ഇംക്ലീഷുകാര ആരും ആവശ്യപ്പെടുന്നില്ല. രാജ്യത്തു ഇപ്പോൾ ഉള്ള ഗവണ്മെന്റുതന്നെ മതി- എന്ന അച്ഛൻ പറയുന്നതിൽ ഞാൻ യോജിക്കുന്നില്ല. ഇംക്ലീഷുകാരെപ്പോലെ തന്നെവിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തു നമ്മുടെ സാമന്ത്രിയും യോഗ്യതയും ഉണ്ടായ ശേഷം നമ്മുടെ സാധാരണ മനുഷ്യസ്വഭാവത്തിന്നു അനുസരിച്ച ആ യോഗ്യതാനുസാരം ഓരോ സ്ഥിതികളിൽ ഇരിപ്പാൻ കാംക്ഷിക്കുന്നത തെറ്റാണെന്ന പറയുന്നതറിയില്ല. ദൃഷ്ടന്മാരല്ലാതെ ഇത തെറ്റാണെന്ന ആരും പറയും. ഇംക്ലീഷ് ബലിയാത്തിയിൽ മുക്കാലെ മൂന്നു വീശവും ജനങ്ങൾക്കു ഹിംസ കൊണ്ടുശ്ശിനെ വളരെ ബഹുമാനമാണു ഉള്ളത. ഇപ്പോൾ ഇംക്ലീഷ് പഠിച്ച ഉയർന്ന തരം പഠിക്കുകയും ജയിച്ച രാജ്യഭാരതന്ത്രത്തിൽ പരിശുദ്ധിച്ച അതിൽ അതി സമത്വന്മാരായി ഇംക്ലീഷുകാരെ സമന്മാരായിരിക്കുന്ന നമ്മളുടെ ആളുകൾ തങ്ങളുടെ ശ്ലാഘ്യതക്കനുസരിച്ച പദവികളു ഗവണ്മെന്റോടു ആവശ്യപ്പെടുമ്പോഴും.

ഇൻഡ്യാരാജ്യത്തു ഇപ്പോൾ നടക്കുന്ന രാജ്യഭാര

കൂടങ്ങളിൽ ജനസമുദായത്തിന്റെ ഗുണത്തിന്ന ചില ചില ഭേദങ്ങൾ ചെയ്യേണമെന്ന പറയുമ്പൊഴും.

ഭാരിദ്യഭഗയിൽ എത്താൻ പൊവുന്ന റം രാജ്യത്തിലെ പണം ഗവണ്മെണ്ടു ചിലവിടുന്നതിലും പണം എടുപ്പിക്കുന്നതിലും ഇപ്പൊൾ വെച്ചിട്ടുള്ള ശുട്ട വട്ടങ്ങളിൽ ചില ചില ഭേദങ്ങൾ ചെയ്യാതിരുന്നാൽ അത രാജ്യത്തിന്ന നാശകരമായി വരുമെന്ന യുക്തിയുക്തങ്ങളായ സംഗതികളൊടു കൂടി രാജ്യത്തിൽ പ്രമാണപ്പെട്ട് ജനസമ്മതന്മാരായും ഉള്ള പഠിപ്പുള്ളവർ ഒരു സഭയായി കൂടി ഗവണ്മെണ്ടോടു പറയുമ്പൊഴും.

“നിങ്ങൾ എല്ലാം ജാതി ഒന്നല്ലാ- ഒന്നാമത ജാതി ഒന്നാക്കിൻ. രണ്ടാമത നിങ്ങളുടെ പെണ്ണുങ്ങളെ വിദ്യ പഠിപ്പിക്കിൻ. തീനും കളിയും ആചാരങ്ങളും പഴയ മാതിരിയുള്ളതെല്ലാം കളയുവിൻ. ഇരുമ്പു ചക്രങ്ങളും ത്രിശൂലവും ഉണ്ടാക്കാൻ പഠിക്കിൻ. എന്നിട്ട റം സംഗതിയെ കുറിച്ച സംസാരിച്ചാൽ മതി.” എന്ന ഗൊവിന്ദൻകുട്ടിയെപ്പൊലെയുള്ള വിദ്യാർത്ഥികൾ മറുവടി പറയുന്നതായാൽ അത നിസ്സാരമായ മറുവടിയാണെന്ന അച്ഛന തന്നെ തൊന്നുകയില്ലയൊ.

ഗൊവിന്ദൻകുട്ടി മെന്നവൻ—മാധവൻ ഇപ്പൊൾ പറഞ്ഞ മാതിരിയിലാണു കൊൺഗ്രസ്സിന്റെ സ്വഭാവമെങ്കിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞതിൽ അധികം ഭാഗവും തെറ്റാണെന്ന ഞാൻ സമ്മതിക്കാം. എന്നാൽ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി അങ്ങിനെ അല്ലെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. കൊൺഗ്രസ്സുകാരുടെ പല പ്രസംഗങ്ങളും ഞാ

ൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ടു. ആ പ്രസംഗങ്ങളിൽ മകാലെ മൂന്നു വീശവും ഇപ്പൊഴുള്ള ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെണ്ടിനെ വളരെ സ്തംഭിപ്പിച്ചതും പ്രേമത്തോടും ശ്ലാഘിച്ചതായി ഞാൻ കണ്ടില്ല. അതുകൾ വായിച്ചപ്പോൾ ഇംക്ലീഷുകാരോട് സഭക്കാർക്കു ഒരു വെറുപ്പു ഉജ്ജ്വലമായി തോന്നി.

മാധവൻ—അത ഗോവിന്ദൻകുട്ടി വായിച്ച മനസ്സിലാക്കിയെടുത്തെ തെറ്റാണ്. ഇംക്ലീഷുകാരെ വെറുത്തിട്ടാണെങ്കിൽ ഇപ്പോൾ ബിലാത്തിയിൽ ഓരം കൊണ്ട് ഗസ്സിനെ ഇത്ര ബഹുമാനമുണ്ടാവുമോ.

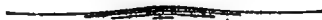
ഗോ-ക—ബിലാത്തിയിൽ കൊണ്ട് ഗസ്സിന്റെ സ്ഥിതി അറിവില്ലാത്തവർക്കു അതിനെപ്പറ്റി ബഹുമാനമുള്ള ലോഡ്ഡ്രീൻ മുതലായ മഹാമാർക്കു കൊണ്ട് ഗസ്സിനെ ബഹു പുച്ഛമാണ്.

മാ—ഒരിക്കലും അല്ല. എന്നാൽ ഞാൻ മുമ്പു പറഞ്ഞ പ്രകാരം ചില ധൃതഗതിക്കാരെ തുമ്പില്ലാത്ത പ്രസംഗങ്ങളാലും മറ്റും ലോഡ്ഡ്രീൻ കുറെ മനസ്സിലാക്കി ഉണ്ടായി എങ്കിലും കൊണ്ട് ഗസ്സിനെ ഞാൻ പറഞ്ഞ വിധമുള്ള സ്ഥിതിയിൽ ലോഡ്ഡ്രീൻ വളരെ ബഹുമാനമാണ് ഉജ്ജ്വലം എന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അധികം ഗുണങ്ങൾ കിട്ടാൻവെണ്ടി അതവരെ കിട്ടിയ ഗുണങ്ങൾ ഒന്നും സാരമില്ലെന്ന ഒരുവൻ തന്റെ യജമാനനോടു പറയുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്നു സുഖക്കേട് ഉണ്ടാവുന്നതു മനുഷ്യസ്വഭാവമല്ല. ഇത്രമാത്രമേ ലോഡ്ഡ്രീൻ മുതലായ പ്രഭുക്കൾക്കു

അനിഷ്ടമുള്ള. ഇൻഡ്യയിലെ നിവാസികളിൽ യോഗ്യരായ ആളുകളെ രാജ്യഭാരകാര്യങ്ങളിൽ ഇപ്പോൾ ഉള്ളതിൽ അധികം പ്രവേശിപ്പിച്ച പരിശ്രമിപ്പിക്കണമെന്നതന്നെയാണ യോഗ്യരായ സകല ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെയും അഭിപ്രായം. ലൊഡ്ഡഫ്രീനും ഇതെന്നതന്നെയാണ അഭിപ്രായം. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ കൊൺഗ്രസ്സിനെ അവർക്കു അനിഷ്ടമായി വരാൻ പാടില്ല. എന്നാൽ ഞാൻ പറഞ്ഞ സ്ഥിതിയിൽ നിന്ന കൊൺഗ്രസ്സ് വിട്ട അനാവശ്യമായും അസത്യമായും ബ്രിട്ടീഷുഗവണ്മെന്റിനെ നിന്ദിക്കുന്ന കാലം ഞാൻ കൊൺഗ്രസ്സിന്റെ ഒരു സ്നേഹിതൻ ആയിരിക്കയില്ല നിശ്ചയം. സർക്കാരുണ്ടുകൊൾവിൻ സായുധർ കളുടെ കത്തിൽ പറയുന്ന പ്രകാരമുള്ള ചീത്തയായ നടപടികൾ ഞരം സഭക്കു എന്നിയും ഉണ്ടാവുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത സഭയുടെ അധഃപതനത്തിന്റെ ഫലമായി വരുമെന്ന ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ഗോവിന്ദ പണിക്കർ—നേരം കുറെ അധികമായി എന്നതൊന്നും- നൊക്ക എന്നി കിടക്കാൻ പൊവുക.

അങ്ങിനെതന്നെ എന്ന മാധവനും ഗോവിന്ദൻ കുട്ടിമെന്നവനും പറഞ്ഞു. ഇവർ മൂന്ന പെരും തങ്ങൾക്കു തെയ്യറാക്കിയ മുറികളിലേക്കു പൊയി ഉറങ്ങി. പിറ്റേ ദിവസത്തെ വണ്ടിക്കു ബോമ്പായിൽനിന്നു മലയാളത്തിലേക്കു പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

പത്തൊമ്പതാം അദ്ധ്യായം.

മാധവന്റെ സഞ്ചാര കാലത്തെ വീട്ടിൽ
നടന്ന വാസ്തവങ്ങൾ.

മാധവൻ മദിരാശിവിട്ട പൊയമുതൽ ഇന്ദുലെഖ ക്ഷണാത വ്യസനത്തിന്റെ അവസ്ഥയെ കുറിച്ച അല്പം ഇവിടെ പറയാതെ നിവൃത്തിയില്ലാ. മാധവൻ നാടവിട്ട പൊയ്ക്കുളഞ്ഞു എന്ന കെട്ടിൽ മാധവന്റെ അമ്മമതലായവർക്കുണ്ടായ ഒരു വ്യസനം പൊലെ അല്പ ഇന്ദുലെഖക്കു ഉണ്ടായ വ്യസനം. ഇന്ദുലെഖ മുഖ്യമായി വ്യസനിച്ചത രണ്ടു സംഗതിയിലാണ്. ഒന്നാമത മാധവൻ തന്നെ കുറിച്ച ഒരു കോഷ്ഠ കെട്ടത ഇത്ര ക്ഷണെന്ന വിശ്വസിച്ചുവെല്ലോ. തന്റെ ബുദ്ധിയുടെ സ്വഭാവം മാധവന ഇത്ര അറിവില്ലാതെ പൊയെല്ലോ എന്ന. രണ്ടാമത മാധവന ബുദ്ധിക്കു കുറെ പ്രസരിപ്പ അധികമാകയാലും തന്നോട സ്വന്ത പ്രാണനെക്കാൾ അധികം പ്രീതിയാണെന്ന താൻ അറിയുന്നതുകൊണ്ടും തന്റെ വിരോധം നിമിത്തം ഉള്ള കഠിനമായ വ്യസനത്തിൽ സ്വന്ത ജീവനെ തന്നെ മാധവൻ നശിപ്പിച്ചു കളഞ്ഞുവെങ്കിലൊ എന്ന ഒരു ഭയം. ഇങ്ങിനെ രണ്ടു സംഗതികളെ കാര്യമായിട്ടാണ് ഇന്ദുലെഖ വ്യസനിച്ചത. രാജ്യസഞ്ചാരത്തിന്നു പൊയത കൊണ്ടു ഒരു വൈഷമ്യവുമില്ല. പഠിപ്പ കഴിഞ്ഞശേഷം ഒരു രാജ്യസഞ്ചാരം കഴിക്കേണ്ടതാവശ്യമാണ്. അതിൽ ഒന്നും ഭയപ്പെടാനി

പ്രണയം എന്നു ഇന്ദുലേഖയുടെ വിചാരം. മെൽപറഞ്ഞ സംഗതികളിൽ തന്നെ കഠിനമായ വ്യസനമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും അതൊക്കയും മനസ്സിൽ അടക്കി ഗോവിന്ദപ്പണിക്കരും മറ്റും തിരയാൻ ചെയ്തതിന്റെ മൂന്നാം ദിവസം എന്ന തന്നെ, ഇന്ദുലേഖ റെയിൽവെ സ്റ്റേഷനിൽ വല്ല കമ്പിവർത്തമാനവും എത്തിയാൽ കൊണ്ടുവരാൻ എല്ലിച്ച് സ്റ്റേഷന്റെ സമീപം പോയി താമസിച്ചു. ദിവസം സ്റ്റേഷനിൽ പോയി വർത്തമാനം അന്വേഷിക്കാൻ ഒരാളെ നിമിച്ചയച്ചു. ഇന്ദുലേഖ പിന്നെ ദിവസം കഴിച്ചു ചെയ്ത എങ്ങിനെ എന്ന പറയാൻ കൂടി പ്രയാസം. പാവ്തി അമ്മയുടെ വ്യസന ശാന്തിക്കു എല്ലാസമയവും ആ അമ്മയുടെ കൂടെത്തന്നെ ഇരുന്നു. മാധവൻ പോയി എന്ന കെട്ടു മുതൽ പാവ്തി അമ്മയെ എന്തൊരു തന്റെ അമ്മയെക്കാൾ സ്നേഹമായി ഇന്ദുലേഖ ഒരു നെരമെങ്കിലും പിരിഞ്ഞിരിക്കാറില്ല. കുളിയും ഭക്ഷണവും കിടപ്പും ഉറക്കം എല്ലാം ഒരുമിച്ചുതന്നെ. എന്നാൽ പാവ്തി അമ്മക്കു ഇന്ദുലേഖയും മാധവനുമായുള്ള സ്ഥിതി മുഴുവൻ മനസ്സിലായിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. തമ്മിൽ വളരെ സ്നേഹമാണെന്ന മനസ്സിലാക്കിട്ടുണ്ടു. ഇവർ തീർച്ചയായി ഭാര്യ ഭർത്താക്കന്മാരുടെ നിലയിൽ വരാൻ പോവുന്നു എന്നും ഇന്ദുലേഖക്കു മാധവൻ അല്ലാതെ വെറെ ആരും ഭർത്താവുവാൻ പാടില്ലെന്നും പാവ്തി അമ്മക്കു ലേശം പോലും തൊന്നിട്ടില്ല. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ മാധവനെ തന്നെ കാര്യം കൊണ്ടു ഒരു രാത്രിയിൽ ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികയിൽ ഇ

ഭൂലേഖയുടെ സമീപം പാവ്തി അമ്മ ഉറങ്ങാനായി കിടക്കുന്നു. രാത്രി ഏകദേശം ഒരുമണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പാവ്തി അമ്മ തന്റെ കൊച്ചിന്മേൽ എണീട്ടിരുന്ന ഇ ഭൂലേഖ ഉറങ്ങുന്നുവോ എന്ന ചൊരിച്ചു. ഇല്ലെന്ന പറഞ്ഞ ഇ ഭൂലേഖയും എഴുന്നീറ്റു ഇരുന്നു.

പാവ്തിഅമ്മ—മകളെ ഞാൻ നിന്നോട ഒന്ന ചൊരിക്കട്ടെ- നീ എന്നോട നെര പറയുമോ.

ഇ ഭൂലേഖ—എന്താണ സംശയം.

പാ—നീ മാധവന വിരസമായി വല്ല എഴുത്തൊക്കെ ഏഴുതിയിരുന്നുവോ.

ഇ—ഇതവരെ ഇല്ല.

പാ—നിന്നെ കുറിച്ചുള്ള വ്യസനം കൊണ്ടാണ അവൻ ചെയ്തത.

ഇ—ആയിരിക്കണം.

പാ—എന്റെ മകൾ മാധവനെ ഭർത്താവായി എടുക്കുമെന്ന ഒരേഴുത്ത ഇങ്കിരീസ്സിൽ എഴുതി അയച്ചാൽ രണ്ടുദിവസത്തിലകത്ത എന്റെ മകൻ ഇവിടെ എത്തുമായിരുന്നു. അതിനിപ്പോൾ അമ്മാമന്റെ സമ്മതമില്ലല്ലോ- എന്തായാലും- എന്റെ കുട്ടിയുടെ തലയിൽ എഴുത്ത. എന്ന പറഞ്ഞ പാവം കരഞ്ഞ തുടങ്ങി.

ഇ—അതിനെ കുറിച്ച ഒന്നും നിങ്ങൾ വ്യസനിക്കേണ്ട. അദ്ദേഹത്തെല്ലാതെ വെറെ ഓരം ജന്മം ഒരാളെയും ഞാൻ ഭർത്താവായി എടുക്കുകയില്ലെന്ന അദ്ദേഹം നല്ലവണ്ണം അറിയും.

പാ—എന്റെ മകളുടെ വിചാരം അങ്ങിനെയാണെന്ന

മാധവൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ.

ഇ-ശരിയായിട്ട- വെടിപ്പായിട്ട.

പാ—എന്നാൽ എന്റെ മകൻ എങ്ങും പൊവില്ലാ മടങ്ങി വരും.

ഇ—മടങ്ങിവരാതിരിക്കാൻ കാരണമില്ലാ- എന്നാൽ നമ്മുടെ നിർദ്ദാശ്യത്താൽ എന്തെല്ലാം വരുന്നു എന്ന അറിവാൻ പാടില്ല.

എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞ രണ്ടുപേരും രാത്രി മുഴുവനും ഒറങ്ങാതെ കഴിച്ചു എങ്കിലും പാവ്യതി അമ്മക്കു അന്നഭര കാതും തീച്ചയായി മനസ്സിലായി. ഇപ്പോൾ ധവന്റെ ഭാര്യയായിട്ടിരിപ്പാനാണു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു.

ഇങ്ങിനെ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു-“മാധവൻ നാടുവിട്ടപൊയ്ക്കുളഞ്ഞുപൊൽ” എന്ന നാട്ടിലെല്ലാം പ്രസിദ്ധമായി. ശങ്കരശാസ്ത്രികൾ ഇദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു നാണിപ്പാഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നു വർത്തമാനമായതും ഒരു മാസം കഴിഞ്ഞശേഷം ശങ്കരശാസ്ത്രികൾ ചെന്നാഴിയൊട്ടു വന്നപ്പൊഴെക്കു അദ്ദേഹത്തിന്നു ശങ്കരം കെട്ടിപ്പുറത്തിറങ്ങാൻ വയ്യാതെ ആയിത്തീർന്നു. അന്ധലത്തിൽതന്നെ ലജ്ജിച്ചു വൃന്തനിച്ചു ഇരുന്നു. ശാസ്ത്രികൾ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു ആരെ ഇദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞു- ഉടനെ വിളിക്കാൻ ആളെ അയച്ചു. ആൾചെന്നു വിളിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞപ്പൊൾ ശാസ്ത്രികളുടെ ജീവൻ തെട്ടി. “ഹാ-കഷ്ടം! ഞാൻ ഇത്രയൊഗ്ധരായ രണ്ടുപേർക്കു ഒരു “അത്യാപത്തു വരുത്താൻ കാരണമായല്ലോ”- എന്നു

കാൽ കരഞ്ഞുപോയി- പിന്നെ ഇന്ദുലെഖക്ക തന്റെ മെൽ എത്ര കഠിനമായ ഭക്ഷ്യം ഉണ്ടായിരിക്കും- എന്തൊക്കെ പഠയും എന്ന അറിഞ്ഞില്ലാ എന്ന വിചാരിച്ച അതിയായിട്ട ഭയഭയം. പിന്നെ ഓരം വ്യസനത്തിൽ ഇന്ദുലെഖയെ കാണാതിരിക്കുന്നത മഹാ അയാഗ്രമല്ല എന്ന ഒരു വിചാരം. “എന്തെങ്കിലുമാവട്ടെ ഞാൻ “അസത്യമായി ഒന്നും പ്രവൃത്തിച്ചിട്ടില്ലാ- ഇന്ദുലെഖ “കുറുമാധവനും ഹിതമായിട്ടല്ലാതെ ഞാൻഒന്നും ഒരിക്ക “ലും മനഃപൂർവ്വം ചെയ്തയുമില്ലാ- അതിന്നു സമാന്തര “മിയായ ജഗദീശ്വരൻ സാക്ഷിയുണ്ടല്ലോ” എന്നൊരു ധൈര്യം- ഇങ്ങിനെ മനസ്സിന്നു പലെ ചെങ്കുകുളൊടു കൂടി ജീവശുദ്ധമെന്നപൊലെ ശാസ്ത്രികം ഇന്ദുലെഖയുടെ മുമ്പിൽ പോയിനിന്നു.

എന്നാൽ ഇന്ദുലെഖക്ക ശാസ്ത്രികളോടു യാതൊരു സുഖക്കേടും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലാ- ഇന്ദുലെഖ അന്വേഷിച്ച സകല വിവരങ്ങളും മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഗോവിന്ദൻ വഴിയ്ക്കൽ സത്രത്തിന്റെ ഉത്രത്തവെച്ച ശാസ്ത്രികളോടു പറഞ്ഞതുകൂടി അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു- ശാസ്ത്രികൾക്കു തന്നോടുള്ള സ്നേഹം നിമിത്തം ഓരം ഭസ്സഹമായ ഭോക്തൃ കേട്ടു നെരാനെന്നധരിച്ച കഠിനമായി വ്യസനിച്ചതിനാൽ അന്നു പുറപ്പെട്ട പൊവാൻതന്നെ കാരണമായതാണെന്നുകൂടി ഇന്ദുലെഖക്ക മനസ്സിലായിരിക്കുന്നു- എന്നാൽ ശാസ്ത്രികളെ അപ്പൊൾ വിളിക്കാൻ പാറാത്തതിന്റെ കാരണം മാധവനെ കടുവിൽ കണ്ട സംസാരിച്ചാൽ അദ്ദേഹമായതുകൊണ്ടു ആവർത്തമാനം ചൊരിച്ചാൻ മാത്രമാണു.

ശാസ്ത്രികളെ മുന്തിൽക്കുളം ഉടനെ ഒരു കസാലനി കിടപ്പിച്ചു ഇരിക്കാൻ പറഞ്ഞു.

ശാസ്ത്രികൾ ആ നിന്നാലിക്കിൽ നിന്നതന്നെ കലശലായി കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പറയുന്നു.

“ഓരോ മഹാപാപിയായ എന്നെ എന്തിന വിളിച്ചു “കാണുന്നു- നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും എനിക്കു എന്റെ പ്രാണന സമമാണ്- ജഗദീശ്വരാ- അറിയാതെ അബദ്ധമായി ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു ഓരോ ആപത്തിന്നു കാരണമായല്ലോ”- എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ.

ഇ—ഇരിക്കൂ- ഞാൻ സകല വിപരീതങ്ങളും അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു- എന്നൊട്ടും മാധവനൊട്ടും ശാസ്ത്രികൾക്കുള്ള സ്നേഹശക്തിയാൽ മാത്രം ഓരോ ആപത്തിന്നു കാരണമായതാണ്- പിന്നെ ശാസ്ത്രികൾക്കു മാത്രമല്ലാ ഓരോ തെറ്റായ ധാരണ ഉണ്ടായത- വെറെ പല ആളുകളും തെറ്റായി ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്- ഇതിൽ ഒന്നും എനിക്കു അത്ര ആശ്ചര്യമില്ല- എന്റെ ആശ്ചര്യവും വ്യസനവും അദ്ദേഹംകൂടി ഓരോ വർത്തമാനം ഇത്ര ക്ഷണം വിശ്വസിച്ചുവല്ലോ എന്നറിഞ്ഞതാണ്.

എന്നു പറയുമ്പോഴേക്കു ഇന്ദുലെഖക്കു കണ്ണിൽ ജലം നിറഞ്ഞുപോയി.

ശാസ്ത്രികൾ—(ഗൽഗഭാക്ഷരമായി) കഷ്ടം- കഷ്ടം! ഇങ്ങിനെ ശങ്കിക്കരുതെ. ഇതാണ് കഷ്ടം! ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞ വാക്കു ഇന്ദുലെഖ കെട്ടിരുന്നാൽ ഇന്ദുലെഖതന്നെ ഒരു സമയം വിശ്വസിച്ചു വെറും- അങ്ങിനെ ഉറപ്പായിട്ടാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞു

ത. പിന്നെ ഞാൻ ഇന്ദുലേഖയുടെ വലിയ സ്നേഹിതനാണെന്നു മാധവന നല്ല അറിവു ഉണ്ടല്ലോ. അങ്ങിനെയുള്ള ഞാൻ ഇന്ദുലേഖയെ കഠിനമായി ചീത്തവാക്കുകൾ പറഞ്ഞു മാറത്തു അടിച്ചു കറയുന്നതു മാധവൻ കണ്ടു. നമ്പൂരിപ്പാടും ഇന്ദുലേഖയും ഞാനും പകുതി വഴിയൊളം ഒന്നായി വന്നു എന്ന പറയുകയും അതൊട്ടുകൂടി വെറെ അസംഖ്യം ആളുകൾ ഈ മിക്കിൽ നിന്നു വരുന്നവര എല്ലാവരും അതിനു ശരിയായി അതെപ്രകാരംതന്നെ പറയും ചെയ്യാൻ വിശ്വസിക്കുന്നത ഒരു ആശ്ചര്യമോ? കഷ്ടം! മാധവനെ യാതൊരു ഭൂഷ്യവും പറയരുതെ.

ഇന്ദുലേഖക്കു ഇതു കെട്ടുപൊൾ മനസ്സിന്നു കുറെ സുഖമാണു തോന്നിയതു. മാധവൻ തെറ്റായി ഒന്നും പ്രവൃത്തിച്ചിട്ടില്ലെന്നു കെൾക്കുന്നതു തനിക്കു എല്ലാജ്ഞാഴും ബാഹു സന്തോഷമാണു. താൻ തെറ്റുചെയ്തു എന്നു വന്നാലും വെണ്ടതില്ലാ.

ഇ—ശാസ്ത്രികൾ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പൊൾ മാധവൻ എന്തുചെയ്തു.

ശാ—ഞാൻ ആദ്യം പറഞ്ഞതു ഒരു എടുവഴിയിൽ വെച്ചാണു. അതിന്നു മുമ്പുതന്നെ പലരും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കെട്ടുത ശരിയൊ എന്നു ചൊദിച്ചതിന്നു അതെ. അതെ. എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞപ്പൊഴേക്കു മാധവനു ബോധക്ഷയം പൊലെ ആയി.

ഇത്രത്തൊളം പറഞ്ഞപ്പൊഴേക്കു ഇന്ദുലേഖക്കു കെൾക്കാൻ വയ്യാതെയായി കട്ടിലിന്നെൽ പൊയി കിട

ന്ന കരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

ശാ—ചി. വൃസനിക്കരുതെ- വൃസനിക്കരുതെ. ഉടനെ എല്ലാം സന്തോഷമായി വരും. ഞാൻ ഭിവസം ത്രി കാല പുജയായി ഭഗവതിസേവ കഴിക്കുന്നുണ്ട്. എല്ലാം രംഗപരി ശുഭമായി വരുത്തും. എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞ ശാസ്ത്രികൾ ഒരു വിധത്തിൽ മാളികയിൽ നിന്ന കണ്ണനീർ വാഴ്ത്തുകൊണ്ടു ഏറുങ്ങിപ്പോയി.

ഇന്ദുലെഖാ ഭിവസം നെരം വെളിച്ചായാൽ പിന്നെ അസുമാനംവരെ വല്ല ആളുകളും കത്തുകൊണ്ടു സ്പെഷനിൽ നിന്ന വരുന്നുണ്ടോ എന്ന മാളികയിൽ നിന്ന നൊക്കിക്കൊണ്ടു പകൽ മുഴുവൻ കഴിക്കും. കുളി ഉഴന്ന മുതലായതൊക്കെ പുറത്തു ആളുകൾക്കു പരിമിതിയിൽ എടുക്കൊടുക്കാത്ത വിധം കഴിച്ചുകൂട്ടി എന്നു വരുത്തും. ഇങ്ങിനെ കഴിയുന്നു. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ഭിവസം പകൽ നാലുമണി സമയത്തു ഇന്ദുലെഖാ മാളികയിൽ കൊച്ചിന്മേൽ കിടന്നിടത്തുനിന്നു താന്നെ ഉറങ്ങിപ്പോയി. രാത്രി ഉറക്കില്ലാത്തതിനാൽ എന്തൊരു ഒരു ക്ഷീണം കൊണ്ടു രം സമയത്തു ഉറങ്ങിപ്പോയതാണ്. നെരം ഏകദേശം ആറുമണി ആയപ്പോൾ വല്ലാതെ ഉറക്കത്തുനിന്നു തെട്ടി ഉണർന്നു “അയ്യോ-അയ്യോ എന്റെ ഭർത്താവിനെ രം മുസൽമാൻ കുത്തി “കൊന്നു കളഞ്ഞുവോ-കഷ്ടം! എന്റെ ഭർത്താവു മരിച്ചു- “എനി എനിക്കു ഇരുന്നത മതി” എന്നു കുറെച്ചുത്തുതിൽ ഒന്നു നിലവിളിച്ചു. രം നിലവിളി പൂവറങ്ങിൽ ചുവട്ടിലെ നിലയിലുള്ളവർക്കു കെൾക്കാം. ഉടനെ പഞ്ചമെ

നവൻ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ മുതലായവരും ഭാസികൾ വാലിയുക്കാരും തിക്കിത്തരിരക്കി ബദ്ധപ്പെട്ട മാളികയിലേക്കു ഓടി കയറി നൊക്കിയപ്പോൾ ഇന്ദുലെഖ കൊച്ചിന്മേൽ ബഹു ക്ഷീണത്തോടെ കിടക്കുന്നു. ഉടനെ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ ചെന്നു കയ്യോങ്ങു പിടിച്ചു. അപ്പോഴേക്കു പഞ്ചമനവൻ ചെന്നെടുത്ത മടിയിൽ വെച്ചു. ശരീരം തൊട്ടപ്പോൾ നല്ല തീക്കൊള്ളി കൈകൊണ്ടു പിടിച്ചതുപോലെ തൊന്നി- എന്താണു ഓരംശപരാപെണ്ണിന ഇങ്ങിനെ പനിക്കുന്നതു എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഇന്ദുലെഖയോട—

പഞ്ചമനവൻ—മകളെ നീ എന്താണു നിലവിളിച്ചു വൊ- എന്നു ചൊരിച്ചു.

ഇന്ദുലെഖക്കു ചെറു വലിച്ചിട്ട വരുന്നില്ലാ- കുറെ വെള്ളം കുടിക്കണം എന്നു പറഞ്ഞു- വെള്ളം കൊണ്ടുവന്നു കുടിച്ചശേഷം അകത്തു വളരെ ആളുകൾ നിൽക്കുന്നതു കണ്ടു.

ഇന്ദുലെഖാ—എല്ലാവരും പുറത്തു പോട്ടെ- അമ്മ മാത്രം ഇവിടെ നില്ക്കട്ടെ. അമ്മയോട വർത്തമാനം ഞാൻ സ്വകാര്യം പറഞ്ഞു വലിയച്ചുടൻ അടുക്കെ അയക്കാം- വലിയച്ചുടനോട എനിക്കു നെരെ പറഞ്ഞു കൂടാ- എന്നു പറഞ്ഞത കെട്ടു പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ ഒഴികെ മറ്റുള്ള എല്ലാവരും താഴെത്തു ഏറങ്ങി പോന്നു.

ഇന്ദുലെഖാ—അമ്മെ- ഞാൻ ചീത്തയായി ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു നില വിളിച്ചതാണു. മാധവൻ ബ

കാലത്തിന്നു സമീപമായ ഒരു സ്ഥലത്തു സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ ഒരു മുസൽമാൻ മാധവന്റെ നെഞ്ഞത്തു ഒരു കൂട്ടാരം കൊണ്ടു കത്തി മാധവനെ കൊന്നു മുതൽ എല്ലാം കളവു ചെയ്തു കൊണ്ടുപോയി എന്നൊരു സ്വപ്നം കണ്ടു. മാധവൻ മുറി ഏറ്റം “അയ്യോ എന്റെ ഇടുലേഖ എന്നീ എങ്ങിനെ ജീവിച്ചിരിക്കും” എന്നു എന്നൊട എന്റെ മുഖത്തു നോക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു പ്രാണൻ പോയി. ഇങ്ങിനെ കണ്ടപ്പോൾ വല്ലാതെ നിലവിളിച്ചു പോയി- എന്തൊ മാധവനേ ഒരു അപകടം പറിട്ടുണ്ടു എന്നു എന്റെ മനസ്സിൽ ഇപ്പോഴും തൊന്നുന്നു.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ ഇത കെട്ടുപ്പോൾ കരഞ്ഞു പോയി- ഉടനെ കണ്ണീരൊല്ലാം തുടച്ചു.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ—എന്റെ മകൾ വ്യസനിക്കുന്നു. സ്വപ്നത്തിൽ എന്തെല്ലാം അസംഭവങ്ങളെ കാണും. അത അശേഷം സാരമാക്കാനില്ലാ. മാധവൻ സുഖമായി ഉടനെ എത്തും. എന്റെ മകൾക്കു സുഖമായി മാധവനൊടു കൂടി ഇരിക്കാൻ സാധിക്കും.

ഇടുലേഖ—എന്തൊ അമ്മെ- എന്നിങ്ങനെയും അറിഞ്ഞുകൂടാ- സ്വപ്നം ശരിയായി ഭാവി വർത്തമാനങ്ങളെ കാണിക്കുമെന്നു എന്നിങ്ങനെയും അശേഷം വിശ്വാസമില്ലാ. എന്നാൽ യദൃച്ഛയാ ഒത്തും വരാം അത- എങ്ങിനെ ആയാലും എന്റെ മനസ്സു വ്യസനിച്ചു പോയി. ല—എന്റെ മകൾക്കു നന്നെ പനിക്കുന്നുവെല്ലോ- പുതു കിടക്കണം- എന്നു പറഞ്ഞു കട്ടിലിന്മേൽ കൂടി

കൊണ്ടു പോയി കിടത്തി പുതുപ്പിച്ചു അടുക്കെ ഇരുന്നു.

ഇ—അമ്മ പോയി ഓരം വിവരം വലിയച്ചുനോട പറയൂ.

ല—ഇപ്പോൾ പറയുന്നോ. നീ ഉറക്കത്തു മാധവനെ കരിച്ചു പറഞ്ഞ വാക്കു ഓർമ്മയുണ്ടോ.

ഇ—ഇല്ലാ. എന്താണു പറഞ്ഞതു.

ല—“ഭേതാവേ” എന്നാണു നില വിളിച്ചതു. അതു സകല ആളുകളും കെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഇ—അതുകൊണ്ടു എന്താണു. അദ്ദേഹം എന്റെ മനസ്സുകൊണ്ടു ഞാൻ ഭേതാവായി നിശ്ചയിച്ച ആളല്ലെ. എന്നിങ്കു ഓരം ജനം അദ്ദേഹമല്ലാതെ വെറെ ഒരാളും ഭേതാവായിരിക്കയില്ലെന്നും ഞാൻ തീർച്ചയാക്കിയ കാര്യമല്ലെ. പിന്നെ എന്നെ തന്നെ ആഗ്രഹിച്ച സർപ്പസ്വപ്നം ഉപേക്ഷിച്ചു, ഞാൻ നിമിത്തം ഓരം സങ്കടങ്ങളെല്ലാം അനുഭവിച്ചു അതി കൊമളനായ അദ്ദേഹം ഏതു ദിക്കിൽ കിടന്നു വലയുന്നുണ്ടോ അറിഞ്ഞില്ലാ. അങ്ങിനെയുള്ള അദ്ദേഹത്തെ ഭേതാവ എന്നു ഞാൻ വിളിക്കുന്നതിലും അതു എന്നി സർപ്പ ജനങ്ങളും അറിയുന്നതിലും എന്നിങ്കു മനസ്സിന്നു സന്തോഷമല്ലെ ഉണ്ടാവാൻ പാടുള്ളു. അദ്ദേഹത്തിന്നു നാശം സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു അറിയുന്ന ക്ഷണം എന്റെ മരണമാണെന്നുള്ളതിന്നു എന്നിങ്കു സംശയമില്ലാ. ഇതാ- ഓരം നിമിഷത്തിൽ തന്നെ എന്നിങ്കു ഒരു ജപരം വന്നു പിടിച്ചതു കാണുന്നില്ലെ. മാധവൻ

തിരിയെ വന്ന എനിക്കു കാണാൻ കഴിയുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ ഓരോ ഗതത്തിൽനിന്നു ഞാൻ നിവൃത്തിക്കും. ഇല്ലെങ്കിൽ—

ഇത്രത്തൊളം പറയുമ്പോഴേക്കു ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ പൊട്ടിക്കാഞ്ഞു. എന്റെ മകൾ ഇങ്ങിനെ ഒന്നും പറയരുതെ. എന്നു പറഞ്ഞു കട്ടിലിന്റെ അവിടെ വീണു. ഇങ്ങുവെളിവാ—പൊയി പറയു അമ്മെ. വലിയപ്പുറംനോട പറയു. അദ്ദേഹം അമ്മയെ കാത്ത നിൽക്കുന്നുണ്ടു ചുവട്ടിൽ. എനിക്കു എനി ഒന്നുകൊണ്ടും ഭയമില്ല. എന്റെ മനസ്സിനെ ഇപ്പോൾ ആകുപ്പാടെ ഒരു ഭ്രാന്തിയാണു ഉള്ളതുവലിയപ്പുറം ഞാൻ എന്റെ ഭർത്താവിനെ ഭർത്താവ എന്നു വിളിച്ചു പൊയതിൽ രസമാകയില്ലായിരിക്കാം. അങ്ങിനെ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ. കൊച്ചുകുട്ടിപ്പിള്ളാമൻ എന്നെ അതി വാത്സല്യത്തോടു കൂടി വളർത്തി എന്നെ എന്റെ അവസ്ഥപൊലെ വെച്ചാൻ കഴിയുന്നതിന്നു മുമ്പു അദ്ദേഹം മരിച്ചു. എനിക്കു ഇഹലോക നിവാസത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണ ശേഷം അത്ര കാംക്ഷ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ദൈവമത്രയും എന്റെ യൗവനമായപ്പോൾ എന്റെ മനസ്സിനെ സർവ്വവ്യയംകൊടുക്കുമെന്നു എനിക്കു വിശ്വാസമുള്ള അതിയോഗ്യനായ ഒരു പുരുഷനെ ഭർത്താവായിക്കിമനസ്സിൽ വരിപ്പാൻ എനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായി. അതും എനിക്കു ഇപ്പോൾ സാധിക്കാതെ പൊവുമൊ എന്നു എനിക്കു ഭയം തോന്നുന്നു. ഞാൻ ഭാഗ്യമില്ലാത്തവളാണ്. അതുകൊണ്ടാണു ഇങ്ങിനെ എല്ലാം വ

നന്ത. ഏതായാലും എന്റെ കൊച്ചുകുഞ്ഞുമാന്റെ അച്ഛനോട് ഞാൻ ഒരു കാര്യവും മറച്ചുവെക്കുകയില്ല. അമ്മപോയി വിവരമായി പറഞ്ഞാൽ ഇങ്ങട്ടുതന്നെ വരു- എന്റെ കൂടെ തന്നെ കിടക്കണം.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ പതുക്കെ എണീട്ടു കരഞ്ഞും കൊണ്ടു മാളികയിൽ നിന്നിറങ്ങി.

ഇവിടെ എന്റെ വായനക്കാരെ അല്പം ഒരു വിവരം വിശേഷ വിധിയായി അറിയിപ്പാക്കുന്നു.

ഇന്ദുലെഖ വൈകുന്നേരം ആറര മണിക്കു സ്വപ്നം കണ്ടതും മാധവന്റെ മുതൽ സ്നേഹനിൽ നിന്ന “അല്ലമാബാദിലെ സബ്ബുജസ്ലി” മാധവനെ ചതിച്ചു കട്ടുകൊണ്ടു പോയതും ഒരേദിവസം ഒരേ കാലത്തിലായിരുന്നു എന്ന മാധവൻ വന്നശേഷം ഇന്ദുലെഖയും മാധവനുംകൂടി ദിവസങ്ങളുടെ കണക്കു നൊക്കി തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഓം കഥ ഞാൻ വെളിപായി പറഞ്ഞതിൽ എന്റെ വായനക്കാര എനിക്കു സ്വപ്നങ്ങൾ ഭൂത ഭവിഷ്യഭവതീമാനങ്ങളെ ശരിയായി സൂചിപ്പിക്കുന്നവകളാണെന്നുള്ള വിശ്വാസമുണ്ടെന്ന വിചാരിച്ചപ്പോൾ വരുതെ - മനുഷ്യരുടെ മനസ്സു സാധാരണ ഇന്ദ്രിയ ഗോചരങ്ങളല്ലാത്ത വിവരങ്ങൾ അറിവാൻ ശക്തിയുള്ളതാണെന്നോ അല്ലെന്നോ ഉള്ള തീർച്ച വിശ്വാസവും എനിക്കു വന്നിട്ടില്ല. തിയോസോഫിസ്റ്റസ് ഓം സംഗതിയിൽ പറയുന്നതെന്നും ഞാൻ എനിയും വിശ്വസിച്ചു തുടങ്ങിയിട്ടില്ല. എന്നാൽ എനിക്കു ആകുലപ്പെടെ ഒരു വിശ്വാസം ഉണ്ട്. അതെ മനുഷ്യന്റെ ശരീരം അതി

ന്റെ സൃഷ്ടിസ്വഭാവത്തെയും വ്യാപാരത്തെയും കാക്ക
 സ്വപ്നം പക്ഷെ ഒരു നാഴികമണിയുടെയൊ മറ്റു യന്ത്ര
 ങ്ങളുടെയൊ മാതിരിയിൽ പല സാധനങ്ങളെയും അ
 ന്വേഷം സംബന്ധിച്ച അന്വേഷം ആശ്രയമാ
 ക്കി ഒരു മാതിരിയിൽ ശരിയായി പ്രവൃത്തിപ്പാൻ ഉണ്ടാ
 കിവെച്ച ഒരു യന്ത്രം എന്നതന്നെ പറയാമെങ്കിലും, മനു
 ഷ്യനിൽ അന്തർവിചിത്രമായ ചില അവസ്ഥകളെ
 നോക്കുമ്പോൾ നമുക്കു ഇതുവരെ വിവരമായി അറിവാ
 ൻ കഴിയാത്ത ചില ശക്തികൾ മനുഷ്യന്റെ അന്തർമാവി
 ന്നുണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. സ്വപ്നം മനസ്സിനു ഉ
 ണ്ടാവുന്ന ഭ്രാന്തിയാണു്. സെമിനാംബുലിസം, മിസ്കേരി
 സം- എന്നിങ്ങിനെ ബിലാത്തിക്കാർ പറയുന്ന വിദ്യക
 ലെപ്പോലെ സാധാരണ സൃഷ്ടിസ്വഭാവത്തിൽ മനുഷ്യ
 ന്റെ മനസ്സിനു ഉറക്കത്തിൽ ചിലപ്പോൾ ഉണ്ടാവു
 ന്ന ഒരു വികാരം എന്നു പറയാനുള്ളു. എന്നാൽ ആ
 വികാരം ചിലപ്പോൾ നമുക്കു അറിവാൻ കഴിയുന്ന ഒ
 ന്നാത്തരം കാരണത്തെ ആശ്രയിച്ചു വരാം. ചിലപ്പോ
 ട് നമുക്കു അറിവാൻ കഴിയുന്ന യാതൊരു കാരണവും
 ഇല്ലാതെയും വരാം. ചിലപ്പോൾ ശുദ്ധ അസംഭവ്യങ്ങളായ
 അവസ്ഥകളെ കാണാം. ഒരു സപ്തം തന്റെ
 അടുക്കെ വന്ന തന്നെ കൊത്താൻ ഫണം വിരിഞ്ഞി
 ഉയർത്തി ഭാവിക്കുന്നു- കടിച്ചു പൊയി- എന്നു നായാട്ടു
 കഴിഞ്ഞു ക്ഷീണിച്ച ഒരു തമ്പിൾ കിടന്ന ഉറങ്ങുന്ന ഒ
 രു സായുസ്വ സ്വപ്നം കണ്ടു ഞെട്ടി കണ്ണു മിഴിച്ചു നൊക്കിയ
 പ്പോൾ യഥാർത്ഥത്തിൽ ഒരു സപ്തം തമ്പിൾ തന്റെ

ഇരിമ്പ കട്ടിലിന്റെ ഒരു നാല വാര ളരെ സ്വസ്ഥ
മായി എഴുന്നത കണ്ടതായും, മറെറാരു സാധു വളരെ
കാലമായി തനിക്ക കാണാൻ സാധിക്കാത്ത തന്റെ ഒ
ര വലിയ സ്നേഹിതൻ യദൃച്ഛയായിതന്റെ ഭവനത്തി
ൽ ഒരു ദിവസം വന്നതായും അദ്ദേഹം തന്റെ കൂടെ
രണ്ട മൂന്ന ദിവസം സുഖമായി താമസിച്ചതായും രാത്രി
സ്വപ്നം കണ്ടതിന്റെ പിറെറ ദിവസം രാവിലെ യഥാ
ത്ഥത്തിൽ ആ സ്നേഹിതൻ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടതിന സ
ദശമായി തന്റെ ഭവനത്തിൽ വന്ന കണ്ടതായും മറ്റും
പലെ സ്വപ്നവിശേഷങ്ങളെക്കുറിച്ച ഞാൻ വായിച്ചിട്ടു
ണ്ട. അതുകൊണ്ട ഇന്ദുലെഖക്ക ഉണ്ടായ സ്വപ്നത്തെ പ
റ്റി ഞാൻ അത്ര ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നില്ല. നമ്മുടെ െരം ക
ഥ അവസാനിച്ച രണ്ടമൂന്ന കൊല്ലങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ ശെ
ഷം ഗോപീനാഥബനജ്ജിയുടെ ഒരു കത്തിൽ മാധവ
ന്റെ മുതൽ കളവ ചെയ്ത കള്ളന്മാരിൽ രണ്ടമൂന്നാളെ
വെറെ ഒരു കുലയൊട്ടകൂടിയ കളവിൽ പിടിച്ച തൂക്കി
കൊൽവാൻ വിധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, എന്നാൽ അതി
ൽ സുന്ദരനായ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ കള്ളൻ പലെ കു
ററസമ്മതങ്ങൾ ചെയ്തിരുന്നു എന്നും പലെ പ്രാവശ്യ
വുമായി പതിനെഴ മനുഷ്യരെ മുതല അപഹരിപ്പാൻ
വെണ്ടി അവൻ തന്നെ കത്തികൊണ്ട കത്തിട്ടും വെടി
വെച്ചിട്ടും വിഷം കൊടുത്തിട്ടും മറ്റും കൊന്നതായിട്ടും
കൂട്ടത്തിൽ മാധവന്റെ മുതൽ എടുത്ത കാര്യവും സമ്മ
തിച്ചതായും അന്ന ആവിധം കക്കാൻ തരമായിരുന്നി
ല്ലെങ്കിൽ ആ ദൃഷ്ടൻ മാധവനെ കൊന്നുകളയുമായിര

ന്നു എന്നും മറ്റും വ്യസനത്തോടു കൂടെ എഴുതീട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു കൊണ്ടി എരണ്ടുവൊൾ പഞ്ചമെന്നവനും മറ്റും കൊണിയുടെ ചുവട്ടിൽ ബഹുവ്യസനത്തോടു കൂടി നിൽക്കുന്നത കണ്ടു. ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മയെ കണ്ടപ്പൊൾ പഞ്ചമെന്നവൻ വെഗം വിളിച്ചു സ്വകാര്യമായി ചൊടിക്കുന്നു.

പഞ്ചമെന്നവൻ—എന്താണു കുട്ടി നിലവിളിച്ചത.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ—(കരഞ്ഞും കൊണ്ടു) അവൾ സ്വപ്നത്തിൽ മാധവനെ ആരെ വഴിയാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ കത്തികൊന്നതായി കണ്ടുവത്രെ. അപ്പോൾ കലശലായ വ്യസനം തൊന്നി നിലവിളിച്ചു. ഇപ്പോൾ വല്ലാതെ പനിക്കുന്നു. ഞാൻ വെഗം മുകളിലേക്കു പൊവട്ടെ.

പഞ്ചമെന്നവൻ കുറെ നേരം ആ നിന്നെടുത്തതെന്നെ നിന്നു വിചാരിച്ചു-പിന്നെ.

പ—ശ്ലീ! സ്വപ്നം എന്തെല്ലാം കാണും-മാധവന്റെ നെരെ ഓരം പെണ്ണിന ഇത്ര പ്രീതിയൊ-ശിവ-ശിവ! ഞാൻ ഇതൊന്നും അറിഞ്ഞില്ലാ. അന്നു ഞാൻ ഒരു സ്വയം ചെയ്യുപൊയത കുട്ടി അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവൊ.

ല—അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

പ—എന്നാൽ അതുകൊണ്ടും വ്യസനമുണ്ടായിരിക്കാം.

ല—വളരെ വ്യസനമുണ്ടു അതുകൊണ്ടും എന്നു തൊന്നുന്നു.

പ—എന്നാൽ ആ വ്യസനമെങ്കിലും ഇപ്പോൾ തീർത്താ

ൽ മനസ്സിന്നു കൌസുഖമാവുമായിരിക്കും. കേശവൻ നമ്പൂരിയെ വിളിക്കൂ- ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി വെഗം മുക്കളിൽ ചെല്ല- ഞാൻ ക്ഷണം വരുന്നു എന്ന പറയൂ. കുട്ടിയെ അശേഷം വൃസനിപ്പിക്കരുതെ.

ഉടനെ കേശവൻ നമ്പൂരി പഞ്ചമെന്നവന്റെ അടുക്കെ ചെന്നു.

പ—ഇടുലേഖ ചില ഭസ്സുപപ്പങ്ങൾ കണ്ടു ഇപ്പോൾ അവിടെ കലശലായി പനിക്കുന്നു- എന്തൊക്കെയാണു അറിഞ്ഞില്ല- എന്റെ കൊച്ചുകുട്ടൻ പൊയത ഞാൻ അറിയാതെ ഇരിക്കുന്നതും കൂടി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. എന്ന പറഞ്ഞ ശുദ്ധനായ വൃദ്ധൻ വല്ലാതെ ഒന്നു കരഞ്ഞുപോയി.

കേശവൻ നമ്പൂരി—ഛെ-ഛെ- കരയരുതെ- എന്ന പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ശുദ്ധത്വപായ നമ്പൂരിയും കരഞ്ഞു.

പ—ഇടുലേഖക്കു മാധവനൊടുള്ള താല്പര്യം കൊണ്ടാണെന്നും ഭീനവും മറ്റും. മാധവന ഞാൻ ഇവളെ കൊടുക്കില്ലെന്ന സത്യം ചെയ്തതും കെട്ടിട്ടു വൃസനിക്കുന്നുണ്ടത്രെ. ആ സത്യത്തിന്നു വല്ല പ്രായശ്ചിത്തവും ചെയ്യാൽ പിന്നെ ദോഷമുണ്ടാവുമൊ.

കേശവൻ നമ്പൂരി—പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യാൽ മതി- ഞാൻ വാദ്ധ്യാരോട ഒന്നു ചൊദിച്ചുകളയാം.

എന്ന പറഞ്ഞ അണ്ണാത്തിര വാദ്ധ്യാരെ വരുത്തി അന്വേഷിച്ചതിൽ സത്യം ചെയ്തതിന്നു പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യാൽ പിന്നെ അത ലംഘിക്കുന്നതിൽ ദോഷമില്ലെന്ന അദ്ദേഹം വിധിച്ചു- വിവരം പഞ്ചമെന്നവനോട പ

റഞ്ഞു.

പഞ്ചമനവൻ—എന്നാൽ എന്താണ പ്രായശ്ചിത്തം. അണ്ണാത്തിര വാദ്ധ്യാര—സ്വണ്ണം കൊണ്ടോ വെള്ളി കൊണ്ടോ സത്യം ചെയ്യുപ്പോൾ ആ സത്യവാചകത്തിൽ ഉപയോഗിച്ച അക്ഷരങ്ങളുടെ ഓരോ പ്രതിമ ഉണ്ടാക്കി വെദവിത്തകളായ ബ്രാഹ്മണർക്കു ഭാഗശ്ചെയ്യയും അന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണ സഭയും അമ്പലത്തിൽ ചുരുക്കത്തിൽ വല്ല വഴിവാടും ചെയ്യാൽ മതി. എന്നാൽ അക്ഷരപ്രതിമകൾ സ്വണ്ണം കൊണ്ടുതന്നെ ആയാൽ അത്യുത്തമം-അതിന്നു നിമുത്തിയില്ലാത്തഭാഗം വെള്ളിയായാലും മതി.

പ—സ്വണ്ണം കൊണ്ടു തന്നെ ഉണ്ടാക്കട്ടെ.

കെ—എന്ത സംശയം- സ്വണ്ണം തന്നെ വെണം.

അമ്മിനെ തന്നെ എന്നു നിശ്ചയിച്ച ആ നിമിഷം തന്നെ പെട്ടി തുറന്ന സ്വണ്ണം എടുത്ത പരമശുദ്ധാത്മാവായ പഞ്ചമനവൻ ഇക്കി തട്ടാൻ വശം എല്ലിച്ച സത്യം ചെയ്യുവാക്കുക കണക്കാക്കി എ-ൻ-റ-ശ്രീ-പൊ-ക്ക-വി-ഭ-ഗ-വ-തി-യാ-ണെ-ഞാ-ൻ-ഇ-ന്ദ്ര-ലെ-വ-യെ-മാ-ധ-വ-ന-കൊ-ടു-ക്ക-ക-യി-ല്ലാ-ഇരിപത്തൊമ്പത അക്ഷരങ്ങൾ. അതിൽ റ്-ൻ-റ- ഇത അക്ഷരങ്ങളായി കൂട്ടണമൊ. എന്നു ശങ്കരമെന്നൊൻ സംശയിച്ചതിൽ കൂട്ടണം എന്നതന്നെ അണ്ണാത്തിരവാദ്ധ്യാര തീച്ചയാക്കി- ഓരോ അക്ഷരം റ്റം രണ്ടു പണത്തുകഞ്ഞിൽ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടു വരാൻ എല്ലിച്ചശേഷം പഞ്ചമനവൻ ഇന്ദ്രലെഖയുടെ മാളികയിൽ വന്ന വിവരം എല്ലാം

ഇന്ദുലെഖയുടെ അടുക്കെ ഇരുന്ന പറഞ്ഞു.

പ—എന്റെ മകൾ എന്നി ഒന്നുകൊണ്ടും വ്യസനിക്കെ
ണ്ടാ- മാധവൻ എത്തിയ ക്ഷണം അടിയന്തരം ഞാ
ൻ നടത്തും.

ഇ—എല്ലാം വലിയപ്പന്റെ ശുഭമനസ്സുപോലെ സാധി
ക്കട്ടെ—എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞു.

ഇന്ദുലെഖക്ക അന്നും അതിന്റെ പിറ്റേന്നും കഠി
നമായി പനിച്ചു. പിന്നെ പനി അല്പം ആശ്വാസമായി.
ഒരു കര-തലതിരിച്ചൽ. മെൽ സൂചാംഗം വെദനയും ഉ
പദ്രവങ്ങളാണു പിന്നെ ഉണ്ടായത. അതിന്നു എന്തെല്ലാം
ശേഷധർമ്മം പ്രചുത്തിച്ചിട്ടും അശേഷം ഭേദമില്ലാ. അ
ങ്ങിനെ അല്പ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു- അപ്പൊഴേക്കു ശപ
ഥത്തിന്റെ അക്ഷരപ്രതിമകൾ തെയ്യറാക്കിക്കൊണ്ടു
വന്നു. ഇന്ദുലെഖക്ക കാണിക്കണമെന്നു വെച്ചു പഞ്ചു
മെന്നവൻ റും അക്ഷരങ്ങളെ ഒരു അളവിൽ ഇട്ട ഇന്ദു
ലെഖയുടെ മാളികയിൽ കൊണ്ടുപോയി തുറന്ന കാണി
ച്ചപ്പോൾ വളരെ വ്യസനജ്ഞാതും ക്ഷീണത്തോടും കി
ടന്നിരുന്ന ഇന്ദുലെഖ ഒന്നു ചിരിച്ചുപോയി.

പ—എന്റെ മകൾക്കു സന്തോഷമായി എന്നു തൊന്നു
ന്നു. എന്നി ദീനത്തിന്നു ആശ്വാസം ഉണ്ടാവും.

ഇ—അതെ വലിയപ്പാ-സന്തോഷമായി. എന്റെ വലി
യപ്പന്റെ മനസ്സിന്നു എല്ലാം സന്തോഷമായി വരു
ത്തട്ടെ.

എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടി അമ്മ,
കേശവൻനമ്പൂരി, ശങ്കരമെന്നൊൻ മുതലായി വീട്ടിലു

ജ എല്ലാവരും തീവണ്ടി സ്പെഷന സമീപം വർത്തമാനങ്ങൾ അറിവാൻ താമസിപ്പിച്ചിരുന്ന ആളും കൂടി തെരക്കി കയറിവരുന്നത കണ്ടു.

ഇന്ദുലെഖ തന്റെ ആളെക്കണ്ട ഉടനെ കട്ടിലിന്മേൽ ക്ഷണത്തിൽ എണീട്ടിരുന്നു. തലതിരിച്ചൽ കൊണ്ടു കയ്യു പിടിക്കാതെ മുമ്പു എണീക്കാറില്ലാ.

ഇ—എന്താണു വല്ല കമ്പിയും ഉണ്ടോ.

ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിത്തമ്മ—കമ്പി ഉണ്ടു. ഇതാ സന്തോഷ വർത്തമാനമാണെന്നു സ്പെഷൻ മാസ്റ്റർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നവത്രെ—എന്നു പറഞ്ഞ കമ്പിവർത്തമാനലക്കൊട്ട ഇന്ദുലെഖ വശം കൊടുത്തു.

ഇന്ദുലെഖ മൂന്നു ഉറക്കെ മലയാളത്തിൽ വായിച്ചു താഴെ പറയും പ്രകാരം.

ബൊമ്പായി ന-

“മാധവനെ ഇവിടെവെച്ചു ഇന്നു കണ്ടു. സുഖക്കേടേ കണമില്ലാ. ഞങ്ങൾ എല്ലാവരും നാളത്തെ വണ്ടിക്കു “അങ്ങട്ടു പുറപ്പെടുന്നു”

ഇതു വായിച്ച കെട്ടപ്പൊൻ അവിടെ കൂടിയവരിൽ സന്തോഷിക്കാത്ത ആരും ആരുമില്ലാ. ഇന്ദുലെഖയുടെ സന്തോഷത്തെ കുറിച്ചു ഞാൻ എന്താണു പറയേണ്ടതു. ഇന്ദുലെഖയുടെ തലതിരിച്ചൽ- കുറ- മെൽവേദന ഇതെല്ലാം എതിലെ പൊയൊ ഞാൻ അറിഞ്ഞില്ലാ. പഞ്ചമെന്നൊൻ—(കേശവൻ നമ്പൂരിയൊട) നൊക്ക-

തിരുമനസ്സുനെ ഞാൻ സത്യം ചെയ്യുപൊയതിൽ വന്ന ആപത്തും അതിന്നു ഇപ്പൊൻ പ്രായശ്ചിത്തം

ചെയ്യാൻ പ്രതിമ ഉണ്ടാക്കി എത്തിയപ്പഴക്ക തന്നെ വന്ന സന്തോഷവും.

കെ—അതിന എന്താ സംശയം-എല്ലാം ദൈവകൃപയും ബ്രാഹ്മണരുടെ അനുഗ്രഹവും തന്നെ.

ഇന്ദുലെഖാ ചിരിച്ചു. സത്യത്തിന്റെ പ്രായശ്ചിത്തവും കമ്പിവത്ത്മാനവും തമ്മിൽ ഒരു സംബന്ധവും കാത്തിട്ട ഇന്ദുലെഖാ കണ്ടില്ലാ. വെറെ അവിടെ കൂടിയതിൽ പക്ഷെ ലക്ഷ്യപ്പെട്ടിട്ടു അമ്മ ഒഴികെ എല്ലാവരും പഞ്ചമെന്നവന്റെ അഭിപ്രായം ശരി എന്നു തന്നെ വിചാരിച്ചു. എല്ലാവരും മനസ്സിന്ന സന്തോഷമായി. അന്നതന്നെ പഞ്ചമെന്നവൻ പ്രതിമകൾ ഭാനം ചെയ്തു. അണ്ണാത്തിര വാദ്ധ്യാർക്കു ഒരു ഏഴു എട്ടുക്കുറുക്കും കിട്ടി. നാലഞ്ചു നമ്മുടെ ശങ്കരശാസ്ത്രികൾക്കും കിട്ടി. ബ്രാഹ്മണസഭയും മറ്റും കഴിഞ്ഞ പഞ്ചമെന്നവൻ ഇന്ദുലെഖയുടെ അടുക്കെ വന്നപ്പൊഴുക്കു ഇന്ദുലെഖയുടെ ശരീര സുഖക്കേട് വളരെ ഭേദമായി കണ്ടു. കഞ്ഞി നല്ലവണ്ണം കുടിച്ചിരിക്കുന്നു. കുരയും തലതിരിച്ചലും ഇല്ലെന്നു തന്നെ പറയാം. ശരീരത്തിലെ വെദനയും വളരെ ഭേദം. ക്ഷീണത്തിന്നും വളരെ കുറവ്. ഇതെല്ലാം കണ്ടു വൃദ്ധൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. തന്റെ പ്രായശ്ചിത്തത്തിന്റെ ഫലമാണു ഇതു എന്നു അസംബന്ധമായി തീർച്ചയാക്കി ഇന്ദുലെഖയൊട കാശൊ വിശേഷങ്ങളും പറഞ്ഞു ഇരുന്നു.

ഉരിവതാം അദ്ധ്യായം.

കഥയുടെ സമാപ്തി.

ഗോവിന്ദപണിക്കരും മാധവനും ഗോവിന്ദൻകുട്ടി മൈനവനുംകൂടി ബോമ്പായിൽനിന്ന പുറപ്പെട്ട മദിരാശിൽ വന്നു. മാധവൻ ഗിൽഹാംസാജിനെ പൊയികണ്ടു- വിവരങ്ങൾ എല്ലാം ഗ്രഹിച്ചിട്ടു. അദ്ദേഹം വളരെ ചിരിച്ചു. ഉടനെ മാധവനെ സിവിൽ സാപ്പ്ലീസിൽ ഏടുത്തതായി ഗസറ്റിൽ കാണമെന്ന സാജി അവർകൾ വാത്സല്യപൂർവ്വം പറഞ്ഞതിനെ കെട്ടു സന്തോഷിച്ച അവിടെനിന്നു പോന്നു. അച്ഛനോടും ഗോവിന്ദൻകുട്ടിയോടുംകൂടെ മലബാറിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. പിറ്റേ ദിവസം വീട്ടിൽ എത്തി ചെന്നു. മാധവൻ എത്തി എന്ന കെട്ടുപൊലും ഇന്ദുലേഖക്കു ഉണ്ടായ സന്തോഷത്തെ കുറിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

മാധവൻ വന്ന ഉടനെ തന്റെ അമ്മയെ പൊയികണ്ടു വർത്തമാനങ്ങൾ എല്ലാം അറിഞ്ഞു. ശപഥപ്രായശ്ചിത്തത്തിന്റെ വർത്തമാനവുംകൂടി കെട്ടു. ഉടനെ അമ്മാമനെയും പൊയികണ്ടതിന്റെ ശേഷം മാധവൻ ഇന്ദുലേഖയുടെ മാളികയുടെ ചുവട്ടിൽ വന്നുനിന്നു. അപ്പൊൾ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ മുകളിൽനിന്നു കൊണ്ടി എറുങ്ങുന്നു. മാധവനെ കണ്ടു ഒരു മന്ദഹാസം ചെയ്തു വീണ്ടും മാളികമെലെക്കതെന്നു തിരിയെ പൊയി. മാധവൻ വരുന്നു എന്നു ഇന്ദുലേഖയെ അറിയിച്ചു. മടങ്ങിവന്ന മാ

ധവനെ വിളിച്ചു. മാധവൻ കൊണ്ടി കയറി പൊറുത്ത ഉത്തരിൽ നിന്നു. ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിഅമ്മ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു താഴത്തെക്കും പൊന്നു.

ഇന്ദുലെഖ—(അകത്തുനിന്ന) ഇങ്ങട്ടു കടന്നുവരാം- എനിക്കു എണ്ണിട്ട അങ്ങൊട്ടു വരാൻ വയ്യ.

മാധവൻ പതുക്കെ അകത്തു കടന്നു ഇന്ദുലെഖയെ നോക്കിയപ്പോൾ അതി പരവശയായി കണ്ടു കണ്ണിൽനിന്നു വെള്ളം താനെ കഴുകി. ഇന്ദുലെഖയുടെ കട്ടിലിന്മേൽ ചെന്ന ഇരുന്ന രണ്ടുപേരും അന്യോന്യം കണ്ണുനീർ കൊണ്ടുതന്നെ കുശലപ്രശ്നം കഴിച്ചു. ഒടുവിൽ—മാധവൻ—കഷ്ടം! ദൈവം ഇതു പരവശമായി പൊയെല്ലോ. വിവരങ്ങൾ എല്ലാം ഞാൻ അറിഞ്ഞു. നമ്മളുടെ ഭൃഷ്ടാലം കഴിഞ്ഞു എന്ന ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇന്ദുലെഖ—കഴിഞ്ഞു എന്നതന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. വലിയച്ഛനെ കണ്ടുപോ?

മാ—കണ്ടു- സന്തോഷമായിട്ടു എല്ലാം സംസാരിച്ചു. അദ്ദേഹം ഇയ്യുടെ നമുക്കു വെണ്ടി ചെയ്യുന്ന എല്ലാം ഞാൻ അറിഞ്ഞതുകൊണ്ടും എന്റെ അച്ഛൻ ആവശ്യപ്പെട്ട പ്രകാരവും ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലിൽ സാഷ്ടാംഗമായി നമസ്കരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്നു വളരെ സന്തോഷമായി.

ഇ—മാധവൻ ചെയ്യു കാര്യങ്ങളിൽ എനിക്കു വളരെ ബോദ്ധ്യമായതു ഇപ്പോൾ ചെയ്യുന്ന പഠത്തെ കാർയ്യമാണു. വലിയച്ഛൻ പരമ ശുദ്ധാത്മാവാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലിൽ നമസ്കരിച്ചതു വളരെ നന്നാ

യി. നമ്മൾ രണ്ടുപേരും നിഷ്കന്മക്കുളയമാകയാൽ നല്ലതന്നെ ഒടുവിൽ വന്ന കൂട്ടുകയുളു.

ഇങ്ങിനെ രണ്ടുപേരുംകൂടി കാരൊ സല്ലാപങ്ങളെ കൊണ്ടു അന്ന പകൽ മുഴുവനും കഴിച്ചു. വൈകുന്നേരം പഞ്ചമെന്നൊൻമുക്കളിൽവന്ന ഇന്ദുലെഖയുടെ ശരീര സുഖ വർത്തമാനങ്ങളെല്ലാം പൊലിച്ചതിൽ വളരെ സുഖമുണ്ടെന്നറിഞ്ഞ സന്തോഷിച്ചു. മാധവൻ വീട്ടിൽ എത്തിയതിന്റെ ഏഴാം ദിവസം ഇന്ദുലെഖ മാധവനെ സ്വയംവരം ചെയ്തു. യഥാർത്ഥത്തിൽ സ്വയംവരമാകയാൽ ആ വാക്കുതന്നെ ഇവിടെ ഉപയോഗിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നില്ല. സ്വയംവരദിവസം പഞ്ചമെന്നൊൻ അതിശേഷമായി ബ്രാഹ്മണസമുച്ചയം മറ്റും കഴിച്ചു. ആ ദിവസം തന്നെ ഗോവിന്ദസെൻബങ്കാളത്തന്നിന്ന അയച്ച ഒരു ബങ്കി കിട്ടി. മുമ്പ സമ്മാനം കൊടുത്ത സാധനങ്ങളെക്കാൾ അധികം കൌതുകമുള്ളതും വില ഏറിയതും ആയ പലസാമാനങ്ങളും അതിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകളെ എല്ലാം കണ്ട ഇന്ദുലെഖ ക്ഷേമം വളരെ സന്തോഷമായി. ഇന്ദുലെഖയുടെ പാണ്ഡിത്യം കഴിഞ്ഞ കഷ്ടിച്ച ഒരു മാസം ആവുമ്പോഴേക്കു മാധവനെ സിവിൽ സർ്വ്വീസിൽ എടുത്തതായി കല്പനകിട്ടി. ഇന്ദുലെഖയും മാധവനും മാധവന്റെ അച്ഛനമ്മമാരോടുകൂടി മദിരാശിക്കു പോയി സുഖമായി ഇരുന്നു. െരം കഥ ഇവിടെ അവസാനിക്കുന്നു.

നമ്മുടെ െരം കഥയിൽ പറയപ്പെട്ട എല്ലാവരും ഇപ്പോൾ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടു. മാധവൻ ഇപ്പോൾ സിവി

ൽ സർപ്പീസ്സിൽ ഒരു വലിയ ഉദ്യോഗത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു. മാധവനും ഇദ്ദേഹവെക്കും ചന്ദ്രസൂര്യന്മാരെപൊലെ രണ്ടു കിടാക്കൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഒരു പെൺകുട്ടിയും ഒരു ആൺകുട്ടിയും ആണു ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതു. തന്റെ ഉദ്യോഗ മൂലമായുള്ള പ്രവൃത്തികളെ വിശേഷ പ്രാപ്തിയൊടും സത്യത്തോടുകൂടി നടത്തി വളരെ കീർത്തിയൊടുക്കി മാധവനും, തന്റെ കിടാക്കളെ ലാളിച്ചും രക്ഷിച്ചും തന്റെ ഭർതാവിനവെണ്ടുന്ന സർപ്പ സുഖങ്ങളെയും കൊടുത്തും കൊണ്ടു അതി മനോഹരമായിരിക്കുന്ന ഇദ്ദേഹവെയും സുഖമായി അത്യുഷന്നത്യ പദവിയിൽ ഇരിക്കുന്നു. ഈ ദമ്പതിമാരുടെ കഥ വായിക്കുന്ന വായനക്കാർക്കും നമുക്കും ജഗദീശ്വരൻ സർപ്പമംഗളത്തെ ചെയ്യട്ടെ.

ഞാൻ റും കഥ എഴുതുവാനുള്ള കാരണം റും പുസ്തകത്തിന്റെ പീഠികയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. റും കഥയിൽ നിന്ന എന്റെ നാട്ടുകാര മദ്ധ്യമായി മനസ്സിലാക്കേണ്ടതു പുരുഷന്മാരെ വിദ്യ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്നതു പൊലെ സ്ത്രീകളെയും വിദ്യ അഭ്യസിപ്പിച്ചാൽ ഉണ്ടാവുന്ന ഗുണത്തെപ്പറ്റി മാത്രമാണു. ഇദ്ദേഹവ ഒരു ചെറിയ പെൺകിടാവായിരുന്നുവെങ്കിലും- തന്റെ അച്ഛൻ, തന്നെ പ്രിയപ്പെട്ട വളർത്തിയ ശക്തനായ തന്റെ അമ്മാമൻ, ഇവര അകാലത്തിങ്കൽ മരിച്ചതിനാൽ കൈവലം നിസ്സഹായ സ്ഥിതിയിലായിരുന്നുഎങ്കിലും തന്റെ രക്ഷിതാവായ വലിയച്ഛൻ വലിയ കൊപിയും താൻ ഉദ്ദേശിച്ച സ്വയംവര കാഴ്ചത്തിന്നു പ്രതികൂലിയും ആയിരുന്നുവെങ്കിലും ഇദ്ദേഹവയുടെ പഠിച്ചും അറിയും നിമിത്തം

അവൾക്കു ഉണ്ടായ ധൈര്യത്തിനാലും സ്ഥിരതയാലും താൻ വിചാരിച്ച കാര്യം നിശ്ചയിച്ചുവെന്നു അവൾക്കു സാധിച്ചു. പഞ്ചമനെവൻ സ്നേഹം നിമിത്തം തന്നെ യാണു കടുവിൽ എല്ലാം ഇന്ദ്രലേഖയുടെ മിത്രം പൊലെ അനുസരിച്ചത എന്നു തന്നെ വിചാരിക്കുന്നതായാലും അദ്ദേഹം ഒരു ക്രൂരബുദ്ധിയും പിടിഞ്ഞുകാരനുമായിരുന്നുവെങ്കിൽ തന്നെ ഇന്ദ്രലേഖ താൻ ആഗ്രഹിച്ചതും നിശ്ചയിച്ചതും ആയ പുരുഷനെ അല്ലാതെ പഞ്ചമനെവന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരം അദ്ദേഹം പറയുന്നാളുടെ ഭാര്യയായി ഇരിക്കയില്ലായിരുന്നു എന്നു എന്റെ വായനക്കാര നിശ്ചയമായി അഭിപ്രായപ്പെടുമെന്നുള്ളതിന്നു എനിക്കു സംശയമില്ല.

പിന്നെ സ്ത്രീകൾ ഒരു ആലോചിക്കേണ്ടത തങ്ങൾ പഠിപ്പും അറിവും ഇല്ലാത്തവരായാൽ അവരെ കുറിച്ചു പുരുഷന്മാർ എത്ര നിസ്സാരമായി വിചാരിക്കുകയും പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നാണു കല്യാണിക്കുട്ടിയെന്നമ്പുരിപ്പാട്ടിലെക്കു പഞ്ചമനെവൻ കൊടുത്തത വീട്ടിൽ ഉള്ള ഒരു പുഷ്പക്കുട്ടിയെയൊ മറ്റൊരു പിടിച്ചുകൊടുത്തതപോലെയാണു. എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട നാട്ടുകാരായ സ്ത്രീകളെ നിങ്ങൾക്കു ഇതിൽ ലജ്ജ തൊന്നുന്നില്ലെന്നുള്ളിൽ ചിലർ സംസ്കൃതം പഠിച്ചവരും ചിലർ സംഗീതാഭ്യാസം ചെയ്തവരും ചിലർ സംഗീത സാഹിത്യങ്ങൾ രണ്ടും പഠിച്ചവരും ഉണ്ടായിരിക്കാം- ഞങ്ങൾ പഠിപ്പകൾ ഉണ്ടായാൽ പൊരാ-സംസ്കൃതത്തിൽ നാടകാലങ്കാരവില്പത്തിയൊളം എത്തിയവർക്കു ശുഭാശംസകൾ ഒന്നാകും അറിവാൻ ക

ഴിയും-അത മുഖ്യമായി വെണ്ടത തന്നെ. എന്നാൽ അതു കൊണ്ടു പൊരാ- നിങ്ങളുടെ മനസ്സിന്നു നല്ല വെളിച്ചം വരണമെങ്കിൽ നിങ്ങൾ ഇംക്ലീഷ തന്നെ പഠിക്കണം. ആ ഭാഷ പഠിച്ചാലെ ഇപ്പോൾ അറിയേണ്ടതായ പല കാര്യങ്ങളും അറിവാൻ സംഗതി വരികയുള്ളൂ. അങ്ങിനെയുള്ള അറിവുണ്ടായാലെ നിങ്ങൾ പുരസ്കാരം സമസൃഷ്ടികളാണെന്നും പുരസ്കാരം പൊലെ നിങ്ങൾക്കും സ്വതന്ത്രത ഉണ്ടെന്നും ബ്രിജ്ഞം ആയതുകൊണ്ടു കെപലം പുരസ്കാരം അടിമയായി നിങ്ങൾ ഇരിപ്പാൻ ആവശ്യമില്ലെന്നും അറിവാൻ കഴികയുള്ളൂ.

ഇംക്ലീഷ പഠിപ്പാൻ എടവരാത്തവർക്കു ഇംക്ലീഷ പഠിച്ച പുരസ്കാരം കഴിയുന്നെടത്തോളം അറിവു ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കേണ്ടതാണ്. മലയാള ഭാഷയിൽ പല വിധമായ പുസ്തകങ്ങൾ ഇംക്ലീഷ പഠിപ്പിൽ നിന്നു കിട്ടുന്ന തത്വങ്ങളെ വെളിപ്പെടുത്തി എഴുതുവാൻ യോഗ്യനായ പല മലയാളികളും ഉണ്ടു. അവർ ഇതു ചെയ്യാത്തതിനെ കുറിച്ചു ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നു.

ഇംക്ലീഷ പഠിച്ചാലെ അറിവുണ്ടാകയുള്ളൂ-ഇല്ലെങ്കിൽ അറിവുണ്ടാകയില്ലെന്നു ഞാൻ പറയുന്നില്ല-എന്നാൽ എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ റോ കാലത്തു ഇംക്ലീഷവിദ്യ പഠിക്കുന്നതിനാൽ ഉണ്ടാവുന്ന യോഗ്യത വെറുതായൊന്നു പഠിച്ചാലും ഉണ്ടാവുന്നതല്ലെന്നു തന്നെയാണു.

ഇംക്ലീഷ പഠിച്ചു ഇംക്ലീഷ സമ്പ്രദായമാവുന്നതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ നാട്ടുകാരായ ബ്രീകർക്കു അത്യാപത്തു

വരുന്നു എന്ന കാണിപ്പാൻ ഇയ്യടെ വടക്കെ ഇൻഡ്യയിൽ ഒരാം ഒരു പുസ്തകം എഴുതീട്ടുണ്ട്. ഇംക്ലീഷ് സ്ത്രീകളെപ്പോലെ നമ്മുടെ സ്ത്രീകൾക്കു അറിവും മടുക്കും സാമന്ത്രിയും ഉണ്ടായാൽ അതുകൊണ്ടു വരുന്ന ആപത്തുകളെ എല്ലാം ബഹു സന്തോഷത്തോടുകൂടി സഹിപ്പാൻ ഞാൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ആര ഏന്തതന്നെ പറയട്ടെ, ഇംക്ലീഷ് പഠിക്കുന്നതുകൊണ്ടു എല്ലാ സ്ത്രീകളും പരിശുദ്ധ മാരായി വ്യഭിചാരം മുതലായ യാതൊരു ദുഷ്ടവൃത്തിക്കും മനസ്സു വരാതെ അരുന്ധതികളായി വരുമെന്ന ഞാൻ പറയുന്നില്ല. വ്യഭിചാരം മുതലായ ദുഷ്ടവൃത്തികൾ ലോകത്തിൽ എവിടെയാണു ഇല്ലാത്തതെ. പുരുഷന്മാർ ഇംക്ലീഷ് പഠിച്ചവർ എത്ര വികൃതികളായി കാണുന്നുണ്ടു, അതപോലെ സ്ത്രീകളിലും വികൃതികൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. പുരുഷന്മാർ ഇംക്ലീഷ് പഠിപ്പുള്ളവർ ചിലർ വികൃതികളായി തീരുന്നതിനാൽ പുരുഷന്മാരെ ഇംക്ലീഷ് പഠിപ്പിക്കുന്നതെ അബദ്ധമാണെന്നു പറയുന്നുണ്ടോ.

അതുകൊണ്ടു എന്റെ ഒരു മുഖ്യമായ അപേക്ഷ എന്റെ നാട്ടുകാരോടു ഉള്ളതെ കഴിയുന്നപക്ഷം പെൺകുട്ടികളെ ആൺകുട്ടികളെപ്പോലെ തന്നെ എല്ലാജ്ഞാഴും ഇംക്ലീഷ് പഠിപ്പിക്കേണ്ടതാണെന്നാകുന്നു.

